

АРХЕОГРАФИЧЕСКІЙ СБОРНИКЪ

ДОКУМЕНТОВЪ

ОТНОСЯЩИХСЯ КЪ ИСТОРИИ СЪВЕРОЗАПАДНОЙ РУСИ

ИЗДАВАЕМЫЙ

ПРИ УПРАВЛЕНІИ ВЛІЮБОГО УЧЕБНАГО ОКРУГА.

ТОМЪ ЧЕТВЕРТЫЙ.

В И Л Ъ Н А.

Печатня А. Сыренина.

1867.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Въ четвертый ¹⁾ томъ вошло 108 документовъ, которые могутъ быть подведены подъ слѣдующія рубрики:

И. Церковные документы.

а) Огражденіе Православія отъ притѣсненій (№№ 49, 54 и 57). Въ концѣ XVI в. ²⁾, Литовскому канцлеру Остафею Воловичу подалъ жалобу священникъ Половецкой Михайловской церкви на нѣкоего Марка Θεодоровича, который, вопреки декрету канцлера, наносилъ ущербъ и церкви и священнику, отнимая отъ нихъ фундушоваыя земли. Для разбора дѣла на мѣстѣ, Воловичъ послалъ Виленскаго каноника, ксендза Яна Суходольскаго, который, «видечи кривду церковную, оставилъ при

¹⁾ Къ изданнымъ четыремъ томамъ, которыми оканчивается возложенное б. Попечителемъ Виленскаго Учебнаго Округа, Тайнымъ Совѣтникомъ Иваномъ Петровичемъ Корниловымъ, на Гильтебрандта, Елеонскаго и Миротворцева порученіе (см. предисловіе къ I тому), готовится томъ *дополнительный* (сюда войдутъ: 1) акты, необходимо дополняющіе или объясняющіе уже напечатанные; 2) замѣтки; 3) описательный указатель именъ, лицъ и предметовъ; 4) краткій объяснительный указатель древнихъ западнорусскихъ реченій, и 5) палеографическіе снимки).

²⁾ До 1584 г. Листъ Воловича, напечатанный подъ № 49, не имѣетъ полного года, а только: «тисеча пятсотного . . .» Остафей Воловичъ, какъ извѣстно, скончался въ 1584 г. (Herbarz Нѣсецкаго, IX, 415).

церкви святой» морги, огороды и застѣнокъ, и написалъ обо всемъ этомъ подробный листъ (письмо) къ священнику. Въ послѣдствіи листъ Воловича былъ явленъ въ Берестейской капитулѣ. Составъ капитулы былъ слѣдующій: предсѣдатель — игуменъ и протопопъ Берестейскій; члены: Кобринскій протопопъ, и три Берестейскіе священника церковей Спасской, Воскресенской и Троицкой, и секретарь—Берестейскій Михайловскій священникъ.

Въ 1642 году, Польскій король Владиславъ IV далъ приказъ уніатскому Кіевскому митрополиту Антонію Селявѣ не притѣснять Дисненскихъ православныхъ мѣщанъ. Дѣло это началось такъ: уніаты задумали отнять у Православныхъ Дисненскую Воскресенскую церковь. Король послалъ въ Дисну своего дворянина, который, разслѣдовавъ дѣло, нашелъ, что право на эту церковь—за православными. Король утвердилъ это рѣшеніе и повелѣлъ митрополиту, чтобы ни онъ, ни его тамошніе намѣстники (субститоры) не чинили православнымъ ни какого препятствія (pгаepediis) въ отправленіи богослуженія. Но, вѣроятно, Селява ослушался королевскаго повелѣнія, потому что Владиславъ IV нашелъ нужнымъ, въ слѣдующемъ году, подтвердить свое прошлогоднее повелѣніе.

Съ XVIII в., со временъ императора Петра I, польское правительство стало обращать большее вниманіе на положеніе православныхъ въ Литвѣ. Это вліяніе русскаго правительства на польское особенно рельефно ¹⁾ видно въ торжественномъ манифестѣ Августа II (1720 г.), подтвержденномъ сыномъ его Августомъ III (1736 г.). Въ этомъ манифестѣ сперва огульно упомянуты четыре епископіи: Бѣлорусская, Мстиславская, Оршанская и Могилевская

¹⁾ Но, къ сожалѣнію, рельефность эта была только на бумагѣ; на дѣлѣ же другое, У архимандрита Николая, въ его Историко-Статистическомъ Описаніи Минской епархіи читаемъ слѣдующее (стр. 39—40): «Настоятели православныхъ монастырей, Минскаго, Слуцкаго, Борисовскаго, Новодворскаго, Купятицкаго, Соломерецкаго и другихъ, въ 1718 г. прибѣгли къ государю всероссійскому Петру I съ просьбою о защитѣ. По ходатайству Петра I, король Августъ II и папскій нунцій Сантини издали строгія запрещенія противъ гоненія православныхъ, но уніаты и римско-католики не внимали имъ. Коммиссаръ государя императора Петра I Рудаковскій принужденъ былъ лично возвратить православнымъ въ Пинскѣ двѣ церкви, отнятыя уніатами. Съ 1706 по 1765 годъ отнято у православныхъ Минской губерніи 7 монастырей и болѣе 100 церквей.»

(съ двумя каедрами Мстиславской-Троицкой и Могилевской-Спаской), со всѣми церквами, находящимися въ цѣломъ Литовскомъ княжествѣ. Потомъ слѣдуетъ поименное перечисленіе ставропигіальныхъ и частныхъ монастырей: Виленскій братскій Свято-Духовскій (cum attinentiis), Слуцкая Троицкая архимандрія (съ м. м. Грозовскимъ, Мороцкимъ, Заблудовскимъ и Старчицкимъ), Кутеинскій, Оршанскій Богоявленскій (съ другими къ нему принадлежащими м. м.), Могилевскій Богоявленскій, Марковскій Троицкій (съ церквами въ Витебскомъ воеводствѣ), Буйницкій Свято-Духовскій, Тупичевскій, Мстиславскій братскій Свято-Духовскій, Полотскій Богоявленскій, Минскій, Кронскій, Грозовскій, Сурдецкій, Селецкій, Новодворскій, Купятичскій, Голдовскій, Евейскій, Кейданданскій, Прилуцкій, Друйскій, Пинскій, Соломеречскій, Шкловскій, Городенскій братскій, Слуцкій, Дятеловскій, Берестейскій, Яблочинскій, Борисовскій, Дисенскій, Невельскій, Якубовскій, Крыжборскій, Богорскій, Грыевскій, Терешковскій, Виленскій дѣвичій, Минскій, Слуцкій, Кутеинскій, Оршанскій, Варкалабовскихъ два, Могилевскій братскій, Невельскій, Мазаловскій, Шкловскій, Костюковскій и другіе монастыри и церкви (у inne monastyrу у cerkwie w goznych woiewodztwach i powiatach W. X. L. będące). Всѣмъ этимъ православнымъ монастырямъ и церквамъ было дано торжественно обѣщаніе, не только за себя, но et in perpetuum за наслѣдниковъ и каждаго подданнаго, свято хранить и блюсти всѣ права и льготы, всѣ постановленія и конституціи сеймовыя о свободѣ православной церкви, когда либо вошедшія въ сводъ законовъ (diplomata, pacta, conventa, konstytucye i sancita seymowe, ab antiquo in volumine legum de immunitate Ecclesiae ritus veteris Graeci opisane).

б) Дарственныя записи. Въ 1508 и 1513 г. князь Константинъ Ивановичъ Острожскій записалъ Туровской Преображенской церкви (№№ 1 и 2) нѣсколько полей и сѣножатей и садъ съ пасѣкой («а хто нарушитъ наше наданье, тому судитъ Господь Богъ и Пресвята Его Мати, и да будетъ причтенъ съ тыми, которые суть прокляты Святыми Отцы на святыхъ седми соборѣхъ»). Записи эти находятся на страницахъ Туровскаго Евангелія XI вѣка. Документъ подъ № 58 содержитъ въ себѣ свѣдѣнія о право-

славной Рожанской Петропавловской церкви и Рожанскомъ униатскомъ монастырѣ.

в) Къ исторіи монастырей: Никольско-Пустынского (№ 9), Печерскаго (№№ 12, 13 и 48) и Коложскаго (№№ 35, 36, 37, 40, 41, 42 и 43). Изъ документа № 9 видно, что въ 1570-хъ годахъ во всей Литвѣ былъ общій голодъ и недостатокъ: великій Литовскій гетманъ Григорій Александровичъ Ходкевичъ, занявшій изъ Никольско-Пустынской монастырской казны 200 копъ грошей, могъ только, и то съ большимъ усиліемъ, уплатить 20 копъ грошей. Въ своемъ извинительномъ письмѣ Григорій Александровичъ пишетъ: «не только тамъ, въ томъ край вашомъ, недостатокъ ся дѣеть, але *по всихъ сторонахъ и краяхъ великій утискъ и недостатокъ укоренилъ ся: такъ ижъ до неба голосъ, плачь, крикъ отъ убогихъ подданныхъ идетъ*, и не только што ся есмо сподѣвали «цыншовъ, платовъ въ людей своихъ, тогда вжо *отъ колько годовъ не можемъ мѣти, и еще надто кормити ихъ мусимъ, бо зъ голоду дыхаютъ*» (стр. 10—11).

Документы подъ №№ 12 и 13 (подлинныя) обращаютъ на себя особенное вниманіе по содержанію и по лицамъ. Въ нихъ рѣчь идетъ о бывшемъ монахѣ Печерскаго монастыря «*Мелешкѣ Богуринскомъ*», который трактуется, какъ «злый а непобожный человекъ а злодѣй и святоградца монастыря Печерскаго, который перво сего скарбу церковнаго немало покралъ, кгда тамъ черцомъ былъ». Дѣло вотъ въ чемъ: въ началѣ 1575 года, Печерскому архимандриту отцу Сильвестру случилось быть по духовнымъ дѣламъ въ Минскѣ, гдѣ въ то время находился митрополитъ; архимандритъ имѣлъ при себѣ «золота и серебра церковнаго не мало». Мелетій Богуринскій, узнавъ объ этомъ, вмѣстѣ съ Минскими воеводой и подстаростой и значительнымъ числомъ соучастниковъ, напали на домъ, занимаемый архимандритомъ, ограбили, а «его самого и слугъ его одно въ однихъ кошуляхъ и пѣшо zostавили». Когда вѣсть объ этомъ дошла до Кіева, дворяне, шляхта и земскіе урядники обратились съ письмомъ къ извѣстному стоятелю за православныхъ, къ своему воеводѣ князю Константину Константиновичу Острожскому, который написалъ весьма энергическое по этому дѣлу письмо

въ Яну Ходкевичу. Чѣмъ дѣло кончилось — неизвѣстно.... Кто же этотъ «Мелешко Богуринскій?» Неужели это — извѣстный Мелетій Хребтовичъ Богуринскій, сперва Кіево-Печерскій архимандритъ, а въ послѣдствіи епископъ Берестейскій и Владимірскій? Объ этомъ Мелетіѣ Хребтовичѣ Богуринскомъ извѣстно, что онъ происходилъ «зъ дому старожитного, шляхетного ¹⁾», при Сигизмундѣ Августѣ строилъ замки, города, несъ службу военную съ немалымъ отрядомъ. Въ 1576 году Мелетій получилъ отъ короля Стефана подтвердительную грамоту на Печерскую архимандрію; въ этой грамотѣ, между прочимъ, говорится, что всѣ старцы, монахи, застолники и вся капитула Печерскаго монастыря избрали архимандритомъ Мелетіа Хребтовича, какъ человѣка «*побожного и богобойного* ²⁾». Затѣмъ въ 1579 г. Мелетій получилъ жалованную грамоту на епископію Владимірскую и Брестскую, съ оставленіемъ въ то же время Печерскимъ архимандритомъ ³⁾. Сопоставляя эти извѣстія, какъ то не вѣрится, чтобы «Мелешко Богуринскій» (бывшій Печерскій монахъ) и Мелетій Богуринскій (епископъ и Печерскій архимандритъ) — одно лицо. Впрочемъ, въ томъ же Архивѣ, изъ словъ Мелетьева брата, Данила Хребтовича, узнаемъ, что «*небожчикъ братъ нашъ (Даниловъ), будучи отъ чернцовъ позыванъ до короля его милости Стефана отъ того былъ воленъ* ⁴⁾». Это неясное указаніе, пожалуй, можетъ быть объяснено тѣмъ, что Мелетій взялъ изъ монастыря Печерскаго «немалую маетность», остался долженъ почти всѣмъ монахамъ, что дѣйствительно подтвердилось при разборѣ имущества, оставшагося послѣ его смерти ⁵⁾.

г) Упоминается о церквахъ въ документахъ подъ №№ 8, 53, 68 и 76, вмѣстѣ съ ихъ описаніемъ. Тамъ наприм.

¹⁾ Арх. Югозап. Россіи Ч. 1, т. 1, стр. 62.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ibid., стр. 120. Хотя Мелетій былъ преемникомъ Θεодосія Лазовскаго, извѣстнаго своею мятежною жизнью, который Θεодосій) *ундобалъ себя Мелетія какъ чело-вѣка одного*, — не слѣдуетъ забывать и то, что «у одобаніе» это стоило Мелетію не дешево: доходами со всѣхъ епископскихъ имѣній съ 1579 и вплоть до 1588, до смерти Θεодосія, пользовался не Мелетій, а Θεодосій см. стр. 133).

⁴⁾ Ibid., стр. 353.

⁵⁾ Ibid., стр. 390 и 345.

о Добучинской Спасской церкви, по поводу производящагося при церкви торгова, съ котораго «торговое» беретъ намѣстникъ Добучинскій, а не плебанъ Якубъ Далеховскій, на котораго должно идти это торговое, «яко плебана тамошняго а пана ¹⁾». Упоминаются также двѣ церкви Смольянскія — Спасская ²⁾ и Никольская (стр. 293—294 и 295), Пильковская (301) и Прихабская (303).

III. Политическіе документы.

а) Отношенія бывшаго правительства Сѣверо-Западной Руси (Литвы) къ Руси Восточной (Москвѣ): №№ 4, 5, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 46, 60 и 61. Особенно интересны 14, 46 и 4.

б) Посольство въ Москву 1635 года (№№ 51 и 52). Эти два документа, особенно первый, даютъ богатѣйшій и разнообразнѣйшій матеріалъ ³⁾.

в) Московская военная конфедерація (№№ 78—108) ⁴⁾.

г) Къ исторіи города Гданска (Данцига): №№ 17, 18, 20, 21 и 22.

¹⁾ Кстати тутъ будетъ замѣтить, что отношенія Добучинскихъ католиковъ къ ихъ нему всендзу были не совсѣмъ дружески (см. док. № 3), дѣло доходило до королевы Бонны, которая вынуждена была посылать въ Добучинъ своихъ комиссаровъ, которые уговаривали Добучинскихъ крестьянъ, «Литву и тежъ иншихъ всихъ, которми Римскому закону прислухаютъ», давать ежегодно Добучинскому плебану, вмѣсто десятины отъ всего, по копѣ жита съ волоки (т. е. съ 20 дес.) и по грошу колады «за прапу его, которую онъ душамъ ихъ маеть».

²⁾ Описаніе этой церкви заслуживаетъ особаго вниманія.

³⁾ При изслѣдованіи объ этомъ посольствѣ могутъ быть полезны, помимо указанныхъ подъ текстомъ матеріаловъ, еще слѣдующія изданія: *Zycia Sapiehow*, томъ III-й, Варшава, 1792 (книга довольно рѣдкая); *Pamiętniki Albrychta Stanisława X. Radziwiłła*; *Zróżdła do dziejów polskich* wydawane przez Michała Grabowskiego i Alexandra Przedzieckiego.

⁴⁾ См. также: *Pamiętniki Samuela Maskiewicza* (у Нѣмцевича, *Zbiór Pamiętnikow*, томъ II, 1822; въ русскомъ переводѣ Устрялова, 1834; и Закревскаго, 1838); *Dzieje panowania Zygmunta III przez Niemcewicza*, томъ III; и особенно: *Historya Jana Karola Chodkiewicza przez Adama Naguszewicza*, томъ II.

III. Юридическіе документы.

Судоустройство и судопроизводство въ Западной Руси XVI и XVII в. было яснѣе и опредѣленнѣе ¹⁾, чѣмъ въ Восточной, гдѣ судебный порядокъ, какъ порядокъ, началъ выясняться только со

¹⁾ Историко-юридическій отдѣлъ Польской литературы одинъ изъ богатѣйшихъ (см. указатель Леонтовича въ Журн. М. Н. Пр. и Чарнецкаго въ Киев. Ун. Изв.; кое-что изъ него стали переводить на русскій языкъ и издавать, какъ напр. Исторію Славянскихъ Законодательствъ Мацѣвскаго. Нѣкоторые Западно-Русскіе законодательные памятники (при редакціи Литовскаго Статута) уже извѣстны Русской ученой литературѣ. Недавно открытъ П. К. Серно-Соловьевичемъ *русскій списокъ* конца XVI вѣка *Мандебургскаго права*, хранящійся въ Рукописномъ Отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки. Для пользы дѣла, особенно при изданіи актовъ Виленскаго Центрального Архива, и даже для знакомства съ нимъ, необходимо было бы перевести на русскій языкъ «*Sadowy procesy czyli sposob prawowania się w trybunale u wszystkich subselliach W. X. Litewskiego*» (Гродно, 1781, есть и другія изданія). Одному изъ изданій «Судебнаго процесса» перечень всѣхъ трибунальных маршалковъ, весьма важный для библиографической провѣрки трибунальных книгъ, изъ которыхъ самыя раннія, хранящіяся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ, начинаются съ 1615 года. Изъ этого перечня узнаемъ, что Литовскій трибуналъ, учрежденный въ 1581 году Стефаномъ Баторіемъ, не открывалъ своихъ сессій при жизни этого государя, по случаю большихъ войнъ съ Иваномъ Грознымъ. Въ первый разъ трибуналъ былъ открытъ въ 1592 году при Янѣ Нарушевичѣ; въ 1593 г. трибунала не было по случаю отъѣзда Сигизмунда III въ Швецію для коронаціи, по смерти его отца. Въ 1594 и 1595 г. г. трибуналъ имѣлъ засѣданія, а въ слѣдующіе затѣмъ годы нѣтъ, и т. д.—Для исторіи открытія земскихъ судовъ, приводимъ изъ Слонимскихъ актовъ (1555—1565, № 1, стр. 1—4) любопытнѣйшія выдержки: «Лѣта Божьего Нароженья ¹⁵⁵⁵ пятого мѣсяца Ноября 21 права земскіи естъ ся почали справовати въ повѣтѣ Слонимскомъ за щасливого панованья наяснѣйшого Жикгимонта Августа.... правдивого отчича и дѣдича пана нашего милостивого.» Далѣе говорится, что король «.... намъ всихъ подданнымъ тубыльцомъ а обывателемъ к. в. Л. ласку свою господарьскую оказати и учинити естъ рачилъ... усмерить противность и непокой нашъ домовый... розмножаючи пожитокъ земскій в. к. Л.... заховываючи въ тутошнемъ панствѣ своемъ отчизномъ справедливость и покой вѣчный... справедливость святую на вси стороны давати... на вождый часъ... не забраняючи ани проволокаючи... Што ся все постановило за добромъ радою ихъ милости пановъ радъ тутошнего папства к. в. Л. и за призволеньемъ а узыченьемъ его милости пана воеводы Троцкаго.... отступилъ пожитку своего зваща съ стороны владу своего воеводства Троцкаго тень хрестіанскій, справедливый а цютливый панъ, его милость панъ Миколай Юрьевичъ Радивилъ, воевода Троцкій, не паметаячи на пожитокъ свой...» Онъ лично просилъ короля объ устройствѣ земскаго Слонимскаго суда. «...Его королевская милость господарь и панъ нашъ милостивый естъ тамъ въ повѣтѣ Слонимской ку розезнанью справедливости зъ рамени своего господарскаго судьи дати рачилъ: пана Яна Викторына зъ Кведройтъ, державцу Свидельскаго и Мостовскаго,

временъ Алексѣя Михайловича, а главнѣе съ Петра I. Но не смотря на эту отчетливость здѣшней деревней юриспруденціи, на существованіе здѣсь гласнаго суда уже съ XVI вѣка, — между судебными установленіями и обывателями происходили весьма серьезныя

а пана Миколая Павловича Юндилы, и к у нимъ придалъ писаремъ земскимъ пана Михайла Лаврыновича Соколовского, хоружего тогожь повѣту, *не обчишъ, але въ тымъ по-стѣть остымыхъ*, которые судьи и писарь, досыть чинечи уставъ Божей и росказанью его королевской милости, тежь хотячи, абы правда часть а мѣстце мѣла, розмножаючи речъ посполитую а пожитокъ земскій съ порадокъ шляхты, явне на то зъ росказанья его королевской милости збраними до Слонима, на часть и день зложонный, то есть Ноябрьа двадцать первого дня, въ Четвергъ, постановили и зложили отъ того дня Четверга ровн судовыи, первый по святѣ пришломъ, по Божьемъ Нароженьи, въ чотырехъ недѣляхъ въ Середу, и тыи роки судовыи вже ся, дали Богъ, почати съ помощью Божее мають въ року Нароженья Божего *ѣдѣн* шостого мѣсяца Генвара 22 дня. А по тотъ часть, водлугъ потреби и обычаю права хрестіанского, уставили двухъ возныхъ Миколая Кгорского а Станислава Михайловича Радивиловца. > Относительно дохода: <судьямъ пересуду отъ звычайу давного по половинѣ, то есть отъ копы грошей три гроши, а отъ презыску десяти грошей полгроша; писару отъ позвовъ двухъ на речъ одну два гроша, отъ записанья до книгъ по грошу, отъ выпису съ книгъ по шести грошей, за листъ заручный о здоровье и опослѣ права чотыри гроша, за листъ упоминальный двѣ гроши; вознымъ устава маеть быти въ якои колвекъ справѣ судовной земской на кождую милю маеть данъ ему быти одинъ грошъ; отъ огледанья раекъ шляхетскихъ кровавыхъ и синихъ два гроши; отъ хлопскихъ и мѣщанскихъ якии колве раны по грошу отъ забитого хлопа або мѣщанина по три гроши; а естли мѣщанинъ радокъ мѣстскимъ былъ, гдѣ права мають мѣстскіи свои, яко отъ шляхты маеть быти брано; отъ присяги кождое, гдѣ будетъ возный доглядати, маеть ему быти дано два гроши; отъ шляхтича забитого по шести грошей.> По этимъ правиламъ судились кончая 1565 г. 25 Мая въ Середу (стр. 304—305).

Въ актовой книгѣ Слонимскаго земскаго суда за 1565 г., № 2, стр. 1—6, читаемъ слѣдующее: <Лѣта Божего Нароженья 1565, мѣсеца Іюня 1 дня, права земскіе естъ ся почали справовати нововыданные, водлугъ артыкуловъ и порядку въ статутѣ описанныхъ.> Сначала повторяются тѣ же самые мотивы: король приказалъ творить справедливый судъ всѣмъ и каждому <подъ гербомъ великого князства Литовского, которы естъ данъ и принесенъ презъ послы его королевской милости писаромъ земскимъ до каждого повѣту у великимъ князствѣ Литовскомъ.> Подъ этого печетью писаря должны выдавать всѣ выписи. Въ тѣхъ же словахъ упоминается о Радивилѣ. Упоминается, что на сеймѣ Бѣльскомъ, а потомъ на Виленскомъ, постановлено, чтобы обыватели в. в. Л. судились однимъ правомъ и въ каждомъ повѣтѣ. Потому король повелѣлъ разграничить повѣты и въ каждый послать <зъ рамена своего> воеводъ, каштеляновъ, маршалковъ, подкоморихъ, судей, подсудковъ и писарей. Въ заключеніе слѣдуютъ выписки изъ Пророковъ: <Пытайте ся о справедливомъ судѣ, будьте на помочи стисненому челоуѣку, судьте справедливе сироты, броньте вдовы. Тотъ же пророкъ у въ одиннастомъ святчи: Панъ Богъ не съ позрѣнья зверхнего суди, ани веде слуху ушу своихъ каре. Пане, дай Духа Своего Светого — аминь!>

столкновения. Такъ наприм. въ городѣ Пружанахъ, въ 1615 году, произошелъ слѣдующій случай (№ 47): Пружанскіе мѣщане нанесли побои крестьянамъ Пружанскаго плебана, который, вслѣдствіе этого, принесъ жалобу въ мѣстный магистратъ. Узнавши объ этомъ, Пружанскіе мѣщане собрались огромною толпой и выпивъ водки, направились къ магистратскому зданію и «назорѣчили» членамъ магистрата. А когда магистратъ вызвалъ одного изъ бунтовщиковъ, то вызванный прибилъ сильно подвойскаго, такъ что тотъ долженъ былъ бѣжать, а за нимъ и всѣ члены Пружанскаго магистрата, сказавъ предварительно, «ижъ се и ижъ самимъ преюдициумъ дѣветъ отъ мѣщанъ Пружанскихъ».

Но иногда и магистратъ являлся по отношенію къ «поспольству» деспотомъ. Въ 1644 г. Дисенскіе мѣщане, «почавши отъ старшого ажъ до наймолодшого», «съ великимъ плачливымъ жалемъ жаловали» на несносныя и великія кривды Дисенскаго магистрата. Члены магистрата обвинялись, что всѣ городскія привилегіи «внивечь обернули», печать городскую потеряли, счетовъ не ведутъ, незаконные налоги кладутъ, общественныя деньги у себя хранятъ и даютъ ихъ въ ростъ, не допускаютъ посольства къ раскладкѣ повинностей, земли городскія въ свои руки захватили, людей желающихъ поселиться въ Диснѣ «отстрапаютъ здирствомъ», официальныхъ бумагъ, получаемыхъ изъ Варшавы, никому не показываютъ,—словомъ, все забрали къ себѣ «вильчимъ правомъ».

Посулы также были, а слѣдовательно и взяточничество, какъ это видно изъ документа подъ № 34.

Въ I томѣ уже было указано на защитительную рѣчь Шпаковского, а въ третьемъ — Юрія Море; теперь не можемъ не обратить вниманія на рѣчь Николая Онихимовскаго (№ 48), замѣчательную и по ораторскимъ приёмамъ и по сильной и убѣдительной аргументаціи, источники которой—факты историческіе. Подобная рѣчь защитника временъ XVII вѣка, съ элементомъ историческимъ, весьма примѣчательна.

Документы подъ №№ 41, 45, 69 и 71 представляютъ болѣе или менѣе общія юридическія формы; но документы подъ №№ 49 и 53 останавливаютъ на себѣ вниманіе: въ первомъ—Остафей Воловичъ,

извѣстный вельможа, поручаетъ разобратъ дѣло православнаго священника съ его притѣснителемъ всендзу канонику Виленскому (см. выше); во второмъ — магистратъ Дисненскій, видя что участокъ земли церковной «отъ часу немалого въ пустѣ вѣкуючи лежитъ», не принося ни какого дохода церкви, порѣшилъ продать этотъ участокъ Дисненскому мѣщанину а деньги отдать въ церковную кружку. Этотъ актъ въ документѣ названъ «*продажей урядовой*».

IV. Разнородные документы.

а) Частная переписка на Русскомъ языкѣ (№№ 7, 9, 32, 38 и 39). Особенно интересны два послѣднихъ письма, принадлежащія собственному перу Василисы Ивановны Волосецкой-Масальской (урожденной княжны Друцкой-Горской); замѣчательна ея приписка къ послѣднему письму: «*о то тежъ проше, рачь ваша милось ку мнѣ писать по Руски, боть я писаного писма не прочитаю добре*». Очевидно, что, подѣ *писанымъ писмомъ* Волосецкая разумѣетъ польское письмо: каждый, кто только знакомъ съ русскимъ и польскимъ письмомъ конца XVI вѣка, припомнитъ, что русское письмо удерживало въ это время еще полууставъ (болѣе удобный для чтенія, болѣе подходящій такъ сказать къ печати), а польское письмо уже давно утратило четкій готическій шрифтъ и перешло въ скоропись, или, по выраженію Волосецкой, въ *письмо писаное*.

б) Документъ подѣ № 33 служитъ историческимъ примѣромъ и доказательствомъ употребленія русской азбуки въ польскомъ языкѣ.

в) Къ исторіи частной королевской жизни относится одинъ только документъ подѣ № 28, свидѣтельствующій о томъ что Стефанъ Баторій, даже и среди тогдашняго важнаго военнаго времени не забывалъ своего любимаго занятія—соколиной охоты.

г) Къ исторіи мѣстечка Рожанскаго (№ 44).

д) Инвентари (№№ 66, 68 и 76).

е) Къ исторіи торговли относится вторая половина мыт-

ной книги Берестейской таможи 1583 (№ 74), первая половина которой напечатана въ III томѣ.

ж) Къ исторіи Жмудскаго боярскаго сословія (№№ 6, 10). Оба документа заключаютъ въ себѣ жалобу на утѣсненія, претерпѣваемыя Жмудскими боярами со всѣхъ сторонъ.

з) Къ исторіи Евреевъ, которые, засѣвши въ пограничныхъ Пруссіею таможахъ, берутъ съ Жмудскихъ бояръ мыто «надъ вольность и ухвалу сеймовую» (№ 10); чинятъ крайнія притѣсненія Виленскимъ обывателямъ (№ 50); мучатъ и убиваютъ своихъ бывшихъ единовѣрцевъ за то, что они приняли христіанство (№ 56); палятъ христіанъ свѣчами (впрочемъ, съ разрѣшенія суда) по одному только подозрѣнію въ убійствѣ евреевъ (№ 73); занимаютъ мѣста секретарей въ Виленскомъ монетномъ дворѣ и даютъ въ ростъ деньги Литовскимъ вельможамъ (№ 75).

и) Военное устройство (№№ 11, 19, 27, 63, 64, 67, 67 и 72). Въ послѣднемъ документѣ, между прочимъ, говорится о деньгахъ, шедшихъ на Московскихъ шпеговъ около 1570-хъ годъ; при этомъ мы не можемъ не припомнить, что въ Петербургѣ намъ пришлось видѣть у извѣстнаго археолога П. И. Савваитова интересный документъ, заключающій въ себѣ такъ называемыя *экспенсы* Владислава IV, гдѣ между прочимъ упоминается о весьма значительномъ жалованіи, которое Владиславъ платилъ Московскимъ боярамъ, его единомышленникамъ.

і) Частный бытъ (№№ 59, 75 и 77).

к) Для библиографіи документовъ (№№ 48 и 70).

Необходимыя замѣтки ко всѣмъ четыремъ томамъ, въ болѣе подробномъ видѣ, войдутъ въ составъ приготавлиаемаго теперь дополнительнаго тома.

Петръ Гильтебрандтъ.

1.

1508 г. Мая 2. Дарственная запись князя Константина Ивановича Острожского, супруги его княгини Татьяны и сына их князя Ильи—Туровской Преображенской церкви на садъ съ пасѣкою, поля и сѣнокати.

Въ лѣто 731-го (7016) году, мѣсеца Мая 2 дня, при дрѣжавѣ господаря короля его милости великого князя Жигимонта. Я князь Костентинъ Ивановичъ Острозкый, гетманъ господаря короля его милости великого князя Жигимонта, староста Луцкый и Браславскый и Вѣницкый, маршалокъ Волынской земли, и зѣ женою моею княгиною Татьяною, и зѣ сыномъ нашимъ княземъ Ильею, надали есмо въ Туровѣ и записали у евангелии ко церкви Божіей къ Преображенію Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, надали есмо садъ съ пасѣкою, и поля съ сѣнокатами, и съ озеры и зѣ жамежвами, на суй сторонѣ на передсѣльи села Вересницкого, на суй сторонѣ Воронинѣ отъ замку, при священикохъ святого храма Преображенія Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, на имя священниковъ Митрофана и Матѣя, вѣчно и на вѣкы непорушно. А

еслибы потомъ хто бы хотѣлъ тое наше наданье нарушити, кгрунтъ церковный отдалити отъ церкви Божіей и Святого Спаса, тому судить Господь Богъ и Пресвята Его Мати, и да будетъ причтенъ съ тыми, которые суть прокляты Святыми Отцы на святыхъ седми соборѣхъ.

Запись эта находится въ Туровскомъ евангелии XI вѣка, хранящемся въ настоящее время въ Рукописномъ Отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки. Найдено оно въ 1865 г. Н.И.Соколовымъ въ Туровѣ. Форматъ евангелія—малая четвертка (4 вершка въ ширину, меньше 5 в. въ длину). Евангеліе это—недѣльное, апракосъ; всѣхъ страницъ 20, откуда видно, что это — отрывокъ, начинающійся притчею о десяти дѣвахъ. Два листа изъ этого отрывка (5 и 6) напечатаны въ 1-й книжкѣ (1867 г.) XI тома «Записокъ Императорской Академіи Наукъ», въ статьѣ академика И. И. Срезневскаго «Свѣдѣнія и за-

мѣтки о малоизвѣстныхъ и неизвѣстныхъ памятникахъ», стр. 30—33. Дарственная запись 1508 г. помѣщается на поляхъ 2-го листа, на оборотѣ. Далѣе слѣдуетъ судебное засвидѣтельство на поль-

скомъ языкѣ, что запись эта явлена въ Пинскомъ земскомъ судѣ въ 1782 г. и записана подъ 31 числомъ мѣсяца Октября; и наконецъ засвидѣтельство мюстратора, помѣченное 6 Юля 1790 года.

2.

1513 г. Февраля 10. Дарственная запись князя Константина Ивановича Острожскаго, супруга его княгини Татьяны и сына ихъ князя Ильи—Туровской Преображенской церкви на три поля съ припашьми и сѣножатьми.

Въ лѣто 7021-го (1508) году, мѣсяца Февраля 10 дня, при дрѣжавѣ господаря короля его милости великого князя Жикгимонта. Я князь Костентинъ Ивановичъ Острозкій, панъ Виленскій, гетьманъ господаря короля его милости великого князя Жикгимонта, староста Луцкый и Брасловскый и Вѣницкый, маршалокъ Волынской земли, и зъ женою моею княгинею Татьяною и зъ сыномъ нашимъ княземъ Ильею, надали есмо въ Туровѣ и записали у евангеліи ку церкви Божіей въ Преображенію Господа Бога Спаса нашего Иисуса Христа три поли на передсѣльи села Вересницкого, и зъ припашьми, и зъ сѣножатьми, и зъ замѣжнами, по самую течьку и долину, при свещеникохъ святого храма Пре-

ображенія Господа Бога Спаса нашего Иисуса Христа, на имя свещениковъ Митрофана и Матѣя, вѣчно и на вѣки непорушно. А еслибы потомъ хто бы хотѣлъ тое наше наданье нарушити и той кгрунтъ отдалити отъ церкви Божіи Святого Спаса, тому судить Господь Богъ и Пресвятая Его Мати, и да будетъ причтенъ съ тыми, которыи суть прокляты Святыми Отцы на святыхъ седми соборѣхъ.

Запись эта помѣщается на оборотѣ 9 листа Туровскаго евангелія XI вѣка. Въ концѣ слѣдуетъ судебное засвидѣтельство на польскомъ языкѣ, что запись эта явлена въ Пинскомъ земскомъ судѣ въ 1791 г. и записана подъ 31 числомъ мѣсяца Октября.

3.

1554 г. 23 Января. Королевское приказаніе Станиславу Фальчевскому, чтобы онъ уговорилъ, совѣстно съ носмлаемымъ отъ королевы Боны нарочнымъ лицомъ, Дебучинскихъ римско-католиковъ платити хисму ксендау коляду и отъ волоки кону жита, вѣсто десятины.

Бона, Божіею милостію королева Польска, навышна княгини Литовска, Руска, Пруска, Жомонтска, Мазовецка и иныхъ. Старо-

стѣ нашему Пинскому, Кобринскому, Клецкому, Кгородецкому, державцы Селецкому, пану Станиславу Фальчевскому. Якъ есмо тобѣ сами, кгда еси здѣся у насъ самъ у Варшавѣ былъ, устне рассказали, ижъ бы еси съ посланцомъ нашимъ, который тамъ въ державѣ твоей милости въ Добучинѣ лѣта пришлого будетъ, подданныхъ нашихъ Добучинскихъ — Литву и тежъ иныхъ всихъ, которые Римскому закону прислухаютъ, ку собѣ возвавши, съ ними певную намову и постановенье вчинили, жебы они, каждый съ нихъ зъ волоки по копѣ збожья мѣсто десетины, а коляды по грошу, плебану Добучинскому тамошнему князю Эразмусу на каждый рокъ давали, — а такъ и теперъ симъ листомъ нашимъ тобѣ приказуемъ, ижъ бы твоя милость съ посланцомъ нашимъ, который тамъ въ державѣ твоей милости въ Добучинѣ будетъ, возвавши ку собѣ подданныхъ нашихъ Добучинскихъ, тыхъ, которые суть закону

Римского, съ ними намову и постановенье певное вчинилъ, и къ тому ихъ навелъ, жебы они, каждый зособна зъ волоки своее по копѣ жита мѣсто десетины а коляды по грошу, плебану тамошнему Добучинскому князю Эразмусу, и потомъ будущимъ плебаномъ тамошнимъ, за працу его, которую онъ о душахъ ихъ маеть, на каждый рокъ давали, и то ему и потомкомъ его поступили; и въ той речи, што твоя милость съ посланцомъ нашимъ постановишь, жебы то твоя милость намъ чрезъ листъ свой ознаймилъ; а мы зъ листу вашего вырозумѣвши, съ тымъ учинимы, што ся намъ слушного здати будетъ, конечно. Писанъ у Варшавѣ, подъ лѣто Божого Нароженья 1554, мѣсеца Генваря 23 день. Янъ Маковецкій.

Изъ рукописи, доставленной А. В. Рачинскимъ, съ польскимъ заглавиемъ: «Книга правъ и привилегій Пружанской плебаніи, въ латинскихъ, русскихъ и польскихъ оригиналахъ съ 1534 г. до 1620 г., и далѣе.»

4.

1562 г. Іюль. Письмо Сигизмунда Августа Грозному по вопросу о посольскихъ

къ государю всея Руси Ивану Васильевичу переговорахъ и о личномъ свиданіи.

Отъ Жиггимонъта Августа, Божью милостью короля Польского, великого князя Литовского, Русского, Прусского, Жомойтского, Мазовецкого, Лифлянтского и иныхъ.

Брату нашему Ивану Васильевичу, государю всея Руси и великому князю Володимерскому, Мо-

сковскому, Новгородскому, Казанскому, Астраханскому, Псковскому, Тверскому, Югорскому, Пермскому, Вятскому, Болгарскому и иныхъ.

Тыхъ часовъ Іюля мѣсеца пришло до насъ посланецъ нашъ Юрій Быковскій отъ тебе, брата

нашого, зъ листомъ твоимъ, писаннымъ до насъ, припоминаючи, што есмо перво сего пословъ нашихъ великихъ пана Троцкого, старосту Бѣльскаго, пана Юрія Александровича Ходкевича съ товариши посылали до тебе, брата нашего, о доброй змовѣ. И то на онъ часъ не стало ся. Для чого зъ бояры твоими, брата, нашего послы наши намовили, инто тобѣ, брату нашему, послати до насъ своихъ великихъ пословъ додѣлывати тыхъ дѣлъ. Какъ же еси присылалъ до насъ твоихъ пословъ великихъ боярина своего и намѣстника Суздальскаго Федора Ивановича Кольчова умнаго (sic) съ товариши, которые намъ отъ тебе, брата нашего, мовили, а потомъ засѣдаючи съ паны радами нашими на обмовѣ говорили, што имъ отъ тебе, брата нашего, иная наука договоръ чинити не дана, одно, ижъ быхмо нѣкоторыхъ земель и городовъ властное отчизны панованья и держанья нашего тобѣ и въ сторону твою отступили. Гдѣ мы, слышачи таковую рѣчь звываемъ хрестьянскимъ въ намовахъ противную, же послы твои брата нашего, будучи у насъ, рѣчи не ку успокоенью розлитья крови отъ тебе намъ говорили, и тое, что послы наши съ твоими бояры намовляли, зменшали, домовляючися речей неслушныхъ,—для того есмо вси слова, по достатку розказавши выписати, на порозумѣнье твое чрезъ того посланца нашего Юрья Быковскаго до тебе послали. А пословъ твоихъ брата на-

шого, яко ся годить, зо всякою учтивостью отправили есмо. И ты, братъ нашъ, теперъ съ тымъ посланцомъ нашимъ Юрьемъ Быковскимъ пишешъ въ листѣ своемъ бы то послы твои у насъ обезчестованы и задержаны и чоловѣка твоего Васка Онучу у пословъ твоихъ люди наши взяти бы мѣли. А . . . тобѣ, брату нашему, якобы укоряючи многими словами зъ розметомъ отъ насъ писано, и за то еси гонца нашего такъ долгій часъ у своей земли держати велѣлъ и хотѣлъ еси зъ нами видѣтися. Нишли по тымъ дорогамъ, куды было ити тебѣ, повѣтрее недоброе усчалося. Затымъ еси вернулся и теперъ пишешъ, похочемъ ли съ тобою видѣтися, гдѣ и на который часъ, абыхмо о томъ тобѣ знати дали. А кровопролитье хочечи уняти, абыхмо посланца або гонца нашего послали къ тобѣ брату нашему по опасный листъ на пословъ нашихъ великихъ, которымъ бы можно на покой хрестьянскій дѣло доброе, за тымъ опаснымъ листомъ твоимъ будучи отъ насъ до тебе посланымъ, меж нами становити, яко есмо о томъ зъ листу твоего вырозумѣли. При томъ посланецъ нашъ Юрій Быковскій при листѣ твоёмъ повѣдилъ намъ, же у твоёмъ панствѣ за вязня онъ, и купцы наши и люди его хованы и вся маетность ихъ отобрана черезъ казначея твоего Миняту Фунякова. И кгда вжо отъ тебе, брата нашего, отправленъ былъ, статковъ и маетностей

своихъ и купецкихъ побраныхъ упоминалъ ся. Ты дей, братъ нашъ, отказалъ ему: коли мы къ тобѣ придемъ, въ тотъ часъ зыщется,— и за все тое, што въ нихъ побрано, послано имъ только зъ скарбу твоего двѣ тисечи рублейъ Московскихъ. А они шацуютъ шкоды своее двадцать три тисечи шесть сотъ и осемдесятъ пять копъ грошей литовскихъ. Ино яко зъ воли Божьи естесмо господаремъ хрестьянскимъ, не жадаючи кровопролитья и незгоды въ хрестьянствѣ, пословъ твоихъ брата нашего въ панствахъ нашихъ безчестовати есмо николи не звыкли, и тымъ, недавно отъ тебе брата нашего у насъ будучимъ, ничего противного не дѣялося въ панствахъ нашихъ, але зо всякою учтивостью и по звыклому обычаю были хованы. И ачь прійти въ панство наше змѣшкали часу намоуленого послы нашими зъ бояры твоими, зачимъ мы зъ великого князства Литовского до иного господарства нашего въ далекіе стороны Коруны Польское отъѣхали. И кгда намъ дано знати о послѣхъ твоихъ, мы, не хотечи для далекое дороги труженья имъ и конемъ ихъ задавати, звлаще и есмо вборзде въ томъ панствѣ нашемъ великомъ князствѣ Литовскомъ быти умыслили, про то имъ малый часъ пріѣханья нашего ждати велѣли. Какъ же за щасливымъ пріѣханьемъ нашимъ до того панства нашего великого князства Литовского, не задерживаючи отправлены и

отпущоны отъ насъ совсимъ въ цѣлости. А яко за помочью Божею чуемъся и умѣемъ зъ добрымъ уваженьемъ водлѣ часу и потребности въ каждой справѣ поступовати, такъ же и до тебе брата нашего листы наши писати кажемъ по-пригожу. Але ты, братъ нашъ, самъ розсудити то можешь што ся посланцу нашему стало противъ писанью и постановенью твоему черезъ дворянина твоего Володимера Жолнинского, до насъ первого присыланого, въ которомъ того еси братъ нашъ доложилъ, же посломъ, посланцомъ и гонцомъ нашимъ на обѣ стороны ходити вольно, поколѣ доброе дѣло межи насъ станеть ся. А ижъ посланецъ нашъ черезъ такъ долгій часъ отъ тебе брата нашего у везенью задержанъ и маетность его и купцовъ нашихъ забрана,—то надъ звыклость всихъ господарей хрестьянскихъ учинилося, гдѣ не ведеть ся, абы мѣли пословъ и посланниковъ гамовати и таковые имъ безчестья выражаючи, маетность ихъ забирати. А тотъ человекъ твой Онуча если приполъ съ послы твоими въ панство нашо, и згинулъ, приставове наши довѣдатися не могли, бо послы твои приставомъ нашимъ списывати людей своихъ не даютъ, а приходятъ зъ людьми многими. А того человека твоего Онучи въ панствѣ нашемъ и теперь нѣтъ. А однимъ тымъ мужикомъ што бы прибыло въ панствѣ нашемъ, его задержавъши, ты братъ нашъ, самъ тому порозумѣй. А прото негод-

но было нашего купца Игната для того брати и отлучати отъ нашего гонца. Вѣдь же мы слышечи, яко на многихъ мѣстахъ кровь хрестыянская розливаетъ ся, а не хочечи владѣти и быти причиною незгодѣ, а на кровопролитѣе не наступаючи, а будучи господаремъ хрестыянскимъ, вгдыжъ есмо николи причины на кровопролитѣе не давали и не ждали, про то за такимъ писаньемъ твоимъ до насъ шлемъ къ тобѣ, брату нашему, посланца нашего Андрея Букрабу. И похочешъ ли ты, братъ нашъ, кровопролитѣе уняти, ты бы листомъ своимъ опаснымъ утвердилъ не только посломъ и посланьникомъ ходити дѣло доброе дѣлати межи насъ, але што быхмо однакимъ умысломъ повинности хрестыянское стерегучи, а становечи дѣла зашлые черезъ послы во всемъ, кровопролитѣе межи панствъ и подданныхъ нашихъ на обѣ сторонѣ уняли, и водъ и земль и рубежовъ заходити, городовъ волостей старыхъ посядати и новыхъ городовъ одинъ у другого владности и державѣ закладати не казали, якъ мы у твоихъ панствахъ, такъ и ты, братъ нашъ въ нашихъ господарствахъ и во всехъ границахъ панствъ нашихъ. А взятое у Юрья Быковского и въ купцовъ нашихъ колько выносить и звышаеть надъ тую суму, которая имъ

отъ тебе, брата нашего, дана, абы вернено, або заплачено было поцѣнно. Што вгды ты, братъ нашъ, учинишъ, мы по такому опасному листу твоему пословъ нашихъ для доброе змовы ку тобѣ, брату нашему, пошлемъ и дадимъ имъ моцъ межи насъ дѣло доброе дѣлати, а онижъ объявять тебѣ, если похочешъ, гдѣ а на который часъ зъ нами видѣтися. А поколѣ послы сходятъ. зъ стороны твоее при границахъ отъ розлитья крови успокоенье учинить ся. И мы за такимъ листомъ опаснымъ..... склонность твою, брата нашего, ку доброму дѣлу потомужъ съ панствъ нашихъ споккой.....нѣ же яко зъ стороны твоее, брата..... въ нашихъ господарствахъ въ покою заховатися кажемъ, для чого абы еси б. . . . посланца нашего не задерживаючи отпустилъ. Писанъ у Городнѣ, лѣта Божого Нароженья 1562. дня.

Хранится въ рукописномъ отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки. На оборотѣ: Брату нашему Ивану Васильевичу, господару всея Руси, и великому князю Володимерскому, Московскому, Новгородскому, Казанскому, Астраханскому, Псковскому, Тверскому, Югорскому, Пермскому, Болгарскому и иныхъ.

5.

1562 г. 1 Октября. Письмо Сигизмунда-Августа къ Филону Семеновичу Кмитѣ, съ благодарностью за побѣду подъ Стародубомъ, одержанную надъ Московскими войсками, и съ дозволеніемъ пріѣхать въ Вильну съ старшимъ плѣнникомъ княземъ Василіемъ Ивановичемъ Темкинымъ.

Жиггимонтъ Августъ, Божію милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій, Ифлянтскій и иныхъ. Державцы Острскому пану Филону Семеновичу Кмитѣ. Што пишешъ до насъ, ижъ еси, за посланьемъ князя воеводы Кіевскаго съ Татары Бѣлогородскими и зъ старостою Гомельскимъ паномъ Каленицкимъ Василевичомъ Тишкевичомъ и тежъ зъ служебниками князя воеводы Кіевскаго, маючи тежъ при собѣ почотъ своихъ служебниковъ, ходилъ за границу до земли непріятельское; и будучи вамъ подъ Стародубомъ, передъ мѣстомъ, на вытечцѣ зъ людьми Московскими поторжки мѣли и тамъ же не мало людей непріятельскихъ до смерти убили а иныхъ дѣтей боярскихъ кольконадцать чоловѣкъ живыхъ поймали; отъ которыхъ вязней взявши есте вѣдомость о великихъ людехъ Московскихъ, пошли были съ полонномъ и зъ добычою зась до панства нашего, то пакъ вжо въ шести миляхъ отъ Стародуба сторожу Московскую, которая подъ васъ приходила, поткавшись зъ ними побили, а иные втекаючи, на великіе люди Московскіе васъ привели, съ которыми есте битву сто-

чивши, на голову ихъ поразили и одного воеводу князя Василья Волка тамъ же убито а другого князя Василья Ивановича Томкина поймано, и теперъ при тобѣ есть, а иныхъ людей зацныхъ дѣтей боярскихъ о двѣсти и окольконадцать чоловѣковъ живыхъ также поймали, и полону о полтрети тисечи, и добычи не мало побравши, въ цѣлости оттоль до панства нашего звернулися, — чому есмо зъ листу твоего, до насъ писаного, достаточне вырозумѣли. Ино мы тую охотную и пыльную службу твою, которую еси въ земли непріятельской вчинилъ, вдячне и зъ ласкою нашою господарскою отъ тебе пріймемъ. А што еси писалъ къ намъ, абыхмо зъ онымъ вязнемъ до насъ пріѣхати тобѣ дозволили, — ты бы на мѣстцы своемъ на замку тамошнемъ Острскомъ отца своего оставивши, и въ доброй безопасности замокъ такъ, якобы и при тобѣ самомъ было, опатривши, самъ оттоль, взявши съ собою онога вязня, зѣѣхалъ и до насъ поспѣшилъ ся. Писанъ у Вильни, лѣта Божого Нароженья 1562, мѣсеца Октебра первого дня. Остафей Воловичъ.

Хранится тамъ же. На оборотѣ собственноручная надпись Кмиты: По поражцѣ князя Темкина о зѣха-

нью зъ Остра дозволенье господарское и подякованье его королевской милости миѣ за службу тое поража-

ки подъ Стародубомъ. *Выше:* Державцы Острскому пану Филону Семеновичу Кмитѣ.

6.

1568 г. Марта 17. Письмо господарскаго маршалка и Тикотинскаго старосты Яна Шинковича къ королевско-Литовскому стольнику Ивану Ероимовичу Ходковичу, съ извѣстиемъ, чтобы онъ ѣхалъ къ королю и заступился за Жиудскихъ бояръ, терпящихъ нападения и утѣсенія отъ нѣкогого чловѣка Лысого.

Милостивый пане! Повольные службу мои въ ласку вашей милости залѣцывши, а доброго здорovia тымъ писаньемъ моимъ навежамъ, въ которомъ, Пане Боже, рачь вашу милость множить, ховать на много лѣтъ щастливыхъ, того я вашей милости, яко повольный пріятель вашей милости, вѣрне мѣтъ зычу и спрямъ такъ властне яко собѣ самому.

Ижъ того было пильная потреба, абы служебникъ вашей милости Боруховскій, што нарыхлѣй до вашей милости ѣхалъ, а ижъ подводы злые мѣлть, на которыхъ бы му трудно было поспѣшиться къ вашей милости, за розказаньемъ моимъ купилъ коня за пенязи вашей милости за осмъ копъ грошей Литовскихъ у служебника моего; и ачь тотъ служебникъ мой того коня за тые пенязи дати не хотѣлъ, вѣдъ же за розказаньемъ моимъ видечи тую потребу вашей милости, за тые пенязи спустилъ, и казаломъ тому служебнику вашей милости, абы лѣпшую одну подводу до того коня прибравши до вашей милости што нарыхлѣй

ѣхалъ, жебы ся ваша милость самъ до короля его милости до Варшавы презъ мѣшканья поспѣшити рачилъ, бо того есть вельми пильная потреба. А проше тежъ вашу милость, своего милостивого пана, абы вапа милость, яко отецъ, отчизны своея боронить рачилъ а тыхъ убогихъ бояръ земли Жюмойтское староства своего отъ того незбожнаго чловѣка Лысого, и до него послалъ зъ листомъ его королевской милости дворанина господарскаго, абы ему тотъ листъ его ихъ милость оказалъ и копею ему зъ него давши зася имъ назадъ вернулъ, и большъ того вапа милость кривды чинити не допуцай, жебы вжо тые небожата бояре большей того набѣганья его королевской милости не чинили и на того нецноту Лысого не плакали. Гдѣ вѣру, ижъ вапа милость, яко панъ хрестіанскій, тымъ убогимъ бояромъ кривды чинить допустить не рачишъ. А они за вашу милость Пана Бога просить будутъ. Съ тымъ самъ себе и покорность службъ моихъ въ ласку вашей милости залецамъ. Данъ

зъ Варшавы, мѣсеца Марта 17 дня. Вашей милости повольный пріятель Янъ Шимковичъ, маршалокъ и писарь господарскій, староста Тыкотинскій, низко чоломъ бью.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Вельможному пану а пану его ми-

лости, пану Яну Яронимовичу Ходкевичу, стольнику его королевское милости великого князства Литовского, державцы Плотельскому и Тельшовскому, пану и пріятелю мнѣ вельце ласкавому.

7.

1570 г. 8 Марта. Письмо Остафія Воловича къ сестрѣ своей, вышедшей замужъ за князя Юрія Тимоосевича Горскаго-Соколинскаго, съ увѣдомленіемъ о принятіи къ себѣ въ домъ дѣтей покойнаго князя Абрама Горскаго.

Госпоже кнегини и сестро, мнѣ ласкавая! Такъ яко ваша милость рачила писать до мене и до малюнки моее, абыхмо дѣти небожчика князя Абрама Горскаго до себе взяли, а такъ рачь ваша милость вѣдати, ижъ есмо двое дѣтей его милости, то есть сына Юрѣя а дочку кнежну Дороту, въ домъ свой взяли, о которыхъ старанье таковое чинити будемъ, яко бысмо ихъ ку чести а ку фалѣ Божой а ку потѣшчѣ и радости вашей милости выховали. Одножъ великое ласки ваше милости ку нимъ потреба, абысь тежъ ваша

милость съ повинное зычливости своее оныхъ опущати не рачила. Затымъ зычачи вашей милости въ ласцѣ Божой добраго здоровья и на всемъ фортуного зѣ благославленствомъ Его Светымъ повоженья до вѣку долгого уживати, себе поручамъ ласцѣ вашей милости. Писанъ у Ротницы, року 70, Марца 8 дня. Вашей милости зычливый пріятель Остафей Воловичъ, панъ Троцкій, подканцлерій великого князства Литовского.

Хранится тамъ же. На оборотѣ полюборованный русскій адрессъ.

8.

1571 г. 21 Юня. Приказаніе Остафія Воловича Добучинскому намѣстнику, чтобы онъ не бралъ торговаго съ Добучинскихъ ремесленниковъ и неркунией, торгующихъ около Добучинской Сласской церкви.

Остафей Воловичъ, панъ Троцкій, подканцлерій великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобрынскій. Намѣст-

нику моему Добучинскому Петру Толочку. Оповѣдалъ передо мною пивничный господарскій, плебанъ Кружскій и Пружанскій, панъ Я-

кубъ Далеховскій, ижъ дей ты, а въ небытности твоей понамѣстникъ твой тамошній, на подданныхъ плебаней Пружанское торговое берешъ, звлаща на ремесникахъ и иныхъ перекупняхъ, чого дей передъ тымъ за продковъ его не бывало. Къ тому дей часу празниковъ, звлаща у церкви Св. Спаса, у торговцовъ и шинкаровъ, которые ся тамъ на грунтѣхъ плебанскихъ становять, такъ же торговое берешъ и то дей на него, яко плебана тамошнего а пана, грунту тамъ того приходитъ. А такъ будетъ ли передъ тымъ на подданныхъ плебаней тамошнее ремесникахъ и иныхъ торгового небрано, абыся и ты теперьъ того на нихъ не бралъ

и ни которыхъ трудностей въ торгахъ або въ шинкахъ онымъ не чинилъ, такъ же и до тамтого торгового, которое бываетъ на праздникъ Святого Спаса, або иного якого свята, ни чимъ ся не вступовалъ, але плебану тамошнему або его враднику оное брати допустилъ, заховываючи въ томъ всемъ, ведлѣ звичаю давного, передъ тымъ за першихъ пановъ старость Кобринскихъ звыклого, конечно. Писанъ у Варшавѣ, року 1571, мѣсеца Юня 21 дня. Остаеѣй Воловичъ.

Изъ рукописи, доставленной А. В. Рачинскимъ: „Книга старинныхъ документовъ Пружанскаго фундуша съ 1522 по 1766 годъ.“

9.

1572 г. 1 Марта. Письмо Григорія Александровича Ходкевича къ игумену Никольско-Пустынского монастыря въ Кіевѣ, что онъ, вслѣдствіе всеобщаго труднаго положенія, посмласть только 20 коп. грошей въ счетъ 200 копъ, занятыхъ имъ изъ монастырской казны.

Господине отче игумене! Радъ слышу о добромъ здоровьи вашей милости самого и всее братьи вашей милости законниковъ еже о Христѣ, которого здоровья и спасенія отъ Господа Бога вѣрне вашей милости зычу, яко будучи зычливый пріятель и сынъ вашей милости духовный.

Што ваша милость рачили писать до мене, припоминаючи ся о долгъ, штомъ виненъ до скарбу вашей милости церковного монастыря Пустынского копъ двѣстѣ, абыхъ вашей милости водлѣ. квиту

своего заплатилъ. И рачили ваша милость до мене широче выписать недостатокъ того монастыря, ижъ для многихъ пригодъ на тотъ часъ зъубожалъ, яко тому зъ листу вашей милости вырозумѣлъ. И радъ быхъ то на писанье и жеданье вашей милости братьи моее ласкавое и богомольцовъ удѣлать, одножъ можете то ваша милость сами розумѣти и бачити, ижъ не только тамъ, въ томъ край вашомъ, недостатокъ ся дѣеть, але по всихъ сторонахъ и краехъ великій утискъ и недостатокъ укоренилъ ся: такъ

и жъ до неба голосъ, плачь, крикъ отъ убогихъ подданныхъ идетъ, и не только што ся есмо сподѣвали цыншовъ, платовъ зъ людей своихъ, тогда вжо отъ колько годовъ не можемъ мѣти, и еще надто кормити ихъ мусимъ, бо зъ голоду здыхаютъ. А такъ для таковыхъ всихъ причинъ и для такового недостатку въ тые лѣта голодные, мушу вашей милости прозбами своими уживати, а темеръ посылаю до вашей милости черезъ тыхъ братьи вашей милости отца Пахомея, отца Селивестра копъ литовскихъ двадцать, а на сто и на осмьдесятъ копъ квить мой до вашей милости посылаю, и прошу, яко отцовъ и братьи духовное, абы ваша милость до часу слушного терптивы были. Въ чомъ я, дознаваючи ласки вашей милости,

всимъ добромъ вашей милости задѣлывати отдавати буду повиненъ. А съ тымъ ся ласкавой пріязни и богомоли вашей милости самого себе и увесь домъ мой залецамъ. Писанъ въ Заблудови, року 72, мѣсеца Марца 1 день. Зычливый пріятель и сынъ духовный вашей милости Григорій Ходковичъ, панъ Виленскій, гетманъ навышшій великого князства Литовского, староста Городенскій и Могилевскій.

Доставлено Н. И. Соколовымъ. На оборотъ надпись рукою Ходковича: Въ Божѣ достойному отцу Якимею, игумену Светого Николы монастыра Пустынского въ Кіевѣ, и всей братьи законникомъ, еже о Христѣ господиномъ мнѣ ласкавымъ. *Надпись позднѣйшая:* Запись на церковь Пустынскую.

10.

1573 г. 14 Октября. Письмо рады, тивуновъ, шляхты, рыцарства и всѣхъ обывателей земли Жмудской къ старостѣ писему Яну Ходкевичу, съ жалобою на гродскій судъ, на Николая Радивила и на Жидовъ, и съ просьбою, чтобы начальство на Жмуди назначалось изъ вродиныхъ Жмудяковъ, а не изъ припльныхъ.

Ясневелиможный а милостивый пане, пане староста Жомойтскій! Што ваша милость, нашъ милостивый панъ, до насъ, радъ, тивуновъ, врадниковъ господарскихъ, и до всихъ обавателей земли Жомойтской листъ свой писати рачилъ, абыхмо, ся зъѣхавшы на одно мѣстце, одъ вашей милости зложеное, до Крожъ, обмышлявали въ тыхъ речахъ, намъ одъ вашей милости черезъ его милость пана Миколая

Станевича Бѣлевича, подкоморого Жомойтского, тивуна Ойрягольского, словне всказаныхъ, и въ иншыхъ всякихъ речахъ въ пильныхъ потребахъ речи посполитое земли Жомойтское и за таковое старанье и обмышлянье вашей милости, нашому милостивому пану, о таковыхъ пильныхъ потребахъ земскихъ, яко есмо вырозумѣли съ того всказанья вашей милости, черезъ пана подкоморого до насъ

принесеного, — со всею пристойною учтивостью покорне вашей милости, нашему милостивому пану, дякуемъ. И видечы быть пильну потребу въ речи нашей посполитой, вси сполне и одностайне згажаючыся около того, обмышляли и радили, шtbody было зъ добрымъ а ужиточнымъ всее речи нашей посполитой, и пословъ промежку себе обравши, меновите его милость пана Миколая Станкевича Бѣлевича, подкоморого земли Жомойтской, тивуна Ойрякгольского, его милость пана Войтеха Юрьевича Бѣлевича, старостича Жомойтского, тивуна Шовдовского, а пана Станислава Мартиновича Чеховича, до коронации короля его милости нашего милостивого пана посылаемъ, злетивши имъ обо всемъ зъ милостивою волею и порадюу вашей милости становити. Съ которое инструкции, одъ насъ ихъ милостямъ на письмѣ даное, ваща милость, панъ нашъ милостивый, водлугъ звыклое милостивое ласки своее, яко будучи панъ и обронца нашъ милостивый, достаточно вырозумѣвши и постерегаючи всее речи наше посполитое, чтобы было звѣчну а несмертельную славу вашей милости имъ милостивое рады помощи додати и до того вложитися и причинитися рачиль. Ку тому, милостивый пане, припушамо ку вѣдомости вашей милости, нашему милостивому пану, ижъ подъ тымъ часомъ, по устатю справъ вгородскихъ въ земли Жомойтской, великия кривды и нез-

носные утиски промежку насъ всихъ обывателей земли Жомойтской отъ людей свовольныхъ дѣются. За што вашей милости нашего милостивого пана унижонными и упреймыми прозбами нашими просимъ, абы ваша милость, нашъ милостивый панъ, до владу вгородского староства своего Жомойтского листъ свой панскій писати розказати рачиль, чтобы они, справуючи се подлугъ постановенья и ухвалы на соймаку прошломъ Вилкйскомъ, засядшы водлѣ порядку статутowego, судили, справовали и позвы выдавали. О артыкулы, суду вгородскому належачые, тежъ, милостивый пане, староста нашъ, милостивый пане, здалося намъ всимъ за слушну речъ, абыхмо о долеглость шляхты братьи наше вашу милость нашего милостивого пана вѣдомого учинили въ той речи, ижъ вельможный панъ его милость панъ Миколай Радивиль, воеводичъ Виленскй, маршалокъ надворный, маючы въ моцы и въ держанью своемъ зъ ласки его королевское милости пана нашего зешлого, Шавли зо всею волостью подлежаюу, не вѣдати зъ якихъ причинъ—шляхту, братью нашу, которые имѣнья и осѣлости свои у волости Шавленской мають, великое усилуванье и примушенье чинити рачить, отрываючи и одлучаючи ихъ одъ сполечного полку нашего, приврацаючи не подлугъ звыклости ихъ до владу або державы своее Шавленское, забороняючи имъ права и волю-

ности шляхетское уживати. О што вашей милости, нашего милостивого пана, пильне а покорне за тыми укрьвжонными просимъ, штобы ваша милость, нашъ милостивый панъ, ужалившисе вольностей и упадку ихъ, до чого не подлегли, листъ свой панскій до его милости пана маршалка надворного, а въ небытности его милости самого до вранника его милости Шовленского, писати рачилъ, штобы его милость шляхты, братья наше, до незвычайныхъ способъ примушати и до того усилувати не рачилъ. Будучи тежъ намъ на томъ соймику зъѣхавшыся спольне, обтяжливе панове шляхта жалуючи приносили до насъ всихъ вобецъ, даючи знать, звлаща его милость бискупъ Жомойтскій повѣдяти рачилъ, ижъ на коморахъ мытнихъ цеграничныхъ въ земли Жомойтской Жидове, которые перемѣшкиваютъ подъ моцью и вѣдомостью пана Семена Войны, не вѣдати ели зъ вѣдомостью его, отъ кождое речи, што колвекъ на потребу свою властную зъ границъ Прусскихъ припроважаютъ, мыто надъ вольность и ухвалу соймовую берутъ. И тежъ, милостивый пане, досить явно есть вашей милости, нашему милостивому пану, яко се застановило за причиною вашей милости за славное памети господаря короля его милости нашего милостивого пана, заховуючи насъ всихъ вобецъ водлугъ вольностей и привилеевъ нашихъ, ижъ котрые колвекъ особы перво сего зъ

обчого народу въ земли Жомойтской вранниками на тивунствахъ уставены и преложоны были; вжо большъ ни которыхъ врановъ мѣти и имъ даваны быти не мѣли, одно обаватели и родичи земли Жомойтской до таковыхъ врановъ припуцоны и имъ даваны быти мѣли, котороежъ тое постановенье и зезволенье ажъ до сихъ часовъ отъ вашей милости нашего милостивого пана выполнено не есть. И за таковыми вранники обчого народу, которые большъ користечи въ пожитку своемъ, до насъ всихъ на соймикъ прибыти нехочутъ, и въ томъ великое омѣшкиванье въ отправанью и обмышлыванью речи посполитой дѣветъ ся. Про то мы певную надѣю въ милостивой ласцѣ вашей милости маючи, покорне просимъ, ижъ бы ваша милость, нашъ милостивый панъ, до всего того милостиве а ласкове склонити се и обѣтницы своей досить чинити будешъ рачилъ. Што мы большъ здаемъ баченью и высокоумному розумови вашей милости нашего милостивого пана и въ помененой речи нашей пана Семена Войну о бранье мыта повстегнути и наупоменути листомъ своимъ, такъ тежъ и вси вранники, зъ обчого народу преложонные, отмѣнити и на ихъ мѣстце обавателемъ земли Жомойтской дати рачилъ. А въ иншихъ пильныхъ потребахъ всее речи наше посполитое злетили есмо ихъ милости паномъ посломъ нашимъ вашей милости, нашему милостивому пану,

словне мовити и донести, которымъ ваша милость во всемъ вѣри додавши, имъ до всего милостивою радюю своею допомочы рачилъ. А съ тымъ зычечы вашей милости при добромъ здоровьи ласки Божей и фортунного панованья и розмноженья на долги а незамѣроны вѣкъ сполечне зъ ее милостью панью малжонку и зъ милымъ потомствомъ вашей милости себе сами и службы наше звыгле а зычливе въ ласкаву и зычливу пріязнь вашей милости пильне залацами. Писанъ въ Крощахъ, на соймаку року 73, мѣсеца Октябра 14 дня. Вашей милости, своему милостивому пану

повольны и всего добра зычливы рада, тивунове, шляхта, рыцертство обаватели земли Жомойтской.

Хранится въ Рукописномъ Отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки. На оборотъ: Ясневельможному его милости пану Яну Ходкевичу, вграби на Шкловъ и на Мыши, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого княства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтской, старостѣ Ковенскому, державцы Плотельскому и Тельшовскому, пану а пану намъ милостивому. *Далѣ двадцать дот тисненыхъ печати.*

11.

1574 г. Марта 12. Королевское приказаніе Яну Ходкевичу держать на Лифлянтской границѣ гарнизонъ, съ назначеніемъ ему содержания.

Генърикъ, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, князя Андекгавенское, Борбонское, Алверненское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого княства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому, пану Яну Ходкевичу. Што есмо тыхъ часовъ, при бытности твоей милости, за радюю и везволеньемъ пановъ радъ нашихъ, люди служебные, которые служили на замкохъ Лифлянтскихъ, от-

туль звести казали, тогда маючи вѣдомость, же король его милость славное памяти Жиггимонтъ Августъ, предокъ нашъ, для вщелякое осторожности, завжды певный почоть, то есть двѣстѣ коней ѣзныхъ, а пятьдесятъ драбовъ пѣшихъ твоей милости, яко администратору и гетману земли Лифлянтское, мѣти постановилъ, про то розумѣючи, ижъ твоей милости, яко администратору и гетману оное земли, завжды для всякое осторожности и убезпеченья людей служебныхъ певный почоть мѣти потреба, для того приповѣдаемъ твоей милости службу наново на таковыи же

почоть на двѣстѣ коней ѣзныхъ, а на пятьдесятъ драбовъ пѣшихъ отъ того часу яко першая служба тымъ людямъ служебнымъ вышла, твоя бы милость, о томъ вѣдаючи, оный почоть людей служебныхъ двѣстѣ коней ѣзныхъ и пятьдесятъ драбовъ пѣшихъ въ земли Ифлянтской тамъ, гдѣ бы ся твоей милости видѣло, ховаль, а особливо на блякаузѣ вставичне яко и передъ тымъ бывало сто внѣхтовъ Нѣмцовъ мѣлъ до часу певного, ажъ твоей милости ознаймимъ до которого часу тыхъ людей служебныхъ потребовати будемъ, а заплата на тотъ почоть людей служебныхъ, то есть на двѣстѣ коней ѣзныхъ на каждую четверть году на

каждого коня по пятнадцать золотыхъ, а на пятьдесятъ драбовъ пѣшихъ на каждого драба по шести золотыхъ, а на сто внѣхтовъ Нѣмецкихъ водлѣ обычаю Нѣмецкого, яко ся имъ до того часу платило въ мыта, въ земли Ифлянтской постановленого, черезъ руки писара польного Ифлянтского Войтеха Стабровского, завжды ничимъ не задерживаючи плачноно будетъ. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божего Нароженья тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсеца Мая второнадцать дня. Henricus Rex. Лавринъ Война, подскарбій дворный и писарь.

Хранится тамъ-же.

12.

1575 г. 10 Марта. Письмо Киевскихъ земскихъ урядниковъ, рыцарства, шляхты и всѣхъ обывателей къ Киевскому воеводѣ князю Константину Константиновичу Острожскому, съ препровожденіемъ архимандричьяго письма, въ которомъ излагаются жалобы.

Милостивый княже, воеводо Киевскій, пане а пане нашъ милостивый! Будучи намъ тутъ въ Киевѣ на рокохъ обывателемъ земли Киевское, яко о середопостью, передъ которыхъ пришедши тивунъ монастыря Печерского Сава Гавриятинскій, листъ отца архимандрита Печерского Селивестра, писанный одъ его милости до иконома Печерского Шавулы и до иншого брата черницовъ, передъ нами оказаль. Съ которого мы взявши вѣдомость и въ немъ обачивши речі наше посполитое вельми речъ жалосную и шкодливую, тотъ листъ

архимандричій для выровумѣнья ку вашей милости пану нашому милостивому, и звласче яко кгубернатору и обронцы того дому Божого, посылаемо: и за то покорне а унижоне ващу милость пана нашего милостивого просимо, абы ваша милость, яко панъ хрестыанскій, ужалившисе того всего, яко въ листѣ архимандричомъ стоить, тому всему забѣчь и зъ милостивого баченья своего панского ратунокъ вчинити рачиль, якобы тотъ человекъ свовольный а узрушитель покою посполитого съ того не тѣшылъ и потухи доброе не односилъ,

а тоє, отъ кого то ваяль, въ цалости вернулъ. А мы за то вси повинни будемъ за счастливое панованье и доброе здоровье вашей милости Пана Бога просить и то вѣчно вашей милости заслужовать. Которому мы себе сами и службы ваши низишніе ласцѣ и милостивому баченью вашей милости пана нашего милостивого поручаемо и по-

корье просимо, абыхмо опущени не были. Данъ зъ роковъ въ Кіевѣ, року 75, Марца мѣсеца 10 дня. Вашей милости нашего милостивого пана зычливые и повиноватые слуги и пріятели. Врядники земскіе и все рыцарство, шляхта, обыватели земли Кіевское.

Хранится тамъ-же. Слич. съ слѣдующимъ документомъ.

13.

1575 г. 14 Марта. Письмо князя Константина Константиновича Острожскаго къ Яну Ходкевичу по дѣлу объ ограбленіи въ Минскѣ Печерскаго архимандрита Сильвестра Мелешко Богуринскимъ, бывшимъ монахомъ Печерскаго монастыря.

Ясневельможный пане, пане а пріятелю, мнѣ милостиве ласкавый! Вашей милости моему милостивому пану оповѣдамъ жалъ деспектъ архимандрита манастира Печерскаго, отца Селивестра, и братьи зъ нимъ будучое, дякона Исеміяна и всихъ насъ, которые смы есть того закону, о томъ, ижъ тыхъ недавно прошлыхъ часовъ, кгда вышей помененый архимандритъ до его милости отца митрополита до Менска пріѣхалъ, маючи при собѣ, яко человекъ духовный, золота и серебра церковного не мало, тотъ злый а непобожный человекъ а злодѣй и святокрадца манастиря Печерскаго, который перво сего скарбу церковного немало покралъ, кгда тамъ черномъ былъ, Мелешко Богуринскій, пропомнѣвши боязни Божое, зверхности права посполитого, такъ тежъ и того, што доброму а почтивому

пристои, за помощю и радою вряду его милости пана воеводы Менского, способившыся дей зъ слугами тамошнего подстаростего Менского пана Андрея Станковича (чого я о немъ не держу), также зъ немалымъ оршакомъ лотровъ помочниковъ и слугъ своихъ, наподшны мощно квалтомъ на власную господу его, яко человекъ спокойного, самому зельживость вчинили, скарбы церковныи и маетность его всю, которую на тотъ часъ при собѣ мѣлъ, и слугъ его, кони, возы и все, што одно колвекъ мѣлъ,—побрали и злунили, же его самого и слугъ его одно въ одныхъ кошуляхъ и пѣшо zostавили. Которымъ жалемъ, деспектомъ и кривдами, архимандриту Печерскому учиненными, не только я, але и врядники земскіе и все рыцарство, шляхта, обыватели земли Кіевское, будучы велице ображоны и воспо-

докъ во мною того жалуючы, листъ свой до мене писали, съ которого листу, отъ нихъ до мене писаного, препись вашей милости посылаю. И за то вашу милость моего милостивого пана покорне прошу, абы ваша милость, яко сторожь речи посполитое а преднѣйшая рада и маршалокъ земскій великого князства Литовского а панъ мудрый и бачный, у себе то поважывшы а гамуючы свовольность и упоръ такихъ злыхъ а непобожныхъ и небачныхъ людей, которые Пана Бога, маестать Его Святой ображаютъ, такъ тежъ и покой посполитый врзушаютъ, завстягаючы то, абыся таковыя кгвалты и збытки, а звлаща особамъ духовнымъ (которые до злого причины давать не звыкли) не дѣяли, моцью и зверхностью вашей милости до того прихиливши, въ то ласкаве везрѣть и справедливость оному уквивжонному архимандриту слушную и неотволочную вдѣлати, речи вси церковныи, такъ тежъ и маетность его и слугъ его побранные поворочать, оный жалъ и деспектъ ему учыненный нагородити росказати и таковымъ злымъ а свовольнымъ людемъ а святокрадцамъ до предсвяззятъ и злого умыслу ихъ до рогу загородити и упорные мысли ихъ завстягнути рачыли, яко быхъ я, восполокъ зъ шляхтою, обывательми и рыцерствомъ земли Киевское, такую ласку узнавши, вашей милости ее заслуговали, а онъ за здоровье и fortunное панованье вашей милости Пана Бога просилъ

бы. Вѣрю и естемъ того о особѣ вашей милости моего милостивого пана певенъ, же ваша милость зъ стороны Пана Бога и тыхъ старшихъ рядовъ, которые ваша милость у великомъ князствѣ Литовскомъ на себѣ носити рачишь, такъ тежъ зъ высокого а мудрого баченья вашей милости, яко панъ побожный а справедливый, въ то ласкаве вложыти и то загамовати и опатрыти будещъ рачилъ, якобы тотъ злодѣй, святокрадца и лупежца зъ того былъ скаранъ и потѣхи жадное не относилъ. А гдѣ бы то иначе, чого вашей милости не держу, насъ поткати и оказатися мѣло, теда съ тою речью, жалемъ и деспектомъ архимандричымъ и нашимъ далѣй мусѣли быхмы ся выточыть, и о то ся такъ пыльне старати, яко бы тотъ злый чоловікъ съ помочниками и радою своею потѣхи жадное не отнесъ, якожъ уфамъ Пану Богу, же не отнесеть. И повторе вашу милость моего милостивого пана покорне прошу, абы тотъ убогий архимандритъ Печерскій, невинне обелжоный и злупеный, ласкаве и прудко отъ вашей милости моихъ милостивыхъ пановъ былъ отправенъ. Съ тымъ зычачы вашей милости моему милостивому пану доброго и способного здоровья и fortunного размноенья, восполокъ зъ славнымъ народомъ дому вашей милости отъ Пана Бога на часы незамѣренныи, себе и прятельскіе службы мои ласкъ вашей милости пыльне залецамъ. Писанъ въ Дубиѣ, року

75, мѣсеца Марца 14 дня. Вашей милости моего милостивого пана новольный прїятель и служебникъ вѣчный и повольный завжды Костентинъ, княжа Острозское, воевода Кїевскїй, маршалокъ земли Волинское, староста Володимерскїй, власная руна.

Хранится тамъ-же. На оборотъ:
Ясневельможному пану, пану Яну

Ходкевичу, пану Виленскому, старостѣ Жемойтскому, маршалку земскому великого княжства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, Плотельскому и Тельшовскому, пану а прїятелю мнѣ милостиве ласкавому. *Слич. съ предыдущимъ документомъ.*

14.

1575 г. Августа 21. Письмо Государя всея Руси Ивана Васильевича къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ отвѣтомъ на тайные переговоры съ нимъ о присоединенїи Литвы и Польши къ Россїи.

Божїею милостию мы, великїй государь, царь и великїй князь Иванъ Васильевичъ всея Русїи, Владимирскїй, Московскїй, Ноугородскїй, царь Казанскїй, царь Астораханскїй, государь... и великїй князь Смоленскїй, Тферскїй, Югорскїй, Пермскїй, Вятцкїй, Болгарскїй и иныхъ, государь и великїй князь Новгорода, Низовскїе земли, Черниговскїй, Рязанскїй, Полотцкїй, Ростовскїй, Ярославскїй, Бѣлоозерскїй, Удорскїй, Обдорскїй, Кондинскїй, и всея Сибирскїе земли и сѣверныя страны повелитель и государь отчинный земли Лифлянтскїе, и иныхъ многихъ земель государь. Великого княжства Литовского Яну Еронимовичю Хоткевича, кграбѣ на Шяловѣ и на Мыши, каштеляну Виленскому, старостѣ Жемойтскому, маршалку земскому великого княжства Литовского, старостѣ Ко-

венскому, державцѣ Плотельскому и Тельшовскому. Посылали есмо къ вамъ паномъ радамъ великого княжства Литовского гонца своего Ѳедора Елизарева сына Елчанинова для своихъ дѣлъ, и панове рада духовные и свѣтцкїе Коруны Польскїе и великого княжства Литовского, которые, на тотъ часъ межъ собою съѣхався, гонца нашего Ѳедора Елчанинова зъ грамотою къ намъ отпустили, и что панове рада Коруны Польскїе и великого княжства Литовского въ своей грамотѣ къ намъ писали есте, и мы тое грамоту вычили и вразумѣли гораздо, и намъ тѣ дѣла вѣдомы. А что еси говорилъ гонцу нашему Ѳедору Елчанинову въ тайности, что у васъ королю Гендрику на тѣхъ государствахъ на Корунѣ Польской и на великомъ княжствѣ Литовскомъ одно конечно

не бывать, а отписать бы намъ къ тебѣ съ своимъ жаловальнымъ словомъ. А ты намъ хочешь свою службу показати и о нашихъ дѣлахъ для покою христіанского радѣти хочешь такъ, жибъ намъ къ воеводѣ Виленскому, къ Миколаю Юрьевичю Радивилу, и пану Тротцкому, Остафью Воловичю и маршалку Сироткѣ Радивилу и ко всему рыцерству посполито великого княжства Литовского грамоты порознь прислати и намъ хотѣнье твое и прихильность къ нашему жалованью—гонецъ нашъ Ѳедоръ Елчаниновъ подлинно извѣстилъ. И мы твое хотѣнье и прихильность къ нашему жалованью милостивно выслушали и приняли. И только намъ послужишь, и тѣ три государства случатца въ одно мѣсто, и намъ велитъ Богъ на тѣхъ государствахъ быти, — и мы тебя своимъ жалованьемъ во всякихъ почестливостехъ и въ прибыткѣхъ учнемъ нагрожать свыше иныхъ пановъ, также вотчинами и скарбомъ пожалуемъ тебя и здоволимъ. И ты бѣ о томъ къ намъ вѣдомо учинилъ, какова ты нашего жалованья хочешь. И мы потому тебѣ вѣдомо учинимъ и учнемъ къ тебѣ свое жалованье держати. А что еси говорилъ гонцу нашему Ѳедору Елчанинову хотя нашимъ посломъ и посланникомъ и безъ опасные

граматы ѣхати въ государства въ великое княжество Литовское,—ино имъ дорога чиста, и тому статись невозможно, что нашимъ посломъ и посланникомъ безъ опасные грамоты къ вамъ итти, потому во всѣхъ государствахъ поведенья, что послы и посланники изъ государствъ въ государство ходятъ по опаснымъ грамотамъ, а безъ опасные грамоты надъ послы и надъ посланники что ся здѣлаеть, ино чѣмъ встрѣчати. А ты какъ почаль о христіанствѣ побожне радѣти, такъ бы еси и нынѣ о покой христіанскомъ радѣль, чтобъ, далъ Богъ, покой христіанству былъ и тое доброе дѣло межъ насъ а государствъ Коруны Польское и великого княжства Литовского въ постановенье учинилось къ прибытку всего крестьянства. Писанъ въ государствѣ нашего дворѣ града Москвы дѣта отъ Созданья Міру 7083, Августа въ 21 день, индикта 3-го, государствѣ ношего 42, а царствъ нашихъ Російского 29, Казанского 22, Астороханского 20.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Великого княжства Литовского, Яну Еронимовичу Хоткевича, кграби на Шкловѣ и на Мыши, каштеляну Виленскому, старостѣ Жемонтцкому, маршалку земскому великого княжства Литовского, старостѣ Ковенскому и державцы Плотельскому и Тельшовскому.

15.

1576 г. 7 Февраля. Письмо бискупа Валеріана Гедройта, Жмудскаго электа Мальхера Гедройта, Николая и Николая Криштофа Радивилъ къ Яну Ходкевичу, съ извѣстіемъ о прибытіи въ Вильну пословъ Цесарскаго и Московскаго, и чтобы онъ посѣдѣлъ свидѣться съ ними.

Ясневельможный милостивый пане Виленскій, пане и брате намъ ласкавый! Ознаймуемъ вашей милости, ижъ вчора съ Понедѣлка на Овторокъ, вже колько годинъ въ ночь, пріѣхалъ се здѣ до Вильни посолъ Цесара его милости хрестьянскаго, который зъ иными товаришами своими отъ Цесара его милости до князя великаго Московскаго былъ посыланъ. И иные послы Цесарскіе, товариши его (яко онъ справу даетъ), и съ посломъ Московскаго просто на Инфлянты до Цесара его милости пошли. И онъ тежъ давши вѣдомость около потребъ тутошняго паньства, яко и съ чимъ отъ Московскаго отправили ся, вельми спѣшне квапить ся ѣхати тажежъ до Цесара его милости. Вѣдь же пильными намовами нашими вжили есмо пана посла, же обѣцалъ сколько дней се здѣ у Вильни змѣшкати, поки бы хто съ пановъ радъ ихъ милости, а звлаща ваша милость, здѣся прибыти рачилъ. А такъ вашей милости брата нашего велице и пильне просимъ, жебы ваша милость, бачачи такъ пильные потребности земскіе, не литуючи працы своее, яко для взятъя справы отъ посла Цесарскаго такъ и

для слуханья посланца Московскаго, котораго у Мѣдникахъ задержати есмо казали, ничого не мѣшкаючи, а можетъ ли быти къ сей Недѣли пришлою здѣся до Вильни пріѣхати рачилъ, абы ся такъ пильнымъ справамъ и потребамъ земскимъ не мѣшкало. За тымъ зычачи вашей милости отъ Пана Бога добраго здоровья и fortunного въ долгій вѣкъ повоженья, себе ласцѣ братской вашей милости поручамы. Писанъ у Вильни, лѣта Божьего Нароженья тисеча пятьсотъ семдесятъ шостаго, мѣсеца Февраля семого дня. Вашей милости зычливые: Валеріанъ, бискупъ Виленскій. Малхеръ Кедройтъ, електъ Жомойтскій. Миколай Радивилъ, воевода Виленскій. Миколай-Криштофъ Радивилъ, маршалокъ дворный.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Ясневельможному пану брату нашему ласкавому пану Яну Ходкевичу, граби на Шкловѣ и Мыши, пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великаго князства Литовскаго, администратору и гетману земли Инфлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Телшевскому. *Ниже четыре тисченныхъ печати.*

16.

1576 г. Февраля 11. Письмо Виленскаго бискупа, Жмудскаго електа (Гедройтовъ), Николая и Николая Криштофа Радзивиловъ къ Яну Ходковичу о предварительныхъ распоряженіяхъ по переговорамъ съ послани Московскимъ и Цесарскимъ.

Ясневельможный милостивый пане Виленскій, пане и брате намъ ласкавый! Выrozumѣли есмо зъ листу вашей милости, писаного до пановъ радѣ ихъ милости, которые бы на тотъ часъ у Вильни были, жебы гонецъ Московскій въ Липнишкахъ, або въ Сперенойнахъ пріймованъ былъ, а зѣханье пановъ радѣ и всего рицества въ Новѣгородку теперешнего мѣсеца Февраля абы шостогонадцать дня было. Ино что ся дотычетъ гонца Московскаго, задержати есмо его черезъ тотъ часъ казали у Мѣдникахъ, ожидаючи съ пріймованьемъ и слуханьемъ его на пріѣханье пановъ радѣ ихъ милости, звлаща на пріѣханье вашей милости, рады высокое его королевское милости, брата нашего. Але ижъ тотъ гонецъ Московскій, маючи росказанье господара своего — поспѣшитися до пановъ радѣ Польскихъ, зъ великимъ усилованьемъ чрезъ пристава довуку намъ чинилъ, абы до Вильни былъ пуцонъ, хотячи въ томъ часѣ нижили бы до Польски отправенъ, продавши нѣкоторымъ речи, покупити и способити собѣ потребы. Съ тыхъ причинъ, первѣй нижъ тотъ листъ вашей милости насъ дошолъ, росказали есмо его дня завтрешнего въ Недѣлю здѣся до Вильни припро-

вадити. Вѣдь же съ пріймованьемъ и слуханьемъ его, позадержимо ся ажъ до Овторка пришлого, а вашу милость брата нашего ласкавого пильне просимы, жебы ваша милость ку тому часу пріѣханьемъ здѣ ся до Вильни къ намъ браты своей прибыти омѣшкати не рачилъ, такъ для принятя и слуханья Московскаго гонца, яко тежъ и для отправки посла Цесарскаго. А ижъ ваша милость писати рачилъ, подаючи часъ на зѣханье пановъ радѣ и всего рицества теперешнего мѣсеца Февраля двадцатого дня а мѣстце у Новѣгородку докладаючи, жебы и княже его милость Слуцкое могло тамъ быти и зъ иныхъ повѣтовъ рыцерству снадне ся зѣхати; ино ачколве треба бы въ томъ фольговати и его милости князю бискупу Виленскому, радѣ его королевское милости, владицы доховной преднѣйшей брату нашему который часъ и лѣта свои стравилъ и старгалъ на службѣ его королевское милости и речи посполитой. А къ тому же тежъ многихъ повѣтовъ шляхта примовяеть ся, абы мѣстце зѣханью аложоно было такъ, на которое бы кождому съ нихъ пріѣхати не было далеко, а особливе рицество повѣту Видкомірскаго писали и прислали до насъ, жодаючи, абы

не подалеку краю ихъ мѣстце на зѣханье зложено было. Который листъ для лѣпшого вырозумѣнья ку вашей милости посылаемъ. Вѣдь же водлугъ писанья вашей милости вже о мѣстце на зѣханье переставаемъ на Новѣгородку. Нижли што ся дотычетъ часу, абы тое зѣханье мѣло быти, яко ваша милость писати рачишь шостонадцать Февраля, рачь ваша милость въ то пильно угленути. Естли же на тотъ часъ панове рада и все рицерство собрати ся могутъ, але намъ бы ся видѣло часъ тому зѣханью назначити, уступивши въ постъ великій теперешній прышлый въ тыйдень, абы ся панове рада и рицерство зѣхало и статечне речи отпраговати ся могли, бо естли бы часъ короткій зложенъ былъ, нижь ся листы во вси повѣты розошлють, тогды тотъ часъ збѣжить. А такъ вашу милость, брата нашего просимы, жебы ваша милость, намыслившись въ томъ, рачилъ намъ вже певне ознать листъ, на который бы часъ видѣлося вашей милости тое зѣханье зложить. А мы около того зѣханья въ повѣты листы вже готовати рассказали, оставуючи въ нихъ на часъ мѣстце. А дождавши отъ вашей милости вѣдомости, на который ся часъ вашей милости видѣти будетъ, въ тые листы тотъ день вписати расскажемъ. А ижъ бы ся зволокъ въ томъ не дѣяла, за то просимъ, жебы ваша милость безъ мѣшканья о томъ часѣ, на который ся ваша милость ви-

дѣти будетъ, тое зѣханье зложить намъ писаньемъ своимъ ознать и печать свою ку запечатанью тыхъ листовъ, около зѣханья въ повѣты писаныхъ, прислати рачилъ. А я, воевода Виленскій, оставивши въ себе листы ку розосланью въ повѣтъ Виленскій, абы о томъ рицерству за часу вѣдомость дошла, иные вси листы розказавши въ нихъ уписати день, на который бы тотъ зѣздъ мѣлъ быти, для розосланья ку вашей милости зъ ихъ милостью паны радами пошлю. За тымъ зычечи вашей милости отъ Пана Бога доброго здоровья и фортуного помноженья въ долгій вѣкъ, себе ласцѣ братской вашей милости поручамы. Писанъ у Вильни, року семьдесятъ шостого, мѣсеца Февраля одинадцатого дня. Вашей милости зычливые: Валеріанъ, бискупъ Виленскій. Малхеръ Гедройтъ, електъ бискупства Жомойтского. Миколай Радивилъ, воевода Виленскій. Миколай Криштофъ, маршалокъ дворный.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Ясневельможному пану брату нашему намъ ласкавому пану Яну Ходкевичу, граби на Шкловъ и Мыши, пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого княства Литовского, администратору и гетману земли Либлинтское, старостѣ Ковенскому, державцы Плотельскому и Телшовскому. *Четыре тисненыхъ печати.*

17.

1576 г. 23 Мая. Нисьяно Стефана Баторія къ Яну Ерониновичу Ходкевичу, съ извѣстіемъ о приготавленіяхъ къ войнѣ противъ Гданчанъ и Татаръ и о неизвѣстности исхода переговоровъ съ Русскими царемъ Иваномъ Васильевичемъ.

Стефанъ, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, княже Семивгородское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, пану Яну Ерониновичу Ходкевичу, кграби на Шкловѣ и Мыши. Такъ яко есмо до твоей милости писали около зложенья соймаковъ у воеводствахъ и повѣтѣхъ въ Польщчи и у великомъ князствѣ Литовскомъ, одно ижъ съ певныхъ причинъ листы наши до великого князства Литовского такъ борздо не суть высланы, за чимъ се отправили соймики у Великой и Малой Польщчѣ у воеводствахъ и повѣтѣхъ а головные въ Колѣ и Корчинѣ. Што ку вѣдомости здало се намъ твоей милости ознایмити, же, ухиливши на сторону посполитое рушенье, постановили людьми служебными тую войну противъ Куданшчанъ и Татаромъ отправовати, и для того поборъ по всей Курунѣ Польской водлугъ того, яко на соймѣ Любельскомъ року шестидесятъ девятого былъ постановенъ, дати, позволили, и которымъ обычаемъ тотъ податокъ маеть быти

выбранъ. Тогда тое постановенье головного соймаку Корчинского въ новомъ мѣстѣ казавши переписать, до твоей милости для выrozumѣнья послати есмо велѣли, съ подписаньемъ руки писарское. А тымъ же обычаемъ оборону зъ воеводствахъ Великое Польски на головномъ соймаку въ Колѣ постановили. А ижъ тежъ естесмо напомнимъ въ томъ, жебы и у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ соймиками не омѣшкивало ся, яко бы въ сполной речи посполитой розностью поношенья тежаровъ роздвоенье не значило се, якожъ неомѣшкане розказавши листы выслати и тое постановенье, въ Польщчѣ вчиненое, посломъ нашимъ на тые соймики посланымъ, вашей милости паномъ радамъ нашимъ и инымъ станомъ и рыцерству преложити поручили. А твоей милости, яко радѣ нашой, впередъ то ознایмуемъ, ижъ бы, вѣдомость маючи такового постановенья въ Польщчѣ, до того тежъ радою своею на соймаку повѣтовомъ и головномъ у Волковыйску будучи, приводилъ, якобы оная потреба речи посполитое згодне а однако отправована была. Кудыжъ въ сполной речи посполитой седечи всимъ краемъ панствъ тыхъ однако обороны и убезпеченья потреба, звла-

ща ижъ тежъ зъ великимъ княземъ Московскимъ ничего певного не есть постановлено; ачколверъ есмо до него пословъ нашихъ отправили але съ чимъ и яко се борздо до насъ вернуть—певности нѣтъ. Къ тому отъ Татаръ вторгненья обовлати се потреба. Што большому и росторопному уваженью и баченью твоей милости пушчаемъ, розумѣючи то о твоей милости, ижъ для милости речи посполитое и ласки наше вѣ то угрожати и чинити будешъ, штобы было зъ

добрымъ а пожиточнымъ речи посполитое и зъ славою нашою королевскою. Писанъ въ Малборку, лѣта Божого Нароженья 1576, мѣсеца Мая 23 дня. Stephanus Rex.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, пану Яну Еронимовичу Ходкевича. *Нижс:* второй.

18.

1576 г. 31 Августа. Письмо (съ дополнительною припискою) Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу съ извѣстїемъ о дипломатическихъ сношенїяхъ съ Прусскимъ и Померскимъ князьями, съ Туречиною, и о продолжающемся уорствѣ Гданчанъ.

Стефанъ, Божью милостью король Польскїй, великїй князь Литовскїй, Рускїй, Прусскїй, Жомойтскїй, Мазовецкїй, Лифлянтскїй, княжа Седмигродское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Плотельскому и Телшовскому, пану Яну Ходкевичу, кграби на Шяловѣ и Мыши. Повѣдаемъ твоей милости, ижъ есмо на тотъ часъ, зъ ласки Божей, вѣ добромъ здоровьи; притомъ бачечи того быти потребу, абыхмо вашей милости паномъ радамъ нашимъ оного панства нашего великого князства Литовского около справъ

и потребъ земскихъ, для которыхъ есмо до земли Прусское дворомъ нашимъ тягнути умыслили, ознаймити не занежали. Про то твоей милости, яко радѣ нашой, вѣдати даемъ, ижъ есмо до земли Прусское до мѣста Торуня прїѣхали дня оногдашнего вѣ Недѣлю, мѣсеца Августа двадцать шостого дня, гдѣ панове рады и вси станы земли Прусское также и мѣщане мѣста Торунского и отъ нѣкоторыхъ мѣсть послове повинную хуть и зычливость подданства и службы своей намъ ояровали и присягу вчинили. Одножъ мѣсто Кгданское еще черезъ свои послы тое повинности подданства своего намъ государю не отдали, задерживаючися нѣкоторыми причинами (яко

о томъ отъ пановъ Прускихъ вѣдомость маемъ), звлаща тыми, которые не могутъ иначе ажъ на соймѣ становены быти. Вѣдь же пріѣхавши, дасть Богъ, до Малборку, пословъ до насъ отъ того мѣста сподѣваемся, и естли будутъ, альбо не, мы не занежаемъ того вашей милости паномъ радамъ нашимъ ознаймити. И то тежъ важной милости вѣдати есть потребно, ижъ княжа Пруское послалъ до насъ подданность свою оферугочи, и послы свои послати хочеть, гдѣ быхмо мы часъ и мѣстце ему назначили; также тежъ и княжата Поморскіе, которымъ рассказали есмо за пріѣханьемъ нашимъ до Малборку, пословъ своихъ до насъ послати, а кнежатамъ Поморскимъ на соймѣ пришломъ самимъ особами быти, альбо послы свои послати рассказали есмо. О Куданщаны, яко они повинную вѣру и подданство свое намъ отдадутъ, альбо естлибы тежъ што отъ нихъ противного было, не занежаемъ вашей милости паномъ радамъ нашимъ ознаймити, и зданья и рады вашей милости уживати. Писанъ у Хелмзѣ, лѣта Божего Нароженья 1576, мѣсеца Августа 31 дня. *Stephanus Rex.*

Хранится тамъ же. На оборотѣ:
Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Ифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Плотельскому и Тельшевскому, пану Яну Ходневичу, кграби на Шкловѣ и Мыши.

Въ письмо вложена слѣдующая записка:

По написанью того листу нашего до твоей милости, пріѣхалъ до насъ коморникъ нашъ Держекъ отъ Цесаря Турецкого, будучи намъ се здѣ у Хелмжи мѣсяца Сентебра первого дня. Черезъ которого писалъ до насъ на листѣ своемъ, оферугочи намъ пріязнь свою, и хотячи противко намъ и панствамъ нашимъ зычливе и спокойно ся заховати, первшого спремиренья съ панствы нашими ни въ чомъ нарушаючи; и къ тому, гды бы цесарь хрестіанскій хотѣлъ што противко намъ и панствамъ нашимъ противного всчинати, ижъ то хочеть пріймовати и розумѣти отъ цесаря его милости за взрушенье перемирья, которое межи собою постановеное мають.

19.

1576 г: 25 Декабря. Письмо Стефана Баторія къ Криштофу Радивилу объ охранѣ Лифлянтской границы отъ неприятеля, совѣстно съ княземъ Александромъ Полубенскимъ и Яномъ Ходкевичемъ, подъ начальство котораго первые два должны поступить.

Стефанъ, Божью милостию король Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, княжа Сед-

микгородское и иныхъ. Подчашому и гетману нашему дворному великого князства Литовского, старостѣ Солецкому и Коконгавзенскому, державцы Жижморскому, пану Кристиффу Радивилу. Яко перво сего велѣли есмо твоей милости зъ людомъ нашимъ служебнымъ, который подѣ справою своею машь, ку границамъ Лифлянтскимъ тягнути, а за припадкомъ вшелякое на оную землю небезпечности, порозумѣваючися въ томъ зъ старостою Волмерскимъ и Прикатскимъ княземъ Александромъ Полубенскимъ, противъ кождому неприятели за помочью Божю отпоръ чинить. Ино еще для лѣпшого и потуажнѣйшого той земли Лифлянтской убезпеченья, велѣли есмо пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому, пану Яну

Ходкевичу, вграби на Шкловѣ и на Мыши, ижъ гдѣ бы того потреба зъ стороны якое небезпечности указовала, абы тежъ его милость тамъ до Лифлянтъ прибыти не омѣшкивалъ. А такъ кгда панъ Виленскій до земли Лифлянтское придетъ, а до потребы якое зъ неприятели бы пришло, твоя бы милость съ паномъ Виленскимъ, тамъ гдѣ бы его милость ознаймилъ, стягнувшись, а подѣ справою его милости, яко гетмана и администратора оное земли Лифлянтское будучи, и зъ его милостью порозумѣваючи се, зъ помочью Божю отпоръ неприятели чинилъ, и того всего, чого бы ку убезпеченью тое земли потреба зъ звыклое вѣры и повинности своее постерегалъ. Писанъ у Торуню. Лѣта Божого Нароженья 1576, мѣсеца Декабря 25 дня. Stephanus Rex. Андрей Ивановичъ, писарь.

Хранится тамъ же.

20.

1577 г. 15 Февраля. Письмо Стефана Баторія къ Яну Ероимовичу Ходкевичу объ умирствѣ Гданчанъ, о необходимости смирить ихъ и о посольствахъ въ Туречину и въ Россію.

Стефанъ, Божію милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, князя Седмигородское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли

Ифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому, пану Яну Ходкевичу, вграби на Шкловѣ и Мыши. Есть вѣдомо вашей милости радамъ нашимъ, якимъ поступкомъ мѣсто нашо Куданское спротивенъ зверхности нашой и речи посполитой зачало. А ижъ за такъ долгимъ ожиданьемъ на-

шимъ и немалыми трактаты ничего певного для ихъ предсезвзятыя и упору отнести есмо не могли, снать зъ великою неславою нашою. Якожь по великихъ а частыхъ трактатѣхъ, заневне сподѣвалисмося, ижъ Розембергъ, который недавно тамъ былъ отъ насъ отправленъ, слушное яко застановенъе покою принести мѣлъ: але и тотъ, заложившися хоробою, у во Кгданску задержалъ; а вмѣсто себе черезъ Лемпха, сындика, большей еще, анижъ первѣй на письмѣ, речей неслушныхъ намъ подалъ, што ачъ есмо бачили, ижъ ни на што иного только на предлуженъе часу было заложено. Вѣдь же прихляючися покоеви а хотечи, абы ласкою и добротливостию нашою были звитежени, и вси просьбы принявши и пильне уваживши тѣхъ всихъ трактатовъ, конецъ есмо таковой учинили — отказъ и декларацию становенъя, черезъ насъ поданою имъ, дали есмо, которого препись твоей милости посылаемъ. Обтяженъя што они собѣ быти менили, то зъ нихъ складаючи и привильемъ ствердити обѣцуючи, отъ насъ въ томъ суть упевнени; справу зъ стороны комисы, которую они розумѣють быти противно правомъ ихъ учиненую, до пришлого сойму отложили есмо, абы о то за спольнымъ всихъ становъезволенъемъ, становено было; способъ потверженъя правъ на минутѣ(sic) досыть широко ничего не уймаючи дали есмо. Тагъ ижъ ничего не доставало,

штобы ихъ умыслы упорные отъ вѣры и подданства намъ повинного отводить, а отъ упорного предсезвзятыя ихъ отдалити не могло. А то постановивши, шесть дней часу узычно было, абы радѣ и мѣсту тые вси речи для преизрѣнья посланы были. И ожидалося потомъ черезъ дванадцать дней. За которымъ таковымъ ожиданъемъ сподивалисмося покою певного. Але надто што первѣй было, далеко большей иншихъ речей теперъ прѣхавши Розембергъ и зъ сындикомъ намъ подали и преложили, што не только достоинству нашому королевскому, але и правомъ посполитымъ зъ уближенъемъ есть. Кгдыжъ мы не за што иного, одно зъ стороны задержанныхъ доходовъ скарбу коронного, по два кротъ сто тисечей золотыхъ упоминалисмося, которые тежъ и они сами на певный часъ заплатити были обѣдали, а потомъ то на дальшій часъ откладали двоого побору, отъ речи посполитое установленого, и иные доходы, скарбу нашому належачіе, которые зъ мѣста на кождый годъ приходити звыкли, въ неякую вопливість приводечи, на сторону откладали, абы комисія только самою нашою владою опрочъ сойму была зглажона, указуючи ижъ ничего сполного зъ соймомъ не мають и мѣти не хотять, на письмѣ до насъ подали, яко ширѣй съ того ихъ отказу, который твоей милости посылаемъ, лацно твоя милость вырозумѣешъ. А што подъ кглей-

томъ чинили посланцы свое, подъ покрывкою покою зсылаючи, то ни для чого иного, одно для якогось покою въ мѣстѣ, а безпечность обмышлевали, твержи, бакшты будуючи, люду жолънерского, который мѣли отпустити, большей прибавили, вторгненья много починили, сель и домовъ шляхетскихъ не мало злупили и попалили. Скуютокъ якійся показаль—не для застановенья покою, але змышленный фортель строили, што на тотъ часъ опускаемъ, и Богъ намъ есть свѣтокъ, ижъ повинности добротливого и ласкавого пана досыть есмо до тыхъ часовъ уживали и старалисмося вшелякимъ способомъ, абы до здорового и розумови послушнаго баченья ихъ привести могли. Але то ничего не помогло. Напоминанья, рады, посельства, ожиданья—все ся то не опускало, а снять зъ великою нашою и речи посполитое неславою. А кгдажъ то все мѣстцо при упорномъ и злостивомъ предсевзятю ихъ мѣти не можетъ, штожъ иншого чинити—одно, абысмо намъ и речи посполитой винни не зостали, а досегаючи и наслѣдуючи таковыхъ радъ, до которыхъ самый розумъ ведеть и справедливость боль вытискаеть, вызываемо радъ коронныхъ до Броцлавка, на день пятыйнадцать Марца. А ижъ твоя милость оподаль отлелый мѣстца оногo естесь, про то жадаемъ, жебысь твоя милость раду и зданье свое въ томъ на письмѣ намъ подалъ, яко бысмо далъй

противко таковымъ упорнымъ и противнымъ подданымъ нашимъ поступовати мѣли. А посылаемъ твоей милости универсалъ нашъ, который выданъ и публикованъ въ Коронѣ Польской около гамованья маетности тыхъ-то свовольниковъ. Потомужъ и твоя милость роскажи оный публиковати въ мѣстѣхъ нашихъ и мѣстечкахъ державы твоей милости, абы ся водлугъ него заховали. То тежъ твоей милости ознаймуемъ, ижъ до Цесара Турецкого посылаемъ угрожного Яна зъ-Сенна, кашталяна Галицкого, съ посельствомъ таковымъ, якое въ Торуню съ паны радами ихъ милостью намовено было и яко звыклый обычай предковъ нашихъ въ томъ былъ. А ижъ есмо и до князя великого Московского послы слати назначили, о чомъ же и первѣй до твоей милости есмо писали, и преписы листовъ, тажъ до насъ отъ князя великого писаныи, и отказу посланцовъ нашихъ, яко и до васъ пановъ радъ нашихъ, отъ бояръ его писаныи, твоей милости послано, въ чомъ намъ потреба зданья твоей милости неомѣшкание, которымъ бы обычаемъ послы наши мѣли съ тымъ сусѣдомъ нашимъ поступовати и зъ якимъ посельствомъ отъ насъ мають быти отправлены, звлаща гдѣбы пришло до становенья покою дочасного, на яко великій часъ мають то застановяти. Писанъ у Бытгощи, року 1577, мѣсеца Февраля 15 дня. Stephanus Rex.

Ижъ тую справу поспѣшне от-

правовати треба, для того есмо были ве Влоцлавку на день 15 Марца зложили, але фольгуючи паномъ радамъ для отлеглости мѣстца, поминули есмо еще часу зъѣзду тому на день двадцать третій Марца.

Хранится тамъ же. На оборотъ:

Пану Виленскому, старостѣ Жо- мойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, ад- министратору и гетману земли Иф- лянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Телшовскому, пану Яну Ходкевичу, вграби на Шкловѣ и Мыши.

21.

1577 г. 23 Апрѣля. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу съ извѣс- тіемъ о пораженіи Гданчанъ.

Стефанъ, Божою милостью ко- роль Польскій, великій князь Ли- товскій, Рускій, Прусскій, Жо- мойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кня- же Седмигродское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жо- мойтско- му, маршалку земскому великого князства Литовского, администра- тору и гетману земли Ифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Плотелскому, пану Яну Яронимо- вичу Ходкевича. Повѣдаемъ твоей милости, ижесмо на тотъ часъ съ королевою ее милостью и великою княгинею, зъ ласки Милого Бога, въ добромъ здоровью. Яко первѣй сего дали есмо твоей милости вѣ- дати о упорномъ предсезвѣтѣ мѣста нашего Кгданьского, такъ и на сесь часъ въ томъ же trwa- ючи, а взявши передъ себе злый умысль, вытягнули были зъ вой- скомъ немалымъ людей и зъ стрѣл- бою хотечи мѣсто тѣще возбудити и людей нашихъ служебныхъ всихъ въ немъ поразити, нижли за ласкою Божою тому предся- взвѣтѣ ихъ досыть ся не стало, бо

гетманъ нашъ и зъ людомъ, ку нимъ въ поле вытегнувши, битву имъ далъ и за помочью Всемогу- чого Бога на голову войско ихъ поразилъ, стрѣльбу побралъ, гдѣ и гетманъ ихъ Ганусъ Фонъ-Келенъ забить естъ. Яко для достаточ- нѣйшого вырозумѣнья посылаемъ твоей милости препись листу пана гетмана, до насъ о томъ писаного, съ которого твоя милость спра- вишь, яко того гетмана зъ вой- скомъ на людъ нашъ были выпра- вили, въ чомъ имъ Панъ Богъ не допомогъ. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья 1577, мѣ- сеца Апрѣля 23 дня. Stephanus Rex. Миколай Ясенскій, писарь.

Хранится тамъ-же. На оборотъ: Пану Виленскому, старостѣ Жо- мойтскому, маршалку земскому ве- ликою князства Литовского, ад- министратору и гетману земли Ин- флянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому, пану Яну Ходкевичу, вграби на Шкло- вѣ и Мыши.

22.

1577 г. 29 Апрелья. Письмо Стефана Баторія къ Яну Бронновичу Ходкевичу, съ извѣстіемъ объ упрствѣ Гданчанъ, ихъ сношеніяхъ съ Московскимъ Царемъ и Магнусомъ, Московскаго Царя съ Перекопскимъ ханомъ, и о необходимости посполитаго рушенія и рѣшенія дѣлъ сперва на сеймикахъ и потомъ на общемъ сеймѣ.

Стефанъ, Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, княже Седмиградское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великаго князства Литовскаго, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому, пану Яну Яронимовичу Ходкевичу. Давали есмо перво сего знать вашей милости паномъ радамъ нашимъ о свовольномъ а гордомъ предсезятію Кгданчанъ, которые и до сего часу не только се упаметати не хочуть, але еще учтивые шляхецкіе прилеглые люди наѣждчаютъ, маетности ихъ берутъ, палятъ, пустошатъ, и вляшторъ Оливскій до вгрунту збурили и спустошили, подаваючи насъ и Корону до постороннихъ краевъ омыльне и несправедливе; дали тежъ до того причину, жесь мы се сездѣ на такъ долгій часъ для непотребныхъ а облудныхъ трактатовъ ихъ забавили. А того што теперъ на Волюню, на Подолу стало, поратовать и оборонить не могли. А наконецъ черезъ Магнуса и Московскаго на насъ и подданныхъ нашихъ погановъ тыхъ приводятъ. Кгды жъ тую справу маемъ, же они зъ Московскимъ и

зъ Магнусомъ порозумѣнье мають, и Московскій тыми часы послы и упоминки свои до Татаръ слалъ. А ижъ тые злые люди такъ се зъ нами обходятъ и до того насъ привели, зъ великою жалостію того уживаемъ, а тыхъ трудностей, которыхъ намъ прибыло и на разныхъ а далекихъ мѣстцахъ горить, и неподобно, абысмы ихъ самі ратовать могли, не маючи ничего иного, одно рушенье посполитое водлѣ уфалы сойму прошлаго Торунскаго, якожъ вжо хотѣли есмо до того приступити и вици (sic) въ Польци а до великаго князства Литовскаго листы военные о рушенье розказать выдать. Але ижъ се то видѣло паномъ радамъ нашимъ, которые на тотъ часъ ку намъ господару на конвокацію до Вроцлава пріѣждчали, абысмы се до того остатнаго лекарства не утекали, але же бысмы напередъ соймими зложили и на нихъ всихъ напомнимъ, абы намъ дорогу показали до забѣженья тому упадку речи посполитое. Кгды жъ вжо мусимъ мощью тыхъ злыхъ людей приводити до повинности ихъ, а ижъ тежъ потреба отпору неприятеломъ и убезпеченья такъ въ Рускихъ, Волюнскихъ, Подольскихъ краяхъ, яко и великаго князства Литовско-

го и въ земли Лифлянтской, перестали есмо на томъ, до чога насъ на тотъ часъ панове рады наши вели. И для того всимъ, которые одно до рушенья посполитого суть повинни, зложили есмо соймйки повѣтвые у воеводствахъ, въ земляхъ и повѣтѣхъ, также и головные у Великой и Малой Польци въ Корчинѣ и въ Колѣ и въ Мазовшу, на мѣстцахъ звыклыхъ, абы со всехъ соймиковъ повѣтовыхъ, на оныя головные зѣхавшиесе, тымъ достаточнѣй межи собою порозумѣть и обмыслить могли. Бо хотяжъ послы до великого князя Московского высылаемъ, вѣдь же того не вѣдаемъ, яко се оттоль отправять, злща кгды такъ се пріязнить съ царомъ Перекопскимъ и тымъ злымъ людемъ Кгданчаномъ оттуль съ тамтыхъ сторонъ приходить. Про то бачечи, ижъ великому князству Литовскому не мнѣй есть потреба убезпеченья, а кгды жъ въ одной речи посполитой обои панства замыкають ся и сполне вси потребности речи посполитое поносити мають, для того въ ономъ панствѣ великомъ князствѣ Литовскомъ во всехъ повѣтѣхъ складаемъ соймйки на певный день передъ святымъ Яномъ за два дни, то есть мѣсеца Іюня двадцать второго дня, а потомъ у двухъ недѣляхъ у Волковыйску головной соймикъ складаемъ тымъ же обычаемъ яко въ Польщѣ, въ Колѣ и въ Корчинѣ. На которые то соймйки такъ повѣтвые яко тежъ и головной твоя милость, яко рада наша

и каштелянъ повѣту своего, жедамы, ижъ бы прибыть не омѣшквалъ и на нихъ посполу зъ иными станы достаточне намовы учинилъ, а зъ мѣстца и достоенства своего инымъ прикладомъ и поводомъ былъ, а зъ сполное намовы ваше, абысте намъ дорогу подали и оказали, яко бы се тые потребности такъ кгвалтовные и наглые осмотрѣть и ратовать зъ учтивымъ и славнымъ нашимъ господарскимъ и речи посполитое могли. А ижъ таковыя соймйки для кгвалтовне а нагле припалыхъ потребъ речи посполитое не въ чотырохъ недѣляхъ передъ соймомъ великимъ вальнымъ, яко то водлѣ статуту звыкло бывать, на тотъ часъ зложили есмо, тогда то праву посполитому и звычаю давному ничего перешкажати и уймовати не маеть. Якожъ то упевняючи и обваровываючи въ листѣхъ нашихъ, во вси воеводства, земли и повѣты посланныхъ, доложити есмо рассказали, же передъ соймомъ великимъ вальнымъ, который, водлѣ.....права описаного, зложити хочомъ на онъ часъ.....звыклые, въ статутѣ описаные, черезъ листа наши мають быти ознаймены. А про то, жебы твоя милость, яко великая рада наша, на соймиду повѣтвымъ и на головномъ будучи (если бы твоя милость подъ тымъ часомъ до земли Лифлянтское не отѣхалъ) умѣлъ то всимъ достаточне преложити и вывести, ижъ бы того за уближенъе права посполитого не брано. Кгдыжъ естли

бы того была потреба, тогда и особливыми листы нашими варовати то хочомъ. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья 1577, мѣсеца Апрѣля 29 дня. Stephanus Rex.

Хранится тамъ-же. На оборотъ:
Пану Виленскому, старостѣ Жо-

мойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Телшювскому, пану Яну Ярославичу (*читай:* Яронимовичу) Ходкевича. *Ниже:* первый.

23.

1577 г. 31 Августа. Отвѣтъ Стефана Баторя къ Яну Еронимовичу Ходкевичу на доносиле послѣдняго о крайне трудномъ положеніи Литовскаго княжества, въ виду наступленія Россійскихъ войскъ.

Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, князя Седмиградское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, пану Яну Яронимовичу Ходкевичу. Розумѣмы, ижъ вжо вѣдомость отъ твоей милости о тыхъ небезпечностяхъ и о сказѣ земли Лифлянтское, о которыхъ намъ нѣкоторые зъ вашихъ милостей пановъ радъ великого князства Литовского въ тыхъ часѣхъ ознаймили, и вборзде потомъ твоя милость, пане Виленскій, до насъ посланный, тымъ большое небезпеченство намъ и паномъ радамъ нашимъ, которые на тотъ часъ при насъ были, широкими словы преложилъ и показовалъ, же не только вже о землю Лифлянтскую идеть, але и о самое

великое князство Литовское, вгды жъ Московскій зъ Ифлянтъ до Литвы зъ войскомъ приближается. А при томъ просилъ твоя милость насъ и пановъ радъ Корунныхъ, жебы есмо тамтому панству оборону слушную, што нарыхлѣй, дали, освѣдчаючися передъ нами и передъ паны радами, ижъ гдѣбы потомъ што на великое князство Литовское пришло, же не при васъ, але при насъ бы и при станѣхъ Польскихъ вина вся заставала. Иномы, маючи о томъ намовы съ паны рады нашими, не могли есмо въ томъ затрудненью речи посполитое и въ такихъ многихъ потребахъ корунныхъ што иного найти, абы се небезпеченство великое князства Литовского опатрить, ишимъ потребамъ посполитымъ, догодить могло одно, жебы сеймъ вальный, черезъ насъ всимъ станомъ коруннымъ и великого князства Литовского зложонъ былъ. Прото, водлугъ обычаю, уживаемъ

рады твоее милости, жебы намъ ознаймиль, гдѣ и о которомъ часѣ мѣли бы есмо тотъ вальный съемъ зложити, бо намъ се видить и паномъ радамъ нашимъ, при насъ будучимъ, жебы што наборздей былъ зложонъ. Къ тому, абы на томъ мѣстцу, которое бы такъ великому князству Литовскому, яко и землямъ Рускимъ, прилегло, кгды жъ обое тые край небезпечностямъ подлегли. А прото, жебысь намъ твоя милость въ томъ зданье

свое безъ замѣшканья выписалъ. Писанъ у въ обозѣ, лѣта Божого Нароженья 1577, мѣсеца Августа 31 дня. Венцлавъ Акгриппа, писарь.

Хранится тамъ-же. На оборотѣ: Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, пану Яну Яронимовичу Ходкевичу.

24.

1577 г. 30 октября. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, чтобы повѣтовые сеймики Литовскіе были равнѣ Польскихъ, для изысканія мѣръ противъ опаснаго положенія Литвы и Лифлянтскѣ.

Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, княже Седмигродское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Телшовскому, пану Яну Яронимовичу Ходкевича. Ознаймуемъ твоей милости, ижъ бачечи того быть потребу, абы соймики великого князства Литовского упередили добре часъ соймиковъ повѣтовыхъ Польскихъ, съ причины тое, якосмы до твоей милости черезъ писара нашего пана Вацлава Акгриппу всказали, якожъ вжо въ тыхъ дняхъ листы наши высланы будутъ, до-

гажаючи тому, абы зъ Волковыйского зѣвзду, альбо пакъ съ тыхъ соймиковъ преднѣйшихъ, яко зъ Виленского и Троцкого, съ которыхъ быти можетъ обослатися ваша милость могли зъ станы Польскими на ихъ соймики преднѣйшихъ мѣстцъ, которые отъ насъ зложоны будутъ передъ соймомъ вальнымъ въ четырехъ недѣляхъ. И здало бы се намъ на тые мѣстца, яко до Вишни, до Прошовиць, до Сроды, до Сендомирское земли черезъ листы ознаймить: а на енеральные соймики хто поѣдетъ до Сроды, тотъ же до Кола, а хто поѣдетъ до Прошовиць, тотъ до Юрчина, то есть до нового мѣста лацно можетъ прибыть и до земли Сендомирское въ Опатовѣ, такъ же и до Варшавы. А для того бачимъ

быть потребу того посланья, же-
бысте ваша милость преложили
упадокъ земли Лифлянтское и не-
безпечность великого князства Ли-
товского, абы не мѣли причины
вымовы о таковой войнѣ обмышле-
вать, якое потреба несеть, а не
рушеньемъ посполитымъ. Кгды
жъ сами ваша милость на Торунь-
скомъ соймѣ обачивали въ томъ
посполитомъ рушенью жаденъ по-
житокъ не могъ бы быть великому
князству Литовскому и овшемъ всей
речи посполитой швода за непо-
спѣшностью въ справахъ воен-
ныхъ. Особливе добре бы было,
ижъ бы твоя милость напомнелъ
княже Курляндское и шляхту зем-
ли Лифлянтское, zostалую подѣ

панованьемъ нашимъ, также и Ри-
гу, абы тежъ и они не занежали
на соймиви Польскіе выправить
пословъ, упоминаючисе о ратунокъ
и оборону той земли, водлѣ попри-
сяженья звязку злученья. Писанъ
у Малборку, лѣта Божого Наро-
женья 1577, мѣсеца Октебра 30
дня. Stephanus Rex. Миколай Ясен-
скій, писарь.

Хранится тамъ же. На оборотъ:
Пану Виленскому, старостѣ Жо-
мойтскому, маршалку земскому ве-
ликого князства Литовского, адми-
нистратору и гетману земли Лиф-
лянтское, старостѣ Ковенскому,
державцы Тельшевскому, пану Яну
Яронимовичу Ходкевича.

25.

1577 г. 2 Ноября. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу о пригото-
вленіяхъ къ общему сейму, въ виду занятія Русскими войсками Лифлянтскѣ и по-
Двинскихъ замковъ.

Стефанъ, Божю милостию ко-
роль Польскій, великій князь Ли-
товскій, Русскій, Прусскій, Жомо-
итскій, Мазовецкій, Лифлянтскій,
княжа Седмиградское и иныхъ.
Пану Виленскому, старостѣ Жо-
мойтскому, маршалку земскому ве-
ликого князства Литовского, адми-
нистратору и гетману земли Лиф-
лянтское, старостѣ Ковенскому,
державцы Телшовскому, пану Яну
Яронимовичу Ходкевича. Не есть
тайно твоей милости радѣ нашей
и всимъ вобецъ въ панствахъ на-
шихъ, для чого былъ съемъ валь-

ный отъ насъ въ Торуню зложонъ,
а наибольшей для обварованья по-
тужное обороны и каждое небез-
печности отъ непріятели нашего
великого князя Московского, звла-
ща оному панству великому княз-
ству Литовскому. На которомъ
соймѣ ижъ за пильнымъ усило-
ваньемъ нашимъ ни чого певного
водлѣ потребы постановити ся не
могло, то мусить быти причита-
но особливой неfortunѣ речи по-
сполитое и таковому убеспеченью,
которое князь великій Московскій
черезъ листы свое о захованье по-

жою на оный же съемъ черезъ наши посланцы послалъ, зачимъ и пословъ великихъ вжо есмо до него отправили были. Але кгда послове наши вжо до него ѣхали, онъ подъ тымъ часомъ, втягнувши въ панства наши до земли Лиолянтское, а ку опанованью ее приводечи, замки и мѣста панованья нашего посѣдалъ, людей народу хрестіанского мордовалъ, плѣнилъ, и надто ку столечному мѣсту нашему Вильну опанованьемъ замковъ подвинскихъ досыть недалеко ся приближилъ. Зачимъ и послове наши въ дорогѣ ся задержали, а до него не шли. Мы, бачечи таковой подступокъ явною неприязню показаный намъ и речи посполитой, а маючи то наперодъ по ласцѣ Божой, жесмо жадное причины тому сусѣдови нашему ку розлитю крови хрестіанское не дали, и хотечи о томъ зо всеми станы намавати, яко бы, за помощью Божою, непріятель того предъсезятя своего съ потѣхою не уживалъ и потомъ на панства наши торгаться не смѣлъ, а прихияючися статутуви, водлѣ которого на соймѣхъ вальныхъ о войнѣ намы мають быти, маючи тежъ на бачности и то, абы въ справедливости людской панствъ нашихъ порадокъ захованъ былъ, кгдажъ безъ тыхъ двоухъ речей справедливости а потужности войны жадное панство въ цѣлости своей зоставати не можетъ, — про то, за радю вашей милости пановъ радъ нашихъ, складаемъ съемъ вальный

на день*), якожъ и соймими складаемъ на мѣстцу звывломъ въ каждомъ воеводствѣ и въ повѣтѣхъ на день**). И жадаемъ, абы твоя милость, зъ иными паны радами, врадники и станы рыцерства, на соймими зѣхавши и намовивши межи собою о тыхъ преречоныхъ речахъ и о иныхъ, которые ширей черезъ посла нашего на томъ соймиму отъ насъ будутъ преложоны, яко статутъ омаваетъ, пословъ двѣ особѣ людей бачныхъ и ростропныхъ на съемъ вальный до***) выправили, и сами особами своими вси посполу на Волковыйскій соймикъ у двоухъ недѣляхъ по соймикахъ повѣтовыхъ ѣхали, а оттоль тамъ просто на тотъ съемъ вальный весполъ съ послами на день назначоный, абы твоя милость прибыти не омѣшкалъ, бачачи таковые квалтовные потребности речи посполитое, кгдажъ часъ естъ не долгій назначонъ отпраованья сойму. А про то жадаемъ, абы вси станы на день первшій сойму назначоный зѣхалися, якобы въ омѣшканье справы речи посполитое не приходили, бо отправивши тые справы въ томъ листѣ назначонные, яко преднѣйшіе, ради быхмо тежъ и иные речи посполитое потребности, которые ся съ первшихъ соймовъ рецесы откладали и которые напотребнѣйшіе вашей ми-

*) Пустое мѣсто въ подлинникѣ.

***) Тоже.

***) Тоже.

лости паномъ радамъ и всимъ станомъ на соймѣ будучимъ видѣти будутъ, обравши съ помочью Божою отправовали, поколѣ часу замѣроного сойму ставати будетъ, для чого абысте ваша милость не зъ замѣроною моцью посылали. А певни есмо того, же ваша милость вси однакою милостью ку речи посполитой, отчизнѣ своей милой и славѣ нашой будучи порушени, то все, штобы было ку лѣвшому, обмышлявати не опустите. И то познати маете, же на насъ въ обмышляванью таковыхъ справъ и въ зычливости и милости ку речи посполитой ничего не зыидеть, а каждое обмышляванье въ

таковыхъ справахъ речи посполитое и прибытье поспѣшное на съемъ вашей милости паномъ радомъ и каждому вшелякою вдячностью отъ насъ ся платити будетъ. Писанъ въ Малборку, лѣта Божого Нароженья 1577, мѣсяца Ноебра 2 дня. Stephanus Rex. Миколай Ясенскій, писарь.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Ифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Телшовскому, пану Яну Яронимовичу Ходкевича.

26.

1577 г. 2 Декабря. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ приказаніемъ быть на второй день новаго года въ Ушполѣ, для открытія военныхъ дѣйствій противъ Русскихъ войскъ.

Стефанъ, Божою милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, княже Седмиградское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, администратору и гетману земли Ифлянтское, старостѣ Ковенскому, державцы Плотелскому, пану Яну Яронимовичу Ходкевича. Ознаймуемъ твоей милости, ижъ вѣдомость насъ доходить, же великій князь Московскій, войска свои вытягнувши зъ земли Ифлянтское,

при границы zostавилъ, и на тотъ часъ другіе войска ку границамъ великого князства Литовского примыкаетъ. А на послы наши клейту, знову убезпечаючи ихъ по той войнѣ Ифлянтской, за писаньемъ листу нашего до него, еще не послалъ. Яко до насъ паны рады наши пишуть, же уся вѣдомость о томъ приходитъ, ижъ тотъ непріятель до войны зъ великими силами готуетъ ся. Мы ачъ есмо съемъ вальный зложили, однакъ къ тому не фолгуючи, яко борздо вѣдомость прійдетъ, жебы се тотъ непріятель бралъ и панствамъ нашимъ,

заразомъ хотимъ тягнуть до войска, а звѣрить здоровье наше межъ васъ, цный народъ и рыцерство оногo панства, бачечи такую хуть, которую сте показали намъ пану своему и речи посполитой рушенемъ поспѣшнымъ за втягненьемъ великого князя до земли Ифлянтское. А справъ Кгданскихъ за помощью Божою въ тыхъ дняхъ доконавши, люди служебные черезъ Прускую землю обернути умыслили есмо ку Ифлянтской земли, албо тамъ гдѣ потреба укажетъ. А вашей милости пановъ радъ нашихъ жадаемъ, ижъ бы есте такъ яко и тыми часы не съ повинности, але зъ доброе воли своее противко неприятелю, кгда до земли Ифлянтское втягнуть, поспѣшилисе, такъ и на тотъ часъ, кгда до власное отчизны вашее беретъ се, яко люди вольные для захованья вольностей своихъ прикладомъ славныхъ предковъ ва-

шихъ, абы есте на мѣстце певное до Ушполь вже тягнули конно збройно, маючи спижу военную и все, што належить до войны, и збиралися до войска на день второй Генваря, до чого вборзде и мы, Пана Бога взявши на помощь прибыть не омѣшкаемъ. А вамъ, яко цному рыцерству, которіе не съ повинности, але для ласки нашее то учините, ласкаве то паметать и нагорожать хотимъ. Писанъ у Малборку, лѣта Божого Нароженья 1577, мѣсеца Декабря 2 дня. *Stephanus Rex.* Миколай Ясенскій, писарь.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Року семдесятъ сегого мѣсеца Декабря первого дня тотъ листъ подалъ есть отъ его королевское милости его милости пану Виленскому черезъ мене Кондрата Гарасимовича, служебника его милости пана скарбного, въ Стокахъ рукою властною я. *Нижс:* Его милости пану Виленскому военный до Ушполь.

27.

1578 г. 5 Апрелья. Письмо Александра Ходкевича къ Яну Ходкевичу, съ просьбою выдать ротмистру Суходольскому жалованье, — иначе онъ отказывается служить.

Ясневелиможный пане Виленскій, пане а брате мнѣ милостиве ласкавый! Ознаймую вашей милости, ижъ панъ Миколай Суходольскій, ротмистръ его королевское милости, учинившы оповѣданье передо мною, же дослужившы четверти тое, на которую пенязи короля его милости взялъ, и которая въ пети недѣляхъ по Великодни выходить, гдѣ пеня-

зей ему на другую четверть не дадутъ, служить не подвезуетъ. Але овшемъ дослужившы, зъ замку прочъ стегнути хочеть, которого ижъ овде въ семь край пильно есть потреба, вашей милости моего милостивого пана пильне прошу, абы ему пенязи на роту даны были, по которые онъ тамъ до вашей милости товариша своего посылаетъ. Съ

тымъ службы мои ласцѣ вашей милости моего милостивого пана пильне залепаю. Писанъ въ Зыгвантѣ, дня 5 мѣсеца Апрѣля року 78.—Вашей милости моего милостивого пана найповолнѣйшый и найнижшый въ послугахъ братъ Александеръ Ходкевичъ, справца администраторства и гетманства земли Ифлянтское.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Ясневельможному пану Яну Ходкевичу, кграби на Шкловѣ и Мыши, пану Виленскому, маршалку великого князства Литовского, старостѣ Жомойтскому, администраторови и гетману земли Ифлянтское, пану а брату мнѣ милостиве ласкавому.

28.

1578 г. 25 Сентября. Письмо Стефана Баторія къ Яну Ерошиновичу Ходкевичу, съ просьбою поймать въ Жиудской землѣ нѣсколько паръ соколовъ и доставить ихъ къ нему.

Стефанъ, Божью милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій, княже Седмиградское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, старостѣ Ковенскому, державцы Плотескому, пану Яну Ходкевичу. Маемо того вѣдомость, ижъ въ земли Жомойтской, надъ берегомъ морскимъ державы твоее милости, бывають ловлены соколы подъ тымъ часомъ у въ осень о светомъ Михаилѣ. Про то жадаемъ, абысь твоя ми-

лость, велѣвши тыхъ соколовъ сколько паръ уловить, на насъ господара задержалъ, росказавши ихъ мѣти въ добромъ хованью до науки наше, што вдячне отъ твоей милости пріймемъ. Писанъ у Сандомирѣ, року 78, мѣсеца Сентебра 25 дня. Stephanus Rex.

Хранится тамъ-же. На оборотѣ: Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, старостѣ Ковенскому, державцы Телшовскому и Бирштаньскому, пану Яну Ходкевичу, кграби на Шкловѣ и Мыши.

29.

1578 г. 27 Октября. Письмо Стефана Баторія къ Яну Ерошиновичу Ходкевичу о повѣдкѣ короля въ краи Русскіе, о дружескихъ переговорахъ съ Череконскимъ ханомъ о выборѣ Кракова базисомъ военныхъ дѣйствій противъ Русскихъ и о назначеніи мѣста для выслушанія посольства отъ Русскаго Царя.

Стефанъ, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кня-

же Седмиградское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, старос-

тѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому и Бирштанскому, пану Яну Ходневичу, вграби на Шилловѣ и Мыши. Повѣдаемъ твоей милости, ижъ есмо на тотъ часъ въ добромъ здоровьи зъ ласки Божое. Вѣдомо вашей милости паномъ радамъ нашимъ, же есмо въ край Рускіе не безъ великое причины съ прошлого сойму Варшавского ѣхали, гдѣ и часъ немалый змѣшкати есмо мусѣли, варуючи и убезпечаючи покой оныхъ краевъ. Якожъ вси речи на слушной мѣрѣ постановивши и посла нашего до цара Перекопского зъ упоминки отправивши, здѣ до Кракова, столечного мѣста нашего Короны Польское, ѣхали есмо, больше для того, абы въ долеглостяхъ и потребахъ оно го панства великого князства Литовского и земли Ифлянтское умысль нашъ, водлѣ постановенья сойму прошлого, выконуватисе могъ. А ижъ бы съ помощью Божою война съ тымъ непріятелемъ нашимъ великимъ княземъ Московскимъ потужнѣй и способнѣй отправовала, вгдыжъ мѣсто Краковъ такъ для всякихъ реместниковъ яко и прилеглости иншихъ постороннихъ земель, отколь бы потребности военные латвѣй досегатися могли, есть надъ иные мѣста въ панствахъ нашихъ способнѣйшее. Вѣдъ же и то не меньшая потреба речи посполитое припала, обмышливанье около отправки пословъ великого князя Московского, которые вжо отъ немалого часу въ панствахъ нашихъ съ

посельствомъ ожидаютъ. А ижъ въ такъ великоважныхъ справахъ земскихъ нелацное есть порозумѣнье черезъ листы и посланцы до вашихъ милостей пановъ радъ нашихъ, яко при бытности самыхъ радъ, которые бы радами своими насъ подпирали, прото за зданьемъ пановъ радъ нашихъ, при насъ будучихъ, умыслили есмо и другихъ пановъ радъ нашихъ коронныхъ до таковыхъ потребъ земскихъ везвать на мѣсто певное, которое хотяжъ и мы сами и панове рады наши, гдѣ на иншомъ мѣстцу прилеглѣйшее, ку прибытью всихъ вашихъ милостей пановъ радъ нашихъ быть уважили, нижли межи иншими причинами короткость часу и непогодная дорога до того насъ примусила, абыхмо вжо здѣсе у Краковѣ для выправы военное и иныхъ потребъ земскихъ, а особливе для выслуханья посельства пословъ великого князя Московского, на часъ недолгій позостали, уживши до тыхъ справъ рады вашихъ милостей пановъ радъ нашихъ. А уважаючи вшелякіе потребности земскіе, звлаща ижъ быхмо вжо немѣшкане до оно го панства великого князства Литовского прибыти хотѣли, назначили есмо до отправованья тыхъ потребъ певный часъ, то есть мѣсеца Декабра першій день, подъ которымъ то часомъ и того вѣдомости досегати будемъ, якая сума ку потребамъ военнымъ съ податку, на соймѣ прошломъ Варшавскомъ уфаленого, прійдетъ, такъ же посла нашего

до цара Перекопского посланого, альбо отписъ мѣти будемъ, вгдыжъ твоя милость ладно розумѣти можешъ, што намъ на томъ належить часу войны зъ великимъ княземъ Московскимъ, якожъ наибольшей, для тое причины пословъ Московскихъ слуханье продолжыти ся мусѣло. Вѣдь же на день зложонный, вгдыся панове рады наши Польскіе до насъ зѣѣдутъ, выслушавши зданья и рады ихъ милости, але ничего безъ вашихъ милостей не замыкаючи, только посельства пословъ Московскихъ вырозумѣвши, умыслили есмо до великого князства Литовского вборзде, дастъ Богъ, прибыти. А тамъ зъ вашою милостию паны рады нашими оного панства гдѣ на мѣстцу прилегломъ недалеко границъ Польскихъ зѣѣхатися съ причины тое ижъ тежъ хочемъ и пановъ радъ Польскихъ нѣкоторыхъ до того ужить, абы при насъ на оное мѣстцо прибыли для сполное рады и статечного порозумѣнья и на-

мовы зъ вашими милостями вмогу отправѣ тыхъ пословъ Московскихъ. Про то, абы твоя милость зданье и раду свою намъ выписалъ, на которомъ бы мѣстцу и гдѣ бы напристойнѣй и способнѣй для вашихъ милостей пановъ радъ нашихъ и двору нашего и отпавы тыхъ пословъ чужоземскихъ, у великомъ княствѣ Литовскомъ тое зѣѣханье вашихъ милостей до насъ зложити есмо мѣли. Очомъ ижъ быхмо немѣшкане отъ твоей милости вѣдали. Писанъ у Краковѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ семьдесятъ осмого, мѣсеца Октебра двадцать сегого дня. *Stephanus Rex.*

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, старостѣ Ковенскому, державцы Тельшовскому и Бирштанскому, пану Яну Ходкевичу, вграби на Шкловѣ и Мыши.

30.

1579 г. 16 Января. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу о невозможности прѣхать въ Городну, по случаю переправы черезъ Двѣрь съ злымъ умысломъ Перекопскаго хана, и о переговорахъ съ Русскими послани.

Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лиолянтскій, княже Седмигродское и иныхъ. Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, старостѣ Ко-

венскому, державцы Тельшовскому, пану Яну Ходкевичу, вграби на Шкловѣ и Мыши. Повѣдаемъ твоей милости, ижъ есмо, восполкъ съ королевою нашою и великого виегинею ее милостью Ганною, зъ ласки Божей, въ добромъ здоровьи. А яко есмо цервѣй сего

вашии милостямъ паномъ радамъ нашимъ ознанмили о приѣханью нашомъ до Городна третего дня по Громницахъ; ино бысмо ради были на тотъ часъ назначонный тамъ ся ставили, одно ижъ насъ вѣдомость еще въ Браковѣ доходила о цару Перекопскомъ, же зъ войскомъ своимъ, маючи злый умыслъ на панства наши, черезъ Днѣпръ переправилься. Зачимъ, ослухиваючися о томъ неприятели, вѣшто есмо въ ономъ краю забавили, якожъ и дворъ нашъ, вѣдныхъ и пѣшихъ, ку Люблину для того обернули есмо. Але ижъ потомъ ничего певного о томъ, звлаца отъ старосты Черкасского, не маемъ, за тымъ есмо се здѣ до Варшавы петнадцатого дня Генвара приѣхали, гдѣ черезъ десеть, альбо надто колько дней, для пильныхъ потребъ змѣщавши, до Городна рушити ся волю маемъ, догожаючи тому, яко быхмо по часъ назначономъ третего, ал-

бо четвертого дня надалѣй—до Городна были. А ижъ твоя милость, яко рада наша, ладно бачить можешъ, якожъ зъ великоважныхъ справъ речи посполитое зѣханья вашихъ милостей пановъ радъ до насъ есть потреба, кгдажъ за радю вашихъ милостей и пословъ князя великого Московского отправить есмо умыслили,— про то твоя милость на часъ и мѣстце назначоное до насъ господара прибыть не омѣшкаешъ, чимъ речъ намъ вдячную и везванью своему належную учинишъ. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья 1579, мѣсца Генвара 16 дня. *Stephanus Rex.*

Хранится тамъ же. На оборотъ: Пану Виленскому, старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого князства Литовского, старостѣ Ковенскому, державцы Телшовскому и Бирштаньскому, пану Яну Ходкевичу, кграби на Шкловѣ и Мыши.

31.

1582 г. 26 Января. Письмо Стефана Баторія къ Филону Семеновичу Кмитѣ о прекращеніи войны съ Русскимъ Царемъ и объ отдачѣ ему обратно Великихъ Лукъ и Холма.

Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, княжа Седмигродское и иныхъ. Воеводѣ Смоленскому, намѣстнику нашему на Великихъ Лукахъ, старостѣ Холменскому, пану Филону Семеновичу Кмитѣ Чернобыльскому. Ижъ зъ воли Божее покой ме-

жи нами и великимъ княземъ Московскимъ и межи панствъ нашихъ застановленъ есть, а ижъ ся то черезъ послы наши постановило, ижъ зъ стороны наше замокъ Великіе Луки и замокъ Холмъ на сторону князя великого Московского вернены и поступлены быти мають; тогда мы, вжо людей служебныхъ на замку Великихъ Лукахъ и на Холмѣ

не потребуючи, выповѣдаемъ твоей милости: службу, которую твоя милость на двѣстѣ коней по гусарску за листомъ нашимъ приповѣднымъ мѣль, про то хотимъ мѣти и приказуемъ твоей милости, абы твоя милость тую двѣстѣ коней зъ замку Великихъ Лукъ звелъ и ихъ ропустилъ и самъ зъ него зѣхалъ. А поменены замки Великіе Луки и Холмъ абы твоя милость на сторону князя великого Московского, такъ яко твоя милость съ постановенья пословъ нашихъ вырозумѣшъ, подалъ и поступилъ, постерегаючи того, якобы ся застановенья покою ни въ чомъ не нарушило—конечно, иначе того не чи-

нечы. А што ся дотычетъ заслужоного твоей милости, што ся твоей милости за службу Велико-Луцкую винно быти окажетъ, то твоей милости съ пенезей податковъ земскихъ заплачено будетъ. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья Сына Божого 1582, мѣсеца Генвара 26 дня. *Stephanus Rex.* Левъ Сапѣга, писарь.

Хранится тамъ же. На оборотѣ рукою Кмиты: Листъ его королевской милости, абымъ, за принятьемъ покою, люди служебныи зъ Лукъ и съ Холма ропустилъ, и Луки Великіе и Холмъ здалъ. *См. документъ подъ № 55, на стр. 156, въ I т. Археографическаго Сборника.*

32.

1583 г. 22 Іюня. Письмо Николая Вилчка къ его Горыгорѣцкому уряднику Яцку Дашковичу съ запросомъ объ имѣніи брата его жены, князя Юрія Горскаго, взятаго Русскими въ плѣнъ.

Миколай Вильчекъ.—Пане Яцку! Вѣдайте о томъ, ижъ малжонка моя, зъ волею и вѣдомостью моею, писала до васъ листъ свой въ потребахъ имѣнья Горъ и Горокъ, которого я, и съ нею, естемъ опекуномъ до высвобоженья дай Боже, рыхлого—зъ Москвы его милости князя Юрія Горскаго, брата ее. А такъ васъ напоминаю и рорасказую, абысте мнѣ и малжонцѣ моей о всемъ томъ, о што она до васъ писала, достат очне на письмѣ своимъ дали знать—черезъ служебника нашего Яна Скарынско-го, которого тамъ до васъ посыла-

емъ. И ку тому, абысте такъ во всемъ тамъ заховалисе, яко науку и рорказанье отъ малжонки моее на листѣ ее, который вамъ Скарынскій—отдасть, маете, а иначе абысте конечно не чынили надъ листъ ее, до васъ писанный. Съ тымъ васъ Пану Богу поручамъ. Данъ зъ Вильна, 22 Іюня, лѣта Божого Нароженья 1583. *Reka własna.*

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Вряднику моему на Горахъ и Горкахъ пану Яцку Дашковичу до рукъ власныхъ ма быть данъ.

33.

1589 г. 16 Июля. Письмо Витебской воеводицы Христины Ходкевичевны къ братанку (братину сыну, племяннику) своему Александру Ходкевичу по дѣланъ объ имѣніи Бобровскомъ.

Вельможный и милостивый пане Ходкевичу, пане а братанку мнѣ вельце ласкавый! Залецывши повольность пріязни мей въ милостива ласке вашей милости мекго милостивекго пана а братанка, зычонцъ тежъ вашей милости моему милостивому пану, при ласцѣ Пана Бокга Вшехмоггонцекго на часы незамѣроне при добрымъ здровію заживать друкго фортунокго панованья и потѣхъ по мысли вашей милости радосныхъ, яко собѣ сама. Умысльнемъ списанемъ моимъ посланца моекго до вашей милости мекго милостивекго пана послала зъ стороны тыхъ листовъ моихъ вѣновныхъ, вторемъ дала до схованья зешлей а кгодней паменти небощику его милости пану Виленскому пану брату моему а пану отцу вашей милости, о которомъ южъ до вашей милости подвакротъ писала, за цо пильне и покорне вашу милость мекго милостивекго пана проше, абы ми ваша милость тѣ листы мое вшистке презъ текго посланца моекго мнѣ послать рачилъ, безъ кторыхъ я листовъ для велю потребъ пильныхъ обыйтъ се не мокге. А до текго, мой милостивый пане братанку, тежъ до вѣдомости вашей милости донестъ ми се кгодило зъ стороны кривдѣ имѣнья Бобровского, кторыхъ

такъ се веле зе вшехъ стронъ намножило, яко отъ князей Соколенскихъ и князей Горскихъ и Любецкого, яко тежъ отъ пани Нарбутовой, старостиней Опменской, и отъ пана Стравинского, кторе уставичне подданныхъ зъ кгрунтами одъ имѣнья Бобровского собѣ привлацаіа. А ижъ я те имѣнье до часу застава держе, о речы такове вѣчисте становить и заграничатъ не мокге. А такъ пильне проше вашу милость, свекго милостивекго пана, рачъ ваша милость росказать, листы написавши выдать, яко до слукги вашей милости пана Радомского, кторый абы въ кривдахъ тыхъ кгрунтовъ, кгдежъ я ихъ бронить каже, на позвы отпоръ давалъ, бо ме и то ченсто повлекаіа. А я и кромѣ текго мамъ цо зъ соба чинить, кгдажъ и властней отчизны дятекъ моихъ отъ покграничныхъ сонсядъ свыхъ терпіацъ веле незносныхъ кривдѣ, обронить се не мокге. Проше покорне, рачъ ме ваша милость, мой милостивый панъ, отъ текго фрасунку вызволить, а за Бобръ рачъ ми, ваша милость, пенедзы одложить, або на то позволивши презъ писанье свое рачъ ме ваша милость, мой милостивый панъ, упевнить, же свымъ правомъ и въ такъ велькей сумѣ, яко мамъ на

темъ имѣнью, кому потужнѣйшему заставе, абы, въ правѣ умѣтнѣй кривдамъ умялъ се щитить. А къ тому щильне проше вашу милость, свекго милостивекго пана, ижъ тамъ двѣ дѣвчины мое естъ, котремъ для притьвиченья работъ до работницъ еи милости пани матки вашей милости дала была. Проше вашу милость, свекго милостивекго пана, рачъ, ваша милость, мой милостивый панъ, тѣ дѣвчины, яко властне мое, мнѣ розказать одать. А я по нихъ пошле, скоро ли ваша милость, мой милостивый панъ, презъ писанье свое ознаймить бен-

дешъ рачиль. А съ тымъ себе съ повольностью службъ моихъ пріятельскихъ въ милостива ласке вашей милости меко милостивекго пана щильне отдавамъ. Писанъ въ Могильной, Лица 16 дня, року 89. Милостивекго меко пана зычлива тіотка и служить рада, Крестына Ходкевичовна, воеводина Витебска.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Вельможному пану его милости пану Александрови Ходкевичу, кграби на Шкловѣ и Мыши, панентю Виленскому, пану а братанку моему, мнѣ вельце ласкавому.

34.

1594 г. 1 Марта. Письмо архимандрита Кіево-Печерскаго монастыря Никфора Тура къ Яну Карлу Ходкевичу, чтобы онъ упросилъ своего брата объ ускореніи утверженія трибуналомъ суммы, слѣдуемой Туру за учиненный поданными Ходкевича набѣздъ на церковное имѣніе Цвирково, — съ обѣщаніемъ дать Яну Карлу Ходкевичу 1000 копъ грошей.

Вельможный а милостивый пане Ходкевичу, пане а добродѣю мнѣ милостивый! Доброго здоровья отъ Пана Бога и всихъ фортуналивыхъ помыслы, потѣхъ на часы и лѣта незамѣроные ващей милости моему милостивому пану вѣрне заживати зычу такъ, яко самому собѣ. При томъ, милостивый пане, ижъ далъ ми вѣдомость врадникъ мой церкви Божее манастыра Печерскаго панъ Семень Стреть, же на имѣнью вашей милости Быховскомъ въ селѣ Глухохъ положылъ былъ позвы земскіе Оршанскіе по Овсея и Гарасима Максимовичовъ, мѣщанъ Могилевскихъ, о набѣздъ

квалтовный на село мое церковное на Цвирково и о знищенье и побранье всее маестности подданныхъ моихъ села Цвиркова. Якожъ на рокохъ теперешнихъ прошлыхъ Трикрольскихъ врадъ земскій Оршанскій на Максимовичохъ на той сумѣ пенезей, которую мають заставою на селахъ вашей милости моего милостивого пана Быховскихъ и на особахъ ихъ самихъ, всказалъ и присудилъ шесть тысячей копъ грошей Литовскихъ и колько сотъ копъ грошей. А ижъ врадникъ мой Печерскій панъ Стреть застановенье учынилъ въ умоцованымъ вашей милости съ

паномъ Вартошомъ Радомыскимъ, ижъ съ тое сумы презысканое скоро намъ отправа съ трибуналу будетъ учынена и то насъ дойдетъ,— тогда вашей милости моему милостивому пану тисечу копъ грошей дадемъ, и то отъ насъ вашей милости конечно дойдетъ. Тежъ ваша милость, мой милостивый панъ, рачъ мнѣ въ томъ помочнымъ быть и до его милости пана брата своего рачъ ваша милость писать, абы въ той справѣ моей мнѣ въ трибуналѣ зычливымъ быти рачылъ. А я, яко вѣрный богомолецъ слуга вашей милости моихъ милостивыхъ пановъ и добродѣевъ, за щасливое здоровье и панованье вашей милости Пана Бога Вседер-

жытеля просити виненъ буду. А за тымъ се милостивой ласцѣй вашей милости своего милостивого пана въ молитвами моими церковными отдавамъ. Писанъ у монастыру Печерскомъ, року 94, мѣсяца Марца 1 дня. Вашей милости моего милостивого пана зычливый и вѣрный богомолецъ и слуга повольный Никифоръ Туръ, архимандритъ монастыра Кіевского, власною рукою.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Вельможному пану его милости пану Яну Каролу Ходкевичу, играби зе Шклова и Мыши на Быховѣ, пану моему милостивому належыть.

35.

1598 г. 28 Апрелья. Королевское приказаніе Ерониу Богусевичу Мицутѣ явиться на королевскій судъ по дѣлу съ нимъ Городенскаго (Коложскаго) архимандрита Богдана Климента Годкинскаго о несправедливо взимаемомъ мытѣ въ имѣніи Ожѣ.

Жыггимонтъ, Божьею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, а Шведскій, Готскій, Вандальскій дѣдичный король. Хоружычу земскому великого князства Литовского и земенину нашему повѣту Городенского Ерониу Богусевичу Мицутѣ. Жаловалъ намъ архимандрытъ нашъ Городенскій и Браславскій, въ Бозѣ велебный Богданъ Годкинскій Климонъ, за подданными нашими монастыра Городенского имѣнья Чашчыть, на

тебе о томъ, штожь дей ты, змысливши собѣ мыто новое, за проковъ твоихъ небывалое, на имѣнью своемъ Ожскомъ, лежачомъ въ повѣтѣ Городенскомъ, берешъ на подданныхъ нашихъ господарскихъ, духовныхъ—костельныхъ и церковныхъ—мыто на мостѣ Ожскомъ. Которымъ свовольнымъ выбираньемъ того мыта, водлугъ права посполитого, тратишь тое имѣнье свое до столу и скарбу нашего великого князства Литовского, што тобѣ ширей за жалобю его на року припаломъ задано будетъ. Про

то приказуемъ тобѣ, штобы еси за симъ мандатомъ нашимъ передъ нами господаромъ ку праву самъ сталъ, листы привилія, естълибы еси якіе на тое мыто отъ насъ господара або отъ предковъ нашихъ у себе мѣлъ, передъ нами показалъ и того се намъ господару и сварбу нашому великого князства Литовского усправедливилъ—тамъ, гдѣ на тотъ часъ щасливе дворомъ нашимъ господарскимъ будемъ есмо у великомъ князствѣ Литовскомъ—отъ поданья тобѣ сего листу мандату нашего—за чотыри недѣли, а если у Корунѣ Польской—за осьмъ недѣль конечно, яко на року завитомъ. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божего Нароженья тисеча пять сотъ девять десятъ осьмого, мѣсеца Априля 23 дня. Матей Война, писаръ.

Далѣ слѣдуетъ засвидѣтельствованіе вознаго: Я Сасинъ Ермогеновичъ, возный господарскій повѣту Городенского, сознаваю тымъ нарисомъ руки моей, ижъ року теперешнего 1598, мѣсеца Мая четвертого дня, маючи при собѣ двоухъ шляхтичовъ стороною пана Григорья Ейсимонта а пана Яна Стародубца, подалъ есми

очевисто въ руки будущому въ мѣстѣ Городенскомъ его милости пану Ерониму Богушевичу Мицутѣ, хоружичу земскому великого князства Литовского, мандатъ его милости въ жалобѣ въ Бозѣ велебного его милости отца Климента Годкинского, архимандрита Городенского, о мыто новозмышленое на имѣнью Ожскомъ, яко меновите жалоба его милости на тыхъ мандатахъ описана естъ. За которыми мандаты и роу есми ихъ милости обудвомъ зложилъ передъ судомъ его королевское милости становитьсе по счастливомъ, дастъ Богъ, приѣханью его королевской милости съ королевства Шведского а по въѣханью у границу великого князства Литовского за чотыри недѣли, або по въѣханью у границы Корунны Польское за осмъ недѣль. Ты обадва мандаты цѣлые, нескробанные, немазаные, въ датѣ одинъ зъ другимъ згодливые и черезъ мене при сторонѣ скорикгованые. А для вѣдомости и певности року обѣмъ сторонамъ—учинилъ есми написъ на мандатѣхъ рукою своею. Сасинъ Ермогеновичъ, возный повѣту Городенского.

Хранится тамъ же.

36.

1599 г. 14 Юля. Рѣшеніе Главнаго Литовскаго Трибунала (*senatus lituanicus*) по жалобѣ, поданной отъ Еронима Мицуты на неправильное показаніе Городенскаго (Коложскаго) архимандрита Богдана Климента Годкинскаго.

Лѣта Божего Нароженья тисеча пятьсотъ девятьдесятъ девятого, мѣсеца Юля чотырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, духовными и свѣтскими, на трибуналь у великомъ князствѣ Литов-

свомъ зъ воеводство, зъ земль и повѣтовъ на рокъ теперешній девятьдесятъ девятый обраными, приточила се справа, за позвоомъ его милости пана Еронима Мицуты зъ архимандритомъ Городенскимъ и Браславскимъ отцомъ Богданомъ Одкинскимъ Климонтъ. А за приволашемъ черезъ возного сторонъ до росправы, панъ Мицута самъ особю своею становилъ, а отецъ Годкинскій, за потрикротнымъ волашемъ возного, яко самъ передъ нами не сталъ такъ и вѣдомости ни которое намъ суду и сторонѣ о собѣ. нестанья своего не учинилъ. Зачимъ панъ Мицута, доведши року и позву за нимъ припалого квитомъ и сознаньемъ устнымъ у суду головного трибунального енерала повѣту Городенского Михала Кашки-Качирцкого, и трое волаше на позвѣ показавши, жаловалъ зъ оного позву о томъ, ижъ отецъ Одкинскій пана Мицуту еще отъ року девятьдесятъ четвертого почалъ позывать розными позвы впередъ до суду головного трибунального, а потомъ за дворомъ его королевское милости неоднократно о новозмышленное мыто, якобы панъ Мицута въ имѣнью Ожскомъ, лежачомъ въ повѣтѣ Городенскомъ, безъ данины короля его милости, ани жадного права на то не маючи, мыто на мостѣ Ожскомъ на подданныхъ господарскихъ, костельныхъ и церковныхъ выбирати мѣлъ, за которымъ неслухнымъ выбираньемъ того мыта водлугъ права посполитого, вжо

панъ Мицута тратити мѣлъ тое имѣнье свое Ожу надукомъ до столу и скарбу его королевское милости. За которымъ мандатомъ, яко на року завитомъ, онъ, Одкинскій, самъ будучи делаторомъ, передъ его королевскою милостью не становилъ се, и того, о што пана Мицуту обжеловалъ и невинне колько годъ потегалъ, не показалъ, але панъ Мицута самъ за тымъ мандатомъ, отъ Одкинского данымъ, передъ его королевскою милостью ставши, показалъ, ижъ тое мыто на имѣнью своемъ Ожскомъ незмышлене и наново береть, але за правомъ стародавнымъ и привилеемъ еще короля его милости светое памети Жикгмонта Августа, данымъ дѣду его пану Петру Мицутѣ. Которое мыто его королевская милость, обачивши быти слушное и правное (не такъ яко Одкинскій справу далъ), декретомъ своимъ ему на вѣчность водлугъ привилея дѣда его ствердилъ. А хотяжъ бы панъ Мицута и тое новое змышленное мыто на томъ имѣнью своемъ бралъ, тогды то не суду короля его милости за дворомъ, але суду земскому въ належномъ правѣ судити то належить. А онъ Одкинскій, мимо права и конституцію соймовую, ижъ его пана Мицуту ку большой шкодѣ и волокитѣ за дворомъ его королевское милости, вызвалъ зъ суду и повѣту его належного, не правивши слушне его королевское милости во всемъ томъ обвиненью Одкинского, вызванье его зъ належного

права показалъ, протестовалъ се передъ его королевскою милостью о шкюды, которые еще отъ году девятьдесять четвертого ажъ до сего часу отъ того Годкинскаго въ поволоканью его поносить, которыхъ шкюдъ сто копъ грошей Литовскихъ были менилъ, такъ тежъ и о вину двѣстѣ копъ грошей Литовскихъ, въ конституции соймовой описаную, оставивши собѣ съ тымъ Годкинскимъ въ нестанью его вольное право въ належномъ судѣ. Въ чомъ маючи отъ того Годкинскаго немалую шкюду и кривду, абы у суду головного зъ него справедливость чинена была, просилъ, яко ширей жалоба его на позвѣ описана есть. А по прочитанью того позву, панъ Мицута домавалъ се, абы на ономъ Годкинскомъ, водлугъ конституции, вины за вызванье двѣстѣ копъ грошей Литовскихъ и шкюды копъ сто всказано было. А такъ мы, судъ, въ той справѣ пана Геронима Мицуты зъ отцомъ Богданомъ Годкинскимъ, архимандритомъ Городенскимъ, о вину, въ конституции о неслушное вызванье за дворомъ описаное, ижъ панъ Мицута показалъ декретомъ короля его милости, же отецъ архимандритъ о выбиратье мыта на мостѣ Ожскомъ, не позоваючи его до суду земского належного, позвалъ его о то передъ судъ его королевское милости позвоомъ задворнымъ, гдѣ его королевская милость, вгленувши въ право пана Мицутино, утвердити рачилъ, а о вину вольное мовенье у суду належного заста-

вилъ,—про то мы, водлугъ конституции въ року девятьдесять осмомъ учиненое, за неслушное вызванье вину на отцу Годкинскимъ копъ двѣстѣ всказуемъ; а ижъ тежъ при томъ шкюдъ менилъ быть собѣ копъ сто, про то и тую суму за присекою пана Мицутыною, которой день третій складаемъ, на томъ же Годкинскомъ присужаемъ, чого усего учинить сумою копъ триста, и на одправу тое сумы, если маеть маетность свою лежащую властную до того граду градского, подъ которымъ тые добра свои мѣти будетъ, отсылаемъ; а естлибы маетности лежащее не мѣлъ, на речахъ его рухомыхъ и на особѣ его самой тую суму всказуемъ и отправу таковой сумы вжо не до граду свѣцкаго, але до отца митрополита отсылаемъ, заложивши о то все на спротивного троякую заруку, такъ великую, яко сама сумма выносить. А кгда дня третего, то есть семнадцатого часть присезѣ припалъ, панъ Мицута до присеги выконанья былъ готовъ, нижли же сторона отпорная, которая бы его вестъ мѣла, не становила се. А панъ Мицута за упомненьемъ нашимъ тыхъ шкюдъ добровольно уступилъ, и отъ тыхъ двухъ сотъ копъ намъ, судови, панъ Мицута отъ копы по грошу заплатилъ, што тежъ при головной сумѣ отправлено были маеть. Которая справа до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записана. Съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатью земскою вое-

водства Виленского пану Ерониму Мицутѣ есть выданъ. Писанъ у Вильни. (Подписи двухъ канониковъ, трехъ депутатовъ и писаря).

Хранится тамъ же. Печатаемо по выписи изъ книгъ Главнаго Литовскаго Трибунала (compositi iudicii).

37.

1599 г. Ноября 10. Рѣшеніе Городенскаго земскаго суда по дѣлу Еронима Мицуты съ Городенскій (Коложскій) архимандритомъ Богданомъ Климентомъ Годкинскимъ по дѣлу о взысканіи съ послѣдняго суммы за похищенныя у Мицуты вещи сыномъ архимандрита Юріемъ Годкинскимъ.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, водлѣ порадку статутowego, по светомъ Михаилѣ святѣ Римскомъ припалыхъ, лѣта отъ Нароженья Христа Сына Божого тисеча пятьсотъ деветьдесять девятого, мѣсеца Ноября десятого дня, у Середу. Передъ нами урадниками судовыми земскими повѣту Городенского Львомъ Михайловичомъ Сапегою, судьей, а Геронимомъ Григоревичомъ Воловичомъ, подсудкомъ, на мѣстцу судовомъ постановившиися очевисто землянинъ господарскій повѣту Городенского его милость панъ Геронимъ Мицута, хоружичъ земскій великаго князства Литовского, за позвомъ жалобы своее, которымъ припозвалъ его милость отца Богдана Годкинскаго, архимандрита Браславского и Городенского, о томъ, штожь въ року прошломъ тисеча пятьдесять шостомъ на роки земскіе Городенскіе на светый Михалъ, свята Римского, ку праву припозвалъ былъ онъ, панъ хоружичъ, его отца Климонта Годкинскаго о приказъ сына его Юрѣя Годкинскаго, который

дей, за тымъ приказомъ и отданьемъ зъ рукъ его отца своего, мѣлъ дей онъ съ порученья его пана Еронима Мицуты, пана своего, на рукахъ своихъ не мало маетности его. Который тотъ сынъ его Юрій Годкинскій, недавшій тое маетности его зъ рукъ своихъ, то есть: золота, серебра, грошей готовыхъ двухъ тисечей золотыхъ польскихъ, зъ шафунку своего не вчинивши личбы, до того шкатулу зъ листами въ розныхъ и великихъ справахъ, до дозору и шафунку того сына его повѣроной, надто зашкодивши много и не учтивши ани пожегнавши его пана Мицуту, пана своего, за росказаньемъ и подесланьемъ его отца своего прочь отшолъ, збѣгъ и втекъ, и шкodu немалую учинилъ. На которыхъ тыхъ рокохъ, за тыми позвами, онъ Годкинскій ку праву самъ не становилъ ся, только зъ обмовою своею земнина повѣту Городенского Изаака Радивоновскаго до суду земскаго Городенского присылалъ, не вѣдомостью позву, которого якобы дей возный повѣту Городенского Криш-

тофъ Кулбацкій ему не подать и не положить мѣль, такъ же отзываются до права духовного, не признаючи собѣ форумъ у суду земского. Што за показаньемъ отъ него пана Мицуты и умоцованого его, ижъ онъ вжо его отца Годкинского неподнокротъ, але трима позвы до суду о того сына его и о тые шкгоды свои позывалъ, нижли дей онъ нѣкоторые позвы збіялъ, а на иные большою справою въ иншій повѣтъ отрочалъ. За чимъ судъ, узнавши форумъ у того суду передъ собою и заховуючися въ томъ водлугъ права и артыкуловъ, отъ стороны жалобливое подаваныхъ, за нестанного его здалъ и наказалъ, ижъ на другихъ рокохъ повиненъ онъ Годкинской самъ стать и того сына своего, яко приказаца, ку росправѣ передъ нами судомъ земскимъ ему пану хоружичу поставитъ. А гдѣ бы того сына своего на тыхъ другихъ рокохъ не поставилъ, тогда вжо самъ зъ наказу судового усправедливити ся въ томъ всемъ повиненъ, што ширей на декретѣ суда нашего земского панъ Мицута показовалъ. Въ чемъ менечи собѣ шкоду и кривду немалую о томъ всемъ зъ нимъ отцомъ архимандритомъ очевисто у права мовити хотечи, о то припозвалъ, абы самъ сталъ и сына своего вышеймененого Юрія ку усправедливенью скуточному поставилъ. А ижъ въ року прошломъ тисеча пять сотъ деветьдесять пятимъ на рокохъ Михаловскихъ за припозваньемъ егожъ пана Мицу-

тинимъ о тую жъ речъ онъ же Годкинской, чинечи зволеку и уникаючи дей усправедливенья, повѣдаючи за позванье себе самого о большую речъ въ иншій повѣтъ, тые дей роки зволекъ, штобы о томъ нестанью своемъ слушную справу далъ, и то яко справу за позванья въ иншій повѣтъ мѣль, врядовне показалъ, або вину статутovou заплатилъ. А при позвѣ жалобы и реестръ шкодъ мененыхъ такъ ся въ собѣ маеть: напервѣй, неучиненье личбы зо двухъ тисечей золотыхъ польскихъ шафунку его копъ сто, до того застава въ Люблинѣ черезъ руки его заставленная на упадъ, а рокъ вжо давно минулъ, то есть: жупанъ и делія аксамиту чорного гладкого, обоє адамашкомъ чорнымъ великимъ взоромъ подшитые, коштовали сто сорокъ и два таляры, кромъ роботы; шабля Турецкая, оправа булатъ зъ серебромъ и съ трохою позолоты копъ шест колпакъ пилняный, годный, собольми новыми подшитый, копъ два. бекешка ѳздеца сукна чорного Влоского, завыйками лисеми новыми подшитая, копъ чотырнадцать; другая застава въ Берестью тежъ на упадъ скриночка желазна, коштовней роботы, въ которой было сребра ламаного копъ шесть, а за самую скриночку дано таляровъ деветь лованя пару червонныхъ золотыхъ, до того декъ Турецкій берець Турецкій червонный новый копъ дванадцать, и той зоставѣ

рокъ вжо минулъ. Тотъ же хлопецъ згубилъ камень рубиновый съ перстения, за который дано было злотыхъ польскихъ двадцать, згубилъ тежъ китайки дуплиное полъ осма локтя—копъ пять, зегварекъ монсендзовый повлотистый копъ чотыри, згубилъ зась лошко складаное новое еще железемъ незбитое, при томъ же лошку и желѣзо бѣлое до него наготованое погубилъ—копъ три, другое лошко готовое подорожное зоставилъ въ господѣ въ Берестью, которого забачилъ взять, тежъ копъ три; а иншіе дробные рещи оминамъ; згубилъ тежъ зъшкатулы реестръ поданья листовъ справъ всихъ, которые одъ мене въ дозоръ собѣ поручоные мѣлъ. Безъ которого рейстру недостатку въ тыхъ справахъ безъ слушное вѣдомости безпечне власть немогучи, зоставую то въ своей моцы цало до росправы зъ нимъ и до одобранья тыхъ всихъ справъ зъ рукъ его. Который сесь реестръ Богдану Годкинскому при томъ позвѣ отъ мене Еронима Мицуты подъ печатью и съ подписомъ руки возного повѣтового Криштофа Кулбацкого и стороны при поданью позововъ менованое поданъ есть. У того реестру печатей притисненыхъ три, а подпись руки возного тыми словами: Криштофъ Кулбацкій, возный, рука властная. А отъ стороны позваное помененого отца архимандрита прятель его панъ Казимерь Снарскій отдалъ намъ листъ его отворонный, до насъ суду писанный зъ монастыра Городенского съ Ко-

ложи, теперешнего року девять десять девятого мѣсеца Октебря первого дня, подъ печатью и съ подписомъ властное руки его отца архимандрита письмомъ Рускимъ. Въ которомъ писалъ, ознаймуючи намъ, ижъ въ теперешнемъ року девять десять девятомъ мѣсеца Августа двадцать первого дня Шимонъ Янковскій, возный, зъ двѣма шляхтичи стороною Михайломъ и Стефаномъ Корчицкими, пришедши передъ церковь Светое Тройцы въ монастыру Городенскомъ на Коложи, гдѣ онъ въ тотъ часъ хвалу Божую вечерню отправовалъ, стылу, не видечи его у въ очи скрозъ двери позвы съ квитомъ у церкви на земли покинулъ, а въ квитѣ написалъ, якобы очевисто въ руки подалъ; и другіе позвы земскіе съ квитомъ увоткнулъ заочне въ дому мѣшканья его въ томъ же монастыру, а въ квитѣ написалъ, якобы очевисто въ руки подалъ мѣсеца Сентебра первого дня въ жалобѣ тогожъ пана Геронима Мицуты, хоружича земского, якобы о неверненье листу обвѣщонного, съ трибуналу до него писаного, яко то ширей на тыхъ обудву позвѣхъ жалобу пана Мицутину описаную быть мяуе; а тотъ листъ трибуналскій обвѣщонный отворонный, до него писанный отъ владу, мяуе, ижъ ему ненадежного ознаймуетъ быть за разъ отосланный до владу гродского до книгъ и за тыми позвы земскими, отъ пана хоружича ему заложонными, мянующися быть непо-

виннымъ и ненадежнымъ, яко особа духовная, передъ нами въ отказѣ быть водлѣ артыкуловъ правныхъ, въ листѣ его описаныхъ, злечаючи въ той справѣ дальшую обмову передъ нами учинить—пріятелю своему коморнику и земенину повѣту Городенского пану Казимеру Снарскому, о чомъ на томъ листѣ его обмовномъ ширей описано есть. При которомъ листѣ тотъ пріятель отца архимандритовъ панъ Казимеръ Снарскій домавлялъ ся, абы его, яко особы духовное, подъ право земское не встегано, а если што до него панъ хоружичъ и хто кольвекъ мае, абы до владу его права духовного позывалъ, водлѣ науки статутное въ роздѣлѣ четвертомъ артыкулу сорокъ четвертого и въ роздѣлѣ третемъ артыкулу тридцать второго. А отъ стороны поводовое его милости пана Геронима Мицуты, хоружича земского, умоцованый пріятель его панъ Криштофъ Поплавскій, землянинъ повѣту Городенского, на тотъ листъ обмовный отца архимандритовъ и примовы пріятеля его пана Снарского повѣдилъ, ижъ панъ хоружичъ не зъ духовного хлѣба кривды и шкоды своее отъ отца Годкинського выискуе, але зъ маетности его земское, на которого и позвы преднѣйшіе власти зачато, а за збитьемъ позововъ певторе отрочаньемъ справедливость не дошла; а то, што теперешніе позвы въ церкви монастырской ему подано, чого право посполитое кождому позволяе, не стегается тое положенье

позву на добра духовные, але за очевиднымъ поданьемъ на тую маетность земскую, гдѣ першіе позвы збитые заложено. А доведечи першого позыванья, покладалъ передъ нами позовъ земскій (Городенскій и реестръ шкоды своихъ, при томъ позовѣ выданный, въ датѣ року тисеча пять сотъ девятьдесятъ четвертомъ мѣсеца Августа первого дня, на роки свято-Михалскіе заложонный, черезъ возного повѣтового Криштофа Кудбацкого съ стороною, зъ написомъ власное руки его, такъ же зъ написомъ писарскимъ признанья того возного за день передъ оными звышпоменеными роками. Который позовъ на тые роки отъ суду нашего отцу архимандриту въ онъ часъ збитъ допущено. И возный тотъ позовъ воткнулъ у ворота стодола ворчомное, а не въ дому мѣшканья шляхетского. Еще покладалъ позовъ земскій по отца архимандрита, о тоюжъ речъ выданный и заложонный, въ датѣ року тисеча пятьсотъ девятьдесятъ пятого на роки свято-Михалскіе жъ, на тотъ позовъ и на тые жъ роки листъ отрочонный его отца Годкинського подъ печатью и съ подписомъ власное руки его, до него пана хоружича писанный, отрочаючи тое запозванье на тыхъ рокохъ, мянующи быть въ большой справѣ позванье на тыежъ роки въ суду земского Браславского и тымъ отреченьемъ тые роки зволожено, надто покладалъ декретъ нашъ судовый подъ датою року тисеча пять сотъ девятьдесятъ шостого на ро-

кохъ свято-Михалскихъ, въ кото-
ромъ зна . . . ижъ за позвомъ
жалобы пана Мицутыны на отца
Годкинскаго въ той же
о приказъ Юрья сына его, отъ него
збѣглого, и о шкоды, якобы отъ
него сталие и великіе
мянючи за подесланьемъ отъ са-
мого отца архимандрита
Боложенскій за которою жалобю
на позвѣ въ помененые роки отецъ
архимандритъ
. суду только писалъ не до
стороны менючи быть себе не-
позванымъ отъ Криштофа
Кулбацкаго на квитехъ такъ пре-
свѣтчонныхъ, абы мѣлъ позвы . .
. собѣ вольное прав-
ное мовенье съ тымъ вознымъ за-
ховючи на тотъ часъ листомъ сво-
имъ отъ суду нашего вольнымъ
быть домавялъ, ижъ его особу ду-
ховную не до належнаго суду поз-
вано, домавяючися вольности отъ
того позванья водлѣ артыкулу трид-
цать второго въ роздѣлѣ третемъ
и сорокъ четвертого артыкулу въ
роздѣлѣ четвертомъ, а за доводомъ
правнымъ отъ пана хоружича че-
резъ тогожъ умоцованаго его пана
Поплавскаго и оказаньемъ двоухъ
позвохъ въ тойже жалобѣ пана
Мицутыной отъ отца Годкинскаго
збитыхъ а третихъ отрочонныхъ
вжо въ тотъ часъ за четвертыми
позвы по него отца архимандрита
отъ пана Мицуты. Мы, судъ, на-
казали есѣмо были на иныхъ пос-
лѣ тыхъ роковъ, запятымъ тепе-
решнимъ позваньемъ, того сына, яко
приказцы, до права поставити, а гдѣ

бы не поставилъ, ино самому за не-
го отповѣдати, а наконецъ въ ре-
чи самой усправедливити. По зне-
сенью жалобы и обмовы позванаго,
зѣ иными доводы поводовое стороны
вышменеными, панъ хоружичъ че-
резъ помененаго умоцоваанаго своего,
показавши выписъ гродскій Гроден-
скій протестаціи своее на доводъ уте-
ченья того Юрья Якуба Годкинскаго,
подъ датою року тисеча пять сотъ де-
ветъ десять третьего мѣсеца Ноября
двадцать девятого дня, и о шкоды
тыжежъ, яко и въ теперешнемъ поз-
вѣ и реестрѣ описано, при томъ
протестѣ своемъ бралъ ся до присяги,
водлѣ жалобы своее, на шкодахъ,
которыхъ въ неучиненью тое личбы
положилъ собѣ отъ того Юрья Год-
кинскаго, шкодукчи сто копъ гро-
шей, а водлугъ реестру зашкодукно-
го, который при позвѣ былъ покла-
данъ. По оказанью тыхъ доводовъ
пана хоружичовыхъ, пріятель отца
архимандритовъ за листомъ его
вышей вписанымъ обмовнымъ, яко-
бы отъ неналежнаго права, панъ
Казимеръ Снарскій повѣдилъ, ижъ
дей панъ Юрей Якубъ Годкинскій
маеть добрую маетность свою зем-
скую, лежачую въ повѣтѣ Гроден-
скомъ, отъ матки своее ему даро-
ваной, съ которое, мимо отца архи-
мандрита, могъ бы панъ хоруж-
ий самого позывать
послалъ тежъ дей его милость панъ
Андрей Воловичъ, хоружий земскій
великаго князства Литовскаго, слугу
своего зѣ листомъ своимъ отворо-
нымъ до вашихъ милостей владу и до
пана хоружича, ознаймючи о томъ,

иждь дей тотъ Юрей Явубъ Годкинскій у его милости служить; естлибы панъ хоружичъ не хотѣлъ его въ маестности его позывати, тогда его милость обѣще пану хоружичу въ него, яко слуги своего, справедливость учинить. Ку тому тежъ повѣдилъ панъ Снарскій, иждь дей панъ хоружичъ протестаціи слушной водлѣ права не показуе—съ подписомъ руки пана писара гродского, ено за печатью и подписомъ руки пана Миколая Рабея Гнойницкого, а съ подписомъ руки писара гродского не маеть,—съ тыхъ причинъ слушне бы отецъ архимандритъ отъ речи въ повѣѣ описаное вольнымъ могъ быть; и ку тому, иждь его милость панъ Мицута поменилъ въ повѣѣ жалобы своее шкодъ двѣ тисечи золотыхъ, а надъ то речъ, явобы черезъ того Юрья Годкинского позаставованыхъ на упадъ, згинули на тисечу золотыхъ, тыхъ всихъ шкодъ отступивши, только на сту копахъ до присяги береться, и то ему ити не може, кгдыжъ водлугъ артыкулу пятьдесятъ роздѣлу одинадцатого описано: хто шкодъ въ протестаціи и у повѣѣ тотъ все тратить. А такъ мы, судъ, бачачи на то, иждь отецъ архимандритъ первѣй сего въ року тисеча пять сотъ девятьдесятъ четвертомъ на рокохъ Михаловскихъ збитьемъ повзу по себе заложеного вжо не духовномъ, а на имѣнью земскомъ въ столѣ корчомной имѣнныя его Подтоболского, а другій разъ отроченьемъ

своимъ менечи, иждь позванъ о большую речъ до суду земского Браславского на роки Михаловскіе въ року тисеча пятьсотъ девятьдесятъ пятомъ, тыми двѣма зволоченьемъ и иными перво того, кгды его написано Климонтомъ, а онъ се звалъ Клементомъ, и тымъ позовъ зразилъ, вжо вкročилъ въ право въ суду земского; якожъ и въ року тисеча пятьсотъ девятьдесятъ шестомъ декретомъ нашимъ узнано естъ, гдѣ бы потомъ позванъ будучи отецъ Годкинскій того сына своего не ставилъ, тогда вжо наказали есьмо были самому отцу Годкинскому, яко приказцы, водлѣ артыкулу двадцать второго въ роздѣлу дванадцатого, за того сына своего усправедливить, — про тожъ и теперь, недопускаючи отцу Ходкинскому дальшихъ зволожъ въ отзыватью до духовного права а узнавши его быть виннымъ до усправедливенья пану хоружичу за того сына его съ тоежъ маестности земской, на которой першіе повзы збіянныя покладано, иждь теперь на року завитомъ не становить такъ самъ яко и того сына обвиненого не ставилъ, за тымъ нестаньемъ и непослушествомъ здавши его въ року и въ речи его милости пану Герониму Мицутѣ присягу навазуемъ, до которое се самъ бралъ на то, иждь тотъ сынъ пана Богдана Годкинского, теперешнего архимандрита, за приказомъ служилъ ему и такъ много, яко се со всее жалобы водлугъ реестру кромъ личбы учиненое положилъ сто копъ гро-

шей ему за шкгоды, которой прися-
зѣ рокъ складаемъ день третій у
пятницу Ноября дванадцотого дня,
за которою присягою отецъ Год-
кинскій зъ маестностей своихъ зем-
скихъ, гдѣ поввы покла . . . и ин-
шое маестности рухомое, тые шко-
ды пану хоружичу земскому по-
мененые сто копѣ грошей платити
будеть повиненъ. А пріятель отца
архимандрита панъ Казимеръ Снар-
скій, который на початку справы
листъ обмовы его подавалъ, въ
той речи бралъ на апеляцію, але
ижъ якъ моцы до права не мѣлъ
такъ ани контроверсіи
товалъ только по декретѣ
якобы мѣсто контроверсіи до пи
. подалъ за тымъ
ему и апеляція слушне допущона
быти не можетъ.
. день третій присезѣ положи-
ный у пятницу Ноября дванадцото-
го дня палъ, тог-
ды отецъ архимандритъ самъ об-
лично передъ насъ судъ при . . .

. не ведучи ани
позваляючи пану Мицутѣ присяги
поз три-
буналу намъ и ему сторонѣ своей
противной черезъ возного повѣто-
вого Жигмонта Яновича подалъ
и менуючи быть
.
ный и неправный противку себе
переводи спра-
ведливости своее, зачимъ тая при-
сега пана Мицутина, хотяжъ го-
товъ былъ выконать и пильность
чинилъ, нижли задержалася до рос-
правы ихъ о то у трибуналу. Што
для памети до книгъ записано. А
по записанью и сесь выписъ съ
книгъ его милости отцу Годкинско-
му, архимандриту Браславскому и
Городенскому, зъ нашими урадовы-
ми печатями естъ выданъ. Писанъ
у Городнѣ. Андрей Котовичъ, пи-
саръ.

*Хранится тамъ же. Печатано
по выписи съ Городенскихъ земскихъ
книгъ.*

38.

Конца 16 в. 5 Сентября. Нисьмо Василисы Ивановны Волосецкой Масальской къ невѣсткѣ
ся княгинѣ Богданѣ (урожденной Филоновой, Книпянки) Друцкой Горской по семейнымъ
дѣламъ.

Мая ласкава княгиня невѣска,
пани и пріятелька моя милая! Пресъ
то писанье листу моего щесливого
здоровье вашей милости навежамъ,
которого здорвье зычу вашей ми-
лости отъ Пана Бога—вѣкъ дол-
ги за вшалакими радосными потѣ-
хами и зъ вѣчнымъ благословен-

ствомъ до воли Божьи заживать,
посполъ зъ его милостью княземъ
а малженномъ вашей милости а зъ
моимъ милымъ сыномъ, того я ва-
шей милости вѣрне мѣтъ зычу
такъ власне, яко сама собѣ. При
томъ, моя ласкава пани невѣска,
вашу милость велице проше, рачъ

то ваша милость для мене учинить а ку миѣ до Друи на веселье дочки моее Александры а служебницы своее зъ его милостью княземъ посполъ приѣхать и миѣ у томъ допомочь. О то тежъ вашу милость пильне проше, рачъ ми ваша милость презъ писанье свое о щосливомъ здоровью своемъ миѣ дать знать, жебымъ я, слышечи о щесливомъ здоровью вашей мтлости, съ того Пана Бога хвалила, а сама се съ того сердечне тѣшила, яко будучи на всемъ зычлива пріятелька вашей милости. За тымъ се ласцѣ вашей милости залецамъ. Данъ зъ Несина пятого ня Вресне. Вашей милости зыч-

лива пріятелька Янова Волосецка Василиса Масальска, ренку власну.

Хранится такъ же. Все письмо писано рукою В. И. Волосецкой Масальской. Въ концѣ притиска: Пильне тежъ вашу милость проше, рачъ ваша милость зъ ласки своее (съ собою узять тканку перловую и ша-ту якую кошто (в) нуу, што на первый день на дѣвку узложить, у нашомъ краю негдѣ того достать. *Адресъ:* Вельможной кнегини ее милости кнегини Юрьевой Друцкой Кгорской, кнегини Богданѣ Филоновой Кмитянцѣ, воевоцацѣ (sic) Смоленской и невѣсцѣ миѣ ласкавой до рукъ належить.

39.

Конецъ 16 в. 19 Сентября. Письмо Василисы Ивановны Волосецкой Масальской къ сыну ся къ князю Юрію Друцкому-Горскому по домашнимъ дѣламъ.

Мой намяльшій княже сыну! Естомъ съ того сердечне отъ Пана Бога потѣшана, же вашу милость сына моего милого въ добромъ здоровью слышу, и зычу упродъ вашей милости отъ Пана Бога яко доброго здоровья, такъ тежъ зе вшалакимъ фортунымъ розмноженъемъ и зъ вѣчнымъ благослове(н)ствомъ до воли Божъи заживать, посполъ зъ ея милостью кнегинею а малженкою вашей милости, и того я вашей милости вѣрне мѣтъ зычу такъ власне, яко сама собѣ. Рачишъ ваша милость на прозбу мою обѣцаца ку миѣ до Друи приѣхать посполъ и зъ ею

милостью кнегинею малженкою вашей милости на то сироекое веселье дочки моее, за что я вашей милости вельце дякую и, дали Панъ Богъ, буду вашихъ милостей съ хентью чевать. Рачишъ ваша милость писать въ листѣ своемъ, же яко бы не вельми ваша милость хетный тому зятю моему, же не князь и ни жаденъ урядникъ королевскій; теды быхъ я волѣла съ хенти своее и за воеводу дать, але не нашо то щестье. И за то Пану Богу денкуе, кого онъ далъ, а то—шляхтицѣ и кутъ свой ма вольный, а щестьемъ Панъ Богъ владнеть, а я невѣста хора,

и до того не въ лѣтомъ мнѣ идетъ, але уже зъ лѣтъ; а по смерти моеи Панъ Богъ бы то вѣдалъ, и гдѣ бы се! она обротила у сиротствѣ, яко тежъ великимъ станомъ сиротства не тучить. Пишешъ ваша милость до мене, яко бы слуга вашей милости Олександръ мѣлъ листъ отъ вашей милости у дворѣ моемъ Несинскомъ zostавить, тогда пытала урядничка своего и тивунца, если же былъ тутъ на Несинѣ Олександръ; они повѣдаютъ, яко его не видали, такъ ни листу отъ вашей милости не мають. Пишешъ ваша милость до мене, абымъ ку вашей милости послала выписъ оповѣданье моего у требуналу стороны погорѣнье речей моихъ у замку Бряславскомъ, ино я теперь тыхъ выписовъ при собѣ не мамъ; если же есть пыльна потреба вашей милости тыхъ выписовъ, дай ми ваша милость знать, я пошлю ку вашей милости. Пишешъ ваша милость ку мнѣ, же князь Янушъ Соколенскій на рокахъ Траецкихъ на урядѣ чинилъ предаспетацею именемъ моимъ, яко бы я презъ него мѣла пенези одавать за Ореву, то не вѣмъ — якимъ духомъ, мнѣ се о томъ не снило, ани съ княземъ Янушомъ видѣла предъ тымъ часомъ. А такъ проше вашу милость, рачь ваша милость видумусъ съ книгъ узять, азали намъ то не зашкодить; рачь тежъ ваша милость вѣдать, же на тыхъ часѣхъ на Несинѣ былъ у мене князь Янушъ и мовилъ ми стороны Оревы въ нѣкоторыхъ

речѣхъ, што се топеря звѣрятъ не годи се. Але коли Панъ Богъ дастъ вашей милости здоровому ку мнѣ пріѣхать, на тотъ часъ ваша милость со мною по достатку во всемъ намовимъ се, але вижу вели собою торожить, едно проше рачь ваша милость ку мнѣ предъ тымъ весельемъ за тыйденъ пріѣхать до Друи. Стороны Гороца рачь ваша ваша милость вѣдать, жемъ се зъ Голенищомъ не видѣла, боть усе лѣто у Ризѣ мѣшваеть у справѣ пана канслеровой. А зъ улудыкою, дасьли Панъ Богъ здоровье, увижусе у Полоцку, и буду съ нимъ о то мовить. Конь вашей милости еще у лѣкара, але тушитъ тотъ хлопъ, же будетъ здоровъ. Затымъ Пανε Боже дай, абымъ вашу милость въ добромъ здоровью видѣла. Данъ зъ Несина деветнацотого дня Вресня. Вашей милости зычлива матка Янова Волосецка Василиса.

Хранится тамъ же. Все письмо писано рукою В. И. Волосецкой. Въ письму присоединена слѣдующая приписка: Кто тотъ листъ будетъ читать, проше рачь милость отъ мене ее милости кнегини невѣсцѣ моеи кнегини Горской пріятелскіи службы мои залетить. О то тежъ проше, рачь ваша милость ку мнѣ писать по Руски, боть я писаного писма не прочитамъ добре, а злаще вашей милости писанье самого. *Адресъ:* Вельможному князю его милости князю Юрью Друцкому и Горскому и сыну моему милому, до рукъ власныхъ.

40.

1661 г. 7 Августа. Королевское рѣшеніе по дѣлу Коложскаго архимандрита Богдана Климента Годкинскаго съ Ерономомъ Мицутю о неправильномъ взиманіи мыта.

Жыггимонтъ третій, Божею милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, а Шведскій, Готскій, Вандальскій дѣдичный король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ. Приточила се передъ насъ господара справа, за апеляціею Геронима Богушевича Мицуты, отъ пановъ радъ и асесоровъ нашихъ, на суды отъ насъ высажонныхъ, которая се отпавовала въ року теперешнемъ тисеча шесть сотъ первомъ мѣсца Августа сегого дня. Жаловалъ съ позву мандату нашего велебный Климонть Годкинскій, архимандритъ Городенскій, на помененого Геронима Мицуту о томъ, што дей позывалъ передъ насъ господара онъ того пререченого Мицуту въ року прошломъ девятьдесятъ осьмомъ до Варшавы обранье мыта неслушного на подданныхъ его церковныхъ монастыра Городенского, докладаячи, абы онъ за тымъ мандатомъ, по зверненью нашомъ съ королевства Шведского и по уѣханью въ границу панства нашего Короны Польское, за осьмъ недѣль ку праву сталъ. Зачимъ, кгда дей, по зверненью нашомъ зъ Швеціи до Короны Польское, часъ зачатя судомъ нашимъ задворнымъ черезъ универсалы въ повѣты великаго князства Литовско-

го ознаймень былъ, помененый архимандритъ, ижъ ему былъ мандатъ противный, пригодне згинулъ о той згубѣ, вядовне Мицутѣ знати далъ, бы онъ за тымъ позвомъ не ѣздилъ и року не пильновалъ. То пакъ дей Мицута, принявши тое одроченье, въ невѣдомости сторонъ передъ судомъ нашимъ асесорскимъ у Варшавѣ въ тылъ заочне право перевелъ и всказъ двѣстѣ кошь грошей за вину вызванья за дворомъ одержалъ, менуючи, жетое мыто беретъ за привилеемъ нашимъ. О который заочный переводъ права велебный князь Годкинскій Геронима Мицуту припозвалъ, абы ку праву самъ сталъ и привилей, за которымъ тое мыто на подданныхъ церковныхъ бралъ, и декретъ нашъ, въ той справѣ черезъ него одержанный, передъ нами господаромъ положилъ и на жалобу его се усправедливилъ. На которомъ року Геронимъ Мицута, постановивши се очевисто передъ судомъ нашимъ ассорскимъ и доведечи жалобы свое, *) велебный Климонть Годкинскій одроченья своего, Мицутѣ даного, покладалъ выписъ съ книгъ гродскихъ Городенскихъ сознанья Сасина Ермогеновича, возного повѣту Городенского, ижъ тому Мицутѣ архиман-

*) Не достаетъ грамматической связи.

дрить листомъ своимъ отворонимъ, за печатью и съ подписомъ руки своей властное, въ часъ передъ рокомъ мѣсеца Февраля третего дня о згубы позву, въ Городнѣ будучому, знати даль, и домавяль се, абы привилей на тое мыто такъ же и декретъ, у Варшавѣ одержанный, Мицута положилъ, а зафортельне одержанный, мимо листъ отрочоный, переводъ права за вину на седѣнье на дванадцать недѣль сказано и вину дванадцать рублей грошей на Мицутѣ водлугъ права посполитого и тую маетность его, которую въ него за тымъ злымъ переводомъ права побрано, вернуть зъ совистостью, водлугъ артыкулу осьмдесять девятого зъ роздѣлу четвертого наказано было. На которую жалобу велебного Климонта Годкинського, архимандрита Городенського, стоечи тутъ же очевисто передъ судомъ нашимъ, Геронимъ Мицута, черезъ умоцованого своего Станислава Холховського, повѣдилъ, ижъ на тотъ позовъ и жалобу архимандрита Городенського, которымъ его вызвано за дворомъ до суду неналежного, отповѣдати не повиненъ: а шляхтичъ о таковыя новыя мыта зъ маетности шляхетское нигды индѣй, одно до земства позыванъ быти маеть. До того показывалъ декретъ суду нашего, у Варшавѣ учиненый, дати року тисеча пятьсотъ девятьдесятъ девятого, ижъ вжо о тую речь онъ зъ архимандритомъ Городенскимъ право у суду нашего мѣлъ и декретъ за нестаньемъ его таковой

одержалъ, ижъ тое мыто, въ маетности его выбраное, слушное за привилеемъ короля его милости Жигмонта Августа быти узнано, и домавяль се, абы отъ позву и року вольнымъ учиненъ былъ, а тая справа до суду належного отослана была. И кгда судъ нашъ, узнавши той справѣ форумъ передъ нами господаремъ, Герониму Мицутѣ на жалобу архимандрита Городенського отповѣдати и привилей на мыта и декретъ у Варшавѣ одержанный положити наказали, — отъ чого Геронимъ Мицута, неприймучи того всказу суду асесорского, во всей той справѣ апелевалъ до насъ господара, которое апеляциі судъ нашъ ему допустилъ. А кгда се тая справа отъ суду асесорского, за апеляцыею Геронима Мицуты, передъ насъ господара приточила, велебный архимандритъ Городенскій сторону свою преречоного Геронима Мицуту черезъ енерала дворного по трикротъ передъ насъ господара до тое апеляциі ку праву привольтвати давалъ, нижли Геронимъ Мицута, яко самъ черезъ себе такъ и черезъ умоцованого своего, до права не становиль се и вѣдомости ни которое о себѣ намъ господару и сторонѣ своей не удѣлалъ. За чимъ велебный Климонтъ Годкинскій показалъ то съ права посполитого, ижъ о бранье мыта съ поданныхъ духовныхъ ни кому иному, только намъ господарю судити належить, и тая справа нигдѣ дей индѣй, только передъ нами госпо-

дарешъ форумъ маеть, — домавлять се, абы есмы Геронима Мицуту, яко на року завитомъ за нестанного на упадъ въ самой речи здавши, декретъ заочне черезъ него одержанный скасовали, а мыто въ имѣнью его безправне взятое такъ же и тотъ презыскъ, што онъ затымъ декретомъ нашимъ на подданныхъ духовныхъ побралъ знову тымъ подданнымъ духовнымъ зъ винами, въ правѣ описаными, на немъ присудили, а о шкоды вольное право у суду належного ему заховали. Мы, господарь, съ паны радами нашими тое справы прослухавши и бачечи, ижъ Геронимъ Мицута въ справѣ съ архимандритомъ Городенскимъ, апелевавши отъ суду нашего асесорского, передъ нами не становилъ се и вѣдомости ни которое о собѣ не далъ, здали есмы его на упадъ въ речи за нестанного, и тотъ декретъ, который за вину вызванья за дворомъ двѣстѣ копь грошей неслучне и противъ праву, мимо отроченье велебного Климента Годкинського, заочне одержалъ, подносимъ и касуемъ. А ижъ велебный Ипатей Потей, архіепископъ митрополитъ Кіевскій, за тымъ декретомъ заочне одержаннымъ отправу черезъ архимандрита Супрасльського и протопопу Городенського на подданныхъ князя Годкинського церковныхъ монастыра Городенського за тую вину чинилъ и цыншъ съ тыхъ подданныхъ церковныхъ Герониму Мицутѣ также дякла и быдло бра-

ти позволилъ, чого всего на тыхъ подданныхъ Геронимъ Мицута взялъ копь шестьдесятъ шесть и грошей сорокъ чотыри Литовскихъ, а ижъ за остатокъ тое вины отправы чинити не было на чомъ, самого князя Годкинського на везенье до выплаченья тыхъ пенязей двохъ сотъ копь грошей на замокъ Городенскій сказали. А за невыконаньемъ седѣнья троякіе заруки шестьсотъ копь грошей тыежъ отправіе на князю Годкинскомъ присудили, — отъ чого всего велебного Климента Годкинського симъ декретомъ нашимъ вольного чинимъ а за неслучное въ той отправі бранье на подданныхъ церковныхъ за тую вину вызванья копь шестидесятъ шести и грошей сорокъ чотыри Литовскихъ на отправу до суду земского Городенського на маетность Геронима Мицуты имѣнья его Ожского, въ повѣтъ Городенскомъ лежачого, отсылаемъ, а иншые шкоды архимандриту правомъ чинити вольное мовечье у суду належного заховуемъ. Што про память до книгъ нашихъ канцлярейскихъ есть записано. Съ которыхъ и сесь декретъ подъ печатью нашою великого князства Литовского Клименту Годкинскому, архимандриту Городенскому, есть выданъ. Писанъ у Вильни. Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ первого, мѣсеца Августа сего дня. Левъ Сапега, канцлеръ великого князства Литовского.

Хранится тамъ же.

41.

1601 г. 7 Августа. Объявленіе вышеприведеннаго королевскаго рѣшенія Мицутѣ.

Живгимонтъ третій, Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, а Шведскій, Бюгодскій, Вандаляскій дѣдичный король. Уроженному Герониму Богушевичу Мицутѣ, хоружичу великаго князства Литовскаго. Ознаймуемъ вѣрно сти твоей, ижъ што приточила се была передъ нами господаремъ справа за апеляціею твоею отъ суду нашего асесорскаго въ жалобѣ велебнаго Климонта Одкинскаго, архимандрита Городенскаго, о неслушный переводъ права за повомъ Климонта Одкинскаго у суду нашего асесорскаго въ року прошломъ девятьдесятъ осьмомъ, черезъ тебе Мицуту въ Варшавѣ одержанный, за вину вызванья за дворомъ, мимо отроченье, врадовне тобѣ для згубы повзу отъ велебнаго Климонта Одкинскаго въ той справѣ даное, абы еси за тымъ повомъ не ѣздилъ и року не пилновалъ. На которомъ року за апеляціею твоею отъ суду пановъ радъ и асесоровъ нашихъ, вгды тотъ заочне одержанный переводъ права твоей скасовали, ижъ дей ты, апелявавши до насъ господаря, передъ нами не становилъ се еси и вѣдомо-

сти некоторое нестанья своего не удѣлалъ, здали есьмо тебе на упадъ въ речи за нестаннаго, и тотъ декретъ за вину вызванья въ року девятьдесятъ осьмомъ неслушне и противъ праву, мимо отроченье велебнаго Климонта Одкинскаго, у Варшавѣ заочне одержанный, и увесь поступокъ тое справы поднесли и скасовали есьмо. За котрымъ заочне одержаннымъ декретомъ и отправу велебный архіепископъ митрополитъ Кіевскій на подданныхъ князя Одкинскаго церковныхъ а маестности его черезъ архимандрита Супрасльскаго и протопопу Городенскаго тобѣ учинилъ, а за остатокъ тое вины самого князя Одкинскаго до выплаченья тыхъ пенязей на замокъ Городенскій тые отправы сказали, а за невыконаньемъ седѣнья троякіе заруки на князю Одкинскомъ присудили, — отъ чого всего велебнаго Климонта Одкинскаго вольного учинивши на вывезанье съ тыхъ прѣзысковъ и на отправу на маестности твоей имѣнья твоего Ожскаго, въ повѣтѣ Городенскомъ лежачого, до владу нашего земскаго Городенскаго отослали есьмо Ты бы о томъ вѣдаючи, увязанья тому владу нашему земскому Городенскому

въ тое имѣнье свое Ожское самъ черезъ себе и ни черезъ кого иного, также и вывезанья зъ дому его, на пляцу церковномъ у Светое Пречистое лежачого, не боронилъ и тому декрету нашему ни въ чомъ противенъ не былъ подъ троякими заруками такъ великое сумы яко сама речъ отъ насъ сказана и присужена естъ. Писанъ у Вильни, лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ первого, мѣсеца Августа сего дня. Левъ Сапѣга, канцлеръ.

Далѣ слѣдуетъ заявленіе вознагра: Року тисеча шесть сотъ второго мѣсеца Апрѣля двадцатого дня. Я Миколай Бѣлинскій, возный повѣту Городенского, за приданьемъ черезъ листъ отвористый отъ ихъ милости пана судьи и пана подсудка и пана писара, врадниковъ земскихъ повѣту Городенского, до мене въ той справѣ писаннымъ, маючи я при собѣ стороною двоухъ

шляхтичовъ пана Каспора и пана Антонія Сиркутевичовъ, землянъ повѣту Городенского, положилъ есьмы и у ворота дворные увоткнулъ въ имѣнью отчизномъ его милости пана Геронима Богусевича Мицуты, хоружича великого князства Литовского, лежачомъ у повѣтѣ Городеньскомъ, на Ожи, копею съ сего листу его королевское милости обвѣщого, до самого пана Геронима Мицуты писаного, въ той справѣ, яко меновите въ тымъ листѣ писано естъ за печатью и съ подписомъ руки моей возновское, такъ тежъ и за печатьми стороны шляхты, при мнѣ будучое. Миколай Бѣлинскій, возный. Року 1602, мѣсеца Мая двадцать пятого дня возный положенье копей съ сего листу и сесь свой написъ передо мною созналъ. Геронимъ Воловичъ, подсудокъ, рукою властною.

Хранится тамъ-же.

42.

1602 г. 14 Мая. Рѣшеніе Главнаго Литовскаго Трибунала (*sempresiti iudicii*) по дѣлу Мицуты съ Городенскимъ (Коложскимъ) архимандритомъ Богданомъ Климентомъ Годкинскимъ.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ второго, мѣсеца Мая чотырнадцатого дня. Передъ нами судьями головными, духовными и свѣцкими, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, зъ воеводствъ, земля и повѣтовъ на рожъ

теперешній тисеча шесть сотъ второй обранными, кгда зъ реестру судового ку отсуженью припала справа хоружича земского великого князства Литовского пана Еронима Мицуты зъ архимандритомъ Городеньскимъ и Браславскимъ ве-

лебнымъ отцомъ Богданомъ Годкинскимъ Климонтомъ за позвы, ино за приволашемъ черезъ возного до права объюхъ сторонъ только отецъ архимандритъ передъ нами се постановилъ, а панъ Мицута, яко самъ ку праву не сталъ, такъ и ни которое вѣдомости о собѣ и о причинѣ нестанья своего намъ суду и сторонѣ своей не далъ. Зачимъ отецъ архимандритъ, впередъ доводечи того, ижъ есть отъ пана Мицуты передъ насъ судъ позванный, покладалъ передъ нами видимусь съ книгъ гродскихъ Виленскихъ, подъ датою року тисеча шестьсотъ первого мѣсеца Августа шестнадцатого дня, сознанья возного Виленского Яна Косинского, съ которого се значить, ижъ тотъ возный въ томъ року шестьсотъ первомъ мѣсеца Августа шестнадцатого дня, маючи при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, подалъ очевисто въ руки отцу архимандриту, въ мѣстѣ Виленскомъ будущому, позовъ головный трибунальный въ жалобѣ пана Мицуты о одержанье черезъ него архимандрита отъ асесоровъ его королевской милости задворныхъ въ Вильнѣ противного всазу противъ декрету его королевской милости и декретовъ трибунальныхъ, и рокъ за тыми позвами объюхъ сторонамъ передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ въ великомъ колѣ у Вильни становить се зложилъ въ семъ року шестьсотъ второмъ, на тотъ рокъ, вгды само воеводство Виленское съ початку трибуналу су-

жоннымъ отпраовано будетъ, о чомъ ширей въ сознанью возного описано есть. По такомъ доводѣ позву и року, отецъ архимандритъ, указавши трою пильность свою и волање по сторону поводовую, черезъ три дни чиненое, рукою пана писара земского Виленского на позвѣ написаное, покладалъ передъ нами ку читанью позовъ въ жалобѣ того Мицуты, по собе писанный. Который позовъ, по тытулѣ его королевской милости, такъ се въ собѣ маеть: Архимандриту нашему Городенскому и Браславскому Богдану Годкинскому Климонту. Жаловалъ и росправу о то у суду головного трибунальского съ тобою принять хочеть хоружичъ нашъ земскій великого князства Литовского панъ Геронимъ Мицута о томъ, штожъ дей ты въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ первомъ мѣсеца Августа осьмого дня одержалъ еси всказъ декретъ нашъ господарскій за мандатомъ жалобы твоей еще въ року деветьдесятъ девятомъ мѣсеца Мая петнадцатого, по него вынесеномъ; которымъ дей позывалъ еси его о неягій злый переводъ права у суду нашего господарского за мандатомъ жалобы твоей, въ року деветьдесятъ осьмомъ вынесенымъ, о новозмышленое мыто и за продковъ его якобы николи небывалое, которое якобы брати мѣлъ въ имѣнью своемъ Ожи, въ повѣтѣ Городенскомъ лежакомъ, яко то ширей тая жалоба твоя на томъ позвѣ мандатомъ нашимъ задворнымъ описана и до-

ложона была. На который дей мандатъ онъ Мицута обмову у суду нашего асесорского чинилъ, широче выведечи то и самъ и черезъ умоцованого своего Станислава Холховского повѣдилъ, ижъ онъ у суду нашего асесорского форумъ не мѣлъ, и до суду земского, собѣ належного, отзывать ся. Нижли дей панове асесоры наши, неприймучи тыхъ обмовъ его за слушныя, але кгволи тобѣ форумъ той справѣ у суду нашего задворного узнавши, тотъ сказъ декретъ нашъ, противко тобѣ учиненый въ Варшавѣ въ року девятьдесятъ девятомъ, топеръ у Вильни поднесли и скасовали. Отчого дей онъ апелвалъ, абы дей заочне въ тыхъ у того суду нашего асесорского задворного всказъ декретъ противный въ той справѣ противко ему самому и вольностямъ шляхетскимъ одержалъ, о чомъ онъ Мицута очевисто съ тобою яко о злый переводъ права такъ и неслушное одержанье того сказы декрету нашего у суду головного трибунальского мовити и то съ права посполитого показати хочеть, ижъ ты въ неналежномъ судѣ нашомъ сказы и декретъ нашъ господарскій одержалъ, што ширей словы тобѣ отъ насъ на року за позвомъ припаломъ задано и съ права посполитого показано будетъ. Про то приказуемъ тобѣ, абы еси за сими позвы передъ судомъ нашимъ головнымъ трибунальскимъ у великомъ князствѣ Литовскомъ у Вильни на початку судовъ головныхъ

трибунальскихъ, на терминѣ кгда воеводство Виленское и самый повѣтъ Виленскій сужонъ будетъ, въ року дастъ Богъ припломъ тысеца шестьсотъ второмъ у двухъ недѣляхъ по Велицѣ дни святѣ римскомъ ку праву самъ сталъ и тотъ декретъ нашъ въ той справѣ противко ему тобѣ выданный, черезъ тебе одержанный, передъ судомъ нашимъ головнымъ трибунальскимъ положилъ и съ того се всего ему на жалобу его яко на року завитымъ усправеддивилъ. Писанъ у Вильни, року отъ Нароженья Сына Божого тысеца шестьсотъ первого мѣсеца Августа чотырнадцатого дня. У того позву печать земская воеводства Виленского притиснена и подпись руки писарское тыми словы: Малхеръ Петкевичъ, писаръ. По прочитанью позву, отецъ Одгинскій повѣдилъ, ижъ дей панъ Мицута невинне и безпотребне его отца Годгинского тутъ передъ судъ головной неналежный, менечи о злый переводъ права у суду его королевской милости асесорского одержанный, мимо право посполитое, спротивляючисе декрету его королевской милости, хотечи скасованье одного декрету его королевской милости черезъ судъ головной мѣти, позвалъ, а позвавши самъ тое справы своее въ реестръ судовый не вписалъ и ни которое пилности не чинилъ. А онъ отецъ Годгинскій, вписавши се въ реестръ почавши отъ засѣданья нашего ажъ до дня сегоднешного черезъ три недѣли

пильность передъ нами у суду у великомъ колѣ чинилъ, и черезъ генерала возного первѣй черезъ три дни по разу, такъ тежъ и дня сегоднешнего, когда тая справа зъ реестру ку отсуженю припала, четвертый разъ пана Мицуту передъ насъ у великомъ колѣ ку праву и понираню тыхъ позвовъ его приволявалъ. Нижли панъ Мицута у великомъ колѣ не становилъ и ни которое вѣдомости о собѣ не далъ. И показалъ самъ отецъ Годкинскій для зрозумѣннн декретъ его королевской милости пана нашего милостивого, подъ даюю у Вильни року тисеча шестьсотъ первого мѣсеца Августа осьмого дня, съ которого се значить, ижъ отецъ Одкинскій позвалъ былъ пана Мицуту передъ судъ его королевской милости о злыи переводъ права, черезъ него пана Мицуту (по принятю отъ него Одкинского отроченнн, за позвовъ егожъ Годкинского о неслушное браннн мыта писанымъ у суду его королевской милости асесорского у Варшавѣ) на двѣстѣ копѣ грошей якобы вины за вызваннн за дворомъ въ тылъ заочне на немъ одержаннн. А панъ Мицута, у суду его королевской милости асесорского форумъ непризнаваючи, до суду належного земского отзывать се. А когда судъ его королевской милости, въ той справѣ форумъ узнавши, на жалобу отповѣдати казалъ, панъ Мицута до его королевской милости апелевалъ. Нижли за тою апеляціею своею самъ

панъ Мицута тамъ передъ его королевской милостью не сталъ, зачимъ его королевская милость съ наны радами, тое справы прослухавши а пана Мицуту за нестанного здавши, декретъ, черезъ него Мицуту мимо отроченнн отца Годкинского на двѣстѣ копѣ грошей вины заочне одержаннн, поднесъ и скасовалъ и отъ всихъ презысковъ его и зарукъ отца Годкинского вольнымъ учинилъ и на отправу доходовъ, черезъ Мицуту съ подданныхъ церковныхъ браныхъ на маетности Мицуты, до суду земского Городенского отослалъ и о иншіе шкоды вольное мовеннн отцу Годкинскому зъ нимъ заховалъ, о чомъ ширей въ томъ декретѣ его королевской милости описано есть. По прочитанню того декрету, отецъ Годкинскій, подавши артикулъ сорокъ второй зъ рождѣлу четвертого, домавалъ се, абыхмо пана Мицуту на упадъ въ речи за нестанного здавши, за то, ижъ онъ смѣлъ и важилъ се его невинне тутъ до суду головного, звлаца неналежного, задаючи ему злыи переводъ права, позывать, —вину пененную двадцать копѣ грошей, седннн дванадцать недѣль, на пану Мицутѣ ему, Годкинскому, веназали. А такъ мы, судъ, въ той справѣ пана Мицуты съ княземъ архимандритомъ Городеиьскимъ за позвы, менечи о неправннн переводъ права, у суду его королевское милости асесорского одержаннн, ижъ панъ Мицута, позвавши самъ не становилъ се и некоторое вѣдомости

нестанья своего намъ суду и сторонѣ своей ни чимъ не удѣлалъ, котораго, яко на року завитомъ, водлугъ артыкулу сорокъ второго въ раздѣлу четвертого здавши, а бачачи, ижъ онъ панъ Мицута здѣсь неслушне черезъ декретъ его королевской милости пана нашего милостивого позвалъ, а князь Годкинскій декретъ его королевское милости сназь, на пану Мицутѣ одержаный, передъ нами оказалъ, съ котораго се значить, ижъ онъ панъ Мицута, апеловавши отъ суду асесорского до его королевское милости, на узнанье самъ же тое апелациі не шилновалъ, за чимъ декретомъ его королевское милости судъ асесорскій ствержонъ есть, который декретъ его королевской милости въ своей моцы заховавши— а за тое неслушное и неправное позванье, водлугъ артыкулу сорокъ первого въ раздѣлѣ четвертомъ описаного, вины двадцать копъ грошей Литовскихъ и сеже-

нья дванадцать недѣль на немъ пану Мицутѣ сназуюмъ и на отправу тое двадцати копъ грошей на маестности пана Мицутыной заложивши на спротивного въ правѣ троякіе заруку, также и на примуженье до увезенья винами, въ правѣ посполитомъ описанными, до суду земского Городенского отсмаемъ, которое сеженье онъ панъ Мицута отъ овнайменья сего декрету нашего за чотыри недѣли засѣдши въ замку Городенскомъ въ везенью илхетскомъ выконати повинень будеть. Которая справа есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ записана. Съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатью земскою воеводства Вилевского князю архимандриту Городенскому есть выданъ. Писанъ у Вильни.

Смѣдуютъ подписи канониковъ, дегутатовъ и писаря. Печатамо по выписи съ книгъ Главнаго Литовскаго Трибунала.

Хранится тамъ же.

43.

1604 г. 17 Мая. Рѣшеніе Главнаго Литовскаго Трибунала по дѣлу Городенскаго (Коложскаго) архимандрита Богдана Климентя Годкинскаго съ Мицутами.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ четвертого мѣсеца Мая семнадцатого дня. Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тисеча шестьсотъ четвертый обраными, точила се справа за позвы жалобы его

милости пана Климентя Годкинского архимандрита Браславского и Городенского зъ земли повѣту Городенского паномъ Якубомъ а паномъ Еронимомъ Мицутами. А за приволаеньемъ черезъ возного сторонъ до росправы, панъ Годкинскій самъ се становилъ и моць на зыскъ и страту до тое справы па-

ну Николаю Топчевскому злетилъ; а отъ пана Якуба Мицуты панъ Бриццофъ Ейсимонтъ за моцью листовною ку зношенью позвоу зъ имѣнья Ожи, въ повѣтѣ Городенскомъ лежачого за правомъ ниже мененымъ озвалъ се; а панъ Геронимъ Мицута не становилъ се и вѣдомости никоторое нестанья своего намъ суду и сторонѣ не удѣлалъ. За тымъ панъ Топчевскій, умоуцванный стороны жалобливое, доведши позвоу и року слушне, водлугъ права положенья позвоу на имѣнью Ожи, подносилъ; позвоу два—одинъ по пана Геронима зъ вѣчности а по пана Якуба Мицутовъ зъ зоставы. А поднесши позвоу, жаловалъ зъ нихъ, въ которыхъ жалоба тыми словы: о томъ, штожь дей онъ Годкинскій мѣлъ съ паномъ Геронимомъ Богушевичомъ Мицутою роправу, за мандатомъ нашимъ на власныхъ судѣхъ нашихъ господарскихъ въ мѣстѣ нашомъ столечномъ Виленскомъ въ року тисеча шестьсотъ первомъ мѣсеца Августа сегого дня, о неслушный переводъ права брата твоего, за позвоу его Годкинского у суду нашего асесорского въ року прошломъ девятьдесятъ осмомъ черезъ него брата твоего у Варшавѣ одержанный, за вину двоухъ сотъ копъ грошей вызванья за дворомъ нашимъ, мимо отроченье, врадовне ему для згубы позвоу отъ него архимандрита въ той справѣ даное, абы онъ братъ твой за тымъ позвоу мандатомъ нашимъ за дворомъ нашимъ до Варшавы не ѣздилъ и того

року за мандатомъ въ онъ часъ припадаючого не пилновалъ, яко то меновите тая жалоба его въ мандатѣ нашомъ описана естъ. На которомъ року панове рада и асесоры наши, на той справѣ засѣдши и съ контреверсій ихъ обудвухъ сторонъ зрозумѣвши и бачечи быть неслушный тотъ заочне одержанный у Варшавѣ декретъ переводу права брата твоего, скасовали. Зачимъ дей онъ апелевалъ отъ тыхъ пановъ радъ и асесоровъ нашихъ до насъ господара. Ино мы, господарь, засѣдши съ паны рады и асесоры нашими на палацахъ замку нашего Виленского, казавши волати твоего брата его черезъ возного енерала нашего дворного по трикротъ до тое справы передъ судъ нашъ приволювать. За которымъ приволяньемъ возного, онъ се не отказывалъ, и апелевавши до насъ, самъ се передъ нами господаромъ на власныхъ судѣхъ нашихъ не становилъ и вѣдомости ни которое нестанья своего не учинилъ. За которымъ нестаньемъ его, мы, господарь, съ паны радами нашими давши его на упадъ въ речи за нестанного и тотъ всказъ за вину вызванья неслушне и противъ праву мимо отроченье Годкинского у Варшавѣ заочне одержанный бачечи быть неслушный и противъ праву, тотъ декретъ и увесь поступокъ тое справы поднесли и скасовали есьмо. За которыми заочными одержанными всказами и декретами, отправу велебный архіепископъ митрополитъ нашъ на под-

данныхъ его церковныхъ и маенности его черезъ архимандрита Супрасельского и протопопу Городенского ему брату твоему учинилъ грошми готовыми, выбираючи съ подданныхъ его цынши, жита и овсы дякольные, куры, яйца, и съ фолварку маенности его быдло, кони, жеребята, козлы, козы—легкимъ шацункомъ, не вѣдаючи шацунку, въ правѣ посполитомъ писаного, ему у въ отправѣ всего шестьдесятъ шесть копѣ грошей сорокъ чотыри личбы Литовское ему дали; а за остатокъ тое сумы, чого до двухъ сотъ копѣ грошей не доставало, самого Годкинского до везенья на замокъ Городенскій всказали; а за невыконаньемъ везенья; троякіе заруки шестьсотъ копѣ грошей тыежъ отправчѣ митрополіе на Годкинскомъ присудили, што меновите на листѣхъ тое отправки эгзекуторовъ митропольхъ есть описано. Отъ чого мы, господарь, съ паны радами нашими оного Годкинского декретомъ нашимъ господарскимъ вольнымъ учинили, и за неслушное въ той справѣ взятье копѣ шестидесятъ шести грошей сорока чотырохъ Литовскихъ зъ маенности Годкинского и подданныхъ его церковныхъ на отправу—до суду земского Городенского на маенности его имѣнья Оженьского, въ повѣтѣ Городенскомъ лежачого, отослали есмы, и о иншіе шкоды архимандриту правомъ чинити зъ нимъ братомъ твоимъ вольное мовенье у суду належного заховали есмы, што ширей тая

справа, яко се у суду нашомъ господарскомъ точила, на декретѣ нашомъ описана есть. И вгды дей за листы нашими господарскими, особа владовая подсудокъ Городенскій панъ Геронимъ Воловичъ, по обвиненю и положеню брату твоему копей зъ листовъ нашихъ господарскихъ у чотырохъ недѣляхъ на имѣнню его отчизномъ, вѣчностью ему належачомъ, тамъ до того имѣнья его Ожского для отправки тое помененое сумы пенезей Годкинскому, водлугъ науки, въ правѣ посполитомъ описаное, зъвѣдчалъ въ року тисеча шестьсотъ второмъ мѣсеца Іюня первого дня, и ино дей ты, пане Якубе Мицуте, спротивляючисе зверхности нашей господарской увезанья у тое имѣнье брата твоего, владу отъ насъ на то зосланому не поступилъ и отправки чинити не допустилъ, боронилъ и боронити обѣцалъ, мнующи быти за выкупеньемъ и высвобоженьемъ своимъ у розныхъ людей и за взятьемъ отъ него брата своего сумы пенезей немалое, тое имѣнье за записы правными держишъ, яко то меновите тая справа отказу твоего на листѣ вѣзду подсудка Городенского, двоухъ возныхъ и пети шляхтичовъ описана и доложона есть. Съ которого дей се то значить, ижъ ты, подъ часомъ переводу права и по заложеню позву брату твоему, въ держанье того имѣнья увошедши, такое спротивенство судови нашому господарскому учинилъ и въ тое имѣнье Ожское отправки чинить

не допустилъ, увезанья боронилъ и боронити обѣщалъ и дей еси въ тройніе заруки въ правѣ посполитомъ опис. попалъ, о чомъ ширей жалоба на томъ позвѣ есть описана. По прочтанью позву, умоцованый пана Якуба Мицуты панъ Ейсимонтъ, не припускаючи стороны до дальшого поступку тое справы, повѣдилъ, ижъ дей, якомъ се первѣй кузносу позву именованъ пана Якуба Мицуты приповѣдалъ, такъ и теперъ не голою повѣстью того довожу, але правомъ, и покладалъ выписъ съ книгъ гродскихъ Городенскихъ дати року деветьдесять девятого мѣсеца Октебра шестнадцатого дня признанья листу, отъ пана Геронима Мицуты пану Якубу Мицутѣ даного. Которымъ листомъ тотъ панъ Геронимъ Мицута пану Якубу Мицутѣ имѣнье Ожу у двухъ тисечахъ и двусотъ копахъ грошей Литовскихъ заставилъ, окромъ сумы винное на тоешъ имѣнье полчварта ста копъ грошей, пану Левицкому на заставу того имѣнья даного, и кромя трохъ записовъ, ему пану Якубу даныхъ, то есть одинъ на триста копъ грошей, другій на шестьдесятъ и наколько копъ грошей, третій на сто золотыхъ польскихъ, — которую тую суму при той большой сумѣ при выкупѣ того имѣнья своего Ожи зъ одного отдати описалъ се а зоставивши и въ держанье ему пану Якубу брату своему черезъ возного Сасина Гермогеновича въ томъ же року деветьдесять девятомъ

мѣсеца Октебра шестнадцатого дня завель и подаль, яко ширей на томъ выписѣ описано есть. По прочтанью тыхъ справъ, панъ Ейсимонтъ, подавши артыкулъ деветьнадцатый зъ роздѣлу четвертого, домавлялъ се, абы тые позвы съ того имѣнья Ожи пану Якубу Мицутѣ за тымъ правомъ знести допустили. А умоцованый стороны жалобливое панъ Топчевскій повѣдилъ, ижъ дей панъ Якубъ Мицута за тымъ правомъ своимъ того позву съ того имѣнья Ожи знести не може, а то съ тыхъ причинъ, ижъ затыгъ тое справы отцу архимандриту съ паномъ Геронимомъ Мицutoю съ того имѣнья Ожи сталъ се. За чимъ онъ, водлугъ артыкулу семьдесятъ третего зъ роздѣлу четвертого, того имѣнья не расправивши се не могъ никому заводитъ, бо се початокъ тое справы въ року деветьдесять осьмомъ зъ стороны бранья неслучного мыта сталъ се, чого листовне доводилъ. А за тымъ положивши декретъ его королевское милости и листъ пана подсудка Городенского въ датѣ року шестьсотъ второго мѣсеца Іюня третего дня, домавлялъ се, абы тройкіе заруки за тую шестьдесятъ шесть копъ грошей сорокъ Литовскихъ на панахъ Мицутахъ всказаны были. А умоцованый пана Якуба Мицуты панъ Ейсимонтъ повѣдилъ, ижъ не може того отецъ архимандритъ натегать, абы съ того имѣнья затыгъ стать се мѣлъ, гдыжъ и мандаты перво сего о томъ отъ архимандрита не были

покладаны на томъ имѣнью Ожи, але за очевистымъ поданьемъ то се точило, за чимъ и повторе домавлялъ се, абысьмы тые позвы съ того имѣнья знести допустили. А такъ мы, судъ, въ той справѣ за позвы жалобы архимандрита Браславско-го съ паны Мицутами о спротивенство въ недопущенью отправки на имѣнью Ожи за декретомъ его королевское милости въ всказанью сумы шестидесятъ шести копъ грошей сорока Литовскихъ, ижъ се то показало, же тое бороненье отправки отъ пана Якуба Мицуты стало не зъ упору, а за правомъ отъ брата его пуцонимъ, — про то отъ зарукъ, за спротивенство позысуючихъ, того пана Якуба Мицуту вольного чинимъ, вѣдъ же водлугъ тогожъ декрету его королевское милости тую шестидесятъ шесть копъ грошей сорокъ Литовскихъ на томъ же имѣнью Ожи отправить

наказуемъ, и на отправу тое сумы до тогожъ ураду земского и городского, который собѣ сторона вывести похоче, отсылаемъ, который врадъ, постеречаяючи на себе вины, въ правѣ описаное, отправу на томъ имѣнью Ожи удѣлатъ повиненъ будетъ, въ чомъ на спротивного въ отправѣ такъ на пана Геронима яко и брата его пана Якуба Мицутовъ и вождого спротивного троякіе заруки заклададемъ. Которая справа до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записана. Съ которыхъ и сесь выписъ его милости отцу архимандриту подъ печатью земскою воеводства Виленского есть выданъ. Писанъ у Вильни. Левъ Сапѣга, канцлеръ, трибунальный маршалокъ. *Далѣ слѣдуютъ подписи прочихъ депутатовъ. Печатано по выписи.*

Хранится тамъ же.

44.

1606 г. Апрѣля 15 дня. Грамота Сигизмунда III, выданная войту и мѣщанамъ мѣстечка Рожанскаго на право взиманія съ проѣзжихъ мыта мостоваго для покритія издержекъ на устройству дорогъ, гатей и моста.

Живгимонтъ третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій и Шведскій, Кюотскій, Вандаляскій дѣдичный король. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ, кому бы то вѣдать належало. Повѣдилъ передъ нами ясневельможный Левъ Сапега, канцлеръ ве-

ликого княжства Литовского, Могилевскій, Ретовскій и Блудневскій староста ижъ въ имѣнью его милости властномъ въ мѣстечку Рожаной, въ повѣтѣ Слонимскомъ лежачомъ, на гостинцу великомъ, который идетъ зъ Слонима до Берестыя, также и до Подляша, которымъ гостиньцомъ послы великіе и люди купецкіе ѣждятъи звыкли, въ томъ

мѣстечку и на предмѣстьи вулицы, которою зѣ Рожаное до Лыскова ѣздить, мѣстѣца болотливые суть, гдѣ переѣздъ вельми топкій и злый есть. А направуючи тые мѣстѣца и переѣзды трудныи мостомъ и брукомъ, мѣщане его милости Рожанскіе немалый бы коштъ и накладъ подеймовати завѣжды мусели. И просилъ насъ, абы есмо, для взятя певное о томъ вѣдомости и уваженъе накладу тыхъ мѣщанъ, зѣ рамени нашего комисаровъ зослали. Якожь за жеданьемъ его милости зсылали есмо комисарми урожонныхъ Крыштофа Яндила и Яна Жарновскаго, землянъ нашихъ повѣту Слонимского, которые за высланьемъ нашимъ выѣждчали тамъ до имѣнья его милости Рожанского и огледавшы сами того переѣзду злого, на тыхъ мѣстѣцахъ грускихъ, на которыхъ вжо мостъ збудованый есть, которого вымѣрили вдолжь прутовъ мѣрницкихъ сто, а ку направованью мостами и брукомъ бардзо потребныхъ, достаточней намъ о томъ писаньемъ своимъ ознакомили; и то водлугъ баченя своего уважили, жебы взглядомъ накладу частого направованя мостовъ на мѣстѣцахъ тыхъ топкихъ, мыто мостовое слушное войтъ и мѣщане его милости пана канцлеровы братъ бы мѣли отъ возу купецкого товаромъ наложного, по грошу одному литовскому. О што жодаль насъ ясневельможный Левъ Сапега, канцлеръ великого княжства Литовского, абы есмо въ томъ

имѣньи его Рожанскомъ о брукованье въ мѣстѣ и на предмѣстьи въ улицы, до Лыскова зѣ Рожаное идучой, которые мѣщане его милости Рожанскіе коштомъ и накладомъ немалымъ мостить и бруковать хочуть, мыто мостовое брати позволили, надали, и листомъ нашимъ то имъ утвердили. А такъ мы, господарь, видечы речъ быти слушную и потребную, абы люди переѣздчы на гостинцахъ добрый переѣздъ маючы, омѣшканья въ справахъ своихъ не мѣли, и уважаючы тотъ накладъ, который мѣщане его милости пана канцлеровы Рожанскіе брукуючы брукомъ въ томъ мѣстечку Рожаной въ рынку и вулицы вышей менованой подняти мусять, зѣ ласки наше господарское позволили и надали есмо, и симъ листомъ нашимъ позволяемъ и надаемъ въ томъ мѣстечку Рожанскомъ мыто мостовое брати, отъ кождого возу купецкого, водлугъ узнаня комисарского, по грошу одному литовскому. Которое мыто, водлугъ сего наданя нашего, войты, мѣщане Рожанскіе теперешніе и напотомъ будущіе въ томъ мѣстечку Рожаной вѣчне брати мають и съ того такъ въ рынку, яко и въ улицахъ мѣста Рожаное, брукъ каменемъ бруковать, и дороги для доброго переѣзду людей всякого стану направовати мають люди народу шляхецкого и подводы ихъ, отъ плаченя съ того моста мостового вольны быти мають. И на то дали есмо войту и мѣщаномъ мѣста Рожанского, теперь и напотомъ

будущимъ, которые коли въ томъ мѣстѣ Рожаной мешкати будутъ, сесъ нашъ листъ, съ подписомъ руки наше господарское, до которого и печать нашу великого княжства Литовского привѣсити есмо велѣди. Писанъ у Варшавѣ, на соймѣ

валномъ, лѣта Божего Нароженья 1600 шестого, мѣсеца Апрѣля петнадцатого дня. Sigismundus Rex. Янъ Война под . . . писарь.

Копія доставлена прелатомъ Гербуртомъ. Хранится тамъ же.

45.

1600 Юня 19. Судебное опредѣленіе по дѣлу о невозвращеніи Кристофомъ Яновичемъ Шеметомъ колокола, одолженнаго отцу послѣдняго княземъ Полубенскимъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестсотъ девятого, мѣсеца Юня деветнадцатого дня. На рокохъ судовыхъ земскихъ, которые въ року теперешнемъ шестсотномъ девятомъ по Светой Троицѣ святѣ Римскомъ у Волковысму судонне отпированы были, передъ нами Прокопомъ Романовичомъ Долзскимъ, судьей, а Богданомъ Михаловичомъ Масальскимъ, подсудкомъ, врадниками судовыми земскими повѣту Волковыского, вгды справа нижеимененая съ порядку реестрового ку отсуженью прыпала за прыволаьемъ сторонѣ ку розсправѣ черезъ возного повѣтвого Петра Сидорковича отъ стороны моводовое его милости князя Александра Полубенского, подкоморого Лидского, старосты Вилейского, врадникъ его милости и мѣнѣя Ивацковскаго земенинъ господарьскій повѣту Волковыскаго панъ Карнъ Забагонскій ку пошранью тое sprawy нижеимененое становидъ а позванный его милость панъ Крыштофъ Яновичъ Шеметь,

судичъ земскій Волковыскій, самъ и отъ малжонки своей паней Зюзанны Матеевны Саковичовны и отъ матки своей паней Рожы Петровны Скроботовны, яко отъ позванныхъ, ку отказу станувши и моць отъ себе злетилъ устне прытелеви умоцованому своему пану Ярошу Процыцкому. За тымъ умоцованый стороны моводовое, доведшы слушне положенья повзу черезъ возного повѣтвого Петра Сидорковича на имѣнью его пана Крыштофа Шемета названомъ Жерденскомъ, въ повѣтѣ Волковыскомъ лежачомъ, квитомъ и устнымъ прызнаьемъ его возного, двѣма днями передъ роками учыненными, и оказавшы на томъ повѣ чыльмостъ трою прыволаья по тры дни роковъ, черезъ возного правне чынеую, написомъ писарскимъ подписаную, жаловалъ съ того повзу на помененого пана Крыштофа Шемета о томъ, штожь дей въ року давно минуломъ тисеча шестсотъ первомъ, мѣсеца Декабра десятого дня, небощымъ его милость панъ

Янъ Шеметъ, судья земскій Волковскій а отецъ его пана Крыштофа Шемета, взялъ и позычылъ у небощыва зешлое годное памети вельможного его милости князя Александра Полубенского, кашталяна Новгородского, отца его милости пана подкоморого Лидского, звонъ костела его милости Ивашковского вѣры католицкое, и черезъ войта Ивашковского Якуба Юхновича, за писаньемъ пана Новгородского до него войта зъ Руси, тотъ звонъ позычонымъ обычаемъ небощыку пану Шемету отцу его есть позычоный и въ каплички або костела своего, которого передъ дворомъ имѣнья своего Жердненского, въ повѣтѣ Волковыйскомъ лежакомъ, постановеный тотъ звонъ и завѣшоный былъ, и тамъ тотъ звонъ часъ немалый пры томъ костелѣ помененого пана судьи ажъ до смерти былъ. По которого смерти, онъ панъ Крыштофъ Шеметъ тотъ звонъ пана Новгородского, одъ того костела своего знявшы и у дворъ свой имѣнья своего Жердненского унесшы, и теперъ его тамъ у себе маеть, а пану подкоморому Лидскому, сыну небощыва пана Новгородского, за частокротнымъ упоминанемъ, того звону вернути и оддати не хочеть, яко ширей и достаточней жалоба его милости пана подкоморого Лидского въ томъ позвѣ поменена была. По прочтанняю того позву, умоцованый его милости пана старосты Вилкейского панъ Карпъ Забагонскій покладалъ листъ писанный отвороный съ

печатью и съ подписомъ руки пана Новгородского до войта Ивашковского Якуба Юхновича въ датѣ року тисеча шестьсотъ первого мѣсяца Денабра второго дня зъ Глуска, которымъ тымъ листомъ отворонымъ небощыкъ его милость панъ Новгородскій тому войтови Ивашковскому Якубови Юхновичу розказалъ, абы звонъ костела Ивашковского, который есть у дворѣ Ивашковскомъ позычонымъ обычаемъ, его милости пану Шеметови, судьи земскому Волковскому, до часу далъ и позычылъ. По прочтанняю листу пана Новгородского, покладалъ выписъ кгродскій Волковскій, въ датѣ року тисеча шестьсотъ осмого мѣсяца Октебра двадцать осмого дня оповѣданья того войта Ивашковского Якуба Юхновича на пана Крыштофа Шемета, ижъ, за частокротнымъ упоминанемъ, того звону вернути и оддати не хочеть. А отъ стороны позваное умоцованый пана Крыштофа Шемета панъ Ярошъ Прошыцкій повѣдилъ, же дей не слушна есть, абы такъ великое речы звону небощыкъ его милость панъ Новгородскій пану Шемету небощыку, судьи земскому Волковскому, безъ листу позычати, кдыжъ право ясне указуетъ артыкулъ двадцать шостый зъ роздѣлу семого, же никто болшей надъ десеть копъ грошей ни кому безъ листу позычати не маеть. А самъ панъ Крыштофъ Шеметъ повѣдилъ же, дей я о пожитѣ небощыва пана отца своего

не вѣдаю. А панъ Забогонскій повѣдилъ: хотя жъ дей се мне свѣткомъ быть не годить, а то жемъ теперь его милости пана старосты Вилкейского вранникъ и умоцованный; але то справедливе повядамъ: колимъ былъ у дворѣ небощыка пана Яна Шемета, судьи земского Волковныского, у Жердной, тамъ видѣломъ костеломъ недалеко отъ двора новозбудованный, и видечы звонъ передъ тымъ костелкомъ, мовикомъ: а то вжо ваша милость и звонъ маешъ. А панъ Шеметъ повѣдилъ, же то того звона его милость панъ Новгородскій мнѣ позычылъ до часу. И могъ бымъ дей много людьми околичными показати, которые вѣдоми, же тотъ звонъ позычоный; але о то войта того Ивашковского Якуба Юхновича, черезъ которого руки позычно, ставлю, и до того на далшее и кгрунтовнѣйшее попартье тое речы ставлю особу духовную, который тежъ о томъ добре вѣдаетъ, ижъ тотъ звонъ пану Шемету отъ пана Новгородского позычонъ. Которые, за пытаньемъ отъ насъ в раду, тотъ войтъ Ивашковский созналъ, же дей я за тымъ листомъ и за розказаньемъ его милости небощыка пана Новгородского пану Шемету небощыку позычылъ; такъ тежъ и тотъ свещеникъ Ивашковский, за напомнимъ отъ насъ в раду созналъ, же тотъ звонъ костела Ивашковского есть позычонъ небощыку пану Шемету. На, то панъ Крыштофъ Шеметъ повѣдилъ: могъ дей тымъ звономъ

панъ Новгородскій даровати, чого я не вѣдаю. А панъ Забогонскій повѣдилъ: не могъ дей костелнымъ звономъ даровати. Панъ Ярошъ Прошыцкій повѣдилъ, же дей слуги противъ пана и за паномъ свѣтчыти не мають, а то не есть черезъ слуги доводъ, але его милость панъ подкоморный самъ того нехай доводитъ. А панъ Забогонскій повѣдилъ, если дей потреба, тогды тотъ войтъ Ивашковский Якубъ Юхновичъ готовъ будетъ на той пожитцѣ того звона и само третій прысегнути. За тымъ пустили на узнанье нашо урадовое. Мы, судъ, въ той справѣ его милости князя Александра Полубенского, старосты Вилкейского, о неверненье звону отъ костела Ивашковского позычоного небощыку пану Яну Шемету, яко панъ Крыштофъ Шеметъ повѣдилъ, ижъ естли панъ Новгородскій пану отцу его позычилъ, не вѣдаетъ, и хотяжъ умоцованный пана старосты Вилкейского квитъ небощыка пана Новгородского, черезъ войта Ивашковского данный, абы тотъ звонъ на часъ небощыку пану Шемету позычилъ, передъ нами повладалъ и свещеника Ивашковского ставилъ, который тежъ созналъ, ижъ тотъ звонъ позычонъ есть, и до того тотъ войтъ само третій на той пожитцѣ того звону за прысегу се бралъ, але ижъ самъ его милость панъ староста Вилкейскій позываетъ,—тогды его милости самому пану старостѣ Вилкейскому, водлугъ артыкулу двадцать шестого

въ роздѣлу сего, тое позычки прысегою доводити наказуемъ. Отъ которого того декрету нашего у-моцованый стороны поводовое апеллевалъ до суду головного трыбунального. Мы, судъ, тое апелляции ему допустили. Которая справа до книгъ земскихъ Волковыскихъ есть записана, съ которыхъ и сесь выписъ подъ нашими владовыми пе-

чатми его милости князю Александру Полубенскому, старостѣ Вилейскому, подкоморому Лидскому, есть выданъ. Писанъ у Волковыску. Лаврынъ Жуковский, писарь земскій Волковыскій.

Печатано по выписи изъ земскихъ Волковыскихъ книгъ, хранящейся тамъ же.

46.

1614 г. 30 Сентября. Письмо Литовскихъ пѣнниковъ изъ Нижняго Новгорода къ Литовскому гетману Яну Карлу Ходкевичу, съ извѣстїемъ, что Русскій Царь не хочетъ брать за нихъ ни золота, ни серебра, ни городовъ, а требуетъ выдачи изъ Польскаго пѣна родителя своего родителя митрополита Ростовскаго Филарета и другихъ, и что съ этою цѣлью Царь посылаетъ къ королю своего посла.

Ясневельможный милостивый пане гетмане! Унижонные службы наши пильне залацамы въ ласку вашей милости нашего милостивого пана. Въ Московскомъ господарствѣ будучи въ неогледанью такъ долгое время милое отчизны и вашихъ милости нашихъ милостивыхъ пановъ въ забытью насъ отъ его королевское милости, жалосную пѣснь поемъ: терпечи въ томъ большую досаду, што милости его королевское милости къ намъ нѣтъ, просимъ вашу милость нашего милостивого пана, для Бога, змилуйсе надъ нами, гдыжесь насъ на свою опеку взять. Тяжело намъ было въ осадѣ въ Москвѣ седечи, кровью своею его королевской милости роботать, а тежалей того намъ нинѣ, што мы его королевской ми-

лости служили правдою, души свои далеце завели и свое отчизны и его королевское милости не видимъ. Ждали мы отъ его королевской милости надежи, штобъ онъ насъ высвободилъ, и писали до его королевское милости не по одно, также и до вашей милости, о свое высвобоженье. По тому нашему письму ничего намъ отъ его королевское милости и отъ вашей милости нѣтъ. А нинѣ, по нашему прошенью и по милости великого государа цара и великого князя Михайла Федоровича всея Руси, посылаемъ товариша своего пана Радвана, штобы наше прошенье и кровавые слези до его королевской милости и до вашей милости донесъ. Просимъ, штобы ваша милость милостью своею на добровольные и кровавые послуги

наши возвратъ и обѣщанье свое милостиве сполнилъ а въ нинѣшней нашей пригодѣ намъ помогъ. А великій государь Московскій не хочетъ за насъ ни золота, ни серебра, а ни городовъ, только людей своихъ, которые нинѣ въ господарствѣ его королевской милости: преосвященнаго Филарета, митрополита Ростовскаго а своего господарскаго отца, да князя Василья Васильевича Кгалицына, съ товарищи, и иныхъ всякихъ людей, которіе нинѣ въ господарствѣ его королевской милости задержаны. А его королевской милости въ тыхъ людяхъ ни какое прибыли нѣтъ. Со слези вашу милость нашего милостиваго пана просимъ, шtbody ваша милость для насъ слугъ своихъ то вчинить рачилъ и до его королевской милости вложилъ се прозбами своими, шtbody насъ на отчѣну освободилъ. А хотя мы великаго государя царя и великаго князя Михайла Ѳеодоровича всея Руси жалованьемъ живемъ въ Нижнемъ Новгородѣ Великомъ въ покой, безъ всякое тѣсноты, и кормъ намъ идетъ, довольны его государскою милостью и призраемъ, не такъ какъ плѣнникомъ, во всемъ живемъ свободны, толькожъ не видимъ вашихъ милости нашихъ милостивыхъ пановъ и своихъ ближнихъ пріятелей. А што государь царь и великій князь Михайло Ѳеодоровичъ всея Руси посылаетъ до его королевское

милости посланика своего господарскаго свое обѣстити и о иныхъ своихъ великихъ дѣлахъ, которіе настоять межъ великими господарствы и великими господари о всякомъ добромъ покою, — унижене просимъ, абы ваша милость его королевскую милость просити рачилъ, шtbody его королевская милость, по обычаю всехъ царствъ, тому посланику его царской милости гонца своего съ опаснымъ листомъ прислалъ. Пана Бога за доброе здоровье вашей милости нашего милостиваго пана просити будемъ. Писанъ въ Нижнемъ Новгородѣ 30 дня Сентебра, року 1614. Вашей милости нашего милостиваго пана повольные слуги: Iozeph Rudyło, chorąży Mozurski, ręką swą. Erasmus Strawinki, koniuszy Trocki, ręką swą. Andrzej Telefus, ręką swą. Jarosz Wtyniczki. Stanisław Latosz. Roman Porwanski. Jan Iwanowski. Jerzy Krzyczewski. Walenty Makowsky. Mikołaj Swiecky.

Подлинникъ хранится тамъ — жь.
На оборотъ: Ясневельможному пану его милости пану Яну Каролеви Ходкевичови, гетману найвишнему великаго князства Литовскаго а пану нашему милостивому отдать. *Ниже:* листъ отъ зовноровъ, до его милости пана гетмана писанный. *Найдено Попечителемъ Виленскаго Учебнаго Округа И. П. Корниловымъ.*

47.

1815 г. 18 Декабря. Жалоба Пружанскаго плебана Криштофа Дыбовскаго на весь Пружанскій магистратъ, который, не рѣшивъ дѣла плебана, разошелся, вслѣдствіе буйства Пружанскихъ мѣщанъ, и даже побоевъ.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестсотъ петнадцатого, мѣсеца Декабра осмнадцатого дня. Присталъ на врадъ вгородскій Берестейскій, въ небытности его милости пана Яна Талята, войскога Жомойтскаго и подстаростега Берестейскаго, до мене Якуба Гуляницкаго, городничего и намѣстника Берестейскаго, велебный князь Криштофъ Дыбовскій, плебанъ Пружанскій, оповѣданье свое на письмѣ, ку записанью до книгъ врадовыхъ подалъ, въ тые слова: Милостивый пане подстаростій Берестейскій! Я Криштофъ Дыбовскій, плебанъ Пружанскій, оповѣдамъ вашей милости, яко урадови, у долегливости и великой кривдѣ моей, на войта его королевой милости мѣста Пружанскаго пана Яна Ставецкаго и на всю раду, на бурмистра и всихъ райцовъ и лавниковъ права Майдебурскаго о то, ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестсотнымъ петнадцатымъ, мѣсеца Декабра шестнадцатого дня, былъ ми рокъ, зложонный одъ оныхъ пановъ урядниковъ, ку довоженью справедливости подданымъ моимъ, до плебаніи Пружанской приналежачимъ, и мнѣ самому съ Федора Поповича, а подданымъ Конону Балейковичу и Адаму Блошчичу а Якубу Яцкевичу зъ мѣщанъ Пружанскихъ Яна Плохова и Пилипа Лучыча о зби-

тѣ тыхъ подданныхъ моихъ звышменованныхъ,—тогда на той день и рокъ вложонный, и гдымъ съ пріятельми мойми паномъ Яномъ Вислоухомъ и зъ иными паны сусѣды шляхтою до двору пана Яна Ставецкаго, войта Пружанскаго, до избы судовой, гдѣ се суды правъ Майдебурскихъ зывли одправовати и по той часъ одправують, прышодши на тыхъ рокахъ, упоминаломъ ся у звышменованныхъ ураду права Майдебурскаго о чиненье справедливости, яко ми былъ одъ нихъ рокъ зложонный, тогда на тыхъ рокахъ справъ Майдебурскихъ скупившисе зъ опилства и зъ ухвальства своего мѣщане Пружансцы Якубъ Павловичъ Плохій и Никодымъ Потаповичъ Поповичъ а Иванъ Тимошевичъ Зенкевичъ и зъ иными, немало мѣщанъ Пружанскихъ збунтовавши а пришедши тамъ до суду мѣстца ией королевой милости и урядниковъ ией королевой милости того мѣстечка назлорѣчивши урадови, и потомъ, кды урадъ казали приволювати Яна Плохова, тогда той Якубъ Плохій того подвойскога тужъ за дверьми избы судовой побилъ и змордовалъ, и ажъ его у дверы до избы вогналъ. За которымъ такимъ своволенствомъ тыхъ мѣщанъ менованныхъ и за розерваньемъ прошлыхъ роковъ тыхъ справъ Май-

дебурскихъ одъ пана войта Пружанского и вшиткой рады, справедливость се мнѣ самому и подданнымъ моимъ не дѣть и не стала, и до конца ми чинить еи не хотѣли, и зъ мѣсть своихъ уставши пречъ одошли, указуючи ми то, ижъ се и имъ самимъ преюдициумъ дѣть отъ мѣщанъ Пружанскихъ. На чомъ я самъ и тые подданные мои немалые шкоды поносимо; а хочечи о то и съ тыми обвинеными и напотомъ часу пристойно-

го правне кончити не занехаю, прошу вашу милость пыльне, абы тое мое оповѣданье до книгъ владовыхъ записано было. Што есть записано. И сесь выпись подъ печатью его милости пана подстаростего пану Криштофу Дыбовскому, плебану Пружанскому, есть выданъ. Писанъ у Берестью.

Изъ рукописи, доставленной А. В. Рачинскимъ. См. прим. къ документу подъ № 3.

48.

1616 г. 13 Октября. Определеіе Главнаго Литовскаго Трибунала (Новгородской кадсциі) по дѣлу (исторически изложенному, съ приведеніемъ древнихъ документовъ) Кіево-Печерскаго архимандрита Елисея Плетеницкаго съ Могилевскимъ подстаростою Николаемъ Водорацкимъ, Виленскою Свято-Троицкою семинарію объ ижънихъ Печерскѣ, Тарасовичахъ, Борсукахъ, Цвирковѣ и Добрейкахъ, а съ Оршанскими земскими урядниками о невторствѣ, — по которому дѣло это переносится на сеймъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестсотъ шестнадцатого мѣсеца Октября тринадцатого дня. Передъ нами, судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствѣ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тисеча шестсотъ шестнадцатый обраными, отпрауючи намъ справы, суду головному трибунальскому судить належаціе, вгды съ порядку реестрового ку отсуженью припала справа велебного въ Бозѣ его милости отца Елисея Плетеницкаго, архимандрыта, и напитулы монастыра Печерского Кіевского, постановивши се очевисто пріятель и умоцованный ихъ милости панъ Миколай Онихимовскій, маючи моцъ отъ

ихъ милостей до справы нижеіменованое, на зыскъ и страту даную, а будучи стороною поводовою, — стороны отпорное урядниковъ судовыхъ земскихъ Оршанскихъ ихъ милости пана Андрея Вороная, судью, а князя Ивана Борисовича Лукомского, подсудка, и пана Миколая Водорацкаго, яко сторону ку прислуханью справы, черезъ возного до права приволявати давалъ. За которымъ приволянемъ, такъ отъ пановъ урядниковъ земскихъ Оршанскихъ яко отъ пана подстаростего Могилевскаго пана Миколая Водорацкаго, за моцью листовною отъ пана Водорацкаго до обмовы отъ пановъ урядниковъ земскихъ Оршанскихъ на зыскъ и страту даную, панъ Даниель По-

нятовскій становилъ. Затѣмъ умова-
ннѣи стороны позовное, под-
нѣи позы и доведѣи ихъ по-
данѣи пановъ урядниковъ очевисто
въ руки въ замку Оршанскомъ, на
судѣ седячимъ, а пану Миколаю Во-
дорацкому одного положенья на имѣ-
нью Печерскомъ а другого поданѣи
ему очевисто у руки выписами грод-
скими Оршанскими сознанѣи возно-
го енерала дворного повѣту Рѣчиц-
кого Павла Станкевича и указав-
ши на тыхъ позвахъ пилности
своее трое воланье рукою писар-
сною подписаное,—чинилъ жалобу
на пановъ урядниковъ земскихъ
Оршанскихъ о томъ, штожь дей-
точила се справа помененого отца
архимандрита и всее капитулы мо-
настыра Печерского Кіевского пе-
редъ судомъ вашимъ земскимъ
Оршанскимъ на рокахъ Трекрос-
скихъ въ семь року тысяча шест-
сотъ шестнадцатомъ, у Орши су-
довне отправованныхъ, съ паномъ
Миколаемъ Водорацкимъ, подста-
ростимъ Могилевскимъ, о имѣнѣ,
маетность до монастыра Печерско-
го зъ давныхъ часовъ отъ людей
богобойныхъ наданую и фундава-
ную, а потомъ отъ предковъ его
королевской милости конфирмова-
ную и отъ теперешнего пана на-
шого милостивого, за зреченьемъ
митрополита Кіевского, до мона-
стыра Печерского привилеемъ его
королевской милости приверненую
и конфирмованую, а отъ пана Ми-
колая Водорацкого непоступленую.
За которыми позы озвавши се отъ
старшого семинаріумъ Виленского

отца Іосифа Кунцовича и капиту-
лы Троецкое Александеръ Дзюка-
ницкій, менечи се быть умова-
ннѣи, за листомъ собѣ отъ того
отца Іосафа Кунцовича и капиту-
лы Троецкое даннѣи, также отъ
Миколая Водорацкого, тотъ же
Дзюканицкій моцъ себѣ у кни-
гахъ записаную оказавши, име-
немъ того семинаріумъ Виленско-
го, позы съ фольварку Печерского,
не оказуючи жадного права, одно
только терминою менечи быти съ
привилею его королевской мило-
сти, зносилъ, а именемъ Водорац-
кого съ того фольварку Печерско-
го зрекалъ се, и не вѣдати кому
кговоли указовалъ, якобы тая справа
суду земскому судити належала.
Которого зношенья позу умова-
ннѣи архимандритовъ и всее ка-
питулы Печерское Ярошъ Ланев-
скій правомъ посполитымъ арты-
куломъ деветнадцатымъ зъ роздѣ-
лу четвертого боронилъ; и за зре-
ченьемъ отъ Водорацкого, указав-
ши ясное право, же тая справа су-
дови земскому Оршанскому судити
належитъ,—присуженья того фоль-
варку, водлугъ фундушовъ старыхъ,
зъ домовъ шляхетскихъ урослыхъ
и конфирмацію его королевской
милости утвержонныхъ, домовалъ се,
яко ширей о томъ въ контровер-
сіяхъ, отъ него поданныхъ, описа-
но и доложено. То пакъ дей вы,
урядники земскіе Оршанскіе, не
огледаючисе на то, ижъ право по-
сполитое варовало то, абы спра-
ведливость светая въ проволоку
не была пущана, и станомъ духов-

нымъ свѣдѣнимъ у суду належного земского расправоватисе до-рогу указало; а вы, не уважаючи тыхъ артыкуловъ и оборонъ слуш-ныхъ, отъ умоцованого отца архи-мандритового и капитульного пода-ванныхъ, не вѣдати зъ якихъ при-чинъ — за картою альбо терминою якуююсь — не огледаючисе на то, ижъ позванный Водорацкій съ тое маетности зрекъ се, капитулу семи-наріумъ Виленское позывати на-казали, и на розсудокъ его коро-левской милости въ той справѣ неналежащей одослали. Въ чомъ ижъ се великая зволока и задер-жанье справедливости светое че-резъ помененый декретъ вашъ у-радовый стала. Теды тотъ умоцо-ванный отца архимандритовъ и ка-питулы Печерское отзываетъ се и апелловалъ до суду нашего голов-ного трибунальскаго, яко той спра-вѣ належного; а ижли сте вы апе-ляцыи отъ того декрету своего не допустили, яко о то ширей жа-лоба въ томъ повѣсть есть описана. А потомъ подношонъ и другій по-зовъ по пана Водорацкаго, яко по сторону ку прислуханью тое справы вынесеный. Затымъ умо-цованный его милости отца архи-мандрита Печерского Кіевскаго по-вѣдилъ: мѣлъ дей его милость отецъ архимандритъ и капитула Печерская Кіевская справу съ паномъ Миколаемъ Водорацкимъ, за позвоомъ земскимъ Оршанскимъ, у суду земского Оршанскаго о не-поступенья увезанья во имѣнье дворъ Печерскъ и въ села, до него

належащие, Печерско, Тарасовичи, Борсуки, Цвирково и Добрейцы, до монастыра Печережого и Кіев-скаго прислухаючыне, дворанико-ви его королевской милости пану Григорью Палчицкому, который дворъ Печерско и села, до него на-лежащие, съ давныхъ часовъ, за фундушами ихъ милости княжатъ Рускихъ а теперъ за зреченьемъ права отъ его милости отца Еси-фа Рущкаго, митрополита Кіев-скаго, Галицкаго и всея Руси, пе-редъ его королевской милостью, и за особливимъ теперешнимъ при-вилеемъ его королевской милости при зреченью его милости отца митрополита, — его милости отцу архимандриту и капитулѣ Печер-ской даннымъ належить и прислу-хаеть. Гдѣ панове урядники земские Оршанские, мимо слушность и пра-во посполитое, не дбаючи на арты-куль шестьдесятъ пятый роздѣлу четвертого, гдѣ мовить, ижъ межъ двѣма сторонами, за позвы въ пра-вѣ стоячими, третья особа безъ позву справы, хотя бы и право якое мѣла, розрывать не може, але урядъ, принявши третее особы такое при-повѣдане, и въ самой речи съ по-званнымъ судити маеть, — смѣли и важили се отъ неякогось Алексан-дра Дюканицкаго, якобы за моцою старшого семинаріумъ Виленскаго отца Есафа Кунцевича якуюсь ко-пію якобы съ привилею его коро-левской милости, карту голую, безъ печати и безъ подпису рукъ, въ той справѣ приняти, а принявши таковую карту, тую справу розор-

вали и не судили, але за тою голою картою на розсудокъ его королевской милости янобы отъ привилея отослали. Отъ чого дей, кгда сторона моя, умоцованый его милости архимандритовъ и капитулы Печерское, апелевалъ до суду головного, помененные панове урядники земскіе апелациіи недопустили и упорне тое справы не судечи, не бачечи привилею его королевской милости, который бы мѣлъ быть покладанъ у суду, але только за голою картою, розорвавши ее межи паномъ Водорацкимъ а его милостью отцомъ архимандритомъ—двѣма особами позванными, не судили. Чого доводечи, покладалъ пресвятчене сознанья возного Павла Станкевича и петьма шляхтичами выписомъ вгородскимъ Оршанскимъ, а выводечи тую справу зъ фундаменту, новѣдилъ: уваже се дей то явне и значне зъ продуктовъ стороны моее, ижъ тая маетность дворъ Печерской и села, до него належачые: Печерско, Таросовичи, Борсуки, Цвирково и въ Добройцахъ—властные суть добра зъ давныхъ вѣчныхъ часовъ монастыра Печерского Кіевского; а теперь тое уважу, яко тые села и подъякимъ часомъ одорваны суть отъ монастыра Печерского, и то при томъ уважу, ижъ тая семинаріумъ Виленская николи на свѣтѣ съ тымъ привилеємъ не вказовала. А наперодъ: въ року тисеча пятсотъ деветдесять пятомъ мѣсеца Мая шостого дня, за зложеньемъ зъ архимандрицтва Печерского Кіев-

ского небощика отца Никифора Тура, дано тое было архимандритство Печерское небощику Михайлу Рагозѣ, митрополиту Кіевскому; а кгда капитула Печерская самого монастыра и добръ, въ Коронѣ лежачихъ, небощику Рагозѣ не поступила, онъ предъ се иѣкоторые добра, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачые, забралъ, а тотъ дворъ Печерскій и села, до него належачые, въ держанью капитулы Печерское былъ ажъ до зостья съ сего свѣта небощика Рагозы митрополита. По зостью зъ сего свѣта небощика отца Рагозы митрополита въ року тисеча пятсотъ деветдесять девятомъ мѣсеца Сентебра двадцать шостого дня, дано знову тое архимандрицтво Печерское небощику отцу Патею, митрополиту Кіевскому; и тому небощику отцу Потею капитула самого монастыра и добръ корунныхъ не поступила; а онъ небощикъ Патеѣ добра, у великомъ князствѣ лежачые, которые въ держанью небощика Рагозы были, посягнувши, зъ того двора Печерска капитулу Печерскую съ покойного держанья и квалтовне, яко протестація Оршанская свѣтчить, року тисеча шестсотного мѣсеца Ноябра двадцать второго дня выбилъ и тую маетность отнялъ. А ижъ за неуступеньемъ отъ капитулы Печерское архимандрицтва небощику отцу Потею, не могучи того небощикъ Потей доказать, абы зосталъ архимандритомъ Печерскимъ, зрекъ ся того архимандриства въ року

тисеча шестсотъ пятомъ мѣсеца Февраля двадцатого дня. А за тымъ ижъ былъ зъ вольное елекции, водлугъ правъ и фундушовъ монастыра Печерского Кіевского, на тое архимандрицтво теперешній его милость отецъ Елесей Плетенецкій обраный, теды, въ томъ же року тисеча шестсотъ пятомъ мѣсеца Февраля двадцать второго дня, его королевская милость привилеємъ своимъ тое архимандрицтво его милости отцу Плетенецкому утверждаетъ зо всеми добрами, ку нему належачими, водлугъ правъ наданья и фундушовъ старыхъ, намнѣйшое речи не екscopyючи а не выймуючи; а небощикъ митрополитъ нѣкоторые добра, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачы, и при нихъ дворъ Печерской и села, до него належачы, безъ права задерживаетъ. Которого права своего отецъ Плетенецкій заживаючи и оныхъ добръ позыскуючи, въ року прошломъ тисеча шестсотъ девятомъ на роки земскіе Троецкіе до суду земского Новгородского, о вси тые добра, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачы, и о тое Печерско и села, до него належачы, небощика отца Потей митрополита и капитулу его позывалъ. Гдѣ судъ земскій Новгородскій зъ очевистое контроверсы, тые вси добра, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачы, его милости отцу Плетенецкому и капитулѣ Печерской присудилъ,—а семинаріумъ Виленское съ тымъ привилеємъ своимъ молчали повторе. Кгды небощикъ

Потей, не переставаячи на томъ декретѣ а запозвавши судъ о неслуханный сказъ, а сторону его милости отца Плетенецкого и капитулу Печерскую до прислуханья, выточилъ тую справу въ томъ же року тисеча шестсотъ девятомъ мѣсеца Августа двадцать первого дня до суду головного, до кола духовного, до Вильна, гдѣ судъ, въ колѣ духовномъ ухиливши декретъ земскій, на розезнанье о привелея межи его милостью отцемъ Плетенецкимъ а небощикомъ отцемъ Потеемъ до его королевской милости отослалъ,—а семинаріумъ Виленское съ тымъ привилеємъ своимъ молчали по третее. Кгды его милость отецъ Плетенецкій съ капитулою Печерскою, не переставаячи на декретѣ кола духовного, позвалъ небощика отца Потей и капитулу его, въ томъ же тисеча шестсотъ девятомъ, до суду головного, до кола великого свѣцкаго, до Меньска: тамъ судъ головный въ Менску декретъ суду кола духовного поправилъ и на розсудокъ сеймовый въ той справѣ отослалъ,—а семинаріумъ съ привилеємъ своимъ въ молчанью заставаеъ. А въ томъ, кгды небощикъ Потей зъ сего свѣта смертью зшолъ, его милость отецъ Плетенецкій и капитула Печерская, яко по змерлой руцѣ, въ тые вси добра и меновите въ Печерское и села, яко властные монастыра Печерского, въ держанье урадовне черезъ возныхъ приходитъ, съ которого Печерска потомъ панъ Водо-

рацкій квалтовне безправне его милость отца Плетенецкого выбиваетъ, — а семинаріумъ въ молчанью. А въ томъ наступуючому по небощику отцу Потею на тое митрополство теперешнему отцу Іосифу Руцкому его королевская милость тые вси добра, а меновите и село Печерско, Тарасовичи, Борсуки и Цвирково, въ року тисеча шестсотъ тринадцатомъ мѣсеца Августа осмого дня привилеемъ своимъ дасть и утверждаетъ, — а семинаріумъ въ молчанью. За которымъ привилеемъ, отецъ Руцкій черезъ дворянина его королевской милости пана Адама Хрептовича въ держанье тыхъ сель, меновите Печерска, Тарасовичъ, Борсуковъ и Цвиркова въ року тисеча шестсотъ тринадцатомъ мѣсеца Августа шестнадцатого дня приходитъ, — а семинаріумъ молчить. А на остатокъ видечи отецъ Руцкій, теперешній митрополита, ижъ тые добра вси, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежащые, водлугъ давныхъ фундушовъ, властне належать до монастыра Печерского Кіевского, тыхъ всихъ добръ его милости отцу Плетенецкому и капитулѣ Печерской уступуетъ. А его королевская милость знову привилеемъ своимъ отцу Плетенецкому и капитулѣ Печерской въ року тисеча шестсотъ петнадцатомъ мѣсеца Апрѣля первого дня тые добра вси вѣчностью приворочае и утверждаетъ, — а семинаріумъ въ молчанью. А кгда зъ дворяниномъ его королевской милости до держанья тыхъ сель при-

ходить, тогда нанъ Водорацкій, именемъ митрополита теперешнего его милости отца Руцкого, а не отъ семинаріумъ, боронитъ. И такъ на осми инстанцияхъ замолчавши съ тымъ правомъ або привилеемъ своимъ семинаріумъ, а снать не маючи ни которое посесыи урядовное, кгдажъ ни выпишемъ съ книгъ Оршанскихъ тоее своее посесыи доводить, але свѣжимъ якимсь выдимусомъ якобы съ книгъ Оршанскихъ, которого у земства Оршанского, хотъ то было въ книгахъ Оршанскихъ кгородскихъ, не показано, теперь, розрываючи тую справу, на розезнанье его королевской милости отзываютъ. А ижъ то правда есть, же то суть добра властные монастыра Печерского Кіевского, покладалъ фундушъ тестаментъ, на паргаминѣ писаный съ печатью завѣсистою, князя Олексія Львовича Толочкова, подъ датою въ лѣто отъ Сотворенія Свѣта семтысечного чотырнадцатого, индикта девятого, мѣсеца Декабра тридцать первого дня, которымъ тестаментомъ записуетъ на монастырь Печерскій дворъ свой и село Борсуковичи, село Добрейцы, село Твирково и иные люди, до того двора належачые. При томъ покладалъ и иныхъ листовъ старыхъ твердостей на ограниченье тое маетности; также декретъ судей полюбовныхъ и потверженья того фундушу; при томъ листы его королевской милости розныхъ диспозыцы и держанья тыхъ маетностей монастыра Печерского

Кіевского; листъ его королевской милости Жыггимонта, писаный до князя Тимоея Микитинича о починенъе шкодъ подданымъ Тарасовскимъ—дата року тисеча пятсотъ тридцать осьмого Генвара двадцать шостого дня; листъ вызнаный отъ Микиты Сестрѣльца, зрекаючи се часы вѣчными села Тарасовичъ—дата року тисеча пятсотъ сорокъ четвертого Генвара двадцать четвертого дня; листъ Ивана Горностая, подскарбего Литовского, до мытниковъ Могилевскихъ, абы Печерску складовъ вѣчистыхъ складать не забороняли—дата року тисеча пятсотъ пятьдесятъ пятого Августа тринадцатого; листъ его королевской милости Жыггимонта Августа, писаный до подканцлерого Литовского Остаея Воловича, абы землю отъ Печерска, ку влокамъ Могилевскимъ отнятую, вернути казалъ, або отмѣну далъ—дата року тисеча пятсотъ семьдесятъ сегого Февраля пятого дня; квитъ поборовый съ Печерска и зъ иншихъ сель, отданый року тисеча пятсотъ шестьдесятъ осьмого Сентебра двадцать второго; листъ его королевской милости Стефана, даный на збудованъе корчмы подъ Печерскомъ—дата року тисеча семьдесятъ сегого Юня четвертого; листъ судовый писара великого князства Литовского Андрея Ивановича и дворанина королевского Адама Хребтовича, ижъ тая корчма, при Печерску збудованая, вѣчне зостала—дата року тисеча пятсотъ семьдесятъ девятого Юня трид-

цатого дня; листъ его королевской милости Стефана, писаный до пана Александра Ходкевича, державцы Могилевского, абы подданныхъ Печерскихъ до робенья замку Могилевского не примушалъ—дата року тисеча пятсотъ семьдесятъ сегого Юля шостого дня; листъ его королевской милости Стефана, писаный до старосты Могилевского, абы подданныхъ Печерскихъ за неробенъе замку не грабилъ—дата року тисеча пятсотъ семьдесятъ девятого Апрѣля шостого дня; листъ его королевской милости Стефана, писаный до княжатъ Слуцкихъ, абы владнику своему Могилевскому розказали не забороняти млына въ Печерску будовать, и подданныхъ Печерскихъ ку робенью замку абы не примушалъ—дата року тисеча пятсотъ осмдесятъ второго Ноября двадцать сегого дня; листъ княжатъ Слуцкихъ, писаный до старосты Могилевского Войтеха Яшевского, абы млына и корчмы въ селѣ Печерску архимандриту будовать не заборонилъ—дата року тисеча пятсотъ осмдесятъ третьего Марца двадцать второго дня; листовъ два вызнанныхъ старыхъ о млынъ Печерскій отъ мѣщанъ Могилевскихъ, ижъ се вѣчне млына Немицкого зрекли; листъ его королевской милости Жыггимонта Августа до князя Ярослава Матеевича писаный, абы подданымъ Цвирковскимъ и Борсуковскимъ кривды не чинили—дата року тисеча пятсотъ сорокъ шостого Юля тридцатого дня; листъ

Яна Рафаловича ретминистра и судей полюбивныхъ о розницы въ кгрунтахъ отъ Борсуковъ — дата року тисеча пятсотъ сорокъ девятото Октебра двадцатого; листъ его королевской милости Жыкгимонта Августа заручный до князя Ярославъ въ пятисотъ копахъ грошей, абы подданнымъ Цвирковскимъ и Борсуковскимъ кривды не чинилъ — дата року тисеча пятсотъ сорокъ шостого Юля тридцатого; листъ его королевской милости Жыкгимонта третьего писанный до князя Андрея Одинцевича, абы подданныхъ Борсуковскихъ въ кгрунтахъ успокоилъ — дата року тисеча пятсотъ деведсятъ пятото Марца двадцать четвертого. И иныхъ при томъ справъ и фастыкуловъ не малыхъ килька покладалъ, и такъ посесью и державье спокойное архимандритовъ, водлугъ правъ монастыра Киевского Печерского, на архимандритю наступующихъ, почавши отъ фундацы тыхъ маестностей ажъ до року тисеча шестсотного, въ которомъ се выбитье черезъ отца Потея митрополита капитулѣ монастыра Печерского стало, а выводечи право наступованья архимандритовъ Печерскихъ на архимандритю, покладалъ привидей его королевской милости Жыкгимонта Августа, подъ датою року тисеча пятсотъ семдесятото мѣсеца Мая двадцать девятото, подъ печатью коронною, въ которомъ его королевская милость о печати коронной такъ варуетъ: «ижь тыхъ недавныхъ часовъ земля Киевская

«черезъ унию до Коруну прилучона есть, тогда просилъ насъ архимандритъ и вси старцы Печерские, «абысьмо имъ привилей нашъ на «всѣ добра, до того монастыра належачые, подъ печатью коронною «выдати велѣди; ино мы, видечи въ «томъ прозбу ихъ слушную, то «для нихъ учинили ѿ такъ то вже «на всѣ потомные часы держано быти маеть». Покладалъ до того другой привилей его королевской милости Стефана, на соймѣ вальномъ въ Тороню даный, отцу Мелентею Хребтовичу, архимандриту — дата року тисеча пятсотъ семдесятъ шостого — подъ одною печатью коронною, за которымъ спокойне всѣхъ добръ, такъ въ Коронѣ яко и въ великомъ князствѣ Литовскомъ, держачимъ былъ до живота своего, а при немъ и по немъ также спокойне капитула держачими были. До того покладалъ привилей Никифору Туру отъ его королевской милости теперешнего пана нашего милостивого, въ року тисеча пятсотъ деведсятъ третемъ, подъ одною жъ печатью коронною даный, за которымъ всѣхъ добръ въ Коронѣ яко и въ Литвѣ спокойне держачимъ былъ, а приемъ и по немъ капитула монастыра Печерского держачими были. Водлугъ которыхъ привилеевъ и теперешній отецъ Плетенецкій, яко се звышъ поменило, архимандритомъ зосталъ. А што большая — его королевская милость, теперешній панъ нашъ, еще въ небытности теперешнего архимандрита, въ року тисеча шест-

сотъ четвертомъ, пишеть до капи-тулы, абы всѣхъ добръ, не допускаячи ихъ никому отъ церкви розрывать, сами держачими оныхъ были. А указавши документа и всѣ ясныя и значныя доводы свое, же тые добра Печерско, Тарасовичи Борсуки, Цвирково и Добрейцы—властные монастыра Печерского суть, и король его милость, не только семинаріумъ, але и никому иному, отъ монастыра Печерского Кіевского отдаляючи, давати не мѣлъ. А за тымъ домавлялъ се, абы, не пуцаючи тое sprawy въ дальшую проволоку ани отсылаючи тое sprawy на сеймъ, бо тая справа за повомъ точила се зъ особою свѣцкою, паномъ Водорацкимъ, а не зъ духовными семинаріумъ Виленского, розсудокъ чивенъ былъ, и тые маестности монастыру Печерскому присужоны были; а если семинаріумъ Виленское яко право у себѣ быти менуе, которые не будучи держачими тыхъ маестностей, ани тежъ позванными не будучи, права розрывать межи паномъ Водорацкимъ а его милостью отцомъ архимандритомъ не могутъ,—вольное право имъ зъ его милостью отцомъ архимандритомъ о тую маестность зоставили. Умоцованый яко отъ урядниковъ земскихъ Оршанскихъ также и отъ пана Миколая Водорацкого, панъ Даніель Понятовскій повѣдилъ, яко дей первѣй у суду земского Оршанского на рокохъ Трикрольскихъ панъ Водорацкій черезъ умоцованого своего вносилъ обмову, же невинне

въ той справѣ трудность такимъ повомъ отъ отца архимандрита Печерского поноситъ, поневажъ яко права жадного до тое маестности фольварку Печерска и сель, до него належачыхъ, не маеть, такъ и держачимъ не есть. Але яко се тамъ у суду земского Оршанского не только до вносу пову, але и до заступованья становилъ умоцованый отъ отца Асафа Кунцевича, старшого монастыра и всихъ братьи семинаріумъ Светое Троицы Виленского закону Светого Василья за моцою листовною, указуючи право выдимусомъ або копією, подъ печатью монастырскою, съ привилією его королевской милости тому семинаріумъ Троецкому, фундуючи на розмноженье фамы Божое, на тотъ Печерскъ и тые села, за уступеньемъ годное памети небонцига отца Ипатея Патея, митрополита Кіевского, въ онъ часъ архимандрита Печерского, даного. Которого привилією копія яко до того декрету земского Оршанского вписаны такъ теперъ,—а то се тутъ становить съ того семинаріумъ особы певныя братья иноки, то есть отецъ Сильвестеръ Котлубай и другіе; до того отъ старшого ихъ показую. И показалъ моцъ тотъ же панъ Понятовскій, подъ печатью монастырскою и съ подписомъ руки Іосафа, въ той справѣ до вносу пову даную; за тымъ показалъ самый оригиналъ, привилей его королевской милости, съ печатью и съ подписомъ руки господарское и писарское пана Ос-

таєм Воловича, зъ датою року тисяча шестсотъ первого мѣсяца Генвара двадцать первого дня, въ которомъ то опѣвается: ижъ, за уступеньемъ вышречного отца Ипатея, митрополита и архимандрита Печерского Кіевского бывшего, для розмноженья хвалы Божое въ набожествѣ Рускомъ, для твиченья людей молодыхъ такъ законныхъ яко и свѣдчихъ, тотъ фольваркъ отъ монастыра Печерского Кіевского, названный Печерско, съ селы Тарасовичами, Твирковомъ, Борсуками, надать и уфундовать рачиль, яко то ширей въ томъ привилью опѣвается. Которого дей фольварку они семинаристове Виленскіе отъ оногo до сего часу на себѣ спокойно держать и вжъвають, и тымъ правомъ тотъ позовъ зноситъ, и пана Водорацного заступують. А судъ дей земскій Оршанскій слушне въ той справѣ судиль, яко се то зъ декрету ихъ показуеъ, бо, за показаньемъ зъ одное стороны отъ отца архимандрита нинѣшнего Плетенецкого привилью его королевской милости на вси добра монастырскіе и села, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачіе, за уступеньемъ его милости въ Бозѣ велебного нинѣшнего митрополита отца Іосифа Ручкогo, даногo—зъ одное стороны, а зъ другое стороны за показаньемъ того такового привилею семинаристомъ даногo,—на розезнанье тыхъ привилеевъ до его королевской милости отослалъ: бо мимо короля его милости, яко пана звирного, хто можетъ иный розсуживать

привилея его, ено самъ же господаръ его милость. Домовляе се за тымъ, абысьмо судъ, пана Водороцкого вольнымъ учинивши, водлѣ того декрету земсого, до его королевской милости туо справу на розезнанье привилеевъ межѣ семинаріумъ а черницами Кіевскими отослали. А на то, што умоцованный отца архимандритовъ указуеъ, съ привилью его королевской милости, ему на вси добра монастырскіе, за уступеньемъ собѣ отца митрополита нинѣшнего, даные, тое мѣстце, жебы въ томъ привилею того Печерска фольварку не эксцыповано, овшемъ села тамошніе поменено, тогды нехайже дей укажутъ тое зреченье его милости отца митрополита, альбо постановенье съ помѣркованьемъ зъотцомъ архимандритомъ: тамъ же найдеть то, ижъ отецъ митрополитъ не только того Печерска фольварку семинаріумъ наданогo не уступоваль, але еще его эксцыповаль, а чиниль то не безъ причины и вымовы певное, бо того яко самъ по небощику Потееу не держаль, такъ и права на то не мѣль и уступовать никому не могъ, овшемъ зоставиль вольное мовенье зъ держачими, еслибыякій приступъ мѣли. И за тымъ показалъ копею съ того постановенья отца митрополита зъ отцомъ архимандритомъ, черезъ въ Бозѣ велебного а памети годного небощика всендза Бенедикта Войны, бискупа Виленского, у Варшавѣ, подъ сеймъ року прошлого шестсотъ петнадцатого Марца двадцать девятого дня, ста-

лого, съ котораго тые слова показали се, яко вышей умоцованый отъ семинаристовъ мовилъ, — и за тымъ зносу позву и одосланья водлугъ декрету земского Оршанского до его королевской милости домовлялъ се. А умоцованый его милости отца архимандрита и капитула монастыра Печерского Кіевского, повѣдилъ, што дей тутъ увазуеть панъ Понятовскій привилей его королевской милости, котораго у суду Оршанского не показывалъ, и до того привилію, ижъ въ томъ року шестсотъ первомъ одерживаный быти не могъ, слушныи причины и рацыи по часѣ своемъ показать се и довести могутъ. Съ котораго то се значить, якобы отецъ небощикъ Потей митрополить мѣлъ, зоставши архимандритомъ Печерскимъ, сполне съ капитулою Печерскою, на семинаріумъ тыхъ добръ монастыра Печерского уступовать, и за уступеньемъ, его королевская милость то имъ конфирмовать рачилъ; противко собе то указуеть, кгдыжъ передъ вашою милостью увазalomъ то, яковыи привилей монастыра Печерского суть до обиранья архимандрита; а ижъ небощикъ Потей не былъ водлѣ ихъ обраный, для того и за привиліемъ его королевской милости, котораго мѣлъ, на архимандрицествѣ одержати се не могъ, бо его капитула монастыра Печерского за архимандрита не признавала и не пріймовала, и съ того се значить, кгды архимандрита въ монастыру Печерскомъ

не было, елекцыи на обиранье архимандрита бывали, и король его милость въ року шестсотъ четвертомъ пишевъ до капитулы Печерское, абы они сами, въ небытности на тотъ часъ архимандрита, усѣхъ добръ, до монастыра Печерского належачихъ, держачими были; и то се значне указуеть, же небощикъ отецъ Потей, яко самъ архимандритомъ не былъ, такъ и тыхъ маестностей, не будучи за одно съ капитулою, уступовати кому иному не могъ; але яко самъ тыхъ имѣней Печерска, Тарасовичъ, Борсуковъ, Цвиркова и Добрейцовъ, выбившы съ покойного держанья капитулу Печерскую, безправне держалъ, такъ и семинарія, не маючи на то права слушнаго, втручаеть. И новторе просилъ и домовлялъ се присуженья тыхъ маестностей, яко власти, монастыру Печерскому Кіевскому. А такъ мы, судъ, въ той справѣ его милости отца архимандрита и всеи капитулы монастыра Печерского Кіевского, за позвы зъ урадомъ земскимъ Оршанскимъ менуючи о неправный всказъ въ отосланью справы съ паномъ Миколаемъ Водорацкимъ, о имѣнье, до монастыра Печерского Кіевского належачіе, меновите о фольваркѣ Печерскъ и села, до него прислухаючіе: Тарасовичи, Цвирково и Борсуковичи, на судъ его королевской милости, а съ паномъ Миколаемъ Водорацкимъ, яко стороною ку прислуханью, — тотъ декретъ суду земского Оршанского при моцы захуемъ и ствержаемъ и на розпартѣ о

привилей отца архимандрита Печерского съ семинаріумъ Виленскимъ старшимъ Есафомъ Кунцовичомъ до его королевской милости пана нашего милостивого на першый сеймъ по семь декретъ нашомъ припадающій, безъ призову, одно за симъ декретомъ нашимъ отсылаемъ. Которая справа до книгъ

головныхъ трибунальскихъ есть записана а по записанью и сесь выписъ съ книгъ подъ печатью земскою воеводства Новгородского отцу Осафу Кунцевичу старшему семинаріумъ Виленского есть выданъ. Писанъ у Новогородку.

*Дайте подписи 11 депутатовъ.
Хранится тамъ же.*

49.

1623 г. 21 Декабря. Явка висьма Остаея Воловича, Литовскаго канцлера, старосты Берестейскаго и Кобринскаго, къ намѣстнику Милейчицкому Мартину Островицкому объ огражденіи фундуша Половецкой Православной церкви отъ нападешій со стороны Марка Федоровича.

Лѣта Божого отъ Рожества тисеча шестсотъ двадцать третего мѣсеца Декабра двадцать первого дня. Передо мною Феодосіемъ, игуменомъ и протопопоу Берестейскимъ, и при мнѣ будучихъ священницѣхъ, отцу Генадію Бевшиковскомъ, протопопи Кобринскомъ, отцу Ярофею Спаскомъ, отцу Іоанну Воскресенскомъ, отцу Михайлу Троецкомъ а отцу Феодосію Михайловскомъ, писару капитульному, постановивши се честный отецъ Іосифъ Павловичъ, презенторъ Половецкій, для вписанья въ книги нынѣшніе капитульніи принесъ листъ ясневелможного его милости славной памети пана а пана его милости пана Остаея Воловича, пана Виленского, канцлера великого князства Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, церквѣ Половецкое данный. Въ которомъ листѣ все меновите есть

описано и доложено. Которого передъ нами положивши, просилъ, абы принять и въ книги нынѣшніе вписанъ былъ. А тамъ ми, видечи отъ него быти во всемъ слушного для вписанья въ книги пріймуючи, передъ собою читати казали. Такъ се въ себѣ маеть: Остаея Воловичъ, панъ Виленскій, канцлеръ великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій. Намѣстникови моему Милейчицкому пану Мартину Островицкому и по немъ будучомъ ознаймую. Приходилъ се здѣ до мене богомолецъ Половецкій Светого Михаила Иванъ Перфимовичъ непооднокротъ, уснаряжачючися на Марка Федоровича, который, противечисъ декрету моему, чинилъ кривду церквѣ Божой и тому священнику въ застѣнкахъ и огородахъ. На щомъ посыламъ ксендза Яна Суходольского, каноника Виленского, абы тихъ кривдъ

огледагь. Которій, видечи кривду церковную, водлѣ декрету моего zostавилъ при церкви святой такъ морги, которые при волокахъ, такъ тежъ въ застѣнку около церкви и за осадю и огородами, застѣнокъ подлѣ волокъ церковныхъ, ведлѣ стѣны Пещатское одъ огорода ажъ до границы Зобацкое влиномъ идучи, моргговъ осмъ и протовъ три. Въ которомъ-то застѣнку наибольшъ тотъ Марко чинитъ кривду церкви, яко ширей то описано въ листѣ попу одъ всѣндаз каноника даномъ. Про то я, взявши певность, розказую тобѣ и напотомъ будучомъ намѣстникомъ, абы есте водлугъ того листу конечно розказали тому Маркови, абы большъ кривды не важилъ се чинитъ. А того сами постерегайте, абы церковь Божая николи кривдъ отъ того Марка и потомковъ его не мѣла ни въ чомъ. Тежъ такъ и помененый богомолецъ и по немъ будучіе попи, которіе при той

церкви будутъ, мають того вживати, а за господара Пана Бога просити. На што даю сесь мой листъ съ печатью моею и подписомъ руки моеи власное. Писанъ у Берестыи року тисеча пятсотного . . . мѣсеца Іюня 1 дня. У того листу печать надворная а подпись руки тыми словы: *Reka własna*. Который то листъ славной памяти Остаея Воловича за поданьемъ вышречоного отца Іосифа Половецкого, а за пріятьемъ нашимъ капитульнымъ увесь съ початку ажъ до конца до книгъ нашихъ капитульныхъ есть уписанъ. Съ которыхъ сесь выписъ подъ печатью нашею капитульною есть выданъ. Писанъ у Берестыи. Теодосій, священникъ Михаловскій, капитулы Берестейское писаръ.

Печатано по выписи изъ книгъ Берестейской капитулы. Изъ архива Половецкой Православной Церкви, Берестейскаго уѣзда, Городенской губернии. Сообщилъ И. Н. Гижевскій.

50.

1633 г. 2 Марта. Жалоба Виленскихъ обывателей на Евреевъ—о крайнихъ притѣвленіяхъ, испытываемыхъ христіанами въ обывденной жизни.

Jakub Radziminowicz, Filip Sienczyłło burmistrze, Kazimierz Dygoń i Eustracy Ziałowski, mieszczanie Wilenscy, widząc, iż wielkie a niewymowne praejudicia et gravamina od Żydow, którzy w Wilnie przemieszkiwują, odnosimy, albowiem oni nie dosyć na tym

mając, że contra iura et privilegia civitatis Vilenensis, bez woli magistratu Wileńskiego, jako goście mieszkania z najmu objawszy zabawy rozmaite: ceł, myt, arend, lichwy, rzeczy noszenia, przedawania złota, srebra, różnych fantow odprawują i stąd wielkie zyski i po-

żytki, także i z zebranych summ pieniędzy odnoszą, ale jeszcze temi blisko przeszłemi laty w handlu, kupie, kramy, wagi, szynki miódów, piw, gorzałek, rzemiosła różne, ważyli się wstępować a ubogim mieszczanom chrześcijanom, ojczycom i dziedzicom własnym chleb i pożywienie odejmując, do ostatniego zniszczenia i zguby przywodzą, większe sobie praerogatywy i wolności z wielu miar zabaw, niż chrześcijanie z jednego tylko kupiectwa i szynków, które Żydom tak w starych prawach i konstytucjach sejmowych, jako i świeższych, były pod karaniem srogim zakazane, uzurpują. Na ostatek iuribus et privilegiis civitatis non requisitis, nie tylko na to dawszy jego królewskiej mości panu, panu naszemu miłosiernemu sprawę, że zdawna fundacje i prawa mają jeszcze i na wolne skupowanie domow i kamienic w mieście Wileńskim od przodków naszych z dawnych lat, kiedy ani słyhać było Żydow, zmurowanych a niektórych na szpitale, kościoły fundowanych, privilegia i listy zaręczne za takowymże udaniem, jakoby mieli jakie persecutiae i pogroźki od mieszczan Wileńskich odnosić, otrzymali. Co wszystko, kiedyby exekucji przyjąć miało nie tylko iurisdictio miastu

posługa pro communi bono i ozdoba, że Żydzi non sunt pares z chrześcijany, oneri ferendo, a zwłaszcza gdy na processje, monstry, ku wszelakim potrzebom z orężem porządnym pod chorągiew się przyjdzie stawić i być contra omnes casus gotowym upadać musiała, aleby już że kościołem i klasztorom, szpitalem wielka się ujma stała, bo by z tych domow i kamienic, w których chrześcijanie, kupcy i rzemieślnicy mieszkają, za wyciśnięciem z nich od Żydow legatie ad pia opera i insze różne obventia, ustać musiały. A że to wszystko jest wielkim uciążeniem i ujmą praw, przywilejow i ujmą starożytnej fundacji miastu Wileńskiemu służących, soleniter się protestuje i communitatis przez Żydy jest otrzymano. Przeto, o to i o insze wszystkie praejudicia, szkody juxta anteriores protestationes chcąc z nimi czasu swego według oznaczonej constitutii prawie czynić i postępować, uniżenie prosząc, aby ta nasza protestacja imieniem magistratu i wszystkiego spółstwa podana do xiąg kancelarii naszej przyjęta i wpisana była. Jakób Radziminowicz, burmistrz Wileński mp. Eustracy Ziałowski mp.

Печатано по выписи изъ книгъ канцлерскихъ, хранящейся тамъ же.

51.

1635. Діаріушъ (дневникъ) посольства къ царю Михаилу Федоровичу отъ короля Владислава IV, составленный секретаремъ посольства (Александръ Несочинскій, Казиміръ Левъ Сабіга) Петромъ Вяземичемъ.

Po otrzymanym nad Moskiewskim woyskiem zwycięstwie eliberowanym od rocznej i ciężkiej obsidiey Smolensku y zawarciu z Moskwą wiecznego przemierza w roku przeszłym 1634 z seymu dwuniedzielnego Warszawskiego na dzień osmnasty miesiąca Iulij złożonego, wysłani są od krola iego mości Władysława czwartego i od wszystkich stanow coronnych y w. x. Litewskiego posłami wielkimi do Cara Moskiewskiego Michajła Fiedorowicza, na utwierdzenie wiecznego pokoju y odebranie od Cara przysięgi (przez zobopolnych commissarzow u rzeczki Polanowki w stolicy, dnia 20 Februarij 1635, według naszego kalendarza, a według Moskiewskiego десятого числа Февраля * odprawować się złożoney): z Corony—wielmożny j. m. p. Alexander Piaseczynski, kasztelan Kamieniecki, Ułanowski, Nowogrodzki starosta, z wielkiego xięstwa Litewskiego—wielmożny iego mość pan Kazimierz Leo Sapieha, woewodzie Wilenski, pisarz wiel-

kiego xięstwa Litewskiego, Grodzienski, Wołpienski, Luboszanski starosta. Ktorzy ich mości, przez listy wprzod z sobą znaszaiąc, naznaczyli sobie termin ziachania się w Smolensku ante decursum Ianuarij w roku 1635.

Powrociwszy tedy iego mość pan wojewodzie Wilenski z Zamością od króla iego mości do Lwowa przeciwko Turczynowi się puszczaiącego, nic się nie bawiaiąc, ruszył się z majątności swych Litewskich w Kray Ruski, y tam dla sporządzenia y przygotowania się w tę drogę w majątnościach swych Czercy i Tołoczynie, tudziesz dla zniesienia się o wszystkim z iego mością panem wojewodą Smolenskim, jako pogranicznym, zmieszawszy, ruszył się z Tołoczyna w imię Panskie.

Januarius anni 1635.

20 w Sobotę. Nocleg wszytkiemu dworowi w majątności iego mości Starosielu, mil 5. Jego mość w pułdrogi w Dudakowiczach u pana Ciechanowickiego, sędziego ziemskiego Orszanskiego, nocował.

21 w Niedziele. Jadszy obiad w Starosielu, na noc do Kopysi, mil 2.

*) Встрѣчающіяся въ дневникѣ русскія слова и цѣлыя тирады, писанныя латинскими буквами, печатаются русскими.

22 w Poniedziałek. Na obiad do Sielca, majątności iego mości pana marszałka wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego; nocleg tamże, mil 5.

23 we Wtorek. Obiad w Horkach, mil 5. Nocleg dworowi y ciężarom tamże, a iego mość lekko iechał na noc do Hor, mil 2.

24 we Srodę. Dworowi wszystkiemu y ciężarom pokarm w Zwierowiczach, mil 5. Nocleg tamże, i sam iego mość tu nocował.

25 we Czwartek. Nocleg w Zarnowce, mil 5.

26 w Piątek. Na obiad do Smolenska, mil 6.

27 w Sobotę. Tamże. Jego mość mury i przełom oglądał.

28 w Niedziele. Tamże. Ciężary i piechotę wyprawił iego mość przed sobą, a sam, oczekiwając iego mości pana Kamienieckiego, ze wszystkim dworem pozostał, kilka jeno młodzi do Dorogobuża posłał dla wiadomości o posłach Moskiewskich. Tegoż dnia o panu Kamienieckim wziął iego mość wiadomość od sługi onegoż pana Kowalskiego, który do iego mości przychodził, dając znać o przybliżaniu się pana swego.

29 w Poniedziałek. O południu J. M. P. Kamieniecki przyjechał; a skoro z wozu wysiadłszy, przystał do iego mości pana woiwodzica Wileńskiego, wymawiając się, że jeszcze z drogi się nie rozgościł,

zaczem sam nie mógł przyść do iego mości. Jego mość pan woiwodzic sam szedł do j. m. p. Kamienieckiego, gdzie kilka godzin na spólnych strawili rozmowach.

30 we Wtorek. Jego mość pan Kamieniecki z sługami swemi wszystkimi i młodzą był na obiedzie u iego mości pan woiwodzica Wileńskiego. Tam że, się z sobą ich mości zniosszy, pisali do pana Krzemieniowskiego, kapitana Dorogobuskiego, dając o sobie znać, że 5 Februarij chcą stanąć u rzeczki Połanowki, żeby, Wiazemskiemu to woiwodzie oznaymiwszy o przygotowaniu karmu y podwod dla ich mości, ostrzegł, a dla umowienia karmu y podwod przed sobą iego mość wysłał sług swoich pana Stanisława Koszczyca, i pana Andrzeja Dziewiałtowskiego, i. m. p. Kamieniecki, przy tych że, przyjaciela swego pana Głogowskiego.

31 w Srodę. Mszy słuchawszy y iadszy, wyjechał iego mość z Smolenska, sług wszystkich inszem gościncem na Pniewo wyprawił, a sam z młodzą inszem jechał; trzecim zasie gościncem pan Kamieniecki, gdyż wespoł jadąc, dla spuszczenia tutejszych krajow, musiała by być trudność o stanowiska dla dworu iego mości, o legumina łatwie było, z iego mością było ze wszelaką żywnością z majątności Ruskich podwod bliże szesciu seth, lecz panu Kamienieckiemu, i gwoli

temu inszy gościnec był potrzebny, aby żywności łatwiej zdobyć mogli, którą wszędy darmo brali. Uiachał iego mość tego dnia mil 4 do wsi plebana Smolenskiego nazwaney Niemikiery.

Februarius anni 1635.

1 we Czwartek. Pokarm we wsi pana Wierzchowskiego nazwaney Sielce, mil 5. Z tey ciasney y górzystey drogi między lasami częścią gęstemi tamże wszyscy niemal, pana Kamienieckiego zbłądziwszy, zaiechali. Nocleg w wiosce Kurkowie, nad rzeką Wuzą, mil 4, takąż drogą.

2 w Piątek. Umyslił był iego mość rano na mszą do Dorohobuża przybyć: z pewnych iednak consideratij, nie chcąc się z posłem Moskiewskim potkać (ktory aż jadszy wyiechał) w derewience, w mil pułtoru od noclegu, to jest w półdrogi z noclega zatrzymał się, gdzie o wyjeździe do Dorohobuża y wyjeździe tego posła pewną jego mość od swoich na to posłanych wziął wiadomość.

Wiazd posła Moskiewskiego takowy był: napierwiew szły podwojdy, potem konie jezne, ktorych było 54, między niemi kilka Tureckich y naszych nieszpetynych, jedne szły pod derhami w kapturach, inne pod kocami i guniami, a niektóre przysiodłane pod lampartami, część też y w chomątach (w każdego chomą-

ta po kilku lisich ogonow wisiało), prowadzono przed konmi — w porządku koni y na zadzie koniuchowie ich jachali, za temi jazdy koni sto, między ktoremi z długą piękną strzelbą było człowieka 21. Potem sam poseł iechał jednym koniem w saniach, niedzwiednem białem styłu, a na przedzie suknem karmazynowem w kwiaty wyszywanem prszykrytych, siedział sam w szubie axamitney czerwoney sobolami podszytey, masztalierz konia w saniach idącego wiodący i dway chłopi stojący na uchabach w takich że szubach. Kilkanasciory potem szły porządkiem sanie pojedynkowe, wszyscy na nich siedzący iednym się ubrali strojem, w takież jako y pierszy szuby. Na ostatku szły sanie prożne dla posła parą koni suknem zielonem nakryte. Prszyniesiono jego mości spiszek poiazdu posła Moskiewskiego, ktory od nich takowy na pismie panu Sokolinskiemu, podwoiewodziem Smolenskiemu, był podany.

Роспись, сколько великого Государя и великого князя Михаила Федоровича всея Руси Самодержца и многихъ государствъ господара и обладателя Его Царского Величества съ послы великими зъ бояриномъ и намѣстникомъ Суздальскимъ съ княземъ Олександромъ Михайловичемъ Львовымъ, зъ товарищими дворянъ и подьячихъ и по сольскихъ и дворянскихъ людей и лошадей и подводъ:

Зъ бояриномъ и намѣстникомъ Суздальскимъ со княземъ Олександромъ Михайловичемъ Львовымъ Ярославскимъ — людей своихъ 50, лошадей 100, подводъ 80. Зъ думнымъ дворяниномъ и намѣстникомъ Шатскимъ Степаномъ Матвеевичомъ Прохвостевымъ людей своихъ 40, лошадей 80, подводъ 30. Зъ думнымъ Михаиломъ Даниловичемъ людей своихъ 40, лошадей 80, подводъ 20. Зъ Иваномъ Переносовымъ людей своихъ 30, лошадей 42, подводъ 15. Царского Величества стольникъ князя Василей князь Петровъ сынъ Львовъ, а зъ нимъ людей 22, лошадей 13, подводъ 15. Стольниковъ дворянъ 7, а зъ ними людей у каждого по 7 а по 10 лошадей и подводъ 12. Дворянъ 3, а зъ ними людей по 4, лошадей по 5. Зъ переводчикомъ людей 5, лошадей 7, а по подводѣ. Подьячихъ старыхъ 3, а зъ ними: зъ однимъ 4, зъ другимъ 3, по троихъ люди, лошадей 15, подводъ 7. Молодыхъ подьячихъ 5 людей, а зъ ними по одному чоловѣку, по 7 лошадей, подводъ 15. Два людей собольниковъ, а зъ ними по чоловѣку, по двѣ лошади, а по 2 подводы. Два люди сторожей, у нихъ лошадей 2, подводъ 2. Всего людей 296, лошадей 378, подводъ 266.

Dowiedziawszy się jego mość o wyjeździe posłów Moskiewskich, wyjechał z tej derewenki y stanął w Dorohobużu, z noclegu mil 3, godzin trzema przed wieczorem, z kąd jeszcze kilkoro Moskwy wy-

jeżdżający sami widzieliśmy. Został jego mość w Dorohobużu j. m. p. Wiażewicza *), stolnika Mściśławskiego, sekretarza tej legathey, y pana Madolinskiego, woyskiego Mściśławskiego, ci, zaraz przyszedszy do jego mości, aż do nocy, znojąc się z jego mością, siedzieli.

3 w Sobote. Tamże. Mając jego mość wszelakiej żywności dostatek z sobą a widząc, że panu Kamienieckiemu prowiantu, jako w drodze było, nie staje, rybami, kiladziesiąt beczek owsa y innemi potrzebami kazał go opatrzyć.

4 w Niedziele. Wyjechał jego mość z Dorohobuża w puł drogi w derewience troche wytchnął, y iadł w pana Madalinskiego. Nocleg w derewni nazwaney Szemlowo, mil 13.

Tam przyjechał Raiecki, komornik jego mości, od tych sług, którzy iechali dla umowienia się o karm, dając znać, że Moskwa, po dług dawnych zwyczajow swoich, grubiansko się stawiała. Pierwszego dnia skoro naszy przyjechali, pytała Moskwa: po co przyjechali, y co by zacz byli. Dawszy tedy naszy o sobie sprawę, chcieli z niemi o tem mówić, po co posłami byli, iedno potrzebowali widzieć się z wojewodą y z nim samym mówić. Lecz Moskwa odpowiedziała: и вое-

*) Въ «Актахъ Историческихъ» (т. III, № 182, стр. 332) фамилія «Вяжевичъ» передлана въ «Веживиць».

вода, и ни одинъ нашъ не будетъ съ вами ничего становить; а пристава и приемника отъ Царского Величества нѣтъ; увесь кормъ готовъ, да нѣтъ кому съ вами о томъ говорить. У не пуścili naszych do przedmieścia, ale w podłych chatkach (acz ci y wszędy nieozdobne w nich budowanie) za miastem ukazali stanowisko. Tego dnia obostali naszych szczupłym karmem; ci, którzy przyniesli, powiedzieli, że wojewoda z ludzkości swey obsyła, a jutro, y poki tu będziecie, за деньги собѣ всего добывайте. Zrozumiawszy ich mości panowie posłowie nasi, że z niemi nie potrzeba nazbyt układnie postępować, wrócili Raieckiego nazad z listem od pana Madalenskiego, jako dworzanina, do wojewody Wiazemskiego, a sami tamże nocowali.

5 w Poniedziałek. Po mszy y jadszy, rano wyiechali ich mości panowie posłowie, takim porządkiem: konie jezne, ktorých było 49, szli przed wozami, mianowicie: koni samego jego mości pana wojewodzica Wilenskigo cudnych, w karpach bogatych dostatnich złotogłowowych, w kapturach zielonych axamitnych, pięć; j. m. p. Kamienieckiego y przyjacioł jego mości wszystkich koni 10; ostatek sług jego mości pana wojewodzica w bogate wsiądzenia ubrane konie; między temi trzy konie jego mości pana Wiazewicza prowadzono; za kon-

mi ieznemi szły wozy porządkiem podwoyne przyjacioł jego mości pana Kamienieckiego napierwiey; potem wozy sług jego mości pana wojewodzicowych potroyne, poczworne, popiętne, poszosne; za temi wszystkiemi sami ich mości panowie posłowie w karecie iechali; za kareta młodzi konney y ochędożney j. m. pana wojewodzica Wilenskigo było 26, j. m. p. Kamienieckiego 13, zobustron karety jego mości piechoty Węgieskiej 60, a dragonow j. m. p. Kamienieckiego 22; szły potem wozy skarbne, rydwany kuchenne, sanie pojedynkowe, a na ostatku kilka seth podwod y tabor kupiecki.

Przyiechawszy do granice na rzeczkę Polanowkę, spodziewaliśmy się, że nas mieli tam potkać, aleśmy nikogo nie zostali; zaczym mając już namowione rzeczy, prosto puścili się ich mość do Wiazmy, wyszopisanym porządkiem; od ktorey w mili podkali nas dway Duncy, ktorzy dla wywiedzenia się o ich mościach pp. poslech wystani snac byli; a obaczywszy juz iadących, nazad się do swoich wrocili. W połmilku lekkim od miasta, podiechalismy stojącey iazdy kozakow Moskiewskich koni ze 40, ktorzy, trochę około karety pokręciwszy się, pobiegli strona ku miastu; a podkawszy dworzan Carskich, na przyięcie ich mości pp. posłow wystanych Filona Michajłowicza, Olexieja Iwa-

nowicza y Malutę, nad strzelcami setnika, *) za niemi ku nam iechali. Za dworzany temi szło strzelcow, ktorzy z stolice z pomienionym przy- szli setnikiem człowieka 100. Sami dworzanie siedzieli na iednych saniach wespoł, iednym podiezdkiem wiozł ich chołop, przed sani prowad- zono pare osiodlanych koni. Zrow- nawszy się dworzanie z karętą, stane- ni; ich mości też swoiey zatrzy- mać się kazali. Wysiedli tedy oni z swych sani, y staneli podle nich, oczekiwaiąc poki by ich mości wy- siedli. Za zdaniem tedy ich mości, pan Madalenski wysiadł z karety y poszedzsy ku nim, strofował ich z hrubijanstwa, że się, prawi, ich mościom pp. posłom bezczestye sta- lo, ponieważescie na granicy nie podkali. Moskwa wszytkę winę kład- ła na pana Krzemieniowskiego, iako- by on ich niemial uwiadomić o przy- iezdzie ich mości. Dolożył tego pan Madelanski że ich mości, obruszając o to na was, nie wysiędą z karety. Odpowiedziała Moskwa: коли они ве- ликіе послы не высядутъ, мы зъ ними ничего говорити не будемъ. Mowił im pan Madelanski, aby przystąpiwszy

*) «А какъ послы пришли на рубежъ и посланы, съ Москвы, къ нимъ на рубежъ на встрѣчу и велѣно у нихъ въ приста- вовѣхъ быть головѣ стрѣльцкому Филону Оничкову, да Алексѣю Борзепову, да сот- никъ Малѣта Турышнинъ» (Акты Истор. т. III, № 182, стр. 332).

do ich mości siedzących w karecie witali. Odpowiedzieli: было бѣ то зъ нечестью Царскаго Величества, намъ такъ не пригожо дѣлати. Jednak zdiąwszy czapki, odeszli od swego wozku i przybliżyli się ku karecie. Ich mość też umyślnie bawiac się i nazbyt pomału ieden za drugim wysiadaiąc z karety naprzeciwno ich obyczajom czyniac wysiadzsy, namniey się od karety nieoddalili. Fiłon zaczął mowić do ich mości w te słowa: Одъ великого государя царя и великого князя Михаила Ѳедоровича всея Руси самодержца и многихъ господарствъ го- сподари и обладателя послани есьмо васъ, наяснѣйшого Владислава четверто- го, Божію милостью короля Польского, великаго князя Литовского и инныхъ, великихъ пословъ сустрѣчати и кормъ вамъ у господарствѣ его царского ве- личества дати. Odpowiedział j. m. p. Kamieniecki: Мы одъ наяснѣйшого Владислава IV, Божію милостью короля Польского, великаго князя Литовского и инныхъ многихъ панствѣ пана, послани есьмо великими послы къ великому гос- подарю царю и великому князю Михаилу Ѳедоровичу всея Руси самодержцу и мно- гихъ господарствъ господарю и облада- телю—о великихъ дѣлахъ; да вы насъ обезчестили, не сустрѣли есте насъ; та- комъ мы вашу дурность и гордость сво- ею людскостью покрываючи, не ждучи вашего сустрѣченья, тутъ есьмо приѣ- хали. Po tych mowach, wzaiem się przywitawszy, wsiedli ich mość do swoiey karety, a oni do swoich sani przez pułstaia rowno z karętą ie- chali calkiem sniegiem, gdy kareta

szła powoli; oni wyminowscy tuż przed nią iechali, prowadząc do gospod. Po tych ulicach wszystkich, ktoremi nam iechać przyszło, stali z strzelbą strzelcy porządkiem, a przystawowie prowadzili ich mości aż do gospod, gdzie chcieli z ich mciami o karm mówić; ale odpowiedziano im, że są na to wysadzeni słudzy, z ktoremi się wy znoscie: *намъ о великихъ дѣлахъ съ господаромъ вашимъ, не о такъ благихъ, и не съ вами мовить належи.* Z takim responsem (a już się też ku wieczorowi dobrze nachylało) odeszli.

Przysłali stacyą u wieczor bardzo szczupłą: jałowicę iedną, wozkow siana 30, i innych rzeczy potrosze, co ledwo by na czwartą część ludzi i koni wystarczyło; nie brano tedy od nich tej stacyey, a ich mość kazali im powiedzieć: lubo byście i tego nie dali, namniey o to dbać nie będziemy, ieno ukażcie nam gdziebysmy wsytkiego według potrzeby kupić dostać mogli za nasze pieniądze; co mając, bez waszego karmu łatwie się obedyjemy, y o żadną rzecz was nie prosząc do hospodara waszego isć gotowismy. Z noclegu do Wiazmy mil 5.

6 we Wtorek. Tamże. Wszytek ten dzień na targowaniu się o karm Moskwa zwłokła, y ieszczenie gruntownego nie staneło. Przeto y dzisia wszelaką żywnością swoją sustentować się musiało, y pana Kamie-

nieckiego jego mość opatrzeć kazał wszystkim.

W wieczor przystawowie byli u j. mości, prosząc, aby nie miał za złe, iesli się w czym niewygoda dzieie, ponieważ ten kray spustoszony, zwoiowany, zaczym y za carskie pieniądze niemoże dostać potrzeb dla jego mości kupić. Odpowiedział jego mość: *mniey ia o to dbam, mając dobrze zapasną szkatułę, ieno ukażcie nam gdzie co kupić; lecz naybarziesię nieludzkości waszey dziwuję, że nietak iako za dawnych wiekow (postempowano z posłami szanowano ich u was) wy teraz z nami postępuiecie; bywał y ociec moy *) do hospodarow waszych posłem, a inakszey od waszych doznawał ludzkości. Oni znowu spustoszeniem tych kraioy wymawiali się, obiecuiąc, gdy, prawi, до царского величества приѣдете, wszelakimi opatrzeni będziecie dostatkami. Inniemi rozmowami się bawiąc siedzieli godzin ze dwie. Gdy wina jego mość kazawszy przynieść, pił do Fiłona y oddał mu pełną; skosztowawszy pytał, iakie wino. Odpowiedziano mu, że węgierskie. On tedy ieno troche napiwszy się, oddał towarzyszowi swemu. Kiedy go pytał jego mość, czemu by nie spełnił. odpowiedział: *у насъ только вино, а по вашему горьку, полно пьютъ, а то крѣкое питье.* Mniemał być mo-*

*) Левъ Сапѣга.

niejszy trunek nad gorzałkę. Posiedziawszy odeszli od jego mości.

7 we Srodę. Po długich altercaciach, po częstym od nas łaianiu y przy-mowiskach, postąpili szczupłą na lud-zie y konie stacją. Maiąc tedy jego mość wielką ludzi i koni z sobą gromadę, kazał na trzecią część, zbytnie przepłacaiać y z trudnos-cią zaledwo dostaiąc, za pieniądze wszystkiego dostawać. Pan Kamie-niecki z panem Wiażewiczem lubo mniej biorąc wszystkiego y nazbyt mieli, bo mając z sobą po niewielu ludzi y koni nad lidzbę onych żywność brali. A isz się ta expedicia ludzmi jego mości, ktorých było wię-cey czterech seth, y wszystkim w ochę-dostwie y dostatkach zdołała, zlecił j. m. starszemu słudze swemu panu Piestrzeckiemu mowić z ich mciami, aby, widząc to, że y oni tąż się jego mości zdołała assistencją, udzielili po części żywności na ludzi y konie. W wieczor przystawowie przyszli do jego mości, dla ktorých gdy wina przyniesiono, pił jego mość do Filona obszedszy się wkoło pełną, Filon na-lawszy sobie pytał jego mości: можно ли до тебе, великого посла, пить? O-biecował jego mość wdzięcznie przy-iać. Za co on nizko się pokłonił i pił za zdrowie jego mości, winszuiąc pomysłnego na tey rzeczy pospolitey usłudze powodzenia z dobrym dzie-łem w dobrym zdrowiu szczęśliwego do oyczyzny zwrocenia, łaski krola jego mości y hospodara swego, a po-

tem podług upodobania y woli Bo-żey ozenienia, y wypiwszy do krople (bo powiedziano mu, że ten trunek nie tak iest mocny, iako on rozumie), dał nalac więc; yż sługa jego mości nie wiele nalał, rzekł Filon: не пря-мо дѣлаешь; a do jego mości samego rzekł: осударь, пожалуй, вели напол-нить. Niemożąc uprosić, znowu rzekł: алтынъ на копейку не маешь, осу-дарь Казимиръ Львовичъ. Po długich rozmowach strony tey drogi, że nas chcą nie goscyncem zwykłym posel-skim, ale scieżkami prowadzić, po przypominaniu częstym przez nich samych s. pamięci jego mości pana wojewody Wilenskigo, hetmana wielkiego W. X. L., rodzica jego mości, że, w dobrych dielach bywa-iać posłem, dobrze na obie stronie stawał, — z oddaniem niskiego po-klonu, odeszli.

Spisek karmu od Moskwy postąpie-nego na osob 300, a koni 350.

Na same ich mości osoby po dwa kołacze groszowe.

Na same ich mości osoby двойного вина, to jest przepalaney gorzałki, по 6 чароць.

Posłom wsim мѣду паточного кру-жокъ 10. По ведру меду питого солод-кого, по одному ведру меду вѣрлкого. На пословъ всѣхъ пива доброго ве-деръ 6.

Посольскимъ людямъ, на каждого по 4 чарки горѣлки, на 30 чоловѣкъ учинить ведеръ польосма.

Лутшимъ людямъ посольскимъ по

двѣ кружки меду, по кружкѣ пива—ведеръ 75. Яловиць на всѣхъ 6. Барановъ 55, а коли не дадутъ за трое кабановъ цѣлькомъ(?) 10. Гусей 15. Зайцовъ 10. Тетеревей 10. Куръ 30. Укосу ведеръ 6. Яецъ 350. Масла пудовъ 2. Соли пудовъ 3. Крупъ четверть (bez czegoś 3 korce Krakowskich). Цыбули четвертка. Чесноку четвертка. Муки пшениное осминка. Свѣчь салныхъ 30. Дровъ сколько надобе. Подводъ 300.

Korzenia nic nie postąpili y innych napitkow, wymawiając się niedostatkiem a obiecując w stolicy to nagrodzić.

Рыбные ѣствы давать, какъ добудутся; на каждого посла мерзлыхъ: щука do pieczenia, щука do chrenu щука do juchy, щука соленая do rosolu, лещъ do pieczenia, лещъ на rosolъ; икры чорное осетровой пудъ на всѣхъ.

Овса четвертѣи 45, кажда mniejsza troche niżeli trzy korce Krakowskie czetwertnią; ale przystawowie ieszcze barziewy zmniejszyli miarę, że y tak nie wystarczało, iako miało być według prawdziwey ich miary. Сѣна возовъ 40. Соломы на подстилку лошадамъ возовъ 20.

Te wszystkie potrzeby dla ludzi y dla koni na dwie części dzielono: iedna część na jego mość, a zawsze się przykupować musiało; druga część na iego mość pana Kamienieckiego z panem Wiażewiczem, ktorым wszystkiego zbywało, w mniejszey nie rowno będącym gromadzie.

8 we Czwartek. Zatrzymali ieszcze ich mości, dając te przyczynę, że się podwoy nie wszystkie ziechali. Przed obiadem, w gospodzie i. m. p. Kamienieckiego znosili się ich mość to iest iego mość pan woewodzie Wilenski y pan Wiażewicz, gdzie y przystawowie przyszli, ktorым ich mość wymawiali zbytnią oszczędność, za którą się nam nie dobrze dzieie, gdyż i dzisiejszey nocy kilkoro koni od głodu y zimna za niewczesnością gospod dragunom i. m. p. Kamienieckiego zdechło. Niechcemy się tedy (prawi) tu więcej bawić, ale racziew iako naprzędzey się spieszyć do stolicy. Przystawowie niezbraniem się podwoy y niepogodą wymawiając, nie życzyli ich mościom iechać w drogę. Na rękę to wprowadzie wszystkim było, bo wiatr srogi z sniegiem powstał. Jednak iakoby zbraniając się, rzekł iego mość pan Kamieniecki: rozumiemy, że nas bez woli carskiey zatrzymywacie, a nam w wielkich diełach iadącym pilno się spieszyć; lubo tedy nam y karmu dostatecznego nie daiecie y niepotrzebnie zatrzymywacie; my, dłużej nie mogąc się bawić y czyniąc dosyć rozkazaniu i. k. m. p. naszego, siadamy na konie nasze, porzuciwszy wozy y wszystkie dostatki nasze, iedziemy do stolicy, a tam carowi o wszystkim, iako się z nami obchodzie, nie trudno po-

wiedzieć będzie. Jeśli nas chcecie hamować, hamujcież nie tu, ale kiedy wsiądziemy na konie, a my torować sobie gościniec będziemy wszelakimi sposobami. Powiedzieli potem przystawowie, że nas zwyczajnym gościncem, dla ciasnoty i newczesności stanowiska, prowadzić nie mogą. Odpowiedział jego mość p. woiewodzie Wilenski: nie przyiechaliśmy tu wczasow naszych postrzegać, ale wolą krola jego mości p. naszego pełnić; gościncow innych nad zwyczajne poselskie mieć nie chcemy, ktoremi, jeżeli nas nie będziecie chcieli prowadzić, sami bez was trafiemy, bo y szable narodu naszego y przodkowie moi pradziad y dziad y ociec, w poselstwie u gospodarow waszych bywając, dobrze nam tę utorowali drogę. Zturbowani takimi y tym podobnemi słowy, odeszli, mówiąc do pana Madalenskigo: это горше кнотовъ, коли великие послы кручинятся. W wieczor przyszli do i. p. woiewodzica Wilenskigo, dając znać, że gotowi zwyczajnym prowadzić gościncem. Tego dnia koni kilka cugow y innych tak samego jego mości, jako y służnych, y kilkadziesiąt człeka dla niedostatku karmu odprawił nazad; chciał był więcej ludzi uplenić y koni, ale j. m. p. Kamieniecki prosił, aby jego mość nieodsylał, dla existimaty u tego narodu, bo gdyby nie ludzie jego mości, by-

libyśmy w posmiewisku u Moskwy. Listy do krola jego mości odprawione za zdaniem ich mości pp. posłow. Artykuły woienne y pismo niżeynapisane otrobiono dla wiadomości wszystkim:

Iż na dobrym rządzie y spolney zgodzie dostojenstwo j. k. m., ktore ich mość panowie posłowie w osobach swych noszą, bezpieczenstwo wszystkich y dobra u narodu, do ktorego wiezdzią, sława y od nich uszanowanie zawisło—mieć to chcą ich mość: aby miedzy temi wszystkimi, ktorzy z ich mościami na tę j. k. m. y Rptey iadą usługę, wszelaki był pokoy, zgoda, miłość y uszanowanie, a ciż swarow, wołania, krzykow, zwady wszelakich do rozroznienia okazij strzec się mają. Excessy wszystkie w sądzie zobopolnym, ktory ich mość z obu narodow postanowią, bez miłosierdzia karane będą, według artykułow woyskowych, o ktorych niewiadomi u wiadomych niech się pytaią. Porządek umowiony aby w ciągnieniu wszyscy zachowali, ieden drugiego nie zaiezdzał, z drogi nie spychał, przodu ieden przed drugim nie brał, ale każdy swego miejsca pilnował, komu by się iakie od kogo bezprawie działo—nie przez swary y hałasy, ale cierpliwie starszemu swemu to opowiedziawszy przystoinie się tego w sądzie upominać będzie. Trąby tak w pobudkę iako y w siadaniu bez zwłoki y

zostawania pozad każdy słuchać będzie. Insze porządki szerzey się spiszą i otrąbiają, ktorым kto by podlegać nie chciał, niech się wczesnie z sobą porachuie, a granice z ich mościami nie przyjezdziąc, do domu się wroci. Sędziowie, ktorzy wszystkie sądy odprawować mają, dwa: z Coronny p. Orzechowski: z W. X. L. jego mość pan Hieroszynski, podsędek Rzezczycki.

9 w Piątek. Przystawowie przyszli daiąc znać, że wszystkie się zebrały podwody, oni tesz sami gotowi ich mościow prowadzić, przeto aby ich mość wyjezdzi. Jakoż bez omieszkania gotowi iuż, będąc, w drogę wyiechali z Wiazmy. Nocleg tego dnia w Carowym-Zaymiszczu, gdzie chałup było pod 40 ladaiakich, mil 8 złą drogą nietorowaną a sniegi wielkie, po brzuch koniom ciężkości przydawały.

Po wczorayszym napomnieniu przystawowie romaniey wina y korzenia acz trochę dali, podwod też według potrzeby.

10 w Sobotę. Wyiechawszy rano stanelismy na nocleg w monasterze Kołoczynskim, mil 9, złą ciasną drogą, sniegami wielkimi, pustyniami, zesmy nie widzieli tylą iedną chałupę w pułdrogi, y cierkiewkę opodał pustą.

11 w Niedziele. Rano przyszli przystawowie do ich mość Fiłon, iako starszy, od boiar dumnych mo-

wil z ich mościami: **ЕЪ ВАМЪ, ВЕЛИКИМЪ ПОСЛОМЪ, ПРИШЛИ ЕСЬМО ОБЪ ТОМЪ ОТЪ БОЯРЪ И ДУМНЫХЪ ЛЮДЕЙ, КОТОРЫЕ ДО НАСЪ ОБЪ ТОМЪ ГРАМОТУ ПРИСЛАЛИ, ШТО ВЫ НАДЪ ДОКОНЧАЛЬНЫЕ ЗАПИСИ ДѢЛАЕТЕ, БОЛЬШЪ МАЕТЕ ЛЮДЕЙ ЗЪ СОБОЮ НИЖЪ ПОСТАНОВЛЕНО. ДА ТЫ, КАЗИМЕРЪ ЛЬВОВИЧЪ, ВЕЛЬМИ МНОГО ЛЮДЕЙ МАЕШЪ СВОИХЪ, ТВОИ ТОВАРИШИ КАМЕНЕЦКОЙ И ПЕТРЪ ВЯЖЕВИЧЪ ПРИГОЖЪ ЗДѢЛАЛИ, ШТО НЕ ТАКЪ МНОГО ОБАДВА МАЮТЬ, КАКЪ ТЫ, И ГАЙДУКОВЪ ЕСИ ЗЪ СОБОЮ ПРИВЕЛЪ, ДА ВЫ ТУТЬ, ВЕЛИКІЕ ПОСЛЫ, ОБЪ ДОБРОМЪ ДѢЛЪ, НЕ НА ДРАКУ ПРИШЛИ; ИНОБЪ ТЫХЪ ШКАРПЕТНИКОВЪ НАЗАДЪ ПУСТИЛЪ. ОДПОВИДЪ МОСКВИЕ: ДЗИВУИЕМЪ СІЯ ХАРДОСІ У НИЕУВАДЗЕ БОІАР ДУМНЫХЪ, БРАЦИ НАШЕЈ, ЖЕ НАС ХЦА УЧЫЦЪ ОБЫЧАЈОВ У ВАЖА СІЯ НАМ ВОЛНЫМЪ ЛУДЗИОМЪ РОСКАЗОВАЦЪ. ПОВИДЗЦЕ ТЕДЫ ІМ, АБО ОДПИСЦЕ, ЖЕХМЫ НЕ С ПОВИЛЕНІА ХОСПОДАРА ВАШЕГО ПОГОТОВІУ, НЕ З ПОВИЛЕНІА БОІАР ДУМНЫХЪ, АЛЕ З РОСКАЗАНА КРОЛА ЈЕГО МОСЦІ ПАНА НАШЕГО НА ТУ СІЯ ВЫБИРАЛИ ДРОГУ. ВИДЗІАЛЪ К. Ј. М. КОГО З ЧЫМЪ У ІАКО ВЫПРАВИЛЪ, НИЕСЛУСНІЕ ПО НАС ПОТРЕБУЕЦІЕ, АБЫХМЫ ПІЕХОТУ ОДЕСАЛИ, ГДЫЖЪ НЕ НАЗЫТЪ ТУ ЛУДЗИ З СОБА ІЕМАМЪ, В ТАКИМЪ ЕСМЪ ТУ ПОЧЦЕ ЛУДЗИ ПРСЫШЛИ, В ІАКИМЪ КОЖДЫ З НАС БЫВА ПРЫ КРОЛУ ЈЕГО МОСЦІ. ПІЕХОТА ЗАВСЪ НАМ, А НАЙБАДЗІЕЙ—В ДРОДЗЕ, ДЛА ПОСЛУГИ, ДЛА ПОМОЦЫ В ДЗИВІАНИУ ЦІЖКІХЪ ВОЗОВЪ, ДЛА НАПРАВЫ МОСТОВЪ, ІЕСТ ПОТРЕБНА. ВИДЗЦЕ ТЕДЫ ТО ОД НАС, ЖЕ ТАКЪ ДО СТОЛІЦЕ ПРСЫІЕДИЕМЪ, ІАКО НАС ТУ ВИДЗІЦЕ, ОДПРАВИЛИСМЪ БО-**

wiem z Wiazmy (nie na wasze rozkazanie, ale żeśmy dostać nie mogli karmu kupić) część ludzi i koni; a iesli idzie o karm, próżno się boiarowie dumni on frasuia, wielką część ludzi i koni swym kosztem strawuujemy, y do ostatka nasza własna, nie ich utrata będzie. Oznaymicie boiarom dumnym, braci naszej, y napomnicie, aby takiey hardosci y glupstwa, ktore nas uraża, poprzeztali. Odeszli tedy s taką ich mości resolutią.

Po mszy s. na rannym obiedzie u jego mości pana wojewodzica Wilenskigo był jego mość p. Kamieniecki, p. Wiażewicz y przystawowie. Miedzy wielą pod czas obiadu rozmow, pili ich mości panowie posłowie do przystawow za zdrowie k. jego mości y hospodara ich, oni toż wzaiem potem uczynili. A gdy jego mość pan Kamieniecki pił do Filona, życząc wiecznego pokoju, on przy podziękowaniu rzekł: *коли миръ здохнетъ и лѣсъ зсохнетъ. Тен же powiadał: есть у Царского Величества господара нашего далеко, въ которой звѣра всякого и бѣлыхъ медвѣдей много, въ которой земли въ Октобрѣ начинается ночь, и тая ночь будетъ до половицы мѣсеца Февраля, а въ той земли не живутъ люди, только переѣздомъ для пожитку бывають, на конецъ Февраля приѣзжаютъ и тамъ до Октебра живутъ, а потомъ назадъ ворочаются. Odeszli potem weseli, bo się w wino wprawili, nie zbraniłi się tak, iako zrazu.*

Ich mości panowie posłowie za-

raz iechali w drogę; nocleg przypadł w Możaysku, mil 4.

W Wiazmie ani tu nas nie chcieli puszczać do miasta, albo raczey horodu, na prszedmiesciach mielismy stanowisko barzo podle, izb dobrych czarnych nigdzesmy niemieli, a o białych izbach y słyszeć się nie dostało - takowe ich mizerne pożycie!

12 w Poniedziałek. Na noc do derewney nazwaney Olexina, mil 4, chałup wszytkiego 8, drogą złą gęstwina nas prowadzili, a do tego wyboczyli z drogi z mile, bo ta derewnia nie na goscincu; większa część dworu jego mości, obłąkawszy się prosto, się do Kubinska goscincem puscili.

Przyszedł do jego mości pan Kamieniecki y pan Wiażewicz; a zawoławszy do siebie przystawow, powiedzieli im ich mości: Maiąc rozkazanie od krola jego mości pana naszego, abysmy iako naprędzey do hospodara waszego spieszyli się, radzi bysmy y ptakiem do stolice przelecieli, a wy nas niepotrzebnie małemi noclegami i wyboczając z goscinca prowadzicie; jeśli się sami tego domyszlacie, opowiemy carowi ten wasz z nami postępek; iesli z rozkazania boiar dumnych to czynicie, piszcie do nich, aby nam takiey nie czynili zwłoki. Obiecowali o tem napisac, y sami odeszli, iakoz widzieli ich naszymi niektorzy piszących o tem do boiar dumnych.

13 we Wtorek. Nocleg przy-

padł w Kubinsku, mil 4, tu chałup było z szescdziesiąt. O karaniu występnych Moskiewskim cosmy przed tym słyszeli, to się teraz na oko dało widzieć. Iż w tem państwie podczas ten głodny na nich barzo wszystkie były zawarte kabaki, że w żadnym miescie pogotowiu na wsiach nie wolno piw ani gorzałek robić,—Moskwa do gorzałki, którą kupcy nasi na sprzedaż wiezli, nazbyt się darła; a przepłacając i niezmiernie piiąc podwodnicy naszymi Moskwa, tudzież inni tey derewienki chłopi kiymi, duhami, hołoblami, pięściami, y kto czym mógł, między sobą się bili. Obaczywszy to, przystawowie kazali wielu połapać strzelcom y pod knuty kilku dziesiąt dali, a tak ich knucono, obracając każdego na wszystkie cztery strony. Chłopi iednak, ustawszy z ziemie, za pożałowanie dziękowali y odchodzili, iakoby żadnemu z nich nic nie było.

Przystawowie przysli do jego mości pana wojewodzica Wilenskiego prosząc, aby zakazał szynkować kupcom gorzałki, co jego mość starszemu słudze zlecił. Prosili przytem o spiszek dworzan, sług, młodzi y wszystkiej assystentij ich mość, dla uwiadomienia boiar dumnych, iako wiele boiarskich synow, a iako wiele inszey conditiej ludzi ich mość z sobą mają. Który otrzymawszy posłali snać zaraz do stolice.

14 we Srodę. Nocleg w Wiazio-

mie mil, 4, chałup z sedmdziesiąt. Tam przysła od Cara y boiar dumnych do przystawow hramota, aby nas tak prowadzili, jakobyśmy w piątek staneli w stolicy. Co opowiedając przychodzili przystawowie do ich mości.

15 we Czwartek. Nocleg w Tuszynie, według powieści przystawow mil 6, a pewnie było 10, drogą złą gorzystą do tego, że nas wężykiem prowadzili; przeiezdaliśmy rzekę Moskwę trzy kroć, a czynili to dla tego, abyśmy widzieli derewnie nad rzeką siedzące; bochmy dotąd pustyniami iechali, dziś jużesmy widzieli wsi przy drodze kilkanaście y w stronie porządnie budowanych.

16 w Piątek. Przyjechał do ich mości panow posłow boiarzyn z stolice, dając znać, że kniaz Michayło Kozłowski *) y Grygory Gorychowstow z towarzyszymi, wysłani będąc od Cara przeciwko ich mościom, w pięciu warstach od stolice mają ich mości podkać. Ich mości panowie posłowie ziadszy ranny obiad zaraz się ruszyli w drogę; ale Maluta setnik przybiegł do ich mości, iuż w drodze będącyc● prosząc imie-

*) Сравн. Акты Историч., т. III, № 182 стр. 332—333.—Переписка между Россією и Польшею по 1700 годъ, составленная по дипломатическимъ бумагамъ Управлявшимъ Московскимъ Архивомъ Коллегіи Иностранныхъ дѣлъ Н. Н. Бантышевъ-Каменскимъ. Часть III. 1613—1645, стр. 74. Эта часть напечатана въ 4-ой книжкѣ „Чтеній“ за 1862 годъ.—Сравн. Дворц. Разряды, т. II, столб. 413—417.

niem Kozłowskiego y Gorychwostowa, aby ich mość panowie posłowie niemieli za zle, że wyszpomienieni u rzeczki Chodynki nie podkaią ich mości, gdyż to czynią dla wczasu ich mości, aby tak daleko od stolicy nie wsiadali na konie; iednak puszczał to na wolą ich mości obiecuiąc po swoich, że się przymkną do Chodynki, ieśli tego potrzeba.

Przed Chodynką ieszcze poczęli nas dla przypatrzenia się potykać konno rozni ludzie, Niemcy, Moskwa, Tatarowie, przeiechawszy rzeczkę, więcey pułkami, gromadami, pojedynkiem y iako się komu podobało, przyjezdźali ku nam; przybliżaiąc się coraz ku stolicy, niektorzy bogato, lubo niestroyno, ubrani, na dobrych koniach, w bogatych wsiądzieniach zaiezdźali nam; przez tę mile ludzi przeminąć nie podobna było, bo iedni pomiiając wracali się y w porządku z obu stron drogi stali, drudzy świeżo ku nam przyjezdźaiąc po stronach hurmem biegli, inni przy drodze iechali, a nadiechawszy lud, po obu stronach stoiący, który się na wielką pułmile wzdłuż rościagnął, y ci w szereg stanęli. Boiar po kilku, kilkunastu w szatach kosztownych, na koniach cudnych przyjezdźało ku nam, a żaden z nami słowu iednego nie mowiać nazad się do swoich wracali. Gdychmy się przybliżali do stolicy powoli iadąc, w czwierci

mile, abo iako Moskwa mowi w warscie, od miasta podkali nas z wielkim orszakiem ludzi kniaź Michacho Grygowowicz Kozłowski, Grygory Iwanowicz Gorychwostow, Mikita Naumowicz Miegleckoy, a diakowie: Michayło Wasilewicz Niewierow y pierwy Niewnow *) ktorzy zaiechawszy na koniach z lewey strony karęty stanęli na pułstaia od karety ich mości. Ich mość też zastanowiwszy się siedzieli w karecie. Pomienieni tedy przez przystawow naszych z ich mciami pany posły rozmawiali, mowiać ich mościom przez nich, aby s karety wysiedli gdyż prawi my będąc od Cara posłani potkać wielikich posłow, mamy coś z niemi do mowienia, niechay z kołymagi wysiędą, a my z naszych łoszadi zsiądziemy. Odpowiedzieli ich mości panowie posłowie: nie wysiądziemy z karety, niech oni ieśli co mają w zleceniu od Cara z nami mowić, zsiadźszy s koni do nas przystąpią, toż dopiero my wysiądziemy. Moskwa tegoż zwyklego hrubianstwa y hardości się trzymaiąc powiedzieli: Не всядемъ въ лошадей, да и черезъ ночь будемъ тутъ стоять, коли они не высядутъ. Niewsmak ich mości taka ich niepotrzebna była altercacia, y na te ich słowa odpowiedział i.

*) См. Дворц. Разряды, т. II, столб. 414: » . . . Никитѣ Наумову сыну Българцову, да дьякомъ: Михайлу Невѣрову да Первому Неронову.»

m. pan Kamieniecki: byście nas tym trzymaniem w polu nie tylko pomrozić, głodem morzyć, na ostatek by też nam y głowy swe położyć przyszło, nie postąpimy inaczej, ieno iako się nam wielkim postem od wielkiego krola poslanym godzi. Zrozumiawszy przystawowie s tego responsu, że się ich mość naprzeko im czyniąc oparli nie wysiadać s karety, ażby tam ci z koni zsiadli, y że się też iuż ku wieczorowi dobrze nachylało, bochmy po dziesiątey wyiechawszy iadąc barzo powoli strawili godzin kilka, mowili z niemi o to, aby nas dłużej niebawili; y długo z sobą rozmawiając, przyszli do ich mości powiadając, że iuż boiarowie, abo raczej dworanie, chcą zsiść s koni, aby też i ich mości wysiadali. Widząc ich mość takowe ich hrubianstwo, zmyśliли sobie, że, prawi, u nas nie iest zwyczay na lewą stronę z wozu wysiadać, niech na prawo zaiadą. Oni tedy zaiechali z prawey strony, i więcey nie targując się o zsiadanie, zsiadli kilą krokow odstąpiwszy od koni ku karecie staneli; a ich mość wysiadszy po nich s karety namniey się od niey nieoddalili. W tem dworzanie ięli się domawiać, aby ich mość ku nim postąpili, mowiąc: мы зъ лошади нашихъ зсѣвши, далеко одъ нихъ отошли, а вы къ намъ поступить не хотите а намъ царского величества чести на добъ оберегати по прежнему обычаю, мы къ вамъ не одъ себе, одъ царского

величества приѣхали сугрѣчати да вы жъ такъ не пригожо дѣлаете. Потомъ Gorychwostow rzekł do iego mości: Казимеръ Львовичъ Сапѣга пожалуй, батюшко твой Левъ Ивановичъ Сапѣга, воевода Виленскій и гетманъ великой, а першій канцлеръ, бывалъ у насъ у добрыхъ великихъ дѣлахъ посломъ до осударского величества прежнихъ блаженное памяти царовъ, и вѣдалъ всякіе дѣла и прежние обычае и не такъ зънами поступовалъ, какъ вы. Odpowiedział i. m.: wiadomo mi to dobrze, że tu pan ociec moy posłem bywał; nie tajno y to, iako z osudarami waszemi y z wami same-mi postępował; czego tedy i ia nasladuiąc, nie inaczej z wami iść chcę, iako mi posłowi wielkiemu od wielkiego krola w wielkich dziełach poslanemu należy. I. m. p. Kamieniecki mowil im dla łatwiejszego zrozumienia ich ięzykiem: колибъ вы о тое зъ нами не торговалисе, инобъ мы высѣвши зъ возу къ вашимъ лошадемъ пришли; не пригожое то дѣло, чи таково зъ нами въ любви жить хотите, чи такъ насъ гостей зъ вѣчнымъ идучихъ миромъ, вдзячне примете, перестаньте тыхъ своихъ обычаевъ грубыхъ. Вамъ бы насъ великихъ пословъ вдзячне примать, а вы насъ теперь поморозили, держачи безъ потребности на поли. Odpowiedział Kozłowski: поступите жъ только вы, великіе послы, къ намъ хочъ кусокъ, мы васъ въ любви примуючи, таковожъ къ вамъ поступимъ. Ich mość wzaiem tegoż po nich potrzebowali. Postąpiła tedy Moskwa kilka krokow, y ich m.

się ku nim przybliżyli. A zszedszy się kniaz Michajło Kozłowski zdiawszy czapkę (toż i drudzy czynili) mówić zaczął: великій господарь, царь и великій князь Михайло Федоровичъ, всея Руси самодержца и многихъ господарствъ господарь и обладатель, его царское величество къ вамъ найяснѣйшого Владислава четвертого, Божію милостию короля Польского, великого князя Литовского и инныхъ, брата своего, великимъ посломъ прислалъ насъ дворянъ, холоповъ своихъ и велѣлъ васъ сустрѣчати и приимати и велѣлъ васъ спрашивати, чи гораздъ вы въ земли его царского величества усе ѣхали и въ добромъ ли здорověю тутъ къ Москвѣ приѣхали. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: dziękujemy wielce gospodarскому величеству за takie рожаowanie y spraszowanie, a tochtmu za łaską Bożą w dobrym zdrowiu przyiechali. Rzekł Gorychwostow: Царское величество спрашиваетъ васъ, чи мѣли вы великіе послы люде и лошади ваши всего полно какъ есте въ дорогахъ жили. Odpowiedział i. mość: takesmy się mieli iakoście nas czestowali, atoli czołem za cześć. Wiedząc dworzanie ci, że nas w drodze szczupłym opatrowano prowiantem, rzekli do ich mości: Великіе послы, не дивуйте, земля въ тамтой сторонѣ зорена, небыло вамъ чого дать, тутъ усего много, сполнится вамъ дворяномъ и лошадемъ вашимъ, а теперь царское величество велѣлъ вамъ дворъ указать. Tych i tym podobnych rozmow wzajemnego targowania się o zsia-

danie, o kroki, było na mieyscu gdzie nas potkali godzin dwie. Co wszystko uspokoiwszy dopiero się wzajem przywitali y zaraz dworzanie wprzod carscy, potem ich mości panowie posłowie wsiadшы na konie swe, iechali do miasta.

Wlaził był takowy:

Napierwiey dwóch pokojowych jego mości pana woiewodzica Wilenskiego, pan Połubinski y pan Woyniłowicz, iechało. Za niemi koni iezne, mianowicie: jego mości samego pięć cudnych w bogate wsiadzenia y złotogłowowe dostatnie kapy, szosty w kozackim kosztownym wsiadzeniu—odkryto; i. m. p. Kamienieckiego przysiodłanych pare koni prowadzono. Za konmi dworzanie ich mości panow posłow jego mości pana woiewodzica Wilenskiego stroyno (niektorzy siedzieli z skrzydłami białemi pior zorawich) na koniach cudnych kosztownie ubranych osob 21; jego mości pana Kamienieckiego przyiacioł 6, sług 2; jego mości pana Wiażewicza sług 2. Diakowie przed ich mościami, a potem sami ich mości miedzy dworzany carskiemi iechali; za ich mościami młodzi j. m. p. woiewodzica Wilenskiego w pułskarłatney barwie na koniach cudnych y stroyno 26; i. m. p. Kamienieckiego 13, na zadzie czeladzi pana Wiażewiczowey, tudziesz sług j. m. p. woiewodzica Wilenskiego

czeladzi wielka gromada. Dragonow j. m. p. Kamienieckiego 22, piechota węgierska j. m. p. wojewodzicowa, ktorey było 60, w falendyszowych deliach y żupanach czerwonych, w zielonych futrem podszytych katankach, pod srebrnemi wszyscy barwianemi nożykami z strzelbą y z inszym należnym rynsztunkiem, przewiesiwszy muszkiety przez ramiona, szła po obudwu stronach porządkiem ieden za drugim. Na ostatku wozy ich mości panow posłów, tudziesz dworzanskie, poszostne wprzod, popiątne et per consequens, skarbnie potem rydwany, kuchenne, piwniczne etc. szły porządkiem. Zawierali poiazd kupcy swym taborem, sanie naszych pojedynkowe y podwody. Jazdy, ktora przeciwko nam wyiechała, mogło być pod dziesiątek tysięcy, a w miescie ludu na tych ulicach, ktorędysmy iechali, na ziemi, w oknach, na wierzchach cerkwi y domow, moc niezliczona była. Wprowadzili nas z przedmiescia Twerską w Biełhorod, a w Kitayhorod drugą bramą. W tem murze drugim, nazwanym Kitayhorod, dali uam dwor, więcey dwoyga stay od Knrymhorodu stojący, nowy, ale barzo zaciesniony y stanowiskiem niewczesny. Ich mciom panom posłom osobne, blizu siebie dano gmachy, sługom też według możności zmieszczac się przyszło.

W godzinę po przyiechaniu o

zmroku przyszedł do ich mości diak opowiedaiąc: Царское Величество васъ великихъ пословъ жалуетъ да обсылаетъ васъ виндомъ церковнымъ романеєю, медомъ, рыбами и всякими ѣствы. Co wszytko, iako czego miało wiele bydź, specificie z rejestru ich mci czytał.

17 w Sobotę. Zeszli się ich mci do i. m. pana Kamienieckiego, gdzie ci dworzanie Carscy, Kozłowski y Gorychwostow z towarzyszami (a teraz iuż przystawowie nasi), przyszli do ich mci, ktorym ich mość to proponowali: Doniescie to od nas dumnym boiarom, braci naszej, niech od siebie Carowi czołom biia y od nas mowia, aby nas kazał do do siebie przed wtorkiem, to iest przed dniem przysiędę naznaczonym, puścić, y aby, pomienionego dnia nieuchybiając, według dokończalnych zapisow, wykonał przysięgę. To też nas wiele urażac musi, że z nami nie iako z posły, ale z pońiennikami postęmpuia, zawarszy nas w tak ciasnym dworze, w ktorym w iedney izbie po kilku dziesiąt człowieka, a piechota y wielka część koni na podworzu pod niebem ieno stoi, tudziesz kupcy y inna drobniejsza czeladz; do tego ieszcze nas wkoło dworu strzelcami warta okrażyli. Niechcąc tedy my, wolny lud, ktorzychmy tu z dobrej woli przyiechali, tego ponosić prosiemy przez was boiar dumnych, braci naszej, niech to donosą carowi, aby

z nami tak nie kazał postempować. Przy tey ciasnocie y to nam nie znosna, że głód ludzie y konie nasze cierpieć muszą od was, bowiem szczupły karm dochodzi, a na miasto dla kupienia potrzebnych rzeczy wychodzić nie wolno. Moskwa, iako niewolny narod, nie na to nie odpowiadając, ieno obiecawszy to donieść boiarom dumnym y odwiet ich mciom panom posłom przynieść, odeszli, y zaraz do zamku iechali.

Ku wieczorowi przyszli do j. m. pana Kamienieckiego przystawowie chcąc odpowiedzieć; lecz iż j. m. p. woiewodzica Wilenskiego nie było tam, posiedziawszy tam trochę, nieczyniąc relatyey, odeszli.

18 w Niedzielę zapustną. Po mszy s. zeszli się ich mości do stanowiska j. m. p. Kamienieckiego, gdzie przystawowie, przyszedszy na wczoraysze ich mości panow posłów propositie, od boiar dumnych odpowiedzieli: Не можно вамъ великимъ посломъ въ ту пору, какъ вы хотите, у царского величества быти: въ сіе дни, царское величество набоженствомъ и духовными дѣлами забавны. А што есте говорили о береженье, што коло двора стрѣльцы берегутъ и васъ не пускаютъ въ двора и вашихъ людей, такъ у насъ ведется: докуль послы царскихъ достойныхъ глазовъ не огледаютъ, да потомъ вамъ не будетъ такое береженье, вольно будетъ ходити въ двора въ мѣсто. Wysłuchawszy tedy ralatyey, rzekł jego mość pan woiewodzie Wilenski: Dziwuiemy

się przewrotności narodu waszego, że starszy wasi y wy wszyscy w tak dobrym y świętobliwym дѣлѣ przewłokę czynicie, iest za co Pana Boga chwalić, że tak srogie między chrześciantwem krwie rozlanie pohamował, a wyscie dobrodzieystwa Jego y łaskowości krola j. m. pana naszego niewdzięczni, a posłowie wasi u rzeczki Polanowki stanowiąc dokonczalne zapisy, y крестнымъ one potwierdzając całowaniem niewiedzieli o tych dniach, a swieszczonikow y kalendarow z sobą nie mieli, s ktorych dobrze się informować; y iezeli te dni wiedzieli być na przeszkodzie, na inny czas przysięgę carską złożyć mogli, ale y w te dni święte czemu byście tak świętobliwe Bogu przyjemne, dobrym ludziom miłe dla dobra pospolitego konczyć nie miało. My w osobie krola j. m. p. naszego dość z siebie czyniąc przed naznaczonym przysiędze czasem przybywszy zaczęte rzeczy konczyć gotowiśmy, tego ieno potrzebuemy, abychmy wprzod u cara byli. Jego mość pan Wiażewicz idem sentiebat mówiąc: zrozumieliście co mówił jego mość, tegoż y ia potrzebuję. J. m. pan Kamieniecki potom rzekł: ia duszę mey zatracać niechcę przysiagwszy na te dokonczalne zapisy, niechay y waszych tak wiele nieginie, ktore zawodzicie, bo y waszy wielcy posłowie (a po naszemu commissarze) przysięgli na to, że

дня 10 Февраля числа według naszego *) календарза miał się wieczny mir między hospodary y gospodarstwy przysięgą carską utwierdzić; próżno tedy nas bawicie, bo jeżeli zatrzymywać dalej zechcecie, przydzie się nam instructiey krola j. m. p. naszego mlciwego trzymać, który skutek (iesli przydzie do tego) będzie wam widomy; wsiadшы na konie nasze naznaczonego dnia przysiędze, poiedziemy do Cara, naydziemy sposob przeyscia do niego; będzie li kto chciał hamować, nie zażyie uciechy, wszytek swiat osądzi, że nie s krola j. m. p. naszego, ani z nas posłów przyczyna będzie rozerwania zaczętey rzeczy. Miecz carski, a szyie nasze, gotowismy za dostoiensstwo krola jego mości głowy nasze położyć, ale nie tylko Bogu, widzácemu wszystkie rzeczy, lecz i wszytkiemu swiatu wiadoma była by prawda nasza y wasza przewrotność, za którą pewna pomsta Boża nad wami wisi. Chcemy preto być u hospodara waszego y rozkazaniu krola jego mości dosyć czynić. Na te ich mości mowy odpowiedział Gorychwostow: Невозможно вамъ, великимъ посломъ, на сихъ дняхъ быти у царского величества, на тамтой недѣли васъ къ своимъ достойнымъ очамъ припустить; а коли есте хотѣли борздо быти у господара нашего, чему есте не спѣшалисье? Rzekł j. m. pan woiewodzic Wilenski:

*) Должно читать: waszego.

Lubo bysmy y dawniey przyiechali (a chesmy y teraz nie upuścili czasu) czekalibyśmy przecię dnia naznaczonego, przeto ieżeli obieciecie po hospodaru waszym, że stałoby się w dzień naznaczony dokonczalnym zapisom y крестному posłów całowaniu, gdybyśmy dawniey przyiechali, czemu teraz nabożęstwom się zastaniaiąc nieprawdą z nami idziecie. Według naszey jazdy, bylibyśmy tu przed tym kilą dni, y gdy wasz Fiłon w Wiazmie trzy dni zatrzymywał, chcielismy porzuciwszy wozy, dostatki, ciężary nasze i wszytko porzucić, a sami się tu do stolice spieszyć. Wyiechawszy z Wiazmy prowadzili nas umyślnie bocząc z goścince małemi noclegami, przy was tedy zostaie wina, żeście nas kazali umyślnie zatrzymywać. Odpowiedzieli: Филонъ, сказываесть, мовилъ вамъ, штобъ вы спѣшалисье; ино вы великіе послы помалу ѣхали. Rzekł pan Wiażewicz: Sromał by się tey nieprawdy swoiey gdyby tu był. Kozłowski na piersze słowa wyrwał się z taką mową: сказываеете што хотѣли есте всѣдши на лошади ваши ѣхать тутъ у столицу да и теперъ хочете къ осударю самовольствомъ ѣхать; не можно тутъ въ царствѣ великого господара нашего вамъ такъ ѣздить, не въ Литвѣ то, да ни въ Польшѣ. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki z affectem: abochmy chłopi Cara waszego, iako wy, wolnosmy

narod, wolnosmy do was przyiechali, y iesli się dokonczalnym zapisom na czasie naznaczonym dość nie będzie działa, odważywszy gardła nasze, wolno będziemy chcieli przeysć. Kozłowski pierwsze powtorzył słowa. A i. m. p. Kamieniecki powiedział mu: Czy wiesz ty o tom, że tobie ze mną не можно говорить, boś ty mnie не верста: jam wolny szlachcic, a wy chłopci hospodarscy; iesli tu siedzisz, tedy to z ludzkości moiej y poczostki pochodzi, a o te nieprawdę y łgarstwo waszę, że niepotrzebnie zwłoczycie, a tym barziej o dostojenstwo krola iego mości złożywszy na stronę poselstwa s tobą y z każdym gotowem się bronią rozprawić; toż o każdym z nas, ktorzysmy tu przyiechali, rozumieycie, że się zarowno za dostojenstwo k. i. m. zastawiać gotowi. Odpowiedział Kozłowski: Не тая теперь пора о версту говорить, да и теперь Александръ высоко говоришь. A iego mość pan woiewodzie Wilenski rzekł mu: а ты, хлопе, дурно говоришь! Gorychwestow, w mowach y we wszystkim subtelniejszy, pokrywał chitrością postawą, i często się w rzecz wrywaiąc, grubianstwo Kozłowskiego. Z takiego uszanowania odeszli do swoich izdeb, ktore w temże dworze poselskim były. Na wieczery będąc u i. m. pana woiewodzica i. m. p. Kamieniecki y pan Wiazewicz znosili się z sobą.

Dworzanie krola iego mości. Przy iego mości panu Kamienieckim przyiaciele, a przy iego mości panu woiewodzie Wilenskim służy iego mości za dworzan były, tudzież spisek wszytkiego dworu iego mości: i. m. p. Iakub Karol Madalenski, woyski Mścislawski, dworzak. i. m. przy iego mości panu woiewodzie Wilenskim z wielkiego xięstwa Litewskiego. J. m. p. Krzętowski przy i. m. panu Kamienieckim z Corony. J. m. p. Heronim Ciechanowicz, podsędek Smolenski, dworzanin k. j. m. z W. X. Lit.; czeladzi 5, koni 8. J. m. p. Masalski, podstoli Brasławski, dworzanin k. j. m. z W. X. Lit.; czeladzi 5, koni 8. J. m. pan Krysztoff Cechanowiecki, podstoli Mścislawski, dworzanin k. j. m. z W. X. Lit.; czeladzi 5, koni 8. J. m. p. Trzcinski, dworzanin k. j. m. z Corony. J. m. p. Głogowski, dworzanin k. j. m. z Corony. J. m. pan Galimski, stolnik Orszanski, dworzanin k. j. m. z W. X. Lit.; czeladzi 5, koni 7. I. m. p. Girowski, dworzanin k. i. m. z Corony. I. m. p. Mikołay Nieroszynski, podsędek Rzeczycki, dworzanin k. i. m. z W. X. Lit.; czeladzi 5, koni 8. Pan Olszynski Komornik k. i. m. Takim porządkiem dworzanie krola iego mości z Corony y wielkiego xięstwa Litew. w reiestrze byli. *)

*) «Да дворянъ королевскихъ 11 чело-
ловѣкъ.» (Акты Историческ. т. III, № 182,
стр. 332).

Inna assystentia i. m. p. wolewodzica Wilenskigo. Patres Societatis Jesu. Pater Thomas Iurgiewicz. Frater Symeon Pokulewicz. I. m. p. Heronim Piestrzecki, starszy sługa, czeladzi 5, koni 6. I. m. p. Piotr Judycki, czeladzi 5, koni 6. I. m. p. Hilariusz Czyż czel. 5, koni 6. I. m. p. Stephan Szweykowski, czel. 5, koni 6. I. m. p. Alexander Przystanowski, czel. 4, koni 5. I. m. p. Stanisław Koszczyć czel. 4, koni 5. I. m. p. Marcin Koszczyć, czel. 4, koni 5. I. m. p. Andrzej Dziewiałtowski, czel. 3, koni 4. I. m. p. Krystoff Michałowski, czel. 3, koni 4. I. m. p. Andrzej Klimowicz, czel. 3, koni 4. I. m. p. Jan Milanowski, czel. 3, koni 4. I. m. p. Jan Bernacki, czel. 3, koni 4. I. m. p. Kazimierz Korsak, czel. 2, koni 3. I. m. p. Jan Pruszanowski, rotmistrz pieszy, czel. 2, koni 3. I. m. p. Adam Jan Krzczonowicz, czel. 2, koni 3. Pan Jakub Kal, doctor. Pan Zacharyasz Schule, cyrulik. Każdy z sług nad opisaną lidzbę koni y czeladzi niemal sowito miał, ale na tak wielu obroki dworzanom y wszystkim sługom dawano, bo y dworzanie krolewscy rękodaynemi iego mości.

Młodź. Pan Mikołaj Polubinski, podskarbi y starszy pokoiowy, pan Łukasz Dłuski koniuszy, pan Emanuel Brzostowski, p. Jan Kniażewicz, p. Jan Doboszynski, p. Troian Woyniłowicz, p. Lew Dziukanicki, p. Alexander Paszkow-

ski, szafarz, pan Jerzy Jatold, stannowiczny, p. Olbrycht Prazmowski, p. Gabriel Piskun, kuchmistrz, p. Mikołaj Podolski, p. Jan Wilkaniec, p. Kazimierz Koziół, p. Stanisław Dziewiałtowski, p. Mikołaj Janowicz, p. Jan Stanisław Stanski, pan Samuel Jacynicz, p. Jan Raiecki, p. Jan Koszczyc, p. Piotr Rudomina, p. Damery Francuz, p. Stephan Dębinski, p. Jakub May. Pacholenta mali: Konstanty Grotowski, Frydrych Roleshaus Szwarc. Piwniczny Jan Kołyszko. Muzykow 4; chłopiąt u nich 4, piechoty 60, stołowi dway, trębaczow dwa, krawiec y czeladzi u niego 2, kuchenney czeladzi 14, stajenney czeladzi 33. Każdemu z młodzi na parę koni obrok (acz drudzy y więcey mieli) y iednemu czeladnikowi strawe dawano.

19 w Poniedziałek zapustny. Gdy się ich mość panowie posłowie wespoł zeszli przyniesli przystawowie od boiar dumnych hramotę przy oddaniu oney rozmawiając toties quoties repetowali wczoraysze swe zasłony powiedaiąc, że Car w te dni na początku postu idąc trybem przodkow swych y trzymając się prawić cerkiewnych żadnych spraw publicznych, ani prywatnych nie odprawuie, przez cały dzień w cerkwi siedząc, Bogu ze łzami się modli, a nawet i sukien na się ozdobnych niekładąc, w prostym ubiorze,

Bogu się upokarża, zaczynam żądaniu człowieka i dumnym boiarom procz sypialników i okolicznych jego nie wolno do niego chodzić. I. m. pan Kamieniecki mówi im: Mowcie dumnym boiarom, niech od siebie carowi czołem białą, żeby nas teraz przynajmniej do pocałowania ręki puścił. Odpowiedział Gorychwostow: за тымъ одложенъемъ сроку, никакая перемѣна не будетъ, и не одмѣнить се тое, на чомъ великіе послы ваши и наши у Поляновки крестъ цѣловали, и царское величество, оставивши богомолье, сполнить тое все и душою своею закрѣпить. Rzekł j. m. pan Kamieniecki: My posłowie, iak miechy, co w nas włożono, to niesiemy, y potrzebuujemy koniecznie, aby się tem zapisom dosyć działo, bo waszym gołym słowem, kteremi na dalszy czas imieniem boiar dumnych tę przysięgę Carską zwlekacie, wierzyć nie bezpieczna, ponieważ przysięga commissarska y pisma w małej są u was (iako się daie widzieć) wadzę; iednak nie możemy być inaczej; nie będziemy się domagać na dniu naznaczonym przysięgi, bo ieszcze przed oną potrzeba niektore statie namowit, ieno niech iutro u Cara będziemy, a iesli od niego usłyszemy, że się teraz dla nabożenstwa temu dosyć stać nie może, a odłoży do pewnego czasu, my będziemy się słowem Carskim contentować, mając to sobie za dobry ukreplenia początek.

Moskwa nie certując temi się zaslaniała ratiami, ktorych częste repetowanie, iż już było omierzło. Rzekł j. m. pan wojewodzie Wilenski: Dzień wczorayszy strawiliście, y dziś trawicie zasadziwszy się na niesłusznych y posmiwiska godnych wymowkach ni cescie nowego nam nie przyniesli ieno s tym, że nabożenstwem na plac wyiezdzacie, na co wam dostatecznie ieszcze wczora odpowiedziało; lepiej tedy szczerze z nami idąc, nie zwlekając co pewnego powiedzieć, abo zaczęte konczyć rzeczy krotko na te słowa zapłacili: не можно инакъ только какъ царского величества будетъ воля, а przytem responsu na hramotę ustnego lub na pismie potrzebowali od ich mości do boiar y z tem odeszli. Ich mość panowie posłowie namawiali się z sobą, iezeli im ustny czyli przez hramotę dać respons, aby się tedy ich do pisania hramot pociągnęło. Staneło na tym, że odpisać.

Hramota boiar dumnych do ich mości pp. posłow.

Великого господаря Царя и великого князя Михаила Федоровича всея Руси самодержца и многихъ господарствъ господаря и обладателя его царского величества бояре думные люди велѣли намъ говорить, приказывали есте великого господаря нашего его царского величества къ намъ бояромъ и къ думнымъ людямъ великому господарю нашему, яко царско-

му величеству, велѣли вамъ быти у его царского величества на посольствѣ для доконченья на приговореной срокъ, Февраля десятое число, и вѣчное докончанье великому господарю нашему, яко царскому величеству, въ той день закрѣпити своею господарскою душею и грамотою и печатью. И мы царского величества бояре думные люди вамъ великимъ посломъ то вамъ объявляемъ, што великій господарь нашъ, яко царское величество, зъ братомъ своимъ зъ великимъ господаромъ вашимъ Владыславомъ, королемъ Польскимъ и великимъ княземъ Литовскимъ, брацтво и дружбу и любовь мѣти будетъ и вѣчное докончанье своею господарскою душею, грамотою и печатью утвердить по тому, какъ обои великіе послы приговорили, и премѣненья посольскому договору зъ царского величества стороны ни въ чомъ не будетъ. Только на тотъ приговореный срокъ Февраля десятой день вамъ у его царского величества быти и того доконченья учинить не можно, потому што прилучилося постное время светого великого поста первая недѣля, и въ тую первую недѣлю онъ великій господарь, такъ же и мы царского величества бояре думные и вшелякіе люди той первой недѣли постимся и говѣемъ и очищаемся постомъ и молитвою и слезами паче всихъ дней, какъ о томъ светые Апостолы и светые отцы предали, и пережѣнить того никакими мѣрами не можно, да не только въ тые дни великому господарю нашему крестнаго цѣлованія учинити не можно, и выходу у цар-

ского величества къ бояромъ не бываесть, и бояре къ нему господарю не ходять и очей его господарскихъ не видають, а подвизаються въ тѣ дни о душевныхъ добродѣтелехъ, и для того въ тотъ день, Февраля десятое число, быти вамъ у Царского Величества и того доконченья вѣчного великому господарю нашему своею господарскою душею закрѣпити на першей недѣли не можно. А на второй недѣли вы королевского величества великіе послы у великого господара нашего у его царского величества на посольствѣ будете, и дѣла ихъ господарскіе и посольскіе договоръ учнуть дѣлати по ихъ господарскому повелѣнью и посольскому договору и вѣчному доконченью, а нарушенья въ томъ межъ великихъ господарей и брацкой дружбѣ и любви помѣшки не будетъ ни якими мѣрами. А обои великіе послы, будучи на зѣздѣ, тому времени срокъ написали, не усмотривши того, што то время будетъ въ первую недѣлю великого поста, и такимъ малымъ временемъ мирному договору и вѣчному докончанью по нихъ одъ него не будетъ. А што вы великіе послы говорили приставомъ, только великій господарь нашъ его царское величество не велить вамъ въ тотъ день быти на посольствѣ, и вы сѣдши на кони поѣдете къ великому господарю нашему сами безъ указу, а будетъ насъ непустьятъ, и то будетъ вѣчному мирному докончанью нарушенье наше стороны, и миръ не въ миръ будетъ. А въ мирной посольской договоръ написано именно, што великимъ гос-

подаремъ межъ собою быти въ брацкой дружбѣ и любви и искать собѣ стороны лутшого, а хотъ и будетъ которая ссора межъ господарствъ, и того сыскивать и росправу учинить. А мирному договору нарушенъе чинити хотите, и мы царского величества бояры тымъ всимъ словамъ дивимся гораздо, што вы, великіе послы, говорите такіе непристойныя слова, которые межъ великихъ господарей ку брацкой дружбѣ и любви и вѣчному dokonчанью не пристоятъ, да и нестаточное то дѣло, што вамъ, прѣхавши у великого господара нашего господарство, чинить самовольство. А велѣли есмы вамъ говорить для того, штобы вы собѣ разрадили то, што светыхъ Апостолей и светыхъ отцы правила не взрушаются ни якими челоувѣческими предами. А што говорите, што вашихъ людей зъ двора не пускають, и то въ Московскимъ господарствѣ повелосе не ново и зъ давныхъ лѣтъ; твой, Казимеру Львовичу, отецъ, воевода Виленскій и гетманъ, Левъ Ивановичъ Сапѣга, въ Московскомъ господарствѣ въ посольствѣ бывалъ и неоднова обереженъе къ нему и къ его людямъ бывало по томуужъ, што и нинѣ вамъ; а нѣтъ же вамъ и неволи ни которое, кормы вамъ людскіе и конскіе даютъ довольно; а што сказываετε, што вамъ стояти тѣсно, и тая вамъ тѣснота дѣветъ се одъ себе, што есте людомъ долго росписы неprisлали, колько зъ вами людей будетъ, и столько людей съ вами не чаяли, а нинѣ по царского величества указу хоромъ прибавити вамъ велѣно. А што хоче-

те ити самовольствомъ и того вамъ учинить не дадутъ, и которое бесчестіе въ томъ вамъ учинится одъ вашего упрямства, а мы васъ великихъ пословъ напоминаемъ, што вамъ безъ повелѣнія царского величества на посольство не ѣхати и тымъ себе не бесчестити, а мы желаемъ мѣтъ зъ великими господары брацкой дружбы и любви, а вамъ великимъ посломъ всякого добра. *Daty u podpisu żadnego niebuło u tey hramoty.*

Respons od ich mości pp. posłów.

Отъ найяснѣйшого и великого господара Владыслава четвертого, Божию милостию короля Польского и великого князя Литовского и инныхъ а Шведского дѣдичного короля, отъ насъ королевского величества великихъ пословъ, его царского величества бояромъ и думнымъ людемъ отвѣтъ. Присылали есте черезъ дворянъ царского величества князя Михаила Козловского и Григорья Горихвостова и инныхъ до насъ грамоту вашу, въ которой даете намъ отвѣтъ на слушное поданье наше, ижъ мы, держечи се вѣчныхъ записовъ договорныхъ межъ великими послы обихъ господаровъ и крестнымъ цѣлованіемъ закрѣпленныхъ, пильно и статечне домавляемъ се того, абы великій господарь царь и великій князь Михайло Ѳедоровичъ всея Руси на срокъ зреченый тое доброе дѣло своими господарскими въ записѣхъ помененыхъ крѣпостями закрѣпить и утвердилъ, и вы тотъ срокъ на дальній часъ одставляете для посту и на-

боженства, чему мы барзо дивимся, же то ваши послы на Поляновцѣ не перестерегали, хотя тамъ умные люди были и духовныхъ своихъ ольманахи зъ собою мѣли. А теперъ коли есьмо вжо на сесь срокъ приѣхали, непристойна речъ намъ того умылять то опасеніе и постъ правдивый, учинити покой такъ широкимъ землямъ и народомъ, которымъ панове наши пануютъ, вѣдь справедлива присега никого не посквернитъ, але еще очищаетъ и Богу любимъ чинить, яко то и писмо светое свѣтчить, гды мовитъ: будутъ похвалени вси, которые на мое имя присегаютъ; добрая речъ, если очищаются постомъ и слезами передъ Царомъ Небескимъ, але то лѣпшая досытъ чинити присезѣ и добрымъ закрѣпленіемъ одставити кровь хрестіанскую, которая черезъ такъ много лѣтъ лиласе, жаль се Боже, межи нами. Пишете и о то, ижъ мы непристойне и упорне домогаемъ се ѣхать до господара вашего, и тымъ раста и пріязни розрываемъ,—даемы то на вашъ разсудокъ и всего свѣта, хто зъ насъ пристойнѣй чинитъ чи мы, чи вы, што на срокъ приѣхавши того у васъ упоминаемъсе, на што запись и присега зашла, чи вы; што нехочете записомъ и присезѣ досытъ чинити. А при томъ грозите намъ якоюсь нечестью, которое се мы не боимъ: покуль жити будемъ, честь наша при насъ будетъ, а если насъ право народовъ и право посольское у васъ не охоронитъ, готовы есьмо и померти при нашей правдѣ и при чести найяснѣйшого господара нашего и речи посполитое милое, матки наше; а

вамъ, яко се то нагородитъ, и отъ Пана Бога, который правду милуетъ, и одъ короля его милости пана нашего и одъ всего свѣта платити будетъ, часъ тое покажетъ. Не то мы по васъ братья нашей ѣдучи зъ такъ добрымъ и певномъ дѣломъ сподѣвалисе; зъ нашею цноты и повинности посельское королю его милости и речи посполитой мы то винни безъ перестанку чинити и мовити будемъ, а вашею такое зъ нами обойстье нетолько короля его милости и отчизну нашу, але и иншихъ монарховъ хрестіанскихъ научить яко вѣры и записовъ и присеги сусѣдомъ додерживать; насъ вы не устрашите, ани одведете вашими грозьбами одъ нашею правды и повинности, при которой готовы есьмо померти; вѣдь не сами помремо суть и ваши великіе послы въ Польшѣ, але лутшей бы то вамъ братья нашей учинити такъ, а великому господару своему бити отъ себе чоломъ, абы такъ доброе дѣло не росходилося, абы ты господарства по такъ долгихъ войнахъ и по такъ обфитой вылитой крови одпочили, абы на великого господара нашего, брата своего, тую честь вложилъ, штобъ насъ великихъ пословъ найяснѣйшого короля его милости великій господарь передъ себе водлугъ сроку и крестного цѣлованія великихъ пословъ пустилъ; а мы его достойные царскіе очи огледавши и зъ здоровья его именемъ короля его милости порадовавшись, коли слово его господарское зъ усть его почуемъ, же теперъ въ тую недѣлю скончится тое все дѣло не можетъ, ино мы за таковымъ его словомъ господарскимъ укрѣпленнымъ, до кольбу

дни пождемо, и о инныхъ статьяхъ зъ вами братьею нашою договоримъ и помененого сроку ждати терпливе будемъ и доброе дѣло на крѣпи поставимъ. А инакъ што за певность того будетъ, што намъ теперь словы обѣдуютъ; и якъ словомъ вѣрить, коли запись вѣчныхъ пактъ и крѣпкая присега одъ васъ се ламлетъ. Пишете тежъ, ижъ замкненъе пословъ и люди посольскихъ у Москвѣ ведетса,--у насъ народу вольного не ведетса; але коли такъ у васъ, тогды у насъ вамъ то напотомъ поведетса, же такожъ вашихъ пословъ замыкати будутъ. Корму тежъ намъ не вымавляте, бо половина нашихъ людей и ковей голодна, але мы царского скарбу вередити тымъ нехочемъ, досытъ намъ дайте вольность, же собѣ купимъ чого надобѣ, гды жесмо одъ великого господара короля его милости пана нашего милостивого до великого господара царя въ великихъ послахъ ѣдуча зъ великимъ дѣломъ въ меньшей громадѣ выбрать немогли, при голодѣ маемъ и холодъ, люди нашихъ большая половина на морозѣ безъ хать и безъ дровъ. Не такъ у насъ вашимъ великимъ посломъ дѣтса. А затымъ вамъ бояромъ думнымъ жичимъ всякаго добра.

Ten respons y drugie potem takze tez ich m. pp. posłowie im bez podpisu dawali, a dla zrozumienia y przeczytania ruskim pismem y ięzykiem pisywali do nich.

W wieczor przystawowie oddali ich meiom hramotę od boiar dumnych, ktora takowa była:

Великого господара царя и вели-

кого князя Михаила Федоровича всея Руси самодержца и многихъ господарствъ господара и обладателя его царского величества, бояре думные люди велѣли вамъ великимъ посломъ говорить — приставовъ кн. Михаила Козловского съ товариши, объявляючи вамъ, што вамъ великимъ посломъ у великого господара нашего царя и великого князя Михаила Федоровича всея Руси самодержца на первой недѣли светого поста великого быти не можно и вѣчного докончанья царскому величеству на первой недѣли закрѣпити никакъ не можно, што въ тѣ дни мы царского величества бояре и думные люди у царского величества не бываемъ и очей его господарскихъ не видаемъ. И вы къ намъ приказали зъ приставы жъ, штобъ вамъ у царского величества на договорной срокъ быти на посольствѣ и вѣчное докончанье можно учинити въ нинѣшной день, и мы нинѣ вамъ великимъ посломъ объявляемъ, што вамъ у царского величества на сей первой недѣли никакими мѣрами быти невозможно, а по вашему прошенью великій господарь нашъ его царское величество велитъ вамъ великимъ посломъ быти у себе господара на посольствѣ въ нинѣшнее воскресение, потому што по нинѣшной христіанской греческой вѣрѣ въ тотъ день совершеного просто небываетъ на некоторые рады розрѣшенъе, а до недѣли светого поста никако розрѣшити невозможно; у царского величества на нинѣшней недѣли и кушанье бываеъ не всегда. Для того наминаемъ васъ братью

нашу по любви, штобъ вамъ того малого времени, што у царского величества до недѣли не будете, въ сумнѣнне собѣ никакое непоставити и о томъ собѣ не помышляти, што то посольство вапо до недѣли не начнетъся либо для какихъ нелюбительныхъ мѣръ. Мы вамъ, великимъ посломъ объявляемъ и свидѣтельствуемъ душами нашими, што у великого господара нашего у царского величества о господарѣ вашомъ ни которое недоброе мысли нѣтъ и не будетъ, и посольской договоръ и вѣчное докончанье межъ великихъ господарей совершится не въ долгихъ дняхъ; а надѣмся на милость Божию, што межъ великихъ господарей нашихъ брацкая дружба и любовь учнетъ множиться, также и мы царского величества бояре и думные люди по его царскому повелѣнью межъ себе будемъ въ брацкой дружбѣ и згодѣ, и желаемъ вамъ всякого добра.

20 we Wtorek zapustny. Czyniąc dosyc powinności swoiey, i. m. panowie posłowie iako się przez te wszystkie dni od przyjazdu swojego do stolice domawiali u boiar dumnych przez przystawow, aby hospodarowi swemu od siebie czołom bili, żeby' dokonczalnych zapisow u przysięgi commissarzow swoich u Polanowki wypełnionej nic nie łamiąc dosyc dohownym czynił zapisom u dnia przysiędze swej naznaczonego nieuchybiał; tak u dzisiejszego dnia, ktorego się to odprawować miało, barzo się domagali y gotowi byli do zamku iechać,

iakoż y konie pogotowano było. Widząc iednak Moskwę uporną, nabozenstwem się zasłaniającą (iako się daie z hramot widzieć), przedsięwzięcia swego do skutku nie przywiedli y postaremu u zamknieniu nam zostać przyszło: bramę potężną wartą osadzili a dwor na koło okrążyli strzelcami. Przystawowie, wydząc że konie po podporzu przysiodłane wodzą masztalерze, co umyślnie dla widzenia ich czynić kazano, przyszli do i. m. panow posłow prosząc, aby konie porozsiodływać kazali, upewniając pod krestnym całowaniem imieniem boiar dumnych, że w przyszłą niedzielę, po odprawieniu tego nabozenstwa, będą ich mości do cara przypuszczoni y dokonczalnym zapisom we wszystkim dosyc się stanie. Częstemi tedy ich prozbami a barzией uporem tego narodu i. m. przymuszeni, pozwolili do niedzieli czekać, gdyż ynaczey być nie mogło, a gwałtem co pocynać trudno było. Otrzymawszy przystawowie taką ich mości rezolucją, odeszli z podziękowaniem za to, y zaraz wsiadszy na wozy swe iechali do boiar dumnych dla relatiey tego, co sprawili. Po obiedzie, gdy się ich mość zeszedli do i. m. p. woiewodzica Wilenskiego, przystawowie przyszedszy dziękowali ich mciom za to imieniem boiar dumnych, że, nie przeszkadzając nabozenstwu, uczynili to na prozbę onych, y assecu-

ruiąc, że w te niedzielę oczy carskie ich mość oglądaią, to też po caru obiecuiąc, że da ich mciom do krola iego mości od siebie hramotę, excusuiąc ich mości, że ten odkład przysięgi nie dla żadnych ynnych przyczyn, ale dla zwyczajnego nabożenstwa, stać się musiał. Opowiedzieli przytem, że car ich mciom panom posłom wszystkie, według potrzeby, nie patrząc postanowienia, dawać kazał. Przyczyniono tedy nad zwyczajny obrok siano wozow 5.

Tegoż dnia, z podziwieniem naszych, oraz y drzewo, ieno co ociosane, zwiorow na budowanie gotuiąc, a drudzy zaraz w zręby stawiając cztery izby ze wszystkim, procz przykrycia, piecow a okien, y ganek na gurze dla bliższego przeyscia między mieszkaniem i. m. p. wojewodzicowym y i. m. p. Kamienieckiego zbudowali.

12 we Srodę Popielec. Przystawowie przysli do ich mości panow posłow imieniem samego cara upewniając ich mości, że w przyszłą niedzielę będą do niego puszczeni y potym w krotkim czasie dokonalnym zapisom dosyć się stanie we wszystkim. A iż się z czasu y terminu naznaczonego przysiędze zwłokło, obiecowali imieniem carskim o tem do krola i. m. hramotę od niego. W izbach wczora postawionych piece, okna, przykrycie postawiono, że zaraz mógł by w

nich mieszkać, iedno dla przeschnienia y wyscia swędu przepalono.

Tegoż dnia karm postny postanowiono lepszy, niżeli w drodze dawano.

Karm według Moskiewskiego spisku w stolicy podanego spisany przez przystawow.

Посломъ тромъ чоловѣкомъ по два калача крупичатыхъ на коленное (?) дѣло. По хлѣбцу ржаному доброму бѣлому. По три блюда пироговъ, да по три блюда оладей зъ сахаромъ. Пану Мадаленскому по колачу смѣтному (?) въ лопату да по хлѣбцу бѣлому на день. Дворяномъ десети чоловѣкомъ по хлѣбу грошовому да по три калача двуденежныхъ чоловѣку на день. Посольскимъ и дворянскимъ людемъ 489 чоловѣкомъ по хлѣбу грошовому да по колачу триденежному.

Питіе. Двумъ посломъ по 10 чарокъ, третему 8 чарокъ вина боярскаго на день, то есть gorzałki. Посломъ всимъ тромъ по двѣ кружки романей или мальвазій, по двѣ кружки меду вишневого, по 2 кружки меду малинового, по 2 кружки меду смородинового, по 3 кружки меду обарного, по ведру меду паточного добраго зъ гвоздикомъ или безъ гвоздика, какъ похочуть. По ведру меду цѣжоного добраго, по два ведра пива добраго. Королевскимъ дворяномъ, 11 чоловѣкомъ, по 6 чарокъ вина добраго (то іест gorzałki), по кружцѣ романіи или ринскаго, по кружцѣ меду обарного, по двѣ кружки цѣжоного добраго меду, по двѣ кружки меду княжоваго, добраго, по полъ ведра пива добраго

человѣку на день. Да людемъ посольскимъ и дворянскимъ велѣно давать, первое статьи 155 человѣкомъ, по 6 чарокъ вина, по 2 кружки меду княжового, по 2 кружки пива чоловѣку на день; а достальнымъ 334 чоловѣкомъ, по 4 чарки вина, по кружцѣ меду по кружцѣ пива чоловѣку на день.

Посломъ трое чоловѣкомъ на день въ постные дни живые рыбы: 9 щукъ на парь и на колотки и въ юху, 6 язей, 24 окуней. Рыбы мерзлые и просольные: 3 стерледи на парь, чечуги, 3 леща на парь, 3 звена осетрины, 3 звена сѣмжины или доброе бѣлое, 3 звена бѣлужины оханное доброе, 3 звена осетрины доброе ступижное да по два блюда икры черное чоловѣку на день.

Дворяномъ въ постные дни давать: По гривенки икры черное чоловѣку или красное щучье, или сосиговое, или рапиное, пережѣная какъ похочуть, по лещу невеликомъ, по два язи на парь, по двѣ щуки свѣжихъ въ юху, по 2 звена осетрины доброе, по 2 звена бѣлужины на день.

Посольскимъ и дворянскимъ людемъ лутшимъ, 155 человѣкомъ, — двумъ чоловѣкомъ: по блюду юхи свѣжое, по блюду рыбы просольное доброе осетрины, по блюду бѣлужины доброе, а достальнымъ 334 чоловѣкомъ, на два чоловѣки: по блюду юхи рыбы свѣжое, по блюду осетрины или бѣлужины.

Посломъ же зъ дворяны и зъ людьми въ постные дни, четверть масла орѣхового, масла деревяного, по ведру масла конопленного, укусу ве-

деръ 6. по 3 пуда соли, патоки пудъ, четверть крупъ гречневыхъ, четверть гороху, четверть муки пшеничное. Посломъ же двумъ чоловѣкомъ, шесть свѣчъ витыхъ восковыхъ на день. Посломъ зъ дворяны и зъ людьми по сту свѣчъ сальныхъ денежныхъ. Цыбули и чеснока посломъ зъ дворяны и зъ людьми по десети олтынъ, а сколько на десеть олтынъ того будетъ и о то сказати ранѣй для того, не малоль того будетъ. Имъ же на день по пятьдесятъ качановъ капусты бѣлое, или соленое какъ они похочуть. А куповать то всѣ цѣловальникомъ и на дворъ приносить.

Конской кормъ. Посломъ и дворяномъ и людемъ посольскимъ овса четверти 50, да по 50 острамковъ сѣна, да на всѣ лошади по 20 острамковъ соломы на постель.

А купцомъ корму давать не велѣно. А дровъ давать сколько надобѣ, а дрова возить сѣчные. А на дворѣ огней не класти.

Wszystek ten karm dla ludzi y koni y napoie uważaiąc nierowno y czworaką większą gromadę, tak ludzi iako y koni przy i. m. wojewodzicu Wilenskim będących na dwie części dzielono, iedna i. m. a druga taka część i. m. p. Kamienieckiemu z i. mością p. Wiażewiczom się dostawała, acz ci y s tey proportionaliter więcey się i. m. p. Kamienieckiemu niż i. m. panu Wiażewiczowi się dostawało. Wodę też do dworu kadziami y beczkami bez przestanku wożąc, w kad

zie stojące poroznu nalewali chłopi, y mieliśmy iey dosyć.

22 we Czwartek. Ich mość panowie posłowie mowili przystawom o dwor osobny dla kupcow, ktorzy z ich mciami przyiechali. Odpowiedzieli: невозможно тому быти, и передъ тымъ того небывало. Za czym po staremu w ciasnocie mieście się nam przyszło.

23 w Piątek. Przystawowie przyszli do ich mci, oznaymując o pewney godzinie *), ktorey ich mość w przyszłą niedzielę cara witać mają, a mianowicie, o piątej godzinie, na dzień. Tam że zaraz od siebie wrzкомо pytali **) ich mci panow posłow, ieśli iakie mają podarki od krola ich mci y od siebie dla cara. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: правда to iest, że posłowie idąc do monarchow, aby tym wdzięczney i miley od nich przyięci byli, zwykli iaki kolwiek pokłon przynosit, y my byśmy to uczynili, ale widząc od waszych, że wasi posłowie, ktorzy szli do iego mci krola, nic z so-

*) Сравни. Акты Историч., т. III, № 182, стр. 333.

**) Квятковский (Дzieie narodu Polskiego za panowania Władysława IV, стр. 122—123) приводит замѣчаніе Олеарія о запальчивости польскаго посла. Олеарій, не упоминая имени посла, говоритъ, что польскій посолъ хотѣлъ изъ окна выбросить царскаго пристава, пришедшаго справиться о подаркахъ отъ короля: за это царь, не дѣлая, по добротѣ своей, послу никакого насилія, погрозилъ жаловаться на него королю.

бą w podarku niewiezli, my też podarkow od siebie pogotowiu od krola i. m. dawać nie będziemy. Nieodpowiedziała na to Moskwa rzetelnie, czy z niewiadomości, czy też z chitrości. Rzekł Gorychwostow: и какъ бы то наши великіе послы мѣли ѣхати безъ чолобитья королевскому величеству. I. m. p. wojewodzie Wilenski odpowiedział: idzcie wy z nami szczyrze, dowiedzcie się u swoich bolszych, ieśli wasi posłowie powiezli iakie podarki krolowi iego mci panu naszemu od cara y od siebie, y oznaymicie nam o tym, тоż dopiero od nas pewney rzeczy się dowiedziecie.

Przytym mowili ich mość z niemi, aby wszyscy ich mości słudzy całowali rękę carską. Co obiecowali dumnym donieść.

Po obiedzie przystawowie przyszli do ich mci. Gorychwostow w te słowa mowił: Его царское величество, господарь нашъ великій, васъ великихъ пословъ великого господара вашого, брата своего, въ любви пріймующи, велитъ и дворяномъ вашимъ свою царскую руку цаловати; и великій господарь нашъ его царское величество, и мы вси, вѣдаемо, што у васъ въ Литвѣ и Польшѣ у великихъ пановъ много при васъ живеть людей первое статьи, и честивые люди и боярскіе сыны при васъ служатъ; и тымъ всимъ великій господарь нашъ его царское величество зъ ласкавости своее велитъ цалованьемъ руки чоломъ собѣ бити; да вы бѣ ве-

ликіе послы того оберегали, штобъ царскому величеству не нудно было, коли много людей пойдуть къ его достойной рукѣ. Widząc ich mości panowie posłowie, że na discretią się i. m. spuszczaią, obiecowali w to potrafić, aby w tey mierze carowi nie było uprzykrzenie.

24 w Sobotę. Na onegdayszy ich m. pp. posłów respons przynieśli przystawowie od boiar dumnych hramotę:

Великого господара царя и великого князя Михаила Федоровича всея Руси самодержца и многихъ господарствъ господара и обладателя его царского величества бояре и думные люди — великого господара Владислава четвертого, Божию милостию короля Польского, великого князя Литовского и иныхъ, великимъ посломъ Александру Пясечинскому, каштеляну Каменецкому, Казимеру Леону Львовичу Сапѣжъ, воеводичу Виленскому, писарю великого князства Литовского, Петру Важевичу, стольнику и писарю королевскому. Прислали есте къ намъ царского величества бояромъ и думнымъ людямъ письмо противъ нашего письма, каковое мы послали къ вамъ зъ приставы; въ томъ есте письмѣ написали великого господара нашего его царского величества именованье безъ „самодержца“ не по его господарскому достоенству и не по мирному договору черезъ крестное цѣлованье, и тымъ мирному договору чините нарушенье, и то было значальное дѣло, што остерегати господарское чести, и впередъ бы вамъ

великого господара нашего его царское именованье въ письмахъ своихъ писати и въ рѣчахъ своихъ говорити во всемъ по посольскому договору, съ полнымъ царскимъ именованьемъ и „самодержцомъ“, на чомъ обое великіе послы крестъ цаловали. А будетъ вы великіе послы впередъ къ намъ въ письмѣ своемъ учнете писати или въ рѣчи говорити великого господара нашего именованье не сполна и безъ „самодержца“, и мы впередъ такихъ рѣчей вашихъ слушати и письма одъ васъ пріймати не будемъ. А што къ намъ бояромъ и думнымъ людямъ написали есте о томъ, и тымъ есте насъ обезчестили, а мы господара вашего описаемъ во всемъ по посольскому договору, и къ вамъ въ письмѣ нашомъ написали учтиво, а не гордымъ обычаемъ и ни въ чимъ васъ не обезчестили. А писали есмы къ вамъ великимъ посломъ, объявляючи вамъ, што вамъ у великого господара царя нашего и великого князя Михаила Федоровича всея Руси самодержца на первой недѣли светого великого поста быти не возможно, и вы къ намъ писали, штобъ вамъ у царского величества быти на посольствѣ на договореной срокъ; а вѣчное докончанье можно учинить и въ иной день, и мы къ вамъ великимъ посломъ писали, и нинѣ тожь объявляемъ, што великій господарь нашъ его царское величество велитъ вамъ великимъ посломъ быти у себе господара на посольствѣ у нинѣшное воскресенье, а опричь того къ вамъ досадительныхъ и укорительныхъ словъ не писали есмы ни какихъ; а вы вели-

кіе послы писали къ намъ царско-го величества бояромъ и къ думнымъ людямъ непристойнымъ обычаемъ, зъ укоризною, и будто мы грозимъ вамъ нечестію; и вы читаете намъ, што мы одъ того вашего хотѣнія не отведемъ васъ никакими нашими грозбами, при которой правдѣ вашей готовисте и помреть; да и то припоминаете, што вы не сами одни помрете и царского величества послы у Польшѣ. И мы царского величества бояре и думные люди васъ королевского величества великихъ пословъ въ нинѣшномъ ни въ чомъ не безчестили и зъ укоризною и грозбою къ вамъ не писали и приставомъ васъ ни въ чомъ безчестити словомъ и грозить вамъ не велѣли, и померти вамъ обоимъ великимъ посломъ не зашто. А написали мы царского величества бояре и думные люди къ вамъ противъ вашихъ словъ, што приказывали вы великіе послы и говорили приставомъ, только великій господарь нашъ его царское величество не велить вамъ въ тотъ реченной день быти на посольствѣ; и вы сѣдши на кони поѣдете къ великому господарю нашему сами безъ указу, а будетъ васъ непустьятъ, и то будетъ мирному вѣчному dokonченью нарушенье будто зъ наше стороны, и миръ не въ миръ; а въ мирномъ посольскомъ договорѣ написано имянно, што великимъ господаромъ межъ себе быти въ брацкой дружбѣ и любви, и искати собѣ стороны лутшого, и хоти будетъ которая ссора межъ господарствы, и того сыскивати и росправу чинити на обѣ стороны въ

правду, а мирному договору нарушенья не чинити; а вы нинѣ словами своими сами мирному договору нарушенье чинить хотите. А oprичъ того письма вамъ великимъ посломъ безчестья и грозбы никакой не писывали. А што писали есте будто неволя и замыканье пословъ ведется, и грозится царского величества на великихъ пословъ и хотите тожь учинити, и будто вамъ и вашимъ людямъ холодно и голодно,—и мы тому дивимся, што къ намъ такъ пишете, а по царского величества указу во всемъ вамъ въ кормѣхъ людскихъ и конскихъ достатокъ, и нужи и голоду некоторое нѣтъ. А што сказываете што стояти тѣсно, и тѣснота вамъ одъ васъ самихъ, што есте взяли людей не по договору и списы людямъ не присылали долгое время, и для того про нихъ многихъ и хоромъ не готовлено. А зъ Дорогобужа Янъ Кременевской, державецъ, писалъ въ Вязму къ воеводѣ ко князю Петру Пронскому, што зъ вами будетъ чотыреста петьдесять чоловѣка, а нинѣ зъ вами людей вашихъ есть большѣ шести сотъ чоловѣкъ; и мы невѣдаемъ какъ къ вашему письму и примѣрять се, и письмо державцовъ вашихъ ставить за ниць, по тому какъ вы писали; и великій господарь нашъ и на то несмотря по вашему прошенію хоромъ велѣлъ прибавити, а только мы вѣдали или бѣ одписалъ Дорогобужской державецъ, што съ вами людей будетъ сколько нинѣ, и мы бѣ на то зготовилися. А напередъ того на томъ же посольскомъ дворѣ ставилисе ваши великіе послы, съ которыми бы-

вало человека по озымисотъ и по девети сотъ, а тѣсноты собѣ въ стояннѣ не сказывали. А какъ вы по крестномъ цалованью будучи на зѣбадѣ царского величества зѣ великимъ посломъ зѣ бояриномъ и намѣстникомъ Псковскимъ Федоромъ Ивановичомъ Шереметевымъ съ товарищи приговорили и на словѣ положили, што нинѣ обоимъ великимъ посломъ взять съ собою на обѣ стороны по двѣсти человека да по триста кони, да и письмо отъ себѣ къ великимъ посломъ царского величества прислали, а толькобъ того въ письмѣ вашимъ небыло, и мы бѣ потому велѣли дворы зготовить и всякой покой большей нинѣшного, — да сдѣлалось то одѣ васъ, што вы людей съ собою взяли, мимо посольской договоръ и Дорогобужского державца листъ. А голоду вамъ и въ кормѣ недостатку нѣтъ у царского величества великимъ посломъ; въ дорожѣ кормъ даютъ скудно, а въ подводѣ и въ станѣ дали. А што грозите се тожѣ посломъ нашимъ чинить, и царского величества послы привыкли великихъ господарей слушать, и какъ имъ велить великій господарь вашъ быти на посольствѣ, такъ они учинять, и самовольствомъ на посольство безъ господара вашего повелѣнья не пойдутъ. А мы къ вамъ посылали для того, што вы хотѣли ѣхати къ великому господарю нашему самовольствомъ безъ царского величества повелѣнья; и въ томъ вамъ какая честь, штобъ было ѣхати къ царскому величеству безъ велѣнья. А неволи вамъ великимъ посломъ въ Московскомъ господарствѣ ни которое;

вамъ бы великимъ посломъ того въ досаду не поставити и сумнѣнья себѣ на мысли ни которого не держати. Дасть Богъ, у царского величества будете вскорѣ, и мирный договоръ и крестное цалованье, дасть Богъ, совершится, и нарушенья мирному договору не будетъ. А мы межъ великихъ господарей хотимъ всегда видать брацкую дружбу и любовь яче всѣхъ великихъ господарей, а вамъ великимъ посломъ желаемъ всякого добра.

O pewnym czasie bycia swego u cara wiedząc, ich mość panowie posłowie niżej opisane do mówienia z dumnymi boiary przystawom proponowali puncta. 1. Aby car, pytając o zdrowiu krola i m., powstał y czapkę zdiął. 2. Aby sami ich mość panowie posłowie y wszyscy, witaiąc cara y bywając u niego, bronie u bokow mieli. 3. Aby po pytaniu o zdrowiu krola i m., ich mość przed carem nie stali, ale mieli na czym siedzieć. 4. Aby z koni ich mość tam zsiadali, gdzie pierwszy posłowie sławney pamięci iego mość pan Leo Sapieha, wojewoda Wilenski, hetman wielki W. X. L., y inni, przed iego mością będący posłowie.

Iechali z tem przystawowie do zamku. Wrociwszy się ztamąd przyszli do ich mci. Kniaz Kozłowski odpowiedział imieniem boiar dumnych ich mciom pp. posłom: Первая васъ великихъ пословъ обѣ томъ была статья, штобъ царское величество, спрашиваючи о здорově коро-

левского величества,—и на тую вамъ великимъ посломъ отвѣтъ. Великій господарь нашъ его царское величество въ ту пору сѣдати будетъ въ вѣнцу по прежнему обычаю (т. е. въ коронѣ), не можно его знимать зъ головы: такъ у господаровъ нашихъ ведется, да царское величество стоя спрашивать васъ будетъ. На другую статью отвѣтъ. Давно въ господарствѣ Московскомъ повелосе—великимъ посломъ одъ великихъ господарей королѣвъ Польскихъ и великихъ князѣвъ Литовскихъ и одъ инныхъ великихъ господарей великимъ посломъ безъ оружія бывати у царского величества, и нинѣ не можно прежнихъ перемѣнять обычаевъ. На третью отвѣтъ. Великій господарь нашъ его царское величество, слухавши васъ великихъ пословъ посольства, только его царскому величеству злюбительно будетъ васъ великихъ пословъ честити хочеть и сѣдѣти велить вамъ. И зъ лошадей вашихъ тамъ зсядете, гдѣ ваши першіе великіе послы зѣдали и твоя батюшко Казимерь Львовичъ Сапѣга.

Wysłuchawszy takowey ich relatyey strony odpasywania szabel, długo z niemi ich mość panowie posłowie mowili. I. m. p. Kamieniecki rzekł: kto nam broń od boku bierze, iako by z boku żebro wyimował, gdyż to iest czest nasza. Niedziw, że naszy przed tym posłowie bywali u gospodarow waszych bez broni, ponieważ nie w takiej miłości (iako teraz) gospodarowie nasi z sobą bywali, ale iż teraz krol i. m. p. nasz miłościwy

wlubwi y bractwie żyć, y to przez nas z hospodarem waszym zawierać chcę; słuszna, aby szable nasze o dostoiensstwo k. i. m. y gdzie tego potrzeba okaże, oraz o cześć hospodara naszego walczyć przez nas gotowe były, na znak tedy tego życzemy przy ofiarowaniu od krola iego mości pana naszego hospodarowi waszemu przyiazni nas samych życzliwość z broniami naszymi hospodarowi waszemu ofiarować. Nic to u upornych nadzwyczajną nie wycisnęło odpowiedź: Не можно вамъ великимъ посломъ у царского величества зъ шаблями быти, такъ бывало по прежнимъ обычаямъ, таково и теперъ будетъ. I. m. p. wojewodzie Wilenski rzekł im: Ieśli nam tę bezcetye hospodar wasz uczyni, chociaby napotem naywiększą łaskę swą nam pokazował, żadnym sposobem rownie nam tego nagrodzić niemoże, ta iest cześć nasza y tą narod nasz wolności swoich nabywa, tą się o dostoiensstwo k. i. m. p. naszego y o cześć hospodarow w družbie y bractwie z kroleм iego mością będących zastawiamy. Doniescie tedy to od nas boiarom dumnym braci naszey, niech nam takiey niewyrządzaia bezczesti. Toż co i pierwey odpowiedziawszy odeszli do mieszkania swego.

W wieczor przystawowie przyszli od boiar dumnych z takową rezolucją: Сказывали мы одъ васъ ве-

ликихъ пословъ думныхъ бояромъ рѣчь вашу, штобъ вамъ у царского величества на посольствѣ быти зъ шаблями. И велѣли вамъ отвѣтъ дати, што и вамъ самимъ и вашимъ дворяномъ и ни кому зъ людей вашихъ не можно быти зъ шаблею: такъ повелосе у господарствѣ Московскомъ. Ответили имъ моść: więc мы iutro nie pojedziemy, ponieważ przynamniej nam samym posłom tey części waszy niewyrządzą, aby tak słuszney nie przyjęli rzeczy. Moskwa odpowiedziała: коли вы великіе послы нехочете царскихъ достойныхъ очей завтра огледати, сказывайте крайнее слово, а мы бояромъ тое звѣстимъ. Ответилъ и. м. р. воєводзичъ Wilenski: chcemy być u cara waszego, ieśli nam nie będziecie tego bronić, czego potrzebujemy. Lecz próżno ich mość groch na ścianę miotali, bo przystawowie z czem przyszli, z tem odeszli.

Pierwsze bycie u cara.

25 w Niedziele. O naznaczoney godzinie przystawowie *) przyiechali, ubrawszy się w złotogłowe nasuwienie, zwyczajnym swym stroiem długie, nie tak iako w inne dni chodzić zwykli, bo, te szaty złotogłowe biorąc snać z kazny car-

*) Сравни. Акты Историч., т. III, № 182, стр. 333, первый столбецъ (весьма кратко). Вторая и третья аудіенція пропущены. — «Переписка между Россією и Польшею». часть III, стр. 74. — Дворц. Разр. т. II, столб. 417—419, и прим. къ стр. 419.

skiey, w ten czas ich ieno zażywaią, kiedy posłowie iacy są u cara abo bywaią. Dali przystawowie im mciom panom posłom znać, że iuż czas iechać do hospodara ich. Ich mość będąc gotowi bez omieszkania wsiadшы na konie iechali do Krymhoroda. Słудzy przed ich mościami porządkiem: diakowie obadwa, za sługami y dworzany k. i. m. przystawowie, dway s prawey, trzeci z lewey strony, obok im mościom, im mość sami we srodку między niemi, a za im mościami młodź iechali. Podarki na zadzie między piechotą, z obu stron idącą, prowadzono, ode dworu poselskiego aż do Krymhorodu. W Krymhorodzie wtąż strzelcy ciasno ieden podle drugiego w kilka szeregow, pozad także ciasno ieden za drugim z szablami y z samopałami stali. Ludu pospolitego tak męskiey iako y białey płci na ziemi. na wierzchu cerkwi, domow wielkie mnostwo było. Ich mość panowie posłowie y wszyscy nasi uważaiąc że nie do rzeczy to było by, gdybyśmy z zamku szable odpasować mieli, każdy miał broń u łenku. Przyiechawszy w Krymhorod słудzy bliźu ganku zsiadli, a snać przed tem niedoieżdзaiąc go s tę stronę cerkwi zsiadli. Ich mość panowie posłowie na zwyczajnym mieyscu tuż u wschodu, gdzie posłowie inni zsiadać zwykli, zsiadli z koni swoich. Na wschodzie idąc obok przy-

stawowie z ich mciami, gdy Kozłowski w ciżbie idąc potraçał iego mci pana Kamienieckiego (ktoremu z prawey strony, iego mci panu woiewodzie Wilenskiemu we środku, a iego mci panu Wiażewiczowi z lewey strony iezdzić i chodzić dostawało), napomniał ich m. p. Kamieniecki Kozłowskiego, aby wprzod, lubo na zadzie szedł; ten z zwykłej hardości y uporu nie chciał ustąpić, aż też na ostatek i. m. p. Kamieniecki rzekł mu: będziesz li mię więcey, chłopie, potraçał, bądź tego pewien, że y do cara idąc, nie zetrwam ci, alec tak dam, że cie diabeł wezmie; a ponieważ niechcesz iść wprzod, idź że na zadzie. Y odepchnął go za siebie. Kozłowski widząc, że mu się hardość zle płaci ztrwożył się y rzekł: Нехай Казимеръ Львовичъ впередъ иде, а мы всеполь. Odpowiedział mu i. m. p. woiewodzie Wilenski: wielkiey się rzeczy ważysz nie tylko wymowić, ale i pomyśleć, aby Sapieha przed tobą chodził, porachuysie ieśliś godzin z niem mowić, nie tylko obok się ocierać, a pogotowiu smieć rozkazować; słuszniey tedy, abys ty przed nami iako dla posługi własnie przystawiony szedł. Zschodząc zkróż ganku we drzwi pierwszego pałacu, potkali ich m. pp. posłów dworzanin kniaz Offanasiey Grygorowicz Kozłowski y diak nazwany Kalistrati Ankifiow, który potkawszy, mowil do ich mci: Великій гос-

подарь царь и великій князь Михайло Федоровичъ, всея Руси самодержецъ, многихъ государствъ господарь и обладатель, для почести великого государя Владислава четвертого, короля Польского и великого князя Литовского и иныхъ брата своего, васъ великихъ пословъ сустрѣчати велѣлъ князю Ованнасію Григорьевичу Козловскому, да мнѣ дяку Калистрату Анкиѳови. W poł izby z takim że potkaniem najmnieyszego słowa procz nazwisk swych nieodmieniając potkali kniaz Jury Piotrowicz Buynosow Rostowski, stolnik, dworzanin a diak Iwan Fiedorow. Wkoło izby siedzieli dworzanie, czyli boiarrowie, w złotogłowowych nasuwieniach, w szłykach marmurkowych, wszyscy niemal szedziwi.

Wchodząc we drzwi pałacu, który zową hranowita pałata, gdzie na ten czas car siedział, trzecia Moskwy para potkała ich mci z taką, iako y pierwszy, oratią, dworzanin kniaz Iwan Pietrowicz Buynosow Rostowski starszy a diak Grygory Wołkow. Przed ich mciami pany posły weszli wszyscy sładzy y porządkiem w izbie po obu dwu stronach staneli (a snać przed tym zwyczaj był sługom za posłami wchodzić) w tey izbie nakoło kilka rzędow także iako y tamci ustroieni, niektorzy miedzy niemi barzo młodzi siedzieli; izba ni czem nie obita, ściany y strop wszytek malowany, pawiment ieno acz nie wszytek, tylo blizu cara kobiercami był usła-

ny. Car na maiestacie, sznicerską robotą rzezanym, złocisto malowanym, w szatę bogatą perłami i różnemi kamieniami sadzoną ubrany, mając w ręce prawey sceptrum, a na głowie wieniec (to iest coronę wysoką) siedział; iabłko podle niego leżało; na maiestat czterma stopniami wielkimi, które wkoło wszytkiey tey izby idą, y trzema stopniami małemi, które wszedzsy na te wielkie przy samym maiestacie są, wstępować trzeba. Przed samym carem blisko cztery custodes corporis iego młodzi, w białych adamaszkowych gronostaiami podszytych nasuwieniach, w szłykach rysich szlamowych, przepasani na krzyż lancuchami złotemi, trzymający każdy z nich na ramionach burtę, we srebro złociste oprawną, stali.

Wszędzsy w pałac, ich mość ranowie posłowie kila krokow od maiestatu staneli, y zdiąwszy czapki. Zaczął i. m. p. Kamieniecki mówić w te słowa: *) Божію милостию найяснѣйшій и великій господарь Владиславъ четвертый, король Польскій, великій князь Литовскій,

*) Слич. «Посольство пословъ великихъ» напечатанное въ 1854 г. въ 49-ой книгѣ «Временника» (смѣсь, стр. 17—19), въ сообщенномъ Чумиковымъ переводѣ съ польскаго подлинника, хранящагося въ имѣнии гр. Браге Скуклостерѣ, близъ Упсалы. Документъ этотъ, сравнительно съ нашимъ *Посольствомъ*, весьма кратко излагаетъ содержаніе первой аудіенціи.

Рускій, Прускій, Жмудскій, Мазовецкій, Кіевскій, Волинскій, Подольскій, Смоленскій, Подляскій, Черниговскій, Полотскій, Витебскій, Мстиславскій, Лифлянтскій, Естонскій и инныхъ, а Шведскій, Готскій, Вандальскій, дѣдичный король, княже Финляндскій и инныхъ его королевская милость. Тобѣ великому господарю царю и великому князю Михаилу Федоровичу всея Руси самодержцу, Владимирскому, Московскому, Новгородскому, царю Казанскому, царю Астраханскому, царю Сибирскому, господарю Псковскому и великому князю Тверскому, Югорскому, Пермскому, Вятскому, Болгарскому и инныхъ, господарю и великому князю Новгорода Низовское земли, Рязанскому, Ростовскому, Ярославскому, Бѣлозерскому, Удорскому, Обдорскому, Кондійскому и сѣверное стороны повелителю и господарю Иверское земли, Карталинскихъ, Грузинскихъ царей и Кабардинское земли, Черкасскихъ и Горскихъ князей и инныхъ многихъ господарствъ господаря и обладателя, твоему царскому величеству брату своему доброго здоровья ромуслного проваждения przy dobreу y stateczney z sobą przyiazni uprzejmie życzy y przez насъ wielkie посылы наведза.

Car postawszy z maiestatu, corony iednak z głowy nie zdeymując, pytał o zdrowiu krola iego mci w te słowa: Братъ нашъ Владиславъ король здоровъ ли? Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: за łaską Bożą, krola iego mci pana naszego mi-

łościwego, na krolewstwie polskim u innych wielu gospodarstwach szczęśliwie panującego, zdrowego smy w horodzie Gdansku odiechali. Wdziali potem wszyscy trzey ich mość czapki. A i. m. p. Kamieniecki zaczął samą rzecz mówić, ktorey ledwo słow kila wymowił, pieczatnik Iwan Tarasiewicz Hramotyn przerwał ją, u niedopuszczał mówić, ażby ich mość zdięli czapki. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki umiem ia szanować iego carskoie wielichestwo,—zdiąłem czapkę wyliczając tytuły; lecz teraz iey nie zdeymę iednako ia z dostoiestwem krola i. m. p. naszego miłościwego carskie wielichestwo, iako brata krola iego mci poważam; lecz nie więcej ani barziej. Na te słowa rzekł pieczatnik: Въ томъ и царского величества великого господаря нашего и своего господаря не шануете, бо вы одъ лица господаря вашого къ лицу великого господаря нашего говорите. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: kiedy bym ia od siebie w swoiey potrzebie do carskoho wielichestwa przyiechał, nietylo czapkę zdiąwszy, ale u zdaleka stoiąc mówił bym z hospodarem waszym, lecz będąc wielkim posłem tak wielkiego hospodara, inaczey mi się nie zeydzie. Pieczatnik rzekł: Бывали мы и инные наши послы не одна въ Литвѣ и Польшѣ, да вѣдаемъ какъ господаря вашого честь оберегаютъ, шапки знявши къ нему говорятъ, такожъ и тутъ

надобѣ; да и тутъ у великого господаря нашего его царского величества бывають послы царя Римского, Турецкие, Нѣмецкие, Ангельские, Перские и инныхъ охрестныхъ господарей послы, а такожъ шапку знявши къ царскому величеству мовятъ, да и твой Казимера Львовича отецъ тутъ не одна былъ посломъ, а передъ царями блаженное памяти шапки на голову не клалъ, вѣдалъ, какъ посольство справовать, и Зборовскій и Михайло Габурда и инные прежние послы бывали, а такое безчестье господарямъ нашимъ не чинили. Odpowiedział i. m. p. woiewodzie Wilenski: iam nie był, ale są pamiętnicy i pisma. On iednak przeczył temu u zgoła nie pozwolał mówić u dołożył w mowach swych tego: Въ мирныхъ договорахъ, докончальными записы и крестнымъ цалованьемъ черезъ нашихъ и вашихъ великихъ пословъ на Поляновцѣ укрѣпленныхъ, гдѣ и ты самъ былъ Каменецкой, имянно есть написано, штобъ во всемъ честь господаровъ нашего и вашого въ обустроить постерегати; а вы великие послы нарушение мирному договору чините, не хочете того стеречи и великимъ господарямъ въ томъ безчестье одъ васъ дѣется. Odpowiedział i. m. p. Kamienieckoy: Niepokaże sie to nigdy, aby posłowie krola polskiego czapki zdiąwszy odprawowali poselstwo, więc u do drugich monarchow, rownych carskiemu wielichestwu, nie nowina mi bywać posłem, а шануіаc dostoiestwo i. k. m. pana swego, ktorego podlegam rozkaza-

niu, odprawując poselstwo nie zdejmowałem czapki. Niemogąc pieczenik na ich mciach tego wymoc, przystąpił do cara y troche z nim poszeptawszy, znowu obrociwszy się ku ich mciom rzekł: Вы великіе послы не съ обычаемъ, але до обычаевъ приѣхали на добро, такъ дѣлати, какъ въ московскомъ господарствѣ ведется. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: widzę tu wszytkich w czapkach siedzących y stojących waszych, znać tedy, że się nie wiede zdeymować czapek. A pieczenik na te słowa rzekł: о послахъ я говорю, што ведется имъ безъ шапокъ къ царскому величеству говорить, и мы рѣчи ваше и посельства слушати не будемъ, коли шапокъ вы не здымете. I. m. p. Kamieniecki odpowiedział mu: ponieważ wy słow naszych słuchat niechcecie, my Bogem wprzod Carem Niebieskim, a potym iego carskim wielicestwom oświadczywszy się, do oyczyzny odiedziemy; y ieśli dla tego tak dobre y szczęśliwie zaczęte deło rozerwie się, nie kroła i. m. p. naszego, ani nasza to będzie wi-na. Zamilczał na te słowa pieczenik y przystąpiwszy ku carowi szeptał z nim, a potem znowu do ich mci przystąpił, y lubo nie tak serio domagał się iednak zdjęcia czapki. Ich mość panowie posłowie referowali się na przystawow, że przez nich o to do boiar dumnych wskazywali, y oni iako słuszney y nie nowo zaczętey rzeczy nieprze-

czyli, — czego się przystawowie zaparli. A ich mość rzekli im przy caru: godnieyszyśmy nad was wiary, nie przizwoyta naszemu narodowi płonnych słow, ani zmysłow powiadać. Pieczenik rzekł do ich mości: Великого господаря нашего его царского величества великіе послы, которые ѣхали до господаря вашего, маюť одъ царского величества таковое повелѣнье, штобъ все по указу господаря вашего дѣлати; але коли вы такъ чините и мы въ пришлое время таковой чинить будемъ. Odpowiedzeli mu ich mość: chyba by przy czapkach głowy spadły, wtenczas by na waszym stało. Widząc pieczenik, że penitus tego wymoc na ich mciach panach posłach niemoże, rzekł: мовьте жъ. Dokazawszy tedy ich mość tego, czego pragnęli, nie zdeymując czapek (oproc gdzie się trafiło kroła iego mości abo cara wspomnieć) odprawowali poselstwo.

Iego mość pan Kamieniecki mówił w te słowa:

Iako z woli y błogosławienstwa Boga Naywyższego, w Ktorego rękę iest pokoy y woyna, po długich wojnach y obfitem krwie chrześcian-skiey przelaniu, za dokonczaniem oboych wielkich posłow na rzeczce Połanowce, nastąpił pokoy wieczny między wami wielkimi gospodarami y waszemi wielkimi gospodarstwami, który z obu stron iest krestnym całowaniem zakre-

piony tak,—najsławniejszy król jego mość pan nasz, który statecznie słowa i wiary swej wszystkim zwykł dotrzymywać, za co go pan Bog przeciwko wszystkim nieprzyjacielom jego błogosławi, miał to zawsze na dobrej pamięci, aby się wiecznym świeżo zawartym pactom y wszystkim statiom w nich opisanym dosyć działa, a tegoż rozumienia y o tobie wielkim gospodarzu caru, kniaźcie Michajło Fiedorowiczu, wsieia Rusi samoderżco, będąc, że y ty to postanowienie strzymasz y krepko dzierżyć będziesz,—prysłał nas tu wielkich posłów swoich tak z Korony iako W. X. Lit., abyśmy twemu carskomu wielicestwu wprzod uprzejmą chęć y ochotę do tego opowiedzieli, a potem to wielkie dobre dzieło do skutku przywiedli na srok, przez wielkie posły wasze oznaczony, to iest na dzień 20 Februarii według rzymskiego czesła, przed którym czasem wczesnie tu stawywszy się byliśmy gotowi być przed tobą wielkim gospodarzem odprawić poselstwo nasze y takowego zakrzepienia dosmotrzeć. Ale że twoje carskoie wielicestwo, postem świętym y bogomyślnością z Carem Niebieskim przez ten czas będąc zabawiony, ten srok na dalszy czas, z pewnym przez boiary y dumnyie ludi swe ubezpieczeniem, iż to odroczenie żadney wątpliwości w samey rzeczy czynit niema, od-

stawieś to poselstwo nasze; z którym dziś przyszedszy przed twoie carskoie wielicestwo nic niewątpiemy, iż słowu swemu y temu wszystkiemu, coraz wielcy posłowie wasi postanowiwszy chrestnym całowaniem zakrepili, zupełnie dosyć uczynisz y mocno zawsze derzeć budesz. Co aby Naywyższy błogosławił, serca wasze was wielkich gospodarow z wielką y nieśmiertelną sławą w miłość braterską złączył, wielkie gospodarstwo wasze w iednomyślność i zgodę ziednoczył, mocną rękę waszą przeciw poganstwu wywyższył, złączone siły wasze wszystkimu światu straszne uczynił — tego najjasniejszy król jego mość pan nasz miłościwy uprzejmym affectem życzy.

Potem jego mość pan woiewodzie Wilenski w te słowa odprawował poselstwo:

Найяснѣйшій и великій господарь Владиславъ четвертый, Божею милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Смоленскій, Черниговскій, и инныхъ, дѣдичный король Шведскій и инныхъ. Тебѣ великому господарю царю и великому князю Михаилу Федоровичу, всея Руси самодержцу, и многихъ господарствъ господарю и обладателю сказати велѣлъ. Так Бог, w Ktorego ręku gospodarskie serca y niemi władnie, serce krola i. m. p. naszego do wiecznego skłonił pokoju, ciężkie krwie rozlanie miedzy gospodarstwami waszemi pohamowawszy, że dla dobrego z tobą

wielkim hospodarem carem i wielkim kniazem braterstwa, dla statecznoy zgody i miłości, wszystkich praw y pszystępow swoyich, ktore mu był Bog w ręce do tych panstw y gospodarstw podał, dobrowolnie odstąpiwszy, iako hospodar słowo y wiarę trzymający, za co też go Pan Bog przeciwko nieprzyjacielom iego błogosławi y zwycięstwa nad niemi daie—chce temu wiecznemu dokonczeniu y postanowieniu ze wsytką rzptą Coroną polską y wielkim kniazstwem Litowskim dość czynić, też o tobie wielkim hospodaru y potomkach twoych rozumiejąc, że tę umowę poselską, którą obudwu stron wielcy posłowie krestnym utwierdzili całowaniem, całe nienaruszenie trzymać będziecie chcieli, a że na przeszłym poselskim ziezdzie u rzeczki Polanowki postanowiwszy obu stron wielcy posłowie miedzy wami hospodarami y waszymi gospodarstwami miłość, zgodę y wieczną ziednoczenie przyrzekli y to w dokonczalnych zapisiech napisali, aby wy wielcy hospodarowie to ich postanowienie y wiecznoie dokonczenie krestnym całowaniem swoym umocnili y ukrzepili, a niektore inne statie y namowy do pomnożenia miłości, bractwa y wiecznego pokoju miedzy wami hospodarami y waszymi gospodarstwami wzięli, wasi wielcy posłowie w dokład siebie wielkiego hospodara

царя на terazniejszy czas кrestного całования и наяснѣйшій господарь нашъ Владиславъ четвертый, Божею милостию король Польскій, великій князь Литовскій и инныхъ пан нашъ миłościwy, czynіає dosyć tym wiecznym zapisom, przysłał nas wielkich posłow swoyich do siebie великого господаря царя и великого князя Михаила Федоровича, всея Руси самодержца, брата swego, dla dokonczenia y wiecznoho zawarcia tego tak dobrego y szczęśliwie zaczętego dzieła.

I. m. p. Wiażewicz mowił w te słowa:

Наяснѣйшій и великій господарь Владиславъ четвертый, Божею милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Смоленскій, Черниговскій и инныхъ, а Шведскій дѣдичный король и инныхъ. Тобѣ великому господарю царю и великому князю Михаилу Федоровичу, всея Руси самодержцу и многихъ господарствъ господарю и обладателю, мовити велѣль. И вамъ бы великому господарю и великому князю Михаилу Федоровичу всея Руси самодержцу велѣть бояромъ своимъ зъ нами королевского величества великими послами договориться о тыхъ статьяхъ, о которыхъ въ ту пору одложено, въ докладъ до васъ великихъ господарей; а договорившисе велѣть бы свою господарскую запись посольскую dokonczальную грамоту одъ слова до слова вписать, и того што теперъ згодне умовимъ приписать, печать приложить и своимъ господарскимъ кrestнымъ całованьемъ передъ нами великими послами укрьпить, и во всемъ по тому

КАКЪ ВЪ ДОКОНЧАЛЬНЫХЪ ЗАПИСЬХЪ НАПИСАНО ЕСТЬ И БУДЕТЬ ПРАВИТИ ХОЧЕТЪ.

Po odprawieniu poselstwa, szli ich mość panowie posłowie do ręki carskiej. Naupierwiey iego mość pan Kamieniecki y credens od krola i. m. carowi w ręce oddał. A iż car trzymał sceptrum w ręce, przełożył ie do lewey. Potem iego m. pan wojewodzic Wilenski, który umyślnie nie całował ręki carskiej, ale ieyieno czołem dotknął, y gdy odchodził, car wyciągnowszy y iakoby rękę podaiąc długo trzymał, mniemaiąc że się to omyłką stało; a widząc że i. m. iakoby niepatrząc na to odszedł, zawołał do siebie car pieczatnika y cicho mu powiedział: Сапѣга не цѣловаль руки. Przystąpiwszy tedy pieczatnik ku ich mciom rzekł: Львовичъ, чему еси не цаловаль руки господарское, какъ твой товарищъ Каменецкой; не въ обычай въ царскому величеству приступись. Odpowiedział i. m.: dosysem ia чести его царскому величеству wyrządził, kiedym głowo pokłon moy oddał, gotowem zawsze царское величество szanować. A stanowszy na swoym mieyscu nie myślił o powtoreniu całowania. Pieczatnik też widząc, że się nie doczeka, zawołał z reiestru iego mość pana Wiaźewicza y dworzan według porządku wyszopisanego, tudziesz sług poselskich. Poki się ta ceremonia odprawiała, ich mość panowie posłowie tem czasem na ławie siedzieli,

ktorą dla ich mości przyniesiono, kobiercem nakrytą. Gdy iuż wszyscy rękę całowali, pieczatnik imieniem carskim pytał ich mości panow o zdrowie. Odpowiedzieli ich mość, że zdrowi. Wtąż dworzan pytał, y ci toż odpowiedzieli. Car oddał credens krola iego mości pieczatnikowi, który przed nimi pocichu czytał.

Podarki potem, ktore przez ten czas odprawowania się poselstwa iedne w sieniach a drugie na podworzu byli, z reiestru czytał pieczatnik:

Великому господарю его царскому величеству — королевского величества великій посоль Александръ Пясечинскій чоломъ бьетъ:

Kon kary Turecki Karamanskich koni; szabla rubinami y turkusami sadzona; kanaczek rubinowy; zegarek we złocie y kryształe; miednica z nalewką, Auszpurska złocista; puhar Auszpurski złocisty.

Великому господарю его царскому величеству — королевского величества великій посоль Казимерь Львовичъ Сапѣга чоломъ бьетъ:

Też słowa mowił za oddawaniem podarkow od każdego z panow dworzan, yz reiestru podarki czytał.

Od iego mości pana wojewodzica Wilenskiego:

Kareta axamitu czerwonego, wszystka tabinem białym w złote kwiaty rzucanym srebrem częścią złocistym wszystka obiiana; do tey karety koniey gniadych cudnych

sześć, między niemi dwa Tureckie konie. Szor axamitny czerwony, ze srebrem złocistym. Kanak dyamentowy. Zegar wielki, resurrectia panska (to iest *воскресение*) z instrumentem we srodku, który sam gra; zegar białcy, to iest fortuna.

Od iego mości pana Wiażewicza, stolnika Mściśławskiego:

Kon Turski kasztanowaty, ze wszystkim: ze spisami, turkusami y rubinami sadzonym, husarskim wsiądzeniem, z czapragiem axamitnym złotem hawtowanym. Konie Nieapolitanskich siwych sześć. Zegar Auszpurskiej roboty.

Od iego mci p. Madalenskigo, woyskiego Mściśławskiego, dworzanina krola iego mci:

Kon kary, dzianet Neapolitanski ze wszystkim husarskim wsiądzeniem.

Od i. m. p. Krzętowskiego, dworzanina krola i. m.:

Kubeczkow złocistych sześć.

Od i. m. p. Ciechanowicza, podśedka Smolenskigo, dworzanina krola i. m.:

Kon gniady Turecki; łańczuch złoty kolczasty.

Od i. m. p. Masalskiego, podstolego Brasławskiego, dworzanina krola i. m.:

Kon strokaty, farbowany, ubrany po kozacku, ze wszystkim wsiądzeniem y łubiem hawtowanym. Nalewka z miednicą, srebrna, złocista.

Od i. m. p. Ciechanowieckiego, pod-

stolego Mściśławskiego, dworzanina krola i. m.:

Kon gniady dzianet, pistoletow para w palmowey oprawie, olstra do nich aksamitne, zielone, z fetocią złotą.

Od p. Trzcinskigo, dworzanina krola i. m.

Kubeczkow srebrnych złocistych sześć.

Od i. m. p. Galimskiego, stolnika Orszanskigo, dworzanina krola i. m.:

Kon biały Turecki z rżadem y siodłem złocisto oprawnym.

Od p. Girowskiego, dworzanina krola i. m.

Szabla złocista, turkusami sadzona.

Od i. m. p. Nieroszynskiego, podśedka Rzeczyckiego, dworzanina krola i. m.:

Kon dzianet Włoski, ze wszystkim wsiądzeniem, z siadłem pułszkartaciem krytem srebrem złocisto oprawnym turkusami sadzonym, z strzemionym złocistemi, z rżedem alebantem, pałaszem złocistemi y z wozdami srebnemi.

Od i. m. p. Piastrzeckiego, starszego sługi i. m. p. woiewodzica Wilenskigo, szabla złocisto oprawna turkusami sadzona.

Od i. m. p. Bonieckiego, przyiaciela i. m. p. Kamienieckiego, kon Turecki z rżedem złocistym.

Potem pieczatnik przystąpiwszy ku ich mciom panom posłom rzekł: Великий господарь царь и великий князь Михайло Федоровичъ, всея

Руси самодержецъ, грамоту одъ великого господара вашего брата своего тучи слушала, которая его царскому величеству и намъ бояромъ думнымъ людемъ любительна, и дастъ Богъ въ короткомъ времени доброе дѣло вѣчное доконченъе крестнымъ его царского величества цалованьемъ совершится вскорѣ. I. m. p. Kamieniecki odpowiedział: prosimy iego carskiego wielicestwa, niech nam oznaymi, iako rychło to będzie, a tym czasem niech iego carskie wielicestwo dumnym ludiem z nami o niekto rych stiatich dohoworyti wielit. Rzekł pieczatnik: Инымъ временемъ будетъ то вамъ черезъ приставовъ объявлено. Теперъ ѣдьте къ двору, а царское величество васъ кусомъ своимъ и чашою вина жалуеть. Gdy ich mość panowie posłowie wychodzili, tamci dworzanie y diakowie, ktorzy potykali na tych że mieyscach swoich stoiąc, oświadczali łaską carską y chęć swą mowiąc: Великій господарь etc. васъ пословъ великого господара (ut supra w potykaniu mowili) для почести выпроважать велѣлъ. Ich mość panowie posłowie z przystawu wsiadszy na konie iechali do dworu swego, gdzie zaraz niemal w tropy przyiechał за ich mciami князь Fiedor Siemionowicz Kurakin, stolnik, за ktorым człowieka trzysta на srebrnym чęść, а чęść теъ на cynie potrawy y napitki przynieśli. Pomieniony stolnik przyszedszy do mieszkania iego mości pana Kamienieckiego, zastanowił się we

drzwiach. Iego mość p. Kamieniecki rzekł mu: mow co masz mowić. On odpowiedział: коли будетъ Казимеръ Львовичъ Сапѣга, буду мовить. Posłał tedy i. m. p. Kamieniecki do iego mci, а stolnikowi rzekł: zaraz przydzie i. m. p. Sapieha, mow tedy co masz mowić. On przecie niechciał, аъбы iego mość przyszedł. Skoro tedy przyszedł i. m. p. wojewodzie Wilenski. Stolnik zaczął mowić: великій господарь царь и великій князь Михайло Федоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, вамъ великого господара брата своего великимъ посломъ кусъ свой и чашу вина черезъ мене стольника посылаеть. Kazał wążkim obruskiem stoł nakryć, на ktorым położono trzy łyszki, а talerza żadnego. Napierwy pił do ich mości gorzałką, potem kelichem malmazii pił do i. m. p. Kamienieckiego за zdrowie carskie, а i. m. p. Kamieniecki do i. m. p. wojewodzica Wilenskigo за zdrowie wespoł krola i. m. pana naszego i ich hospodara; а stolnikowi rzekł: słusznа oboie złączyć, ponieważ teraz między hospodarami naszymi lubow y bracka družba zaszła. Potem pił stolnik за zdrowie krola i. m. do i. m. p. wojewodzica Wilenskigo. А gdy i. m. p. Kamieniecki chiał do stolnika pić за zdrowie dumnych, он prosił, aby nie miał за zle, że nie przymie, bo ieszcze miał iedną pełną на reiestrze за zdrowie dzieci carskich. Potrawę koъdą y na-

poie z reiestru stojąc za stolnikiem diak czytał, iedne zdeymowano z stołu zaraz, a drugie na to miejsce stawiano. Tych potraw y napoiow namnieyszey odrobiny na dwor swoy brać niekazał i. m. pan woiewodzie Wilenski, bo słudzy i. m. p. Kamienieckiego, bez wstydu uganiając się za tym, poroznosili do swoich mieszkań, iakoż kilkora potym naczynia Moskwa dopytać się nie mogła, zginęło kędyś między drobnieyszymi, aby się tedy niewyliczali, z tego stało się dość rozkazaniu iego mości. Sługa i. m. pana Kamienieckiego przyszedł do starszego sługi i. m. p. woiewodzicowego, aby kazał na dwor iego mości część potraw y napoiow odyaskać, ktory według rozkazania iego mości darował im tę część, y samych wszystkich do tego, iako głodnieyszych na ordinarijną prosił swoią wieczrę. Posiedziawszy stolnik chwilę odszedł od ich mości. Przystawowie y dworzanie prowadzili go na doł.

Copia credensu krola iego moi, ktory się dnia dzisieyszego przez ich moi panow posłow carowi oddał, Russkim pismem pisanego. *)

Одъ великого господаря Владислава четвертого, Божію милостію короля

*) Эта вѣрующая грамота напечатана въ 1853 году Григоровичемъ въ «Актахъ, относящихся къ исторіи Западной Россіи» (т. V. № 10, стр. 19—20) и повторена въ 1865 году Н. И. Костомаровымъ въ «Актахъ,

Польского и великого князя Литовского, Руского, Пруского, Жомонтского, Мавовецкого, Кіевского, Волинского, Подольского, Смоленского, Подляского, Черниговского, Полоцкого, Витебского, Мстиславского, Лифлянтского, Эстонского и иныхъ, а Шведского, Готского, Вандальского дѣдичного короля, княжати Финляндского и иныхъ. Божію милостію великому господарю царю и великому князю Михаилу Ѳедоровичу, всея Руси самодержцу, Володимерскому, Московскому, Новгородскому, царю Казанскому, царю Астраханскому, царю Сибирскому, господарю Псковскому и великому князю Тверскому, Югорскому, Пермскому, Вацкому, Болгарскому и иныхъ, господарю и великому князю Новгорода Низовское земли, Рязанскому, Ростовскому, Ярославскому, Бѣлозерскому, Удорскому, Обдорскому, Кондынскому и всея Сѣверное страны повелителю, и господарю Иверское земли, Карталинскихъ и Грузинскихъ царей и Кабардинское земли, Черкасскихъ и Горскихъ князей, и иныхъ многихъ господарствъ господарю и обладателю. За радюю и за просьбою пановъ радъ нашихъ Короны Польское и великого

относящихся къ исторіи Южной и Западной Россіи» (т. II, № 57, стр. 95—96). Костомаровская редакция ближе къ подлиннику и точнѣе: отличительная, въ нѣкоторыхъ случаяхъ, примѣта древней и даже теперешней Западно-Русской рѣчи—твердый выговоръ—удержана; слова подъ титлами правильно прочтены—господарь, господарство, а не государь, государство, какъ это у Григоровича. Григоровичъ и Костомаровъ печатали этотъ документъ изъ коллекціи актовъ, приобретенныхъ въ Швеціи Соловьевымъ для Петербургской Археографической Коммиссіи.

князства Литовского, и чинечи досыть 1) водлугъ докончальныхъ и вѣчныхъ записей посольскихъ, посылаемо до васъ великихъ пословъ нашихъ вельможныхъ Александра Пясечинского, каштеляна Каменецкого, старосту Новогорода Сѣверского и Улановского, Казимира Львовича Сапѣгу, писара великого князства Литовского, воеводича Виленского, старосту Городенского, Волпенского и Любошанского, да урожонного Петра Важевича, стольника Метиславского, писара и дворянина нашего, о великихъ добрыхъ дѣлахъ 2) до васъ великого господаря— говорить есьмо имъ во всемъ вѣру дали, бо што ены мовить 3) будутъ, тые есть 4) слова наши; а тыхъ абы 5) есте пословъ нашихъ не задерживаючи до насъ 6) одпустили. Писанъ у 7) городѣ нашомъ Гданску 8) году, 9) 1634, мѣсеца Декабря 19 дня.

26 в Понедзиаѣк. До ихъ моѣи пословъ прызшли прызтавовие, просящъ имieniem боиаровъ думныхъ, абы ихъ моѣи вчорайше swe мову на писмие дали; намнией temu ихъ моѣи звычзаюви не прызчащъ, по Руску прызписавшы казалы имъ oddać. За tymъже прызтавовъ прыз-

1) У Григоровича и Костомарова: *и дѣлаючи.*

2) Послѣ «дѣлахъ» у Григоровича и Костомарова: *и рѣчью.*

3) Ibid: *они говоряты.*

4) Ibid: *то суть.*

5) Ibid: *бы.*

6) Ibid: *къ намъ.*

7) Ibid: *въ.*

8) Ibid: *Кгданску.*

9) Ibid: *льта отъ Рожества Исуса Христа Господа и Спаса нашего.*

сцием, domawiali się ich mość, абы боиаровие думныие недомовионе у в доклад до cara взіете namowili z ich mciami statie, у абы лудзиом naszymъ wolno быѣо гдзие potrzeba chodzić; przytem, абы дано прызтава, z ktorымъ бы прызсугъ swychъ ихъ моѣи stolnikowi за пращъ упоминекъ iaki послали. На то wszystko obiecowali od боиар думныхъ даć otwied.

Tego dnia trzy izby zbudowano, у staien, albo raczey szop dla koni prызczyniono. Kupcy по staremu z nami w iednemъ дворзе стоия; drugiego się nie mogli ихъ моѣи domowić.

Dnia wczorayszego, gdy i. m. p. woiewodzie Wilenski nie całował ręki carskiej, wszyscy rozumienia tego byli, że się to stało omyłką; у киды pieczatnikъ rzekł: не въ обычай къ царскомуъ величеству приступешь,—prызczynił się do tychъ iego słowъ i. m. p. Kamieniecki, у obrociwszy się ku pieczatnikowi rzekł: godzi się takъ wielkiego monarchy rękę całować? Tychъ słowъ, iż i. m. p. woiewodzie Wilenski nie słyszal, nie wymawiał iego mości p. Kamienieckiemu, аż dzisiaj sługi iego mości, ktorzy to barzo dobrze z ust pana Kamienieckiego słyszeli, powiedzieli i. m. p. woiewodziecowi Wilenskiemu о takeй szczerości; iego mość się тежъ otworzył z tymъ przedъ sługami, że spolnie obudwu, takъ iego mości iako у i. m. p. Ka-

mienieckiego, stanęło zezwolenie nie całować ręki carskiej, iako tego, ktory, będąc pierwey nieprzyjacielem krolowi iego mości, na przyiaźń i wieczne przemierze ieszcze nie przysiągł. A do i. m. p. Kamienieckiego zaraz poszedł, wymawiając mu taką zdradę, ktorey przeklinając się srodze y zginieniem żony y dzieci pod przysięgą się tego zaparł, powiedaiąc, że y sam podług spolney namowy nie całował carskiej ręki (ale gdyby tak było, postrzegł by car); dołożył y tego, gdybym (prawi) mość panie woiewodzicze, to mowił, mógł byś mi, iako zdraycy krola i. m. y rptej, wrociwszy się do oyczyzny dać mandat o to. Iż się tedy zaparł słow swoich, i. m. pan woiewodzie Wilenski, wymowiwszy teraz, puścił to mimo się.

27 weWtorek. Przystawowie przyszedszy na wczoraysze ich mcow propositie otwied dali: Пристава до стольника не можно вамъ великимъ посломъ дати. У насъ такъ ведется: стольника жалуютъ въ ту пору, коли самъ одъ пословъ не отойдетъ, а колько ужо вернется къ царскому величеству, не можно ему безъ царского указу ничого одъ пословъ приимать, и для того пристава не будетъ. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: hrube to wasze obyczaje, że nie uważacie tak zacnych osob, gdyż wszędy się tak zachowuie—zacnym ludziom nie zaraz, ale chociaże nazaiutrz, by też y w kilka dni do gospod odsy-

łać, a za się podłym osobom iako to masztalerzom nieodwłocznie dawać. Atośmy pospolitemu zwyczajowi i luckości naszej dosyć czyniąc, chcieli tę chęć y pracę stolnikowi zawdzięczyt, lecz iż się to zdawam bydź nie czestno, ludkość nasza przy nas zostaje. Gorychwostow rzekł: О недоговорныхъ статьяхъ для того съ вами великими послы думные бояре не договорили, што нынѣ постные дни, и для того тое не сполнилося. Na co rzekł i. m. p. woiewodzie Wilenski: Albo wy wsztych naszych mow boiarom nie donosite, albo boiarowie, nie szczerze z nami idąc, rozumieć tego nie chcą, a zatym zwłoka się niepotrzebna dzieie. Do tego przyrzekliście to nam byli imieniem boiar dumnych, że ludziom naszym y kupcom przybycie u hospodara waszego miało bydź wolne do miasta, gdzie potrzeba chodzenie, wtąż y waszym ludziom do dworu poselskiego; a teraz po staremu nas w tym zamknieniu trzymacie; któż tu nie tylo w więkzych, ale y w tak małych rzeczach nie może widzieć przewrotności y kłamstwa narodu waszego. Odpowiedział Gorychwostow: осударь Казимиръ, ни одно ваше слово, которые съ нами говорите, не укоснется, и все мы то до бояръ думныхъ доносимъ, и наши въ томъ головы, штобы мы все сказывали, што одъ васъ чумо. А што не выпускаютъ людей вашихъ съ двора, мы вамъ великимъ посломъ сказывали: только господар-

ские очи видѣти будете, и потомъ только указъ царскаго величества на тое будетъ, въ ту пору вашимъ людямъ и купцомъ бывать у мѣстѣ въ двора вольно, и нинѣ объ тую статью говорить будемъ въ думными бояры. I. m. пан Камieniecki мови́тъ им, aby gnoie z dworu, dla smrodu y ciasnoty zbytney, wywozić kazali. Obiecowali bez omieszkania kazać wywozit. To też ich mość panowie posłowie powiedzieli im, że chcą do krola iego mości gonca wyprawić, do ktorego przystawa potrzeba, aby go dla bezpieczeństwa do granice prowadził. Mieli na to przynieść otwiet.

Po południu przystawowie przyszli do ich mości panow posłow opowiadając, że donesli to boiarom, ktorzy z sobą się teraz namawiając, y w krotkim czasie po boiarach obiecowali, że się ostatnie nedohovorone będą znosić z ich mciami; o czasie iednak pewnym nie uwiadomili. O wolne wychodzenie z dwora powiedzieli, że dnia iutrzeszego dwor otworzą, y wszystkim będzie wolno chodit kupczyć, handlować; iednak potrzebowali, aby dla zawieruchy nie gromadno nasi chodzili.

Przystawa do gonca dać nie zbranialisa, ale na ten czas, kiedy goniec nasz od krola i. m. tu przydzie, ktorego (iako oni sami przyznawiają) iuż od kilku dni w Wiazmie woiewoda Wiazemski zatrzy-

mawszy, dał o nim wiedzieć carowi, y zaszło rozkazanie hospodarskie, aby tu był na przeszło niedziele. Więc y sama Moskwa się dziwuie, czemu tak długo ten goniec nie przybywa; spodziewaią się go iednak dziś w wieczor, albo iutro rano skoro przyiedzie; przyrzekli pod sumnieniem, zaraz go tu do dworu poselskiego prowadzić.

Owsu czetwiertni pięć y tyleż wozow siana nad ordynaryą postąpili, y iesliby więcey czego potrzeba było, wszystkim według potrzeby opatrzyć obiecali. Kłatek cztery dla kupcow y kapliczkę dla nabożenstwa zbudowano dzisia.

28 we Srodę. Wypuszczając naszych ze dworu poczeli, procz drobney czeladzi; za każdym z naszych strzelcy chodzili; iakoż widzieliśmy sami tego bydz potrzebę, acz się zrazu zdało nam za prykre, ale gdy nasi chodzili do kramow, złodzieie gromadami się włócząc, na ktorych tam wielkiey kary niemasz, czyhali iakoby okraść mogli, albo suknie szmat, rękaw etc. urznąc; strzelcy tedy, nie wiedzieć z iakich znakow znaiąc ich, skoro ktorego z nich koło naszych kręcących się uyrzeli, zaraz kiymi odpędzali; y tę przyczynę Moskwa tey straży bydz powiedała. Od godziny osmey na puł zegarzu do godziny wtorey s południa wolno naszym było chodzić. Lecz potem w tydzień wolno było kto chciał iako nayraniey

wyniść y iako naypóźniej wniść do dworu. Posłanzyk z Dorohobuża Grabowski, czeladnik p. Krzemieniowskiego, ktorego Moskwa goncem bydź mianowała, przyjechał z listami krola i. m. Za przyściem przystawow, rozmowiali ich mość panowie posłowie z nimi strony niedomowionych statii, dziwiując się ożębłości w tey mierze boiar dumnych, że tak potrzebney rzeczy nie konczą, a nawet nie poczeli. Przystawowie, nie upewniając o pewnym czasie, obiecowali po boiarach dumnych, że w krotkim czasie zaczną namawiać się, y car swoim krestnym całowaniem utwierdzi, a boiarom mieli to od ich mości donieść.

Martius anni 1635.

1 we Czwartek. Przystawowie, przyszedszy do ich mości panow posłow, prosili o spis towarow kupieckich, ktory ich mość kazali spisać y im oddać. Strony wypuszczenia więźniow naszych mowili z niemi ich mość panowie posłowie. Odpowiedzieli przystawowie, cokolwiek się ich pokaże zatrzymanych, wprętce wypuszczeni będą; a ktorzy nad powielenie gospodarckie ważą się zatrzymywać, wielkie poniosą karanie.

Tego dnia poseł Perski przyjechał do stolice. Ukazano mu stanowisko w Bielhorodzie w Izmajłowym dworze.

2 w Piątek. Często ich mości panow posłow strony namowienia niedomowionych punctow nalegania ledwo wymogli na dumnych boiarach z dnia dzisieyszego, gwoli temu imieniem carskim przez przystawow nakazali do ich mości, aby o czwartey na dzień, według ich czasowniku, to iest o dziesiątey na puł zegarzu, ich mość w zamku byli. Gotowi tedy ich mość byli zaraz iechać; przystawowie pytali, iako ich mość iechać zechcą. Odpowiedział iego mość pan Kamieniecki: w karecie. Nie wsmak im to było, y radzili iechać wierzchem podług zwyczaiu. Ale iego mość p. Kamieniecki uparszy się rzekł: co się rzekło iuż nie odmieni. Przystawowie z tym do zamku odiechali. Przy ktorych i. m. p. wojewodzicu Wilenskim y i. m. p. Wiaźwiczowi nie zdało się przeczyć przedsięwzięciu i. m. p. Kamienieckiego; lecz po odeysciu onych odradzali i. m. p. Kamienieckiemu, aby nowych nie wnosząc zwyczaiow, dla ktorych za niepotrzebnemi altercatiami czas się zwłoczyć musi dawnym się accomodował zwyczaiom a tey karętą iazdy niewymyslał, bo pewnie Moskwa na to nie pozwoli, gdyż oni we wszytkim preźniemi potrzasaiają zwyczaiami. Iego mość pan Kamieniecki pewen będąc, że wymoże to na Moskwie, odpowiedział ich mciom: Mci panowie, bądźcie w.m. tego pewni, że ia to na

nich wymogę, patrzcie tego w. m. na mnie. Wrociwszy się z zamku przystawowie przyszedli do ich mciow panow posłow, mówiąc ich mciom od boiarow, aby nie wozem, lecz wierzchami iechali. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: Abośmy chołopia cara waszego, że nam wasi boiarowie ważą się roskazować; nie z Astrachani, nie z Kazani, aleśmy wolny lud od krola i. m. p. naszego wielkiego hospodara, wolnym narodom panującego, przyiechali do was; zdaniu boiar dumnych nie podlegamy; poiedziemy tak, iako się nam będzie podobało; ale iako baczę, szukacie przyczyny, nie miły wam pokoy, z którym esmy są posłani; wypuście tedy nas, nie zażywaiąc niepotrzebnych okoliczności, a my poiedziemy do krola i. m. p. naszego.

I. m. p. woiewodzie Wilenski, aby się nie pokazował przed Moskwą aliud sentire (acz bez nich było zdanie iego m. wierzchami iechać), wspierał iego m. p. Kamienieckiego i ganił Moskwie, że ważą się roskazować; powiedział przystawom: iedzaliśmy w karecie do papieża, nie iedno do hospodara waszego, y u innych monarchow bywaiąc, wolno nam według woli y upodobania naszego iedziti; wyscie się tylko tacy na swiecie nalezli, ktorzy temu przeczycie. Przystawowie odpowiedzieli: Вамъ великимъ посломъ мы тоє звѣстили есмо, што думные велѣли бояре,

а тыє ваши имъ слова звѣстимъ. Y zaraz iechali do zamku. Wrociwszy się znowu przyszedli do i. m. p. posłow opowiedaiąc: великій господарь нашъ его царское величество и бояри думные люди велѣли вамъ великимъ посломъ говорить, чтобъ вы по прежнему обычаю, какъ прежніе послы дѣлали, не на возку, верхами ѣхали. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: wszędy się to zachowuie, że posłowi wolno iako chce iechać, na koniu, lubo ważem, lubo pieszo, by też chciał y lecieć, co niepodobna; y nam nie tyle wierzchami, ale i pieszo, według upodobania naszego nie ciężko by iść do hospodara waszego, lecz uporowi y grubianstwu waszemu nie popuszczaiąc wodzow, tak poiedziemy, iakośmy rzekli; nie dzieie się stąd od nas żadne hospodarowi waszemu bezczestie, gdyż my carskoie wielicestwo tak szanuiemy, iako krola i. m. pana naszego miłosciwego. I. m. p. woiewodzie Wilenski rzekł: wszak my do cara waszoho nie na wozie poiedziemy, tam z niego wysiãdziemy, gdzie s koni zsiadamy, a do cara pieszo poydziemy; niech nam dumni boiarowie tey bezczestie nie wyrządzaia, niech rozumu nas nie ucza. I. m. p. Kamieniecki rzekł: Паніе Козловскі, я тебе люблю какъ доброго пріятели и друга; але не хочучи тобѣ нелюбительныхъ словъ какъ оногдась мовити хочу на возѣ ѣхати; бо оногдась шесть насъ послоль о боєхъ ѣхало, одинъ другого для тѣсноты торкаль, да дле того ты наслухаль се.

словъ нелюбительныхъ; вольно вамъ царскимъ дворяномъ, какъ хотя, ѣхать: хочъ за нашимъ возомъ, хочъ передъ нами, хочъ верхомъ, хочъ въ саняхъ, какъ хочете, такъ и дѣлайте, и мы потомужъ. Iego mѣ pan woiewodzie Wilenski, wspieraiąc i. m. p. Kamienieckiego, rzekł: niema nic dokonczalnychъ zapisow y gruntowego zawarcia zaczętego dzieła; ten wasz niepotrzebny upor, za którym iesli dla tak błahey rzeczy rozerwie się przez was, Bog wam wszystkimъ sędzią i pomstą będzie. Prosili przystawowie o ostatnią resolutią. Na co i. m. p. Kamieniecki odpowiedział: co my rzekli, tego nie ustąpimy. W tey że tedy izbie odwiwszy się przystawowie trochę na stronę dumali z sobą; potem obrocivszy się ku ich mciomъ rzekli: а коли царское величество по васъ великихъ пословъ свои сани пошлетъ, и вы свою телѣгу покинете? Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: my temu nie przeczymy, gdyż to z naszą większą czestią będzie. Widząc przystawowie, że ich mѣ na to zezwolili, rzekli: то бѣ вамъ великимъ посломъ надобѣ вѣдать, што съ каждымъ посломъ ведется дворянину царскому весполъ ѣхати. I. m. p. woiewodzie Wilenski, iako sam tey iazdy na wosie nie pragnął, ieno gwoli i. m. p. Kamienieckiemu odzywał się, tak y na te słowa odpowiadał: pierwiey mi łeb spadnie, niżeli car tego dokaże, abym ia przed którymъ dworzanimъ iego iechał; rownichmy sobie obadwa pos-

łowie, ieden nad drugiego ni czymъ nie przewyzsza, y nic sobie ieden nad drugiego przywłaszczać nie może, wespol na iednymъ wozie obokъ siedzieć będziemy. Przystawowie iż o tychъ saniachъ nie mieli zlecenia od boiar dumnychъ mowić z ich mciami, iedno od siebie mowili, przeto też nie smieli concludować swego podania, y z temъ odeszli. A wsiadszy na wozy iechali do zamku. W zamku mało się co zabawiwszy zwrocili do ich moci powtarzaiącъ też wolą boiar dumnychъ y mowiacъ: великого господаря нашего его царского величества бояре думные люди велѣли вамъ говорить, штобъ вы не на возку, але верхи ѣхали. Na ktore ichъ preźnichъ obuczaiowъ iterowanie odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: якъсь почали одъ одставленья сроку присегу ломать, такъ и теперъ не маючи слушное причины, але для бредни се ламлете; дайте тогда намъ пристава до гонца нашего, объявимъ мы то королю его милости, што вы зъ нами какъ зъ невольниками поступете, хочете штобъ мы дѣлали какъ вамъ подобается; иншая бѣ то была, коли бы царское величество на конѣ сидѣлъ, и намъ бы на возѣ не пригожо было ѣхать, альбо колибъ противъ насъ завсегда сустрѣчати высылалъ дворянъ своихъ; и мы бѣ шануючи достоенство его царского величества дворяновъ честили такожъ на конехъ ѣхали, какъ и иногдасъ васъ честили, коли вы насъ сустрѣли; царского величества повѣлѣнья слушаемъ, што намъ каже у себе быти, и готовы есмо ѣхать, только велите браму отчинити, але боя-

РОВЪ ДУМНЫХЪ СЛУХАТИ НЕ БУДЕМЪ, ШТО НАМЪ УКАЗЫВАЮТЬ КАКЪ ЪХАТЬ; ТАКЪ ПОЇДЕМЪ, КАКЪ САМИ ХОЧЕМО. Iego mość pan woiewodzie Wilenski rzekł: wolnyśmy narod od wielikoho hospodara do was przyiechali, nie wymoga boiarowie na nas nic nad słusność, od ktorey kto odstempuie, a tym barziew was za łamanie przysięgi surowo karać będzie; my dla tego w karecie iechać chcemy, że dzisia, iako widzicie, niepogoda, deżdż pada; niech boiarowie dumni Sibirskim, Astrachanskim, Kazanskim ludziom rozskazuią, a my tak czynić będziemy, iako nam wielkim posłom należy, y iako sama słusność niesie, przyiechaliśmy tu wołą krola iego mci pełnie, niczyiemu niepodlegaiąc rozskazaniu. Odpowiedzieli przystawowie: и то слушно дѣлати, какъ прѣжне послы дѣлали. A isz się te słowa i. m. p. woiewodzica Wilenskiego na to właśnie sciągały, i. m. p. Kamieniecki mniemał, że iego mość, odstąpiwszy iego zdania, zezwoli bez okoliczności przed przystawami wierzchem iechać. I. m. p. Madelanski rzekł przystawom: uważcie to sami, że boiarowie niesłusnie ważą się rozkazować i. m. p. posłom, lepiej na wołą ich mości puścić, a prędsza w tey mierze będzie zgoda. Przystawowie z tem odechali do zamku. A zwrociwszy się niebyli tego dnia więcey u ich mci, y tak ten dzień na niepotrzebnych o ka-

retę altercaciach darmo spłynął. Dopiero i. m. pan woiewodzie Wilenski, i. m. p. Wiażewicz, i. m. p. Madelanski y inni z okazyey dworzanie, widząc, że się zle stało, y że nie chciał i. m. p. Kamieniecki rady iego mości słuchać, wyrzucali mu na oczy, że wstydem y żalem, iego upor y ambitią.

3 w Sobotę. Przysłali przystawowie dowiaduiąc się, iezeli mogą isć do ich mości panow posłow. Postali tedy ich mość do nich, aby nie przychodzili z takimi plotkami, iakiemi dzień wczorayszy zwlekli. Odpowiedzieli przystawowie, że iest ten zwyczaj u posłow na każdy dzień przystawom bywat, pytaiąc się o zdrowiu ich. Pozwolili tedy im ich mość do siebie przyisć, nawiedzenie o zdrowiu wdzięcznie przyiąwszy. I. m. p. Kamieniecki rzekł im: iesliście przyszli rozumu nas uczyć, możecie odeysć, y nigdy z tem nie chodzić, bochmy tu z zupełnym przyiechali rozumem; wiedział krol iego mość kogo posłał, nie owych, co by się na rzeczach nieznali, y ktorzy by cudzem rozumem rządzić mieli; wczorayszy dzień zwlekliście niepotrzebnym punctem, nic do dokonczenia zaczętych rzeczy nienależącym; przyiechaliśmy do hospodara waszego kładąc koronę na głowie iego od krola i. m. p. naszego, a wy z nami iako z niewolnikami iakiemi poczyna-

cie, wymagając to na nas, abysmy boiar waszych wołą czynili; lecz tego żadną miarą niedokaza, wolnemu narodowi niech niewolnicy nie rozkazują. Odpowiedział Gorychwostow: Великіе послы мы къ вамъ пришли по обычаю нашему и повелѣнью господарскому о здоровье васъ спрашивати. Да што вчера дѣло се мы бояръ думныхъ вамъ, а ваши слова бояромъ звѣстили, а нинѣ мы пришли только въ вами видѣться да о выѣздъ говорити, и ни обо што не маемъ повелѣнья. Rzekł i. m. p. woiewodzie Wilenski: wczoraście do nas po kilka kroc przyjeźdzali, rozkazując, imieniem boiar dumnych, nam iechać na koniach: nieznosna to u nas narodu wolnego niewolniczego słucać rozkazania, gdy byście imieniem ich prosili nas o to, nie zbraniiali byśmy się na prozbę iako słuszney rzeczy uczynić, lubośmy umyślili wozem iechać, lecz rozkazaniu krola i. m. pana naszego tylo podlegamy po Bogu, a hospodara waszego, a tym barziefy boiar dumnych rozkazaniu namniey. Przystawowie zasłaniając się preźniami obycaiami odpowiedzieli: не можно иначе быти, только какъ передъ тымъ бывало. Widząc taką zwłoką i. m. panowie posłowie mówili przystawom: spytaycie wy boiar dumnych, jeżeliśmy potrzebni, albo nie, jeżeli potrzebni, niech nam wolno będzie u hospodara waszego być a statie niedomowione z dumnymi

ludzi bracią naszą mowit, y do pożądanego konca zaczęte prowadzić rzeczy; jeżeli nie potrzebni, wypuście nas do oycyzny, żyje Bog, ktory, naszą prawdę y waszą nieprawdę widząc, koźdemu według zarobku płacić będzie. Declarowaliście przy tem ich mość panowie posłowie, jeżeli nas (prawi) nad ośm niedziel w ziemi waszey, od wiazdu w ziemi do wyiazdu za granice te ośm niedziel rachując trzymać będziecie, złożywszy z siebie poselstwo, nie posłami, ale polonienikami będziemy; gdyż y krola iego mości takie iest rozkazanie y w dokonczalnych zapisiech wyraznie to iest napisano, że się te ośm niedziel od wiazdu w ziemi do wyiazdu z niey liczyć mają. Moskwa zaś inaczey ten punct w pactach napisany tłumaczyła, rachując te dwa miesiące od wiazdu do stolice do wyiazdu z niey. Potrzebowali też ich mość panowie posłowie po przystawach, aby o przystawa do gonca z boiarami mówili. Co oni mieli boiarom dumnym donieść y otwied przynieść.

Wczorayszego wieczora przez cały dzien zwłaszcza z przystawami niepotrzebną dla karety i. m. pan Kamienieckiego wiodąc altercatią y wyrzucając coraz na oczy ich przewrotność, przywiedli ich mość Moskwę do tego, że tysiąc strzelcow w około dworu wartowało. Piechota też i. m. p. woiewodzica Wilen-

skiego, zwyczajnie: w sieni, a nadzwyczaj u bramy, wszystka z strzelbą, nanieciwszy ogień, z dragony i. m. p. pana Kamienieckiego wartowała. Przystawowie, przyiechawszy z zamku w nocy, ogień rozrzucałi y zalali, acz się po tem zaowu ogień naniecił. Niechając tedy ich mość panowie posłowie tego zamilczeć, napomnieli ich, aby tego drugi raz czynić nieważyli się, obiecując po piechocie przystawom, że albo ręka temu, kto ogień zalewać będzie, uleci, albo sam na miejscu nieżywy zostanie, a zatym bydz może iaki tu mult: iużęcie (prawi) nam ten dwor ukazali, my w nim rządzymy; wasza to rzecz czynić co my do boiar dumnych nakażemy y co oni przez was do nas nakażą. Nic na to nie odpowiedziawszy do zamku odeszli. W godzin dwie wrocili się z zamku przystawowie, za ktoremi (dla te y jazdy w karecie) wszystkie od mała do wiela przywieziono te, ktore carowi dane były podarki niezwyczajnie y nie według czasu, bo przed tym znać przy odprawie zostawując iednak sobie cokolwiek z tych podarkow na znak wdzięczności zwyczaj był one posłom y swoje przytem podarki za pierwszych carow odsyłać; iakoż i teraz tak było by, ale ta kareta taki pożytek abo raczey contempt przyniosła. Afficiebat to nie pomału ich mci panow posłow, że na wzgardę tak się Moskwa ob-

chodziła. Y gdy przystawowie przyszli mówiąc: великій гость гонимъ нашъ его царское величество вамъ гонимъ великимъ посломъ все ваше одсылаетъ, — przyszło do surowszych mo w niezeli przed tym, ktoremi ich kr. zywoprzyjęstw w nieczynieniu dość dokonczalnym zapisom na termin naznaczony, śliskość wiary, zdracły częste y terazniejszy ich postępek na oczy ich mość wyrzucali; y że zasłaniając się w innych rzeczach preżniami obyczajami, teraz się ich w tem postępku nietrzymają, a zgoła we wszystkim kłamliwie y zdradziecko z natury swey postęmpują. Tym barziesz urażać to ich mości musiało, że się to stało podczas owych o karete altereatij, zaczym trudno nam było o ich przyiazni, często odmieniającey się y niestały, dobrze rozumieć; o takowe bezczestie, serio się ich mość biorąc, przez godzinę i więcey nie tylo ich, ale wszystkich starszych łajali. Aż na ostatek, gdy oni milczawszy długo y nic nieodpowiedając odeysć chcieli, i. m. pan Kamieniecki powstawszy wziął Kozłowskiego y Gorychwostowa za ręce a złożywszy z siebie pierwszą surowość, do ktorey sam był powodem, miękkimi słowy począł z niemi mówić, wywodząc łagodnie ratiami po owych fukach, y tym ich na hardą wsadził, bo Gorychwostow zaraz rzekł: Великіе послы, кажите крайнимъ словомъ, чи будете у великого

господаря нашего; коли хотите вернуться у Литву, говорите, а мы думнымъ бояромъ звѣстимъ, и царское величество дастъ вамъ грамоту, или черезъ своего гонца пошлетъ до господаря вашего, штобъ иныхъ пословъ прислалъ для доконченья мирного договора, коли вы такъ упрямы. Ответилъ и. м. пан воєводзic Wilenski: iak zrozumiewam, życzlibyście wszyscy naszych posłów złamawszy przysięgę na nas tę winę złożyć; ale Bog widzi wszystko trudno nieprawdę macie swoją przed nami ochronić, my z rozkazania krola i. m. p. naszego y s powinności naszej poselskiej gotowiśmy zaczęte rzeczy konczyć i nie myślemy stąd iechać nic niesprawiwszy, chyba żeby gospodar wasz y wy sami do tego powodem byli, nie ułowicie nas temi sidły, któreście na nas przewrotnością swoją zastawili. I. m. p. Kamieniecki co się pierwiy barzo brał o karetę, teraz zbytnie łagodnie począł z nami we wszystkim postempować. Wszystkich zdanie było albo niezazywać zbytnego animuszu, abo zacząwszy iednako konczyć nie wsadzając Moskwy na hardą.

4 w Niedzielę. Według zwyczajui swego przystawowie przyszli do ich mciow panow posłów, z ktoremi łagodniey ich mość poczynali. Oni też o dokonczeniu zaczętych rzeczy dobrze tuszyli. Poseł Perski tego dnia o szostey na dzień, według

Moskiewskiego czasowniku, iechał do Krymhorodu tem porządkiem: *)

Moskiewscy strzelcy (tych było 170) nieśli, ieden za drugim idąc, złotogłowy rozmaite Perskie materye po iedney sztuce, każda była po części odwiniona dla widoku. Koniuszy potem iechał, za którym Persowie pieszo wiedli koni czol-darami przykrytych 7, mułow 2. Za temi Persowie nieśli siekirkę oprawną, kolbakę Perską, strzemiona, uzdeczkę, łuk, łubie, y wszystko wsiądzenie, ale każdą rzecz osobno pojedynkiem nieśli, nie przy kulbace, główni kilka ieno w trzascie bez żadney oprawy. Potem strzelcy Moskiewscy, ktorych było 200, nieśli iakiś trunek, colorem miodowy podobny, w bankach szklannych, okrągłych, z cienkimi szykami, nakształt dzbanow, każdy strzelec nios po iedney bance. Za temi znowu prowadzili Persowie pod czol-darami koni 7. Strzelcy po nich, ktorych było 70, nieśli różne materyiki lekkie Perskie, każdy po sztuce iedney, drudzy czapragi kosztowne, złotem haftowane. Na ostatku nieśli Moskiewscy strzelcy dwanaście kobiercy iedwabnych, złotem przetykanych, a sześć szczyro iedwabnych, tak wielkich, że każdy kobierzec rozciągnowszy, po sześciu po ośmiu, a pare s tych po

*) На боку помѣтка: Poseł Perski do zamku wiezdział.

dwunastu strzelców niosło. Potem dwaj masztalerze wiodli konie posiadlane. Zatem sam poseł iechał w saniach moskiewskich iednym poiezdkiem, moskał wiozł; sam poseł siedział w złotogłowie, mając za zawoim kitę y parą pior bazan- cich; ci, którzy przed nim na saniach stali, w złotogłowych też byli szaciech; z prawey strony iechali przystawowie y z lewey w saniach poiedynkowych, obok z poselskimi tak blisko, że się zdały bydz zwią- zanie wsytkie troia sanie. Moskwa ani na iedną piędź nazad abo na- przod sani wymykali, iedno rowno z poselskimi iechali. Po bokach szło kilkanaście Persow z ianczar- kami, ktore znać na podarek mię- dzy inemi rzeczoma carowi niesio- no. Za sanmi poselskimi niesli Persowie (a po Moskiewsku Kozłubasy) łuk światły z kołczanem y łubie. Na zadzie iechali Persowie, ktorich było człowieka siedmna- ście) na białych carskich koniach, wszyscy pod szaremi zorawiami piory, u każdego też konia, ktore pierwiey prowadzono, pioro zatknio- no na grzbiecie było. Temu po- iazdowi poselskiemu nie spodziewa- liśmy się przypatrzeć, lecz przysta- wowie przyszedli do ich mości pa- now posłów opowiedzieli, że wolno wszytkim wyniść y przypatrzeć się. Ztąd dała się widzieć chluba ich, iż pokazowali w iakiey przyiazni z hospodarem ich szach Perski ży-

ie, y iakimi się upominkami ob- sylaia.

5 w Poniedziałek, dzień ś. Kazi- mierza. Za przysciem przystawow po długich priwatnych rozmowach zaczęły się z niemi publica. Rzekł i. m. p. Kamieniecki: Wiecie wy, z czym iesmy do was przyiechali; a mieszkaiąc przez te kilka niedziel w zamknieniu, nicesmy o dokonczeniu zaczętych rzeczy namawiać nie po- czeli, przewłoka ta przez was się dzieie; słuszna tedy, abyście donie- sli od nas boiarom swoim dum- nym, iakoby się dalsze w tem nie działo omieszkanie. Odpowiedział Gorychwostow: Всякому доброму чи- нить, хотяжь и кручиною перемѣня, добрый маеть быти и Богу годный конецъ, и для малое статьи великие добрые дѣла не росходилибъ ся, малые одставивши, о большихъ говорить; вамъ же то великимъ посломъ тутъ на свѣ- тѣ въ долгие вѣки слава и одъ Бога милость будетъ, коли вы, межъ великихъ господарей и ихъ широкихъ госпо- дарствъ кровь хрестіанскую одставив- ши, вѣчный миръ на обѣ стороны сдѣ- лаете. I. m. p. woiewodzie Wilenski odpowiedział: My sobie tego ży- czemy, y przyiachawszy tu nie proź- nować, lecz do skutku zaczęte rzeczy prowadzić gotowismy; a isz się te kilka dni dla tego przewłokli, zesmy chcieli wozem, wyście zaś rozka- zowali imieniem carskim y boiar dumnych—wierzchami nam iechać; wolelismy troche poczekać, niżeli ich roskazaniu podlegać; teraz chce-

my iechać do hospodara waszoho według woli i naszej, niesłuchając ni czyiego rozkazania, a tak pojedziemy że więcej y między nami nie będzie o to sporaki. Czynili się przystawowie nierozumiejącemi tych słow y prosili i. m., aby rzetelnie powiedział, jeśli ich mość na koniech wierzchy pojadą. Ody powiedział i. m. p. wojewodzie Wileński: Iużeście aż nazbyt długą niepotrzebną z nami mieli o ten y pojazd sporakę; niechcąc tedy, aby gwoli temu dobre dieło w przezwłokę iść, albo rozrywać się miało, declaruiemy się wam, że tak pojedziemy, iako się nam zda, y więcej y o to nie będzie kruczyny; a więdzcie to od nas, że nie s pozwolenia carskiego y boiar dumnych, ale z dobrej woli naszej uczynimy. I. m. p. Kamieniecki rzekł im: Dnia onegdayszego nie myslilismy iechać na wozie, ieno że mie noga bolała, wolałbym był w karecie iechać do zamku, teraz iż mi bol ulżył, pojadę według zezwolenia i. m. towarzyszewych na koniu. Ledwo się wrzkomo, domysliła Moskwa, że ich m. pozwolili iechać wierzchami, nizko się za to ich mciom pokłonili, a Gorychwestow rzekł: Не одъ того, великіе послы, былъ початокъ, на чомъ и вы и мы зостановилися, и не къ тому концу велося, але о большихъ дѣлахъ намъ всимъ любительныхъ надобъ говорить и всякими мѣрами совершать; а коли Богъ вѣчную любовь и братскую

дружбу межъ поста дарей нашихъ укрѣпить, меньшимъ съ атьямъ въ ту пору латве погодитъ, тогдаько Богу годное дѣло совершится, а и инѣ вамъ великимъ посломъ за тое чолмакъ бьемъ, и бояромъ думнымъ вашу волю звѣстивши, дадимъ вамъ отвѣтъ, коли у господаря нашего быти маєте.

Gdy się msza święta skończyła, wrociwszy się z zamku przystawowie przysali do ich mości, dając znac, że ich mość dnia jutrzeyszego u cara będą. Rzekł Gorychwestow: доброе дѣло дастъ Богъ вскорѣ совершится, и вы, великіе послы, очи господарскіе огледавши, съ повелѣнья господарского зъ бояры и думными людьми недоговоренные статьи сполните, и вамъ же то будетъ великая слава, што кровь христіанскую одставите, а етуль Господу Богу Іисусу Христу Спасу великая честь и хвала, да всѣмъ Божьимъ ангеламъ и всѣмъ силамъ небеснымъ великая будетъ радость, и одъ людей въ обонхъ великихъ господарствахъ живущихъ вамъ богомолье. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: Nadzieia w łasce Boskiej, Ktory wszystkim władnie, że On hospodarow naszych y ich wielkie gospodarstwa do spolney przywiodszy po tak srogim krwie rozłaniu zgody, zachowa na długie czasy y potomne wieki tę rzecz swiętobliwą między hospodarami i ich gospodarstw y, a zmocni złączone siły ich y dodawać im będzie Swoiey pomocy przeciw poganom nieprzyiacielom Krzyża S. Powstawszy tedy Moskwa ręce ku niebu podniesli y ich mciom dziękowali,

że szczyrze pracą swoją w zawarciu wiecznego pokoju pokazują, y co przez te kilka dni przystawowie, powiesiwszy (iako mówią) nosy, smętni chodzili, dziś rzezwieyszemi y dufalszemi we wszystkim bydz pokazali się. I. m. p. woiewodzie Wilenski na Kazimierzowiny miał u siebie i. m. p. Kamienieckiego, i. m. p. Wiażewicza y wszystkich ynnych pomienionych ich mości y swoich sług. Po nieszorze y wszystkim nabożestwie, ktore się na każdy dzień u i. m. p. woiewodzica Wilenskiego z muzyką odprawowało, przyszli do i. m. przystawowie, winszując takich imienin wielu w łasce Bożey tudziesz w łasce wielkich gospodarow w dobrym zdrowiu szczęśliwym powodzeniu doczekać y one przeprowadzać. Pomienione słowa swoim językiem wyrzekszy, dołożyli tego, że u nich iest we zwyczaju podczas ymienin pozdrawiać, y miley zażywać conversathey. Prosiłi przytem ich mość panow posłow, aby, znosząc się o niedomowione puncta, nikomu nie pozwolali bywać przy tym, ale sami iako trzey z dumnymi boiarami, na to od cara wysadzonemi, zostawali.

Wtore byole u Cara *).

6 we Wtorek. Dzień pogodniejszy, troche słuszną był wymowką

*) Краткое извѣстiе объ этомъ, см. въ Дворцов. Разр. т. II, столб. 423—425, и прилѣжч.

ich mciom, że dnia onegdayszego dla niepogody w karecie iechać chcieli. O godzinie na puł zegarzu iedynastey iechali ich mość panowie posłowie takim, iako y pierwey, porządkiem.

Wszedszy na gurę, szli do Cara przez iedną izbę do zołotey pałaty, gdzie w assystentey carskiej, w potykaniu y wyprowadzeniu ich mci panow posłow przez tych że; dworzan y diakow w stroiach, w szatach, w ceremoniach, a zgoła we wszystkim namneyszey odmiany nie było. Car na maiestacie mnieyszym niż pierwey, mając berło w ręce (iablko podle niego leżało), na głowie czapką niską sobolkową, a na niey coronę niską, barzo od pierwszey różną y nie tak kosztowną, w szacie perłami y kamieniami sadzoney, siedział. Ten pałac od pierwszego daleko mnieyszy był, y bez tych stopni, ktore w tamtym pałacu wkoło pomostem idą. Skoro ich mość przyszedszy przed Cara pokłonili się, pieczatnik imieniem carskim mówił do ich mości: великій господарь царь и великій князь Михайло Федоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, васъ великого господаря Владислава четвертого, короля Польского, великого князя Литовского и иныхъ, брата своего, великихъ пословъ спрашиваетъ: здоровы ль вы? Odpowiedzili ich mość: zdrowismy za łaską Bożą, a za takie pożałowanie carskomu

wielicestwu dziękuiemy. Tenże pieczatnik zaczął mówić: великій господарь царь etc. грамоту великого господаря Владислава etc. чтучи слушалъ, и тая его царскому величеству и намъ всимъ бояромъ, думнымъ людемъ есть злюбительна на которую царское величество до великого господара вашого дасть вамъ великимъ посломъ грамотою своею отвѣтъ. А по вапому прошенью и мирному договору великій господарь нашъ его царское величество о недоговореныхъ статьяхъ зъ вами великими послы договорити бояромъ своимъ велѣлъ. Wystąpiwszy tedy **Василій Ивановичъ Стрѣшневъ**, **окольнічій царскій**, czytał tych z rejestru: боярину думному **Федору Ивановичу Шереметеву**, **намѣснику Псковскому**, **князю Дмитрію Михайловичу Пожарскому Стародубскому**, **намѣснику Коломенскому**, **князю Федору Федоровичу Волконскому**, **окольнічому и намѣсникови Калужскому**, **печатнику думному дьяку Ивану Тарасьевичу Грамотину** и **думному дьяку Ивану Ованасьевичу Гавреневу**. Pieczatnik rzekł: идитежь, великіе послы, позговоритесь зъ нами царского величества бояры. А iego mość pan **Kamieniecki** prosił o audientią, którą otrzymawszy, mowił do Cara: Zyczylibyśmy sobie nie od tey statii, wieliki gospodaru Caru y wieliki kniaze Michayło Fedorowiczu, wsieia Rusi samoderżco, poselstwo nasze zaczynac, lecz lzy więzniow ubogich (przez tak dlugi czas nad dokonczalne zapisy i mimo przysięgę oboych wielikich posłow) w zatrzymaniu tu w stolicy y po innych ho-

rodach twego carskiego wielicestwa ludzi narodu naszego będących wymagaią to na nas, abyśmy twemu carskiemu wielicestwu czołem bili, iakoby zewsząd połoniennikow naszych wolno wypuszczano; wiadomo to nam, że powielenie twego carskiego wielicestwa wyszło, aby nikt się w gospodarstwie twoim nie ważył ludzi naszych taić y zatrzymywać. Nayduią się iednak tacy, ktorzy y mirnomu dohoworu, przysiędze wielkich posłow y twego carskiego wielicestwa powieleniu dosyc czynić niechcą. Gdy to mowił, wszyscy ich mość czapki zdieli, bo pierwiey od krola iego mości mowiac, nie zdeymowali czapek, a teraz od siebie mowiac, snac nie zeszło się. Iednak gdy ich mość nic nie mowili, kładli czapki na głowy, y kiedy co Hramotin mowił, w czapkach ich mość słuchali y odpowiadali na to; wtenczas ieno zdeymowali, gdzie się zdarzyło krola i. m. albo cara wspomnieć. Dworzanie zaś y wszyscy y słudzy bez czapek zawsze stawali, a ich mość dla siedzenia zawsze miewali ławke. Hramotin wysłuchawszy tey prozby, przystąpił do cara trochę z nim poszeptawszy obrocił się ku ich mciom y odpowiedział: По всемъ широкомъ господарствѣ вышло его царского величества повелѣнье, штобъ во всѣхъ городоувъ и одъ бояръ всѣ полоненники тутъ приведены были, да который въ томъ повелѣнье царского величества пе-

реступить и людей ваших задержать, своею заплатитъ головою; и вжо пошло зъ четыре тисечи полоненниковъ, а зъ дальшихъ городовъ и теперъ присылають ихъ и тутъ имъ страву дають; да коли вси сберутся, по мирному договору, не задержа, вси одпущены будутъ, опричей тыхъ, которые зъ доброе воли на имя царского величества крестъ цаловати хочуть. **Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki:** My o takich nie mowiemy, wolno kożdemu, kto chce, zostać; o tych iedno carskiego wielicestwa prosimy, którzy do oyczyzny wracać się chcą. Prowadzili potem od cara przystawowie ich mci panow posłow do otwiedney palaty, gdzie y wyżpomienieni do rozhoworu naznaczeni przyszli po ich mciach boiарowie.

Z boiary na rezhewore pierszy raz.

Ktorzy na pierwiey ich mciom o to mowili:

1. Czemu krol iego mość cara w liście swym bratem nie pisze?

2. Czemu ten list ktoś z pieszo idących nioś a miano by go nieść publice y nie podła osoba?

3. Czemu ich mość sprawuiąc poselstwo do cara czapek niezdeymowali?

4. Czemu ich mość panowie posłowie dzień naznaczony byciu u cara zwlekli?

Odpowiedzili na to boiарom ich mość:

Dla tego krol iego mość pan nasz bratem hospodara waszego nie pi-

sze, że posłowie wasi będąc w Turcech taili ten pokoy. Zaczym przychodziło powątpiwać ostateczney przyiazni y zawarciu wiecznego pokoiu? Odpowiedzili boiарowie: Не скрытое то было дѣло и великій господарь нашъ и мы думные бояры всѣмъ господарствамъ тотъ зъ вами миръ объявляли, и звѣститъ объ томъ великій господарь нашъ его царское величество усихъ окрестныхъ великихъ господарей Англинского, цезаря Римского, Французского, Дунского и царовъ Турского и Татарскихъ.

Na wtory punct odpowiedzieli im ich mość: List krola i. m. nie pieszo y nie podła osoba, ale pan Kęrowski, dworzanin krola i. m., który z nami iechał, nioś go; a iż go nie publice niesiono, przy was zostaie wina, boście nas w tem nie ostrzegli. W niezdymowaniu czapki nic się nowego nie zaczęło, takiechy postempowali iako y pierszy posłowie nasi, gdzie tego potrzeba ukazowała, nieczekaiąc ni czyiey nauki y napominania zdeymowaliśmy y gotowiliśmy zdeymować, do tego iako my tu postempuiemy, tak u nas waszym posłom postempować wolno będzie.

Dzień byciu naszemu u hospodara waszego naznaczony samiście niepotrzebnie zwlekli, y przy was właśnie w tey mierze zostaie wina, boście nam rosказowali podług woli swey iechać. Iż tedy to nas wielce uraziło, y niesłuszna się rzecz widziała—podlegać waszemu rosказ-

zaniu ani carskiemu; do takiej za waszą przyczyną przyszło zwłoki. Zapierali się tego Moskwa powiedaiąc, że się nie ważyli rozkazować ale iako bracią, w lubwi będącą, naponinali.

To uspokoiwszy zaczęli z niemi ich mość panowie posłowie o niedomowionych y na Polanowce do cara w dokład wziętych mowić punctach, ktore dali boiarom panowie posłowie na pismie *).

Wszystko to wzięło czasu godzin cztery. Rozszedszy się ich mość panowie posłowie z boiarami odiechali z przystawy swoiemi do dworu poselskiego.

7 we Srodę. Za przyściem przystawow potrzebowali ich mość panowie posłowie po nich tego, aby boiarom słowa ich mości donieśli:

Na te puncta, ktore ich mość na pismie podali, aby boiarrowie dali otwied.

Dzień przysiędze carskiej, po zwleczeniu przez posłow oboich naznaczonego, aby teraz pewny był naznaczony, o którym wiedząc ich mość z pewną rzeczą chcą do krola i. m. wyprowadzić gonca.

Przystawa do gonca aby bez omieszkania dano. Co przystawowie mieli boiarom donieść.

*) Требования польскихъ пословъ съ отвѣтами думныхъ бояръ на оныя см. въ „Перепискѣ между Россією и Польшею“, часть III, стр. 75—77; а также въ Исторіи Соловьева, т. IX, стр. 253.

Strony kupcow mowili ich mości z niemi, aby tak ich kupcom do naszych, iako y naszym do nich chodzić, y wzajem handlować wolno było; gdyż teraz Moskiewscy kupcy z naszymi niedufale poczynaіąc (a znać niemaіąc carskiego powieienia) nie tyle aby handlować mieli, ale owszem z towarami stronia, y kiedy się co ktoremu z naszych targować przyidzie, iakoby niechcąc przedawać czworaką wyciągaіąc cenę.

Odpowiedzieli przystawowie: великого господаря нашего его царского величества вышель указъ и повелѣнье и жалованье на всехъ купцовъ, у господарствѣ Московскимъ живучихъ, штобъ вольно безъ вшелякого страху и боязни незаборонно нашимъ зъ вашими торговать, продавать, мѣнять и какъ хто похочеть, за любовь отдавать будетъ ли, такъ какъ вы великіе послы намъ сказываєте; мы и то до бояръ думныхъ ѣдемъ звѣститъ, штобъ вашимъ зъ нашими купцомъ всякими мѣрами вольно было торговати.

Tego dnia Niemiec ieden i. m. p. Kamienieckiego przedał się do Moskwy. Bywał kapitanem nad piechotą.

W wieczor przyniesli przystawowie od boiar dumnych hramotę *) zapieczętowaną, ktorey ich mość panowie posłowie dzisia nie czytaіąc, do iutra odłożyli.

8 we Czwartek. Ich mość panowie

*) Вѣроятно, это та грамота, о которой упоминается въ „Перепискѣ между Россією и Польшею“, ч. III, стр. 77.

wie posłowie hramotę przeczytali. Przystawowie dnia dzisiejszego nie byli u ich mości panow posłow.

9 w Piątek. Na tamtą hramotę przestali ich mość panowie posłowie boiarom dumnym przez przystawow respons *).

10 w Sobotę. Przystawowie iedli obiad u ich mości pana Kamienieckiego; tego dnia nic się z nimi o publicznych sprawach nietractowało.

11 w Niedzielę. Przystawowie będąc u ich mości panow posłow upewniali imieniem boiar, że z ich mciami nie ozieble, bez żadnego omieszkania, o niedomowione statie znosić się będą.

12 w Poniedziałek. W wieczor przystawowie przyszedszy do ich mości panow posłow opowiedzieli, że car dnia iutrzejszego roskazał ich mciom bydź u siebie.

Trzeci raz u cara ich m. pp. posłowie **).

13 we Wtorek. Trzecie ich m. panow posłow bycie u cara. O dziesiątey na puł zegarzu iechali ich mość panowie posłowie z przystawami do Krymhorodu; czeladzi wszytkiey (oproc tych, którzy na dole trzymać mieli) we dworze zostać kazano. Przed pałatem bowiem

hałas y w pałacu ciżba za nacinieniem się y wolnością naszych bywała z podziwieniem Moskwy. W poiezdzie ich mość panow posłow, w siadaniu z koni zwyczajnego się trzymali sposobu, nic nie przydając ani też uymuiąc. Wprawdzie Moskwa zastąpiła była to miejsce u wschodu, gdzie ich mość zwykli zsiadać, ale natarszy rzezko konmi odtarli Moskwę ich mość panowie posłowie, y niektorym od sług obuchami się dostało. Dziwna w tey mierze cierpliwość ich! W potykaniu ich mości panow posłow tych że dworzan y diakow, tudziesz w wyprowadzeniu assistentij carskiey y we wszytkich ceremoniach zwyczajnego sposobu, iednych że słow namnieyszey rzeczy nieodmieniając według wyżej (za pierwszym i. m. panow posłow byciem u cara) opisanego porządku. Prowadzili nas na gurę przystawowie. Wszedszy do drewnianego pałacu, który był nakształt sali zbudowany, nazwany stółowaia pałata, gdzie na ten czas car na maiestaciku niewielkim y niewydwornym, w szacie perlami y kamienmi sadzoney, w czapce nizkiey sobolcowey, na ktorey była corona niewielka, mając w ręce sceptrum, siedział; iabłko blizu maiestaciku po prawey stronie na pienku podługowatym, srebrem złocisto okowanym, nakształt wiezyczki zrobionym, leżało. Custodes corporis iego ciż czterey, co y pierwiey, y

*) Можно догадываться, что отвѣтъ этотъ напечатанъ у Григоровича, въ V т. Актовъ, подъ № 11, на стр. 20—22.

**) Краткое извѣстiе объ этомъ см. въ Дворцов. Рязряд. т. II, столб. 425—426.

tak że się ubrawszy z bardyszykami przed nim stali. Ich mość panowie posłowie zwyczajnie za sługami wszedłszy, skoro pokłoniwszy się, stanęli przed carem. Rzekł dumny diak Gawreniow: Великому господарю и царю и великому князю Михаилу Федоровичу, всея Руси самодержцу, великіе послы, Александеръ, Казимеръ, Петръ чоломъ бьютъ. Potem ławkę, kobiercem przykrytą (ktorą oni skamieyką zową), przyniesiono dla ich mości, na ktorey ich mość siedli. Pieczatnik imieniem carskim pytał ich mości o zdrowie, potem dworzan, na co zwyczajną odniósł odpowiedź. Pieczatnik przystąpiwszy do cara rozmawiał z nim pocichu, a odszedłszy od niego obrócił się ku ich mciom panom posłom y rzekł: Великій господарь нашъ его царское величество вамъ великимъ посломъ на тые статьи, о которыхъ есте оногдась говорили и на письмѣ дали, даетъ отвѣтъ черезъ бояръ своихъ тыхъ, которые объ томъ зъ вами договоръ чинили. Y pomienił wszystkich, na dohowor tych punctow naznaczonych, a miedzy niemi y siebie, za co ich mość podziękowali. A pieczatnik mowił ich mciom, aby szli do inney izby, w ktorey boiarrowie z ich mciami na statiach zasiadaiają.

Drugi raz na rozhowore z boiary.

Wyszedszy tedy ich mość panowie posłowie od cara, szli do mianowanej pałaty otwietney, y boia-

rowie na to naznaczeni zaraz za ich mciami przyszli, ktorzy dali ich mciom respons ustnie, z karty czytając, y też kartę przy ich mciach zostawili. W sieniach przed tą pałatą stało kilkonaścioro naczynia sporego cynowego z rozmaitemi trunkami, y czarek srebrnych z potrzebę było, ktoremi napoie do izby nosili, nalewając w sieniach s konwi y dawali naszym, kto chciał; do sieni też wolno z naszych kołdemu było przyść y iakiego chcąc napić się trunku, a moskal żaden, ani kosztować ważył się. W tey sieni snać przed tym beczki wielkie srebrne stawali, ktorych teraz nie widzieć, a snać przed tym cyny (u cara zwłaszcza) nikt z naszych nie widział. Skąd teraz widomy ich za woyną niedostatek.

Ich mość panowie posłowie, zabawiwszy się w zamku u cara y boiar godzin ze cztery, iechali do dworu poselskiego.

14 we Srodę. I. m. panowie posłowie potrzebowali po przystawach, aby oni, dowiedziawszy się imieniem ich mci u boiar dumnych o pewnym dniu przysiedze carskiej naznaczonym, uwiadomili ich mość.

Przystawa do gonca aby dano.

Więzniow, w zatrzymaniu dotąd będących, aby według dokonczalnych zapisow y przysięgi poselskiej wypuszczano.

Kupcy Moskiewscy, iż iakoś niedufale z naszymi postępuiają, towa-

ry co lepsze kryją, a podleysze pokazując, ceny nie umieją czynić, aby im zupełna wolność do handlowania z naszymi dana była.

I. m. p. Kamieniecki domawiał się, aby wolno było w karecie na przejazdkę wyjechać. Na co wszystko przystawowie mieli ich mciom od boiarprzynieść otwiot.

Rozruch.

O wtorey z pułnocy w mieście wielki rozruch powstał, we wszystkich trzech murach we dzwony w Krymhorode niezwyczajnie y w bęben, nazwany nabat (w który pod czas trwogi iakiey biał), bito, ludzie zewsząd do Krymhorodu y na inne mury biegli. Iazda też Moskiewska za miasto wypadła. A iż się nam tego zgiełku słyszeć dostało we dworze, wszyscy iednostaynie ostrzeżeni będąc od piechoty wartuiącey porwawszy się ze snu do broni się brali. Piechota i. m. p. woiewodzi- ca Wilenskiego zaraz z strzelbą y zapalonemi knotami u bramy z dragony i. m. p. Kamienieckiego stanęła y wszyscy tak słudzy iako y młodź, tudziesz y czeladź y kupcy za rozkazaniem i. m. panow posłow zgromadzili się y ostrożni byli. Rozne bowiem rożnych o tym tumulcie (zwłazcza u tego sliskiey wiary narodu) były rozumienia, nie nowina im panow swoich zdradzać, naszych zabiać. Przychodzili nie iednemu na pamięć przeszłe ich z hospoda-

rami swemi y z naszymi posły postempki. Przedawczykow też naszych, iż u Moskwy było więcej dwu tysięcy, obawialiśmy się, aby na kark i. m. panow posłow nie pomyslili iako o wyściu od Moskwy. Lubo tedy ten rozruch ku dniowi ustawać począł, wszyscy my iednak aż do białego dnia gotowi byli, nie mogąc się ni od kogo przyczyny tego rozruchu dowodnie wywie- dzieć, widzieliśmy wprawdzie ogień niewielki w Biełhorodzie, ale dla tak małego zapału nie był by taki rozruch. Gdy iuż naszy ze dworu wychodzić poczęli y pytali się o przyczynie takiego tumultu, Moskwa w tak prędkim razie informowana była, że wszyscy powie- dali bydz dla ognia; y iednostaynie, kogośmy ieno pytali, lub z boiar lub z prostych ludzi, tę mienili przy- czynę pokazując niedawnemi cza- sy do szczętu wygorzałe miasto, za- czym ludzie (prawi) będąc nieraz od ognia w wielkim niebezpieczeństwie, wszyscy do gaszenia zwykli się zbie- gać na ratunek. Lecz potem z ostrożnością y tajemnie dowiedzieli się i. m. panowie posłowie od pew- nych osob o przyczynie tey burdy. O Tatarach lubośmy po części sły- chali, że wpadszy w ziemie Mo- skiewską podczas bycia naszego w stolicy wielkie czynili szkody. Mo- skwa iednak tajiła to. Za tą tedy okazją wypyтали się ich mość do- wodnie, że Tatarowie miasto Jedlec

spalili, płon pobrali, a ieno w mil 50 od stolicy to miasto, dwa dni iazydy Tatarynowi. Z tey że Tatarow gromady przywiedziono tey nocy szesnastu, y dla tego co żywo na mury y w pole biegli obawiając się napadnienia прѣдkiego przez nich, a chałупę w Bielhorodzie zapalono umyślnie снаć dla hasła, aby ludzie tam zbieгаіаć się do ognia wiedzieli od osob na to naznaczonych o takim niebespieczeństwie; drudzy zaś twierdzą, że dla tego, aby nam to ich było тайне niebespieczeństwo, ale żebyśmy ten tumult rozumieli byдź dla ognia.

15 we Czwartek. Przystawowie od boiar dumnych na wczorayszą propositiа odповіdзieli ich mciom panom posłom: Звѣстили есмо слова ваши думнымъ царского величества бояромъ, и они вамъ великимъ посломъ отвѣтъ чрезъ насъ дають, што царскому крестному цалованью быть во скорь, и вы великіе послы межъ себе думайте, если маєте еще какіе статьи недоговореные, и коли не маєте, или маючи, договорите, въ ту пору у великого господаря нашего будете, и великій господарь нашъ его царское величество неперемѣнный день певный своему царскому крестному цалованью вамъ объявити велить.

Пристава къ гонцу можно дати; да велѣли вамъ звѣститъ думные бояры, што другой вашъ гонецъ къ вамъ великимъ посломъ идеть, а лутшей бы то было, коли онъ придетъ и вамъ въ ту пору вѣдаючи о истномъ времени царскому крестному цалованью постав-

ленномъ одпустить гонца въ любительнымъ дѣломъ.

Полонениковъ вашихъ усихъ одпускають по крестномъ цалованью, никого силою не задерживая, опричей тыхъ, которые на господарское имя сами останися и крестъ цаловати хочуть; а которые хочуть у Литву, всихъ одпускають до рубежа и кормъ и подводимъ по царского величества указу дають; а не имете ли намъ вѣры, што много полонениковъ вашихъ на имя господарское крестъ цаловати хочуть, и вамъ бы послать дворянъ своихъ къ нимъ и спрашивати о томъ.

I. m. p. woiewodzie Wilenski wiedząc od przystawow że świeżo zesłano z horodow więzniow człeka kilka set, miedzy ktoremi było kilka dziesiąt z majątnosci i. m. pana marszałka W. X. L. rodzonego iego mości Horskiej, posłał do nich sługę swego pana Stanisława Koszczyca, przy którym Moskwa pytała, aby się odezwali, ci ktorzy chcą do oycyzny się wracać. Wszyscy prosili aby ich do domow puszczono. A dwie białegłowy, który za Tatar poszły, lubo y swych miały mężow, wołały zostać u odezwali się z tem, że im lepiej się tu dzieie u Tatarow.

Купцомъ всимъ неборонно въ вашими купцами торговати, и хтобы смѣлъ купцомъ того боронить, нехай намъ ваши купцы звѣстятъ, а по царского величества указу мы такового скараемъ.

А што ты, Каменецкой, хочешь у возку на гулянье ѣхать, на тое нѣтъ отвѣту.

16 w Piątek. Nie przychodzili przystawowie do ich mości panow po-

słów, zaczem o żadney rzeczy z niemi mówić nie przyszło. A gdy bywali u ich gościow wprzod się, zawsze pytali o czasie, y zawsze dla przyprowadzenia chodzał po nich pan Krętowtki.

17 w Sobotę. Ich moiści panowie posłowie dali do boiar dumnych przez przystawow dwie hramoty a pilno się domawiali naznaczenia pewnego dnia przysiędze carskiej. Nadwieczor przyszedszy przystawowie opowiedzieli ich gościom panom posłom: Утре вамъ великимъ посломъ великийъ господарь нашъ его царское величество велѣлъ быти на договорѣ зъ бояры, да коли мы одъ васъ бояромъ принесли грамоты, на иной день одставлено, штобъ вамъ бояре дали отвѣтъ, а въ понедѣлокъ зъ ними будете въ городѣ на разговорѣ.

18 w Niedziele. U iego moiści pana woiewodzica Wilenskiego na obiedzie byli przystawowie, do ktorych gdy iego mć za zdrowie krola iego moiści y za zdrowie ich hospodara pił, oni za tych że zdrowie, ieden do drugiego porządkiem, iako siedzieli za stołem, pił, a żaden z nich nie usiadł aż się wszyscy u stołu siedzące kołem obeszl, potem za zdrowie dzieci carskich pełna była, która z takąż reverentią kołem się obeszła. Odeszli przystawowie wesele wychwalając wino węgierskie, ktorego oni (procz win zamorskich) niemają.

19 w Poniedziałek. Za oznaymieniem przystawow iechali ich mć panowie posłowie do Krymhorodu, gdzie nie będąc u Cara z boiarami w otwiedney pałati znosili się *).

20 we Wtorek. O przystawa do gonca znowu ich mć panowie posłowie mówili przystawom, ktorzy odpowiedzieli, że iusz iest gotowy y iesli tego potrzeba zaraz będzie we dworze.

21 we Srodę. Imieniem carskim przystawowie pozwolili ich gościom pp. posłem iechać w karecie na przeiazdkę. Iego mć pan woiewodzie Wilenski, iako ich o to nieprosił tak y teraz nie dziękuiąc za to nie myślał iechać y proszony będąc od iego moiści pana Kamienieckiego, aby dopomógł companiey, wymawiał się. Po dwa kroc iego mć pan Kamieniecki przyiaciela swego pana Krętowskiego przysyłał prosząc iego mć pana woiewodzica Wilenskiego, aby iachał, gdy się im wymawiał. Za trzecim razem powiedział ten że pan Krętowski przyszedszy, że y iego mość pan Kamieniecki nie poiedzie iesli i. m. p. woiewodzie Wilenski albo sam iechać nie zechce, albo sługom swoim nie każe dla assystentii, a i. m. p. Kamienieckiemu z swoich kilkonastą niegrzeczy było in publicum się pokazać. Na usilną tedy prozbę kazał i. m. wszystkim swoim ochędożnie się nagotować,

*) Дворцов. Разр. т. II, столб. 427.

y wsiadzy w woz iechali ich mość. Przystawowie w swoich wozkach po iednemu koniu obok z karetą a czasem y przed karetą iechali. Z miasta przez Pokrowską bramę nas prowadzili do folwarku carskiego, nazwanego Pokrowskie, alias Rubcowe sioło, w czwieri mili od miasta, gdzie car, iako oni powiadają, dla uciechy się przeiezdza; cerkiew w tey wsi murowana założenia Pokrowow. Od tego folwarku powrocilismy nazad przez Krasne sioło, widząc w prawey stronie iemską slobodę, w Biełohorod wprowadzili nas Troiecką bramą. Na tey przeiezdce bywali się ich mość godzin ze dwie, a nie zażywszy żadney uciechy y widzenia godnego nic niewidziawszy, wrocili się do dworu.

22 we Czwartek. Przystawowie oznaymili ich mciom panom posłom, że dnia jutrzejszego mają być ich mość w zamku na otwiedzie.

Tegoż dnia ich mość panowie posłowie z listy do krola i. m. wyprawili posłanca Grabowskiego, czeladnika pana Krzemieniowskiego, który był z listami do ich mości przyiechał, przy nim z przystawem kupcow niektorych naszych z towarami, y tych, którzy byli z ich mciami dla odyskania z więzienia pokrewnych swych przyiechali, wszystkich człowieka po sześćdziesiąt wypuszczono.

23 w Piątek. Ich mość panowie posłowie byli u boiar na otwiedzie *). Ten respons skarty czytał Gawreniow; potem miedzy innemi prywatnemi rozmowami powiedział pieczatnik, że tu do cerkwi za krola Alexandra dał Iwan Sapieha dzwon kosztowny, który y dotąd iest, w cerkwi tu w stolicy.

W wieczor posłaniec z W. X. L. z listami ode dworu do ich mości panow posłow przyiechał Michalewicz, o którym Moskwa od pułtoru niedziel powieziawszy ich mciom panom posłom, że idzie, do tych czas go zatrzymali.

24 w Sobotę. Ich mość panowie posłowie wskazali przez przystawow do dumnych boiar, aby ten otwied, który ich mciom skarty czytali, przysłali na pismie.

Tey nocy kilkanascie domow w białym murze zgorzało, a tumultu y trwogi żadney nie było, y lubo dziesięciorako więszy był pożar nad onegdayszy tak cicho broniono, iakoby żadnego nie było niebezpieczeństwa, w dzwony ani w nabat nie było. A przystawowie, przyiechawszy do dworu poselskiego, napomnieli wartę, aby ich m. panow posłow niebudzili, mówiąc: много господарскихъ людейъ есть кому бороться и гасить, не придетъ огонь тутъ къ двору посольскому.

*) Дворцов. Разр. т. II, столб. 427—428.

25 w Niedziele. Na odwiedzie *) u boiar dumnych byli ich mość panowie posłowie w teyże odwiedney palati, gdysmy iadąc z zamku w dwor poselski wiezdali. Ieden z naszych więźniow (ktorego zataiwszy y w ciężkim mając więzieniu gwałtem na imie carskie okrzčili) między młodź za ich mciami iadącą wmiészawszy się wpađł do dworu. Moskwa postrzegszy go, rzucili się za nim chcąc go ułapić. Naszy, też chcąc go uwieść, obuchami strzelcow uganiałących się za nim wezbrali, y konmi ich tłoczyli, a ten też tem czasem zniknął z oczu ich między budowania.

Przystawowie byli na obiedzie u i. m. pana Wiażewicza, od ktorego przyszedszy do mieszkania swojego, posłali do p. Piestrzeckiego, starszego sługi i. m. pana wojewodzica Wilenskiego, prosząc, aby mogli widzieć tego człowieka, który wpađł do dworu, chcąc go pytać, iakowym się sposobem na imie carskie przechrcił. Iż tedy to bez wiadomości samego iego mości bydź nie mogło, posłał iego mość do nich opowiadając, że chce im tego człowieka kazać stanowić, iedno po nich tego potrzebował, aby oni wypytawszy go, niezatrzymywając go u siebie, pozwolili mu odyść do sług i. m. Przystawowie wdzięczni tego po i. m. byli, ale potrzebowali, aby

przez noc pomieniony był w ich sequestrze. Na co i. m. żadną miarą pozwolić y stawić go im niechciał. Ale gdy potem przyrzekli wypytawszy się wolno go puścić, posłał iego mość z nim do przystawow sług swoich. Zrozumiawszy tego z niego, kto iest y iakim sposobem krest na imie carskie całował, puścili go.

26 w Poniedziałek. Przystawowie, przyszedszy do i. m. p. wojewodzica Wilenskiego, dziękowali imieniem boiar dumnych y od siebie, że tego więźnia nie taiąc dnia wczorayszego pozwolił im ukazać, a ponieważ się to pokazało, że nie iest przedawczykiem, tedy wolno mu do domu iechać, a ten który go zataił karany będzie; to opowiedziawszy odeszli od i. m.

Po odeyściu ich przyniosł diak Niewierow spiszek więźniow wszytkich, który oni po zastanowieniu pact wypuścili.

27 we Wtorek. Obesłał i. m. panow posłow car na imeniny syna swego Olexieia przez przystawow karmem y napoiami nad ordinarią. Tego dnia wielka w nich była solennitas y snać miał na bankiecie car u siebie boiar.

28 we Srode. I. m. pp. posłowie byli w zamku na odwiedzie *).

29 we Czwartek. Po tak długich przez Moskwę zwłokach y częstem

*) Дворцов. Разр. т. II, столб. 428.

*) Дворц. Разр. т. II, столб. 429—430.

i. m. panow posłow naleganiu dzień dzisiejszy krestnomu carskiemu całowanu iest naznaczony *).

Po dziesiątey iechali i. m. panowie do Krymhorodu zwyczajnym sposobem. Wszedzy na gurę prowadzili i. m. panow posłow przystawowie do otwiedney pałati, gdzie z boiarami zabawili się i. m. godzin ze dwie, potem za daniem wiadomości szli do cara, wszystkie postempki, ceremonie, asistentia, powaga carska, a zgoła naymnieysza rzecz, a zwłaszcza in ceremonialibus tak strony i. m. panow posłow, iako y strony ich bez żadney odmiany zwykłym się odprawowali porządkiem, a nie tylko w osobach, postempkach, ale y w słowach żadney Moskwa nieczynili roznice od pierwszych bycia naszego u cara razow. Car siedział w złotey pałati, w kosztownym według stroiu swego ubierze na maiestaciku w koronie niskiey, mając w ręce berło a podle siebie iabłko z krzyżem. Przyszedszy tedy i. m. panowie posłowie przed cara pokłonili się mu zdiąwszy czapki. A okolniczy carski Streszniow opowiedziawszy pierwiey carowi, że Wilenski posły чоломъ бьютъ, potem że дворание чоломъ бьютъ, pytał ich mość panow posłow

*) Сравни. Акты Историч., т. III, № 182, стр. 333, второй столбецъ. — Переписка между Россією и Польшею; ч. III, стр. 77. — Дворцов. Разр. т. II, столб. 430—432, и примѣч.

pierwiey, potem dworzan o zdrowie. Przy podziękowaniu za pożalowanie takie carskie, odpowiedzieli im, że zdrowi za łaską Bożą. Ławkę przyniesioną kobiercem nakrytą, na ktorey ich mość siedli. Pieczatnik zdiąwszy czapkę mowił do ich mci w te słowa: Великій господарь царь и великій князь Михайло Ѳедоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, великого господаря Владислава IV, брата своего, короля Польского, великого князя Литовского и иныхъ, вамъ великимъ посломъ мовити велѣлъ. Чинечи досыть во всемъ томъ и сполняючи все какъ великіе послы наши съ великими послы господаря вашего, брата нашего, на рѣцѣ Поляновцѣ постановили и вѣчное мирное докончанье межъ нами господары и нашими великими господарствы учинили и душами своими и печатями и руками укрѣпили, и што вы великіе послы съ бояры и съ думными людьми нашими съ повелѣнья нашего господарского договорили, на томъ всемъ мы, великій господарь царь и великій князь Михайло Ѳедоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, докончательно перемирною грамотою и печатью утвердити и душею нашею укрѣпити хотимъ, и то все, што въ той докончальной записи написано, мочно и неподвижно держати будемъ, а съ великимъ господаремъ вашимъ Владиславомъ четвертымъ, королемъ Польскимъ, великимъ княземъ Литовскимъ и инымъ, братомъ нашимъ, въ брацкой дружбѣ и любвѣ намъ быти. Тождь розумѣемъ

о брату своемъ великомъ господарю вашомъ, што все тое по докончальной записи и мирному договору здержить. То мови́л iakoby usty carskiemi, a ich mość panowie posłowie czapki zdiąwszy słuchali.

Przystąpił potym pieczatnik do cara y rozmawiał z nim pocichu, a obrociwszy się ku ich mciom rzekł. Великий господарь царь нашъ на томъ всемъ, што въ докончальной записи написано, хрестъ цѣловати хочеть. А i. m. panowie posłowie powstawszy z mieysc swoich przybliżyli się ku carowi. Dumni też boiarowie staneli z obu stron maiestatu przed carem. Postawiono stolik wysoki, na kształt pulpitu, przykryty cerkiewnym haftowanym narzędziem, na którym pulpicie krzyż leżał. Ruszył się tedy car z maiestatu swego y z iednego stopnia na niższy stąpiwszy zskłonił głowę swą dla zdięcia corony, którą zdiąwszy z głowy carski stryи Mikitynicz trzymał, a car stojąc przysięgę w te słowa wykonywał: За Божественнымъ повелѣниемъ, мы, великий господарь, царь и великий князь Михаило Фодоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, великому господарю Владиславу четвертому, брату нашому, королю Польскому, великому князю Литовскому и иныхъ, тотъ животворящий хрестъ дагуемъ, на томъ всемъ, што въ докончальной записи написано, и то все на вѣки непорушно держати маемъ. То wyrzekszy nachylił się y krzyż po-

całował, a potem znowu na głowę czapeczkę z coroną wzięwszy usiadł na maiestacie. Przez ten czas przysięgi boiarowie rospotarszy pacta trzymali, a po przysiędze zawiniono ie w kitaykę czerwoną, y car z ręku swych oddał ich mciom panom posłom. Wszyscy oraz wzięli z ręku carskich. I. m. p. Kamieniecki mowił do cara winszując mu tego pokoіu y życząc, aby po długo szczęśliwym panowaniu iego, Olexiey, syn carski, mieysce oyca swego zasiadłszy, tymiż szczęśliwie władał gospodarstwem. Pieczatnik śnać niezrozumiawszy mowy i. m. p. Kamienieckiego, nic na nie nieodpowiedział, ieno: Ѳдте теперь до двора, потомъ столъ царский будетъ. Po wszystkie razy bycia ich mci panow posłow u cara wolno było do tych pałacow, gdzie car siedział, wszystkim chodźć: sładzy wprzod przed ich mciami, a za ich mciami młodź wchodzili, y czeladzi się nie mało naciskało, a dla Moskwy by też chcieli iść y woznice nie śmieli zabraniać, aż i. m. p. woiewodzie Wilenski polecil to rotmistrzowi swemu piechotnemu, aby z piechotą stanąwszy u wschodu y u drzwi nie dopuścił naciskać się czeladzi.

Wyszedszy od cara iechali i. m. panowie posłowie do dworu swego. Przed ich mościami i. m. pan Madalinski, woyski Mścislawski, niósł pacta przez miasto publice.

Dzień był niepogodny, deszcz

z śniegiem śmieszany padał, a przed samą właśnie przysięgę barzo się pięknie wypogodził.

Skoro ich mość przyiechali do dworu, przyszedł do i. m. diak, opowiadając, że car przydaniem nad ordynarią karmu y napoiow załue ich mości.

Zsiadszy z koni szli i. m. wszyscy wespoł do mieszkania i. m. p. Kamienieckiego, gdzie i. m. p. Madelanski pacta na stole położył. A i. m. p. Wiażewicz, iako pisarz y sekretarz tey legatij, wziął do siebie. I. m. p. Kamieniecki prosił go, aby tych pact nie biorąc zostawił przy niem przez te noc do przeczytania, powiadając: nieucieczte to, a ia przeczytawszy odeszle do w. m., m. p. woiewodzicze. Ufaiąc słowom iego, bo nie iednemu, ale wszystkim trzem należy wiedzieć co się w pactach zawiera y iesli się co nie opuściło, nie przeczyli temu, ani i. m. p. woiewodzie Wilenski, ani i. m. pan Wiażewicz, gdyż wszystkim trzem iednako wiedzieć należy, zaczem muszą być communicabilia.

30 w Piątek. I. m. p. woiewodzie Wilenski, chcąc przeyrze pacta, posłał po nie do i. m. pana Kamienieckiego, który niechciał ich posyłać, mowiąc; nie słusna ich przez ręce dawać, zniöse się ia o tem sam z i. m. Po małej chwili przyszedszy sam do i. m. p. woiewodzica Wilenskigo wynurzył wczorayszy swoy

w zatrzymaniu pact pokazany fortel, pytaiąc się, przy kim by pacta zostać miały. Zdziwił się i. m. pan woiewodzie Wilenski (po częstokrotnym iego ofiarowaniu się y zmyśloney ukladności) takiey nie-szczerości, y odpowiedział mu: wyszło to na owo, co carowie Moskiewscy mawiać zwykli: думайте бояры, што царь удумалъ; podszedszy nas swą chytrnością, zatrzymał w. m. przy sobie pacta, a teraz nową niepotrzebną zaczynasz questią, pytaiąc się, przy kim by ostawać miały. Widziemy, że w. m. chcesz to sam ieden żać, cochmy wszyscy siali: ale kiedy by się to nie w cudzym panstwie działo, y by nieszło o opaczne u tego narodu rozumienie, nie odniosłbyś w. m. uciechy. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: chcę ia w to potrafić, abych siebie ochronił y w. m. w. ucontentował. Y wziąwszy na deliberatią odszedł.

Przystawowie, przyszedszy do ich mci panow posłow, potrzebowali rospisu tych, którzy u stołu carskiego siedzieć mają, o co druga się wszczęła altercatia, bo i. m. p. Kamieniecki chciał, aby tak iako witali przeplatano cara siedzieli u stoła, ale nie dopiął tego, bo i. m. p. woiewodzie Wilenski, mając przy sobie sług, ludzi zacnych, urzędnikow ziemskich, niepozwalał na to, raczey ten podał sposob, aby po iedney stronie dworzanie k. i. m. sładzy i. m., a przy drugiej stronie przy i. m. p.

Kamienieckim będący przyjaciele siedzieli.

I. m. p. wojewodzie Wilenski, widząc długą i. m. p. Kamienieckiego deliberacją y nie doczekawszy się declaratiewy, poszedł do niego. A skoro przyszedłszy rzekł: czy jeszcze nie po tey wielebney deliberatiewy? Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: przychodzisz tu w. m. cum praeiudicato animo, a nic potym, bo się niedam opprimować. Rzekł i. m. p. wojewodzie Wilenski: żadney tu w. m. nie ponosisz oppressey, jeszcze bowiem nic nie poczynam, ieno się o deliberatiewy pytam; a temu się dziwiuję, że w. m. nam tak cnotliwym, iakoś sam, y którym krol i. m. toż co y w. m. powierzyć raczył, nie wierzysz, y te pacta ukradłszy właśnie zatrzymywasz przy sobie. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: dla tego nie wierzę, że się obawiam, abys ich w. m. przy sobie niezatrzymał, zaczym musiało by się to polać. Rzekł i. m. p. wojewodzie Wilenski: dokładay w. m., czym by się polać miało: bo iezeli krwią, bądź tego pewien, że y z w. m. nie mleko pociekło by, a wszak też do Warszawy daleko może się to pokazać. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: to mi w. m. będziesz drogę zastempował y rozbiiesz mię, a ia przytem y żywot moy gotowem położyć. I. m. p. wojewodzie Wilenski zapłacił mu na te słowa: nie uczyłem się rozbiąć,

daleko od Beskid mieszkam, ale swego dochodzić umiem; iezeli w. m. stary pułkownik, bądź y po mnie tego pewien, że stanie mi tak wiele serca nadawnieyszemu ni w czym nie dać przodkować żołnierzowi, daleko do oycyzny, a tu za stolicą dość przestronne pole, wolno spróbować. Odpowiedział i. m. p. Kamieniecki: przyznawam ia w. m. wszystko, przyznawam y to, żeś tu w. m. iako grzeczy kawalerze wszystkim stawał, alem też y ia nie tak zgrzybiały, abym się bronić niemógł. Odpowiedział mu i. m. p. wojewodzie Wilenski: każdy uważć może, że te pacta nienależą w. m., y z tego w. m. postempku iasnie się to daie widzieć, ponieważes w. m. clandestino modo przy sobie ie zatrzymał, a po prostu ukradł. Widoma wiara y szczyrość w. m., ktorey się każdy widze pod podkrywką układności obawiać może. Nie w. m. tedy, lecz słusznym przystempem i. m. p. Wieżewiczowi te pacta należą. Tak z sobą niemal godzin dwie podmawiając rozeszli się.

I. m. pan Wiażewicz, ktoremu to właśnie należało, y i. m. p. Madelanski mediowali w tey sprawie. Po długich tedy pierwszym podobnych altercaciach, stanęło na tym, że w osobliwą skrzynię ze trzema zamkami te pacta włożywszy, po iednemu kluczu każdy z ich mości mieć, a skrzynia przy i. m. panu Kamienieckim zostawać ma, i ieden bez drugiego nie ma tey skrzyni od-

mykać, aż się wszyscy trzy znioszy z sobą ziadą gwoli temu do krola iego mości.

31 w Sobotę. Zszedłszy się ich mci panowie posłowie, włożyli te pacta do skrzyni, umyślnie na to kupioney, o trzech zamkach, którą zamknawszy dali i. m. panu Kamienieckiemu, a wszystkie trzy klucze zostawił przy sobie i. m. p. wojewodzie Wilenski.

Przysłał i. m. p. Kamieniecki, prosząc o ieden klucz według postanowienia. Nieposłał mu go i. m. p. wojewodzie Wilenski i kazał odpowiedzieć dość na tem, że tam skrzynia zostaje, a u mnie klucze; za czym iego mość nie ma czym, a ja nie mam czego otwierać. Uraził się tym i. m. pan Kamieniecki, że się y postanowieniu nie dość dzieie, y on iakoby w niedowiarstwie zostaje, ponieważ u kogo inszego klucze wszystkie, a u niego skrzynia była; y uskarżał się przed wielą, że czyni mię (prawi) złodzieiem i. m. pan wojewodzie, nie powierzając klucza żadnego.

Bycie u cara na bankiecie *).

O godzinie dziesiątej przyiechawszy przystawowie prosili ich mość panow posłow do zamku na carski

*) Сравни. Акты Историч., т. III, N. 482, стр. 333—335.—«Переписка между Россією и Польшею», ч. III, стр. 77.—Дворцов. Разр. т. II, столб. 433—442 (большую часть занимает перечень бояръ).

obiad. Przyiechawszy do zamku, szli na górę do cara, który na ten czas siedział w złotych pałati. W pytaniu tedy od cara ich mości, tudzież dworzan o zdrowiu, w potykaniu przez tych że dworzan carskich y diakow—zwykle się odprawowali ceremoniie. Gdy ich mość usiedli, rzekł car: великіе послы, будьте y здороа, а печатник мовилъ имциом до отвідней абы szli паłати. Zatrzymali się trochę ich mość panowie posłowie. A i. m. p. wojewodzie Wilenski prosił o audientią, którą otrzymawszy, prosił cara imieniem krola i. m., aby Grzegorza Torna y Iozeffa Gregorzowicza, posłow cesarza i. m. chrześcianskiego, ktorzy szli do Persyey w poselstwie, а за antecessorow iego przeiawszy поминionych pobrano, y dotąd od lat dwudziestu kilku są w ciężkim więzieniu, teraz dla krola i. m. z tego więzenia wypuścić ich rozkazał. Pечатник przystąpiwszy do cara, pytał coby miał odpowiedzieć; odstąpiwszy od cara, obrócił się ku imciom y rzekł: Великіи господарь нашъ его царское величество для великого господара вашого, брата своего, брацкое дружбы и любви и по спрощенью вашему велить тых людей Пѣмецкого цесаря вольно пустить, коли будутъ найдены живы. Pokłoniwszy się ich mość carowi, odeszli do otвідней pałati, gdzie z przystawami godzin ze dwie bawili się. Przyszedł potym kniaz Wa-

siley Maszukow Czerkaski, *) prosząc ich mości do stołu carskiego y prowadził ich mości do hranowitey pałati, gdzie dworzanie y diakowie trzykroć potykali ich m.; zaraz skoro ich mość pokłoniwszy się, przed carem stanęli. Peczatnik imieniem carskim prosił, aby ich mość siedli za stoł. W pomienionej pałati cztery stoły były: pierwszy, u którego sam car siedział, za stołem, na maiestaciku, wałtembasowey sobolami podszytey szacie, bez corony, w marmurkowym szłyku; przed nim, oprócz kracychych a podczaszego, nikt niestał, a tamtech czterech z barteczkami nie było; drugi stoł po prawey carskiej ręce na sześć krokow od carskiego stoła w poprzek izby idący, y wdłuż izby zakrzywiający się u którego dumni boiarowie y dworzanie po nich carscy siedzieli, przed stołem przeciwko Czerkaskiemu, który pierwsze za stołem zasiadał miejsce, siedział protopop soborney cerkwi Błagowieszczenia (w ktorey car nabożeństwo swe zwykł odprawować), nazwany Mikita Wasilewicz, duchownik carski; trzeci taki stoł po lewey carskiej ręce, u którego ich mość panowie za stołem zasiedli miejsce, a przed stołem najpierw Buynosow, dworzanin carski, ślepy na iedno oko, bielmowaty, po

*) Дворц. Разр., т. II, столб. 435: «князь Василей князь Петровъ сынъ Ахамашуковъ—Черкаской.»

nem przystawowie z diakami porządkiem, a po ich mciach panach posłach za stołem y po przystawach przed stołem siedzieli dworzanie y inni słudzy, tudziesz młodź ich mci panow posłow; czwarty był stoł blizu u słupa, wposrod izby stojącego, u którego stołu ci słudzy y młodź siedzieli, którzy się u wielkiego zmieścić nie mogli. Wkoło columny, posrod pałacu stojącej, stała służba w sześć rzędow naczynia złocistego. Stoły wszystkie obrusami nakryte były. Talerza żadnego nie kładziono. Zaczął się obiad o pierwszej po południu. Najpierw przed cara przyniosł kracychy kniaź Wasili Ienszczewicz Suleszow, *) cienko kraianego chleba, nakształt biskoktu, takąż sztuczkę posłał car Czerkaskiemu, potem przez tegoż kracyczego sztuczkę i. m. p. Kamienieckiemu, po nim swemu ktoremuś z dumnych. Iego m. p. woiewodzicu Wilenskiemu, po boiarzynie dumnym drugiemu, potem boiarzynowi y i. m. p. Wiażewiczowi po nim. Tych sztuczek miasto talerza podawano, nie dla iedzenia. Iego mości panu Madalenskiemu wielką sztuką pszennego chleba y porządkiem dworzanom i innym sługom ich mości panow posłow przed każdym położono. Przynosząc napoie przed cara, ten że kracychy z drugim Leonem Of-

*) Дворц. Разр., т. II, столб. 436: «крайчей Василей Енишевичъ Сулешевъ.»

fanasiewiczom Pleszczeiowym *) w rostruchanach podawali carowi, a car w rostruchan wlewał każdego napoju w czarę, którą na każdy napoy miał osobną podczaszy kniaź Borys Alexandrowicz Reprun Obolenskoj, **) y pierwey on z czarek swych każdego napoju kosztował, potym car pił z rostruchana. Boiarom dumnym i ich mciom panom posłom tymże porządkiem przepłatając te napoje w rostruchanach podawano. Gorzałkę pił car z kryształowego niewielkiego naczynia, w takim że ich mości panom posłom oddano przed iedzeniem, romanią, małmazią, petersemon, piwo y gorzałkę dawali, a tym czasem stolnikow par z puł trzeciasta wziąwszy się parami za ręce para za parę czynili iakaś kolo columny processią, miiając cara żadnego pokłonu nie czynili, a nawet y szłykow nie zdeymowali; ci obszedszy columnę wychodźli za drzwi, y nie rychło potem z potrawami się wracali. Naypierwey przyniesiono kawiary, ikry rozne czarne y czerwone powidła, cytryny wszystko, iako oni zową chołodnie iestwy. Pierwey każdej potrawy car kusał, potem do dumnych boiar niesiono takież, iakie y przed cara, a

*) Ibid: «стольникъ Левъ Обоносѣевъ сынъ Плесцевъ.»

**) Ibid: «у государя у стола стоялъ и пить наливалъ стольникъ князь Борисъ князь Александровъ сынъ Рѣпинъ.»

po nich przed ich mość panow posłow, y daley wysz opisanym przepłatając porządkiem, stawiali potrawy z carskiego stoła nosząc napoje y potrawy krayczy Suleszow, y oddając ich mciom panom posłom mówił w tesłowa: царь и великій князь подаетъ, a oddawszy mówił: великій посоль N, tego imia mianował, ktoremu z ich mości oddawał: Александръ Песочинскій, Казмиръ Львовичъ Сапѣга etc. Z carskiego stołu ieno pięć potraw przyniosł krayczy przed ich mość panow posłow, ale tak z carskiego stołu iako y inne potrawy całkiem, a prawie nieruszane, zdeymując inne po nich stawiono; noszenia było dwanaścioro; wszystkie potrawy wcale z stołu od naszych zdeymowano, nie do smaku bowiem naybarzicy cebulą y czoskiem potrawy zaprawując, a wszystkie bez soli gotowano, y gwoli temu solniczki gęsto na stole podług zwyczaiu ich stały przed ich mciami pany posły srebrne, tudziesz przed dworzany, a daley po większey części było naczynia cynowego, a snać przed tem zabycia w ich panstwie i. m. p. woiewody Wilenskiego cyny nie widzieli naszy, wszystko na srebrze dawano, a wielką część na misach y pułmiskach złotych, ktorych żadnego teraz niewidzieć, stąd snać wielki w kazni carskiej uszczerbek od pierwszych dostatkow. Przed tym stołem, gdzie ich mość pano-

wie posłowie siedzieli, stał czasnik kniaź Jury Andreiewicz Sickoy Jarosławski *) z drugim towarzyszem; który czasnik od stolników biorąc napoje, tudzież potrawy za każdym trunkiem y potrawą, też mówił oddając ich mciom y postawiwszy, ktore y ow krajczy Suleszow, słowa: царь и великій князь подаетъ, a oddawszy napoy, abo postawiwszy potrawę: великій посолъ. N. A ich mciom panom dworzanom tudzież y innym sługom podając tenże czasnik też słowa mówił, czytając każdego z reiestru nazwisko, przed kim stawił potrawę, albo ktoremu napoy oddawał. Ten reiestr otrzymali przystawowie u ich mci panow posłow, y z niego przepis miała Moskwa. W puł obiadu okolniczy carski Streszniow opowiedział ich mciom panom posłom: Великій господарь царь и великій князь Михайло Федоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, его царское величество за здорovье великого господаря Владислава четвертого, брата своего, короля Польского, великого князя Литовского и иныхъ, пьетъ. A car powstawszy pił. Ich mość panowie posłowie wstali z mieysca swoich y na trzy kroki od stołu swego przed carem stanęli, czekając poki car wypicie; po wypiciu przez cara peł-

ney, siedli ich mość na mieyscach swoich, a potrawy coraz iednę zdeymowano drugie stawiano, dopiero poczęli miody wiszniowe, malinowe, smorodinowe, patoczne, cyzane, kniażewyie w carki spore płaskie y rostruchany przed ich mość panow posłow przed dumnych wprzod boiar, takąż alternatą iako y pierwiey przed przystawow y przed wszystkich stawiać. Przystawom kiedy co od cara dano, oni wstając z przed stoła do ziemi się nizko carowi kłaniali. Z boiar dumnych żaden, ani z dworzan do ich mci panow posłow nie pił, ieno kiedy iaki napoy, albo potrawę od cara boiarom dumnym dano, oni wprzod carowi, potem ich mciom panom posłom zdaleka się kłaniali. Dumni boiarowie w szatach (snać bielinego futra), żadną materią niepokrytych, siedzieli. Ten bankiet przewłok się takim porządkiem aż do nocy. Kiedy iuż potrawy wszystkie z stołow zdjęto, przyniesiono przed cara kilka tac oliwek, ktore car po dwie każdemu stolnikowi ręką swą biorąc z tacy dawał, na znak pozałowania swego carskiego stolnikowie ieden za drugim ochotnie się do brania tych oliwek ubiegali, y gdy wszystkim po dwie się dostało, tacę z ostatkiem z stołu zdjęto. Po odprawieniu się tych ceremonij zawoławszy pieczatnik przed cara ich mci panow posłow te mówił słowa: Великій гос-

*) Ibid.: «князь Юрья князь Андреевъ сынъ Сицкой.»

подарь, царь и великій князь Михайло Федоровичъ, всея Руси самодержецъ и многихъ господарствъ господарь и обладатель, въ великимъ господаромъ вашимъ Владиславомъ IV, братомъ своимъ, королемъ Польскимъ, великимъ княземъ Литовскимъ и инныхъ (вамъ одъ себе великимъ посломъ мовити велѣлъ): мы, великій господарь, хотечи въ нимъ быти въ любви и брацтвѣ, а таковожь и наши великіе господарства, штобъ межъ себе всякой миръ и брацкую дружбу крѣпко держали, все тое, што послы наши на рѣцѣ Полянковѣ постановили и што въ позволенья нашего господарского тутъ бояры люди думные зъ вами великими послы договорили въ докончателной записи перемирной грамотѣ записано, и то все грамотою и печатью и душою нашою господарскою укрѣпили есьмо, и грамота одъ насъ до господаря вашего будетъ вамъ дана. Przystąpili za tem bliżej ich mć panowie posłowie do cara, od którego z ręki wziąwszy i. m. p. Kamieniecki hramotę *), mowił do niego, żegnaiąc go, a potym całował rękę carską. I. m. p. woiewodzie Wilenski po niem przystąpił do cara y wziąwszy swoją ręką rękę carską wprzod nim pocałował, mowił te słowa: teraz iuż iako przysięgłego krolowi iego mci panu na-

*) Содержание этой грамоты (отъ 21 Марта по ст. ст.) приведено въ «Перепискѣ между Россією и Польшею», часть III, стр. 77—78.

szemu miłościwemu brata rękę twego carskiego wielicestwa całuję, życząc przy stateczney z kroleм iego mcią panom naszym miłościwym przyiazni y zgodzie szczęśliwego twemu carskiemu wielicestwu panowania. A pocałowawszy rękę odstąpił. Potem i. m. p. Wiązewicz y i. m. pan Medelanski y wszyscy inni dworzanie krola i. m. y słudzy porządkiem acz nie z reiestru przywołani żegnaiąc całowali rękę carską. Boiarowie dumni, niektorzy przystąpiwszy do ich mci panow posłow iuż z izby wychodzących, tudziesz y dworzanie z dworzany y kto się z kim poznać mógł przez ten czas wzajemnie odprawowali, bez wszelakich ceremonij żegnania. Dworzanie y diakowie, ktorzy zawsze ich mć panow posłow potykali y wyprowadzali, też swoją powinność w wyprowadzeniu ich mci y teraz oświadczyli, a przytym y pożegnali się.

Zszedszy z gury wsiedli ich mość panowie posłowie na konie. W horodie kagance do swiatła powywieszano, z kagancami prowadzili ich mości strzelcy do dworu. Skoro wsiadшы na konie, nowa zaczęła się między ich mościami sporka o to, iż i. m. p. Kamieniecki, wziąwszy hramotę od cara, w zanadrze ią sobie włożył, a potem oddał panu Krętowskiemu aby nioś do dworu. Iż tedy to i. m. p. Medelanskiemu, iako starszemu dworzaninowi, na-

leżało, wziął się o to iego mość pan woewodzie Wilenski, mówiąc iego mości panu Kamienieckiemu: wprawiłeś się w. m. dobrze w kradzież; nie dość na tem, że pacta ukradłszy przy sobie zatrzymał, ale y teraz credens carski, iakoby iaką rzecz kradzioną pierwey w zanadrześ sobie włożył, a potemes dał temu nieść, który namniy do tego nie należy, chyba in absentia i. m. p. Madalenskiego; podszedłeś w. m. nas (a mianowicie i. m. p. Wiażewicza, ktoremu to właśnie należy) w pactach chitrością swoją i obłudnemi słowy, y teraz ostatek teyże wylałeś w niesłusznym oddaniu hramoty do nienależney osoby; gdyby mi nie szło o reputatią o nas u tego narodu, a tem barzey *) o łaskę krola i. m., nie mnieny o dobrej modestij moiey rozumienie u wszystkich, pokazał bym to, że nie odniosł byś w. m. z takich postępkow y obłudy uciechy: iednak kiedyż kolwiek choc nie za tą okazią, bo mi barzief o siebie samego niż o w. m. idzie, może się w. m. rownie zapłacić. Na te słowa i. m. p. Kamieniecki wynurzył iawnie, dla czego układnie dotąd z iego mcią panem woiewodzie Wilenskim postempował, mówiąc: znosiłem dotąd, pokoś mi w. m. dla sławy rzpety w ozdobie assystentią swą był potrzebny; teraz iż się to skonczyło,

przydzie mi się resoluować (ponieważ mie w. m. ultro od przyiazni swey odtrącasz), a więcey nie dbać o przyiazń w. m. Odpowiedział i. m. pan woiewodzie Wilenski: rad wiem o takiej przyiazni w. m., żeś mi ią powierzchownie dla tego pokazował, abys się cudzemi zdoził piory y teraz wszystko sam sobie przywłaszczasz; a na taką w. m. resolutią powiadam, iakom nigdy nie dbał o przyiazń w. m. (mogę rzeć, ninacz nie zgodną), tak y teraz pogotowiu starać się o niey nie będę; owszem za taką obłudę wzajemnie płacić chcę, zdarzy Bog, za czasem taką okkazyą, że ia swego powetuię. Rzekł i. m. p. Kamieniecki: mógł byś mię w. m. szanować inaczey, iako tego, który tam siedzie, gdzie przodkowie w. m. siadali y teraz siedzą przy boku krola i. m.; a grozby w. m. nie są mi straszne, chyba w ten czas mie w. m. niemi ugrozisz, kiedy takiey iak ia oczekasz brody. Odpowiedział i. m. p. woiewodzie Wilenski: pierwszemu to się w. m. podobno z familiey w. m. siedzieć w senacie dostało, ponieważ z tem na plac wyieźdzasz; przodkowie moi zasiadali wysokie stolki, y teraz starsi zasiadają, ale panem Kamienieckim żaden nie był, y nie zechce bydz; zostaway w. m. na tak barzo wysokim stolku: rozumu za łaską Bożą maiąc tak wiele, iako który z naystarszych, onym się rządze, a koziey brody

*) Слобу приписано: до зębów.

(s ktorey do żadney rzeczy niemasz pomocy) nie pragnę. Tak miedzy sobą zaiątrzywszy się wiechali do dworu poselskiego.

Zaraz po ich mciach przyiechał stolnik carski Kurakin (ktory y pierwszym razem przyiezdzał) z pożałowaniem carskim, to iest z napoiami y wszystkimi potrawami, ktore były w zamku na stole ich mości. Tego stolnika i. m. p. wojewodzica Wilenski za obadwa razy udarował, posłał mu rostruchan dwoisty, składany, srebrny, złotisty.

W nocy za białym murem zgorzało pięć chałup.

Aprills anni 1635.

1 w Niedzielę Kwietną. Processia z zamku do cerkwie S. Troyce założenia, niedaleko od Krymhorodu, w Kitayhorode będącey, odprawowała się: sam car szedł piechotą, a patriarcha, mąż szedziwy, siedział na mule, żegnając ludzie krzyżem; koniec wodzow trzymał car w rękę iakoby prowadząc muła pod patriarchą. Cara pod prawą rękę Streszniov, okolniczy y dworecki, a pod lewą książ Chowanski prowadził. Z cerkwi snąć na saniach car odiachał.

Podarki od cara przyniesiono ich mciom panom posłom trzem po cztery soroki soboli. A na dwor i. m. p. wojewodzica Wilenskiego osm sorokow, na dwor i. m. p. Kamienieckiego y i. m. p. Wiażewi-

czow po sześci sorokow podłych sobolow dostało się. Podzielili się i. m. p. Kamieniecki y i. m. p. Wiażewicz z dworzany swemi, większą część sobie zostawuiąc. A sładzy i. m. p. wojewodzica Wilenskiego wszystkie osm sorokow, nie biorąc ich sobie prze podłość, oddali na kaplice S. Benona Wilenską, u S. Kazimierza będącą. Xiędzu Iurgiewiczowi, Soc. Jezu kapellanowi i. m., panom dworzanom wszystkim, począwszy od i. m. p. Madalinskiego, po soroku soboli dano.

Temu, ktory z podarkami przyszedł, dano od i. m. p. wojewodzica Wilenskiego miednicę Auszpurskiey roboty z nalewką.

Podwody dla nas przyszli, ktorych było 300.

2 w Poniedziałek *) Wielki: Przystawom i. m. p. wojewodzice Wilenski nagrodził: Kozłowskiemu szablę złotistą, turkusami y iaspisami sadzoną; Gorychwostowi rząd złotisty, kamienmi sadzony; Miegleckiemu **) pałasz złotisto oprawny; diakom obiema po szabli złotisto oprawney, a zosobna Pożarskiemu konia Turckiego gniadego posłał. Tym też wszystkim, ktorzy we dworze na iakiey kolwiek byli posłudze, pi-

*) «И послы отпущены съ Москвы Марта въ 23 день» (Акты Истор., т. III, № 182, стр. 335). — Дворцов. Разр. т. II, столб. 445—446.

**) См. примѣч. на стр. 105.

wniczym, całownikom, piekarzom, strożom, dozorcóm, dwornym etc., kożdemu według osoby po kilkuna-
stu, po dziesiątku po kilku dawano
talarów.

Po obiedzie przyszli przystawo-
wie podróżni Phiłon, Olexiey y Ma-
luta, opowiadając ich gościom, że
z powielenia carskiego są naznacze-
ni do odprowadzenia ich gości ku
granicy.

Tak długie mieszkanie, ciasnotą
y różnemi niewczasy obrzydłe, a
niemniej droga, która się już od
niedziel pułtoru, częścią gorącym
słonecznym, częścią dżdżami psować
poczęła, do wielkiej, tak samych
ich m. panów posłów iako y wszyt-
kich nas ku wybieraniu się w dro-
gę y iako najprędzemu wyiazdo-
wi, pobudzały ochoty; ale przysta-
wowie nową w tem poczęli zada-
wać trudność, potrzebując tego po
ich mciach imieniem carskim y bo-
iar dumnych, aby wszyscy ci kto-
rzy kolwiek z narodu naszego chrest
na imie carskie całowali a teraz
roznemi czasy podczas bycia i. m.
tu do dworu powpadali (a tych
było człeka piętnaście), bez omiesz-
kania wydani byli, a inaczej y sa-
mych ich mci wypuścić niechcieli.
Dwie rzeczy były przed oczyma:
albo sobie czasu upuścić do pospie-
chu tych zatrzymawszy, albo wy-
dawszy o pewną y haniebną ich
śmierć przypawić. Declarował się
tedy i. m. p. Kamieniecki: wszyt-

kich wydać. Zaczym niektorzy z po-
mienionych, o tem dowiedziawszy
się, sami się chcieli zabijać, obawia-
jąc się mąk srogich. Przeto i. m. p.
woiewodzie Wilenski y i. m. pan
Wiażewicz, niechając tych przedaw-
czyków wydawać, odpowiedział
przystawom: by mi tu samemu zo-
stać przyszło, ia ich żadną miarą
wydać nie myślę; znać że wy na-
szych ludzi mimo krestne całowa-
nie carskie taicie, y gwałtem ich
na imie carskie (iako się y tym od
was stało) krzcić się przyniewala-
cie, a u nas wszytkich waszych
więźniów nie zatrzymywając wupu-
szczono; y teraz kto zachce z po-
słami waszemi wyiechać, by też od
lat dwudziestu żył w naszej ziemi,
wolno wypuszczony będzie: bijcie
tedy gospodarowi waszemu czołom,
y z boiarami dumnymi bracią na-
szą mowcie, aby pozwolili tym z na-
mi wynieść; nie ubędzie imi ludu
gospodarowi waszemu. Poiechali
z tem do zamku przystawowie, a
zwrociwszy się odpowiedzieli i. m.:
Великій господарь нашъ сію царское
величество, по твоему Казимера Льво-
вича прошенью велѣлъ всихъ тыхъ,
которые у васъ у дворѣ, безъ задер-
жанія вольно пустити, и вы бѣ таково
въ земли вашей дѣлали, нашихъ людей
къ намъ одпускали, и коли зъ вашихъ
людей иные похочуть домовъ ити,
царское величество велить ихъ одну-
стити.

Przed zachodem słońca godzin
dwoma wyiechali z przystawami

ich mość panowie posłowie przez Twierską bramę. Nad rzekę Moskwę przyechawszy, Kozłowski, Gorychwestow y Miegleckoy *), przystawowie ze dwiema diakami, pożegnali się z ich mciami pany posłami y ze wszystkimi. Nocleg przypadł w derewience, nazwaney Wiaskim, chałup ieno 12; mil 3 złą drogą.

3 we Wtorek Wielki. Nocleg w Kubinsku, mil 8, drogą złą, dla dzdzow ustawicznych.

4 we Srodę Wielką Nocleg w Możaysku, mil 7, drogą złą.

5 we Czwartek Wielki. I. m. p. woiewodzie Wilenski z i. m. panem Wiażewiczem tudziesz z i. m. panem Madelanskim y ze wszystkim dworem swym nocował w Kołoczynskim monasterze, mil 4. I. m. pan Kamieniecki z Możayska inszą powrocił drogą, pomiiając ten monaster. Przystawowie przysli do i. m. p. woiewodzica Wilenskiego, uskarżając się na sługę i. m. p. Kamienieckiego, który karm odbiera, że przyechawszy tu podiaczago rozdającego karm nieuczciwemi słowy połaił y owies gwałtem wziął. Fiłon mowił w te słowa: Великого господаря нашего его царского величества таковое есть повелѣнье, штобъ тутъ вамъ великимъ посломъ ночовати, и на нияшній день и на ночь тутъ кормъ людской и конской зготовленъ; а товаришь твой самовольствомъ ѣдетъ;

*) См. примѣч. на стр. 105.

а при тобѣ, Казимеру, другой посолъ и вся шляхта тутъ есть; а тамъ зъ нимъ купцы поѣхали; и то Александеръ непригожо дѣлаеть, коли вжо великіе господари наши помирились, намъ бы всимъ надобѣ въ любвѣ и брадкѣй дружбѣ быти; а его слуги лихими слова кручинятся; да колибъ мы сами тутъ въ ту пору были, и онъ бы самъ такіе слова слушалъ и ничего бы не взялъ; коли бы царскій былъ указъ, можно бѣ намъ розлучиться, одному зъ Каменецкимъ ѣхати, а другому тутъ зъ тобою зостаться; да мы все по царского величества указу дѣлаемъ и къ нему ѣхати непомыслимо въ себѣ.

6 w Wielki Piątek. Dla lepszej drogi, ktora się przymrozkiem trochę poprawiła, z pułnocy wyiechaliśmy; nocleg w Czarowem Zaymieszczu, mil 9; tuśmy i. m. p. Kamienieckiego zostali.

W nocy przybiegli *) od cara y dumnych boiar z stolice do i. m. panow poslow dworzantin kniaz Lewontey Szachowskoy a diak Grygory Nieczaiow. Ktorzy zaraz w nocy w wielką Sobotę skoro switać poczęło, przysli pomienieni do ich mci panow poslow y poselstwo według zwyczaiu z hramoty czytając odprawowali o tem, iż od krola i. m. pana naszego posłowi Moskiewskiemu Lwowi nie iest wroczone diploma, iż się tedy w tey mierze niedość dzieie dokonczalnym zapi-

*) Сравни. Памятники Албрыхта Станислава X. Радзиwiła, том I (w Poznaniu, 1839), стр. 260—261.

som y krestnemu posłow na rzece Polanowce całowaniu; poseł niechce słuhać k. i. m. przysięgę, ażeby diploma wroczone byli. To szerokiemi słowy w hramocie opisanemi przekładali ich mciom, dziwiąc się nieprawdzie, iako mówią, tak krola i. m. iako y panow senatorow, a swego cara wystawiając, że we wszystkim dosyć dokonczalnym zapisom uczynił y przysięgą swą utwierdziwszy z cześcią ich mość wypuścić. Potrzebowali przy tym, aby ich mc krolowi iego mci takową szczerosc carską do zachowania stateczney przyiaźni przełożywszy radą swą, do tego krola iego mci przywiedli, iakoby y z strony krola i. m. wzajem przy wroceniu diploma wszystko się gruntownie zawarło. Odpowiedział i. m. p. wojewodzic Wilenski: nienależało nam o tem wiedzieć, iezeli się diploma naydzie; wasz poseł ma się go upomnieć, y iezeli się naydzie, iemu oddane będzie; a my z tymiśmy od was przyjeźdzali, cosmy od krola i. m. w zleceniu mieli; iednak chociaź by hramoty waszey nienaleziono, wszystko to się bez wszelakiey wątpliwosci przysięgę krola i. m. pana naszego znieść może, która ważniejsza nad wszystkie zapisy. Niechay przeto gospodar wasz y dumni boiarowie o krolu i. m. będą tego rozumienia, że iako wielki gospodar wszystkim wiarę y słowo trzymający, wszystko według dokonczalnych

zapisow y krestnego oboich posłow całowania wypełni, stanie za naywarownieyszą zapisy przysięgą krola i. m., byle posłowie waszy uważwszy to, sami przysięgi słuhać chcieli. Ia też skoro przyechawszy, da Bog, do oyczyzny, wszelakiey pilności y starania przyłożę w szukaniu tey hramoty, i iezeli się naydzie, bez wszelakiego omieszkania posłowi waszemu będzie oddana. Odeszli z takim responsem. Tę wiadomość przyniósł mi goniec Moskiewski, który się z nami z tamtę stronę Możayska pominął, gdyby nas został u stolicy, podobno by się ieszcze przedzieć przyszło.

Nocleg, wyiechawszy ztąd, przypadł w Wiazmie, mil 8, złą drogą dla dzdzu wielkiego.

8 w Niedzielę Wielkonocną samą. Tak zacnego święta solennitas, a nie mniey podrożne tak samym iako y koniom uprzykrzone trudy potrzebowały chocia przez ieden dzień wytchnienia, iakoź stanęło na tem, że dnia iutrzeyszego ztąd do granice wyiechać—zaczym wszyscy się na to ubezpieczywszy nic o dzisieyszey nie myslili drodze.

Po iutrzni, która się w gospodzie i. m. p. wojewodzica Wilenskiego odprawowała, miała się o zwyczajnym czasie msza święta z muzyką odprawić z rozkazania iego mci; y o żadney rzeczy tak sam iego mc iako y sładzy y wszyscy ludzie iego mci niewiedząc, pewney na mszę

czekali godziny; ale dana znać iego mci, że i. m. p. Kamieniecki sam ieno z kilką swoych wierzchem wyiechał z miasta, porzuciwszy wozy swoje y drugich swych hurmem się wybierających w mieście; przyczynę tego pospiechu i. m. p. Kamienieckiego mniemał być i. m. p. woiewodzie Wilenski psuiącą się coraz barzey droge; o tem się ieno wywiedzieć nie mógł, czemu tak lekko y prędko sam wyiechał, wozy zostawiwszy, i czemu by się iego inni z takim trzaskiem wybierali; aż się od samego i. m. p. Kamienieckiego dostało wiedzieć, który iuż wyiechawszy z miasta posłał do i. m. p. Wiażewicza ostrzegając, iakoby dla zatrzymania ich m. pogonia z stolice isć miała, y twierdząc, że ma o tem pewną wiadomość. Przyszedł tedy i. m. p. Wiażewicz do i. m. p. woiewodzica Wilenskigo to opowiadając, o czem go i. m. p. Kamienieckiego uwiadomił. Zaczym ieno mszy wysłuchawszy y obiad ranny ziadszy, kazał iego mc wszystkim swoim gotować się w droge, zakazawszy pod karaniem, aby nikt naprzod ani wymykać, ani pozadzie zostawać się ważył. Po wyjezdzie i. m. p. Kamienieckiego wzięło to wybie-

ranie się w droge godzin ze cztery; skoro się wozy wszystkie, tudziesz iazda y piechota zgromadziła, wyiechał i. m. oraz ze wszystkimi swemi y z i. m. p. Wiażewiczem z Wiazmy. Przystawom Filonowi, Olexiewi y Malucie trzy konie za ich pracę iego mc darował. Oni też nieiadąc z i. m. p. Kamienieckim, który ich pierścionkami kontentował, a pokazując po sobie wdzięczność przeciwno i. m. p. woiewodzicowi Wilenskiemu, prowadzili iego mc aż do samey granice, rzeczki Polanowki, y przyiechawszy na naszą stronę rzeki, pożegnali się z iego mcią y ze wszystkimi nami, życząc często w swoiey ziemi widać iego mc w dobrych dolach bywaiącego.

Weselszy swiat y pogodniejsze niebo zdało się być koźdemu z nas, skorośmy na naszą stronę rzeki przybyli do granice, z Wiazmy mil poł trzeci, a od granice do derevienki Szemłowa drugie tyle. Nocleg u pomienioney derewience z miesca mil pięć.

Из рукописи В. Трёмбицкаго, доставленной А. В. Рачинскимъ. Хранится въ Рукописномъ Отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки.

52.

1635. Реляція пословъ (Александра Песочинскаго, Казимира Самѣги и Петра Вяжевича) къ королю о совершеномъ ими Московскомъ посольствѣ *)

Relatia poselstwa Moskiewskiego,**)—nas: Alexandra Piaseczynskiego, kasztellana Kamienieckiego, Ułanowskiego starosty, Kazimierza Leona Sapiehi, pisarza W. X. L., Grodzińskiego, Wołpinskiego, Luboszanckiego etc. starosty, y Piotra Wiażewicza, stolnika Mścisławskiego, dworzanina y pisarza na ten czas i. k. m., posłów wielkich od najasniejszego k. i. m. Polskiego y wielkiego xięcia Litewskiego Władysława IV—do wielkiego hospodara cara Moskiewskiego Michajła Fiedorowicza. Odprawowana w roku P. 1635, na seymie dwuniedzielnym Warszawskim, miesiąca Nowembra.

Przynosimy, najiasniejszy miłościwy krolu, y składamy in sinum w. k. m. wielką na wszyszek świat sławną woiennych trudow, zwycięstwu y triumphow w. k. m. z narodu Moskiewskiego otrzymaną koronidem, wiecznie poprzysiężony pokoy od monarchi y pana tego, ktojemuś w. k. m. z dobrotliwey woli et regia clementia prawa swego do monarchiey Moskiewskiey, post

summa trophaea ustąpiwszy na głowę diadema y carski włożył wieniec. Wielkie to zwycięstwo n.m. k.! Woy-ska, chorągwie, armaty, y samych nieprzyacielskich wodzow karki podesłane pod nogi swe widzieć! Ale rowne y to bellicae laureae dzieła, pokoy korony y carskie berła supplici hosti dawać, a osłabiały, przez wielkie w. k. m. zwycięstwa thron iego łaskawą umacniać ręką y krolewską utwierdzać dobrotliwością. Naznaczyłeś tedy w. k. m. nas na to theatrum septemtrionis, abyśmy z takową w. k. m. w stolicy***) clementią, przysięgę od Moskiewskiego (beneficio w.k.m.) cara na wieczny pokoy w naznaczony dzień 20 Febr. roku niniejszego odebrali, y to, cokolwiek w. k. m. salutare oboym panstwom rozumieć raczył a nam do zawarcia polecił, konczyli; spiesząc się tedy, podług rozkazania w. k. m., abyśmy tygodniem iakim przed terminem przysięgi, w pactach commissarskich namowionem, w stolicy stanęli. Ziachawszy się penultimis Januarii diebus w

*) Реляція эта, по списку Бутлеровскому, напечатана Когновицкимъ въ III т. *Życia Sapiehow* (Варшава, 1792) стр. 23—60. Имя въ рукахъ списокъ Вяжевича, заключающій въ себѣ отмѣны противъ Бутлеровскаго, и принимая во вниманіе рѣдкость III-го т. *Życia Sapiehow*, мы вновь печатаемъ эту реляцію.

) У Когновицкаго посла этого прибавлено : z rękopisma Krzysztofa Karola Michała Butlera S. B. (стр. 23). *) Ibid., послъ этого: Moskiewskiey stanawszy (стр. 24).

Smolensku, rzuciliśmy ztamtąd pod imieniem pana kapitana Dorohobuskiego do Wiazmy z listem gonca, y potym y z Dohorobuża toż się uczyniło, aby tameczny woiewoda kniaź Prunski o nas wielkich do hospodara y pana swego od w. k. m. posłach wiedział, że pro 5 Februarii na granice przybyć mamy, y wcześniej się przyiąć nas, iako posłów w. k. m. przyzwoyto gotował. Ale na to odpowiedzi nie odniozszy a iusz się ku rubieżowi przybliższy z Szemlowa potrzecie, titulo i. m. p. woyskiego Mścislawskiego, iako dworzanina w. k. m., ozwać się przyszło. Niedoczekawszy się iednak y na to responsu ani o przystawiech wiedząc, ktorych znać studio utaili byli przed stannicznymi naszymi, persuaduiąc to sobie, isz nas retardare wprzedsięwziętey drodze tym mieli, ruszyliśmy się, niechcąc czasu tracić, albo terminu omieszkać, wienc dla wcześniejszych praepparatorij y uprzątnienia zawad, ktore alias u tego narodu remorari zwykły, ku granicy na Polanowkę, gdzie pierwszy error, że nas na rubieży według dawnych niepodkano zwyczaiew, Moskwa uczyniła. A gdyśmy się pod samą Wiazmą podemknęli, wyiechali ku nam y podkali nas przystawowie od cara wyprawieni: Phiłon Michayłowicz, Olexiey Iwanowicz y Maluta, w estu koni iazdy, w kilku set piechoty, strzelcow, tam sa-

mi wysiadszy do nas, y do karety, gdzieśmy siedzieli, dobrze zbliższy, imieniem cara y hospodara swego, przyięli, y lubo się im przy podziękowaniu to exprobrowało, że nas, podług dawnych zwyczaiew y nowo zawartej przyiaźni, na granicy zaraz z powiną uczciwością nieprzyięli, barbara dość ignorantia, że o tak prędkiem byciu naszym żadney niemieli wiadomości y że dopiero sami z stolice przybyli, excuzowali się. Potym do gospod nas na posadzie zaprowadzili. W Wiazmie dni kilka, gdy iuż libertas pospiechu nie przy nas była, trzymano nas, oczekiwaiąc na świeższą od hospodara swego wiadomość, tamże y karm, ktory niedostatki ich wielkie iasnie odkryć mogł, postąpili co dzień, albo gostempuiąc, albo barzo tępo przyczynaiąc. Wybrawszy się iednak 10 Februarii stamtąd, isz patebat, że to zatrzymanie y niepospiech umyślnie na zwłokę przysięgi czyniono, domawialiśmy serio, aby tak niespore noclegi skrocone były, że byśmy tym wcześniey do stolicy przybyć mogli, ale głucho oni tego słuchali, a słuszne ratie nasze tym się nam naywięcey płaciły od nich, że simpliciter nie mogą contra expressa mandata hospodara swego uczynić. Gościncem nas ktemu (carskim oni nażywaią) nie zawsze nas prowadzili, nie dla wcześniejszych wybozczaiew stanowisk, ktore asz do

stolice w ciężkie zimna y śniegi nader wielkie na nasz comitatum dość szczupłe były, ale aby nam takową włókitą termin y dzień przysięgi zwleć byli mogli. W Możajsku noc iedną odprawiwszy, za częstą instantią wielkim gościncem, na nasiedlejsze bardziey mieysca, dla okazałości wyboczaiąc, do Tuszyna, mil dwie od stolicy, przybyliśmy 15 Februarii. Nazaiutrz dnia 16 przybiegł od dworzan carskich goniec, dając nam wiedzieć, że nas z rozkazania y woli carskiej potykają; w mili od stolice zabiegało nam po kilkudziesiąt a potem y po kilkuset człowieka konno, y tę monstrę odprawiwszy, iedni się wracali, drudzy zaiezdźali. W puł milu od murów, przystawowie nasi o innych na mieyscu swoim naznaczonych opowiedzieli. A zatym też iazda, ktorey kilka tysięcy bydź mogło, y boiar postroiwszy się niemają, tudzież y strzelców pułki z zwinionemi chorągiewami zbliżali się, w obie stronie rozstempuiąc się, pospolstwa też pieszego wielkie gromady były. Nadiachali potym dworzanie carscy, po onich osob pięć, mianowicie: książ Michayło Kozłowski y Hrehory Gorychwostow y inni, ktorychesmy iuż potym za przystawy mieli, potrzebuiąc tego po nas, abyśmy, z wozu naszego wysiadszy, słów carskich słuchali. Gdzie postrzegaiąc na pierwszym wstępie, skąd reliqua pendebant, digni-

tatem w. k. m., wysiadać esmy niechcieli, ażby byli oni wprzod z koni zsiadszy do wozu naszego przyszli. O czym też przez przystawę pierwsze cum summa contentione agebatur utrinque, czasu godzin ze dwie, szląc coraz po ukaz do cara, to wzięło. Tandem stanęło na tym, że na skrzydło, skąd esmy wysiadać mieli, zaiachać y wprzod z koni zsieść musieli. Tak ci przystąpiwszy do nas opowiedzieli potkanie y witanie carskim imieniem. Na co oddawszy respons, wsiedliśmy na konie, y tak nas na Kitayhorod do dworu poselskiego iż nad wieczor przyprowadziwszy, lubo dość dobrze był ostrożony dwor, wkoło strzelcami osadziwszy, sami do zamku odiechali. Domawialiśmy się tego zaraz, ukazuiąc zbliżenie terminu przysięgi carskiej na zaiutrz, a na nagorszą 18 Februarii u cara być mogli, y aby się, po przywitaniu, pactom y terminowi obiema monarchow pro 22 Februarii na przysięgę złożonemu dosyć stać mogło. Ale ani słowa, ani pisma nasze, ktoreśmy do dumnych boiarów ślali, niemiały mieysca u nich; iedno tym się nam placiły, że gospodar, po prazniku niedzielnym przysłym, nabożenstwem y bogomyślności cały tydzień intentus będzie, y nikogo pod ten czas nieprzypuszcza do siebie. Na co lubo się replikowało, że to niepożożne nabożenstwo, ktore złamanie przysięgi za sobą ciagnie; do tego

czemus, wždy wiedząc o czasie takowym, nie inszy, iedno ten 20 Februarii tam solenni actui, na którym całość pokoju y zdrowie narodow tych zawisło, składali. Ale trudno w animuszach praeiudicowanych perswadować było tym, ktorzy, nutum iedno pana swego spectando, to co imperia, a nie aequitas każe, czynią. Principale na wszystkie ratie y finale to u nich, że wola carska takowa, abyście się do niedzieli, to iest ad 25 Februarii, na witanie przygotowawszy, o czasie potym przysięgi gospodarowi mowili. Potrzebowaliśmy tego, abyśmy z ust samego cara te dilaacją y iey rationes słyszeć mogli, ale otrzymać to rzecz była niepodobna. Przestać tedy nam na assecuratiey dumnych boiarow (ktorą z pozwoleniem carskim pod sumnieniem y przysięgą na piśmie dali, że się to nie na zwłokę dzieie y szkodzić nic pactom niema, y że car przysięgę na wieczny pokoy po odprawieniu nabożenstwa swego gotow będzie wykonać) przyszło. Cosz było po dłuższych y bez skutku (ktorym wszystkie z przystawami non sufficientibant czasy nasze) alertaciach. W niedziele tedy 28 Februarii wiechaliśmy do carogrodu y pałacu wielkiego kniazia. Tam uskarzali się nam przystawowie zaraz, iż dworzanie (prawi) wasi zsiadać z koni in limine pałacow hospodarskich nie mieli. Aleśmy na to po-

wiedzieli: insza przedtym była, gdyśmy w takowej przyiazni (iakovą Bog nam z wami na ten czas iudził) nie byli, kiedy to cokolwiek teraz z honorem i. k. m., bez uymy carskiego wielicestwa iest, ku wzgardzie przed tym wyraźnie rozumieć się mogło. Zsiadszy tedy u samego wschodu, u kamienia, gdzie car na koń wsiada, szliśmy na górę, gdzie dwoie od cara podkanie y witanie (streczą to oni zowią) iedno po drugim było, trzecie u drzwi samych sale carskiej, gdzie w sieniach osob kilkadziesiąt w złotogłowy y szłyki siedziało ubranych. Tam dworzan w. k. m. y sług naszych puscic zrazu przed nami niechcieli, aż się nakoniec y to wymogło, że nie za nami, podług pierwszych zwyczaiov, ale przed nami do cara weszli. Wszedszy do niego, kiedy tesz senat in copia zebrany siedział, y sam car w szacie, w wiencu albo coronie carskiej na maiestacie był, a pobok iego z obustron według zwyczaieu w białych szatach y szłykach cztery osoby przybrane custodes corporis z berłami stały. Tamże pieczętarz Iwan Taraszewicz Hramotyn opowiedział gospodarowi o nas wielkich w. k. m. poslech. Na co przezeń car rzekł, abyśmy do pocałowania ręki iego zblizeli się. Tam i. m. p. Kamieniecki, z powinnowaniem zdrowia dobrego y fortunnego powodzenia, od w. k. m. całą y stateczną przyiaźń ofiarował.

Na co car powstawszy rzekł te słowa: Братъ нашъ Владиславъ король здоровъ ли? Odpowiedziało się: żeśmy zdrowego w. k. m. y szczęśliwie nam w szerokich panstwach panującego odiachali. Zatym przyszło zacząć mowę i. m. panu Kamienieckiemu do cara, ale że włożywszy czapkę na głowę mówił. Ozwał się pieczętarz natychmiast mówiąc: wielkie posły, godzi się, abyście czapki złożywszy przed hospodarem mówili. Gdy mu się powiedziało: że dosyć na tym, isz osobę k. i. m. na sobie mając, przy wyliczaniu tytułów i. k. m. y iego carskiego wielicestwa, czapkiśmy w ręku trzymali. Pieczętarz po kilka razy dokładając się w tym cara perswadował mówiąc: isz u nas cześć iest stać przed hospodarem zdiąwszy czapki; zaczym niecześć czynicie, niezdiąwszy iey przed carskim wielicestwem. Rzekło się y na to: iesli to u was cześć zdiąwszy czapki stać przed pany waszemi, dla czegosz ci, ktorzych izba pełna iest, nakrywszy głowy siedzą y stoią? Allegowali za tym przykładem wielu posłów, ktorzy od przodkow w. k. m. bywali do państwa iego posłami y drugich p. p. chrześcianskich, ktorzy bez czapek legatie odprawowali. Ale y to się zbiło, że w większym dziele to teraznieysze poselstwo od k. i. m. iest do carskiego wielicestwa, aniżeli kiedy przed tym bywało. Zaczym niech nie życzy ho-

spodar niecześci w tym k. i. m. panu naszemu, bratu swemu, abyśmy posłowie iego odkryte głowy mając tak miłe po wielkim krwie przelaniu przed carskim wielicestwem przynosili poselstwo. A iż się to nam inferius dignitate w. k. m. zdało, tak począwszy nie konczyć: przyszło się finaliter, przytym declaratorie oprzeć, iakoż y przewiodło się to, iż pozwolił car mówić, iakośmy chcieli. A tu iusz każdy z nas contenta instructii w. k. m. sine interruptione odprawował. Potym do ręki carskiej przystąpiliśmy. Po przywitaniu oddał się kredens od w. k. m., ktorzy w ręce car przyiąwszy, czytać przed sobą pieczętarzowi kazał; a opowiedziawszy przez tegoż, że lubownie to przyimuie, ławkę do siedzenia nam przynieść y do ręki carskiej dworzanom w. k. m. zarazem rozkazano przystąpić. Witali tedy swym porządkiem potym y sładzy nasi, z reiestru prezentowali się. Zatym upominki z ochoty naszej, podług inszych posłów zwyczajau dawnego, dane, ktore z rąk sług naszych z naznaczenia carskiego boiarscy odbierali synowie. Pytał się potym pieczętarz, iesliśmy sami zdrowi, y iesli nam czym nie schodzi u panstwach carskiego wielicestwa? Na co, gdy legitme odpowiedziało, rzekł pieczętarz: iż carskie wielicestwo obeśle was obiadem stołu swego. Iakoż gdyśmy

do hospod naszych tymże, iakośmy przyiechali, porządkiem wracalisie, w tropy zaraz stolnik, we krwi carowi będący, na imie Kurakin, przyszedł, za którym apparatus mensa, potrawy y wszelakie napoie niesiono. Toż s karty stolnik, tytuły wprzod pana swego wyliczywszy, pił za zdrowie w. k. m. y za zdrowie carskie. Gdy się ta długa skonczyła ceremoniia y legendę swoją stolnik odprawił z innemi, którzy dapes przynosili, odszedł. Naznaczony potym był nam dzień 2 Marca do cara y namowy z boiary dumnymi przez przystawy nasze, który że dżdżysty y niepokodny był, na karacieśmy iachać do carogrodu umysłili. Nie zdałosie to wprawdzie przystawom, y podawszy żeby nas na koniach iadących comitari woleli, odiachali do carogrodu, o godzinie u cara bycia chcąc nas uwiadomić. Zrozumiawszy my tedy poniekąd że ten poiadz nasz nie wsmak by im być mógł, ponieważ y takowym, iakiego się domagali, nie by się pzzeciwno zwyczajom nie zgrzeszyło, niechcąc sporką o poiadz czasu stracić y pory do dokonczenia dobrych rzeczy omieszkiwać, —konieśmy nasze pogotowiu mieć kazali gotowi, będąc, gdyby się słusznym sposobem tego dopomagali, acquiescere onych affectatiy. Ale zwrociwszy się przystawowie z zamku a odnoszy boiar dumnych imieniem, abyśmy morem antecessorow naszych non immutando,

nic contra maiestatem principis ich nieczyniąc, na koniech iechali, odmienić się przymusili y nam. Zdumiawszy się tedy na takową ich propositiã, przyszło prosić, aby nas informowali, z iakich by miar poiadz na wozie offendere miał y pana ich imminuere, dostojenstwo; tudzież aby nam wywiedli dowodnie, że przodkowie nasi na takowej będąc przodkow w. k. m. usłudze, tey consuetudinem u wszystkich chrześcianskich monarchow receptam iadzdy libertatem w Moskiewskim tylko gospodarstwie nie zażywali. Żadney niedaiąc na słowo nasze satisfactiey, wolą takową y rozkazanie carskie być, tudzież boiarow dumnych, ktorey contraire za rzecz niesłuszną poczytaią opowiedzieli. Aspera bardzo, n. m. k., u nas były mandata, y znieść tego wolna mens nullis modis nie mogła, aby w niewoli zrodzony y wychowany narod wolnego panstwa incolis a tym bardziej wielkim od w. k. m. zwycięscy swego posłow imperare miał. Szło y o sequelle, gdyby eo imperio na nas wymogli, pewnieby pro lege następcom naszym iniungere chcieli. Musiało się tedy na takowe ich imperiosa postulata powiedzieć, żeśmy nie z niewolniczych państw, ani podległych Moskiewskiey władzy, ale od i. k. m., szczęśliwie wolnym panującego narodom, z koroną y pokojem przyiechali; ferre y słyszeć nam niepo-

dobna, mniej uważne y przystoynie boiar dumnych słowa, bo te niewolniczym ich słusznie należą animuszom, a nie nam, którzy tylko samego w. k. m. p. n. miłościwego pełnimy wolą słusznym sposobem y *aquis mediis*, a nie rozkazem, ieśli czego potrzebują domagać się u nas maia, do których quantum honor w. k. m. *pateretur*, alieni byź niechcielibyśmy. Tak dzień ten nam niepotrzebnymi zwłoksy altercations, odeszli przystawowie. Nazaiutrz wszystkie podarki nasze (co *offensum principis animum* znaczyć mogło) w dwor nam odniesiono. A uchodząc z tey, którąbyśmy stąd brać mogli o affekcyi pana ich, w osobiech naszych ku w. k. m. *interpraetacyi priscis moribus* y państwa tego dawnym zwyczajom w odsyłaniu podarkow poselskich allegowali. Przez dni kilka potym, wielkie cara swego y boiarow dumnych to nabożeństwa odprawowaniu *occupacye*, to spraw y poselstwa molem, która tak prędko *exolui* nie może, owo zgoła umyślnie nas przez ten czas włócząc, różne zatrudnienie y *remory*, które nam u cara tak prędko byź nie pozwalaią, przekładali. Asz ledwo za ustawicznym kresnego *całowania* y przysięgi od nas przypominaniem a częstą *exprobatia*, że umknieniem wprzod poprzysiężonego terminu y dosyć iawnemi bez żadney przyczyny zwłokami nie dość się *pactom* dzieie y wieczny iaw-

nie się wzrusza pokoy,—naznaczono pro die 6 Martii byź u cara (a w tym 3 Martii poseł krola Perckiego wiechał) ktorego, gdy *arbitrio iusz nostro* iakim chcieć poiazdem iechać było wolno, y saniami ktemu nas *hospodarskimi dumni boiarowie* częstowali. Aby skrupuły ich pierwsze, ile w dzień pogodny *sopiri* mogły, na koniechmy porządkiem zwykłym iachali. Podkano nas po trzykroć, iako y *pierwicy*, u wschodow samego *hospodara*. A skorośmy do prywatnego iego (złotą nazywaią) pałacu, pytał nas przez *pieczętarza swego* o zdrowiu y *powodzeniu naszym*, na co gdy się *debito* odpowiedziało, rzekł kanclerz, że carskie wieliczesstwo, list w. k. m. sobie y swoym luby przyjąwszy, mi le przyczytał y *respons* nam każe *nagotować*, a w punktach *niedomowionych* znosić się nam z *dumnymi boiary* zleca. Naznaczywszy tedy Fiedora Iwanowicza Szeremietowa, *namiesnika Pskowskiego*, *kniazia Dymitra Michayłowicza Pożarskiego Starodubskiego*, *boiaryna* y *namiesnika Kolomenskiego*, Fiedora Fiedorowicza Wołkonskiego, *okolniczego* y *namiesnika Kałuskiego*, Iwana Taraszewicza Hramoty *pieczętarza*, Iwana Ophanasowicza Gawrienowa, *dumnego diaka*,—rzekł, abyśmy do inney szli *połaty* z nimi y to *konczyli*, co by kolwiek *ad complementum wiecznego dokonczenia spectaret*. Ale *uprosiwszy* sobie

ieszcze audientią, domawialiśmy się o wypuszczenie więźniów, którzy byli w stolicy in custodia nad pacta zatrzymani, opowiadając gorątszą a słowu się przez commissarze poprzyjęzonemu barziewy stosująca curam w. k. m., któryś w państwie swoim wolność Moskiewskim więźniom do swoiey oiczyzny abeundi podał. Serio wszystkim aby one wypuszczali od siebie przykazawszy, bo lubo się nam od tego punctu, iako minus principaliori zaczynać y domawiać u cara nie zeszło, iednak nędza y płacz ubogich ludzi, więc krzywda maiestatu w. k. m. którą w poddanych swoich pati w. k. m. baczyliśmy naypierwszą nam iednali causam. Na co respons nam taki dano: isz czyniąc dosyć pactom surowie w państwie swym wszystkim wypuszczać więźniów car rozkazał, a ktobykolwiek, mimo wołą y rozkaz carski, więźnia zatrzymał, ten by y głowie swoiey (ktorą by pewnie pod mecz dać musiał) nieprzyjacielem był. Wszystkich tedy wypuścić odyskawszy z odlegleyzych zamkow obiecowano, kromia tych, co się na imię carskie przedali, o których też domawiać się nam, nie mając w tym od w. k. m. poruczenia, illicitum było. Oszczedzszy zatym od cara do inszey pałatiewy, gdy się boiarowie wswysz pomienieni zeszli, te nam imieniem cara swego proponowali puncta ina piśmie dali. Pierwszy: że w li-

ście w. k. m. bratem go nie napisano; wtory: że tenże kredens privatim, nie publice niesiono do zamku; trzeci: że poselstwo nakrywszy głowę odprawowało się; czwarty: że za naszą iakoby przyczyną dzień u cara bycia w zamku naznaczony zwleczony iest. Zapłacił się pierwszy punct tym: isz posłowie ich u porty ottomanskiej będąc to wieczne z w. k. m. hospodarskie dokonczenie, alto praeferant silentio a interpellati zapierali; co wiedząc w. k. m. powątpiwaciesz musiał o stateczney przyiaźni z ich hospodarem, poniewasz co bono publico y foederum między państwa temi sancrosancto nomini chwalebny na swiat wszytek zwyczajem impendi miało, tego taić y ukrywać nie tylko minus gloriosum, ale tesz y zwątlenie statecznego bydź zawarcia patebat. Contrarium oni mocno asserebant, gdy nietylko Turckiemu, ale Perskiemu, Francuskiemu, Angielskiemu, Dunskiemu, monarchom y carowi Tatarskiemu manifestasse to przez posły przekładali. Drugi punct zniósł się: że kredens w. k. m. z uczciwością powinna przy sobie trzymając ieden z dworzan w. k. m. niosł, bo byśmy samych siebie nie uczcili mniej go przystoynie niosąc. Na trzeci powiedziało się: że zwyczajna iest posłom w. k. m., aby legatie tak, iako wymaga cześć monarchy, wolnym panującego narodom, odpra-

wowali. Co się czwartey tycze pro-
pożytyey y w tey prędko się ug-
łaskać dali; bo że wymuszać chcia-
no na ludziach wolnych, ile w czas
poiazdowi (ktoryśmy przedsięwzięli)
zwyczajny trudno y nam ad nuda
ich imperia było inclinari, upor te-
dy raczey boiar dumnych (ktory
niesłusznie rzeczy dopominać po nas
przedsięwziął) intermissi temporis
y okazii namowom dzieł dobrych
deputowaney przyczyną był. Propo-
nowaliśmy potym puncta do dosko-
nalszego ziednoczenia panstw zobop-
olnych (urgendo naybardziej, aby
dzień przysiędze był determinowa-
ny), ktory z instructyi w. k. m. nam
podaney eo ordine na pismie boia-
rom się dały. Primo: aby po kres-
nym całowaniu carskim, czterech
przedniejszych boiar przysięgą ob-
stringant, ze wszech miar wspierać
y postrzegać tego, coby umocnić ra-
czey mogło, a niewątlilo serca
wieczną panstw tych ziednoczone
przyiaznią. Ktemu, aby stołecznych
y pogranicznych zamkow, po dwie
wzajem osobie, na służącą publico
eidem bono deputowane były przy-
sięgę życząc, aby się wzajemnym
zaczepkom, ktore więc z niedoga-
szonych popiołów wielkie wzniecaią
pożary szerzyć abo roziaćtrzać niedo-
puszczało eo remedio, ktorym by
ukrzywdzeni pewnieysze w docho-
dzeniu satisfactyi mieć asyllum y
nieuhamowana łotrow licentia, ta-
kową się rewerentią tym snadniey

albo powciągnąć mogła, albo im-
pune niepokrywała. Drugi punct:
aby post decessum iednego z tych
panstw hospodara a obraniu y na-
stąpieniu successora, powinien był
koždy pan te wieczne zapisy kres-
nym utwierdzić całowaniem, chcąc
być y z tey miary sacro sanctorum
narodow tych foederum successo-
rem. Trzeci: aby (ponieważ osobli-
we to iest szczere przyiazni y bra-
terstwa życzliwego sacramentum)
z obu stron przyiacioły swe za przy-
iaciele, a z nieprzyiacioły nie tylko
nie sworować, ale communi ie odio
y siłami na postrach narodom in-
nym tempić, znosząc się, żeby zobu-
polna obu panstw obrona zewsząd
in securo statu postanowiona była
pograniczu. Czwarty: aby zacią-
gać ludzie za pieniądze w panstwach
y przepuszczać bez krzywdy a ob-
ciążenia krześcianskiego wolno by-
ło. W czym iakoby się iedney suc-
curri, nie ladaiaako stronie mogło,
tak y drugiey irrita braterskich ta-
kowych obowiazkow nie byłaby wy-
goda. Piąty: aby wolność na obie
stronie była w dworach hospodar-
skich, żeby się y bratać ludzie y
żenić, albo zechćali mieszkać y na-
bożenstwa swego secure używać mo-
gli, niebroniąc im kościołów Rzym-
skich, ani Greckich stanowienia.
Takowym bowiem zpołkowaniem y
pokrewnieniem nie tylko ziednoczo-
ne iuż raz serca panow wiernie się
trzymać mogą, ale y coraz tym by

większe brały pomnożenia. Szosty: posłom y posłannikom, iako y kupcom, aby wolne przez gospodarstwa przeście bez zatrzymania y zatrudnienia iakiego było; zaczym te wszystkie, (ktorekolwiek z przychodzących Turecką ziemią do Persyi kupcow Tureckiemu idą panu) obrocić by się mogły na cara Moskiewskiego pożytki. Siódmy: aby kupcy y ludzie targowi po wszystkich mieyscach, nie wymu-iając miast głównych y stołecznych, kupczyć mogli, co mutuo panstw commodo służyło by to; moneta aby iedney wagi y iedney ceny była w obudwu panstwach; zesłać na porównanie oney dokąd komissarzow w pewnym poczcie, żeby y z tych miar iedno drugiemu mogło mieć wygodę gospodarstwo. Dziewiąty punct: aby rozgraniczenie między panstwem oboiem bez zwłoki zkonczone było, y żeby po starych rubieżach, to iest iako przed 14 lat, od nich że samych w. k. m. zamki podane były, szły granice aliter końca nie mające negotium mogło by inturgia iakie descendere, a z tym w przeszkody wzajemne, y co by dalszego czasu te przyniosły. Uskarzaliśmy się przytym na ludzie Moskiewskie, ktorzy we dwie iuż po przysiędze kommissarskiej nie dzieli pod Wieliz, Uświat y Suras-ki uiazd zagony rozpędziwszy, wsi niemało spalili y mnostwo ludzi w płon zabrali. Dziwowaliśmy

się wyuzdaney nader śmiałości, ktore dobra iuż żadnemu po komissarskim zawarciu od ludzi Moskiewskich zagabaniu niepodległe, prosząc, aby in recompensam też znacznego w. k. m. ukrzywdzenia nie tylko zabiegali takowym de inceptis irritamentom, ale grassatores słusznie pokarawszy, więznie y rzeczy ich wszystkie wrocić, a szkody nagrodzić rozkazali. Na ostatek o płon w imprezie świeżo zaięty y więznie inne, ktorych nad edict gospodar-ski trzymając krzcić się y żenić ludzie Moskiewscy przymuszają y wypuścić niechcą. Prosilismy aby concessa missione do granic na Polanowkę secure zaprowadzeni byli. Odpisali na te puncta nasze. Naprzod: aby boiarowie pewni przysięgać z pogranicznymi starostami po kresnym całowaniu carskim iakoby też potwierdzając mieli, żadną pozwolić miarą nie mogą, y nie grzeczy prawi, żeby to iuż instabile być y miało, co- kolwiek duszą y sumnieniem za siebie y swoich ludzi gospodar sam umocni; wątlifa by się monarchi-ey iego tym absoluta potestas; doy-dzie in iniuria z każdej strony swo-iej sprawiedliwości, doydzie y vindicem impostura. Na wtory punct odpisali nam: że interueniente kto-regokolwiek monarchi-ey z woli Bo-żey decessum non inconsultum, aby zapisy z pieczęciami gospodar-skimi przy dawaniu znać o zmarłym

pierwszym, a obraniu drugiego gospodarow zobopolnie pomowić, lecz całowanie krestu nie zydzie się powtarzać, ponieważ iuż to praesens iuramentum successorow pociąga na się debitum; przyiacielowi w. k. m. iako legitimo genitum iure był się przyiacielem obowiązue nieprzyiacioł wspierać, nie chce ale y na żadnego z nich broni dobywać pro parte w. k. m. non integrum sobie być rozumie, ponieważ ze wszystkimi iest foederatus. Sam (prawi) niech Bog przy sprawiedliwy ztwardza rękę w. k. m. przeciwko nieprzyiacielowi koźdemu. Zaczym za pieniądze ludzi woiennych zaciągać nie zezwala, mieniać być secura dominia swoje ze wszystkimi narody uspokoienie, y lubo by się też co wznieciło, domową by potęgą dość ugasić commode się mogło. Rusczy zasię ludzie w panstwach w. k. m. dla niewczesnego przez popow y cerkwi odprawowania Greckiego nabożenstwa przebywać nie mogą; żenić się y siodlić y na dworach służyć hospodarskich, kościoły y cerkwie wzajem budować częścią dla rozności wiary, w ktore panstwa w. k. m. obfite być mienia, czescią dla innych (ktore realiter takowemu obstant pokrewnieniu) przyczyn za rzecz niepodobną kładą. Kościołow lecz zatym budować w Moskwie, albo w panstwie w. k. m. budować cerkwie—niełza, kiedy te pierwsze tolerari nie mogą postulata; ow-

szem ci wszyscy, ktorzy kolwiek na swieżą przeszłą expeditią zaciągnioni byli, cudzozemcy, albo się iż do oyczyzny swey za rozkazaniem hospodarskim roziachali, albo roziachać maia. Posłow y posłannikow salvis eorum iuribus przypuszczając dozwołaią z dokładem, aby ci od gospodarow swych obwieszczenie przed sobą dawali, co w zapisiech swych iako per se legitimum y per principaliora wcale servanda bespieczne negotium dołożenia nie potrzebuie. Prześcia do Persiey kupcom, iednemu tylko hospodarowi Holenderskiemu za pewną pieniądze summę będąc devincti bronią dla rzeczy słuszney, naruszyć sobie niechcąc potiora. Na siodmy punkt: niewięcey niżeli pacta dozwołaią kommissarskie y pokazuią pozwolić chcą mieysć targowym ludziom nie broniąc pogranicznych; na stołeczne y zastołeczne pozwolić niechcą, mieniać iakoby ludzi nasi oszukiwać zwykli. Moneta (prawi) że wyżey w panstwach w. k. m. y nie zawsze iednako viceversa w Moskwie idzie porownanie doysć w panstwach tych nie może, ktorego tesh od wieku nie miała. Na dziewięte postulatium powiedzieli: isz rozgraniczenie z naszych ludzi morem trahit, co iako przeciwko pactom iest tak y z szkodą wzajemną być musi. Posyłał (prawi) car dworzan y diakow swoych, ale ci reluctantibus przeciwney strony trudno sami

co konczyć mogli. Co się tycze łotrowstwa, które pod Uświat y inne mieysca dotąd impune ieszcze zabiegało z poczynieniem szkod wielu y zabranie płonu nieprzyacielskim trybem, iako o tym skargi żądne y od namiestnikow w. k. m. nie mieli, tak y wiadomości a pogotowiu dozwoleń takowemu swawolentwu nie było; owszem pograniczne zamki ustawicznie od ludzi iakoby w. k. m. infestantur. Na ostatnie postulatam nasze respons dawali ten, że nietylko pod zdrowia utraceniem car podanym swym rozkazał, aby ludzie w. k. m. wypuszczali, ale też y na inquisitię dworzanow y diakow swoych rozsyłał po gospodarstwie. Zaczym nie rozumiem (prawi), aby sie taki naleść iusz mogli, który by levipendio, tak surowe mając dekreta carskie zdrowie in perniciem zawodzić wolał. Przy tych że responsiech nam od siebie podali capita. Napierwey: abyś w. k. m. y po długo fortunnym panowaniu w. k. mci, którym Bog per liberam ordinum tym panstwom poda suffragia tytuły należące podług pact komissarskich gospodarom Moskiewskim dawali. Praeundo w tym wszelakim panstwa swego stanom, aby takowym szanowaniem do wzajemnych studia pociągnięni tesh gospodarowie Moskiewscy być mogli. Ktemu uskarżaię sie w tym imieniem pana swego, isz w krotkich tytułach pp. starostowie Ukrainni nie

mieli by w. k. m. Smoleuskim y Czernihowskim xięciem intermissis posterioribus, iakoby in barbam tytułować, y niesłuszna, aby gospodarowie tytuły, pominąwszy większe xięstwa, in fronte być miały, więc supra morem to być rozumieią, że przy tytułach w. k. m. ten się (y innych mozgich gospodarstw gospodar) dokładł. Appendix to prawi nowa y dobrze by się intra limites dawnych zwyczajow trzymała, bo y kommissarskie pisma tego nie dokładaię. Naostatek szeroco dość (iako specialiusz hramotyich, którąmy do kancellariey w. k. m. wniesli, colligitur, uskarżaię się na obelgi, krzywdy, szkody y wielkie nagabanie iakoby od ludzi w. k. m. pod Putiwlem o wstępowanie się w Moskiewskie grunty przez różne sposoby w pułkach niemających, o stawienie ostrożkow y slobod, o wybieranie pszczoł bartnych, o mordy, grabieże i inne despecty, które, aby dissidia tollere y accrescente więszemi codzien in iuriis moiem wzniecić nie miały pożaru iakiego obawiać sie bardzo potrzeba. Prosimi nas tedy, abyśmy to w. k. m. przełożyli, aby trzech sędziow na to wyszczynych w pewne czasy z obustron ziachało się, którzy litem efficaciter componere mogli. Po odstaniu do nas takowego na postulatam nasze pomienione responsu, nie mając sie boiarowie y przez kilka potym sessii nawięcey co dać żadnymi zmiękczyć ratiami pociągneli nas

do podania niektórych innych punktów. Niewiele tedy otuchy mając, aby się y w tych upr Moskiewski na co dobrego dał wyswarzyć, przełożyliśmy z instructyi w. k. m. Naprzcd: iako Dziambekgierey, Krymskich Tatarow car, insolenter prawie bezecną ludzi swawolnych coluviem y przysięgi terminu niedoczekawszy wyścia, w panstwach obudwu hospcdarow nasyłał, hańbiąc w częstokrcć tą tak sprcsną pogańską na zdrowie krześcian sobie bezprzyczynną licentią sacrosancta nardow iura. Weyrzeć tedy zeszło by się hospcdarcm z sobą zniećć, aby kiedys kolwiek tego pana zobopolną iako ccmunem hostem przysiodławszy potęgą cd dalszych uskrmić mogli zagonow snadniey by się y cnych zapędem obiema hospcdarcm cgnąć y rozerwanym ich siłcm na takowey krześcianskich panow u niey rozbić przyszło. Powtore: abys kiedyskolwiek na pograniczu cd Putiwla, Newla y innych miaysc przez zesłanie z cbustron siędziow, ludzi dobrych wziętę były rozmierzyć trzeba y rozniećć po starych rubieżach granice, iako przcdkowie w. k. m. trzymali. Bo iesliby temu zabieżeć car niecheiał sprawiedliwa w. k. m. causa nie długo by natrzasać się y cieszyć kcmu z takowego ukrzywdzenia swego sustineret. Trzeci punct: aby in cursoriis titulis, gdy się ktcrgo z hospcdarow mienić y pisać zdarzy,

nie więcey sobie dawali utrinque iedno aby w. k. m. po tytule krolestwa Polskiego y W. X. L. dokładać raczył (y innych), a carowi się pisać po tytule samodzierzca wsieia Rusi i innych mnogich gospodarstw hospcdarem y obładatelem. Poczwarte: aby kupieckim ludziom podług pact poselskich ludzi nie tylko na pograniczu, ale y indziey nad stolicę y zastolicznych miast tarzyć, wszelakie towary zbywać y iakichkolwiek nabywać wolno było; okroiłaby się ztąd y panstwom w. k. m. y Moskiewskim ludziom nie mała wygoda. Punct piąty: aby zboża wroczone za przysięgą celownikow były zupełne hospcdarom pogranicznym. A gdzie się ieszcze nie dodało czego, aby za pokazaniem słusznym oddano; poniewasz dołożyło się w pactach y to, aby ze wszystkim iako wzięte zamki są wroczone były; więc, że część wielka z obranego zboża między ludzie Moskiewskie podzielono słuszna, aby szkodzić takowey swoia się obmyśliła nagroda. Punct szosty: aby ludzie wypuszczono, ktorych woiewcda Sierpieyski na gościncu dobrowolnym bez dania przyczyny zajął w roku 1629, mianowicie, burmistrzow y mieszczan w. k. m. Dorohobuskich, więc posłannikow od i. m. pana woiewcdy Smolenskigo, ktorzy ieździli postrzegaiąc, żeby iakiey cd ludzi w. k. m. nieswory nie było. Tych woiewcda pebrać

rozkazał podczas tenże z ludzmi pomienionemi, na dalsze odesłać mieysca dotąd ieszcze w więzieniu wedząc. Punct siódmy: aby car na grunty w. k. m., ktore w ziemię Moskiewską weszły klinem, zamianną dał inne państwow. k. m. przyleglejsze, żeby się wczesniej zwadom, ktore w sąsiedstwie płatać się więc zwykły, zabezpieć mogło. Na ostatek: aby przy całowaniu krestu do przysięgi słow tych gospodar dołożył, że z ktorey strony pokoy się ten wzruszy, nad onym panem niech Boża miłość y siła nie będzie, y niech będzie ten przeklęty na wieki, ktore przeklęstwo do hramoty dokonczalney przypisano niech będzie; bo iako słuszná, aby gospodar dobre postrzegający y poprzysięgający dzieło Promotora Naywyższego być uznawał, tak y owo nie od rzeczy, żeby się author perfidiae na tego samego vindicem oglądał. W kilka potym dni takowy nam respons dali. Naprzod: aby za namową zpolną gospodarską dać się wstręt mógł zagonom Tatarskim, y pana ich aby kiedyskolwiek uhamować z tych miar nie zezwalaia; isz (prawi) Tatarski car za siebie Galgę y Muradyna iusz się Moskiewskiemu panu z przesyłanych niazdow zprawił y szerść(?) uczynił, niemaiąc ukrainy Moskiewskiej infestować, ale wiecznie od irrupty wszelakich supersedere. Posłowie takiesz Moskiewscy słowo

wo Tatarskiemu dali panu, dołożywszy, że ani pomocy monarsze, ktoremu y sąsiadom narodowi ich nieprzyjaznym oddawać, albo zmykać nieprzyziaciela y na nie usadzać car Moskiewski niema. Trudno tedy revocare y zmienić posłow Moskiewskich słowa; lecz gdyby nie ztrzymał szersci(?), dopiero by się isz w. k. m. z hospodarem Moskiewskim znosić przyszło, iako byście toties laccessiti pokazać to mogli, że są też y perfidiae swoje u Boga y u ludzi nagrody. Obesłać by się iednak wprzod o tym w. k. m. z nim przyszło. Na punct wtory odpisali: że sędziowie nasi, podług pact komissarskich czasu namowionego ziachawszy się na pograniczu, legitimum nic pro parte sua nie pokazali. E contra dowodzili Moskiewscy swoiey własności po starych pokazuiąc swoych rubieżach. Żądali iednak, abysmy w. k. m. przelożywszy, prosili o zesłanie sędziow inszych, ktorzy by maiori fructu anizeli pierwsi tę ukoili dissidia, a y ludziom w. k. m., ktorzy by na gruncie Moskiewskim siedli, aby zarazem ustąpić kazali, przyzwalaia ochotnie na to, aby się w krotkich tytulech w. k. m. u carowi nie inaczey iakośmy podali onym pisać. Żądaią przy tym, abys w. k. m. pogranicznym starostom y ludziom stanu wszelakiego rozesłać z tym raczył, gdysz y gospodar (prawi) tosz po swoim państwie ob-

wieszczą roszkaże. Kupcom z iakiemi y na ktore zechcą towary wolno w pogranicznych miastach tarzyć y do stolice przy poslech w. k. m. albo poslannikach, według pact, nie bronią iechać. Na inne mieysca poniewasz y dokładu takowego w namowiech nie było pozwolić nie chcą. Na wrocenie zboża, ktore przy horodziech pogranicznych niezupełna ludzie Moskiewscy naszym podali zezwolić zbraniaią się, iako (prawi) niebyło w namowiech tego, aby zboże wracano wiele go wzięto było, tak y mówić nie grzeczy o podłym dziele; w pactach to iedno napisano, aby zamki ze wszystkim iako pobrane były wracano, a o zboże zamilczano, iako rzeczy, ktora by się między ważniejszymi incongrue płać miała. Car (prawi) z cześci y miłości w. k. m. braterskiej więc dla wczesnego między obiema gospodarstwy pokoju tych ustąpił zamkow, zaczym non expediret, minutiora domawiać się. Na punct szosty: szeroce przełożywszy że byśmy krzywd pierwszych obelgi y nieprzyjaźni pamięci nie przywodząc (iako w pactach dołożono iest), na nowe raczey zarabiać woleli studia, obiecuiąc skoroby się iedno kędy pokazali onych do nas odeślać. Na zamianę w. k. m. gruntow Moskiewskich przyległych gruntami Moskiewskimi w granice w. k. m. klinem weszłych pozwalaią, byle na to ludzie wzajem zesłano, ktorzy

upatrowaliby commode, żeby żywą ziemię na żywą, a pustą na pustą odmięnieli; iusz by o tym mówić (prawi) na ten czas nie było, gdyby się sędziow naszych na terminie w pactach namowionym ziachałych zgoda była przystąpiła. Na ostatnie postulatam odpisali boiarrowie: że na dołożenie przekłęstwa takowego do carskiej przysięgi nie zezwała (prawi) gospodar, ani decorum, ani de consvetudine bydź to rozumieią, pogotowiu w pisaniu przekłęstwa tegosz w hramotę dokonczalną niepotrzeba. Nie wytarzywszy nad to nic więcej, cośmy położyli przez sześciu boiar dumnych audientyi, ani się też dawszy samym na niesłuszne ich pociągnąć postulata (ktore in remoram iuramenti mordicus ingerebant nam), prosiliśmy, aby tandem namowy nasze przysięgą carską utwierdzone były. Dali nam tedy znać, abyśmy 29 Martii do zamku iechali. Kiedy przyiachawszy znosiliśmy się o ceremoniach z boiarami dumnymi, tamże y hramotę dokonczalną, którą do cancellaryi w. k. m. wnosimy, zapieczętowali. Zatym do carskiej palaty szliśmy, gdzie pieczętarz gotowość wykonania przysięgi carską opowiedział nam. Powstawszy tedy car, iako in regalibus był ubrany, woiewodzie Kazanskiemu koronę dał trzymać a hramotę na misie złotej mieć boiarrowi rozkazawszy, przeżegnał się sam, y głowę

skłoniwszy, przysięgał w. k. m. y potym będącym krolcm ich mciom Polskim y W. X. L. za siebie, successory y poddane swoje, zachować to wszystko wiecznie, co się kolwiek namowiło w pactach. Oddał potem też hramotę nam y samych do siebie na bankiet pro 30 Martii zaprosił na Sobotę. Powinszowawszy my tedy takowey miedzy w. k. m. y panstwy w. k. m. a carem y panstwem Moskiewsikm przyiaźni, odiachaliśmy do naszego dworu; a w Sobotę do zamku przyiechawszy, byliśmy wprzod u samego cara, przyczyniając imieniem w. k. m. za posły cesarza i. m. krześcianskiego, ktorzy od czasu niemałego zatrzymani są w Moskwie. Na co powiedział, isz (prawi) rozkaże ich ztąd wypuścić. Więc na bankiet prosił nas sam, abyśmy u stołu byli iego. Szliśmy zatym do pałathey otwiedney, tam oczekiwając na czas obiadowi; ali ieden z dworzan carskich, dając znać, abyśmy do obiadu szli, od cara przyszedł. Skorośmy tedy weszli do pałathey wielkhey, kiedy car za stołem na maiestacie siedział, po iedney nas posadzono stronie nieco niżej od maiestatu, a u stołu drugiego po inney ręce maiestatu boiarzy dumni siedzieli. Więc dworzanie w. k. m. wedle nas y słudzy zatym nasi swym zasiedli porządkiem; służba ad aparentiam bogata u słupe we śródku pałaty kamiennego rostawiona była. We-

szło potym par ze sto w złotogłowie y szłykach, ci okręciwszy się na present carowi koło tey słupe, odeszli nazad. Skoro przed cara potrawy przyniesiono; skosztowawszy koźdey, na stoły kazał dawać nasze. Dawano tedy continuatim potrawy Moskiewskie na stoły bez talerzy y łyżek usłane. Pił potym car powstawszy do nas za zdrowie w. k. m. A gdy rozdano rostruchany nam, tenże napoy przed wszystkim stawiono w osobnych rostruchanach; takiesz ktoregokolwiek sam się napił, tegosz y nam dawać rozkazał napoiu. Pod wieczor, gdy zapalono świece, przystąpiliśmy do cara, gdzie pieczętarz powiedział nam, isz car, wykonawszy to wszystko, cokolwiek wieczne dokonczenie między hospodarami potrzebowało, odprawuie nas. Powstał y sam car mowiąc, abyśmy się w. k. m. od niego pokłonili y kredens nam oddał. Całowaliśmy zatym rękę iego, podziękowawszy za cześć y odprawę. A gdy dworzanie w. k. m. pożegnali go y słudzy nasi, odiachaliśmy do dworu naszego godzin ze trzy w nocy. Odniesiono tegosz wieczora potrawy w dwor nasz, ktore u stołu były. Nazaiutrz posłano nam rozmaite napoie a po obiedzie podarki nam przysłał y missionem wolną dał. W poniedziałek na samym wyiezdzie trudność była o więźnie, ktorzy do nas przecisnęli się byli, ale y tych condonowawszy wypuścić nam.

car rozkazał. Wyprowadzili nas na pułmie przystawowie nasi a w tym pierwi przystawowie nastąpili. Za Możayskiem, w Carowym Zaymiszczu przybiegło do nas z stolice trzech dworzan carskich. Ci, za daniem carowi znać wiadomości przez gonca z Warszawy swego, uskarżali się na nierychłą odprawę posłów Moskiewskich, o niewykonanie przysięgi w. k. m., ktorey posłowie ich słuchać (za nieoddaniem dyplomu na carstwo w. k. m. służącego) nie chcieli. Powiedziało się im: że gotow był w. k. m. pactom dosyć czynić y na ich utwierdzenie przysiędź, ale posłowie skłonić sami do tego nie dali wielką nader dyplomu (za zrzeczeniem się w. k. m. prawa swego w pactach) iusz nie ważące ukazując necessitatem, gdyby interveniente tych, ktorzy sprawy Moskiewskimi pod czas ten tam zawiadowali, decessu tak prędko znaleźć można, oddać by w. k. m. Moskiewskim posłom, iako iusz rzecz sobie niepotrzebna, rozkazał. Prosily zatym, abyśmy u w. k. m. iako nayprędszą posłom ich wyiednać odprawę mogli. Roziechawszy się z nimi w Carowym Zamiszczu, a świąt wczes-

nie w Wiazmie odprawić niemogąc, na Polanowkę pospieszyć się nam przyszło. Dokąd przystawowie przyprowadziwszy y pożegnawszy nas, odiechali nazad.

Takową drogi Moskiewskiej y usługi naszej, z woli w. k. m. włożonej na nas, oddawszy w. k. m. rationem, cieszymy się z tego naprzod, cieszyć się y r. p. wszystko (w ktorey niech Bog szczęśliwego w. k. m. przysparza panowania), musi że nietylko strazna się illatoribus samym z w. k. m. pokazała być woyna y przystoyna regum clementia, kiedy wściekła na rozlanie krwi chrześcianskiej chciwość podrzuceniem siebie y ozdob swoich meruit to, aby w pokoju y w przyiaźni korony raczey aniżeli uporem swoim woynę u upadku apud tam potentem y clementem naydowała. Pokornie życzymy w. k. m., aby pari cultu szli ad pacis cultum nieprzyiaźni, ktorzy by septentrionem secuti w państwach w. k. m. pokoju szukając owym się gdy odniosą przed innymi cieszyć mogli narodami.

Из рукописи В. Трёмбицкого, доставленной А. В. Рачинскимъ. Хранится въ Рукописномъ Отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки.

53.

1639 г. 23 Марта. Урядовая (совершенная урядниками, чинами Дисенской ратуши) продажа земли, принадлежащей Дисенской Воскресенской церкви.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божего тисеча шестсотъ тридцать девятого, мѣсеца Марца двадцать третего дня.

Пришодши передъ насъ бурми-стровъ, радець и лавниковъ мѣста господарского Дисенского, того року въ ратушу справуючихъ, человекъ тутошній, на име Алексѣй Парееновичъ, жодалъ насъ в раду мѣского, абыхмо пляць, дворище Ошитковское, (которое въ долгу прозысканомъ маючи Сергѣй *) отъ небощика Семена Сороки лягвалъ и отказалъ на церковь Светого Воскресенья), оному Алексѣю на будованье дому продалъ. А такъ мы, врадъ мѣискій, видечи то, же то полпляца земли церковное отъ часу немалого въ пустѣ вѣкуючи лежить, съ которого на церковь жадного пожитку не было, пре то мы, за згодною намовою нашою, тое полпляца земли, дворище Ошитковское, продали есмо обѣль вѣчно и непорушно верхуменованому Алексѣю Парееновичу, ему самому, жонѣ, дѣтемъ и потомкомъ его за копъ чотыри грошей Литовскихъ. Которую тую копъ чотыри, отъ него Алексѣя Парееновича вземши, до скрыни церковное отдали есмо.

*) Въ подлинникѣ пустое мѣсто.

На которомъ томъ полупляцу земли, отъ насъ проданомъ, онъ Алексѣй Парееновичъ, побудовавшисе домомъ своимъ, маеть, воленъ и моцонъ будетъ самъ, жона, дѣти и потомки его вѣчными часы держати и спокойне всякіе пожитки зъ него на себе привлащати и уживати, шафуючи имъ кому хотя продати, отдати, даровати и на вѣчность записати. До которого того полпляцу вжо по датѣ того дня сегодняшнего жаденъ зъ насъ рады и съ посольства, также и не хто иншій, близкостію до того полпляцу належачій, ни которое переказы и трудности чинити, ани тежъ зъ моцы и владности его самого и у держачого отъ него ни которымъ обычаемъ выймати — не маемъ и не мають и мочи не будемъ и не будутъ вѣчными часы, якожъ заравомъ по той продажи нашой тое полпляца земли есть ему Алексѣю Парееновичу черезъ лавниковъ мѣста Дисенского, учтивыхъ пана Василья Косатого и пана Матвѣя Петровича и слугу мѣского Ивана Лависа въ моць и въ держанье, въ спокойное уживанье на вѣчные часы поданой и заведенной. Которая тая продажа врадовая есть до книгъ мѣскихъ Дисенскихъ записана. Съ которыхъ и сесь выписъ подъ нашою мѣскою ратушскою печатью и съ подписомъ ру-

ки мое писарское тому Алексею Пареевичу есть выданъ. Писанъ на Диснѣ.

Слѣдуетъ подпись и печать. До-

ставлено штатнымъ смотрителемъ Дисненскаго уезднаго училища г. Серно-Соловьевичемъ.

54.

1642 г. 11 Сентября. Королевскій рескриптъ Киевскому улацкому митрополиту Антонию Селявѣ, чтобы ни онъ, ни его помощники не чинили притѣсеній православнымъ Дисновскимъ мѣщанамъ, но запрещали бы имъ похотѣть въ Воскресенской церкви, православнымъ принадлежащей.

Władysław IV, z Bożej łaski krol Polski, wielkie xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Żmuydskie, Mazowieckie, Inflantskie, Smolenskie, Czernihowskie, a Szwedski, Gotski, Wandalski dziedziczny krol.

Wielebnemu w Bogu Antoniemu Selawie, metropolicie Kiiowskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą krolewską! Wielebny, wierny nam miły! Przypadła przed sądem naszym relatiynym ex actoratu wierności waszey z mieszczany Dżisznienskiemi disunitami actia o cerkiew Woskreseniia Pańskiego, w tym że mieście Dżisznienskim będącą. W ktorey sprawie, nie czyniąc my na ten czas żadney cognitiei z przyczyn pewnych, ponieważ mieszczanie Dżisznienscy, za intromissią dworzanina naszego, przez osobliwy list od nas zesłanego, słuźnie cerkwi zwyzmianowaney dzierzącymi są, umysliliśmy się z dekretem naszym (maiąc na to pewne consideratie swoje) zatrzymać. Chcemy przeto po wierności waszey mieć, y żądamy, abyś wierność wa-

sza, podług pierwszych listow od nas wyniesionych y dworzanina naszego intromissiei, pomienionych mieszczan Dżisznienskich disunitow przy spokoinym zwyzmianowaney cerkwi dzierzeniu zachował, onym żadney nie tylko sam, ale i przez substitutow swych w odprawowaniu w niey nabożestwa nieczynił praepeditiei. W czym niewątpiemy, że uprzejmość wasza uczynisz dla łaski naszej i powinności swey. Dan w Warszawie, dnia 11 miesiąca Septembra, roku Panskiego MDCXLII, panowania naszego Polskiego X, a Szwedskiego XI roku. Władislaus Rex. Stanisław Naruszewicz, refendarz i pisarz.

Въ слѣдующемъ 1643 году, 27 Апрѣля, король счелъ нужнымъ еще разъ подтвердить митрополиту Селявѣ, чтобы онъ не притѣснялъ православныхъ Дисенцовъ. Подтверждение это не печатается по ветхости, не дозволяющей прочесть весь документъ. Доставлено тѣмъ же.

55.

1644 г. Юня 11. Слезная жалоба всёхъ обывателей г. Дисны передъ лянтвойтомъ на Дисненскій магистратъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божего тисеча шестсотъ сорокъ четвертого, мѣсеца Юня одиннадцатого дня.

Передо мною Яномъ Козловскимъ, подстаростимъ и лянтвойтомъ мѣста господарского Дисенского, оповѣдали и съ плачливымъ великимъ жалемъ жаловали мѣщане всего посполства мѣста господарского Дисенского, почавши отъ старшого ажъ до наймолодшого, въ незносныхъ и великихъ кривдахъ своихъ на ихъ милостей пановъ бурмистровъ, радцевъ и лавниковъ всего майстрату тогожъ мѣста Дисенского, о томъ, ижъ року теперешнего тисеча шестсотъ сорокъ четвертого такую взяли собѣ певную а достаточную вѣдомость на суплику превладаную отъ посполства предъ его милостью паномъ Яномъ Козловскимъ, подстаростимъ и лянтвойтомъ Дисенскимъ, на ихъ милостей пановъ радныхъ всего майстрату, въ такихъ кривдахъ, которые поносятъ отъ ихъ милостей пановъ радныхъ, ижъ ихъ милости привиліе ихъ, тому мѣсту Дисенскому наданные отъ славныхъ памети ихъ королевской милости пановъ нашихъ милостивыхъ, яко и теперешнего королевской его милости пана нашего милостивого Владислава четвертого, за ихъ несправою пановъ

радныхъ тотъ привиліей внивечь обернули, печать мѣскую давную ихъ королевской милости згубили, личбы не чинять, непотребыне выдатки покладають, гроши мѣскіе при собѣ ховають и ими торгуютъ, до уставы поборовъ посполства не припуцають, сами ухваляють поборы неслушные накладають, пляцы собѣ мѣскіе позабирали безправне, а зъ нихъ пожитковъ не чинять, матеріе повосталые до обварованья мѣста на свое потреби оборочають, людей тежъ до ослости приходячихъ заразь на першомъ ступни здирствомъ отстрашають, донативу неслушную зъ убогихъ ремесниковъ грабежами побрали, которая донатыва ремесникомъ неналежна, только людямъ купецкимъ, и то можнымъ; шнуры пашенные за нихъ нерадою пусто залегли и зъ ихъ пожитковъ до мѣста жадныхъ не мають, а иншыя шнуры сами ихъ милости собѣ вильчимъ правомъ позаберали и зъ нихъ пожитки уживають, а мѣсту ничего не чинять, а всему посполству до помѣркованья тыхъ шнуровъ не припуцають, справы которые зъ Варшавы привозять привезши у себѣ тримають, кривдъ не доходятъ, а выдатки имъ великіе завше покладають. Што все ку немалой кривдѣ и великого жалю всего посполства мѣста Дисенского

отъ ихъ милостей пановъ радныхъ дѣть. О што они, все посполство, хочечи зъ ихъ милостями часу вольного правомъ чинить и того на ихъ милостей доводить, абы ихъ милость сами межи собою винного поставили, на кимъ бы панове посполство кривдѣ своихъ доходили, просили всѣ посполу, абы тая жалоба ихъ была до книгъ лядвойтовскихъ Дисенскихъ быда записана. Што есть записано. Съ которыхъ и сесь видимусъ подъ

моею вradoвою печатью и съ подписаниемъ власное руки паномъ бурмистромъ, радцемъ и лавникомъ мѣста Дисенского есть выданъ. Писанъ на Диснѣ. Jan Kozłowski, podstarosci i lantwoit Disięski.

На оборотъ надпись: Płaczliwa skarga całego pospolstwa na cały magistrat Dzisnięski. *Доставленъ штатнымъ смотрителемъ Дисненского уезднаго училища г. Серно-Соловьевичемъ.*

56.

1670 г. 30 Июня. Жалоба Стародубовскаго подсудка Федора Керсновскаго на Клецкихъ Жидовъ, убившихъ жену его служебника, крещенную еврейку.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестсотъ семидесятого мѣсеца Июня тридцатого дня. На врадѣ игородскомъ въ замку господарскомъ Новгородскомъ, передо мною Яномъ зъ-Залежа Залинскимъ, подвоедимъ Новгородскимъ, отъ вельможного пана его милости пана Брыштофа Володковича, воеводы Новгородского, заловаъ у soleniter protestował ziemianin i. k. m. wojewodztwa Nowogrodzkiego у powiatu Starodubowskiego iego mśc pan Teodor Kiersnowski, podsędek Starodubowski, w krzywdzie y dowodzeniu sprawiedliwosci służebnikowi swemu przezywaiomemu Heliaszowi Iewczycowi a we dworze iego mści pана Kiersnowskiego, w mieście Nowogrodку będącym, miesz-

kaiącego. A żaluie iego mśc pan Kiersnowski na niewiernych a prawie nigdy nienasytnych krwi chrześcianskiej Żydow, w mieście iasnie oświeconego xcia iego mość pана Stanisława Karola Radziwiła, xiążęcia na Olyce, Nieswieżu y Klecku, stolnika W. X. L. nazwanym Klecku, w wojewodztwie Nowogrodzkim leżącym, domami mieszkaiących, przezywaiomych, to iest: na Hozzka Ceperskiego, на Leybę Siercowicza, arędarza на ten czas miasta Klecka, на трzeciego przezywaiomego Gierszona, на Hirsza Jakubowicza, Szłomę Nochimowicza, Leybę Gierszonowicza, Awzeyka Zielbowicza, Iochana Abramowicza y Morducha Chaymowicza, iako samych głównych pryncypałow

sprawy y niezbożnego ich uczynku niżej mianowanego, tudzież y na wszystkich Żydów, pomocników ich, w temże mieście Klecku mieszkających, nie excipując z nich żadnego od tego niezbożnego ich postępu, y iawnych mężoboyców, których to tych Żydów Kleckich pomocników ciż żydzi pryncypali mężoboyce lepiej onych, iako pomocników swoich, znają y iako ktego z nich zowią wiedząc,—o to y takowym sposobem: iż małżonka rzezonego Heliasza Iewczyca, która teraz przez tych zdrajców Żydów haniebnym y niesłychanym morderstwem s tego swiata zgładzona, na imie Kataryna Izraelewiczowna Heliaszowa Iewczycowa, iako o tym tyrańskim zamordowaniu żony swej Heliasz Iewczyc od rożnych ludzi, tak stanu szlacheckiego iako y rożney cąditi ludzi będących, ma tego pewną wiadomość — będąc ta nieboszczka Iewczycowa urodzeniem z Żyda oycy swego Samuela Izraelewiczy y matki Żydowki spłodzona, żydow w mieście i. k. m. Wilnie mieszkających, a przyzrawszy się ta nieboszczka Kataryna Izraelewiczowna Iewczycowa w iawnym błędzie y niedowiarstwa żydowskiego, z osobliwej łaski Naywyszego Pana porzuciwszy błędy y niedowiarstwo żydowskie, ochrzeciwszy się y przyiowski wiare świętą katolicką, szedłszy w stan małżenski za żałującego Heliasza Iewczyca, lat kilkanaście

z onym w prawdziwey wierze chrześcianskiej żyjąc, potomstwa kilkoro spłodziwszy, w zgodzie świętey małżenskiej zostawali. Niżli ci zdrajce niewierni Żydzi, tak rodzice tey Iewczycowej iako y przyiaciele oney, rożnych sposobow wynaydowali, iakoby ją przez rożnych żydow na iakim kolwiek mieyscu mogli milczkiem, tajemnie, zdradecko ukradszy, y za to, że ich plugawey żydowskiej wiary odstąpiła y chrześcianką została, pomstę nad nią uczynić mogli. O to ci zdrajce Żydzi wszyscy, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkające, swoje pewne consylia y rady miewali y starali o to s piñnością przez te wszystkie lata, iakoby tę Iewczycową iakowym kolwiek sposobem mogli do zamęczenia y zamordowania tajemnie złapać. A niemogąc to prętko dokażać, po woli czasu pogodnego na to dybiąc upatrowali. Y gdy w roku terazniejszym tysiąc szescset siedmdziesiątym masca Iuni dziewiętnastego dnia ta nieboszczka Kataryna Izraelewiczowna Heliaszowa Iewczycowa dla skupienia niektórych towarow na iarmark do pomienionego miasta Klecka, który się tam zaraz po dziesiątym Piątku po Wielkiej Nocy podług starego kalendarza odprawować zwykł, wziowszy s sobą piędzy więcey niż na złotych czterysta czerwonymi złotemi a z rożnym ochędostwem iey biało-głowskim czyni na złotych szescset

groszy monety polskiej, iako o tym reiestr dostateczniej, iako wiele czego z sobą miała, obiasnia, wyiachawszy z miasta i. k. m. Nowogrodka ze dworu i. m. p. Teodora Kiersnowskiego, podsendka Starodubowskiego, iako pana swego, u ktorego dworze z małżonkiem swym od niemałego czasu mieszkała, tam do tego miasta Klecka na miasto Nieswiż z czeladnikiem swym, przezywaiomym Siemionem Barbaryczem, iednym koniem w kolasie iachala, ktorey gdy pod czas złey drogi pod Nieswieżem na drodze koń ustał, tedy ta nieboszczka Iewczycowa, odprawiwszy z miasta Nieswieża czeladnika swego s koniem nazad do Nowogrodka, sama tamże w tem mieście Nieswieżu naiowszy mieszczanina tamecznego, przezywaiomego Iwana Mazurkewicza, za furmana, y z onym do miasta Klecka iachala. Y przyiachawszy do miasta Klecka w temże tysiączescset siedmdziesiątym roku msca Iuni dwudziestego wtorego dnia, stanęła gospodą w tem mieście Klecku u mieszczanina tamecznego przezywaiomego Tomasza Harkuna. Y gdy ta nieboszczka Iewczycow skupowała w rynku miasta Klecka niektore towary sobie do pożywienia należące, y ktorey postrzegszy wyszczeczony żyd Hoszko Ceperki monetę we złocie toies czerwone złote na monetę szelągi obiecuiąc y naddać na każdy czerwony złoty bez

iey szkody, iako ta nieboszczka Katarzyna Izraelewiczowna Iewczycowa, nie spodziwaiąc się o żadney zdradzie, aby ią co miało nieszczęśliwego podkać od tego żyda, iako pod czas iarmarku przy niemałym zebraniu rożnych cąditii ludzi na ten iarmark do Klecka dawszy się namowić temu żydowi Hoszku Ceperskiemu do domu onego, z pieniędzmi swemi wszytkimi, tudziesz ochędostwem swym y wszytkimi rzeczoma, na gospodę z gospody swey od mieszczanina Kleckiego Tomasza Horkuna, tegoż dnia dwudziestego wtorego Iuni, z pieniędzmi swemi w szkatule będącemi y wszytkimi rzeczoma, sprowadziła; y wszytkie pieniądze swe, ochędostwo y niektore drob.... od złota y srebra tam z sobą maiąc, temu żydowi Kleckiemu, co z sobą do niego wprowadziła, opowiedziła. Y ten żyd Hoszko Ceperski dał iey złożenie y stancyą w domu swym w oznicy, gdzie słody suszą, a pieniądze z szkatulą ten że żyd do siebie odebrawszy, zarazem tego dnia dwudziestego wtorego Iuni wszytkim żydom, w mieście Kleckim mieszkaiącym, oznaymił, że tey nieboszczkę małżankę żaluiącego Heliasza Iewczyca w dom swoy sprowadził. Uczyniwszy tedy ten żyd Hoszko Cieperski s temi żydami wyszmianowanemi pryncypałami i pomocnikami swemi y ze wszytkimi iednostayną radę y namowę, a

to do zamordowania y zatracenia tey niewinney bialeygłowy małżonki Iewczycowey, nie prołaguiąc y w dalszą nie puszczaiąc takowey okazy, ci żydzi teyże nocy zednia dwudziestego wtorego Iuni na dzień dwudziesty trzeci, w nocy tajemnie zdradecko wziąwszy tę nieboszczkę Katerynę Izraelewiczownę, ten żyd Hoszko Cieperski s pomocnikami y pryncypałami tey sprawy takowemi, iako y sam, imiony i przezwiskami powyż ci opisanemi, spiącą z pościeli w tey że oznicy, gdzie złożenie miała, włożywszy snąc oney knebel do gemby, aby głosu wydać nie mogła, wiedzieć żałuiący nie może gdzie onę zaprowadziwszy, czyli w tey że oznicy, gdzie nocowała, haniebną smercią, iako ci zdrycyce żydzi kradnąc dziatki chrześcianskie męcząc y różnymi mękami iako iacy kaci krew s czał chrześcianskich wlewaią, takowym haniebnym morderstwem y tę niewinną małżankę Iewczycowa na smierć zamordowali, a ciało czy do wody utopili, czyli gdzie w błoto zakopali, a mianowane pieniądze nieboszczki, ochędostwo, rzeczy niektore ruchome ten że żyd Hoszko Ceperski zabrawszy s pomocnikami swemi między się podzielili, a żałuiącego Heliasza Iewczyca z małženstwa rozłączywszy dziatki po nieboszczyce pozostałe osirocili, o którym to takowym złym a zapamiętałym uczynku a straceniu przez rzeczonych żydow zdra-

deckim sposobem małżonki swey, iako o tym wszystkim ten Heliasz Iewczyc od różnych ludzi ma pewną wiadomość. O którą tę takową niesłychaną krzywdę y bezprawie uiowszy się imp. Kiersnowski respektem tego sługi swego Heliasza Iewczyca a chcąc s temi wszystkimi obżałowanemi żydami Kleckimi, iako iawnemi tyranami y zradliwemi mężoboycami, prawem czynić y onych iako zradliwych mężoboycow za dowodem actora tey sprawy na gardle konać zostawuiąc salwę y wolne mowienie u prawa temuż aktorowi Iewczycowi y z żydami miasta Wilenskiego tak Samuelem Izraelewiczem oycem nieboszczki małżonki Iewczycowey iako y wszystkimi przyjacióły y bracią oney, gdyż ten niezbożny postępek żydzi Klecicy w zamordowaniu małżanki Iewczycowey z wiadomością oycy iey braci y wszystkich krewnych iako pomocników y w iedney radzie będących czynili i kączyli, dał to opowiadanie swe do xiąg urzędowych zapisać. Который сесь выпишь подъ печатью моею врадовою его милости пану Теодору Керсновскому, подсудку Стародубовскому, естъ выданъ. Писанъ у Новгорода. Въ небытности пана подписка скорикговалъ Савицкій.

Изъ актовой книги Виленскаго Магистрата за 1669 — 1672 г. (л. 246—247), хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивъ.

57.

1735 г. 11 Февраля. Грамота короля Августа III православныхъ монастыряхъ въ Бѣлоруссiи и во всенъ Литовскомъ княжествѣ (въ томъ числѣ и Дисненскому Воскресенскому) на право исповѣданiя Православной вѣры.

August III, z Bożey łaski krol Polski, wielkie xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Żmuydskie, Kiiowskie, Wołhynskie, Podolskie, Podlaskie, Inflantskie, Smolenskie, Siewierskie y Czernihowskie, a dziedziczny xiąże Saski y Elektor.

Oznaymujemy tym listem ekstraktem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż znajdując się w xięgach metryki kancleryi naszej W. X. Lit. list przywilej confirmacyiny, czerncom ritus Graeci non uniti dany, na monastyry i cerkwie Białey Rusi i w całym xięztwie Litewskim de tenore sequenti: August III z Bożey łaski krol Polski wielkie xiąże Litewskie Ruskie, Pruskie, etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało. Iż przez niektorych pp. rady urzędnikow naszych, przy boku naszym na ten czas rezydujących, był prezentowany przywilej przed nami nayiasniejszego Augusta wtorego, oycy naszego naykochańszego, podpisany y pieczęcią wielką W. X. L. przycisniony, approbationis praw na monastyry y cerkwie Białey Rusi y w całym xięztwie Lit. czerncom ritus Graeci non uniti służący, teno-

ris sequentis: August wtory, z Bożey łaski krol Polski, wielkie xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, etc. Oznaymujemy tym ninieyszym przywileiem naszym wszem wobec i każdemu zosobna wszelkiej praeeminencyi status et conditionis tak duchownego iako y świeckiego stanu Korony Polskiej y W. X. L. i wszystkich prowincy do nich należących ludziom, komu o tym wiedzieć należy i będzie należało. Isz gdy naśladowując nayiasniejszych antecessorow naszych krolow Polskich y wielkich xiążąt Litewskich, a naybardziej zachowując od nich dyplomata dane, pacta, conventa, konstytuoye i sancita seymowe, ab antiquo in volumine legum de immunitate Ecclesiae ritus veteris Graeci opisane in suo valore robore et statu y z zwykley naszej krolewskiej klemeneyi chcąc mieć nie naruszone prawo y ich wszystkie zwyczaje, ceremonie, praerogatywy secundum et praxim duchownym y świeckim ludziom należące wszystkim, iako y każdemu in particularis, mianowicie: episkopia Białoruska, Mścislawska, Orszanska, Mohylewska z dwiema kathedrami we Mścislawiu S. Troicy,

w Mohylowie Spasa y wszystkiemi cerkwiemi w całym xięstwie Litewskim do niey przynależącymi; osobliwie zaś monastyrzy stawropigialne y partykularne, według funduszow praw i przywileiow im nadanych: Wilenski bracki S. Ducha cum attinentiis iego, archymandria Słucka S. Troicy z monastyrzami Hrozowskim, Morockim, Zabłudowskim, Starczyckim i całym duchowienstwem kapituły Słuckiey i oycami posielskiemi, przy cerkwiach w xięstwie Słuckim y Kopylskim zostaiącymi. Monastyr Kuteienski, Orszanski Ziawienia Pańskiego z innemi monastyrzami do niego należącymi, Mohilewski bracki Ziawienia Pańskiego, Markowski S. Troicy z cerkwiemi w wojewodstwie Witebskim, Buynicki S. Ducha, Tupiczewski, Mścislawski S. Ducha bracki, Połocki Ziawienia Pańskiego, Minski, Kronski, Hrozowski, Surdecki, Sielecki, Nowodworski, Kupiatycki, Hołdowski, Jewieyski, Kieydanski, Przyłucki, Druyski, Pinski, Sołomerecki, Szkłowski, Horodzki bracki, Słucki, Dzieciołowiecki, Brzeski, Iebłoczynski, Borysowski, Dzieszenski, Newelski Iakubowa, Kryźborski, Wohorski, Hryiewski, Tereszkowski, także i Panienske Wilenski, Minski, Słucki, Kuteienski, Orszanski, Warkałobowski dwa Mohilewskie bracki, Niewielski, Mazałowski, Szkłowski, Kościukowski y inne monastyrzy y cerkwie w roznych wo-

iewodstwach i powiatach W. X. L. będące, za instancją pp. rad naszych, przy boku naszym rezyduiących, aprobuiemy, ratyfikuiemy et in perpetuum za nienaruszone od nas następcow i każdego w panstwach naszych zostaiącego mieć chcemy, oraz wszelkie ich praerogatywy, libertacye, ceremonie usum sacramentorum etiam do chorych na każdym mieyscu chodzenie i pogrzebanie ciał umarłych. Dobra ich, klasztory, cerkwie, grunta, iurisdyki i osoby in libero exerciā et securitate bez żadney od kogokolwiek przeszkody według praw konstytucyi przywileiow i dawnych zwyczaiow in integro konserwuiemy owo zgoła, co kolwiek od naiasnieszycich antecessorow naszych y rzpety ad securitatem ceremonii zwierzchności, całości, intrat, dochodow, wolności duchownym osobom popolitości y słusznosci iest nadano religii Greckiey ritus veteris to wszystko in firmo robore zachowuiemy y ninieyszym listem consensum naszym utwierdzamy, co aby wszystkim do wiadomości przyszło urzędem naszym wszystkim przykazuiemy, aby ten list nasz approbationis do akt przyimowam i z nich per extractum wydawań był, do ktorego ręką się naszą podpisawszy pieczęć W. X. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVIII miesiāca Listopada roku Panskiego MDCCXX, pano-

wania naszego XXIV. Augustus Rex. A tak my, krol August III, za intercesią panow rad naszych do suppliki nomine czerncow ritus Graeci non uniti uczynioney łaskawie się skłoniwszy na mieniony przywiley, monastyrom i cerkwiom Białey Rusi i w całym xięztwie Litewskim czerncom ritus Graeci non uniti służący, we wszystkich punktach, klauzulach y paragrafach, quantum iuris est et usus eorum habetur, zachowawszy, niniejszym listem konfirmuiemy i approbiujemy; ktory to przywiley ręką naszą podpisawszy pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 30 mca Decembra, roku Panskiego MDCCXXXVI, panowania naszego III roku. Augustus Rex. Locus sigilli maioris MDL. Felix Owsian i. k. mci sekretarz. Upraszano nas zatym przez pp. rad y urzędnikow, przy boku naszym rezydujących, abyśmy wyżej inserowany przywiley confirmacyiny z xiąg metryki kance-

laryi naszej w. W. X. L. per extractum stronie potrzebuiącey wydać pozwolili. Iakoż my krol do takowey prozby łaskawie się ułatwiwszy wydać go i naszą podpisawszy ręką pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej w. W. X. L. dnia XI miesiąca Februaryi, roku Panskiego MDCCXXXV, panowania naszego III roku. Jan Sapieha, kanclerz wielki W. X. L. Felix Stanisław Owsiany. . . . i. k. m. pieczęci wielkiy X. L. Extrakt z xiąg metryki kancelaryi wielkiey W. X. L. przywileiu confirmacyynego czerncom ritus Graeci non uniti na monastyry y cerkwie Białey Rusi y w całym xięztwie Litewskim. Ten extrakt nadaie na monastyr Resureccii Pańskiej Dzieśieski na modły, na co się podpisuie ieromonach Silwester Rochowski.

Доставлено штатнымъ смотрителемъ Дисненскаго уезднаго училища г. Серно-Соловьевичемъ.

58.

Конец XVIII вѣка. Историческое извѣстіе о православной Рожапской Петропавловской церкви и уиатскомъ Рожапскомъ Базилианскомъ монастырѣ, съ перечнемъ документовъ.

Compendium spraw, na fundatią cerkwi y monastyra Rożanskiego należących, y informatia w tey że rzeczy iako postępować, w Bogu przewielebnemu iego mości xiędzu starszemu Rożanskiemu wypisana.

Naprzod. To miasto Rożana ab antiquo, iako się z spraw starożytnych pokazuie, były dobra domu Tyszkiewiczowskiego, ktorych w roku 1568 iasniewielmożny imść pan Wasil Tyszkiewicz (albo iako się

podpisał Tyszko), wojewoda Podlaski, starosta Minski y Pinski, będąc dziedzicznym possessorem a chcąc, aby kapłan Sziecki, przy cerkwi SS. Apostołów Piotra i Pawła Rożanskiej mieszkający, iako też y po nim następujący successorowie w pomnożeniu chwały Bożej tym gorliwszemi byź mogli, z pobożności swoiey, iako fundator na cerkiew Rożanską, zapisuie wiecznymi czasy gruntu włokę iedną we wsi nazwaney Baykach z poddanką, na imię Sienkową Koziakowiczową, y synmi oney, na tey włoce siedzącymi a do dworu Łososinskiego niegdy przysłuchającymi. Na co iest prawo stare. Ruskim pismem pisane pod datą wyźmianowaną miesiąca Oktobra 2 dnia nadaną. Po którym nadaniu tey włoki w lat kilka, to iest w roku 1572 Awgusta 19 d. sama od siebie iasniewielm. imść pani Tyszkiewiczowa, małżonka iasniewielm. pana wojewody Podlaskiego, aby kapłan tameczny miał swoje accomodatem, zapisuie dom z placem w miescie Rożaney (albo iako pisze w miasteczku) y przyłącza do teyże cerkwi, opisuiąc dostatecznie w tem prawie ograniczenie tego placu. A nazywa się ten plac Iewaszowszczyzna. Na co także stare prawo Russkie iest nadane.

Potym, iako się te dobra w dom Sapieżynski dostały y żeby ta fundacya była byź przez possessorow po Tyszkiewiczach następujących

confirmowana, żadney noty między sprawami niemasz, tylko list od imści pana Leona Sapiehy, marszałka nadwornego W. X. Litt. w roku 1637 dnia 23 Apryli do p. Brozyny, urzędnika Rożanskiego, pisany, upominając onego, aby poddanych do cerkwi należących do żadney powinności zamkowej nie pociągał y onych nie ważył się, iako wolnych, grabić, toż chcąc mieć y po inszych starostach, po nim następujących, aby iako do samego kapłana, tak y do poddanych onego nic nie należeli. Po którym upominalnym liście, po smierci oycza Jana Karpowicza, swieszczennika Rożanskiego, cerkiew przez podanie pana Brozyny oyciec Jan Karpowicz obiał w possessyie w roku 1639.

Potym w roku 1640, za osobliwą prezentą samego iasniewielm. pana Sapiehy, marszałka W. X. L., Wołpińskiego y Lubaszowskiego starosty, tą cerkiew obeymuie ociec Izaak Karpowicz z poddanymi, z włokami, z morgami, z stawkiem Mołoczkowskiem y z młynkiem. Na których poddanych y przynależności do cerkwi należące (oproc tego podania y prawa Tyszkiewiczowskiego na włokę gruntu nadanego y na dom w miescie) inszego żadnego prawa dawnego od ich mościow panow Sapiehow niemasz y wiadomości, ktorego czasu convent nasz Bazyliański fundowany y

iak wiele nad dawną fundacją pożytkow, gruntow y poddanych do klasztoru przyłączono, obiasnić się to nie może, ponieważ snadź prawa poginęły, albo też ten klasztor na iedney tylko łasce fundatorskiey, a nie na żadnym prawie się wspierał.

Fundament tedy y początek warownego prawa iest nadany od wielmożnego imści pana Leona Sapiehy, podskarbiego nadwornego W. X. Litt., ktory w roku 1680 Iulii 30 dnia W. O. Bazylianom obiasniając przez osobliwą fundatią swoją wolą y intentią ś. pamięci rodzica swego y do niey we wszystkim stosując się przy podaniu cerkwi y monastyra tamecznego w possessyą, parafią tameczną OO. Bazylianom w administratyą duchowną podaie, iako to Iundziłowicze, Blizna, Połonsk, Kulany, Zapole, Bayki, Wola, Mołoczki, Kołacze, Wolka z wolną dysposytyą poddanych, w Mołoczkach y Baykach będących, y zażywaniem z nich wszelkiey powinności. Dokładając y to, iż tychże OO. Bazylianow niema nikt inny wizitować, ieno przewielebny iasniewielm. x. prowincyał. Te prawo w actach grodu Słonimskiego, roku 1685 Maii 10 dnia iest aktykowane y ekstraktem wyięte.

Tenże i. m. p. podskarbi nadworny W. X. L. uważywszy szczupłość dawney klasztorney fundathey dla rozpostrzenienia się poddanych, dwie

włoki gruntu z ogrodami y sianożęciami, do nich należącemi we wsi Baykach y przytym morgow dwa sianożęci, nazwaney Czarkowszczyzna, które Ostapko Kołaczewicz trzymał y pułplaca w samym mieście Rożaney, przy samym parkanie klasztornym leżący wiecznością nadał y zapisał y od płacenia lasowego poddanych cerkiewnych uwolnił, także miody, które do zamku dawali, klasztorowi darował, pozwoiliwszy u nich na siebie te dań odbierać. Które prawo także aktykowane pod wyźnianowaną datą. Ten że i. m. p. podskarbi nadworny, zesławszy rewizorow swoich do maiętności, na klasztor nadaney, osobliwy inwentarz (spisawszy poddanych, powinności y ich pożytki) postanowić kazał y według onego klasztorowi z poddanemi zachować się pozwoił, ktory inwentarz w roku 1684 d. 24 Iunii nadany, a w roku 1685 Maia 10 dnia aktykowany.

Tenże i. m. p. podskarbi, uwalniając szpital y trzy cwierci gruntu, na którym szkoła stoi, list osobliwy w roku 1677 Iulii 27 dnia klasztorowi nadał y od powinności mieyskiey excypował.

Sprawy do fundacyey należące:

1. Intromissia ieneralska ekstraktem z urzędu Słonimskiego, względem podania OO. Bazylianom dwóch włok y morgow, za prawem i. m.

p. fundatora klasztorowi należących y na plac w mieście należący, nazwany Drozdowski, do klasztoru przyłączony.

2. Reforma ustawy i. m. p. fundatora przez i. w. xiędza protoarchimandrytą, zmniejszając powinności poddanym, racione gwałtów postanowionych, iż do żniwa [y] koźby nie wszyscy (iako bywało) z domu, ale z zagonu po dwie, a z czwierci po 4 osoby wychodzić mają. Także y racione gwałtu do wywieżenia drew co trzeciej suboty, nie według inwentarza poddani pociągani bydź mają do roboty, ale według ustanowy poslednieyszey, iż tylko z dymu każdego na ten gwałt po iednemu wysyłać mają. Anno 1685 Mai 20 dnia.

3. List od rewizorow na wieś Bliźne pod winą na urząd kopę 1, a drugą na klasztor wydany, aby się nie ważyli odrywać od parafii y cerkwi Rożanskiej. A to względem pokątnego odprawowania szlubow, krztow y innych obrządkow cerkiewnych. Anno 1684 Iunii 28 dnia.

4. List rewizorski na dwie włości we wsi Baykach.

5. Prawo od i. w. p. Bucelli y

przyznanie onego na urządzie Rożanskim oo. Bazylianom na dom w mieście w rynku przedany za złotych 300 w roku 1674 dnia 27 Awgusta, który to dom p. Bucelli nabył był od żyda Zyszkinda.

6. Prawo od pana Rugieniewskiego na sianożęci w uroczyszczu nazwanym Łozkach y Repiszczach nadane w roku 1675, z których sianożęci łąke w uroczyszczu Łozkach pan Bazili Radkiewicz niesłusznie trzyma. O co się wolno upomnieć.

7. List na kramkę w mieście od Stephana Fiedorowicza.

8. Prawo od i. w. i. p. Jerzego Stanisława Sapięhi, stolnika W. X. L., na plac zmarłego steriliter Alexandra Filipowicza przy parkanie klasztornym przeciw bramie cerkiewney, alias dzwonicy, leżący, die 9 Martii 1714 anno.

Из архива Рожа́нской Православной церкви. Доставлено инспектором народных училищ Горodenской губернии г. Ставровичемъ. Въ перечнѣ документовъ, документъ подъ № 8 приписанъ позднѣйшимъ, XVIII вѣка, почеркомъ. Въ концѣ помѣта: Historyka praw y dowodow Cerkwi Rożanskiej y fundacyi XX. Bazylianow.

ДОПОЛНЕНІЯ.

59.

1513 г. 11 Ноября. Вѣновная запись королевскаго маршалка Александра Ходкевича княжѣня Берестовицу, Супрасль и Росю, данная имъ супругѣ его Василисѣ, дочери князя Ивана Васильевича Ярославича, въ обезпеченіе взятаго за нею приданаго.

Я, Александръ Ивановичъ Ходковича, маршалокъ господаря короля его милости Живгимонта. Чиню знаменито симъ моимъ листомъ кому потребъ того будетъ вѣдати, кто на него посмотреть, або чьтучи его услышитъ. И зъ Божее ласки я, Александръ, понялъ есми за себе дочку князя Ивана Васильевича Ярославича, княжну Василису, и взялъ есми по ней перель, каменье дорогое, золота, и сребра, и гроши ширекихъ, и шатъ коштовныхъ. Ино я, Александръ, противу того скарбоу записываю жонѣ моей пани Василисѣ вѣна чотыри тысячи грошей ширекихъ на имѣньяхъ моихъ на отчизныхъ, записую Берестовицу зъ городомъ Супраслю и зъ лова Блудовскими и со всею поуцею по тому, какъ ся здавна у своихъ границахъ мѣли, а къ тому дворъ свой Росю по тому жъ, какъ ся здавна у своихъ границахъ мѣла. А естли мене Богъ збереть съ того свѣта напередъ, а она бы ся послѣ мене востала, а естли бы намъ Богъ дѣтокъ не далъ, а она бы не похотѣла на вдовьемъ столыцы седѣти а усхочеть поити замужъ, — тогда ближніе мои мають тые гроши верхуписанные чотыри тысячи кошъ грошей ширекихъ от-

ложити женѣ моей пани Василисѣ, тогда тые имѣнья верхуписанные ближніе мои мають мѣти ку своей руцѣ. А естли бы ей тыхъ грошей верхуписанныхъ не отложили, тогда она маеть тые имѣнья держати дотолѣ, пови ей тые гроши отдадутъ. А естлибъ жона моя пани Василиса не пошла замужъ послѣ мене, и она тогда маеть на тыхъ имѣньяхъ верхуписанныхъ жити до своего живота. А по ее животѣ, моцна она тые имѣнья верхуписанные любо на церкви Божьи отдати, або кому ближнему своему записати у своемъ скарбѣ, кому будетъ ее воля. А естли намъ Богъ дастъ дѣти, а мене бы Богъ збралъ съ того свѣта, а жона бы моя пани Василиса остала, а будутъ зъ нею нѣвако дѣти не въ ласцѣ жити, и она зъ ними не похочеть въ одномъ мѣстѣ жити, — тогда она маеть жити на тыхъ имѣньяхъ верхуписанныхъ до своего живота. А по ее животѣ, тые имѣнья дѣтемъ напимъ. А при томъ были люди добрые, на имя: князь Павелъ, виварѣй Матки Божьи Виннеское (sic), а князь Еско, плебанъ Пинскій, а дворяне господаря нашего короля его милости князь Иванъ . . . овичъ Крошинскій, а панъ

Корнило Туръ Андреевичъ, а панъ Семенъ Ивановичъ, а панъ Костя а бояре наши Степанъ Чапличъ, а Кузьма Сморгевичъ, а Иванъ Снаксаревичъ. И для лѣпшее твердости и печать есми свою привѣсилъ къ сему моему листу. Писанъ въ Пинску. Въ лѣто осмое тысящчи двадцать пер-

вого году, индиктъ 1, мѣсеца Ноября 11 день.

Печатано по копѣ пергаментовой, умышленно изрѣзанной, найденной А. В. Рачинскимъ въ его потѣдку по Городенской губерніи и хранящейся въ Рукописномъ Отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки.

60.

1564 г. 20 Апрѣля. Письмо Сигизмунда Августа къ Филону Семеновичу Кмитѣ, съ выраженіемъ признательности за побѣду подъ Улою и съ обѣщаніемъ выдать войску причитающееся жалованье и награду за потери и убытки, понесенныя въ этой битвѣ.

Живгимонтъ Августъ,¹ Божею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Июлянтскій и иныхъ. Старостѣ Чернобыльскому, ротмистру нашему люду пенезного Литовского, пану Филону Кмитѣ. Писалъ тыхъ часовъ до насъ воевода Троцкій, гетманъ нашъ навышшій великого князства Литовского, староста Мозырскій, державца Лидскій, Бѣлицскій и Соммишскій, панъ Николай Юревичъ Радзивилъ, штожь вы, принявши немалую шкоду въ той битвѣ *), зъ ласки Божее вый-

граной надъ войски непріятельскими справою пановъ гетмановъ нашихъ, великого и дворного, а руками васъ, вѣрнаго рыцерства нашего, на нѣкоторыхъ статкохъ и речахъ, а звлаца на коняхъ своихъ, безъ пенезей готовыхъ на ново данныхъ, чимъ бы есте тыхъ статковъ своихъ поправити и коней прибавити могли, служити нехочете, а за недостаткомъ — и не до конца можете. Къ тому жадаеть тежь насъ за вами его милость, абыхмо, бачечи на вчтивые и докладные службы ваши, которыми есте, яко панъ гетманъ пишеть, ни

*) Подъ Улою. Сравни. у Нѣсенкаго (Herbarz Polski, изд. Бобровича, 1840, т. V, стр. 124—125): W roku 1564, gdy Moskwa z wojskiem w Litwę wtargnęła, a hetmani Litewscy pod Uią jedną część wojska tego porażili, Filo, który miał ordynans mieć na oku drugą część wojska (sześćdziesiąt go tysięcy rachowano) chcąc pogodnej zażyć okazji, posłał Moskwie listy od hetmanów, w któ-

rych mu o swem zwycięztwie oznajmują, i rejestr tak pobitych jako i pojmanyh: czem przestraszeni, co żywo w rozsypkę poszło. Filon za niemi ruszył, i najprzód im wszystkie wozy odjął: a potem goniąc za niemi, tylko we dwóch tysiącach ludzi swoich, wiele ich w nieczocie pobił, sto więźniów znacznych dostał.

въ чомъ не вполсѣжаючи иныхъ народовъ, добре а достатечне во всемъ показали, и яко на всехъ послугахъ нашихъ, такъ особливе въ той битвѣ звычайемъ предковъ своихъ вѣрно, цнотливе и мужне собѣ починаючи заховалися, намъ гонодару и речи посполитой служили, — прибавили вамъ датку. Ино што ся дотычетъ таковыхъ службъ вашихъ, которымъ то есмо съ писанья его милости пана гетмана великого, также съ писанья пана Виленского, гетмана нашего дворного великого князства Литовского, старосты Городеньского, пана Григорья Александровича Ходкевича вырозумѣли, — тогда, яко завжды держали есмы о васъ вѣрныхъ подданныхъ нашихъ, такъ и теперь, слышечи а вѣдаючи то отъ ихъ милости, удячне отъ васъ учтливого рыцарства вѣрныхъ подданныхъ нашихъ пріймемъ и за то вамъ дякуемъ а ласкою нашою господарскою паметовати хочемъ, не похибуючи напередъ о васъ, же только того переставати не будете а поступковъ предковъ своихъ въ той мѣрѣ не вполсѣдите, але и приспориючи того во всемъ, ласки нашею такимъ способомъ примножати не занехаєте. А што ся дотычетъ прибавенья жолду вашего, мы, вѣдаючи добре постановенья соймовое отъ становъ сойму належащихъ, на которомъ же и сами есте были и братью вашу посылали около такового жолду вашего, же вамъ не мѣло быть дано на лѣто, только на чверть полчетверты копы,

а на зиму по чотыри копы грошей, нерадибысьмы того бымы отмѣнили и не до конца ся намъ годить, вѣдь же за причиною пана гетмана великого, а звлаца для послуги вашею, которую есте значне намъ такъ яко обадва панове гетмани, великій и дворный, намъ закупають, и нагорожаючи вамъ утраты, которые есте въ той битвѣ приняли, о чомъ тежъ всемъ устную справу намъ далъ писарь нашъ польный Войтехъ Стабровский, которого для тыхъ же справъ и потребъ вашихъ панъ воевода Троцкій къ намъ сихъ часовъ прислалъ, а хочечи, абы есте тымъ охотнѣй и способнѣй намъ гонодару и речи посполитой служили. Приповѣдаемъ тобѣ, пане Филоне, и съ товариши твоими службу на такій же почоть, яко теперь маешъ, то есть на двѣстѣ коней, отъ выслуги першого полугодья, на которую есте пенези взяли и ее дослугуете, наново на другую полгода — на конь по осми копъ грошей, а на тотъ же конь и на тую жъ полгода за послугу и утрату вашу перво помененую, не мнѣй, але особливе, зъ ласки нашею, по двѣ копъ грошей, которая двѣ копъ съ тыми жъ осми копами Литовскихъ за тую послугу битвы выйграное и за утраты ваши на сесь часъ зъ ласки нашею и на тую одну полгода вамъ поступленны заразомъ и однимъ часомъ, то есть на десети копъ грошей послано и отъ насъ вамъ будетъ дано, кромъ мадного омѣнянья. И тые пенези

тымъ способомъ безъ похибы васъ дойдуть зуполна на одну полгода пришлую по десети копъ грошей, надалѣй на семую субботу пришлую въ року теперешнемъ петдесятъ четвертомъ мѣсеца Мая двадцать первого дня, што мы вамъ упевняемъ и обѣцуемъ симъ нашимъ листомъ. И вжо бы вы, не звѣждчаючи оттоль, гдѣ есте отъ пановъ гетмановъ розложоны, або которые будете звѣхали для поправенья статковъ вашихъ, тогды зася ускокъ поспѣшили ся и поставили тамъ, гдѣ вамъ впередъ панъ гетманъ великій роскажетъ тегнуть и положитися, а служили и заслуговали бы есте оную полгода, видечи такъ кгвалтовную потребу речи посполитое, съ того ся

ни которыми причинами не вымовляли, для ласки наше господарское, по тому какъ отъ пана гетмана великого росказанье и науку мѣти будете. Гдѣжъ о всемъ томъ и упевняючи васъ около тыхъ пенезей подлѣ сего листу и обѣтницы наше на часъ назначоный або ближей, и словомъ о томъ росказали есмо именемъ нашимъ зъ вами мовити тому писару польному Стобровскому, которому въ томъ вѣру дайте. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья 1500 шестьдесятъ четвертого, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня. Sigismundus Augustus Rex. Янъ Шимковичъ, маршалокъ и писарь.

Подлинникъ хранится тамъ же.

61.

1565 г. 1 Мая. Письмо Сигизмунда-Августа къ Филону Семеновичу Кмитѣ, съ изьявленіемъ соболѣзнованія о неудачномъ исходѣ стычки подъ Черниговомъ.

Жиггимонтъ Августъ, Божею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій и иныхъ. Старостѣ Чернобыльскому, пану Филону Кмитѣ. Што пишешъ до насъ, же зъ княземъ воеводою Кіевскимъ ходилъ еси подъ замокъ Черниговскій, за листомъ и росказаньемъ нашимъ, и что ся тамъ стало, здаючи то на писанье князя воеводы Кіевского, ино вырозумѣли есмо съ писанья князя воеводина всему достаточне; и ачкольвекъ ничего ся

доброго *) тою ѣздою и тегненьемъ вашимъ не справило, однакже працу вашу вдячне пріймуемъ, а рану и утрату, которую еси тамъ прінялъ, ласкою нашою нагорожати хочемъ. А што ся дотычетъ потребъ и опатренья замку Чернобыльского, о томъ мовили есмо зъ маршалкомъ дворнымъ, подскарбимъ земскимъ великого князства Литовского, писаромъ нашимъ, старостою Могилевскимъ, паномъ Остаеємъ Воловичомъ, и ты бы во всихъ тыхъ

*) Этотъ фактъ у Нѣсецкаго опущенъ.

потребахъ того замку нашего Чернобыльскаго до пана подскарбега земскаго утечку мѣлъ. А што еси послалъ до насъ бѣглеца Москвитина съ Чернигова, ино которые дѣла были за нимъ, тыхъ есмо достаточне выслухати казали. Писанъ у Петриковѣ, лѣта Божого Нароженья 1565, мѣсеца Мая первого дня.

Хранится тамъ же. На оборотъ печать и подпись: Янъ Шимковичъ, маршалокъ и писарь. Далѣ: Старостѣ Чернобыльскому пану Филону Кмитѣ. Ниже: Подякованье господарское за службы и хотечи рану и втраты мои подѣ Черниговомъ въ ласки своей господарской нагорожать.

62.

1565 г. 20 Октября. Письмо Сигизмунда Августа къ Филону Семеновичу Кмитѣ о сѣздѣ въ Трабахъ для разсужденій объ оборонѣ государства, о редакціи статута, и проч.

Жикгимонтъ Августъ, Божею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій и иныхъ. Державцы Чернобыльскому пану Филону Семеновичу Кмитѣ. Што тыхъ часовъ, зѣ волею и росказаньемъ нашимъ господарскимъ, съ потребъ великоважныхъ а пильныхъ речи посполитое здешнего панства нашего великаго княства Литовскаго, зѣхавшиися ихъ милости паномъ радамъ нашимъ и всимъ инымъ станомъ и обоятелемъ рыцерству всихъ земель того панства до двора нашего Трабскаго, видѣло се ихъ милости зѣ зополныхъ намовъ ихъ, абы для обмышленья о тыхъ таковыхъ пильныхъ и великихъ потребахъ земскихъ, а меновите коло обороны противъ неприятелю нашему и коло постановенья справедливости и поправенья статуту, сеймъ звы-

кный великій вальный того панства нашего великаго княства Литовскаго отъ насъ зложонъ быль. О чомъ жо ихъ милость жадливости и прозбы свои зѣ зданьемъ и радою ихъ милости намъ донесли. А про то яко есмо вжо перво сего на то призволивши всимъ вамъ сполне ознаймили и роуъ зложили сейму въ тыйденъ по светомъ Мартинѣ пришлаго свята, въ року нинѣшнемъ шестдесятъ пятомъ, въ томъ столечномъ мѣстѣ нашемъ у Вильни, або въ Городни, естли бы, чого Боже вховай, повѣтріе у Вильни переказало; а такъ ижъ зѣ ласки Божей се здѣ у Вильни повѣтріе не показується, тогды мы вжо на тотъ часъ въ тыйденъ по светомъ Мартинѣ у Вильни сеймъ мѣти хочемъ. Ты бы къ тому часу до насъ ѣхалъ и сполне зѣ иншими станы—о тыхъ таковыхъ потребахъ речи посполитое при насъ господари обмышлевали, якобы

зѣ лѣпшимъ и пожиточнѣйшимъ речи посполитое и нашимъ господарскимъ то все отправить и на конецъ постановити се могло. А што се дотычетъ справъ судовыхъ, которые преложены по роспущенью войска на судъ нашъ за мандаты нашими, або бы которымъ кольвекъ обычаемъ кому рокъ передъ нами припадывалъ, мы, поостерегаючи, абы подъ симъ часомъ въ зобранью людей повѣтріе сездѣ въ мѣстѣ Виленскомъ не замножилося, для того тые вси справы судовые откладаемъ на тотъ же

день припый: о томъ вѣдаючи, абы никто для таковыхъ справъ судовыхъ первѣй того сейму на дворъ нашъ не прїѣздилъ, але вжо на соймѣ кождый тыхъ справъ своихъ судовыхъ пиловати будетъ. Писанъ у Вильни, лѣта Божего Нароженья 1565, мѣсеца Октебра 20 дня. Остаеѣй Воловичъ.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: росказанье его королевской милости, абыхъ я съ Чернобыля на сеймъ ѣхалъ, для обмышлеванья въ речи посполитой.

63.

1565 г. 1 Декабря. Универсалъ Сигизмунда Августа, которымъ онъ удостовѣряетъ дворянъ, пожелающихъ поставитъ отъ себя отряды, что они получаютъ вознагражденіе, обезпеченное его собственнымъ имуществомъ.

Жиггимонтъ Августъ, Божею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій и иныхъ. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, што тыхъ часовъ, за волею и росказаньемъ нашимъ, до Трабъ зѣѣхавшихся панове рада наши, ихъ милость духовные и свѣтскіе, и тежъ княжата, панята и вси станы здѣшнего панства нашего великого князства Литовского, зѣ сполное намовы постановили и подняли ся ку первшимъ служебнымъ ѣзднымъ еще чотыри тисечи людей служебныхъ приняли, для потужнѣйшее обороны противъ неприятеля, и писали до насъ, ижъ нѣ-

которые съ пановъ радъ ихъ милости и зѣ иныхъ становъ вранниковъ и дворанъ нашихъ поднялися своимъ коштомъ почты вести абыхмо тымъ, которые ся того вжо подняли, заплату упевнили, а чого еще до чотырохъ тисечей людей не достало, же быхмо таковыхъ особъ обрали, которые бы своимъ коштомъ почты вести поднялися, а они насъ въ томъ упевнили, ижъ на соймѣ, который есмо въ тѣй день по светомъ Мартинѣ зложили, на заплату тымъ служебнымъ зложитися мѣли, и насъ о то просили, абыхмо тымъ служебнымъ листы нашими о заплату упевнили. Якожъ тамъже у Трабахъ, за прозбою всехъ становъ, под-

нялся сто коней вести державца Чорнобыльскій панъ Филонъ Семеновичъ Кмита. А ижъ онъ милуючи насъ пана своего и речь посполитую, на свой коштъ приемши тые люди вывелъ и способилъ въ часъ первѣй светого Мартина тотъ почоть увесъ сто коней, ниже ижъ писаръ польный ку пописови всехъ тыхъ людей поспѣшне прибыти не могъ, яко ся у Трабахъ постановило, ижъ отъ попису служба имъ ити мѣла. Мы, будучи свѣдомы, же люде способные и зведеные маеть, постановили есмо и постановляемъ всимъ тымъ служебнымъ службу отъ свята и дня светого Мартина недавно минулого въ року нинешнемъ шестдесятъ пятотъ, якожъ и пану Филону на тотъ почоть его, который онъ вести поднялъ ся, сто коней, служба отъ того дня и свята светого Мартина починаеться и за четверть году, то естъ за дванадцать недѣль по светомъ Мартинѣ заплата на кождый конь по пяти копъ грошей за симъ листомъ нашимъ дойти маеть, а за другую четверть лѣта потомъ у восьми недѣляхъ

такъ яко на листѣ своемъ обовезалися панове рада наши и вси станы рыцества нашего, у Трабахъ будучіе. А въ томъ упевняемъ его о заплату на влостной маетности имѣней нашихъ господарскихъ, кгдыжъ намъ обовязокъ и упевненье отъ всехъ становъ такъ отъ пановъ радъ нашихъ яко отъ всего рыцества о заплату тымъ служебнымъ учинено про то и мы тежъ ему дозволяемъ тыхъ пенезей на имѣньяхъ нашихъ смотрѣти, гдѣ бы его заплата на тые часы назначоные недошла. И на то ему даемъ сесь нашъ листъ рукою нашою господарскою подписаный и зъ нашою печатью. Писанъ у Вильни, лѣта Божего Нароженья тисеча пятсотъ шестдесятъ пятото, мѣсеца Декабра первого дня. Sigismundus Augustus Rex. Остаеюй Воловичъ.

Хранится тамъ же. На оборотъ: его королевская милость Жиггимонтъ Августъ упевняетъ заплату зъ властныхъ имѣней своихъ платити заслугоное. *Ниже:* листъ господарскій съ постановенья Трабского о заплату заслугоного.

64.

1566 г. 2 Апрель. Приновѣдный листъ Сигизмунда-Августа Филону Кмитѣ, что деньги на роту его будутъ выданы.

Жиггимонтъ Августъ, Божею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифлянтскій и иныхъ. Рот-

мистру нашему пану Филону Семеновичу Кмитѣ. Маемъ того вѣдомость, ижъ служба на роту твою, которую ку оборонѣ земской сто коней маешъ, уборзде вы-

ходить, а такъ мы наново приповѣдаемъ тебѣ и ротѣ твоей службу на сто коней на полгода зуполную. И ты бы, о томъ вѣдаючи, товаришовъ зъ роты своее не отпускалъ, але дослуживши того полгода, который теперъ служишь наново, другую полгода служилъ тамъ, гдѣ тебѣ отъ насъ або отъ пана Виленского, гетмана навышшого великого князства Литовского,

старосты Городенского, пана Григорья Александровича Ходкевича ознаймено будетъ, будучи певень заплаты отъ насъ господара. Писанъ у Востромечнѣ, лѣта Божего Нароженья 1566, мѣсеца Апрѣля 2 дня. Sigismundus Augustus Rex. Лавринъ Война, писарь.

Хранится тамъ же. На оборотъ: Листъ господарскій . . . на роту.

65.

1567 г. 1 Юня. Опись конной роты Филона Семеновича Кшты *)

Реестръ пописованья роты его милости пана Филона Кшты Чорнобыльского, старосты Оршанского, ротмистра его королевской милости, на роту вѣдную черезъ мене Фронца Жуна, служебника его милости ясновельможного пана, пана Григорья Александровича Ходковича, кашталяна Виленского, гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Городенского и Могилевского etc., при бытности его милости князя Романа Федоро-

вича Санкгушка, гетмана дворного великого князства Литовского etc., теразъ за пенези, на соймѣ Городенскомъ уфаленые, наново выведенные. Пописано въ Чашникахъ, мѣсеца Юня 1 дня, року 1567.

Почшту 1) пана ротмистрова кони 12. На мѣстцы его милости въ томъ почштѣ служебникъ его милости Андрей Васильевичъ Вѣтринскій, въ панцеры, прилбица 2), сагайдакъ 3), шабля, оцень 4), подъ нимъ валахъ 5) тисавый 6). Крер-

*) Этотъ любопытный документъ печатается, не смотря на частыя повторенія одного и тогоже, вполнѣ, безъ сокращеній: сколько намъ извѣстно, документовъ этого рода, касающихся исторіи русско-литовскаго вооруженія, до настоящаго времени не являлось въ печати.

1) *почотъ, почитъ*—число, счетъ; толпа людей, свита. У Миклошича (Lexicon rhaeoslovenico-graeco-latinum. Vindobonae 1862—1865, стр. 1113) чета — *φάλαγγξ*, агмен; *τάγμα, τάξις*, cohorts; въ такомъ значеніи встрѣчается въ Сербской Миней XVI вѣка.

2) *прилбица*—шлемъ, прикрывающій верхнюю часть лица.

3) *сагайдакъ, сайдакъ*—татарское слово, въ объемъ котораго входитъ и лукъ, и тетива, и волчанъ съ стрѣлами.

4) *оцень*—древколіе, дротъ, копье.

5) *валахъ*—меринъ (Линде, VI, 212).

6) *тисавый*, пол. *cisowy* — подобный дереву *тису* (пол. *cis*), *pinus larix* (Слов. Миклошича, стр. 990; Ботанич. слов. Анненкова, стр. 108, лиственница), *taxus baccata* (Слов.

мекъ 7) съ хоруговьѹ 8), Степанъ Войниловичъ, на немъ панцеръ, шишакъ 9), сабля, тарчъ 10), древо 11), подъ нимъ валахъ сивый. Бубеница зъ бубны, Гришко Соха, подъ нимъ валахъ сивъ. Служебникъ Степанъ Булыка, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, подъ нимъ валахъ сивъ. Служебникъ Михайло, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, подъ немъ валахъ сивый. Служебникъ Андрей Залъскій, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, подъ нимъ валахъ сивъ. Служебникъ Иванъ Харытоновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, валахъ подъ нимъ воронъ. Служебникъ Миколай Нестеровичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, валахъ подъ нимъ сивъ. Служебникъ Янъ Станиславовичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, валахъ

подъ нимъ рыжъ. Служебникъ Янъ Ждановичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, валахъ подъ нимъ гнѣдъ. Служебникъ Янъ Ониско, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, валахъ подъ нимъ гнѣдъ. Служебникъ Иванъ Лукашевичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, ощепъ, рогатинка, валахъ подъ нимъ плѣснивъ 12).

Поручникъ 13) Матѣй Волкъ на десеть коней. Подъ нимъ конь сивъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, кончеръ 14), гаркабузъ 15), сѣкирка 16). Пахолокъ 17) его Опонасъ Волкъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь турецкій сивый. Пахолокъ его Янъ Снопекъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь турецкій гнѣдый. Пахолокъ Богданъ Любецкій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь воронъ.

малорос. идіомовъ Н. Закревскаго, стр. 546; Ботан. сл. Анненкова, стр. 155, зеленица, негниючка, красное дерево). У Линде (Слов. IV, 153) *biały*—biało nakgariały.

7) *кержекъ*—щитносецъ, оруженосецъ; конюшій, штабмейстеръ.

8) *хоруговь*—знамя. Имѣеть еще значеніе отряда, соответствующаго ротѣ.

9) *шишакъ*—открытый шлемъ.

10) *тарчъ*—щитъ.

11) *древѹ*—копье. Стрыйковскій (стр. 607) и Бѣльскій (стр. 335 и 218) упоминають о вооруженіи тарчами, древками и рогатинами.

12) *плѣснивъ*, пол. *pleśniwy* — плѣснѣвъльмй. У Миклошича (Слов., стр. 578) *pleśniwy*—*puscidus*, въ Верхнихъ Лужицахъ говорится *pleśniwy kop*; у Линде (Слов. IV, 153) *pleśniwój mawci, siwy, sѣрый; pleśniwy kop, szronowaty, mrozowaty*.

13) *поручникъ*—второе лицо въ ротѣ или въ хоругви, послѣ ротмистра (Линде, IV, 361).

14) *кончеръ*—палащъ, широкій простой мечъ. См. у Линде (Слов. II, 424).

15) *гаркабузъ*—пищаль, старинное ружье (Линде, I, 28).

16) *сѣкирка*—сѣкира, топоръ.

17) *пахолокъ*—парень, дѣтина; рядовой.

Пахолокъ Левонъ Кравцовичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ дрыггантъ 18) каръ. Пахолокъ Херубинъ Липскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь шпаковать 19). Пахолокъ Василей, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ. Пахолокъ Грышко Волянецъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь вилчастый 20). Пахолокъ Матысъ Васковичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ воронъ. Пахолокъ Дупскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, дрыггантъ подъ нимъ каръ.

Товарышъ 21) Прокопъ Любка на осмъ кони. На немъ панцеръ, шипакъ, сабля, кончеръ, подъ нимъ конь гнѣдый. Пахолокъ Матысъ Вольскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сивый. Пахолокъ Иванъ Мартиновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сивый; пахолокъ Іевъ Шиковичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Борысъ Стромоусовичъ, на немъ

панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь брудно 22) сивый. Пахолокъ Шимко Кузмичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ дрыггантъ гнѣдый. Пахолокъ Степанъ Боглаевичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ вороный. Пахолокъ Лукьянъ Свиридоновичъ (sic), на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ згнѣда-плѣснивъ.

Товарышъ Вавринецъ Петровскій кони на осмъ. На немъ панцеръ, шипакъ, сабля, подъ нимъ конь плѣснивъ, три ноги бѣлы. Пахолокъ Якубъ Залѣскій, на немъ панцеръ, шипакъ, тарчъ, древо, сабля, подъ нимъ дрыггантъ гнѣдъ. Пахолокъ Янъ Мышинскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь яблокобитъ 23). Пахолокъ Кгрекгоръ Закревскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ бѣлъ. Пахолокъ Шимекъ Менчинскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ мышатый 24). Пахолокъ Лукашъ Кнежицкій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь

18) *дрыггантъ*—жеребецъ (Ливде, I, 545).

19) *шпаковать*—темносѣрый, съ просѣдою; скворцовый, строкатый (Ливде, V, 605).

20) *вилчастый*—по масти схожий съ волкомъ, бурый, темножелтый (Ливде, VI, 322).

21) *товарышъ*—младшій офицеръ въ ротѣ (Ливде, V, 690).

22) *брудно*—темно, черно.

23) *яблокобитъ*—сѣрый въ яблокахъ.

24) *мышатый*—мышьей масти.

згнѣда-строкатъ 25). Тогожь братъ Миколай Петровскій, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, конь подъ нимъ гнѣдъ. Пахолокъ Яхимъ Мелешковскій, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сивъ.

Товарышъ Ѳедоръ Зенковичъ Воропай на осъмъ кони. На немъ самомъ панцеръ, шишакъ, шабля, кончеръ, подъ нимъ дрыкгантъ плѣснивъ, лысь, яскравъ 26), чотыры ноги бѣлы, петно...*) Пахолокъ Петръ Бернатскій, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, валахъ подъ нимъ бѣлъ, петно... Пахолокъ Щасный Матѣевичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ дрыкгантъ воронъ, звѣзда въ чолѣ, петно... Пахолокъ Павелъ Юрша, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ бѣлъ, петно.... Пахолокъ Онিকেѣ Ждановичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сѣкирка, тарчъ, древо, подъ нимъ конь зрыжа-строкатъ, петно... Пахолокъ Митько Куряновичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ. Па-

*) *петно*, т. е. знакъ, не выставляется потому, что не имѣетъ никакого значенія, представляя ту или другую букву славянскаго алфавита, поставленную въ различное положеніе.

холокъ Михалъ Борышевскій, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь шпаковать, петно... Пахолокъ Василь Михайловичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь каръ.

Товарышъ Войтехъ Пешко на осъмъ кони. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, кончеръ, гаркабузь, подъ нимъ валахъ бѣлъ, фарбованъ 27), петно подкова. Пахолокъ Малхеръ Хелминскій, подъ нимъ дрыкгантъ яблокобитъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо. Пахолокъ Янъ Славинскій, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сѣръ, яблокобитъ. Пахолокъ Станиславъ Кулешъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сивъ. Пахолокъ Юрекъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ, фарбованъ. Пахолокъ Войтехъ Новосельскій, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ 28), тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ. Пахолокъ его Ѳедоръ Полочанинъ, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ. Пахолокъ Станиславъ Высоцкій на немъ панцеръ, шишакъ, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь тисавый, лысый.

Товарышъ Василей Верыга на

25) *строкатый*—пестрый, какъ сорока; *rstry, srokaty, jak sroka* (Линде, V, 474).

26) *яскравъ*—*jaszrawy kon, majacy biale oszy* (Линде, II, 241).

27) *фарбованъ*—раскрашенъ (Линде, I, 644).

28) *кордъ*—сабля, шпага (Линде, II, 444).

шесть кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, кончеръ, гаркабузъ, подъ нимъ валахъ дропятыи 29), безъ петна. Пахолокъ Сасинъ Муралевскій, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сѣръ, яблокобитъ. Пахолокъ Венславъ Грыневичъ, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь шпаковать. Пахолокъ Панфилъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь мышатый. Пахолокъ Семень Бѣсищовъ, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь плѣснивъ зрыжа. Пахолокъ Андрей Петровскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сѣръ.

Товарышъ Андрей Воропай на шесть кони. Самъ въ панцери, въ шишаку, наколянка 30), сабля, кончеръ, гаркабузъ, подъ нимъ дрыгантъ бѣлъ, петно.... Пахолокъ Томекъ Кикиличъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, дрыгантъ подъ нимъ воронъ, швабъ 31). Пахолокъ Миколай Воронецъ, на немъ зброя 32), прылбица, сѣкирка, сабля, тарчъ, древо, дрыгантъ подъ нимъ сивый, петно... Пахолокъ его Филипъ Дирбовскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сивъ, петно.... Пахо-

локъ его Янъ Межевичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, сѣкирка, тарчъ, древо, подъ нимъ конь брудно-сивъ, громоковатъ 33). Пахолокъ Апанасъ Кучинскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, сѣкирка, тарчъ, древо, дрыгантъ подъ нимъ зворона-плѣснивъ, петно...

Товарышъ Марко Зенковичъ Воропай на шесть кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, кончеръ, валахъ подъ нимъ сивый. Пахолокъ его Юрій Петровичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, сѣкирка, тарчъ, древо, конь подъ нимъ плѣснивъ, петно... Пахолокъ Лаврынъ Стецовичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, сѣкирка, тарчъ, древо, конь подъ нимъ гнѣдъ, нога бѣла. Пахолокъ его Амброжей Матѣевичъ, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, сѣкирка, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сивъ, петно... Пахолокъ Михалко Матѣевичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, дрыгантъ подъ нимъ сивъ, петна нѣтъ. Пахолокъ Васко Семеновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ, петно...

Товарышъ Станиславъ Будзынка на шесть коней. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, гаркабузъ, кончеръ, дрыгантъ подъ нимъ

29) *дропятыи*—рыжечалый, похожий на драхву (Линде, I, 538).

30) *наколянка*—наколѣнникъ, (Линде, III, 244).

31) *швабъ*—изъ Швабіи (Линде, V, 623.)

32) *зброя*—доспѣхи, броня.

33) *громоковатъ*—(?).

яблокобитъ. Пахолокъ Ѳедоръ Миколаевичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ бѣлъ. Пахолокъ Амброжей Яновичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ плѣснивъ. Пахолокъ Андрей Сташковичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь яблокобитъ. Пахолокъ Херубинъ Матейковичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь гнѣдъ. Пахолокъ Венславъ Розбицкій, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ, горчитковать 34).

Товарышъ Янъ Копоть на шесть кони. На немъ панцеръ, шишакъ, гаргабузъ, сабля, валахъ подъ нимъ рыжій лысый. Пахолокъ Иванъ Олехновичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ громакъ гнѣдъ. Пахолокъ Миколай Селицкій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ гнѣдъ; повѣдилъ, здохши въ службѣ. Пахолокъ егожъ Станиславъ Гаевскій на немъ зброя, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Якубъ Шидловскій, на немъ зброя, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сивый. Пахолокъ Янокъ Ивановичъ, на немъ зброя, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ горчицоватъ.

Товарышъ Симонъ Бакштын-

скій на шесть кони. На немъ панцеръ, шишакъ, кордъ, гаргабузъ, подъ нимъ дрыггантъ сивъ. Пахолокъ Станиславъ Яновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ плѣснивый, петно. . . . Пахолокъ Станиславъ Петровскій на немъ зброя, прылбица, мечъ, конь подъ нимъ зряжа плѣснивый. . . . Пахолокъ Андрей, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Иванъ на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, валахъ, которого охромилъ, кгда потыкали пана Довоину, яблокобитъ.

Товарышъ Василей Тяпинъ на шесть кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, гаргабузъ, кончеръ, сѣкирка, подъ нимъ дрыггантъ сивъ. Пахолокъ Янъ Яниковскій, на немъ панцеръ, шишакъ, кордъ, сѣкирка, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ воронъ. Пахолокъ Матусъ Мереевскій, на немъ панцеръ, шишакъ, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ дрыггантъ плѣснивъ. Пахолокъ Матѣй, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ плѣснивъ. Пахолокъ Марекъ, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ валахъ воронъ. Пахолокъ Вышмынтовскій, на немъ зброя бляховая, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь гнѣдъ.

Товарышъ Крыштофъ Текавий

34) *горчитковать*—испещренный маленькими пятнами, на подобіе горчицы.

на шесть кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, сѣкирка, подъ нимъ дрыггантъ сивъ... Пахолокъ Кгуменскій, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ яблокобитъ. Пахолокъ Вавровскій на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, валахъ подъ нимъ бѣлъ, безъ петна. Пахолокъ Олекшій, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ гнѣдъ. Пахолокъ Станиславъ, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, дрыггантъ подъ нимъ гнѣдъ. Пахолокъ Михалъ, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ гнѣдъ.

Товарышъ Илья Ивановичъ на пять кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, гаркабузъ, кончеръ, дрыггантъ подъ нимъ яблокобитъ, петно... Пахолокъ Миколай Высоцкій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сѣръ яблокобитъ, петно... Пахолокъ Мартинъ Ѳедоровичъ, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ тисавъ, нога задняя бѣла, петно... Пахолокъ Матысъ Петровичъ, на немъ збоя бляхова, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сѣръ... Пахолокъ Ѳедоръ Мартиновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сѣръ петно...

Товарышъ Грыгорей Дещужъ на пять кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, кончеръ, сѣкирка,

подъ нимъ конь шпакватъ. Пахолокъ Павелъ Яновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, сѣкирка, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Матысъ Карпинскій, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ брудно-сивъ, петно... Пахолокъ Станиславъ Тарновскій, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Валентій, на немъ панцеръ, прылбица, кордъ, тарчъ, древо, подъ нимъ конь гнѣдъ, безъ петна.

Товарышъ Лукашъ Микитичъ на пять коней. На немъ панцеръ, шишакъ, сабля, гаркабузъ, валахъ подъ нимъ сивъ. Пахолокъ Гришко Дуловскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь бѣлъ... Пахолокъ Лукашъ Воинскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь тисавъ, петна нѣтъ. Пахолокъ Якубъ Репышевскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сивъ; пахолокъ Янъ Лабенда на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ тисавъ, нога задняя лѣва бѣла.

Товарышъ Василей Микитичъ на пять коней. На немъ самомъ панцеръ, шишакъ, сабля, гаркабузъ, подъ нимъ конь гнѣдъ, петно... Пахолокъ Миколай Словоскій, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ тисавъ, нога правая задняя

бѣла. Пахолокъ Янъ Рокгалинскій, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь сивый. Пахолокъ Станиславъ Лотровскій, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сивъ горчичковатъ. Пахолокъ Андрей Дворанскій, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ воронъ.

Товарышъ Щасный Юрша на пять коней. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, гаркабузъ, конь подъ нимъ плѣснивъ лысъ, нога бѣла. Пахолокъ Остаея Кюмаръ, на немъ панцеръ, прылбица, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сивый, петно.... Пахолокъ Гарасимъ, на немъ панцеръ, шишакъ, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ плѣснивъ, петно.... Пахолокъ его Александеръ Богдановичъ, на немъ панцеръ, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ, петно.... Пахолокъ Августынъ Рачковскій, на немъ зброя бляхова, прылбица, мечъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ тисавый, лысый, нога бѣла.

Товарышъ Данило Костюшковичъ на пять коней. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, кончеры два, надзакъ 35), гаркабузъ, конь подъ нимъ плѣснивъ. Пахолокъ Пилипъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сѣкирка, кончеръ,

тарчъ, древо, дрыгантъ подъ нимъ сивъ. Пахолокъ Остапъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сѣкирка, кончеръ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ каръ. Пахолокъ Миколай, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, надзакъ, кончеръ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ гнѣдъ. Пахолокъ Миколай, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, сѣкирка, кончеръ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ зъ-ворона плѣснивъ.

Товарышъ Янъ Немира на чотыри кони. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, кончеръ, гаркабузъ, сѣкирка, конь подъ нимъ воронъ. Пахолокъ Янъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, кордъ, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Васко Глубоцкій, на немъ панцеръ, шишакъ, кончеръ, тарчъ, древо, сѣкирка, конь подъ нимъ каръ. Пахолокъ Иванъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, сѣкирка, тарчъ, древо, дрыгантъ подъ нимъ каръ.

Товарышъ Романъ Стецковичъ на чотыри кони. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, кончеръ, гаркабузъ, дрыгантъ подъ нимъ сивый яблокобитъ. Пахолокъ Федоръ Мелешковичъ, на немъ бехтеръ 36), прылбица, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ дрыгантъ бѣлъ, петно.... Пахолокъ Жданъ Матеевичъ, на немъ зброя, прылбица,

35) *надзакъ*— *nadziak*, чеканъ, *broń Węgierska*, różni się tym od obucha, że koniec od młotka idący, jest zakrzywionym w obuchu; w czekanie zaś, czyli *nadziaku*, na prost idzie, i że i młotem i końcem razić można, tłukać młotem, a nadziejąc, czyli dziubiąc końcem (Линде, III, 227—228).

36) *бехтеръ*—нагрудникъ, кирасы, латы (Линде, I, 66).

шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ шпаковать. Пахолокъ Гаврило Семеновичъ, на немъ зброя бляховая, прылбица, шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ гнѣдъ, петно. . . .

Товарышъ Адамъ Сарнацкій, на чотыри кони. На немъ панцеръ, прылбица, шабля, кончеръ, сѣкирка, подъ нимъ конь каръ. Пахолокъ Матысъ Ябрыковскій, на немъ зброя, прылбица, шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ буръ. Пахолокъ двухъ Гришка Молчановича а Павла, показалъ на нихъ зброи бляховыи, прылбицы, тарчи, древа, а кони менилъ поздыхавши, одинъ гнѣдъ, другій рыжъ.

Товарышъ Щасный Ѳедковичъ на чотыри кони. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, гаркабузъ, конь подъ нимъ сивъ. Пахолокъ Янъ Николаевичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, тарчъ, древо, подъ нимъ конь плѣснивъ. Пахолокъ Ѳедоръ Яновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Степанъ Яновичъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, тарчъ, древо, конь подъ нимъ сивъ, петно. . .

Товарышъ Прокопъ Бѣлицкій на два кони. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, конь подъ нимъ бѣлъ. . . . Пахолокъ Кузьма Сидоровичъ, на немъ зброя бляховая, прылбица, кордъ, древо, конь подъ нимъ воронъ, петно. . . .

Товарышъ Матысъ Пешко на два кони. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сѣкирка, конь подъ

нимъ бѣлъ. Пахолокъ его Матѣй, на немъ панцеръ, шишакъ, кордъ тарчъ, древо, конь подъ нимъ бѣлъ.

Почты козаковъ.

Товарышъ Томасъ Крупка на десеть коней. На немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ каръ, петно. . . Пахолокъ Янъ Кунцовичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ гнѣдъ. Пахолокъ Матысъ Ябрыковскій, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ рыжъ лысъ. Пахолокъ Васко Мицковичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ каръ, петно. . . . Пахолокъ Станиславъ Яцковичъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ воронъ. Пахолокъ Михалъ Фронцовичъ, на немъ прылбица, панцеръ, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ бѣлъ, петно. . . . Пахолокъ Романъ Митковичъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ плѣснивъ. Пахолокъ Грышко Бѣликовичъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ сивъ. . . . Пахолокъ Павелъ Визковичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, шабля, рогатинка, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Мстиславецъ Крыштофъ, на немъ панцеръ, прылбица, шабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ гнѣдъ.

Товарышъ Иванъ Подбійпета на шесть кони. На немъ самомъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ воронъ. Пахолокъ Лаврынъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ плѣснивъ. Пахолокъ Богданъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ плѣснивъ. Пахолокъ Семенъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Стасъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ воронъ. Пахолокъ Мартинъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ гнѣдъ.

Товарышъ Якубъ Конопацкій на чотыри кони. На немъ панцеръ, прылбица, сабля, сагайдакъ, рогатинка, подъ нимъ конь гнѣдъ. Пахолокъ Семенъ Волынѣцъ, на немъ панцеръ, прылбица, сабля, сагайдакъ, рогатинка, конь подъ нимъ сѣръ. Пахолокъ Васко, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ сѣръ. Пахолокъ Войтехъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ сивъ.

Товарышъ Богушъ Сорока на чотыри кони. На немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, сѣкирка, конь подъ нимъ гнѣдъ. Пахолокъ Степанъ Соро-

чиничъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, сѣкирка, конь подъ нимъ каръ. Пахолокъ Нестеръ Гридковичъ, на немъ панцеръ, шишакъ, сабля, сагайдакъ, рогатина, сѣкирка, конь подъ нимъ рыжъ. Пахолокъ Кузьма Максимовичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, сѣкирка, конь подъ нимъ рыжъ.

Товарышъ Ермола на чотыри кони. На немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ сѣръ. Пахолокъ Щасный, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, сѣкирка, рогатинка, конь подъ нимъ сѣръ; Пахолокъ Гапонъ Волынѣцъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, конь подъ нимъ сѣръ. Пахолокъ Мишко, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, сѣкирка, бахматъ 37) подъ нимъ гнѣдъ.

Товарышъ Иванъ Марковичъ, на чотыри кони. На немъ панцеръ, шишакъ, сагайдакъ, сабля, сѣкирка, рогатина, конь подъ нимъ тисавъ. Пахолокъ Янко, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатинка, сѣкирка, конь подъ нимъ сивъ. Пахолокъ Радко, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля, рогатина, сѣкирка, конь подъ нимъ бѣлъ. Пахолокъ Климъ Грышковичъ, на немъ панцеръ, прылбица, сагайдакъ, сабля,

37) *бахматъ*—koń Tatański grubopłaski na niskich nogach, poziomy (Линде, I, 41).

рогатина, сѣкирка, конь подѣ нимѣ бѣль, горчичковатѣ.

Товарышѣ Михайлѣ Резанѣ на три кони. На мѣстцы есть слуга Стасѣ Миколаевичѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ буланѣ. Пахолокѣ Петрѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ рыжѣ бахматѣ. Пахолокѣ Левонѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ гнѣдѣ.

Товарышѣ Кгабріалѣ на три кони. На немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ бурѣ. Пахолокѣ Степанѣ Гришковичѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, рогатинка, шабля, конь подѣ нимѣ бѣль. Пахолокѣ Степанѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ половѣ 38).

Товарышѣ Юрій Дедерка на три кони. На немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ плѣснивѣ. Пахолокѣ Онупрей на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ сивѣ. Пахолокѣ его Мартинѣ Белдыцкій, на

немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ гнѣдѣ.

Товарышѣ Василій Нашихѣ на три кони. На немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, подѣ нимѣ громакѣ рыжѣ. Пахолокѣ Мартинѣ Волошенинѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ воронѣ. Пахолокѣ Гришко Якубовичѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, подѣ нимѣ валахѣ гнѣдѣ.

Товарышѣ Вилковскій на два кони. На немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ рыжѣ. Пахолокѣ Логвинѣ Миколаевичѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ бѣль.

Товарышѣ Иванѣ Гавриловичѣ на два кони. На немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ гнѣдѣ. Пахолокѣ Янѣ Ждановичѣ, на немѣ панцерѣ, прылбица, сагайдакѣ, шабля, рогатинка, конь подѣ нимѣ плѣснивѣ.

Въ концѣ печать и подпись: Fraz Żuk ręką własną. Хранится тамъ же.

66.

1569 г. 2 Сентября. Описаніе Берестовицкаго и Росскаго имѣнія и Зубовскаго дворца.

Лѣта Божего Нароженья тисеча | сеца Сентября второго дня, у пят-
пятьсотъ шестдесятъ девятого, мѣ- | ницу.

38) половий—сѣрый.

Я Бенедиктъ Юрага, маршалокъ господарскій, я Мартинъ Яциничъ а я Юрій Быковскій, дворянинъ господарскій. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ, ижъ што ихъ милость панове рады: его милость панъ Григорей Ходкевичъ, панъ Виленскій, гетманъ великого князства Литовского, староста Городенскій и Могилевскій, его милость панъ Остафей Воловичъ, манъ Трощкій, подканцлерій великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій, а его милость панъ Янъ Ходкевичъ, староста Жомойтскій, маршалокъ земскій великого князства Литовского, администраторъ и гетманъ земли Ифлянтское, староста Ковенскій, учинивши постановенъе межи ихъ милостью пани Юревою Ходкевичовою, пани Трощкою, старостиною Бѣлскою, а межи паномъ Константиномъ Ходкевичомъ, сыномъ небожика пана Трощкого, малжонкомъ ее милости, съ которого постановенъя рачили ихъ милость послать насъ напередъ до имѣнья небожика пана малжонка ее милости Берестовицы, ижъ бы тамъ ихъ милость зѣхавшися и напередъ мѣли есмо речи, которые ее милость менила быть у захованью въ дому томъ, гдѣ ее милость сама мешкала, списавши, ее милости поотдавали.

А такъ мы приѣхавши сегодня у пятницу, нашли есмо въ томъ дому дѣвонъ ее милости: Федору Александровну, Оршулку, Полонейку а Щастную. Пытали есмо:

гдѣ бы речи ее милости пани Трощкое были, и хто бы при нихъ былъ? Они отказали: ижъ дей речи есть въ коморѣ; ее милость пани сама попечатовала и замкнула, и ключъ у ее милости есть. Повторе пытали есмо: естли же хто у небытности ее милости пани ее ходилъ до тое коморы и бралъ яніе речи? Они отказали: ижъ дей яко ее милость отѣхала, никто тамъ не былъ и речей не бралъ. А потомъ ее милость пани Трощкая приѣхала. И заразомъ не прищунцаючи есмо ее милость до коморы, пытали ся о ключохъ до тое коморы. Ее милость не повѣдала и въ себе не менила, и повѣдила: не вѣдаю, хто ее замкнулъ. То пакъ тая жъ дѣвка ее милости Федора повѣдила: ижъ дей ваша милость еще не выѣхала, я хотѣла замкнуть, нижимъ не могла, але еще при бытности вашей милости, пани старая вашей милости со мною замкнула. И за позволенъемъ ее милости, вгды ключовъ не было, розказали есмо двери оторвати. И заразомъ напередъ ушла ее милость сама, а потомъ и мы за ею милостью. Тамъ же нашли есмо скрынню зеленую, которая удожжки была мало не двулокоть, а другую скрынню меншую зеленую, удожжки была локтя, за печатми ее милости, и двѣ шкатулѣ. А потомъ, коли была отомкнена коморка потребная, тамъ нашли есмо скрынни двѣ зеленые, по два локти удожжъ, и чотыри скрынни меншихъ зеленыхъ, а семую скрынню невеликую, чирво-

ную, также за печатями ее милости. И коли есмо вжо были рассказали, абы вси скрынни на одно мѣстце знесены и абы были отомкнены, хочечи списать, штобы въ нихъ было, ее милость, печатей огледавши, намъ отказала: ижъ дей я вжо не потребую писанья вашего, бо вижу, ижъ все есть цѣло, ани дей вамъ писати допущу, и тамъ дей у другой коморѣ пани старое паненскіе речи есть, не вѣдаю, естли же бы тамъ цѣло. И просила, абыхмо тамъ шли. А такъ мы до другого схованья шли тамъ же было собрано и на одно мѣстце знесено скрынекъ тринадцать, кубловъ два, коробожъ двѣ, и тамъ есмо списовати хотѣли. Ее милость рассказала пани старой и дѣвкамъ отомкнувши гледѣть. Которые, за рассказаньемъ ее милости огледавши, повѣдали, ижъ дей все есть цѣло. И въ тыхъ скрынкахъ, кублахъ и коробкахъ пописоватъ намъ не допустила, одно оповѣдала, ижъ дей што которая дѣвка Настаска у монастыри въ Супраслѣ отъ мене утекла, тое дей дѣвки тутъ скрынъка есть, въ которой платье бѣлое и три сукни ее были. А такъ тую скрыню, которую передъ насъ принесли, казали есмо ее отодрати, и нашли есмо тамъ кошулькву дитячью зъ золотомъ, а три кошульки дитячихъ простыхъ коленскихъ. Ее милость то намъ оповѣдала, ижъ дей тое дѣвки платья бѣлого ани суконь нѣтъ; а потомъ ее милость повѣдала, ижъ дей работницы мои невольницы есть у

фольварку у Поплавцахъ, и просила, ижъ бысмы по тую челедь послали. Мы, ижъ не мѣли рассказанья на то, не шлючи по тую челедь, отложили есмо до пріѣханья пана Костантого. А потомъ добре на вечеръ пріѣхалъ его милость, и пыталъ, если есмо вжо маетность пописали. Мысмо повѣдали, же намъ пани маетности писать не допустила и повѣдала, же есть цѣла. Панъ Костантый повѣдилъ: ижъ дей ми того была сильная потреба, абы было писано, бо дей тамъ въ тыхъ скрыняхъ золота, серебра, перелъ и иншихъ речей небощика пана отца моего есть. А потомъ просили есмо о тые работницы и о челедь. Панъ Костантый дати быль не хотѣлъ, повѣдаючи: ижъ рассказанья вы ани я отъ пановъ опекуновъ не маю. А потомъ, за прозбою нашою и прихилиючися до ласки ее милости пани Троцкое мачохи своее, тую челедь рассказалъ прибавить. И за тымъ ночь зашла. То пакъ коли вжо было на завтрее у субботу, тые работницы и челедь невольная была припроважона, ее милость просила пана Костантого о ткачовъ; его милость повѣдилъ: ижъ дей у мене ткачи осѣлые. Але одного ткача Лаврина неосѣлого съ тыми осѣма работницами и зъ семерга челедью рачилъ дати, и еще которого паробка и челедина Берестовицко-го завезено было до Долгинова, и тыхъ его милость панъ Костантый ей милости отпустилъ, якожь ее милость пани Троцкая пану Ко-

стантому на побранье тыхъ речей и челеди квити свой дати рачила. А потомъ ихъ милость, намовившихся межи собою, до склепу пришедши и огледавши печатей, а обачивши, же печати есть цѣлы и нерушоны, рассказали ихъ милость печати отрѣзати и склепъ отомкнути. И увошедши у склепъ, просили, абыхмо тамъ зъ ихъ милостью шли. И увошедши у склепъ, напервѣй ее милость пани Троцкая речи ей милости приналежаціе, шаты, перла, подскарбему небощиковскому Каспору Андрияновичу зъ скрынъ выкладати розказала, што все есмо на рейстръ пописали. Которые речи вси ее милость, черезъ Абрама Лобковского, подскарбего его милости княжати Слуцкого, и черезъ служебника его жъ милость Черницкого, до рукъ своихъ побрати рачила; а потомъ отповѣдила: ижъ дей речи вси мене дошли, одно дей запоны зотоглавовое на чирвономъ оксамитѣ а шаты одамашковое чирвоное не доставаетъ. А подскарбій повѣдилъ: ижъ дей ее милость сама запону у мене узела, и есть дей въ тыхъ скрыняхъ, которые тамъ у другомъ схованью у ее милости есть, а шаты дей одамашковое и на рейстру у мене нѣтъ. А панъ Костантый ку нѣкоторымъ шатамъ и до скрини меньшее съ перлы а ку двумъ гальвбаномъ приповѣдался, повѣдаючи: ижъ дей шаты и тые перла есть небощичы матки моее, и по смерти дей матки моее отецъ небощикъ дочцѣ своей а сестрѣ моей паниѣ Зо-

феи, вжо тому лѣтъ осмь, поотдавалъ, а теперъ дей ее милость своими менить. Мысмо на рейстрѣ достаточне то написавши, предъ ся тые речи ее милость пани Троцкая до рукъ своихъ узела, а хочечи о нихъ передъ ихъ милостью паны на рокъ зложоный усправедливитися. А потомъ панъ Костантый речи свои и речи ее милости панны Зофеи сестры своее, которые бралъ, то такъ же есмо до рейстру достаточне написали, и подъ печатми нашими тые рейстра ихъ милости дали. И въ субботу ее милость зъ двора Берестовицкого не выѣхала, а тамъ же ночовала. А потомъ врядникъ Роскій Янъ Демидовичъ оповѣдался: ижъ дей я ачъ маю осяблость подъ имѣньемъ Роскимъ, и держаломъ урядъ на Роси отъ небощика его милости пана моего, а ижъ тое имѣнье Роское досталосе ее милости пани Троцкой, я ей милости служити и вряду того мѣти не хочу. Ее милость пани Троцкая рачила повѣдитъ: ижъ дей ты мнѣ служити не хочешъ, спустошивши имѣнье. Его милость панъ Костантый обѣцалъ ку усправедливенью того Яна Демидовича ставитъ на тотъ часъ, коли ихъ милость панове опекунове и пріятели ихъ милость зъѣдутъ; тежъ панъ Костантый потребовалъ личбы зъ Яна Отюшковича, зъ держанья двора Рудаевского. Ее милость пани Троцкая обѣцала на тотъ же часъ того Яна ку личбѣ и ку усправедливенью его милости ставитъ.

То есть реестръ побрянъя речей отъ ее милости пани Троцкое у скарбѣ въ склепѣ. Напервѣй:

Газука оксамиту черного рытого, перлы сажона около рукава. Панъ Костантый повѣдилъ: ижъ отецъ мой тую газуку справовалъ. Газука оксамиту черного, собольми подшита; шата исподнея оксамиту черного рытого; суконька одамашки шарое, у костки оксамитомъ брамована; шата исподнея талетова зъ рукавами и заложка талетова, на рукавѣ пунталевъ 21; шата талету бурнатного съ перлами, рукава тоежъ шаты съ перлы и заложка съ перлы; янкгеръ аксамиту черного китайкою черною подшить; янкгеръ атласу черного, брамы вколо рѣзанные черного аксамиту; шата исподнея адамашки черное, старая, аксамитомъ чернымъ около брамована; шата исподнея злотоглавовая старая; индеракъ адамашки чирвоное; янкгеръ аксамиту черного рытого; шата исподнея атласу черного, вколо оксамитомъ чернымъ брамована; биретковъ два ей милости паней съ пунталями, на одномъ ланцужокъ зъ шмальцомъ, на обѣихъ пунталевъ великихъ 30 а малыхъ 30, долгихъ круглыхъ пунталевъ тридцать; биретковъ аксамитныхъ ни съ чимъ 2; вѣнецъ перловый зъ шлягомъ; вѣнцовъ перловыхъ старыхъ 3, зъ шлягомъ.

Шаты ее милости панее польскіе: Шубка атласу чор-

ного, собольми подшита; сукня аксамиту бурнатного рытого, тая шата ей милости паннѣ Зофеи переправована, а ее милость пани Троцкая повѣдила, ижъ дей то шата моя; сукня атласу черного, ей милость пани Троцкая повѣдила, ижъ вжо схожона и содрана; шата злотоглавовая, у костки зъ выкроемъ; его милость панъ Костантый повѣдилъ, ижъ тая шата переправована паннѣ Зофеи и предъ ся ее милость пани до себе тую шату взяла; шата китайки шарое, на ней брамовъ оксамиту рытого осъмъ; шата аксамиту черного; шата одамашки гвоздиковое, три брамы въ долѣ аксамиту рытого; панъ Костантый повѣдилъ, ижъ тую шату панъ отецъ мой справовалъ; шубка атласу шарого, горностайми подшита; шубка сукна черного, куны подшита; шубокъ двѣ адамашки гвоздиковое, куны подшитыхъ.

Шаты ее милости старосвѣцкіе: Шата шарлату чирвоного безъ рукавовъ, тую шату его милость небощикъ панъ Троцкій на свою потребу перешилъ, ее милость сама сознавала; шата китайки тѣлистое; шата китайки черное; запона злотоглавовая на чирвономъ аксамитѣ, подскарбій повѣдилъ, же тая запона есть у пани, а пани повѣдила, ижъ ее нѣтъ; шаты 2 адамашки гвоздиковое зъ брамами трема аксамитными, которыхъ и въ реестрѣ нѣтъ, а пани ее милость повѣдила, ижъ дей мои, ко-

торые до себе побрала, и тые дей справовалъ отецъ мой; шата мухояровая, бѣлками подшита; сукни двѣ мухояру бурнатного по 3 брамы аксамитныхъ на нихъ. Шаты ее милости панны Евы 2, одна адамашки чирвоное, а другая шата бурнатная.

Шаты пана Василя а пана Яроша: Фалшурокъ чирвоныхъ 2, китайкою подшитыхъ, жупаники 2 зъ кгузами тогожъ сукна, плащикъ Влоскій китайкою чорною подшитый.

Скрыня великая зеленая за печатью небощика пана и панее, въ которой брамы перловые, и иншыя спорки до шатъ и по части перель есть на нихъ не мало, тая скрыня полна перель. Скрыня меньшая, въ ней перла и клейноты, то есть: чепецъ великій перловый на золотѣ старосвѣтскій; чепецъ Ишпанскій перловый на золотѣ; чепецъ Ишпанскій перловый зе злотомъ и едwabомъ чирвонымъ; чепецъ Ишпанскій злотый зъ осребромъ и зъ обшлягомъ; чепецъ злотый, зъ шлягомъ, недоробленый; ношулька золотая съ перлы и зъ шлягомъ; колнеръ перловый съ предниками старосвѣтскими; золотыхъ транки 2 съ перлами; узлы 2 съ перлами; ланцугъ перловый на едwabю зъ кнафлинами злотыми и зъ шмальцомъ чорнымъ; камень модрый съ перлю; альзбанъ злотый зъ рознымъ шмальцомъ, а въ немъ шаферовъ великихъ есть 6, перель 14, штукъ 7. Альзбанъ злотый зъ разнымъ шмальцомъ а

въ немъ есть штукъ 4 зъ дьяменты а зъ рубинами 4, а осьмь штукъ съ перлы, у тыхъ штукахъ осьми перель 16. До тое скрыни и до всихъ речей панъ Костантый приповѣдался, повѣдаючи, ижъ то есть нѣкоторые речи отца и матери его милости и гальзбанъ тагъ дей годъ минулъ зъ шаферами робилъ у Вильни заплатилъ отъ роботы сто копъ грошей.

Речи кухонные. Мисъ цыновыхъ великихъ 5; полумисковъ цыновыхъ 12; талерей цыновыхъ 18; котловъ 4; рожонъ; пановъ; кельня; пательня; ложокъ желѣзныхъ 3; сѣкачовъ 2; тесакъ; обрусъ коленскій.

А то речи, которые его милость панъ Костантый зъ склепу побралъ для отправки служебниковъ. Сукна Влоского чирвоного поставы 2; сукна Лунского блакитного поставы 3; сукна утерфину поставы 2; мушинского поставы 3; сукна Лямбарского поставы 3.

А то речи панны Зофины, которые брано, и ее милость пани Троцкая сама сознава. Атласу чирвоного штуки 2; аксамиту чорного штука 1; китайки двуличное штука; колдра зотоглавовая; шата аксамиту шарого рытого; шата аксамиту рытого гвоздиковаго; шата аксамиту бурнатного рытого; шата талету бурнатного, зотоглавомъ брамована; шата адамашковая гвоздикова аксамитомъ брамована; шата адамашки шарое аксамитомъ брамована; шата ки-

тайки гвоздиковое двуличное аксамитомъ брамована; шата адамашку чирвоного; шубка чорного адамашку, собольми подшита; индеракъ бархановый, брушками лисими подшитый; мухояровыхъ сукни зъ оксамитомъ двѣ паненскихъ, одна попушкавая, а другая чирвоная; адамашку чорного локтей 13; обрусовъ поставцы 2, у въ одномъ локтей 40, а у другомъ пятьдесятъ; шубка лисья брушковая сукна чорного Влоского; шубка Влоска вилчая, барханомъ крыта; фаса съ книгами.

А то ее милость пани Троцкая назавтрее, у Недѣлю, дала реестрикъ, которые речи ее милости дойти не мѣли. Клейнотъ шаферовый одъ ношенья; ложи великое зъ наметомъ китайки бѣлое и зеленое; узголей злогоглавыхъ 4; кодро злогоглавое; матарацъ аксамиту чирвоного, матарацъ атласу чирвоного. Скрыня костельная зо всеми аператы, у которой скрыни велихъ позлотистый, патына позлотистая; святостей 3; книги до спѣванья и мшалъ; опоны на стѣны; коверцы Солгацкіе.

А то речи, которые менила бытъ ее милость пани Троцкая, ижъ позычила паннѣ Зофеи и отдати дей не хочеть. Пунталевъ великихъ золотыхъ 92; цекгелери 2, одны на чирвономъ оксамитѣ съ перлы а зъ золотомъ дрованы, другіе на чорномъ оксамитѣ съ пунтами и съ перлами Уріанскими; тканки 2 съ перлами Уріан-

скими а съ пунталами, а други 2 тканки съ Калакуцкими перлами.

И просила ее милость пани Троцкая, ижъ бы напоменули панну Зофею, абы то было вернено. Ее милость панна Зофея за напоминаньемъ нашимъ рачила отказати: ижъ дей я штоколвекъ маю, то все зъ ласки отцовское, и то дей отъ вилка лять, яко ми отецъ подавалъ. И вернути не хотѣла, я дей отъ панее ничего не маю.

Вдучи зъ Берестовицы до Роси, взяла ее милость пани Троцкая колибку, зо всімъ въ ней: возниги 4 фрезы карыхъ, рыдванъ зо всімъ въ немъ, возниковъ бѣлыхъ 4, а возъ скарбный почворный зо всімъ.

А то пріѣхавши намъ дня сегоднешного у Недѣлю у вечеръ до имѣнья Роси, а ижъ ся спознило, ничего есмо не писали и не справовали. Назавтрѣе у Понедѣлокъ дворъ увесь описовати и маетность у немъ и ку нему приналежаціе все подостатку на реестръ достачноче списали.

То есть напервѣй дворъ.

Домъ великій, новый, на подмурованью, въ цѣлости, зо всімъ яко се въ собѣ маеть: двери, окна на завѣсахъ, зъ оболонами шеляными, у дверей замки и затворки, печи, комины, подъ тымъ домомъ пивницы двѣ мурованыхъ. Домъ старый на подклѣтехъ, двери, окна, зъ оболонами шеляными, леть оболонны побиты, лихтаръ завѣсистый зъ оленихъ роговъ на ланцугахъ посередъ избы. Домъ старый на

поддѣлѣтехъ, свѣтлицы двѣ, облонѣ шклянныхъ збитыхъ 4. Домъ старый при земли свѣтлицъ 2. Лазня бѣлая, противъ свѣтлица зѣ облонами шклянными, двери, окна на завѣсахъ желѣзныхъ, въ лазни котель, и пановъ у печи поливаной. Кухня старая. Пекарня, сѣни, броварь. Стайни двѣ. Изба, гдѣ капусту владуть зѣ сѣньми. Господа вридницкая старая; свѣтлица, изба, осеть старая, лазня черная; на дворѣ новомъ стайня непобита, свирны три побитыхъ, свѣтлица новая для возницъ, сень, дылеванье около двора зѣ двухъ сторонѣ, броварь на томъ же дворѣ новомъ, озница, свѣтлица, оцетовая изба черная на противку. Млынъ на рѣцѣ Роси, въ которомъ колъ шесть зо всимъ на все направныхъ, клецовъ шесть. што жорны кують. Сажовокъ 2 добре нарыбеныхъ зѣ рыбами; дворець, гдѣ рыкунья мѣшкаеть; изба съ сѣньми, комора, клѣтка, сырница, хлѣвъ на гуси, дворець вколо отыненъ. О б о р а. Хлѣвовъ рубленыхъ осмъ; гумно, клуни двѣ, и зѣ замками; евья; скуръ яловичихъ неробленыхъ 8, скурокъ телячихъ 3, конская 1, козлиная 1; крупъ ячныхъ корцовъ 5; крупъ грецкихъ корецъ 1; хлѣба сухого шиденого бочка 1; хлѣба сухого росходного бочки 2; сыровъ старыхъ такъ рочныхъ 90; муки бочка 1, пива бочокъ 6; меду пресного полъ бочки, оцету полъ бочки; мяса полти 3; салъ вепровыхъ 3; жолудковъ 2; волнырунъ 25; сукна простого поставы 2, локоть

100; соли полъ бочки; маку полъ ушата; солоду пшеничного бочки 3; солоду ячного бочекъ 3; пилъ тартичныхъ 11; веретенъ млыновыхъ 4; свѣтильни 3; вѣтреники 2; завѣсъ старыхъ 12; сопли млыновые 2; повприцы млыновыхъ 2; обручь млыновый 1; звонъ отъ церкви 1; кадей капустныхъ 11; ушатковъ 4, ванны 4, бочекъ пивныхъ 6, котель пивный и зѣ завѣсами.

Б ы д л о. Коровъ дойныхъ 18; телятъ сеголѣтнихъ 19, телицъ 6, быковъ 6, быки стадники 2, овецъ 13, козъ 8, свиней 9, подсвинковъ 8, поросятъ 4, гусей 34, куровъ 31, сыровъ копъ 2 и 16 сыровъ; масла дежка 1, лебеди 2. Капусты грядъ 60, цыбули грядъ 3 и полъ, насѣнья цыбульного града 1, рѣпы съ потребу; ильну лехъ 5, конопель посѣяно бочки 2.

У ж а т ь е з б о ж я. Жита нажато въ копахъ копъ 548, а нежатога жита на рѣзахъ двадцати; ячменю у копахъ копъ 200, пшеницы у копахъ копъ 24, а иншая лежитъ на перевяслѣ, невязаного копъ на 10; овса ужатога копъ 30, а нежатога овса бочокъ на 8, ярицы въ копахъ копъ 15, грики посѣяно бочокъ 30, тая грика нежата; овса дякольного бочокъ 74; а подданные винни зѣ волокъ еще дать, которые не отдали, бочокъ 66 и полъ, жита дякольного зѣ волокъ мають дати бочокъ 177 и полъ, сѣна стирть полъ 2, а у Бобловъ полъ одрыны; конопель такъ рочныхъ нетертыхъ 60.

Люди того двора.

У селѣ Красномъ всихъ волокъ осѣлыхъ 31, въ томъ селѣ на службѣ тяглою волокъ 22; съ тыхъ повинность: на каждой недѣли робити винни по 2 дни, цыншу платять зъ волоки по грошей 42, по бочцѣ жита, по бочцѣ овса, по гуси, по курицы, по 10 яецъ зъ волоки. Копныхъ волокъ 4 и полъ, съ которыхъ платять по грошей 92, по бочцѣ жита, по бочцѣ овса, и тые всѣ подачки повинни полнити яко иныше, одно службы тяглое служити не повинни, кромѣ на годъ толокъ 4 а бочку жита на земли панской посѣять, самому узоравши. Въ томъ же селѣ телешъ, войтъ, тивунъ, рыбакъ на службахъ дворныхъ ничего платить не повинни. Подъ тымъ же селомъ моркговъ польныхъ 12, съ каждого моркгу платять по грошей 3, а сѣножатныхъ моркговъ 7 и полъ, съ тыхъ платять по грошей 4, пенезей 5.

У селѣ Студенецкомъ всихъ волокъ 25, на службѣ тяглы волокъ 21; съ тыхъ повинность яко въ селѣ Красномъ; волока копная 1 и полъ, съ тыхъ ничего не робять и повинностей не полнять, только по 2 копѣ грошей платять зъ волоки. Климъ Полѣновичъ зъ волоки на службѣ тесельской ничего не платить. Сенько Мѣрочникъ зъ волоки млыну пильнуеть, тотъ ничего не даетъ. Коваль съ полъ волоки на службѣ ковальской ничего не даетъ. Подъ тымъ селомъ

моркговъ 12 и полъ сѣножатныхъ, а польныхъ моркговъ 3 и полъ.

Село Боблово. Всихъ волокъ 12 и полъ; тяглыхъ волокъ 12; подачки тыежъ полнять, яко въ селѣ Красномъ, а копная полъ волоки платить по тому, яко въ селѣ Красномъ копники.

Село Вехотница. Усихъ волокъ 41, тяглыхъ волокъ 40, а копная волока 1; съ тыхъ полнять и подачки платять, яко въ селѣ Красномъ.

Село Шовково. Усихъ волокъ осѣлыхъ 29, а полъ волоки у пустѣ; на службѣ тяглою волокъ 23, а копныхъ волокъ 4, съ которыхъ платять и подачки полнять, яко село Красное. Татаринъ зъ волокъ 2 на службѣ мостовой.

Село Игнатовское. Усихъ волокъ осѣлыхъ 24 и полъ, а у пустѣ полъ волоки, тяглыхъ волокъ 17, копныхъ волокъ 8 и полъ, платять по тому, яко иныше.

Село Шнипово. Усихъ волокъ 21 осѣлыхъ, а у пустѣ волокъ 2, на службѣ тяглою волокъ 15 а копныхъ волокъ 6, тые вси полнять, яко зъ селѣ Красномъ. Подъ тымъ селомъ моркговъ польныхъ 13. Огородниковъ 12, подъ каждымъ земли по моркгу, платять по тому яко въ иныхъ моркговъ.

Челядь невольная того двора Роского. Оедько, дѣтей 2, сынъ а дочка. Будко, человекъ вольный, а жона невольная, дочка въ нее першого мужа, зъ нимъ

сынъ. Иванъ Манцовичъ. Овдотья, у нее сынъ. Денисъ Манцовичъ. Иванъ Рудый съ женою. Минець, козакъ, зъ жоною, сынъ 1.

Дворецъ Зубовскій.

Напервѣй. Домъ на подмурованью, свѣтлицъ 2, комора, оболонъ, дверей и оконницъ въ ней нѣтъ; свѣтлица стара съ сѣнми; пекарня зъ сѣнми; свѣтлочка, гдѣ врядникъ мѣшгаеть, стасенька малая, изба зъ сѣнми; гдѣ рыкунья мѣшгаеть, влѣтъ при земли; свиренъ на столпѣ, другій свиренъ подлѣ жъ на столпѣ; броваръ.

Обора. Хлѣвъ 1, гумно, клуня 1, а другая обалилася, жита бочокъ 4, крупъ ячныхъ бочка 1, соли треть бочки, мяса полоть 1, жолудковъ 9, сыровъ такъ рочныхъ 30, сыровъ сеголѣтнихъ 72, масла дежовъ 3, гусей живыхъ 49, куровъ живыхъ 21, утокъ 20.

Быдло. Коровъ 10, телятъ сеголѣтнихъ 9, воловъ 6, телицъ третячокъ 6, быковъ третяковъ 3, быковъ лонскихъ 7, овецъ 21, козъ старыхъ 18, козъ молодыхъ 5, свиней 15.

Хлѣба сухого бочекъ 2, пчелъ 5, волнырунъ 16, скуръ яловичихъ выробенныхъ 7, скуръ неробенныхъ яловичихъ 6, скура баранья 1, котель пивный, чопъ квасный, корытъ 3, ушатковъ 2, ведеръ 3, кадей великихъ 6. У въ огородѣ цыбули грядъ 21, петрушки грядъ 2, кмину грядъ 2, постернаву полъ 4 гряды, капусты грядъ 25, насѣнья цыбульного гряда 1, рѣ-

пы, свеклы съ потребу. Жита такъ рочного немолочоного у клуни копь 8, на подданныхъ жита у въ отсопъ даного бочокъ 28, ячменю такъ рочного стирта, у которой копь 80, жита сеголѣтнего стирты 2, у въ одной копь 55, а у другой копь 57; у копахъ на гумнѣ стоять жита копь 12, жита на поли еще нежатога на 107 бочокъ, ячменю сеголѣтнего стирты 2, у нихъ копь по 100, а у клуни ячменю копь 8, овса у стиртѣ копь 45, а у клуни овса копь 35, конопель посѣяныхъ полъ бочки, пшеницы часть пожатое лежитъ на перевяслѣхъ, а иная нежатая, греки бочокъ 10 сѣяно, еще нежато, ярица не жата, гороху нажато копь 10, сѣна одринъ 2 и стогъ 1.

Люди того двора.

Всѣхъ волокъ осѣлыхъ 26 и полъ волоки, на службѣ тяглою волокъ 25 и полъ, волока копная 1, а пустыхъ волокъ 5. Съ тыхъ волокъ повинность: на каждой недѣли робить винни по 3 дни, цыншу зъ волоки по грошей 22, по бочцѣ жита, по бочцѣ овса, по гуси, по курыцы, по 10 яецъ, а съ копное волоки дасть грошей 92. Огородниковъ 11, повинность ихъ въ каждой недѣли два дни служити, цыншу съ кождого по грошей 8.

Челядь невольная.

Антипъ, жона, дѣтей 4, сыновъ 2 а дочки 2. Санецъ зъ жоною, дѣтей 3, сыновъ 2 а дочка. Минець Андреевичъ зъ жоною. Опонасъ Мелешковичъ зъ жоною, дѣтей 3, дочки двѣ а сынъ.

По списанью тыхъ дворовъ войтове и тивунове Роскіе и Зубовскіе оповѣдали то, ижъ зо всихъ тыхъ селъ вышеймененыхъ цынши, овсы, гуси, куры, яйца выбраны, якожъ и вриадникъ Янъ Демидовичъ посвѣтчалъ то, ижъ служебникъ небощика пана Андрей Семениловскій зъ росказанья пана Костантого выбралъ, а иншые, которые не выдали, реестръ у войтовъ зоставилъ.

Медъ тѣжъ, который по половицы съ подданныхъ приходить, тотъ выбрано и до Берестовицы отвезено бочокъ полъ 3 и головниковъ полъ 2; ставъ спуцоно—урядникъ повѣдилъ, же то зъ росказанья пана Костантого, для того, ижъ тѣло небощиковское стояло у Берестовицы часть немалый, ее милость пани Троцкая и его милость панъ Костантый зо всимъ дворомъ тамъ лежали, пріятели тежъ на кождый день пріѣждчали; для вчастности ихъ милости самихъ и пріятелей ихъ милость тотъ ставъ спуцоно, и его дей милость панъ Костантый для ловенья рыбъ, ижъ бы шкоды не было, тутъ коморника своего Павла мѣлъ, который што уловилъ, то тамъ до его милости отсылалъ, а иншое тутъ на Роси у сажавки пуцалъ, якожъ съ одное сажавки воду спуцали есмо, тамъ рыбъ не мало знашли, а другую неводомъ пробовали и тамъ тѣжъ знашли не мало рыбъ, якожъ и ставъ не праве еще спуцонъ пробовали есмо его, въ которомъ рыбъ нашли немало.

Оповѣдала тежъ ее милость, же стадо съ того двора до Берестовицы отогнано, то есть: свирѣпъ матерокъ 6, подъ ними жеребчики 2, свирѣпки 4, свирѣпъ яловыхъ 6, свирѣпъ третячокъ 10, жеребцы такъ рочныхъ 4, стадникъ конь тисавый лысый. Возниковъ бѣлыхъ, которые въ полю ходять, 4.

То тѣжъ ее милость оповѣдала, што зъ оборы, зъ гумна и съ ключи двора Роского брано до Берестовицы. Воловъ 14 зъ Вольное пригнанныхъ; урядникъ на то повѣдилъ, же дей то волю были куплены на веселье панны Зофеи и панъ дей его милость то кормити казалъ; быковъ вшелякихъ великихъ и малыхъ 16, телушокъ 9, овецъ 17, свиней и подсвинковъ 3, поросятъ 8, гусей 69, куръ 10, яецъ копъ 2, масла дежокъ 2, жита у стиртахъ копъ 169, молочоного бочокъ 3, ячменю копъ 69, овса копъ 98, павъ 5, овса сегорочного змолочоно копъ 170.

На то вриадникъ повѣдилъ, ижъ дей я первый, коли панъ Костантый прислалъ, абыхъ живность слалъ, дать есми не хотѣлъ, ее милость панее запыталомъ ся, ино ее милость пани рачила мнѣ росказати, абыхъ давалъ, што бы мнѣ однокольекъ его милость панъ Костантый росказалъ а квити служебника его милости Федора Кляковского бралъ, якожъ дей я водлѣ росказанья ее милости, штомъ далъ, на то и квити отъ Кляковского маю. А то тѣжъ ее милость повѣдила, ижъ зъ дворца Зубовского выбрано: мяса полтей 19, салъ 10,

пocereвей вепровыхъ 7, скилондей 10, солоду ячного бочокъ 15, конопель тертыхъ повѣсомъ 300, суна самодѣльскаго локоть 50, хмѣлю труски 4, телиць лонскихъ 3, жита у стиртѣ копъ 22. Зѣ людей цыншъ, гуси, куры выбрано; вранникъ на то тые жѣ вышеймененые при повѣдилъ, же цыншъ, гуси, куры выбрано, а не брано жита, овса и яецъ.

А по томъ усемъ списованью его милость панъ Костантъй прислалъ до насъ до Роси служебника своего Богдана Подбійпята, оповѣдаючи и просечи, абыхмо до реестру уписали то, ижъ дей я въ листѣ пановъ опекуновъ не маю того, жебы ее милость мѣла маенность небощика его милости пана отца моего и небощницы пани матки моее братъ мѣла; а ее дей милость, приѣхавши до Берестовицы, въ небытности моеи тамъ, до того дому, гдѣ ее милость маеть мѣшканье, скрынъ 9 узяти рачила, у которыхъ были властные речи небощика отца и небощницы матки моее, то есть: ланцуги золотые, золото, перла, влейноты, перстени золотые, съ каменьемъ, каменье дорогое, конви серебряные, кубки, чарки, лыжки серебряные, гальзбаны, платъе бѣлое. А естлибы ее милость што брати мѣла, тогда зѣ волею

и вѣдомостью а по переписанью вашей милости, а ижъ ее милость переписовати не допустила а сама упорне побрала, прошу, абы ми то ваша милость до реестру своего достаточне написать рассказали.

А такъ мы того всего, што есмо отъ пани Троцкое и отъ пана Костантого слышали, такъ тѣжъ што передъ нами дѣяло и што ихъ милость передъ нами брали и што тѣжъ ихъ милости не дошло, то передъ нами оповѣдали, такъ тѣжъ имѣнье Росъ и Зубовщину, съ чимъ есмо отъ урядника Яна Демидовича взяли и еи милости подали и што тежъ съ того имѣнья Роси и Зубовщины взято до имѣнья Берестовицкаго, то все есмо достаточне на семъ реестрѣ нашомъ списали и его милости пану Костантому дали сесъ нашъ реестръ подъ нашими печатми и съ подписомъ властныхъ рукъ нашихъ. А при той всей справѣ нашей былъ возный повѣту Городенскаго панъ Станиславъ Станчикевичъ, которая ся дѣяла у Берестовицкомъ дворѣ, а коли подавано дворъ Росъ и Зубовщину, былъ возный повѣту Волковыскаго Олексѣй Кобызь. Писанъ на Роси, Сентября 6 дня. Бенедыктъ Юряга. Мартинъ Яцыничъ.

Хранится тамъ же.

67.

1570 г. 30 Декабря. Разсчетъ жалованья, слѣдуемому на роту Филона Семесовича Книги.

Року 1570 мѣсеца Декабря 30.
Его милость панъ Филонъ Кми-

та Чернобыльскій, староста Оршанскій, за трема листы приповѣд-
30.

ными его королевское милости, зъ ротою свою зъ стома деветма де- сять деветма коней, съ которы- ми ся пописанъ передъ писаромъ его королевское милости польнымъ паномъ Войтехомъ Стобровскимъ, почалъ служити отъ дня светого Лукаша мѣсеца Октебра осмнад- цатого, року шестдесятъ третего, а дослужылъ чвертій дву року и чо- тырохъ недѣль мѣсеца Мая шест- надцатого, року шестдесятъ че- четвертого, за которую двѣ чверти и чотыри недѣль заслужонныхъ на тотъ почотъ его прійдетъ его ми- лости, дати водлѣ постановенья его королевское милости на кожного коня за чверть копъ чотыри, а за двѣ чверти и чотыри недѣли водлѣ обрахованья чинить суму копъ 1000,8 сотъ, 57.

А отъ того часу далъ справу ачъ листы его королевской милости приповѣдныи мѣль, нишли, для не- данья пенезей съ скарбу, тою ротою своею до светого Мартина мѣсеца Ноября одинадцатого, року шестде- сять пятого не служылъ, потомъ зъ постановенья зѣзду Трабского вы- ведши своимъ коштомъ сто коней, за листомъ его королевское милос- ти, почалъ служити дву чверти року рахованыхъ по дванадцати недѣль отъ дня светого Мартина мѣсеца Ноябра одинадцатого дня, року шестдесятъ пятого, а дослу- жилъ мѣсеца Апрѣля двадцать ось- мого, року шестдесятъ шостого, за двѣ тую чверти року на тотъ по- чотъ прійдетъ дати водлѣ листу его королевское милости на кож-

дого коня по десети копъ грошей, чинить копъ 1,000.

Егожь милость панъ Филонъ Кмита Чернобыльскій съ тоужъ ротою своею зъ стома коней, съ которыми ся пописалъ передъ его милостью паномъ Григоромъ Ход- кевичомъ, гетманомъ найвышшимъ, почалъ служити мѣсеца Апрѣля двадцать осьмого, року шестдесятъ шостого, а дослужилъ осьми не- дѣль мѣсеца Юня двадцать трето- го дня тогожь року шестдесятъ шостого, за тую осмь недѣль за- служонныхъ рахуючи по тому, яко вышей менило, пришло дати водлѣ обрахованья сумою копъ 333, гро- шей 20.

А потомъ за приповѣднымъ ли- стомъ его королевское милости и за тымъ же пописомъ его милости пана гетмана найвышшого зъ, зъ тоужъ ротою своею зъ стома ко- ней почалъ служити одну чверть року мѣсяца Юня двадцать трето- го року шестдесятъ шостого, а дослужилъ мѣсяца Сентебра пет- надцатого тогожь году за туюжь чверть на тотъ почотъ его водлѣ нового постановенья его милости пана гетмана пришло его милос- ти дати на каждого коня по три копы грошей, чинить копъ 300.

А къ тому егожь милость панъ водлѣ сознанья его милости пана Виленского, гетмана найвышшого, зъ тоужъ ротою своею зъ осма- десятъ осма коней служилъ одну чверть року отъ дня Сентебра петнадцатого року шестдесятъ шостого, а дослужилъ мѣсяца Де-

кабра осмого тогожь году, а во сту коней тоежь роты своее, водлѣ тогожь сознанья его милости пана Виленского служылъ двѣ чверти року отъ дня Декабра осмого року шестдѣсять шостого, а до служылъ мѣсяца Іюня первого року шестдѣсять осмого, за которую три четверти року на тотъ почоть его прійдетъ дати на каждого коня за кождую чверть року по копѣ чотыри, чинить копѣ 1152.

Сума за всю деветдѣсять чвертей заслужоныхъ водлѣ меновитого вышей описанья и обрахованья чинить 4,642 копѣ, грошей 20.

На которую суму пенезей отъ небожчика князя Яна Маковецкого, архидьякона Варшавского, пана Яна Скрадовского, тивуна Дырвянского, въ року шестдѣсять третемъ и шестдѣсять шостомъ пенезей серебчизныхъ и поголовныхъ розными часы взялъ копѣ 1,933 грошей 20.

За листомъ его королевское милости отъ бирчого Кіевского Богуша Дешковского въ року шестдѣсять пятомъ мѣлъ былъ взяти пенезей серебчизныхъ копѣ тисечу, нивли болѣй его милости отъ толь не дано, одно копѣ 228 грошей 38.

Отъ его милости пана Григоря Ходкевича, пана Виленского, гетмана найвышшого, въ року шестдѣсять шостомъ взялъ копѣ 200.

Зѣ скарбу его королевское милости, за подскарбства его милости

пана Остафья Воловича, пана Троцкого, розными часы дано его милости черезъ руки мое Ивана Зарѣцкого, скарбного его королевское милости, копѣ 108 грошей 50.

А за подскарбства его милости пана Миколая Нарушевича, отъ писара его королевской милости польного пана Войтеха Стобровского дано копѣ 300.

А зѣ скарбу его королевское милости, за подскарбства егожь милости пана Миколая Нарушовича, черезъ руки мои Ивана Зарѣцкого розными часы дано его милости копѣ 1026 грошей 8.

Сумма всего што его милости заслужоное отъ розныхъ особъ дошло, чинить копѣ 3,796, грошей 56.

То ещо заставаеъ его милости винно копѣ 845 грошей 24, которые гроши мають его милости быть съ податковъ земскихъ заплачоные.

Вѣдьже, еслибыся напотомъ надто болѣй бранья его показало, то маеъ ему быть съ тое сумы заслужоное вытручоно. А што ся дотычетъ на оную службу его листовъ его королевское милости приповѣдныхъ и тежъ его милости пана гетмана пописовъ, водлѣ которыхъ тые чверти заслужоные въ скарбѣ его королевское милости пораховано, тые листы и пописы при его милости zostали, которые повиненъ, кгда его все тое заслужоное дойдетъ, до скарбу его королевское милости отдати.

Хранится тамъ же.

1571 Мая 19. Инвентарь Вольненскаго имѣнія.

Инвентарь списанья двору Вольный небожчицы паней еи милости пани Зофеи пани Юревой Ходкевичовой, княжни Слуцкіи, еи милости пани Троицкіи, старостины Бѣльскіи, будованье въ дворѣ, въ кумнѣ, збоже вшелякое, въ оборѣ быдло, боярѣ Вольненскихъ имена и подданныхъ вшисткихъ, къ тому имѣнью Вольный належащихъ, и збоже вшелякого рожаю, што есть въ гумнѣ и што подданнымъ роздалъ у въ отсопѣ збожя урадникъ тамошній панъ Горайнъ Коташевичъ, презъ мене Станислава Минчевскаго, служебника его милости пана Григорья Александровича Ходкевича, пана Виленскаго, гетмана наивышшого великаго княства Литовскаго, старосты Городенскаго и Могилевскаго, — на то высланого, учиненый року Божего 1571 мѣсеца Мая дня 19.

Найпервый:

Церковь передъ дворомъ заложенье Рожества Божего. Въ церкви евангелія напристольная а апостолъ, два тремола, псалтыра, охтанки; свѣчи двѣ великихъ дворныхъ, воску въ нихъ камень; келихъ цыновыи, и што ку нему принадлежи — цынове; звонъ два; евангелеи толковое нѣтъ, шѣ чого бы пошъ мѣлъ людъ въ церкви учить науки и воли Божьи.

Будованье въ дворѣ Вольной.

Домъ великій новыи зъ кганкомъ; въ немъ свѣтлицъ двѣ, комора, сѣни, коморекъ потребныхъ двѣ; двери въ того дому на завѣсахъ желѣзныхъ, защепки въ каждыхъ дверей съ пробойми и кольца до отворенья дрви желѣзные, оконъ вшисткихъ въ темъ дому одинадцать на завѣсахъ желѣзныхъ и зъ защепками; оболонъ скураныхъ малеваныхъ одинадцать; столовъ шесть; заслоновъ пять; печи въ томъ дому двѣ — въ столовыи свѣтлицы одна, а другая въ претивныи свѣтлицы.

Домъ другій, гдѣ урадникъ мѣшка; въ немъ свѣтлица и комора, сѣни, коморекъ потребныхъ двѣ, двери и окна на завѣсахъ желѣзныхъ вшистки и зъ защепками, столы два.

Домъ третій, великій, старій, отъ саду; въ немъ свѣтлицъ двѣ, комора, сѣни, комора потребная одна и зъ защепками, дрви двои; оконъ шесть, три на завѣсахъ, а три безъ завѣсъ, столъ великій и заслонъ презъ всю свѣтлицу.

Домъ чвартый, малыи, зъ кганкомъ, тамъ же отъ того дому недалеко, подлѣ саду; въ немъ свѣтлочка и комора, двери на стежкахъ; защепки у едныи свѣтлицы желѣзные, а у другихъ нѣтъ; столъ

одинъ; въ темъ дому оцту бочокъ три; въ тый же свѣтлотцѣ цыбули вѣнговъ тридцать пять.

Пивница, въ которой питье ховають, съ пристѣнкомъ; дрви двои у стежяхъ и зъ защепками желѣзными, замокъ одинъ; пива бочокъ чотыри—три по пети ушатковъ, ечменного бочка одна — въ ній ушатковъ пять, яричого пива двѣ бочки—ушатковъ въ тыхъ бочкахъ по пяти, чварта бочка пива пшеничного—въ ній ушатковъ два; тамъ же въ тый пивницы капуста солоное кадъ не праве южъ полна, огурковъ соловыхъ въ той же пивницы кадъ въ чотыри вшатки.

Пивница другая, альбо погребъ съ пристѣнкомъ; двери у стежяхъ двои, защепки у въ одныхъ дверей желѣзные, а у другихъ замокъ нутрѣнный деревянный; тамъ же въ тый пивницы капуста кислыи кади двѣ; натины кислыи кади полтори.

Сверновъ въ порадъ въ тымъ дворѣ пять,—два зъ вганками, двери всихъ у стежяхъ и зъ защепками и съ пробоями зъ желѣзными, замковъ чотыри въ першомъ, въ крайнемъ свернѣ хмѣлю двороного бочокъ семь.

Въ другомъ свернѣ мяса полтей двадцать два, салъ десеть, кунпій сорокъ три, скабовъ петнадцать, грудинъ осмъ, скилондей шесть, колбасъ шестдесять; сыровъ въ томъ же свернѣ такъ рочныхъ венлястныхъ въ личбѣ двадцать и шесть; въ томъ же свернѣ маку

бочка одна, гороху сѣрого тамъ же бочокъ чотыри, крупъ ячныхъ бочокъ полтори, проса полбочки, конопель ѣдомыхъ бочокъ двѣ, ильну чосаного чотыриста въ кублѣ, пачосъ дано три вѣсы прастъ до жонъ паробоцкихъ, конопель тертыхъ семсотъ, сукна сермяжного шарого валеного локоть тридцать, волнырунъ тридцать, меду прѣсного такъ рочного горщокъ великій, въ которомъ горщку есть ведеръ двѣ, который медъ берутъ въ гаяхъ у въ уляхъ того жъ имѣнья, а тыхъ гаевъ есть килька того жъ имѣнья Вольный, а улевъ есть тыхъ семь; веретено млиновое и паприца въ томъ же свернѣ, — бо се одинъ млынъ поповалъ, а другій мелеть, желѣзъ до коминовъ свѣченъ чотыри, тамъ же въ свернѣ кубловъ чотыри, кади для хованья речей пять, неводъ для ловенья рыбъ, шатеръ, што итахи помыкають, муки житныи роскоды бочокъ три, муки житныи мѣрочныи бочокъ полтори, муки пшеничное полбочки.

Въ третемъ свернѣ жита молочоного бочокъ шесть, пшеницы молочоное бочокъ шесть, ярицы молочоное бочокъ пять, ечменю молочоного бочокъ полдесеты, грики молочоное бочокъ деветнасте, солоду пшеничного бочокъ три, солоду и зъ ярицою бочка одна, солоду ечменного бочокъ три. А два сверны порожне. Стайни двѣ. Въ одной жолобы, драбины и переворины: въ тый може се ся коней ноставитъ двадцать; а другая стай-

ня тушь недалеко отъ тый для воровъ.

Одрина рублена зъ древа для сѣна водлѣ стайни за дворомъ подлѣ воротъ идучи до гумна зъ двора по правой руцѣ.

Пекарня и зъ сѣнми подлѣ воротъ идучи до дворца по правой руцѣ, двери двой у стежкахъ, зацепки желѣзные одны, столъ презъ всю избу, столъ другій малый, дежи двѣ, ночвы двой.

Кухня зъ кганкомъ; при ней комора, столы три, двери у стежкахъ, у комори зацепки и всходъ.

Броварь: въ немъ котелъ великій пивный и зъ завѣсами желѣзными, чопы два до квашенья пива, кадей великихъ тры, корита великіи двѣ, корито третее подчопное; изба при томъ же бровари для квашенья пива и роченья солодовъ, зацепки и замокъ въ ній, бочокъ пивныхъ шестнадцать, кадей капустныхъ осмъ, ушатковъ пять, дежъ угурковыхъ тры.

Лазня, въ ній погродки, сѣни зъ кганкомъ; при ней комора потребная, въ ней кадь одна для воды, зацепки у дверей желѣзные.

При дворѣ садъ великій, овоцу розмаитого древа въ немъ идучи зъ двора до церкви по правой руцѣ.

А другій садъ малый у дворѣ подлѣ лазни.

Сажовка подъ дворомъ, рыбъ въ ней потросе, ново вроблена такъ рокъ.

Озница для сушенья слодовъ

идучи зъ двора до гумна подалеко отъ двора подъ гаемъ сосновымъ.

Гумно шлотомъ хворостовымъ огорожено. Стодола въ гумнѣ рублена, досыть престронна, у дверей замокъ одинъ, пробой желѣзные два. Въ ней: жита въ снопахъ копь 12; ечменю въ снопахъ копь 32; овса въ снопахъ копь 105. Еивъ двѣ для сушенья жита одна въ гумнѣ подлѣ воротъ ново вроблена отъ гаю, а другая за гумномъ не подалеку. Озеродъ съ потребу.

Дворецъ не подалеку двора, изба черная въ дворцу и зъ сѣнми, рикунья зъ мыта служить, при рикуньи жонка невольная, наймя Васица, дѣтина Ясюкъ, который послуге въ кухни. Издобка для хованья молока, зацепка замокъ у дверей. Клѣти тры въ порондѣ и зъ зацепками и зъ замками двѣма. Сырница и зъ зацепкою и зъ замкомъ, въ немъ сыровъ лѣтошнихъ одиннадцать, масла карнекъ невеликій, творидла, што сыри робять, два, дойница одна.

О б о р а :

Хлѣвовъ рубленыхъ шесть, въ порадъ для быдла, овецъ и свиней. Быдла въ оборѣ: коровъ дойныхъ осмъ съ теляты лѣтошними, волъ кармный неоромый, быки два по лять чотыри, яловочокъ пять по лять трехъ, бычковъ два такъ рочныхъ, телушки такъ рочныхъ двѣ, овецъ старихъ дойныхъ тридцать, але ихъ не доять, молодыхъ ягнятокъ деветнасте, а други по-здыхали; сверѣпа дворна шерстью

гиѣдая, жеребя тыи сверѣпы здехло; коникъ дворный, шерстью вронный, лятюмъ четвертымъ южъ валашанъ; свиней и подсвинковъ двадеста осмъ; поросятъ лѣтошнихъ шеснасте; гусей старихъ въ личбѣ шеснасте; молодыхъ гусятъ двадцать деветь; каплуновъ двадцать; куровъ съ кокошами двадцать деветь; молодыхъ курать трыдцать пять; качекъ albo утекъ трынасте; качуровъ albo селезновъ чотыри; павъ вшисткихъ пять, самцовъ чотыри, а самица одна.

Паробки, которые при дворѣ на огородѣхъ мѣшкають, напродъ: Богданецъ, — сыны два, а жона и дѣвки вольны; Луцко, сыны два; Филипецъ одинъ самъ, жона вольна и дѣвки вольны.

Корчма за паробками на гостинцу Церинскомъ; въ ней будованья: гридня, сѣни, погребъ, истобка стои пуста мало не цалый рокъ.

Млинъ и ставъ ново уробеный подъ селомъ Пархимовскимъ на рѣцѣ Задвей; коло въ немъ одно бѣкга; мирохъ двѣ до двора беруть, а третя мелниковѣ.

Млинъ другій старій опадный подлѣ попа недалеко на рѣцѣ Волнянцѣ и ставокъ спуцонный для выбранья земли и для поправенья гребли и испусту и млиновъ знову потреба робить. Огородовъ овощовыхъ три. Першій огородъ подлѣ кухни: въ немъ цыбули градъ двадцать; въ темъ же огородѣ цыбульныхъ высадковъ градъ

пять, гороху бѣлого градъ шесть, петрушки града, свеклы и моркви посѣяно съ потребу. Огородъ другій за сверны: въ темъ огородѣ росада и высадки огородныхъ речей водлѣ потребы также засѣяно и свеклою и пастарнакомъ; въ темъ же огородѣ хмѣлевый садъ. Огородъ третій подлѣ дворца: капуста въ немъ градъ трыдцать, огурковъ градъ шесть; маку насѣяно въ томъ же огородѣ съ потребу. Ильну посѣяно за дворцемъ на пустовщизнѣ лехъ двадцать одна; конопель посѣяна бочка; проса посѣяно шанокъ.

Засѣянье вшелякекго збожя на дисейшій рокъ 1571:

Жита посѣяно бочокъ сто и полпята бочки; шпеницы посѣяно бочокъ деветь; ечменю посѣяно бочокъ двадцать пять; ярицы посѣяно бочокъ петнадцать; овса посѣяно бочокъ сорокъ семь; гороху посѣяно бочокъ двѣ; гороху посѣяно бѣлого полшанка. Грики на насѣнье ма быть посѣяно бочокъ шеснадцать, а еще се зостало бочокъ три.

Жита подданымъ роздано за росказаньемъ небожчицы ее милости паней копами копъ деветдесять семь въ отсопъ; а мають то жито отдать сухимъ житомъ бочками зъ новекго у въ осень. Сѣна роздано межи подданныхъ воровъ трыдцать и одинъ, за вторе мають дать у въосень за каждый возъ по два гроши. Сѣна зостало на сѣножати на

Ревучомъ лѣтошнего у въ одринѣ воровъ десеть. Сѣна zostало еще третелѣтнекого и такрочного одрина и стирта мала. Сѣна zostало на претивко попового двора одрина такрочного. Деревя тесаного на

будованье брусомъ семдесять, на тынъ колодь сосновыхъ сто. Stha-nisław Minczewsky gęka własna.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: рейстръ Вольнескій.

69.

1571 г. 30 Мая. Уговорный листъ Барбары Ивановны Ходкевичевой (урожденной княжнѣ Соломерецкой) по дѣлу объ имущество, оставшееся послѣ ея мужа.

Я Константина Ходкевичева Барбара Ивановна, княжна Соломирицкая. Ознаймую симъ моимъ листомъ, ижъ што тыхъ часовъ зѣхалися были тутъ до Берестовицы имѣнья небожчика его милости пана Троцкого ясневельможные панове ихъ милости панъ Григорей Ходкевичъ, панъ Виленскій, гетманъ найвышшій великого князства Литовского, староста Городенскій и Могилевскій; а панъ Янъ Ходкевичъ, староста Жомоикскій, маршалокъ земскій великого князства Литовского, администраторъ и гетманъ земли Ифлянтское, староста Ковенскій, державца Плотельскій и Тельшевскій, хотечи зѣ належности ихъ милости опекунское по смерти малжонка моего его милости пана Костентина Ходкевича достаточную вѣдомость о всякихъ речахъ можности сварбу взять и листовъ, правъ, записовъ, тестаментовъ, за живота небожчика его милости пана Троцкого и по животѣ его милости, за сына его милости пана Константина малжонка моего справованыхъ и зо-

ставеныхъ, огледати — презрѣть и застановенье слушное межѣ мною а братьею и сестри его милости небожчика пана малжонка моего, которые на тотъ часъ дѣтнами малыми у въ опецѣ ихъ милости суть, вчинити, и притомъ того, кому бы што зѣ нихъ водлѣ права и описовъ оныхъ належало заоставити, успокоить и рознять. Ино ачѣ ихъ милость теперъ по части нѣкоторыхъ листовъ тестаментовъ небожчика его милости пана Троцкого и пана малжонка моего огледали, также привилей на выслугу его милости небожчика пана Троцкого на Клепачи и на вси села въ нимъ належачіе, который небожчикъ панъ Костентинъ, малжонокъ мой, мнѣ при тестаментѣ своемъ былъ даль, до рукъ своихъ ихъ милость взявши при иныхъ привилыхъ заховали. И потомъ будетъ ли мнѣ то водлѣ права потребне належало, отдати его засѣ до рукъ моихъ мають. Такъ же и долги особно его милости пана Троцкого, а особно малжонка моего, списали и обычай застановенью якимъ то спо-

собомъ межи мною и тыхъ дѣтокъ братья и сестрѣ небожчика пана малжонка моего черезъ насъ опекуновъ розъято быти маеть обачили. Нижли за пильными справами и потребами частью его королевское милости и речи посполитое и тѣжъ ихъ милости властными и не мнѣй за неспособностью здоровья моего немогучи того постановенья наконецъ скончити, отложили ихъ милость то на иншій часть, то есть передъ светымъ Михаломъ свята Римского въ году нинѣй идучомъ пятьсотъ семьдесятъ первомъ пришлого за тыйденъ. На который рокъ зѣхавшисе на мѣсто певное тутъ же до Берестовицы мають ихъ милость то все скончити, и яко застановенья слушное учинити, такъ тѣжъ сварбъ, добра всякіе имена, листы, привилія на обѣ сторонѣ, што кому водлѣ правъ належно будетъ розняти и зѣ повинности ихъ милости опекунское пристойне то все расправити опатритъ и обычай около заплаты долговъ вынайти. А до того часу оставили ихъ милость при имѣнью Тростенцы, которого я добровольне держачи и вживаючи зо всякими пожитки не буду повинна никому жадныхъ

долговъ до оногo року вышей мененого платити, а по оногo року вжо на томъ, што се постановить зѣ обустронъ промежку насъ и окажеть, маю перестать. А гдѣ бы ихъ милость на тотъ рокъ верху-описаный сами до тое расправы не зѣхали и зѣ руки своей не выслали, тогды тое таковое постановенья ихъ милости и право на то мнѣ менованое до того часу, ажъ се на доконченъе того застановенья зѣдуть, вцѣле оставили, такъ ижъ зѣ оногo имѣнья Тростеницкого личбы жадное я чинити не повинна буду. А которые права привилія ихъ милость теперъ до захованья своего взяли, тогды того всего реестрѣ мнѣ подъ печатями своими дали, а я тѣжъ тыхъ листовъ, которые при мнѣ до оногo часу zostали, такъ же реестрѣ ихъ подъ печатью моею ихъ милости дала, на которыхъ то все меновите стоить выображено. И на томъ ихъ милости пану Виленскому и пану старостѣ Жомойтскому дала сесъ мой листъ зѣ моею печатью. Писанъ у Берестовицы, лѣта Божего Нароженья 1571, мѣсеца Мая 30 дня. Barbara Solomeczka.

Хранится тамъ же.

70.

1571 г. 31 Мая. Реестрѣ документовъ, оставшихся послѣ смерти Константина Ходкевича.

Рейстрѣ списанья привиліевъ и листовъ по небожчику пану Константину Ходкевичу остальныхъ, року 1571, мѣсеца Мая 31 дня, черезъ насъ опекуновъ его, Григорья Ходкевича, пана Виленского, 31*

а пана Яна Ходкевича, старосту Жомойтского, передъ вознымъ повѣту Городенского Станиславомъ Станчивовичомъ а другимъ вознымъ повѣту Волковыского Петромъ Станиславовичомъ Ясколдою и передъ людьми сторонними Юремъ Юдиломъ, подкоморимъ Волковыскимъ, а паномъ Юремъ Тишкевичомъ, ротмистромъ его королевское милости, а паномъ Шимономъ Грибовскимъ.

Привилей на парггаменѣ съ печатью привѣсистою короля Александра на Рудавую, Поплавцы, Спудилавцы, подъ датою у Вильни лѣта 7014, мѣсеца Іюля 12 дня, индикта 9. Ку тому привилью два листы на паперу увяжчихъ.

Листъ пана Михайла Тишкевича еднальный о пуцу Тетеровскую.

Потверженъе короля его милости Жикгимонта на судъ Кгаштоттовъ противъ Жолудчанъ о Мошны.

Листъ короля его милости Жикгимонта судовой на люди Берестовицкіе.

Листъ короля его милости Жикгимонта Августа на осаженъе мѣста Берестовицкого.

Листъ короля его милости Жикгимонта подтверженъе на продажу Жирбуртовича.

Листъ короля его милости Жикгимонта подтверженъе на Томковщизну ку Вольной.

Листъ продажный Томковъ на люди и земли ку Вольной.

Листъ Томка Иващковича про-

дажный на землю въ повѣтѣ Новгородскомъ.

Листъ короля его милости Жикгимонта на стольництво.

Листъ короля его милости Жикгимонта на кашталанію Троцкую.

Листъ на домъ Виленскій.

Привилей на староство Ошмянское.

Листъ позволеный на ожененъе небожчика пана Троцкого.

Листъ короля его милости Жикгимонта на Тростеницу.

Листъ короля его милости Жикгимонта на куплю Тростеницкую.

Потверженъе короля его милости Жикгимонта на Тростеницу.

Потверженъе короля его милости Жикгимонта на куплю Михна Лызского.

Листъ короля его милости Жикгимонта на село у Тростеницы, на имя Рудавецъ.

Потверженъе короля его милости Жикгимонта на куплю Макаровича у Тростеницы.

Листовъ паперовыхъ въ розныхъ справахъ немало, которые на тотъ часъ описать ся не могли, але посполъ съ тымижъ привильями и листы поменеными зложено у въ одно мѣстце, до тоежъ скрыни зеленое, которая печатьми нашими запечатана, а особно скрыня малая черленая, и другая скрыня зеленая, а третя шкатулка, которые скрынки и шкатулка печатью небожчика пана Костантына за-

печатаны, которыхъ есмо на тотъ часть не рушаючи, одно до скрыни великое бѣлое уставили и запечатовали и тотъ рейстръ за печать-

ми нашими паней Костантыновой для вѣдомости дали. Писанъ у Берестовицы.

Хранится тамъ же.

71.

1571 г. 31 Мая. Свидѣтельство, выданное Барбарою Ивановною Ходкевичею опекунамъ надъ имѣньемъ, оставшимся послѣ покойнаго ее мужа.

Костантинова Ходкевичова, княжна Барбара Ивановна Соломерецка. Зезнавамъ тымъ моимъ квитомъ, ижъ што который привилей на выслугу его милости небожчика пана Троцкого на Клепачи и на вси села Клепацкіе небожчикъ панъ малжонокъ мой восполокъ съ тестаментомъ своимъ далъ былъ до рукъ моихъ, тотъ привилей ихъ милостямъ вельможнымъ паномъ его милости пану Григору Ходкевичу, пану Виленскому, а его милости пану Яну Ходкевичу, пану старостѣ Жомойтскому, маршалкови земскому великого князства Литовского, паномъ опекуномъ, до рукъ и до захованья ихъ милости есьми отдала, а при собѣмъ составила реестръ списанья скарбу и вшелякихъ маестностей небожчика пана Троцкого презъ служебника его милость пана Виленского пана Рабея и ку тому тестаментъ его милости небожчика пана Троцкого

и тѣжъ тестаментъ небожчика малжонка моего и листъ небожчика пана Троцкого, которымъ его милость небожчику пану малжонку моему а сыну своему суму пенезей семъ тисечъ копъ грошей описать рачилъ на выслузѣ своей на Клепачахъ и на селахъ Клепацкихъ, якожъ вси тые sprawy, которымъ при собѣ задержала, кгды ихъ милость на рокъ зложонный зѣйдутся для постановенья, маю предъ ихъ милостями оказать и положить. А для памяти дала есьми ихъ милости тотъ мой квитъ подъ печатью моею и съ подписаньемъ руки моее по польски. Писанъ на Берестовицы, року отъ Нароженья Христова тисеча пятьсотъ семьдесятъ первого, мѣсца Мая тридцать первого дня. Konstantynowa Chodkiewiczowa Barbara Solomiereczka ręka.

Хранится тамъ же.

72.

1571 г. 12 Августа. Счетъ расходовъ, произведенныхъ Филономъ Семеновичемъ Кмитомъ изъ собственныхъ его денегъ.

Року Божего Нароженья 1571, мѣсеца Августа 12 дня.

Его милость панъ Филонъ Кмита Чернобыльскій, староста Оршанскій, за писаньемъ листу его королевское милости до его милости пана Миколая Нарушевича, подскарбего земского, державцы Марковского, Пенянского и Мядельского, чинилъ поракхованье у скарбѣ его королевское милости около данья властныхъ пенезей своихъ на разные пыльные потребности его королевское милости и земскіе, а меновите: на почоть ѣздный слугъ своихъ, на козаки, вожи, шпегги, на поправенье хоромъ и замку и удворѣ и на розные посланцы свои, будучи его милость старостою на замку его королевское милости Оршанскомъ, на которомъ рахунку, водлѣ реестру своего, который подъ печатью и съ подписомъ властное руки свое до скарбу его королевское милости далъ, найпервѣй положилъ на почоть слугъ своихъ сто коней ѣздныхъ, которыхъ ховалъ на замку Оршанскомъ для вшелякихъ службъ его королевское милости пограничныхъ, и меновите, на посылки до границы стрѣчаючи и провожаючи пословъ, гонцовъ его королевское милости и Московскихъ, и на стрѣчу противъ многихъ розмѣнъ платилъ на кождый конь на годъ по грошей

копѣ 10 отъ першого дня Гѣнваря року 67 и до остатечного дня Декабря тогожъ году выдалъ имъ сумою копѣ 1000.

За рокъ шестьдесятъ осьмый отъ першого Гѣнваря до остатнего дня мѣсеца Декабря на сто двадцать коней, которыхъ пописалъ службеникъ его милости пана Виленского гѣтмана навышшого Тимошей Малицкій выдалъ на нихъ сумою 1200 копѣ.

За рокъ шестьдесятъ девятый отъ першого дня мѣсеца Гѣнваря до остатнего дня мѣсеца Декабря на сто двадцать коней выдалъ сумою копѣ 1200.

А за рокъ семдесятый танъ же отъ першого дня мѣсеца Гѣнваря до тридцатого первого дня на сто 20 три кони, которыхъ пописали панъ Иванъ Воловичъ, маршалокъ его королевское милости, а Станиславъ Бартошевичъ, секретарь, ревизоры его королевское милости, выдалъ имъ сумою копѣ 1230.

Особливе положилъ, ижъ для таковое жъ потребности его королевское милости и земское на томъ замку ховалъ петъдесятъ козаковъ, которые служили почавши отъ дня мѣсеца Гѣнваря 1 року шестьдесятъ сегого до остатнего дня мѣсеца Декабря тогожъ году выдалъ на нихъ грошей готовыхъ копѣ 60.

Сукна Лунского на пять десят-

никовъ по чотыри локти, даль кождый локоть по грошей двадцати чотыри, чинить сумою копь 8.

А на сорокъ пять козаковъ по осьми локоть сукна вгерличного, кождый локоть по грошей шести, чинить сумою 36.

Въ року шестдесять осьмомъ отъ дня мѣсеца Генвара первшого до Юня двадцать девятого, за таковой же датокъ ховаль полгода а выдалъ на нихъ готовыхъ грошей чинить копь 30.

Сукна Лунского локоть десять за копь чотыри, сукна вгерличного локоть сто осьмдесять, кождый локоть по грошей шести, чинить копь 18.

А отъ мѣсеца Юня двадцать девятого року шестдесять осьмого до остатнего Декабра тогожь году за листомъ его милости пана Виленского, гетмана найвышшого великого князства Литовского, ховаль триста козаковъ, которыхъ пописалъ служебникъ его милости Тимошей Малицкій и выдалъ на нихъ за росказаньемъ его милости пана гетмана всею суммою копь 810.

Въ року шестдесять девятомъ мѣсеца Генвара первого дня до остатнего дня мѣсеца Декабра черезъ цѣлый годъ на осьмдесять осьмъ козаковъ выдалъ готовыхъ грошей чинить суммою копь 97.

Сукна Лунского на деветь десятиниковъ по чотыри локти, кождый локоть по двадцати чотыри, чинить копь 14 грошей 24.

Сукна вгерличного на семдесять деветь козаковъ по осьмю локоть

за кождый по грошей 6, чинить копь 63 грошей 12.

А въ року семдесятomъ такъ же и отъ первшого дня Генвара до остатнего дня Декабра черезъ цѣлый годъ ховаль козаковъ шестдесять семъ, которыхъ пописовали ревизоры его королевское милости панъ Иванъ Воловичъ а панъ Станиславъ Бартошевичъ, выдалъ на нихъ готовыхъ грошей чинить копь 73.

Сукна Лунского на шесть десятиниковъ по чотыри локти, выдалъ за кождый локоть по грошей двадцать чотыри, чинить копь 9 грошей 36.

Сукна вгерличного на шестдесять одного козака по осьми локоть кождый локоть по грошей 8 чинить копь 48 грошей 48.

Положилъ тѣжь, ижъ ховаль на томъ замку для потребы земское вожовъ чотыри, на каждого даль въ року шестдесять семомъ по грошей копь чотыри, чинить копь 16.

Сукна Лунского по чотыри локти, кождый локоть по грошей двадцати чотыри, чинить копь 6 грошей 24.

Въ року шестдесять осмомъ за таковой же датокъ ихъ ховаль и выдалъ на нихъ готовыхъ грошей и зъ сукны Лунскими чинить копь 22 грошей 24.

Въ року шестдесять девятомъ и семдесятomъ за два годы такъ же на таковомъ датку ихъ ховаючи, выдалъ на нихъ готовыми грошми и сукны Лунскими, чинить копь 44 грошей 48.

Къ тому жъ положили, иже ховалъ такъ же на томъ замку осьмъ шпекговъ, каждому зособна на рокъ давалъ по грошей копь 4, сукна Лунского тремъ челоуѣкомъ по три локти, каждый локоть по грошей двадцати четыре, сукна кгерличного петма челоуѣкомъ по шести локоть, каждый локоть по грошей шести, выдалъ за чотыри годы за рокъ 67, 68, 69, 70, усею сумою копь 154 грошей 24.

Шпекгомъ Московскимъ, которыхъ за росказаньемъ его королевское милости листовнымъ для взетья вшелякое вѣдомости зъ земли Московского мѣль, чолоуѣкомъ чотырма за рокъ шестдесять семый, 68, 69 и 70, выдалъ на нихъ на каждого на рокъ по три золотыхъ черменныхъ, чинить сумою копь 33 грошей 36.

Еще зъ нихъ каждому на рокъ по чотыри талары, чинить копь двадцать осьмъ грошей деветь пенезей 6. — А особливе въ року 69 копь 18.

Сукна Лунского по чотыри локти, каждый локоть по грошей двадцать чотыри, чинить копь двадцать 2 грошей 36; перцу фунтовъ по шести, то есть фунтовъ 24, каждый по грошей 15, чинить сумою копь 6; имберу фунтовъ на рокъ по 6, то есть фунтовъ двадцать 4, каждый по копь, чинить копь 24.

Мушикомъ пограничнымъ Московскимъ, отъ которыхъ уборзде шпекри въ вездѣ досегаютъ, рознымъ людемъ у тыхъ чотырехъ годахъ выдалъ, чинить копь 40

грошей 5; ножовъ Угорскихъ паръ 48, каждая по грошей 4, чинить копь три грошей 12.

Въ року шестдесять семомъ, кдымъ былъ за росказаньемъ его королевское милости листовномъ на мѣстцу князя Романа польнымъ гетманомъ, на розныхъ мѣйствахъ самъ справилъ на шпекги, вожи и козаки, посылаючи ихъ подъ дорогу, для доставанья езыковъ, выдалъ копь 180.

На будованье въ замку Оршанскомъ у дворѣ, на поправенье шпихлеровъ, пивницъ, свѣтлицъ, кѣтей, столъ и иншее розное потребы выдалъ копь 25.

Особливе роздалъ въ тыхъ рокахъ шестдесять семомъ, 68, 69 и 70 козакомъ, шпекгомъ, вожомъ и пушкаромъ жита своего властного бочокъ 200, каждая бочка по грошей петдесять, чинить копь 166.

На розные посланцы свои, которыхъ посылалъ до его королевское милости до Кныщина, до Варшавы, Люблина и Петрикова и до его милости пана Григорья Ходкевича, пана Виленского, гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Городенского и Могилевского до Городна, на Подляшье до имѣней его милости и на Русь, и до его милости князя Романа, гетмана дворного, на розные мѣйсты, часы многими розными, у року 67 выдалъ копь грошей 30.

Въ року 68 на таковыя жъ по-

требы выдалъ, чинить копъ 42, грошей 2.

Въ року 69, также на таковыеже потребности, чинить копъ 80.

Въ року 70 также на посланцы его королевское милости и до ихъ милости пановъ гетмановъ, часы разными выдалъ копъ 54, особенно положилъ на посланцы до Смоленска, которыхъ посылалъ у пильныхъ потребахъ его королевское милости и земскихъ, выдалъ на нихъ въ року 67 копъ 5 грошей 15; въ року, шестьдесятъ осмомъ копъ 2 грошей 29; въ року шестьдесятъ 9—копъ 13, грошей 2; въ року 70 такъ же на таковыеже потребности выдалъ копъ 6, грошей 48.

Еще особенно на посланцы воеводы Смоленского, которые зъ Смоленска до Орши часы разными приѣзжали, за чотыри годы 67, 68, 69, 70 и на каждый годъ по гроши копъ 12, чинить копъ 48.

Того всего выданья сумою чинить копъ 7,042 грошей 52.

На которую сумму пенезей за листомъ его милости пана Виленского, гетмана найвышшого, въ року 68 отъ бирчихъ повѣту Оршанского князя Тимофея Соколенского а пана Григорья Подберезского взялъ копъ 810; въ року 69, отъ тыхъ же бирчихъ повѣту Оршанского принялъ копъ 255 грошей 7.

То есче заставаеъ его милости винно копъ 5,977 грошей 45.

А надто далъ тежъ того справу, ижъ кромя тоее сумы пѣнезей вышейпомененое у тыхъ же рокахъ 67, 68, 69 и 70, кды у томъ

краю зъ допущенья Божского на людъ живностью голодъ не малый былъ, звлаща ижъ тыхъ часѣхъ послы великіе его королевское милости и Московскіе гонцы и розмѣны частые были и самъ мѣшкаючи уставичне на томъ замку хлѣбъ усякую живность на себе и про кони купуючи, выдалъ копъ 2,000.

То пустилъ на волю и ласку его королевское милости. Рука Ивана Зарѣцкого: Иванъ Зарѣцкій, его королевское милости скарбный, рука властная.

Року 1571 Сентебра 24, на тотъ рахунокъ указано заплаты копъ 500 Литовскихъ. Янъ Варпаховскій.

Року 72 Августа пятого, черезъ пана Варпаховского указано за листомъ его милости пана подскарбега зъ Меречу взяти заплату тое о сумы 500; року 1575 Января 19 на тотъ рахунокъ указано заплаты Литовскихъ копъ тисечу. Янъ Варпаховскій.

Квитъ Юрья Петкевича до поборцы:

Врожоному пану брату и приятелю моему милому, ку мнѣ зычливие ласкавому, его милости пану Богушу Олексеевичу Сколку, хоружому и бирчому повѣту Оршанского, Юрій Петкевичъ, зъ Божей ласки бискупъ Жамоицкій, поборца головный у великомъ княвствѣ Литовскомъ. Даю вашей милости вѣдать, ижъ остало естъ винно въ скарбѣ земскомъ заслужоного еще въ року 68 старосты Оршанского,

ротмистра короля его милости его милости пана Филона Кмиты Чорнобыльскаго, то есть копъ триста осьмдесятъ двѣ копѣ и грошей двадцать осмь, пенезей пять. Ажъ на сесь часъ здѣ въ скарбѣ земскомъ пенезей жадныхъ нѣтъ. Съ тыхъ причинъ отсылаю ку вашей милости товарища роты его милости пана Волка, а такъ прошу и напоминаю вашей милости, абысь ваша милость пенезей тыхъ, которые теперъ выбирати рачишь совитость поконевскихъ. Тому то товаришу его милости пану Матѣю Волку, двѣстѣ копъ грошей далъ и заплатилъ, а остатокъ тыхъ пенезей зѣ скарбу зем-

скаго его милости плачно, а на тую двѣстѣ копъ грошей озми ваша милость отъ него квитъ, который за симъ листомъ моимъ приличбѣ вашей милости въ скарбѣ за готовые пенези принять будетъ. А съ тымъ се братерской пріязни вашей милости залецамъ. Данъ зѣ Вильни, року 69 мѣсеца Мая 14 дня. Вашей милости зычливый Юрей Петкевичъ, бискупъ Жолюцкій.

Хранится тамъ же. На оборотѣ: Перепись рахунку зѣ реестру скарбнаго отъ его милости пана Войны, подскарбега земскаго великаго князства Литовскаго, мѣ старостѣ Оршанскому даного.

73.

1583 г. 8 Января. Свидѣтельство вознаго объ истязаніяхъ, посредствомъ наленія свѣчанъ, совершенныхъ Жидами надъ Слонимскимъ мѣщаниномъ Василіемъ Ивановичемъ, по подозрѣнію его въ убійствѣ двухъ жидовъ.

Року 1583, мѣсеца Генваря 8 дня. Передо мною Петромъ Нарбутомъ, судьей, Михаломъ Яцнычомъ, додсудкомъ, а Даниломъ Хребтовичомъ, писаромъ, врядники земскими повѣту Слонимскаго, на рокохъ судовыхъ земскихъ о Трехъ-Кроляхъ свята Римскаго, водлугъ порядку статутаго, за оповѣданьемъ земенина господарскаго повѣту Слонимскаго пана Рафала Ованасовича зѣ Бусефы, — ставшы очевисто возный повѣту Слонимскаго Щасный Михновичъ зѣ Репничъ, ку записанью до книгъ земскихъ Слонимскихъ тыми словы

созналъ: ижъ дей будучи мнѣ, возному, отъ его милости пана Григорья Воловича, кашталяна Новгородскаго, старосты Слонимскаго, зѣ уряду приданымъ, очевисто Жидомъ Маеру Аврамовичу а Гейшелю Мардухаевичу зѣ Малча, ку прислуханью, штобы на кого вьзень ихъ именемъ Василій Ивановичъ, котораго дей панъ Рафалъ вышменованый, зѣ розсудку пріятелей своихъ на то первѣй того высажонныхъ, за присегою семи Жыдовъ, о замордованье Жыдовъ двухъ, Якуба Гейшеловича зѣ Малча а Герша Давыдовича зѣ Шере-

шова, якобы ихъ тотъ Василій замордовати мѣлъ, имъ Жыдомъ выданъ. А они его на муку давали, за писаньемъ листу господарского до его милости пана Новгородского, гдѣ написано стоитъ: абы его на муку выдано Жыдомъ, для вѣдомости о тѣлѣхъ забитыхъ Жыдовъ и о маетностяхъ ихъ. Ино дей въ року теперъ идучомъ 82, мѣсеца Декабря 10 дня въ Понедѣлокъ, а на тотъ часъ при мнѣ возномъ стороною были шляхта люди добрые, земляне господарскіе повѣту Слонимского Янъ Павловичъ Кюдича Зодгиновичъ а Янъ Войтеховичъ. Ино дей тотъ вязень, Василій Ивановичъ, тутъ, въ мѣстѣ господарскомъ Слонимскомъ, кгда былъ, подъ мостомъ на оболоню, межы двѣма рѣками Щарею и Сорокою, черезъ мистра три кротъ мучонъ. Тогда, за кождымъ разомъ паленьемъ тѣла его свѣчами, яко се самъ до того замордованья не зналъ такъ ни на кого иного, абы были тому винни, не волаъ, только тое кгда ему Жыдова мовила: «а чомусь дей первѣ безъ муки на пана своего волаъ», тогда тотъ вязень повѣдилъ, штомъ дей колверъ повѣдилъ, томъ дей все змышлялъ за намовою Жыда Гейшеля, бо мя обѣдалъ вольно пустить. А потомъ, коли его знову шиною мучить хотѣли, тогда тотъ Жыдъ Гейшель, стоечы водлѣ того вязня змучоного, мовилъ до него: «уже ты больше мучить не кажу, одно мовъ — тые слова, яко и до муки визнавалъ

на пана своего.» На што дей змучоный рекъ: «если дей мене больше мучить не кажешъ, теды дей тебе повѣмъ, штомъ и первѣй передъ мукою сегодня и передъ тымъ въ замку будучы казалъ.» Жыдъ Гейшель мовилъ: «будь дей певенъ, ижъ те далѣ мучити не велю; одно повѣдъ — правду, яко и первѣй на пана своего, мовилъ.» Тотъ везень повѣдилъ: «слуги дей пана моего и самъ панъ мой того замордованья причиною есть.» За тымъ дей пріятели пана Рафаловы, а меновите панъ Иванъ Михайловичъ Пацына до Жыдовъ мовилъ: «ижъ дей тотъ вязень за трикrotnымъ мученьемъ отъ мистра ничего не зналъ, а теперъ, въ надѣю тыхъ вашихъ обѣтницъ, кромъ муки леда што мовить; про то дей нехай будетъ знову, зъ стороны пана Рафаловы, мучонъ. Держъ дей о невинности пана Рафаловой, ижъ яко на муцѣ теперешней, такъ и потомъ ничего, яко на человекѣ невинного, волаъ не буде.» Але Жыдова, не слушаючы того, разаръ его сами розвезавши, на мостъ, ку страценю подъ шибеницу, кату привести и остаточное каранье, кгда надъ нимъ выконать и стять его казали. А мистръ то хотечи тому вчинить досыть и его разобравши, сокеру въ руки взялъ. Лечъ тотъ вязень въ томъ часѣ просилъ мистра, абы ему трохо отдохнуть далъ; и вжо змучоный, до себе пришедши, помененый вязень повѣдилъ: «кгда жъ де вижу, ижъ горломъ уже, надъ обѣт-

ницу жыдовскую, каранъ быти маю; теды, дей яко се Бога Сотворителя своего бою, и горло дей мое въ рукахъ вашихъ жыдовскихъ есть, — што хочечи, то чыньте надо мною—стинайте, або тѣло мое огнемъ палете, але штомъ дей колвекъ на пана своего и на слуги его безъ муки, за намовою вашою, мовилъ, тогды дей то за обѣтницами вашими жыдовскими неправдиве на пана своего и на слуги его мовилъ; але дей яко панъ мой, такъ слуги его, ани я самъ тому замордованью Жыдовъ двухъ не есть винни, ани на кого иного о томъ не вѣмъ». А скоро вымовилъ, теды Жыдова, вчинивши тихую намову съ паномъ Холмовскимъ, который

зъ стороны ихъ речи ихъ попиралъ, его тратить не казали, але съ пляцу засъ его до мѣста повели, мовечы: ижъ дей его до короля поведемъ.

Которос оповѣданье пана Рафалово и сознанье возного до книгъ справъ судовыхъ земскихъ вписати есмо велѣли; на што и выписъ подъ печатми нашими и съ подписомъ руки писарское пану Рафалу данъ есть. Писанъ у Слонимѣ.

Изъ актовъ книги Слонимскаго Земскаго Суда за 1583 г. л. 26—28, хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ. Содержаніе этого документа напечатано въ 12 № «Вил. Вѣст.» за 1866 г.

74.

1583 г. Мытная книга (вторая *) половина).

Мѣсць Апрель. **)

День 1 Апрѣля.

Степанъ Демидовичъ, мѣщанинъ Берестейскій съ Познаня мѣлъ товаръ свой: шапокъ метлевыхъ копъ 10, шацовано копъ 20; шапокъ фольдровыхъ копъ 10, шацовано за копы 24; цыбульного насѣнья камень, шацовано за копы 3; насѣнья моркви камень 1, шацовано за копу, 1, 36 грошей; цвилиху штучокъ 8, шацовано за копъ 5, грошей 20; рубковъ простыхъ 5, шацовано за копы 2; сукна караеи поставъ 1, отъ то-

го грошей 4, пѣнези 2; полотна коленского штукъ 2, за копы 4; потали штукъ 2, шацовано за копы 4; ножовъ розныхъ, за копъ 5; ирхи куроковъ бѣлыхъ 100, за копъ 5; а зеркаль гапликовъ и шпилекъ, за копы 2, грошей 26. Отъ того пришло нового мыта копъ 3, грошей 15, пѣнезей 5. Далъ копы 3, грошей 8. Ласки грошей 7, пѣнезей 5. А на старое мыто вольность маеть.

День 1 Апрѣля.

Мартинъ Ильяшевичъ, мѣщанинъ Берестейскій, съ Познаня

*) Первая половина помѣщена въ третьемъ томѣ.

***) Съ боку помѣнено: *мыто новое*.

мѣлъ товаръ свой: шапокъ фолдровыхъ копъ 14, за копъ 33, грошей 36; шапокъ метлевыхъ копъ 14, за копъ 28; ножевъ Свидницкихъ за копъ 2; сукна Лязбарского, яко кгерлица, поставъ грошей полъ 2; сукна Муравского поставовъ 2; сукна каразеи поставовъ 16 по грошей 4, пѣнези 2. Отъ того пришло копъ 4, гроши 3; далъ копъ 3, грошей 50. Ласки грошей 10, 3 пенязей. А на старое мыто вольность маеть.

День 2 Апрѣля.

Демьянъ Карповичъ, мечникъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ товаръ свой съ Польски, зъ Ильжи: желѣза возовъ 16, поступило отъ каждого на грошей 1, далъ грошей 16. А на старое мыто вольность маеть.

День 4 Апрѣля.

Петръ Куроптичъ, мѣщанинъ Берестейскій, зъ Ильжи мѣлъ желѣза возовъ 20, отъ каждого по грошу 1, далъ грошей 20. А на старое мыто вольность маеть.

День 6 Апрѣля.

Михно Сомичичъ, мѣщанинъ Берестейскій, зъ Ильжи мѣлъ желѣза возовъ 9, отъ каждого воза по грошу 1, далъ грошей 9. А старое мыто особливе платилъ.

День 6 Апрѣля.

Иванъ Тимоѣевичъ, мѣщанинъ Берестейскій, зъ Ильжи мѣлъ товаръ свой: горщковъ возъ 1, неполный, щацовано за копъ 3, гро-

шей 12, далъ грошей 20. А старое мыто не пришлось и вольность маеть.

День 12 Апрѣля.

Степанъ Пантюшичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ товаръ свой до Решова: ремень работы римарское за копъ 12. Отъ того пришло грошей 30, и далъ грошей 30. А на старое мыто вольность маеть; возъ его 1.

День 17 Апрѣля.

Миско Раковичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Кгданска лою шмальцованого у двухъ бочкахъ селедевахъ каменей 14, отъ кожного камня по грошей 2, пѣнезей 5, того чинить грошей 35, и далъ грошей 35. А на старое мыто вольность маеть. Возъ его 1.

День 18 Апрѣля.

Степанъ Петошичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Кгданска лою шмалцованого у 6 бочкахъ сольныхъ камней 60, отъ кожного по грошей 2, пѣнезей 5, того чинить копъ 2, грошей 30, и далъ копъ 2, 30 грошей. А на старое мыто вольность маеть, возовъ его 3.

День 18 Апрѣля.

Демидъ Гапоновичъ, мѣщанинъ Берестейскій, подданный бискупій, мѣлъ товаръ свой до Кгданска лою шмальцованого у 4-хъ бочкахъ и у маленькомъ кружечку каменей 38, отъ кожного по грошей 2, пѣнезей 5, того чинить копу 1, грошей 35, далъ копу 1,

35 грошей. А старое мыто особливе платилъ; воровъ его 2.

День 21 Апрелья.

Гриць Мартишковичъ и Андрей Дробышковъ съ Холма мѣли соли малое толпястое комяжокъ 6, въ нихъ тысячей 300, отъ того пришло и дали копу 1, 45 грошей. А старое мыто особливе платили.

День 21 Апрелья.

Сергѣй Кгейбичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Кгданска товаръ свой: радень копъ 2, отъ каждого радна водлугъ уставы по пѣнезей 2; мяса свиного полтей 2, по грошей полъ 2. Отъ того пришло грошей 27, далъ грошей 26, а не додалъ грошъ 1. А на старое мыто вольность маеть. Воровъ его 2.

День 26 Апрелья.

Матысъ Барциковскій, мѣщанинъ Берестейскій, съ Подгорья мѣлъ вина полкуфковъ 4, отъ каждого устава по грошей 36, отъ того пришло копъ 2, грошей 24, далъ копы 2, 24 грошей. А на старое мыто вольность маеть.

Большей въ томъ мѣсецу ничего не было.

Мѣсець Май.

День 3 Мая.

Павель Григоревичъ, Случанинъ, мѣлъ зъ Люблина черезъ Шмойла Лазаровича, жида Берестейского, китайки розное локоть 108, шацовано за копъ 14. Отъ того пришло грошей 35, дано грошей 33, ласки

гроши 2. А старое мыто особливе платилъ.

День 3 Мая.

Его милость панъ Мартинъ Вовчко, ловчій земли Холмское, мѣлъ при збожью своемъ на комязѣ соли привезеное до Берестья бочокъ невеликихъ 20. Отъ того огуломъ дано за новое и старое мыто копъ 2.

День 3 Мая.

Акгуштынъ Шпаковичъ, мѣщанинъ Берестейскій, съ Подгорья мѣлъ вина полкуфковъ 6, устава по грошей 36. Отъ того пришло копъ 3, грошей 36, далъ копъ 3, 36 грошей. А на старое мыто вольность маеть.

День 4 Мая.

Омельянъ Романовичъ, гайдукъ, мѣлъ съ Подгорья вина полкуфковъ 4, отъ каждого по грошей 36. Отъ того пришло копъ 2, грошей 24, далъ копъ 2, 24 грошей. А на старое мыто вольность маеть.

День 4 Мая.

Панасъ Сергуновичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Кгданска радень 80, устава отъ каждого по пѣнезей 2; лою шмальцованого у бочульцѣ каменей 8, по грошей 2, пѣнезей 5; мяса свиного полтей 4, отъ каждого по грошей полъ 2; воску каменей 3, отъ каждого по грошей 12 нового. Отъ того пришло копа 1, грошей 18, далъ копу 1, 18 грошей. А на старое мыто вольность, окромъ воску. Воровъ его 2.

День 4 Мая.

Гаврило Паненька, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Кгданска воску каменей 52, зъ заграничья зъ Ратна прикупленого и привезенного до Берестья, отъ кожного камня водлугъ постановенья зъ нимъ учиненного по грошей 10. Онъ же мѣлъ мяса свиного полтей 100, отъ кожного по грошей 1½. Отъ того пришло нового копѣ 11, грошей 10, далъ копѣ 11, 10 грошей. А на старое мыто, окромъ воску, вольность маеть. Вовъ его 4.

День 5 Мая.

Олешко, Кобринецъ, мѣлъ до Берестья привозное зъ заграничья соли малое толпястое комяжки 2, въ нихъ тысячей 100, пришло и далъ грошей 35. А старое мыто особливе платилъ.

День 5 Мая.

Прокопъ Петраховичъ, Кобринецъ, мѣлъ зъ заграничья соли малое толпястое комяжки 2, въ нихъ сто тысячъ, отъ того пришло и далъ грошей 35. А старое мыто особливе платилъ.

День 5 Мая.

Иванъ Кудиновичъ и Наумъ Устименя, Любомци, мѣли соли малое толпястое комяжокъ 4, въ нихъ тысячей 200, отъ того пришло и дали копу 1, грошей 10. А старое мыто особливе платили.

День 6 Мая.

Васко Шандзевичъ, Кобринецъ, мѣлъ съ Польски скленицъ воровъ помя 2, шацовано за копѣ 20, далъ

20 грошей. А старое мыто не пришлося.

День 6 Мая.

Иванъ Горѣлковичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Ильжи хмѣлю каменей 10, отъ кожного камня по грошей полъ 2; а мяса свиного полтей 15, отъ кожного по грошей полъ 2, отъ того пришло грошей 37, пѣнезей 5, далъ грошей 37, а не додалъ пѣнезей 5. А на старое мыто вольность маеть, возъ его 1.

День 6 Мая.

Калихъ Оноцевичъ, Берестянинъ, подданный бискупій, мѣлъ зъ заграничья зъ Ильжи скленицъ воровъ 2, шацовано за копѣ 10, отъ того пришло грошей 25, далъ грошей 25. А старое мыто непришлося.

День 9 Мая.

Лейзеръ Якубовичъ Фуксъ, жидъ Берестейскій, мѣлъ товаръ свой до Люблина скуръ дубленыхъ 20, отъ кожного водлугъ уставы по грошей 3, отъ того пришло копа 1, далъ копу 1. А на старое мыто вольность маеть.

День 9 Мая.

Станиславъ Кельчевскій, аптекаръ и мѣщанинъ Любельскій, мѣлъ до Вильны зъ Люблина вина полкуфковъ 20, отъ кожного по грошей 36, отъ того пришло копѣ 4, пѣнезей 48, далъ копѣ 4, 48 грошей. А старое мыто особливе платилъ; возъ, фуръ 2, волковцнина по гроши 8, а его воровъ 2.

День 9 Мая.

Иванъ Череповичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ зъ Ломзы меду прѣсного бочокъ 5, отъ каждого устава по грошей 12. Отъ того пришло копа 1 и далъ копу 1. А на старое мыто вольность маеть.

День 10 Мая.

Потапъ Ильяшевичъ Сорока мѣлъ съ Польски до Вильны горщковъ возовъ 1, шацовано за копъ 4, далъ грошей 10. А старое мыто не пришлось.

День 10 Мая.

Чишъ Лециковичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ съ Польски до Вильны горщковъ возовъ 2, шацовано за копъ 8. Отъ того пришло нового грошей 8, и далъ грошей 8. А старое мыто не пришлось.

День 10 Мая.

Левко Бендетовичъ, жидъ Берестейскій, мѣлъ до Янова воску каменей 10!, отъ каждого устава грошей 12; а лою шмальцованого каменей 5, отъ каждого по грошей полъ 3; а тимцовъ 54, отъ каждого водлугъ уставы по пенезей 6; отъ того всего пришло копъ 2, грошей 44, пенезей 9, дано копъ 2, 44 грошей, а не додалъ пѣнезей 9. А на старое мыто вольность маеть, окромъ восковничого.

День 13 Мая.

Еско Ивановичъ, Пинчукъ, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна сукна зеленокгорского поставовъ 26, отъ каждого водлугъ уставы по грошей 4, пѣнезей 2. Отъ того пришло ко-

па 1, грошей 49, пѣнезей 2, далъ копу 1, грошей 47, ласки грошей 22 пѣнезей. А старое мыто особливе платилъ у Пинску копу 1, 18 грошей; возъ его 1.

День 13 Мая.

Масюкъ Ивановичъ, Пинчукъ, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна шапокъ фолдровыхъ копъ полъ 2, шацовано за копъ 3, отъ того пришло и далъ грошей 7, пѣнезей 5. А старое мыта въ старомъ мытѣ доложено.

День 17 Мая.

Степанъ Петошичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ товаръ свой зъ Кгданска кроликовъ 2000 и $\frac{1}{2}$, шацовано за копъ 30; а селедцовъ бочокъ 3, отъ каждого устава по грошей 5. Отъ того пришло копъ 1, грошей 30, далъ копъ 1, 30 грошей. А на старое мыто вольность маеть.

День 17 Мая.

Демидъ Гапоновичъ, Берестянинъ, подданный бискупій, мѣлъ зъ Кгданска селедцовъ бочокъ 5, далъ грошей 25. А старое мыто особливе платилъ.

День 17 Мая.

Юда Шилимовичъ, жидъ Берестейскій, мѣлъ зъ Гнѣзна товаръ свой шапокъ фолдровыхъ копъ 3, за копъ 7, грошей 12; шапокъ метлевыхъ копъ 2, шацовано за копъ 4; сукна Швебединского и зеленокгорского поставовъ 7, отъ каждого по грошей 4, пѣнези 2; полотна чорного штучки 2, за копу

1; бархану штучокъ 2, за копъ 2; полотно Кглокговского штучокъ 25 за копъ 10; потали штукъ 2 за копъ 4; ножевъ Свидницкихъ и иныхъ посполитыхъ за копъ 20, рубковъ простыхъ за копъ 4; а картъ, рукавицъ, замочковъ, гапниковъ, стуговъ, звонковъ, гребеней, зеркалъ, поесовъ цетковатыхъ и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копъ 10. Отъ того пришло копъ 2, грошей 34, пѣнезей 9, далъ копъ 2, гроши 30, ласки грошей 4, пѣнезей 9. А на старое мыто вольность маеть.

День 17 Мая.

Носанъ Турчинъ, жидъ Берестейскій, мѣлъ зъ Гнѣзна товаръ свой шапокъ фолдровыхъ копъ 2, шацовано за копъ 4, грошей 48; а метлевыхъ шапокъ копъ 2 за копъ 4; полотно Кглокговского штучокъ 7 за копъ 3; ножевъ Свидницкихъ за копъ полъ 3; а поесовъ цетковатыхъ, щотокъ, гапниковъ и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копъ 2. Отъ того пришло грошей 40, пенезей 7½, далъ грошей 40; ласки пенезей 7½. А на старое мыто вольность маеть.

День 17 Мая.

Демьянъ Карповичъ, мѣщанинъ Берестейскій, зъ Ильжи мѣлъ склеицъ возъ 1, шацовано за копъ 5; желѣза возовъ 8½, отъ каждого по грошу 1; отъ того пришло грошей 21. А на старое мыто вольность маеть.

День 17 Мая.

Мартинъ Сорока, мѣщанинъ Бе-

рестейскій, мѣлъ зъ Ильжи желѣза возовъ 40, отъ каждого по грошу 1, и далъ грошей 40. А на старое мыто вольность маеть.

День 17 Мая.

Федоръ Крупка, мѣщанинъ Пинскій, мѣлъ зъ Гнѣзна до Пинска товаръ свой, то есть: сукна Лунского нѣмецкого поставовъ 5, отъ каждого грошей 9, пѣнезей 2; сукна каразеи поставовъ 8; сукна Муравского поставовъ 12; сукна Швединского поставовъ 8; сукна Ганского поставовъ 2; отъ каждого грошей 4, пѣнезей 2; косъ 1000, шацовано за копъ 50; ножевъ цындаловыхъ и картъ за копъ полъ 4, потали штукъ 2, за копъ 4. Отъ того пришло копъ 5, грошей 15, пѣнезей 7½; далъ копъ 5; ласки грошей 15, 7½ пѣнезей; возовъ его 3.

День 17 Мая.

Масюкъ Борисейковичъ, Пинчукъ, мѣлъ зъ Гнѣзна товаръ свой сукна каразеи поставовъ 10, отъ каждого грошей 4, пѣнезей 2; а ножевъ подлыхъ съ фарбованными окладными тахеровъ 17, за грошей 72. Отъ того пришло грошей 45, далъ грошей 43; ласки грошей 2. То онъ на возѣхъ при товарѣ жидовскомъ.

День 17 Мая.

Куней Васковичъ, кушнеръ, мѣщанинъ Берестейскій, зъ Ильжи мѣлъ желѣза возовъ 21, отъ каждого по грошу 1, а горщковъ возъ 1, шацовано за копъ 4. Отъ того пришло грошей 31, далъ грошей

30; ласки грошъ 1. А на старое мыто вольность маеть.

День 17 Мая.

Яцко Нисановичъ, жидъ Пинскій, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна до Пинска: сукна Муравского поставовъ 11; сукна Швобединского поставовъ 6, по грошей 4, пѣнезей 2; сукна Кглокговского поставовъ 2, по грошей полъ 2; сукна зеленоргского поставовъ 3; сукна каразеи поставовъ 1, по грошей 4, пѣнезей 2; сукна кгерлицы поставовъ 5 по грошей полъ 2; шапокъ фолдровыхъ копь 2, за копь 2, грошей 12; полотно Кглокговского штукъ 6, за копь 2, грошей 24; а ножовъ Свидницкихъ, картъ, лихтаровъ малыхъ и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копь 6. Отъ того пришло копь 2, грошей 20; далъ копь 2, грошей 6, ласки грошей 6, 7 пѣнезей.—Возъ его 1.

День 17 Мая.

Нисанъ Лазаровичъ, жидъ Пинскій, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна: сукна Муравского поставовъ 6; сукна Ганского поставовъ 4; сукна Швобединского поставовъ 4; сукна зеленоргского поставовъ 3; сукна каразеи поставовъ 1; отъ каждого по грошей 4, пѣнезей 2; сукна кгерлицы поставовъ 5, отъ каждого по грошей полъ 2; шапокъ фолдровыхъ копь 2, шацовано за копь 4, грошей 48; а картъ и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копь 4, отъ того пришло копа 1, грошей 45, пѣнезей 1; далъ копу 1, грошей 42, а не далъ грошей 3, 1

пѣнезь. Возъ 1; фурманскихъ съ першое руки у Пинску далъ.

День 17 Мая.

Яковъ Аврамовичъ, жидъ Пинскій, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна, до Пинска, то есть: сукна Муравского поставовъ 14; сукна Швобединского поставовъ 12; сукна зеленоргского поставовъ 15; сукна Ганского поставовъ 3; сукна каразеи поставовъ 3, отъ каждого по грошей 4, пѣнезей 2; сукна Кгурского и кгерлицы поставовъ, 15 по грошей 1½; сукна Лунского нѣмецкого поставовъ 2, по грошей 9, пѣнезей 2; шапокъ фолдровыхъ копь 4 за копь 9, грошей 36; шапокъ метлевыхъ копь 3 за копь 6; бархану простого штучка за копу 1; мухояру нѣмецкого штучокъ 4 за копь 6; а ножовъ Свидницкихъ и иныхъ посполитыхъ за копь 8; цвилуху штучокъ 4 за копь 2, грошей 36; мѣдницъ 5 за копь 2; а дроту, гапниковъ, гребеней и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копь 5; отъ того пришло копь 5, грошей 40, пѣнезей 8; далъ копь 5, грошей 24, а не далъ грошей 14, 8 пѣнезей.—Возовъ 3; фурманскихъ у Пинску дано съ першое руки.

День 17 Мая.

Гелель Лазаровичъ, жидъ Пинскій, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна до Пинска: сукна Муравского поставовъ 12; сукна Швобединского поставовъ 7; сукна зеленоргского поставовъ 10; сукна каразеи поставовъ 7; сукна Ганского поставовъ 2; сукна Кглокговского и кгер-

лицы поставовъ 8; шапокъ фолдровыхъ копъ $3\frac{1}{2}$ за копъ 8, грошей 24; косъ 500 шацовано за копъ 25; ножевъ Свидницкихъ, бѣли, гапликовъ, картъ и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копъ 6; мухояру нѣмецкого штучки 3 за копъ 4, грошей 30; сукна Лунского нѣмецкого поставовъ 2; отъ того пришло нового копъ 4, грошей 59, пѣнезей $7\frac{1}{2}$, далъ копъ 4, грошей 48; ласки грошей 11, $7\frac{1}{2}$ пѣнезей. — Возовъ 3; фурманскихъ съ первое руки у Пинску далъ.

День 17 Мая.

Аврамъ Хомичъ, жидъ Пинскій, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна до Пинска: сукна Муравского поставовъ 15; сукна каразеи поставовъ 3; сукна Швебединского поставовъ 8; сукна зеленокгорского поставовъ 11; сукна Ганского поставовъ 2; сукна Кглокговского и кгерлицы поставовъ 6; сукна Лунского нѣмецкого поставъ 1, шапокъ фолдровыхъ копъ 3, за копъ 7, грошей 12; а метлевыхъ шапокъ копъ 2, за копъ 4; полотна коленского штукъ 10 за копъ 8; шефрану фунтовъ 4, устава по грошей полъ 4 отъ каждого; гвоздиковъ фунтовъ 2, устава по пѣнезей $7\frac{1}{2}$; а ножевъ Свидницкихъ и пасовскихъ, картъ, гапликовъ, и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копъ 8. Отъ того пришло копъ 4, грошей 55, пѣнезей 5; далъ копъ 4, грошей 40; ласки грошей 15, 5 пѣнезей. Возовъ 3; фурманскихъ съ первое руки у Пинску дано.

День 17 Мая.

Рубинъ Лазаровичъ, жидъ Пинскій, мѣлъ товаръ свой зъ Гнѣзна до Пинска, то есть: сукна Муравского поставовъ 20; сукна каразеи поставовъ 3; сукна Швебединского поставовъ 20; сукна зеленокгорского поставовъ 12; сукна Кглокговского и кгерлицы поставовъ 65; сукна Ганского поставовъ 4, полотна коленского штукъ 11, за копъ 22; цвилеху штукъ 3 за копъ 2; полотна Кглокговского штучокъ 9, за копъ 4; китайки локоть 60, за копъ 8; инберу камень 1, отъ того грошей 16; гвоздиковъ фунтовъ 3, отъ каждого по пенезей $7\frac{1}{2}$, шефрану фунтовъ 3, отъ каждого по грошей полъ 4; микдаловъ камень 1, шацовано за копъ 3; цукру конару фунтовъ 12, отъ того грошей 1; кмену камень 1, отъ того грошей полъ 2; цынамону фунтовъ 2, отъ каждого по пенезей $7\frac{1}{2}$; квѣту мушкатового фунтъ 1, отъ того пѣнезей $7\frac{1}{2}$; потали штучка 1 за копъ 2; а ножевъ Свидницкихъ, картъ и иныхъ дробныхъ крамныхъ речей за копъ 8; шапокъ фолдровыхъ копъ 3 за копъ 7, грошей 12; а метлевыхъ шапокъ копъ полъ 2, за копъ 3; цыну каменей 5 за копъ 10; мѣди горѣлое каменей полъ 3 за копъ 2, грошей 30. Отъ того пришло копъ 9, грошей 18, пѣнезей $\frac{1}{2}$; далъ копъ 9; ласки грошей 18, $\frac{1}{2}$ пѣнезей. Возовъ 4; фурманскихъ съ первое руки у Пинску дано.

День 18 Мая.

Сергѣй Кгейбичъ, мѣщанинъ

Берестейскій, мѣлъ во Кгданска се-ледцовъ бочокъ 2, отъ каждой по грошей 5; а кроликовъ 2000, шацовано за копь 24; отъ того пришло копа 1; грошей 10, далъ копу 1. А на старое мыто вольность маеть.

День 19 Мая.

Федко Мартишковичъ съ Холма мѣлъ соли малое толпястое комяжковъ 5; въ нихъ тысячей 250, отъ того пришло копа 1, грошей 27, пенезей 5; далъ копу 1, грошей 25, а не далъ гроши 2, 5 пенезей. А старое мыто особливе платиль.

День 25 Мая.

Сидоръ Котовичъ зъ Ратна мѣлъ соли малое толпястое комяжковъ 2, въ нихъ 1100, далъ грошей 35. А старое мыто особливе платиль.

День 26 Мая.

Патей Головичъ, кушнеръ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ до Раевищъ кожуховъ бараньихъ подлыхъ 7, шацовано за копь 4, отъ того пришло и далъ грошей 10. А на старое мыто вольность маеть.

День 26 Мая.

Карпъ Мицевичъ, мѣщанинъ Берестейскій, мѣлъ зъ Ильжи скленицъ возъ 1, шацовано за копь 5, а горщковъ возъ 1, шацовано за копь 4; отъ того пришло грошей 22, пенезей 5; далъ грошей 22, а не далъ пенезей 5. А старое мыто не пришлось и вольность маеть.

Рейстръ сплаву водного въ року 1500 ош-десять третомъ.

Мыто новое и старое.

Мѣсець Апрель.

День 14 Апрѣля.

Панъ Адамъ Яновичъ Гайко, конюшій Городенскій, спустиль рѣкою Бугомъ на Вислу до Кгданска, черезъ служебника фактора своего, шляхетного Яна Собичевского на шкутѣ своей властной жита своего властного урожаю зъ имѣнья Збероговъ, лежачого у повѣтѣ Берестейскомъ, бочокъ 330 (бо невеликая шкута), которое жито, за присегою помененого фактора его, учиненою на коморѣ мытной Берестейской, не беручи мыта новоподвышеного, добровольне пропуцено, и старое мыто не пришлось отъ тое шкуты, бо не зъ заграничья. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 19 Апрѣля.

Панъ Миколай Вовчко Рокутей спустиль рѣкою Бугомъ до Кгданска черезъ фактора своего Валентого Скрышевского комягу 1, житомъ и пшеницею наладованую, зъ имѣнья своего Ровного, лежачого у повѣтѣ Холмскомъ; отъ того збожя мыто новоподвышеное не пришлось, за учиненемъ присеги помененого фактора, только отъ комяги старое мыто дано копь 3.— На то есть копея зъ листу и факторское сознаные.

День 19 Апрѣля.

Пани Ганна зъ Орлова Петро-

вая Вовчювая мѣла до Куданска черезъ фактора своего Мацка Гриба комягу 1, житомъ и пшеницею наладованую, зъ властного урожая фольварку имѣнья своего Плавницкого зъ Березна и зъ Гнѣшова, лежачихъ у повѣтѣ Холмскомъ, и за учиненъемъ присеги поменного фактора мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 23 Апрѣля.

Панъ Андрей Подгороденскій мѣлъ до Куданска дерева ползахчика, въ немъ уживовъ 21, то есть ванчосу сотъ 2½, а клепокъ сотъ 27½, тое все дерево менилъ быти выробленное въ лѣсѣ своемъ властивомъ, прислухаючого до имѣнья своего отчизного, Городенского, лежачого у повѣтѣ Холмскомъ; отъ которого дерева за показанъемъ минуты, съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ ему выданое, на учиненъе присеги его мыто новоподвышное не пришлось; еще онъ же мѣлъ на томъ деревѣ попелу лаштовъ 4 некупного, дарованого ему отъ пана Миколая Вовчка, выробленный въ лѣсѣ пана Вовчювомъ, на што онъ же самъ Подгороденскій присегу учинилъ на коморѣ мытной Берестейской, за чимъ мыта нового не платилъ; вѣдъ же старое мыто рахуючи водлугъ уставы отъ каждого ста клепокъ и ванчосу по грошей 8 пѣнезей, 7 а отъ комяги копъ 3, у-

сего сумою пришло копъ 4, грошей 55, пѣнезей 8; далъ копъ 4, грошей 26, а не далъ грошей 29, 8 пѣнезей. На то есть квитиъ сознанья его.

День 23 Апрѣля.

Панъ Войтехъ Трошка, стольникъ Холмскій, мѣлъ до Куданска черезъ фактора своего Матуса Квѣтоновского дерева уживовъ 20, то есть клепокъ сотъ 27, а васильковъ сотъ 3; тое все дерево помененный факторъ менилъ быти выробленное у властивыхъ лѣсѣхъ имѣней пана своего, лежачихъ у повѣтѣ Холмскомъ, то есть зъ Штуня, Подставья и Городна, на што оказалъ минути съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учиненое присеги своее, зачимъ мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто, рахуючи водлугъ уставы отъ кожного ста клепокъ по грошей 8, пѣнезей 7, а отъ ста васильковъ по грошей 12, всего того чинить копъ 4, грошей 30, пѣнезей 9; дано копъ 4, грошей 20, а не додалъ грошей 10, 9 пѣнезей. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 23 Апрѣля.

Миколай Трелъ, съ повѣту Холмского, мѣлъ до Куданска дерева купного уживовъ 7, то есть ванчосу сотъ 9; а клепокъ сотъ 3; отъ того пришло мыта новоподвышного, рахуючи водлугъ уставы отъ кожного ста клепокъ по грошей 30, а отъ ста ванчосу по грошей 24, всего сумою копъ 5, грошей 6, далъ

копей зъ листу и сознание факторское.

День 25 Апрелья.

Его милость вельможный панъ Андрей, кграбя на Тенчинъ, воевода Краковскій, староста Освѣцимскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Андрея Мшальского шкутъ 2, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней его милости дѣдизныхъ, лежащихъ у староствъ его милости Грубешовскомъ. А особливе черезъ другого фактора своего шляхетного Войтеха Попелжинского мѣлъ его милость комягъ 6, збожемъ наладованныхъ, съ тыхъ же помененныхъ фольварковъ его милости. Отъ которого збожья, за учиненьемъ присеги помененныхъ факторовъ, мыто новоподвышное не пришлось, только стародавное звыглое мыто старое Берестейское отъ тыхъ помененныхъ комягъ дано копъ 30. На то есть копей 2 зъ листовъ и сознание факторское.

День 25 Апрелья.

Янъ Вихтъ, Анкгелчикъ, мѣщанинъ Львовскій, мѣлъ до Кгданска черезъ сына своего Яна Вихта шкуту 1 невеликую, пшеницею наладованую, которое все было бочокъ 450, отъ кождое бочки водлугъ уставы рахуючи мыта новоподвышного по грошей 2, пришло копъ 15, далъ копъ 13, грошей 48; ласки копа 1, 12 грошей. А старого мыта отъ шкуты пришло и далъ тотъ Анкгельчикъ водлугъ уставы копъ 6.

День 25 Апрелья.

Аврамъ Шмойловичъ, жидъ Турейскій, мѣлъ до Кгданска черезъ швакгра своего Михеля Мойзешовича, жида Турейского, дерево ужиковъ 11, то есть клепокъ сотъ 12 а ванчосу сотъ 6. Отъ того пришло нового мыта копъ 8, грошей 24; далъ 8 копъ, а не додалъ грошей 24. А старого мыта пришло копъ 2, грошей 36, пѣнезей 6, далъ 2 копы, 30 грошей, а не додалъ грошей 6, пенезей 6.

День 26 Апрелья.

Панъ Каспоръ Косинскій, подстаростій Ратенскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора ее милости паней Станиславовое Мышковское, воединоое Краковское, панее свое, черезъ Олекшого Бенедыктовича, войта Ратенского, зъ державы Ратенское дерева ужиковъ 10, то есть клепокъ сотъ 9 а ванчосу сотъ 11; онъ же мѣлъ на двоухъ комягахъ попелу лаштовъ 50, а жита бочокъ 150. Отъ того пришло мыта нового копъ 37, грошей 39; дано того мыта новоподвышного копъ 37, а недано грошей 39. А старого мыта пришло копъ 10, грошей 9; далъ копъ 10, а недалъ грошей 9.

День 26 Апрелья.

Панъ Ѳедоръ Кадянъ Чапличъ, судья земскій Луцкій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Лопчевского комягъ 2, попеломъ наладованныхъ, а на третей комягѣ его жъ попелу наладованого сполечне съ попеломъ его милости пана Станислава Ра-

дарила всего сумою того попелу пана судиноного на тыхъ полъ 3-хъ комягахъ лаштовъ 75 зъ властныхъ лѣсовъ его жъ милости имѣней заставныхъ, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ и Кіевскомъ, зъ Борового и Мотвина и за властный накладъ его милости выробленный и проваженный; отъ которого попелу за учиненьемъ присеги помененого фактора его мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыта пришло копъ 10, грошей 52, пѣнезей 5; дано 10, грошей 50; а не додалъ грошей 2, пѣнезей 5. На то есть квитъ самого пана судьи помененого.

День 26 Апрѣля.

Его милость панъ Станиславъ Радивиль, княжа на Олицѣ и Неввижу, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Петра Точицкого комягъ 2 зъ збожемъ, а другіе двѣ комяги, попеломъ ладованые, то есть попелу на полторы комяги его милости властного а полъ комяги доладовано попеломъ вышеймененого судьи земского Луцкого пана Федора Чаплича, и за учиненьемъ присеги помененого фактора отъ попелу его милости мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ 2-хъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, и отъ попелу лаштовъ 51 пришло копъ 13, грошей 23, пѣнезей 7; дано копъ 13, а недодало грошей 23, пѣнезей 7. На то есть копѣя зъ листу и сознание факторское.

День 26 Апрѣля.

Его милость вельможный княжа Константинъ Острожскій, воевода Кіевскій, маршалокъ земли Волынской, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Василья Андреевича комягъ 7, то есть комягъ 2, попеломъ наладованныхъ, всего лаштовъ 60, а 5 комягъ, збожемъ рознымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ, а попелъ зъ властныхъ лѣсовъ его милости выробленный имѣней Волынскихъ; отъ которого попелу и отъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, мыто новое не пришлось, за учиненьемъ присеги помененого фактора, только старое мыто отъ попелу и отъ 5 комягъ, збожемъ наладованныхъ, пришло копъ 23, грошей 42; дано копъ 23, а не додало грошей 42. На то есть копѣя зъ листу и сознание факторское.

День 26 Апрѣля.

Его милость вельможный Константинъ, княжа Острожское, крайчій великого князства Литовского, староста Володымерскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Юрья Тремского комягъ 11, то есть комягъ 9, попеломъ наладованныхъ, всего того попелу лаштовъ 270, а комягъ 2, житомъ наладованые, зъ властныхъ фольварковъ имѣней его милости Волынскихъ и Подольскихъ, а попелъ зъ лѣсовъ тыхъ же имѣней; отъ которого попелу и жита мыто новоподвышное не пришло се за учиненьемъ присеги помененого фак-

тора. Только старое мыто отъ по-
пелу и отъ комягъ, збожемъ нала-
дованныхъ, пришло копъ 45, грошей
9; дано копъ 44; ласки копа 1, гро-
шей 9. На то есть копея зъ листу
и факторское сознание.

День 26 Апрѣля.

Ее милость пани Зофея, кгра-
бянка съ Тенчина Остророгова,
каштелянка Медзирѣцка, мѣла до
Кгданска черезъ служебника фак-
тора своего шляхетного Станисла-
ва Каменского комягъ 6, то есть
житомъ наладованныхъ 5, а шоста
комяга пшеницею наладована зъ
властныхъ фольварковъ имѣней ее,
лежащихъ въ староствѣ Холмскомъ
и Бѣлзскомъ, съ Крылова и Цихо-
бужа, отъ котораго збожя мыто но-
воподвышное не пришлось за по-
казаньемъ минуты съ книгъ вгрод-
скихъ учиненое присеги помене-
ного фактора. Только отъ комягъ
старое мыто водлугъ уставы при-
шло и дано копъ 18. На то есть
копея зъ листу и факторское со-
знание.

День 26 Апрѣля.

Панъ Матѣй Макошй, войскій
земли Бѣлзское, мѣла до Кгданска
черезъ фактора своего шляхетного
Пилипа Любовецкого комягу 1, жи-
томъ и пшеницею наладованую
зъ властныхъ фольварковъ имѣней
своихъ Вишнева и Посадова. Отъ
того збожя мыто новоподвышное
не пришлось, за учиненьемъ при-
сеги помененого фактора, только
старое мыто отъ комяги дано копъ

3. На то есть копея зъ листу и
сознание факторское.

День 26 Апрѣля.

Панъ Матѣй Выгннанскій съ по-
вѣту Бѣлзского мѣла до Кгданска
черезъ фактора своего шляхетного
Якуба Ириковского комягъ 2, жи-
томъ и пшеницею наладованныхъ,
зъ властныхъ имѣней своихъ Тур-
чанъ и Дулебинъ, лежащихъ въ зем-
ли Бѣлзской, отъ котораго збожя
мыто новое не пришлось за показа-
ниемъ минуты вгродское Холмское
учиненое присеги помененого фак-
тора его, только старое мыто отъ
комягъ помененый панъ Выгннан-
скій далъ копъ 6. На то есть квитъ
пана Выгннанского.

День 26 Апрѣля.

Его милость панъ Станиславъ
Красицкій, обозный его королев-
ской милости, староста Любомскій,
мѣла до Кгданска черезъ факто-
ровъ своихъ шляхетныхъ Стани-
слава Ярослава и Яна Свидинско-
го товаръ лѣсный дерева ужиговъ
49, вырбленое въ лѣсѣхъ старо-
ства его милости Любомского, то
есть ванчосу сотъ 50½, а клепокъ
сотъ 65, тое все дерево не беручи
мыта новоподвышного и старого
за листомъ его милости панскимъ
добровольне пропуцено и присегу
помененый факторъ Ярославъ на-
врядѣ господарскомъ въ замку Бе-
рестейскомъ учинилъ, ижъ иншого
ни чѣго чужого товару при томъ
деревѣ помененомъ нѣтъ, и въ
тому оглядало. Только своего при-
кладу помененные факторове мѣла

клепокъ сотъ 4, дали новое мыто копь 2, а старого мыта пришло грошей 34, пѣвзей 8, далъ грошей 34, а не додано пѣвзей 8. На то есть листъ его милости пана подскарбего и сознание факторское.

День 27 Апрѣля.

Его милость панъ Янъ Кишка, староста и енераль земли Жомойтское, подчашій его королевской милости великого князства Литовского, мѣлъ зъ рѣки Мухавца на Бугъ и Вислу до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Свиржевского шкуту 1, житомъ наладованую, а дерева клепокъ сотъ 16; тое все жито зъ властныхъ фольфарковъ имѣней его милости, лежащихъ у повѣтъ Берестейскомъ, Болковского и Чернева, а дерево зъ лѣсовъ тогожъ имѣнья Болковского. Отъ которого жита и клепокъ мыто новоподвышное не пришлось за учиненемъ присеги помененого фактора. А старого мыта не дано, бо то не зъ заграничья. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 27 Апрѣля.

Пани Луринцова Крывчица, потенція зъ Угровска, мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Войтеха Винарского комягу 1, збожемъ наладованую, зъ властного имѣнья своего Полма, и за учиненемъ присеги помененого фактора мыто новое отъ збожя не пришло ся, только старое мыто отъ комяги дано копь 3. На то есть

копей зъ листу и сознание факторское.

День 27 Апрѣля.

Семень Луковицкій, войтъ Володавскій, мѣлъ до Кгданска комягу 1, житомъ наладованую зъ имѣнья своего Королево Воли, отъ того жита мыто новое не пришлось, за учиненемъ присеги его, только старое мыто отъ комяги далъ копь 3. На то есть квитъ его.

День 27 Апрѣля.

Панъ Янъ Сѣнницкій, секретарь его королевское милости, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Жмойтского комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Бунча и Дыплу, лежащихъ у повѣтъ Холмскомъ, и за показанемъ минуты съ книгъ вгородскихъ Холмскихъ учиненое присеги того помененого фактора мыто новое отъ збожя не пришло ся, только старое мыто отъ комягъ далъ копь 6. На то есть копей зъ листу и факторское сознание.

День 27 Апрѣля.

Пани Станиславовая Хмѣлевская Овдотья Дрозденска мѣла до Кгданска черезъ пріятеля фактора своего шляхетного Томаша Дрозденского комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней ее, лежащихъ у повѣтъ Луцкомъ и Володимирскомъ, съ Хмѣлева и съ Подгаецъ, отъ которого збожя за учиненемъ присеги помененого фактора мыто

34*

новое не пришлось, только отъ комягъ помененыхъ 2-хъ мыто старое дано копъ 6. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 28 Апрѣля.

Панъ Юрей Кендеравскій, землянинъ повѣту Берестейского, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Островского комягу 1, житомъ наладованую, зъ властныхъ фолварковъ имѣней своихъ, лежащихъ у повѣтѣ Берестейскомъ и Новгородскомъ, Чернихова и Бородичъ, а дерева ужиковъ 8, то есть клепокъ сотъ $5\frac{1}{2}$ зъ властного лѣсу имѣнья своего Бородинского. А особно зъ лѣсу закупного пана Мархотки Велавского въ тыхъ же ужикахъ мѣлъ клепокъ сотъ 5 отъ того збожя вышейписаного, также и отъ клепокъ сотъ $5\frac{1}{2}$ мыто новоподвышное не пришлось за учиненьемъ присеги помененого фактора его, и отъ комяги старого мыта не дано, бо не зъ заграничья. Только отъ 5 сотъ клепокъ зъ лѣсу закупного пришло мыта новоподвышного и далъ копъ 2, грошей 30. А старого мыта отъ тыхъ же клепокъ сотъ 5, пришло грошей 43, пѣнезей 5, далъ помененый Кендеравскій грошей 40, не додано грошей 3, пѣнезей 5. На то есть квити его самого пана Кендеравского.

День 28 Апрѣля.

Ксендзъ Бенедиктъ Война, пробошъ Троицкй, кустомъ Виленскй,

секретарь его королевской милости, мѣлъ до Кгданска рѣкою Мухавцомъ черезъ фактора своего шляхетного Яроша Плетеницкого комягъ 2, житомъ наладованыхъ, зъ властныхъ имѣней своихъ опекунскихъ, которые въ моцы своей маеть по братѣ своемъ небожчику пану Лаврену Войнѣ, подскарбемъ бывшомъ, лежаціе у повѣтѣ Пинскомъ Выжловичъ и Домашичъ, отъ которого жита мыто новоподвышное не пришлось за учиненьемъ присеги помененого фактора, и старое мыто отъ комягъ не дано, бо не зъ заграничья. А особливе помененый факторъ на тыхъ же комягахъ мѣлъ привладу своего попелу купного лаштовъ $5\frac{1}{2}$, пришло нового мыта копъ 2, грошей 45; далъ копъ 2, грошей 30, а не додано грошей 15. А старого мыта пришло грошей 47, пѣнезей $8\frac{1}{2}$, далъ грошей 40, а недодано грошей 7, пѣнезей $8\frac{1}{2}$. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 28 Апрѣля.

Панъ Прокопъ Мархотка, землянинъ повѣту Берестейского, мѣлъ до Кгданска на тыхъ же комягахъ при житѣ пробощомъ, и поручилъ томужъ фактору помененому Плетеницкому попелу своего властного выробленого въ лѣсѣ имѣнья своего дѣдизного Велавичъ, лежачого у повѣтѣ Берестейскомъ, и за учиненьемъ присеги его мыто новоподвышное не пришлось, отъ того попелу лаштовъ и ста-

рого мыта не далъ, бо то не зъ заграничья. На то есть квитъ его.

День 28 Апрѣля.

Его милость вельможный князь Янушъ Корибутовичъ Збаравскій, воевода Браславскій, староста Кременецкій и Пинскій, мѣль до Кгданска зъ рѣки Мухавца на Бугъ и Вислу черезъ фактора своего шляхетного Андрея Павловского товаръ лѣсный дерева ужиговъ 17, то есть ванчосу сотъ 15 а клепокъ сотъ 17, а съ попеломъ комягъ 2, всего лаштовъ 60, которое дерево и попелъ помененый факторъ менилъ быти выробленный съ пуцъ и лѣсовъ его королевское милости, также шляхетскихъ, лежачихъ у повѣтѣ Пинскомъ. Отъ того пришло мыта нового копь 44, грошей 30, далъ копь 44, а недодалъ грошей 30. А старое мыто не пришлося, бо не зъ заграничья. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 28 Апрѣля.

Панъ Яронимъ Лянцкорунскій, ловчій земли Сендомирское, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Лавренца Жмойтского комягъ 3, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Лещанъ и зъ Воли Лещанское, лежачихъ у повѣтѣ Холмскомъ, отъ которого збожя за показаньемъ минуты съ книгъ игродскихъ Холмскихъ учиненое присеги помененого фактора мыто новоподвышоное не пришлося. Только старое мыто отъ

тыхъ 3 комягъ дано копь 9. А особливе помененый факторъ при томъ збожю пана своего мѣль прикладу своего жита купного бочокъ 120 а пшеницы также бочокъ 120. Отъ того пришло нового мыта копь 7, далъ копь 6, грошей 30, а недодало грошей 30. А старое мыто не пришлося, бо отъ комягъ заплачено, яко есть вышей написано. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 28 Апрѣля.

Панъ Северинъ Дрогичанскій, съ повѣту Бѣлского, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Андрея Пясецкого комягу 1, пшеницею наладованую, зъ властного фольварку имѣнья своего Дуба, лежачого въ земли Бѣлской. Отъ того мыто новоподвышоное не пришлося, за учиненьемъ присеги помененого фактора, только старое мыто отъ комяги дано копь 3. А особливе помененый факторъ на той же комязѣ мѣль прикладу своего пшеницы купное бочокъ 36; отъ того пришло нового мыта, и далъ копу 1, грошей 12, а старое мыто не пришлося, кгдажъ отъ комяги заплатилъ яко есть вышей. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 28 Апрѣля.

Панъ Ахадый Веленольскій, съ повѣту Холмского, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Творка комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней

своихъ Жмойти и Дрощева, лежачихъ у повѣтѣ Холмскомъ, отъ котораго збожя за показаньемъ минуты съ книгъ вгородскихъ Холмскихъ учиненое присеги помененого фактора мыто новоподвышное не пришлось. Только старое мыто отъ комягъ дано копъ 6. На то есть копей зъ листу и факторское сознанье.

День 28 Апрѣля.

Мендель Урѣловичъ, жидъ Берестейскій, мѣлъ до Кгданска на комязѣ 1 неладованой жита бочокъ 235, отъ кождое бочки рахуючи водлугъ уставы по грошей $1\frac{1}{2}$, пришло копъ 5, грошей 52, пѣнезей 5; далъ копъ 5, грошей 50; а не додалъ грошей 2, пѣнезей 5. А на старое мыто вольность маеть. А мѣлъ доладовати у Мельнику на Подляшью.

День 29 Апрѣля.

Его милость панъ Миколай Сопѣга, воевода Менскій мѣлъ, до Кгданска черезъ фактора своего Ивана Стефановича дерева ужиновъ 25, то есть клепокъ сотъ 30, зъ властныхъ лѣсовъ имѣнья своего лежачого, у повѣтѣ Берестейскомъ волости Коденское, Страдецкихъ; отъ котораго дерева мыто новоподвышное не пришлось за учиненьемъ присеги помененого фактора, и старое мыта не дано, бо то не зъ заграничья. На то есть листъ пана воеводинъ и сознанье факторское.

День 29 Апрѣля.

Панъ Янъ Вовчко зъ Свиржѣ

мѣлъ до Кгданска комягу 1, житомъ неладованую, зъ властного фольварку имѣнья своего Свиржовского, лежачого у повѣтѣ Холмскомъ; отъ котораго жита за учиненьемъ присеги фактора его мыто новоподвышное не пришлось; только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть квитъ его самого пана Вовчка.

День 30 Апрѣля.

Его милость панъ Мартинъ Угровецкій, ловчій земли Холмское, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Александра Раденковского шкутъ 2, одна зъ збожемъ, а другая съ попеломъ, лаштовъ 38, тотъ попель зъ властныхъ лѣсовъ своихъ имѣнья Лукова и иншихъ, лежачихъ у повѣтѣ Холмскомъ, а збожье зъ властного урожая и фольварковъ его милости тыхъ же имѣней помененыхъ, и за учиненьемъ присеги помененого фактора мыто новоподвышное не пришлось. Только старое мыто отъ попелу, отъ шкуты зъ збожемъ наладованое, пришло копъ 11, грошей 33; далъ копъ 11, грошей 30, а не додалъ грошей 3.

Тогожъ дня.

Его жъ милости пана Мартина Угровецкого другій факторъ его шляхетный Шимонъ Хилинскій мѣлъ до Кгданска комягъ 2, збожемъ наладованыхъ, зъ властныхъ фольварковъ его милости имѣнья Лукова и Воли-Буковое, лежачихъ въ помененомъ повѣтѣ Холмскомъ;

отъ котораго збожя за учиненъемъ присеги факторское мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ пришлось и дано копь 6. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

Мѣсць Май.

День 1 Мая.

Панъ Михайло Загорскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Грегорья Завадского, комягъ 2, житомъ и пшеницею и ячменемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего Загоровского и съ Кримеша, лежащихъ въ повѣтѣ Луцкомъ, отъ котораго збожя за учиненъемъ присеги помененого фактора мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто, отъ тыхъ 2-хъ комягъ дано копь 6. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 1 Мая.

Панъ Семень Козинскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Оедора Колчинского комягъ 3, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ, Рогозинского и Лавровского; отъ того жита за учиненъемъ присеги помененого фактора мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 3-хъ комягъ пришло и дано копь 9. На то есть копей зъ листу и факторское сознание.

День 1 Мая.

Пани Ероѳея Гостская, судиная земская Луцкая, Ганна Козинского мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Лаврена Коршовицкого комягъ 2, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Крунского и Почаевского; отъ того жита мыто новоподвышное не пришлось, за учиненъемъ присеги помененого фактора, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ дано копь 6. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 1 Мая.

Пани Михайлова Малинская Богдана Яловицкого мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Ивана Радовицкого комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Малина и Вачковского, лежащихъ въ повѣтѣ Луцкомъ, и за учиненъемъ присеги помененого фактора мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ дано копь 6. На то есть копей зъ листу и факторское сознание.

День 1 Мая.

Князь Кирикъ Ружинскій, ротмистръ его королевской милости, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Малхера Заенчовского комягу 1, житомъ наладованую, зъ властныхъ имѣней своихъ Ружина и съ Творинчи, отъ котораго жита мыто новоподвышное

ное не пришлось, за учиненьемъ присеги помененого фактора, отъ комяги только дано копъ 3. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 1 Мая.

Пани Жданова Койлинская Ганна Хреницкого мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яроша Оздютицкого комягу 1, житомъ и пшеницею наладованую, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Свойчевского и зъ Оздютичь, а за учиненьемъ присеги помененого фактора, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть квитъ сознание факторское.

День 1 Мая.

Его милость князь Александръ Пронскій, стольникъ великого князства Литовского, староста Луцкій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Войтеха Кашевского комягъ 9, збожемъ наладованныхъ, а попелу лаштовъ 205 лихого таврочного; и за учиненьемъ присеги помененого фактора, ижъ тое все збоже зъ властныхъ фольварковъ имѣней его милости Волынскихъ Берестечка Ерославичъ и тежъ, лежачихъ у повѣтъ Берестейскомъ, Словетицкихъ и Яблочкихъ фольварковъ; мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ 8 комягъ Волынскихъ дано копъ 24. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 1 Мая.

Панъ Янъ Жоровницкій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Станислава Жеранского комягъ 4, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Теслова и Боратина, лежачихъ у повѣтъ Кременецкомъ, и за учиненьемъ присеги помененого фактора отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ дано копъ 6. На то есть копей зъ листу и сознание фактора.

День 1 Мая.

Ее милость пани Ганна зъ Ореховца Замойская, каштеляновая Холмская, мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Длужневского комягъ 2, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья ее милости Потаржина и Жабча, и за учиненьемъ присеги помененого фактора, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комягъ помененыхъ 2 дано копъ 6. На то есть копей зъ листу и факторское сознание.

День 1 Мая.

Панъ Янушъ Угриновскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Войтеха Залѣского комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего Угриновского, лежачихъ у повѣтъ Луцкомъ, и за учиненьемъ присеги помененого фактора мыто ново-

подвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ дано копь 6. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 1 Мая.

Панъ Янъ Харлинскій, подкоморій земли Луцкое, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Миколая Козловского комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего зъ Скорча и зъ Любча, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ, и за учиненьемъ присеги помененого фактора отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копь 6. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 1 Мая.

Панъ Вавринець зъ Трстеня Трстенскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Вавренца Миколайского комягъ 3, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Рѣчекъ, Гуйча Ирата, лежащихъ у повѣтѣ Бѣлзскомъ, и за учиненьемъ присеги помененого фактора на врадѣ кгородскомъ Холмскомъ водлугъ оказало минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копь 9. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 1 Мая.

Панъ Якубъ Лазневскій зъ Длуж-

нева мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Якуба Местовского комягъ 3, збожемъ наладованныхъ, житомъ и пшеницею, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ съ Тенятина и зъ Роздалова, лежащихъ у земли Бѣлзской, и за учиненьемъ присеги помененого фактора, водлугъ минуты оказало съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копь 9. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 1 Мая.

Панъ Мартинъ Поплавскій, на Старокгородѣ дѣдичъ, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Янишевского комягу 1, рознымъ збожемъ наладованую, житомъ, пшомомъ и крупами, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Старокгорода и съ Коморова, лежащихъ у повѣтѣ Бѣлзскомъ, и за учиненьемъ присеги помененого фактора водлугъ оказало минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ комяги дано копь 3. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 1 Мая.

Панъ Ѳедоръ Шимковичъ Скленскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Стефана Кацевицкого комягъ 2, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ зъ

Скленья и зъ Селца и зъ Борочичъ, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ, и за учиненемъ присеги помененого фактора водлугъ оказало минутъ съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ мыто новоподвышное отъ збожа не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копѣ 6. На то есть копея зъ листу и сознание факторское.

День 1 Мая.

Пани Ивановая Фурсовая, войская Мозырская, старостинная Острынская, судиная земская Пинская, пани Марина Тишковичовна, мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Грегорья Островского комягъ двѣ зъ рѣки Мухавца, наладованныхъ житомъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Непокойчицкого, лежачого у повѣтѣ Берестейскомъ, а зъ Ополя, лежачого у повѣтѣ Пинскомъ, и за учиненемъ присеги помененого фактора мыто новоподвышное отъ збожа не пришлось, и старого мыта отъ комягъ не дано, бо не зъ заграничья. На то есть копея зъ листу и сознание факторское.

День 2 Мая.

Панъ Матѳей Протасовичъ Островскій, секретарь его королевское милости, мѣлъ зъ рѣки Мухавца на Бугъ и Вислу до Кгданска черезъ фактора своего Мартина Понятовского товаръ своей лѣсной дерева уживовъ 30, то есть ванчосу сотъ 22, а клепокъ сотъ 56, а васильковъ полъ ста, выробленное тое все дерево менилъ быти

самъ панъ Матѳей зъ властныхъ лѣсовъ своихъ имѣнья Могилевского и зъ селъ, въ томъ имѣнью прислухаючихъ его властныхъ, лежащихъ у повѣтѣ Пинскомъ, также зъ лѣсовъ части имѣнья мѣстечка своего Здитова и волости Здитовское, у повѣтѣ Слонимскомъ лежачого, за властный накладъ свой выробленное, и тежъ за властный коштъ и накладъ его самого пана секретаровъ попровожаюно и никому не проданое. На чомъ помененный факторъ его присегу тѣлесную на коморѣ мытной Берестейской учинилъ, за которою присегою его отъ того дерева вышенисаного мыто новоподвышное не пришлось, и старого мыта не дано, бо не зъ заграничья. На то есть листъ пана секретаровъ и сознание факторское.

День 2 Мая.

Томасъ Чарнота мѣлъ при томъ деревѣ пана секретаровомъ дерева своего купного уживовъ 5, то есть клепокъ сотъ 7, а ванчосу сотъ 5; отъ того пришло мыта новоподвышного копѣ 5, грошей 30; далъ тотъ Томасъ копѣ 5, грошей 20; ласки грошей 10; а старого мыта пришло копа 1, грошей 44, пѣнезей 4; далъ копу 1, грошей 40; а не додалъ грошей 4, пѣнезей 4.

День 2 Мая.

Панъ Вавринецъ Домашевскій, съ повѣту Луковского, мѣлъ до Кгданска зъ имѣнья своего Манастыра, лежачого у повѣтѣ Холмскомъ, комягу 1, житомъ наладованую,

властного урожая съ фольварку помененого имѣнья своего, и за учиненьемъ присеги его мыто новоподвышное отъ того жита его властного не пришлось, только отъ прикупного жита бочокъ 100, новоподвышного мыта пришло копъ 2, грошей 30, и далъ копъ 2, грошей 30; а отъ комяги старого мыта пришло и далъ копъ 3. На то есть квитъ сознанья его.

День 2 Мая.

Панъ Явъ Свентицкій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Косинского комягъ 2, збожемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Верещина и Гусина, лежащихъ въ земли Холмской, и за учиненьемъ присеги помененого фактора мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ комягъ дано 6. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 3 Мая.

Панъ Иванъ Чапличъ Шпановскій мѣлъ до Кгданска комягъ 4, збожемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ, Шпанова, съ Тайкура, съ Почапокъ и зъ Миловшъ; а съ попеломъ комягъ 3, всего лаштовъ 90, зъ властныхъ лѣсовъ имѣней своихъ заставныхъ, которые маеть у себѣ въ заставѣ отъ его милости князя Яхима Корецкого, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ, Прогноя, части имѣнья Ходорковичъ; и за учиненьемъ присе-

ги его самого пана войского на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ попелу и отъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, не пришлось, только старое мыто, отъ попелу и отъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, пришло копъ 25, грошей 3; далъ копъ 25; а не додалъ грошей 3. На то есть квитъ его самого пана войского.

День 4 Мая.

Его милость панъ Самуэль Зборовскій зъ Рытѣянь мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Войтеха Щуку комягъ 3 и лихтанъ 1, збожемъ рознымъ наладованные, зъ властныхъ гуменъ имѣнья его милости Злочева, лежащего въ земли Подольской, и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ учиненое присеги черезъ того фактора, мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ и отъ лихтана бычка, яко отъ полкомяги, пришло и дано копъ 7, грошей 30. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 4 Мая.

Панъ Щастный Янгацкій съ повѣту Бѣлзского мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Семіона Сенницкого комягъ 2 и лихтанъ бычекъ 1, збожемъ рознымъ наладованные, житомъ, пшеницею и яглами, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Преспы, Зубкова и Волицы, лежащихъ у повѣтѣ Бѣлзкомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ по-

мененого фактора, мыто новоподвышенное отъ збожя не пришло, только старое мыто пришло и дано копъ 7 грошей 30. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 4 Мая.

Миколай Кгдосковскій, факторъ пана Криштофа Орменского, мѣлъ до Кгданска комягъ 8, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ имѣней арендованныхъ, которые панъ его маеть у себе на арендѣ отъ пана воеводы Познанского, лежащихъ у повѣтъ Бузскомъ, то есть зъ Лопатинскихъ и зъ Миколаевскихъ фольварковъ, пшеницы на полчетверты комяги бочокъ 1350, а на полъ комяги ячменю бочокъ 200; а жита на 4-хъ комягахъ бочокъ 1700, рахуючи отъ каждое бочки пшеницы мыто новоподвышенное по грошей 2, водлугъ уставы, а отъ бочки жита по грошей полъ 2, а отъ бочки ячменю по пѣнезей 12, того сумою чинить копъ 91, грошей 30, далъ копъ 90; ласки копа 1, 30 грошей; а старого мыта отъ комягъ пришло и далъ копъ 24.

День 4 Мая.

Панъ Андрей Лацъ зъ Обровца, войскій Любачовскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Людвигъ Стрыйковского комягу 1, житомъ и пшеницею наладованую, зъ властныхъ фольварковъ имѣней сыновцовъ своихъ дѣтей небожчина брата своего пана Амброжея Лаца, ле-

жащихъ у повѣтъ Бѣлзскомъ, Виткова и Корчева; и за показаньемъ минуты съ книгъ гродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, отъ того збожя мыто новоподвышенное не пришло, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копей зъ листу и факторское сознание.

День 4 Мая.

Панъ Станиславъ Холоевскій съ повѣту Бузского мѣлъ до Кгданска комягъ 2, збожемъ посполитымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Холоева и Воли-Подкаранское, лежащихъ у повѣтъ Бузскомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ вгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ него жъ самого, мыто новоподвышенное не пришло отъ того збожя его, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ его пришло, и далъ копъ 6. На то есть квитъ его.

День 5 Мая.

Панъ Андрей Станинскій зъ Станина, земенинъ повѣту Бѣлзского, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Мартина Печицкого комягъ 2, збожемъ рознымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежащихъ у повѣтъ Бѣлзскомъ, Ключова и Волчова; и за учиненьемъ присеги на коморѣ мытной Берестейской помененого фактора мыто новоподвышенное отъ того збожя его не пришло, только старое мыто отъ

комагъ дано копѣ 6. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Пани Ганна Жоравницкая зъ Жолкве мѣла до Кгданска черезъ фактора своего Томаса Кривицкого и другого Станислава Креницкого комагъ 3 и лихтанъ бычекъ 1, збожемъ рознымъ наладованные, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ зъ Жабочиня съ Брупча и съ Хотѣня, лежащихъ у повѣтъ Бѣлзскомъ и Кременецкомъ; при которомъ збожу жита купного было бочокъ 138; и за учиненемъ присеги помененого фактора ее Креницкого на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ збожа ее не пришлось, только отъ жита купного пришло копѣ 3, грошей 27; дано копѣ 3, грошей 20; а недодалъ грошей 7; а старого мыта отъ троухъ комагъ и отъ лихтана, яко отъ полкомаги, пришло и дано копѣ 10, грошей 30. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Кнегиня Михайлова Чорторыйская, старостинная Житомирская, кнегиня Зофея Ходкевичовна, мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Матея Муравского комагъ 3, збожемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ зъ Литовижа и Сельца, лежащихъ у повѣтъ Володымерскомъ; и за учиненемъ присеги помененого фактора ее на

коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ того збожа не пришлось, только старое мыто отъ комагъ помененныхъ 3-хъ пришло и далъ копѣ 9. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Янъ Вихтъ, Ангельчикъ, купецъ и мѣщанинъ Львовскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Себестьяна Преславского комагъ 3 и лихтаникъ бычекъ 1, збожемъ наладованные, то есть жита бочекъ 980, а пшеницы бочекъ 150, ячменю бочекъ 40, овса бочекъ 60 и 5; отъ того збожа нового мыта пришло копѣ 30, грошей 48; далъ копѣ 30, а не додано грошей 48; а старого мыта отъ комагъ пришло и далъ копѣ 10, грошей 10.

День 5 Мая.

Панъ Матѣй Выгнанскій, съ повѣту Бѣлзского, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Станислава Мацевского комагу 1, житомъ наладованую, зъ властного фольварку имѣнья своего Туричанъ и Дулебъ; и за показанемъ минуты съ книгъ вгородскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ того жита его не пришлось, только старое мыто отъ комаги дано копѣ 3. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Панъ Станиславъ Инвальскій, войскій Оsvѣцимскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхет-

ного Станислава Подбѣльскаго комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властнаго фольварку имѣнья своего Миркова, лежачого у повѣтѣ Луцкомъ; и за учиненъемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только отъ комягъ пришлось старое мыто копѣ 6 (панъ воевода Менскій ручилъ). На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 5 Мая.

Панъ Андрей Тромбскій зъ Носкова, староста Рожанскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетнаго Андрея Глинскаго комягъ 2 а лихтаниковъ 2, рознымъ збожемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Теребина и Путновичъ, лежачихъ у повѣтѣ Холмскомъ и Бѣлзскомъ; и за показанъемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учинено тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ того збожя его не пришлось, только отъ комягъ дано копѣ 9. На то есть копей зъ листу и факторское сознание.

День 5 Мая.

Панъ Даниѣль Палускій съ повѣту Луцкого мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетнаго Рафала Чарновскаго комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Шеплей, Мостовъ и Воли, лежачихъ у повѣтѣ Луцкомъ; и за

учиненъемъ присеги помененого фактора, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тѣхъ 2-хъ комягъ пришло и дано копѣ 6. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 5 Мая.

Его милость князь Андрей Вишневецкій, воевода Волынскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетнаго Станислава Козаровскаго комягъ 4, збожемъ рознымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Волынскихъ Вишневецка и зъ Матѣева; и за учиненъемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ тѣхъ 4-хъ комягъ пришлось копѣ 12 (ручилъ панъ воевода Менскій). На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 5 Мая.

Панъ Александеръ Семашко, каштелянъ Браславскій, мѣлъ до Кгданска черезъ факторовъ своихъ Яроша Суетича и Миколая Бенишовскаго комягъ 4, збожемъ рознымъ наладованныхъ, а на пятей комязѣ жита троха и попелъ, котораго лаштовъ 36; тое все збоже зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Бужанъ и Кобляня а попелъ зъ властныхъ лѣсовъ имѣнья его милости Стучина, лежачихъ у повѣтѣ Луцкомъ; и за учиненъемъ присеги помененого

фактора Яроша Суетича на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ того збожя и попелу не пришлось, только старое мыто отъ попелу и отъ 4-хъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, пришлось копѣ 15, грошей 45, пѣнезей 4; дано копѣ 15, грошей 40; а не додалъ грошей 5, пѣнезей 4. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 5 Мая.

Панъ Еропей Романовичъ Гойскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Бруденского комягъ 2, збожемъ рознымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежащихъ у повѣтъ Луцкомъ, зъ Блудова и зъ Липое; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ дано копѣ 6. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 5 Мая.

Панъ Базилей Жоравницкій, ротмистръ его королевское милости мѣлъ до Кгданска черезъ факторовъ своихъ Гаврила Ремеза и Вавренца Карпинского комягъ 5, збожемъ рознымъ наладованныхъ; зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежащихъ у повѣтъ Луцкомъ, Блудова и зъ Жабча; и за учиненьемъ присеги помененого фактора Ремеза, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришло-

ся, только старое мыто отъ тыхъ 5 комягъ дано копѣ 15. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Его милость панъ Криштофъ Радивилъ каштелянъ Троцкій, подканцлерій и гетманъ польный великого князства Литовского, Борисовскій и Солецкій староста, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Макара Гапоновича комягъ 2, збожемъ рознымъ наладованныхъ, зъ властныхъ имѣней своихъ Полонскихъ, лежащихъ у повѣтъ Луцкомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось; только старое мыто отъ тыхъ 2-хъ комягъ пришло и дано копѣ 6. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Панъ Янъ Лаць зъ Лацова, подкоморій земли Бѣльзское, Холмскій и Тишовецкій староста, и крайчій королевое ее милости, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Кгералтовского и Павла Бѣльского комягъ 3, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ староства Тишовецкого и тежъ зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ дѣдизныхъ Лацова, Зимна и съ Преваль, лежащихъ у повѣтъ Бѣльскомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учинено тамъ присеги че-

резъ помененого фактора Кгералтовского, мыто новоподвышное отъ збожя не пришло, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 9. На то есть копей зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Панъ Станиславъ Лащъ Стремелецкй мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Станислава Кгроховского комягу 1, житомъ наладованую, зъ властного фольварку, зъ имѣнья своего Млодячичъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учинено тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ того збожя не пришло, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копей зъ листу и факторское сознанье.

День 5 Мая.

Панъ Якубъ Уханскй, воеводичъ Плоцкй, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Скаршинского комягу 1, житомъ и пшеницею наладованую, зъ властного фольварку имѣнья своего Уханъ, лежакого у повѣтѣ Холмскомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учинено тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ збожя не пришло, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копей зъ листу и сознанье факторское.

День 5 Мая.

Панъ Станиславъ Лащъ Неле-

девскй, войскй Городельскй, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Матѣя Колоковецкого комягъ 3, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Степанковичъ, зъ Неледве, зъ Недожова и съ Пинянтъ, лежачихъ у повѣтѣ Бѣлзскомъ и Холмскомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учинено тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ збожя не пришло, только старое мыто отъ тыхъ 3 комягъ пришло и дано копъ 9. На то есть копей зъ листу и сознанье факторское.

День 6 Мая.

Князь Андрей Федоровичъ Острожецкй мѣлъ до Кгданска черезъ слугу своего Василья Витковского комягъ 2, житомъ и часть овсомъ наладованныхъ, и попелу лаштъ 1, тое все збоже зъ властного фольварку имѣнья своего Рожанецкого, лежакого у повѣтѣ Берестейскомъ; а за учиненьемъ присеги помененого фактора, мыто новоподвышное отъ збожя не пришло; а попель зъ властного лѣсу его жъ тогожъ имѣнья Рожанецъ, и старого мыта отъ комягъ не дано, бо не зъ заграничья. На то есть копей зъ листу и сознанье факторское.

День 6 Мая.

Панъ Олизаръ Кирдей Мылскй, маршалокъ его королевское милости, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Матуса Бротковского комягъ 2, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней

своихъ, лежащихъ у повѣтъ Луцкомъ и Володымерскомъ, зъ Мыль-на и съ Киселина, а за учиненъемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 6. На то есть листъ завартый и сознание факторское.

День 7 Мая.

Его милость панъ Миколай Со-пѣга, воевода Менскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Нивинско-го комягъ 5, то есть полъ комяги збожемъ наладованныхъ а попелъ на полторы комягахъ, выробленный зъ властныхъ лѣсовъ его милости имѣнья Коденского и зъ Бунина, лежащихъ у повѣтъ Берестейскомъ; и за учиненъемъ присеги помене-ного фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ збожя, которое съ фольварковъ тыхъ же имѣней, не при-шлося, также и старого мыта не дано, бо не зъ заграничья. На то есть листъ пана воеводинъ и сознание факторское.

День 9 Мая.

Панъ Яхимъ Линевскій съ по-вѣту Луцкого мѣлъ до Кгданска комягу 1, житомъ наладованую, зъ властного фольварку имѣнья свое-го Линева, лежачого у повѣтъ Луц-комъ, а за показанъемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги, мыто ново-подвышное отъ збожя не пришло-

ся, только отъ комяги старое мы-то дано копъ 3. На то есть квитъ его.

День 9 Мая.

Панъ Янъ Копелинскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Фабіяна Езерского комягъ 3, жи-томъ и пшеницею наладованныхъ, съ фольварковъ имѣней своихъ властныхъ, лежащихъ у повѣтъ Луцкомъ, Жукова и съ Обоглѣбичъ; и за показанъемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось; только старое мыто отъ комягъ дано копъ 9. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 9 Мая.

Панъ Константинъ Колпытовскій мѣлъ до Кгданска черезъ брата своего шляхетного Кондрата Хо-рошковича Колмовійского комягу 1, житомъ наладованую, зъ власт-ныхъ фольварковъ имѣней своихъ съ Колпотова и Хмѣлева, лежа-щихъ у повѣтъ Луцкомъ и Воло-дымерскомъ; а за показанъемъ ми-нуты съ книгъ кгородскихъ Холм-скихъ учиненое тамъ присеги, мы-то новоподвышное отъ жита не пришлось, только отъ комяги ста-рое мыто дано копъ 3. На то есть копей зъ листу и сознание фактор-ское.

День 9 Мая.

Панъ Мартинъ Прушеновскій съ повѣту Луцкого мѣлъ до Кгданска комягъ 7, житомъ и пшеницею на-

ладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней стрья своего небожчика Габріеля Прушеновского, подстолего Волинского, которые имѣнья и дѣти небожчиковскіе у въ опецѣ своей маеть,—лежаціе у повѣтѣ Луцкомъ и Володимирскомъ, Злочевки, Конюховъ и зъ Завидова; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ слугу стрьевого его пани Катерины Кгабріелевое, Матея Краевского, мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ помененныхъ комягъ пришло и дано копь 21. А своее купное пшеницы помененый Мартинъ Прушеновскій при томъ же збожю стрьевого своео мѣлъ бочокъ 30, отъ того пришло мыта новоподвышного и далъ копу 1. На то есть квитъ его самого Прушеновского.

День 9 Мая.

Панъ Щастный Тарнавскій, подстаростій Городельскій, мѣлъ до Кгданска комягъ 2, то есть комяга 1, житомъ наладованая, а на другой комязѣ пшеница и попелу лаштовъ 11, а лихтаникъ 1, пшеницею наладованный; тое все збоже менилъ быти зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, Тарнова и Мручана и Воли-Тарновское, лежащихъ у повѣтѣ Бѣлзскомъ и Холмскомъ, а попелъ зъ лѣсу его жъ властного Тарновского и зъ Воли-Тарновское; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ слуги

его шляхетного Валеріана Турского, мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комягъ 2-хъ и отъ лихтана, яко отъ полъ комяги, пришлось и дано копь 7, грошей 30. На то есть квитъ его самого подстаростего.

День 9 Мая.

Его милость панъ Якубъ Лешновскій подчашій земли Львовское, Городельскій, Долинскій и Плотельскій державца, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Яна Жабицкогo комягъ 5, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней его милости дѣдивныхъ Лешневицкогo и тежъ съ фольварковъ его королевской милости, которые у державѣ своей маеть и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копь 15. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 9 Мая.

Панъ Матушъ Зеленскій съ повѣту Бѣлзского мѣлъ до Кгданска комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежащихъ въ земли Бѣлзской, Черникова и Новоселокъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги его, мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комягъ

пришло и дано копъ 6. На то есть квитъ его самого Зеленского.

День 9 Мая.

Павъ Станиславъ Русіанъ зъ Щепятина мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Матѣя Козицкого комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Щепятина и Гобкого, лежащихъ у земли Бѣлзской; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги помененого фактора, мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ пришло и дано копъ 6. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 9 Мая.

Ее милость кнегини Юревая Збаразская Барбара съ Козина мѣла до Кгданска черезъ факторовъ своихъ Панка Яковицкого и Василья Кіяского комягъ 4, то есть комягъ 2, житомъ наладованныхъ, а двѣ комяги съ попеломъ, при которомъ жито и пшеница, всего того попелу лаштовъ 53; тотъ попелъ зъ властныхъ лѣсовъ ее менили быти имѣнья Дубровицкого и Голобского, а збоже зъ властныхъ же фольварковъ имѣней ее Козина зъ Голобъ и зъ Осмитовичъ, лежащихъ у повѣтѣхъ ровныхъ, Кремянецкомъ, Луцкомъ, Володымерскомъ и Пинскомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора Василеня Кіяского на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное

не пришлось, только старое мыто отъ 2-хъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, и отъ попелу пришло копъ 13, грошей 41, пѣнезей 1, далъ копъ 13, 40 грошей не додано грошей 1, 1 пенязь. — На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 9 Мая.

Панъ Антоній Яловицкій, судья земскій Кремянецкій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Петра Винского комягъ 4, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ съ Каменицы, Подлужья и съ Перятина, лежащихъ у повѣтѣ Кремянецкомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ 4-хъ комягъ пришло и дано копъ 12. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 9 Мая.

Панъ Жикмонтъ Третенскій, державца Сокальскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Трохима Бѣлявского комягъ 3, житомъ наладованныхъ, а на четвертой комязѣ пшеницы 3 части комяги, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ съ Витажова, Горбкова и Татаркова, лежащихъ въ земли Бѣлзской; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось. А особливе мѣлъ комягъ 2 зъ имѣней

арендовныхъ державы Сокальское житомъ и пшеницею наладованныхъ, то есть жита бочокъ 700 на тыхъ 2-хъ комягахъ, а пшеницы бочокъ 100 на четвертой части комяги. Отъ тыхъ всѣхъ 6 комягъ мыто старое пришло и дано копъ 18, а отъ жита и пшеницы помененое зъ аренды мыта новоподвышноного пришло копъ 20, грошей 50; даль копъ 20, а недодалъ грошей 50. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 10 Мая.

Бартошъ Кремпскій, факторъ Матыса Крокера, мѣщанина Любельского, мѣль до Кгданска комягъ 2, пшеницею наладованныхъ, всее бочокъ 800; отъ каждое бочки, рахуючи мыта новоподвышноного водлугъ уставы по грошей 2, пришло копъ 26, грошей 40; ласки копъ 26, а недодалъ грошей 40, а старое мыто отъ 2-хъ комягъ дано копъ 6.

День 10 Мая.

Его милость панъ Миколай Лысаковскій, каштелянъ Холмскій, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Семена Кгноенского комягъ 3, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Кгродка, Лудина и Устилога, лежащихъ у повѣтѣ Холмскомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышноное отъ збожя не пришлося, только старое

мыто отъ тыхъ 3 комягъ пришло и дано копъ 9. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 10 Мая.

Панъ Войтехъ Трошка, стольникъ земли Холмское, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего Валентого Усенского комягу 1, житомъ наладованую, зъ властного фольварку имѣнья своего Подставья, лежачого въ повѣтѣ Холмскомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвышноное отъ збожя не пришлося, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 10 Мая.

Панъ Каспоръ Клодинскій, староста Блонскій и Волкиницкій мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Идиковского комягу 1, житомъ наладованую, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Волянскихъ Валева и Радовичъ, и тежъ зъ имѣнья Челешницы, лежачого у повѣтѣ Берестейскомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышноное отъ збожя не пришлося, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 10 Мая.

Его милость панъ Андрей Фирлей зъ Дубровицы, каштелянъ Лю-

Блскій, староста Сендомирскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Войтеха Сметанку комягъ 4, збожемъ разнымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней его милости Янушпольскихъ, лежащихъ на Волянню, въ повѣтѣ Кремянецкомъ; и за показаньемъ минуты съ книгъ кгородскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги черезъ помененого фактора, мыто новоподвыщенное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 12. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 10 Мая.

Его милость вельможный князь Стефанъ Збарзскій, воевода Трочнвій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Валентого Бенковского комягъ 2, збожемъ разнымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего Подольского зъ Нового Збаража; и за учиненьемъ присеги помененого фактора, мыто новоподвыщенное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 6. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 10 Мая.

Ее милость пани Василевая Загоравская, каштеляновая Браславская, мѣла до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Матѣя Ростна комягу 1, житомъ наладованую, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего Загоровского и Суходоль; и за учиненьемъ присеги

помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвыщенное не пришлось, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копея зъ листу и сознанье факторское.

День 10 Мая.

Панъ Андрей Романовскій, писаръ кгородскій Володымерскій, мѣлъ до Кгданска черезъ пріятеля своего шляхетного Мартина Приборского и черезъ слугу своего Ярмоша Гапоновича комягъ 3, збожемъ разнымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ зъ Дорогиничъ, зъ Олбля и Могильной, лежащихъ у повѣтѣ Володымерскомъ; и за учиненьемъ присеги помененого слуги его на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвыщенное не пришлось, только отъ комягъ старое мыто дано копъ 9. На тыхъ же комягахъ помененый Мартинъ Приборскій мѣлъ прикладу своего попелу лаштовъ 4, отъ того пришло и далъ копъ 2. На то есть копея зъ листу и факторское сознанье.

День 10 Мая.

Владыка Володымерскій и Берестейскій его милость Феодосей мѣлъ до Кгданска черезъ пріятеля своего Мартина Приборского и черезъ слугу своего Максима Павловича комягъ 2, житомъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Шистова и Купечовского, лежащихъ у повѣтѣ Володымерскомъ; и за учиненьемъ присеги слуги его помененого на ко-

морѣ мытной Берестейской, отъ того збожя его мыто новоподвышное не пришлося только, старое мыто отъ комягъ дано копѣ 6. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 10 Мая.

Панъ Янъ Хреницкій, подсудокъ земскій Луцкій и поборца земскій Волинскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего Ивана Бакоевца комягъ 2, збожемъ разнымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Хрениковъ и Толпыжанъ, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора, на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ збожя не пришлося, только старое мыто отъ комягъ дано копѣ 6. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 10 Мая.

Его милость князь Викторинъ Вербицкій, бискупъ Луцкій и Берестейскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Григорья Городенского комягъ 6, збожемъ разнымъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Волинскихъ Торчина, Садова и Хотачова; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлося, только старое мыто отъ комягъ дано копѣ 18. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 11 Мая.

Панъ Григорей Колмовскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Матѣя Ланевского комягъ 4, то есть комягъ 2, житомъ наладованныхъ, а двѣ комязѣ попомомъ наладованы, всего лаштовъ 75, зъ властныхъ фольварковъ тое все жито имѣнья его Колмова и Моковичъ, лежащихъ у повѣтѣ Луцкомъ и Володымерскомъ, а попель зъ властныхъ лѣсовъ имѣнья своего заставного Прогноя, лежащего у повѣтѣ Луцкомъ, которое тое имѣнье маеть у заставѣ въ себе отъ князя Яхима Корецкого; и за учиненьемъ присеги на коморѣ мытной Берестейской помененого фактора, отъ того збожя и отъ пополу мыто новоподвышное не пришлося, только старое мыто отъ комягъ, збожемъ наладованныхъ, и отъ пополу вышнейписаного, пришло копѣ 16, грошей 52, пѣнезей 5; дано копѣ 16, грошей 50, а не додано грошей 2, пѣнезей 5. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 11 Мая.

Панъ Семень Дениско Матеіевскій, староста Житомирскій, мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Ивана Волжинского комягъ 2, разнымъ збожемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Матеіевичъ, Пещатинца и Берега, лежащихъ у повѣтѣ Кременецкомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестей-

ской, мыто новоподвышное: отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 6. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 11 Мая.

Князь Дмитръ Козека мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Балцера Черноцкого комягу 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего Замличья и зъ Жасковичъ, лежащихъ у повѣтѣ Володымерскомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 6. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 11 Мая.

Панъ Янъ Жуковскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Войтеха Залѣского комягу 1, житомъ наладованую и яглами, зъ властныхъ фольварковъ имѣнья своего Жуковецъ и Борсуковецъ, лежащихъ у повѣтѣ Кремянецкомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя мыто новоподвышное не пришло ся, только старое отъ комяги дано копъ 3. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 11 Мая.

Панъ Иванъ Ляховскій мѣлъ до Кгданска черезъ фактора своего

Ивана Бережецкого комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованныхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ Ляхова и Щенютина, лежащихъ у повѣтѣ Володымерскомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской; отъ того збожя мыто новоподвышное не пришлось только старое мыто отъ тыхъ комягъ 2-хъ дано копъ 6. На то есть копея зъ листу и сознаные факторское.

День 11 Мая.

Панъ Максимъ Шистовскій мѣлъ до Кгданска комягу 1, житомъ и крупами наладованую, зъ властного господарства имѣнья своего Гнойна и Смолянки, лежащихъ у повѣтѣ Володымерскомъ; и за учиненьемъ присеги его на коморѣ мытной Берестейской, отъ того збожя его властного мыто новоподвышное не пришлось. Еще онъ же мѣлъ комягу 1, збожемъ купнымъ наладованую, то есть жита бочокъ 300, пшеницы бочокъ 165; отъ того збожя мыто новоподвышного пришло копъ 13, далъ копъ 12, а ласки копа 1, а старое мыто отъ помененыхъ комягъ далъ копъ 6. На то есть квитъ его.

День 11 Мая.

Его милость княжа Янушъ Эбаразскій, воевода Браславскій, староста Пинскій и Кремянецкій, мѣлъ до Кгданска черезъ служебника своего шляхетного Грегорья Олешковского комягъ 3, збожемъ наладованныхъ, зъ властныхъ фольвар-

ковъ имѣней его милости зъ Русова и зъ Жалковичъ и зъ Фороство, лежачихъ у повѣтѣ Володымерскомъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ 3 помененыхъ пришло и дано копъ 9. Еще при томъ збожю было прикладу факторского пшеницы купленое бочокъ 60; отъ каждое бочки мыто новоподвышного водлугъ уставы рахуючи по грошей 2 пришло и дано копъ 2. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 12 Мая.

Панъ Федоръ Рудецкій, чашникъ короля его милости земли Волинское, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Василья Радовского комягъ 2, житомъ и пшеницею наладованые, властного урожая фольварковъ своихъ имѣней, лежачихъ у повѣтѣ Луцкомъ, Рудки и съ Подгаецъ; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ помененыхъ 2-хъ комягъ пришло и дано копъ 6. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 12 Мая.

Панъ Балтезаръ Кгнѣвошъ Олександровскій, секретаръ и дворянинъ его королевской милости, державца Свиноускій, мѣль до Кгданска черезъ

фактора своего шляхетного Григорья Микошевского комягъ семь, житомъ и пшеницею наладованыхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежачихъ у повѣтѣ Володымерскомъ, Луцкомъ, зъ Свинюхъ, съ Корытницы, съ Козлова и зъ Бубнова; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное не пришлось, только старое мыто отъ тыхъ семи комягъ пришло и дано копъ 21. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 12 Мая.

Панъ Криштофъ Кгоздиговскій мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Высоцкого комягу 1, житомъ и пшеницею наладованую, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежачихъ у повѣтѣ Луцкомъ, Пелча и Турьи; и за учиненьемъ присеги помененого фактора на коморѣ мытной Берестейской, мыто новоподвышное отъ того збожя не пришлось, только старое мыто отъ комяги дано копъ 3. На то есть копей зъ листу и сознание факторское.

День 12 Мая.

Панъ Иванъ Красенскій, мостовничій Луцкій, мѣль до Кгданска черезъ фактора своего шляхетного Станислава Зубрицкого комягъ 4, житомъ и пшеницею наладованыхъ, зъ властныхъ фольварковъ имѣней своихъ, лежачихъ у повѣтѣ Луцкомъ, Забороля и Галичанъ; и за по-

казаньемъ минуты съ книгъ игродскихъ Холмскихъ учиненое тамъ присеги помененого фактора, мыто новоподвышное отъ збожя не пришлось, только старое мыто отъ комягъ дано копъ 12. На то есть копея зъ листу и сознание факторское.

День 13 Мая.

Факторъ Германъ Гака купца и мѣщанина Кгданского, Ганусъ Брынкъ мѣль до Кгданска комягъ 6, а семая комяжна малая съ спи-жарнею, — попеломъ наладованые, усего того попелу лаштовъ 210, отъ каждого лашту мыта новоподвышного рахуючи водлугъ уставы по грошей 30, чинить копъ 105, даль копъ 100 ласки, копъ 5, а старого мыта рахуючи водлугъ уставы отъ кожного лашту по грошей 8, пѣнезей 7, пришло копъ 30, грошей 27, даль копъ 30, а не додано грошей 27.

Въ томъ же мѣсецу Маю дней розныхъ:

Аврамъ Шмойловичъ, жидъ Ту-

рейскій, арендаръ имѣней его милости княжати Романа Романовича Санкгушковича Волынскихъ и иншихъ, лежачихъ у повѣтѣ Берестейскомъ, черезъ розныхъ факторовъ своихъ, жидовъ и хрестьянъ, спустиль рѣкою Бугомъ на Вислу до Кгданска комягъ 46, рознымъ збожемъ, житомъ, пшеницею, ячменемъ и овсомъ ладованыхъ, отъ кожного комяги водлугъ постановенья зъ нимъ впередъ учиненого нижли тотъ сплавъ былъ припалъ, рахуючи за мыто новоподвышное и старое по осьми копъ грошей Литовскихъ а отъ одное комяги семое, которая была на Бузѣ противко Збунина зъ збожемъ затонула и шкodu собѣ въ томъ принялъ, фольгу чинечи, только чотыри копы грошей рахуючи, всего сумою копъ 372. Того всего приходу есть сумареюшъ особъ писанъ.

Хранится тамъ же.

75.

1587 г. 29 Ноября. Опись серебра и драгоценныхъ вещей Филона Семеновича Кмиты, отданныхъ въ закладъ жиду Мойжешу, секретарю Виленскаго монетнаго двора.

Року 1587 мѣсеца Ноября 29 дня, въ недѣлю, водлугъ нового календару. Реестръ списанья серебра, шатъ также и перель его милости небощика славное памети пана Филона Кмиты Чернобыльского, воеводы Смоленского, старосты Оршанского, которое сребро я, Богданъ Салѣга на-Боткахъ, кашта-

лянъ Смоленскій, у пана Мойжеша Тамхановича, жида, писара мынцы Виленское, оставилемъ ку власной пильной потребѣ небощиковскей, черезъ служебника небощиковского Василья Василевича а другого служебника моего Станислава Пупковского.

То есть напервѣй. У великой чарѣ позлотистой зъ ушицами гривенъ 12 и полъ, 11 скойцовъ; у конви великой позлотистой гривенъ 15; подъ тою коновью другая позлотистая съ кубкомъ у посротку гривенъ 8 и полъ четверти скойца. Подъ тыми коновъ также злотиста гривенъ пять; у большой парѣ рострухановъ на вси стороны позлотистыхъ гривенъ полъ семы, скойцовъ 3; въ другой парѣ розтрухановъ также позлотистыхъ гривенъ 5; въ третей парѣ розтрухановъ гривны 2 и скойцовъ полъ 9-ти; ковшъ великій старій позлотистый гривенъ 4 зъ написомъ Рускимъ; въ сольницы гривенъ 4, скойцовъ полъ 11; въ поясѣ обручастомъ позлотистомъ гривенъ 4 скойцовъ 2; ложокъ тузина одного (?) 15 позлотистыхъ гривенъ 6, девять скойцовъ, подъ гербомъ такимъ...*) Остроги серебряные позлотистые гривенъ полъ 10, скойцовъ полъ 5 безъ ременю; въ рошкопѣ большемъ позлотистомъ гривенъ полъ 3; у другомъ розкопѣ меньшемъ злотистомъ гривна 1, скойцовъ полъ 5; кубочковъ непозлотистыхъ осмъ гривенъ 6, скойцовъ полъ 5; въ коновецѣ летарни позлотистей гривенъ 2 безъ 2 скойцовъ; гелзбантъ серебряный позлотистый съ прутами гривенъ 4, скойцовъ 7 и зъ ременемъ; другій гелзбантъ позлотистый фукованый на червонемъ аксамитѣ безъ

*) Вида такого: прописная печатная буква Т вставлена въ строчную п.

ременю гривенъ чотыри и скойцовъ полъ 8; третій гелзбантъ на черномъ аксамитѣ и ременю позлотистый гривенъ 4, скойцовъ 20; четвертый гелзбантъ широкій рожичами сажаный позлотистый на черномъ аксамитѣ, зъ ременемъ, гривенъ 7; два гелзбантики козацкихъ злотистыхъ на аксамитѣ и ременю черномъ гривенъ 4, скойцовъ 6; нагловекъ гусарскій позлотистый, серебряный, гривенъ 6, на аксамитѣ черномъ и зъ ременемъ; до тогожъ нагловка поперсни и зъ похвы серебряны позлотисты гривенъ 13, на черномъ аксамитѣ зъ ременемъ; радъ другій гусарскій серебряный позлотистый гривенъ 8 и скойцовъ девять, на чирвонемъ аксамитѣ зъ ременемъ; радъ серебряный черезъ цатку позлотистый козацкій на черномъ оксамитѣ, узда съ поперсни и съ похвами и зъ удилами желѣзными, важить гривенъ 8 и скойцовъ 18; штука злоголаву Турецкого на чирвонемъ атласѣ зъ разными шолки въ которомъ локоть 10; чуга злоголавовая и серебромъ на зеленомъ оксамитѣ у нее вси серебряные позлотистые; газука злоголавовая на бурнатномъ оксамитѣ; сабля серебромъ оправлена позлотистая чернымъ оксамитомъ критая и съ повальцомъ едвабу чирвоного; кончеръ серебромъ оправленный позлотистый чернымъ оксамитомъ поволочонъ; другій кончеръ серебромъ оправный позлотистый.

Тые вси речи знову у заставу

его милость панъ Богданъ Сапѣга, каштелянъ Смоленскій, послалъ пану Мойзешу Танхамовичу, жыду, писару мынцы Виленское, черезъ насъ служебниковъ имени звыщъ помененныхъ въ року звыщъ мененомъ. И еще до тое заставы приложено два радки гусарскіе на ремени можетъ быть на нихъ гривень съ чотыри, и къ тому 2 тканки паненскіе перловые и третя малая, и чепецъ перловый одинъ. Василь Василевичъ рукою власною. Станиславъ Пупковскій рукою властною.

Надъ то усе, яко въ реестрѣ стоять, отдалъ панъ Мойзешъ Танхамовичъ, то есть напродъ тканки двѣ перловыхъ широкихъ, а третя

маленькая тканчка перлы сажона, а чепецъ сажонный перлы на чорномъ отласѣ, два реды сребромъ оправныхъ на чорномъ ремени.

Я Северинъ Котель, я Богданъ Остапковичъ визнаваемъ на томъ реестрѣ, ижъ, водлугъ розказанья его милости пана нашого, тую заставу усю, водлугъ реестру того, у пана Мойзеша у цалости насъ дошла, при чомъ былъ панъ староста Лицскій Езофъ Обремскій. *Jozeff Obremsky reka własna. Въ подлинникъ перчеркнуто:* злоголавову штуку узялъ за дванадцать медницъ меду, што его милость обѣцалъ.

Хранится тамъ же.

76.

1593 г. 16 Мая. Инвентарь Смольянского имѣнія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божьего тисеча пятсотъ девятьдесятъ третего мѣсеца Мая двадцать второго дня.

На врадѣ господарскомъ игородскомъ староства Оршанского, передо мною Петромъ Григоревичомъ Кублицкимъ, подстаростимъ Оршанскимъ, будущимъ отъ вельможного пана его милости пана Андрея Сапѣги, старосты Оршанского, державцы Ораньского, пана моего милостивого, постановившесе очевисто енераль воеводства Витебского панъ Юрій Гавриловичъ Захарчинскій а возные повѣту Ор-

шанского Микита Яковлевичъ и Григорей Яновичъ, а шляхтичовъ при нихъ на той справѣ будущые панъ Марко Воропай, панъ Андрей Бурый, панъ Иванъ Пашковичъ, панъ Геліяшъ Хлусовичъ, панъ Марко Васильевичъ а панъ Станиславъ Кгудеевскій, до инвентару списанья двора и мѣстечка Смольянъ и всее маетности рухомое и лежачое, такъ тежъ фольварковъ, бояръ, людей осѣблыхъ и всихъ подданныхъ, до него прислухаючихъ, чого будучи вѣдоми, печати свои приложивши и руки писать умѣлюющіе подписавши, передо мною,

врадомъ, тотъ инвентарь положивши, устие а очевисте ведлугъ него вси згодне ку записанью до книгъ гродскихъ Оршанскихъ сознанье свое учинивши тотъ инвентарь дали. А такъ я, врадъ, тотъ инвентарь передо мною отъ нихъ на врадѣ покладаный огледавши и читаного добре выслухавши, ку вѣдомости своей вradoвой припустивши, казалъ есьми его до книгъ гродскихъ Оршанскихъ уписати, который уписуючи до книгъ слова отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Инвентарь списанья двора и всего имѣнья Смольянского, мѣста, бояръ и подданныхъ въ року теперешнемъ тисеча пятьсотъ деветьдесять третьемъ мѣсяца Мая шеснадцатого дня.

Напервѣй, ушодши у дворъ Смольянской у ворота великіе, надъ ними саля, дворъ острогомъ обведеный. А отъ воротъ у дворѣ по лѣвой сторонѣ кухня съ коморою, подлѣ кухни пекарня, зъ двѣма печьми и коморка малая, отъ тое пекарни другая пекарня зъ сѣнницами, подлѣ тое пекарни стайная великая одна, въ ней окно одно, въ немъ оболона шкленая одна. Подлѣ тое стайни свиренъ зъ кганочкомъ на подклѣтѣ, въ немъ жита бочокъ деветь, ярыцы бочекъ одинадцеть, конопель солянка, солоду житного бочка одна. Подъ тымъ свирномъ подклѣтѣ, а у подклѣтѣ вадокъ десеть и малыхъ и великихъ, муки пшеничное солянокъ двѣ. Подлѣ того свирна клѣтка, въ ней гречыхи краковекъ

шестъ. Отъ тое клѣтки домъ великій низкій, уходечи наперодъ въ тотъ домъ, сѣнцы малые, зъ сѣнецъ свѣтлочка малая, въ ней печь поливаная, оболонъ шкленыхъ двѣ попованыхъ, лавы и столъ зъ лавкою, съ тое свѣтлочки комната, въ ней оболонъ шкленыхъ двѣ, шафа одна, ложка одно, лавы двѣ, съ тое коморы комната, оболона шкленая одна, у бокъ коморка потребная, съ тое комнаты свѣтлица упокойная, въ ней оконъ чотыри зъ оболонами шклянными потлучонными, печь поливаная и коминекъ, шафа одна зъ службою, столы два, лавъ три, зѣдлевъ три. Съ тое избы сѣнь великая, у бокъ съ тыхъ сѣней коморка потребная одна; съ тое сѣни свѣтлица столовая одна, великая, въ ней оконъ великихъ пять зъ оболонами шклянными, оболоны попованые и потолчонные, столы чотыры, служба одна, зѣдлевъ три, печь поливаная, посередъ избы лихтаръ завѣшонный роговый, лавы три. Отъ того дому свиренъ новыи зъ кганкомъ, въ немъ столъ одинъ, дверы на завѣсахъ; а отъ того свирна клѣтка старая зъ кганкомъ; отъ тое клѣтки клѣтка старая; отъ тое клѣтки лазня зъ сѣнью; напротивъ лазни свѣтлочка, у той свѣтлочкѣ оконъ чотыри, оболонъ шклянныхъ чотыри потолчонные, печь поливаная съ коминкомъ барзо злымъ, столикъ злый, лавки чотыри, дверы на завѣсахъ. Отъ тое лазни броваръ зъ свѣтлочкою, а въ броварѣ посуды чопъ одинъ, кадей семь,

корыто одно; отъ того бровара клѣтка зъ граночкомъ, въ ней еченю бочокъ десеть, пшеницы бочокъ чотыри, конопель бочокъ полторы; отъ тое клѣтки другая клѣтка на подклѣтѣ; а подъ тою клѣткою подклѣтокъ, въ немъ бочокъ нивныхъ десеть; посередъ двора домекъ низкій, въ немъ свѣтлицъ двѣ, печи простыя двѣ, коморы три, коморки потребныя двѣ, столы два, лавъ шесть, оболонъ осемъ шкленыхъ, уси побитые, зъ дверы на завѣсахъ. Подлѣ того дому пивница, въ ней бочки двѣ пивныхъ. Посередъ двора студня передъ дворомъ на мостѣ уводъ, ланцуговъ у него два; передъ дворомъ стаенька малая, подлѣ нее клѣтка малая, подлѣ клѣтки обозья, подлѣ обозья свѣтлицъ двѣ, одна напротивъ другое, сѣнь въ серединѣ; отъ тыхъ свѣтлицъ домекъ малый; свѣтлица одна, коморъ двѣ, а коморка потребная одна. Отъ того домку клѣточка малая, подлѣ тое клѣточки лавня зъ сѣнью, передъ дворомъ млынъ на ставѣ, коло одно; въ которомъ мливо есть; гумно, у гумнѣ збожья: ярицы у бромгу сорокъ копъ, пунъ двѣ соломою крытыхъ, осѣти двѣ, ворота двой, подлѣ гумна дворецъ, избы двѣ зъ сѣнями, клѣти двѣ, пивница варивная; хлѣвы чотыри на быдло; въ оборѣ коровъ пять, быки два лѣтошнихъ, сеголѣтнихъ двое, свиней двадцать, гусей трое; сырница, ворота. А на поли жита зашеного, яко далъ справу старецъ Овтухъ, ижъ посѣено крако-

вокъ шестьдесятъ. Церковь передъ дворомъ новая Светого Спаса; на ней два крыжы позлотистыхъ, а вѣтрниковъ чотыри позлотистые, сама бѣлымъ желѣвомъ крыта. А въ церкви сребра церковного: миса сребрна, келихъ серебряный, дискосъ серебряный, звѣзда серебряная, копійка серебряная, ложка серебряная, крыжъ деревянный, въ серебро оправный, увесь позлотистый, каменей чотыри, кадильница серебряная, фляшка цыновая, Евангиліе серебромъ оправленныя позлотистыя два, одна съ оксамитомъ чырвонымъ, а другая съ оксамитомъ зеленымъ; книгъ усихъ особно двадцать одна; ризы оксамиту чирвоного зъ золотоголовомъ, пасаманы серебряныя, до нихъ патрахиль тогожъ оксамиту чирвоного съ пасаманами серебряными, зъ рукавки тогожъ оксамиту чирвоного; ризы старыя адаманку бѣлого, до нихъ патрахиль оксамиту зеленого; ризы и стихарь полотняныя, уборъ дьяконскій, стихарь оксамиту зеленого зъ золотоголовомъ, до него орарь золотоголовый, стихары два полотняныя, одинъ золотоголовомъ обложонный; чынгатора чирвоная турецкая; воздухъ китайчанный великій; покровцы тры малыхъ китайчанныхъ; покровецъ едwabный до ношенья дару у въ олтару; подлѣ престола свѣчь великихъ двѣ, у самой церкви свѣчь великихъ шесть; посередъ церкви лихтарь великій мосендзовый на ланцугу завѣшонный; звоночекъ маленький въ церкви; на великой звоньницы звоновъ

два, одинъ великій а другій меньшій; на зекгару звонокъ невеликій, ворота зъ вѣжочкою, идучи до церкви, входечи въ твинтарь; твинтарь обведенный вколо палками точонными и вгонтами побитый.

Реестръ списанья мѣста и волости имѣнья Смольянского, вгрунтовъ осѣлыхъ и пустыхъ, земли у волокахъ и на службахъ, также и списанья плату цыншового.

На первѣй мѣсто Смольянское.

Первый Матвѣй Усь, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; другій Иванъ Каковка, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; третій Матвѣй Дѣдко, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; четвертый Тить Глушко, подъ нимъ волокъ двѣ и пляць, плату копа, грошей сорокъ осемь; пятый Никонъ Проскурня, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; шостый Радько Жыдкій, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; семьй Совостко Кравецъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; осмый Борисъ Дубко, подъ нимъ волокъ полторы и пляць, плату копа одна, грошей двадцать чотыри; девятый Онацко, подъ нимъ волокъ двѣ и пляць, плату копа одна, грошей сорокъ осемь; десятый Тишко Хоцковичъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; одинадцатый Исакъ Колачникъ, подъ нимъ волока одна и

пляць, плату копа одна; дванадцатый Семенъ Кравецъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; трынадцатый Петрокъ Колачникъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; чотырнадцатый Юрко Сахоновичъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; петнадцатый Митько Кожомячонокъ, волока одна и пляць, плату копа одна; шеснадцатый Опонасъ Тимошковичъ, волока одна и пляць, плату копа одна; семнадцатый Курянь Шершунъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; осмнадцатый Сергѣй Худко, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; девятнадцатый Аврамъ, жидъ, подъ нимъ волокъ три и пляцы два, плату копъ двѣ, а на аренду волока одна вольная; Левонъ Громко, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Богданъ Носыка, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Терехъ Тарасовичъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Гаврыло Поножонокъ, волока одна и пляць, плату копа одна; Филать Чоботаръ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Захарья Проскурничъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Ермолъ, попъ, подъ нимъ волокъ двѣ и пляцы три, вольные на поповство; Иванъ Бѣлофостъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Антонъ Рохунокъ, подъ нимъ волока одна и пляць, плату копа одна; Мишко

жоволь, подъ нимъ волока одна и пляцъ, плату копа одна; Демидъ Хоцковичъ, подъ нимъ волока одна и пляцъ, плату копа одна; Семенъ Дудаковецъ, подъ нимъ волока одна и пляцъ, плату копа одна; Овтушко Латень, подъ нимъ волока одна и пляцъ, плату копа одна; Гришко Хоцковичъ, подъ нимъ волока одна и пляцъ, плату копа одна; Федоръ Заньковичъ, подъ нимъ волокъ полторы и пляцъ; Станиславъ Бальверъ, пляцъ одинъ вольный; Овсяникъ пляцъ одинъ; Иванъ пляцъ одинъ, плату грошей дванадцать; Онанья пляцъ, одинъ плату грошей дванадцать, пляцы три пустые; Семенъ Трубачъ, пляцъ одинъ, плату грошей дванадцать; Фацевскій пляцы два вольные; Тарасъ Чоботаръ, пляцъ одинъ, плату грошей дванадцать; Левонъ Брезгунъ, пляцъ одинъ, плату грошей дванадцать; Аньтипъ Сахоновичъ, полъ пляцу, плату грошей шесть; Омельянъ Лодень, пляцъ одинъ, плату грошей дванадцать; Иванъ Сѣдельникъ пляцъ одинъ; Васюкъ пляцъ одинъ; Орѣшко пляцъ одинъ; Сѣргей шинкаръ, пляцъ одинъ; Савко, коваль, пляцъ одинъ; Артемовая вдова, пляцъ одинъ; Андрей Курыленокъ пляцъ одинъ; Абрамъ, жидъ, пляцъ одинъ; Савка Малый пляцъ одинъ; Павелъ Чобанъ пляцъ одинъ вольный; Васко Шаморъ пляцъ одинъ; Овтухъ старецъ пляцъ одинъ; Давыдъ Яковлевичъ пляцъ одинъ; Есько Москаль пляцъ одинъ; Левонъ Тетера

пляцъ одинъ; Олхимъ Каковна, пляцъ одинъ; Кононъ пляцъ одинъ; Иванко, десятникъ, пляцъ одинъ и застѣнокъ; Иванъ Булохъ, пляцъ одинъ; Огапонъ пляцъ одинъ; Васко Семенковичъ, пляцъ одинъ и застѣнокъ; Котъ, коваль, пляцъ одинъ; Мойко, жидъ, пляцъ одинъ вольный; дьяконъ пляцы два вольные; пляцъ одинъ пустой.

Въ рынку мѣста Смольянского церковь старая заложенья Светого Миколы, подлѣ нее звоньница зрубленая, на той звоньницы звоновъ невеликихъ два.

Въ томъ же мѣстѣ Смольянскомъ аренда, которую держыть Абрамъ Шаиничъ, жидъ, платитъ зъ нее на кождый годъ грошей литовскихъ копъ полтретя ста.

Земляне имѣнья Смольянского: Грыгорей Резанъ, подъ нимъ земли служебъ полторы; Юрей Швайковскій, подъ нимъ земли служебъ чотыры; Войтехъ Кгоршевскій, подъ нимъ земли служебъ полторы; Василей Вильковскій, подъ нимъ земли служебъ Станиславъ Назабытовскій, подъ нимъ земли застѣнокъ; Бартошъ Бурскій, подъ нимъ земли полъ службы; Матысъ Сухорскій, подъ нимъ земли службы двѣ; Степанъ Лысковичъ, подъ нимъ земли служба одна. Бояре путные Гевъ Лещикъ не повиненъ платитъ; Солуянъ Костковичъ, волокъ шесть, плату копъ шесть; Илья Суковатикъ, волокъ чотыри, плату копъ чотыри; Митько Ботвинье, волокъ шесть, плату копъ шесть; Андрей

Кузюта, волокъ пять, плату копь пять; Марко а Демешко волокъ шесть, плату копь шесть; Янъ Кроватскій, волокъ шесть, тотъ не платитъ, Остапкозолотарскій служба одна; плату копь чотырири; Стасько Дешовый а Кашпоръ Козловичъ въ застѣнку волокъ шесть, не платитъ, Михалко Гречышынецъ службы три, плату копь шесть; Григорей Бобръ, подъ нимъ четверть службы, плату копа одна. Бояре въ селѣ Замостью: Дашко Селифоновичъ волокъ шесть; Селифонъ Дашковичъ волокъ шесть; Лаворъ Киррикъ волокъ шесть; Оедько Кравцевичъ волокъ шесть; Никипоръ Мишковицъ волокъ шесть; Олексѣй Курейша волокъ шесть; Исакъ Ботвинье волокъ шесть; Сава Шершовицкій волокъ шесть; Оедоръ Максимовичъ волокъ шесть; Сасинъ Шапаа волокъ семь; Иванъ Киррикъ въ застѣнку волокъ шесть; Семень Жорносѣкъ службы двѣ, плату нѣтъ; Овсей Ивановичъ службы двѣ, плату копь шесть; Занько Бобръ службы двѣ, плату копь чотыри; Масюки службы двѣ, плату копь чотыри; Игнатъ Есиповичъ служба одна, плату копь шесть; Ольхимъ Кравцевичъ, служба одна, плату копь шесть; Опонасъ, машталеръ, полъ службы, плату копь двѣ; Оедко Техановичъ служба одна, плату копь шесть. Тые уси осмъ у Оедора Борейшы у воставѣ суть отъ самого небожчика князя Ковельского. Антонъ и Иванъ Лаврюковичи во-

локъ шесть, за мѣстомъ, на слободѣ сѣдять; Семень Мертвецъ волокъ шесть. Тые уси на службѣ конной. Янъ Щерба волокъ шесть; Иванъ Тюльна волокъ пять; Юрко Фащевскій волокъ шесть; Иванъ а Ясько Мацковичи служба одна, плату копь двѣ; Михалко а Мартинъ Юшиничи волокъ три, плату по грошей семьдесятъ два; Ходоръ Васильевичъ а Богданъ Аврамовичъ, подъ ними застѣножъ, плату копь двѣ. Повинность тыхъ бояръ то есть—зъ листы гдѣ однокольвекъ пошлють ѣздити; а часу войны кождый зъ нихъ часу того зъ шести волокъ мають ставити коня одного въ панциру и зо всимъ оружемъ, войнѣ належачимъ, на кгвалты всягѣ, въ ловы; а кождый зъ нихъ бочку овса, возъ сѣна, въ кождый годъ дати повинни.

Подданные Смолянскіе.
Село Заставье.

Хроль Одерейковичъ волока одна, плату грошей сорокъ осмъ; Митько Шевня волока одна, плату грошей сорокъ осмъ; Степанъ Макаренкоъ волокъ двѣ, плату грошей деветьдесятъ шесть; Демидъ Кожемяка волокъ двѣ, плату грошей деветьдесятъ шесть; Сенько Макаренкоъ волокъ двѣ, плату грошей деветьдесятъ шесть; Парфея Храпунъ волока одна, плату грошей сорокъ осмъ; Хотьянъ, гончаръ, волока одна, плату грошей сорокъ осмъ; Макаръ Козакъ волока одна, плату грошей сорокъ осмъ; Савка Обуховичъ волока

одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Янко Закала волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Микита Гуменьникъ волока одна, плату не платитъ; Ермоль, попъ, волока одна, вольная на поповство; Павелъ Чобанъ волока одна, вольная на кухарство; Янко Закала волока одна пустая, зъ доли узятъ. Повинности притомъ, по солянцѣ жита, по солянцѣ овса, по возу сѣна.

Село Сельцо.

Отрошко Серагъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Дождъ Пилиповичъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Дороня Пилиповичъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Ходка Левевичъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Андрей Суходолъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Тишко Гуринъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Савка Гуринъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Степанъ Волкъ волокъ двѣ, плату грошей девятьдесятъ шесть; Данило Деньковичъ волокъ двѣ, плату грошей девятьдесятъ шесть; Иванъ Деньковичъ волока одна плату грошей сорокъ осьмъ; Ходоръ Проскурненкоъ волокъ три, плату грошей копъ двѣ грошей двадцать чотыри; Иванъ Неклейно волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Озаръ Сидоранокъ волокъ двѣ, плату грошей девятьдесятъ шесть; Эсько Прудникъ волокъ двѣ плату грошей 96; Демидъ Прудникъ волокъ двѣ, плату грошей девятьдесятъ шесть;

Теханъ, тесля, волокъ чотыры вольные на тесельство; Ясюкъ, тесля, волокъ три, вольные на тесельство; Аврамъ, жидъ, волокъ три, Майко; жидъ, волокъ двѣ. Тые обадва жиды за листами держать ничего не платятъ зъ нихъ.

Село Замошье.

Иванъ Зеньковецъ волокъ двѣ, грошей двадцать чотыри; Тарасъ Лавровецъ волокъ двѣ, плату грошей копъ двѣ, грошей двадцать чотыри; Проня Лавровецъ волокъ двѣ, плату грошей копъ двѣ, грошей двадцать чотыри; Отрошко Тюрюшко волокъ двѣ, плату грошей копъ двѣ грошей двадцать чотыри; Михалко Лавровецъ волока одна, плату грошей семьдесятъ два; волока одна, плату пусто; Осташко Рѣдьва волокъ три плату грошей копъ три; Васько Петровичъ волока одна, плату грошей семьдесятъ два.

Зъ села Спаского.

Дашко Будникъ волокъ двѣ, плату копъ чотыри, Лукьянъ Суковатикъ волока одна, плату копа одна грошей дванадцать; Аврамъ, жидъ, за листомъ, вольныхъ волокъ три, платити ничего не повиненъ.

Зъ села Самостья.

Гришко Плѣшко волока одна, плату грошей семьдесятъ два; Лагуновая волока одна плату грошей семьдесятъ два; Мартинъ Татаринъ волока одна, плату грошей семьдесятъ два; Сасинъ Шапка волока, одна плату грошей семьдесятъ два.

Село Коньца Литовского.

Ермакъ Скрага служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Микита Бурдыка служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Матвѣей Хотешъ служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Марко Зубчонокъ полъ службы, плату грошей шестьдесятъ; Хома Кравцевичъ служба одна, плату грошей копь двѣ; Ивашко Озаровичъ служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Дмитръ Замшонецъ служба, одна плату грошей осмдесятъ два; Иванъ Боровикъ полъ службы, плату грошей сорокъ осьмъ; Ларко Отрошковичъ полъ службы, плату грошей шестьдесятъ пять; Иванъ Зубецъ служба одна, плату грошей осмдесятъ два; Кондратъ Замшонецъ служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Андрей Отрошковичъ служба одна, плату грошей осмдесятъ два; Ходоръ петигорець, служба одна, плату грошей копь шесть; Колѣно, жорносѣкъ, служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Ясюкъ Зубовичъ служба одна, плату грошей шестьдесятъ; Павлюкъ Мохонько служба одна, плату грошей шестьдесятъ; Есько Овсянниковичъ, служба одна, плату грошей семьдесятъ два; Опонасъ Гуторовичъ служба одна плату грошей копь двѣ; Демидъ Бобренкоъ службы полъ, плату грошей копа одна; Иванъ Колабышъ службы полъ плату грошей тридцать; Ходоръ колесникъ служба одна, плату копь двѣ; Степанъ Малашковичъ

службы полъ, плату грошей тридцать пять; Максимъ Макаренкоъ служба одна, плату грошей копь шесть; Стась Шатерникъ служба одна, плату копь три; Васько Шибека служба одна, плату копь шесть; Омельянъ Шупеня служба одна плату грошей копь шесть; Сидко Макаренкоъ служба одна, плату копь три; Левонъ Клевецъ службы полъ, плату грошей тридцать; Сидко Усовецъ службы полъ, плату грошей копь полторы; Карпъ Татаринъ служба одна, плату грошей копь двѣ; Андрей Логунъ служба одна, плату копь двѣ; Овсей Пилиповичъ службы полъ, плату грошей копа одна; Селивонъ Карниловичъ волокъ чотыри, плату копь чотыри; Куньковцы волокъ чотыри, плату грошей по семдесятъ двухъ; Ковшаръ служба одна, вольная на ковшарство, ковшовъ маеть давать тузиновъ два.

Село Оболь.

Иванъ Колошонокъ, Пилипъ, Гаврило, Оникей, Конашъ, Карпъ, Костюкъ служба одна, плату копь три, грошей сорокъ, меду пудовъ чотыри; Семень Гарѣлко, Климиъ Гира, Кузьма Бобровникъ, Митько Конашовичъ служба одна, плату грошей копь двѣ, грошей десеть, меду пудовъ три; Петръ Микитыничъ, Андрей Даниловичъ, Иванъ, Марко Лазаревичъ, Стаховскій, Марко Купреевичъ служба одна, плату грошей копь двѣ, грошей тридцать пять, меду пудовъ пять.

Село Заборовье.

Наумъ плату грошей копа одна, меду пудовъ два; Есько Козловъ плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Артемъ Козловъ плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Есько Масюковичъ плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Андрей Щелюха плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Сава Ходанъ плату грошей копъ двѣ, меду пудовъ три; Хома Внучонокъ плату грошей копа одна; Матѣй Ивашковичъ плату грошей копа одна а меду пудъ одинъ; Гридько Шалыга плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Митько Шалыга плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Митько Сушко плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Онупрей Глазковичъ плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Гаврило Глазковичъ плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Яковъ Родко плату грошей тридцать, меду пудъ одинъ; Левонъ Савкинъ съ товаришомъ плату грошей копа одна, меду пудовъ два; Мартинъ Павловичъ плату грошей тридцать, меду пудовъ два; Денисъ плату грошей тридцать; Иванъ Ивашненко плату грошей петнадцать; Петько плату грошей шестьдесятъ; Миклашъ плату грошей тридцать; Дудка плату грошей петнадцать; Тумашъ плату грошей петнадцать; Озаръ Тычинка плату грошей петнадцать; Кузьма Спица плату грошей петнадцать; Самсонъ плату грошей двадцать; Есько Внукъ плату гро-

шей тридцать, меду пудъ одинъ; Левонъ Кубецъ плату грошей петнадцать, меду пудъ одинъ; Лукьянъ плату грошей тридцать, меду пуды два; Иванъ Москаль плату грошей тридцать, меду пуды два; Чекуня плату грошей двадцать, меду пудъ одинъ.

Списанье на инвентарь головной Смольянской фольварковъ, до Смольянъ належащихъ.

А то есть меновите на первой фольварокъ Обольцы.

Дворъ, острогомъ острожный. Ушодны у ворота великіе отъ Бѣлицы, надъ воротами свѣтлица, въ ней печь поливаная, столъ одинъ, оболонь три шкляныхъ квадратные, двери на завѣсахъ зъ замкомъ нутренымъ; подъ тою свѣтлицою комора, двери на завѣсахъ и замокъ нутренній, у въ окнѣ оболоня шкляная и крата желѣзная, до тое свѣтлицы всходъ зъ кганкомъ, на кганку столъ; ворота зъ замкомъ нутренымъ; по лѣвой сторонѣ клѣтка пустая безъ дверей; другая клѣтъ, въ ней три кола до окованья, третья клѣтъ съ приклѣтомъ, подъ тою клѣтью пивница, въ ней бочокъ чотыры. Далѣй домъ низкій: ушодши до сѣней, по лѣвой сторонѣ свѣтлица, въ ней печь поливаная, съ коминомъ, оболонъ три шкляныхъ, столы два, зеделъ; съ тое свѣтлицы комната, въ ней оболонъ шкляныхъ пять двоистыхъ, столъ одинъ, креслы два, убокъ сѣнька малая, тамъ свѣточка, въ ней печь простая съ ко-

многѣмъ, зѣ нее коморка потребная; напротивъ другая свѣтлица, въ ней печь побѣляная съ коминѣмъ, столъ одинъ, зедли два; между тѣми свѣтлицами сѣни, съ тѣхъ сѣней коморка потребная, въ тѣхъ свѣтлицахъ и коморахъ двери и оконъницы на завѣсахъ; отъ того дому клѣтъ; въ ней збожья пшеницы краковки двѣ, ярыцы краковки тры, ечьмену краковки чотыры, овса кравонокъ шесть, гречихи краковки двѣ, гороху солянка одна, конопель краковка одна; мѣра краковка одна; стайня великая, отъ стайни ворота съ прыѣзду Смольянского. Надъ воротами свѣтлица новая, въ ней печь поливаная съ коминѣмъ, двери на завѣсахъ и зѣ замкомъ нутренымъ; до тое свѣтлицы всходъ зѣ вганкомъ; подъ свѣтлицю коморка, двери на завѣсахъ зѣ замкомъ нутренымъ, у въ окнѣ оболонка шкеленая и кратка желѣзная; въ той коморцѣ муки оржаное полторы краковки; ворота зѣ замкомъ нутренымъ. Далѣй клѣтки двѣ пустыхъ безъ замковъ; студня, надъ студнею сырница, отъ сырницы свѣтлочка старая, въ ней печь потлучона, зѣ ней коморка, подлѣ пекарня, въ ней столъ и лавы, подлѣ курникъ, подлѣ кухня, въ ней столъ, подлѣ кухни другая пекарня, подлѣ свѣтлица, въ ней печь съ коминѣмъ, столъ, отъ тѣй свѣтлицы коморка, то у въ одномъ вганку; надъ ставомъ за воротми лазня зѣ сѣньми; напротивъ свѣтлочка новая; въ бокъ зѣ сѣней бро-

варъ, въ немъ: чопы пивныхъ тры, кадей шесть, ушатовъ одинъ; овецъ старыхъ тры, ягнетъ двое, свиней двадцать, гусей двое, гусака одинъ, куриць пять, пѣтухъ одинъ, жита на пашни засѣного на рокъ деветдесять третій кравонокъ двадцать семь. То повѣдалъ вранникъ Оболецкій Миколай Свирскій и Миколай Войтеховичъ, тивунъ.

Подданные фолварку Оболецкого.

Служба Кузминьска плату зѣ ній копъ пять; служба Митроковска плату зѣ ній копъ пять; служба Логовска плату зѣ ній копъ тры; служба Кумяковска плату зѣ ній копъ шесть; служба Бѣликовска плату зѣ ній копъ двѣ; служба Обуховска плату зѣ ній копа одна, грошей сорокъ; служба Малашкова плату зѣ ній копъ тры; служба Козюлина плату зѣ ній копъ двѣ, грошей сорокъ; служба Пентюкова плату зѣ ній копъ полторы; служба Максимова плату зѣ ній копъ двѣ; служба Шупенина плату зѣ ній копъ двѣ; служба Коношкова плату зѣ ній копъ двѣ; служба Купрейкова плату зѣ ній копъ двѣ; служба Суховарина плату зѣ ній копъ двѣ; служба Чоботарова плату зѣ ній копъ двѣ; служба Гаврилова плату зѣ ній копъ двѣ; служба Янкова плату зѣ ній копа одна; служба Дмитровска плату зѣ ній копъ одна, грошей сорокъ; служба Буньковска плату зѣ ней грошей нѣтъ; служба Чу-

ватовсва съ тое бояринъ конно служить. Съ тыхъ всихъ служебъ повинни подданые на каждый тыденъ по три дни робить, съ чимъ имъ закажутъ, черезъ все лѣто, а зимѣ по два дни.

Списание фольварку и всихъ подданныхъ Пильговскихъ. То есть напервѣй дворъ, заметомъ закиданъ. Уподши у ворота великіе по лѣвой сторонѣ пекарня старая зъ сѣньцами; далѣй лавенька малая новая, пивница съ покрытьемъ; на той пивницы клѣтка зъ кранѣчкомъ; на пригребницы бочокъ пивныхъ десеть, кадей семь, ушатковъ три, чопъ великій и кадь, въ ней капуста. Далѣй клѣтъ, въ ней жита краковокъ чотыри а краковочка, посѣна конопель полкраковки; сала свиного жолудковъ два; желѣзо до комина; далѣй клѣтъ старая, въ ней муки оржаное солянка, сѣмени ильняного четверть бочки, третья клѣтъ старая, въ ней ярыцы краковокъ полторы; а посѣно краковокъ двѣ, гречихи краковокъ двѣ; сама мѣра краковка; четвертая клѣтъ зъ речьми вранничими; далѣй гридни двѣ, межи ними сѣни, зъ сѣней коморочка и огниско до варенья ѣсть; въ избахъ столы два и лавы, далѣй стайня новая, далѣй ворота, подлѣ воротъ стайня старая, далѣй стаенька малая для влячъ робочихъ; далѣй домъ низкій новый, первша свѣтлица, въ ней печь поливана съ коминкомъ, столъ зъ зедлемъ, оболонъ шкляныхъ двѣ, поцсованые; съ той свѣтлицы комната, въ ней коминъ, столъ зъ зе-

длемъ, оболонъ шкляныхъ двѣ; съ той комнаты коморка невеликая, съ тѣй коморка потребная, напротивъ свѣтлочка старая, въ ней печь простая, оболоны три старые; межи тыми свѣтлицами сѣнь великая, съ тѣй сѣни сѣнька малая, въ бокъ съ тѣй сѣньки свѣтлочка новая, въ ней печь поливаная съ коминкомъ, столы два, оболонъ три, съ тое свѣтлочки коморка, тамъ же и коморка потребная, въ томъ дому вси двери на завѣсахъ зъ защепками. Гумно жердями обгорожено, въ немъ пунька малая, пуны великая, пунька малая, осѣти двѣ, межи ними токовня съ покрытьемъ, пуница старое опалое; жита на пашни засѣного на рогъ деведесямтъ третій краковокъ сорокъ. То повѣдалъ самъ вранничъ Криштофъ Ковалевскій. Обора для быдла, въ ней пуны новая великая, другая пуны немалая; а малыхъ пунокъ три. Быдла рогатого: коровъ дойныхъ двѣ, телятъ такъ рочныхъ бычки два а теличка одна, овецъ старыхъ петнадцать, а молодыхъ двадцать, свиной большихъ дванадцать, а малыхъ поросятъ двое, гусей осемъ, а девятый гусака, утокъ чотыри, курыцъ дванадцать, пѣтухи три. Къ тому церковь до того двора, въ ней свѣчъ великихъ двѣ, звонъ невеликій.

Подданые фольварку Пильговского.

Богданъ Ширковичъ, бояринъ, подъ нимъ волокъ шесть, плату грошей копъ чотыри; Дмитръ, ти-

вунъ Пильковскій, волока одна на тивунство; Власъ Гришковичъ волока одна плату грошей сорокъ осьмъ; Гришко Широковичъ волока одна на слободѣ; Улянъ волока одна на слободѣ; Матысъ Пѣтушонокъ волока одна плату грошей сорокъ осьмъ; Кондратъ Ревяка волока одна плату грошей сорокъ осьмъ; Иванъ Ревяка волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Свиридъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Дорошко волока одна на слободѣ; Сидоръ Мониша волока одна на слободѣ; Дмитръ, тивунъ, волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Зенько, коваль, волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; попъ Пильковскій волоки три вольные; Юрко Судникъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Лукашъ волока одна на слободѣ; Дмитръ Тропа волока одна на слободѣ; Ѳедько волока одна на слободѣ; Лукьянъ Судникъ, волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Сава Щелепа волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Якимъ Олексинецъ волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Васько Олексинецъ, волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Карпъ а Илейко волокъ двѣ на слободѣ; Кузьма а Степанъ Олексинцы волокъ двѣ на слободѣ; Астапъ волоки полторы плату копъ полторы; Гришко, стодольникъ, волока одна, плату грошей сорокъ осьмъ; Левонъ а Ольхимъ Скураты волокъ полторы, плату грошей осьмдесятъ чотыры.

Подданные на службахъ мѣшкаючіе.

Васько Чакуньо служба одна, плату копъ пять; Михай Греда служба одна, плату копъ двѣ; Охремъ Шуплякъ служба одна, плату копъ двѣ; Щытникъ служба одна, плату копъ три.

Село Попельники.

Максимъ Скурать служба одна, плату грошей копа одна; Сава Попельникъ, служба одна, плату грошей одна; Дроня Попельникъ служба одна, плату грошей копъ двѣ; Хроль, бортникъ, зъ братомъ служба одна, плату грошей копъ двѣ; Озаръ Подгузковецъ служба одна, плату грошей копъ двѣ.

Повинность тыхъ всихъ подданныхъ, на службахъ мѣшкаючихъ, при отданью цыншу мають давать вепровщины грошей дванадцать, вепра одного, овса краковку, жита краковку, сѣна возъ, гусь одну, курыцу одну, яецъ десеть, ильву тертого десятокъ одинъ; а на роботу въ каждой недѣли по три дни ходитъ мають.

Село Ледневичи.

Антонъ, Игнатъ Горохъ, Левонъ Берестень Тереня, Омельянъ, Мамонъ Тимошковичъ, Іевъ Михалковичъ, Гурко Сурьяковичъ, Ольхимъ Артемовичъ, Санько Тимошковичъ.

Повинность тыхъ подданныхъ села Ледневичъ: дани пудовъ меду осьмнадцать, грошей готовыхъ копъ чотыры и грошей петнадцать, двѣ копы за то, што у подводы не ходеть, въ каждой недѣ-

ли по три дни на работу ходить, съ чимъ кажутъ.

Село Бѣленево, належачое до того фольварку Пильковского. Въ немъ службы двѣ, которые держитъ панъ Криштофъ Ковалевскій, за даниною листовною отъ ее милости пани Андреевое Тишкевичовое пани Зофіи Павловны Сапѣжанки, а бывшее ее милости воеггини Андреевое Санггушковое Ковельское въ нагородѣ служебъ его до лѣтъ зуполныхъ пава сына ее милости князя Семена Санггушковича Ковельского.

Списанье подданныхъ и фольварку Прихабского. То есть напервѣй дворъ, заметомъ закидано. Увошодши у ворота большіе, по лѣвой сторонѣ стайня, отъ стайни пекарня, въ ней столѣкъ малый, въ сѣняхъ тежъ столъ, въ бокъ сѣни коморка, коморка плоха, напротивъ пекарни свѣтлица, въ ней столъ и зѣдель, оболонъ шкленыхъ двѣ побитыхъ, печь простый бѣлый, съ тѣй свѣтлицы комора, съ тѣй коморка потребная, пивница, въ ней кадка капусты, бочки двѣ, чопъ, кадки чотыры, надъ тою пивницею пуня, подлѣ нее стаенька малая, отъ пивницы изба старая зъ сѣньми, напротивъ коморка, изъ ней малая коморочка, далѣй стайня старая, отъ стайни клѣточка малая зъ речьми врандичими, далѣй клѣтъ на столпахъ, въ ней муки оржаное краковки двѣ, крупъ четверть бочки, оржаныхъ четверть бочки, сѣмени льняного четверть, маку сито, далѣй клѣтъ на подеклѣтъ, въ ней

жита чистого краковки двѣ, пшеницы краковка одна, а другая посѣена, ярицы краковки полчетверти, ечменю краковки чотыры, гречихи краковки полторы. Подлѣ малыхъ воротъ лазня зъ сѣньми, на противъ клѣтъ зъ засѣнками, подлѣ тое клѣти пунька малая, далѣй ку воротамъ великимъ кухня, въ ней столъ, до того двора гумно, въ немъ осѣтъ съ токомъ накрытымъ, пуня великая, пунька малая, жита засѣного на рокъ деветдесять третій кравоковъ двадцать шесть. То повѣдалъ врандикъ Юрко Фашевскій и тивунъ Санько Богдановичъ. Обора, въ ней пунь великихъ двѣ, малыхъ пунекъ двѣ, кляча пашная одна, коровъ дойныхъ двѣ, подтелокъ такрочныхъ одинъ, телятъ двое сегорочныхъ, козъ старыхъ двѣ а молодыхъ три, свиней осьмеро, курыць осьмь, пѣтуховъ два, гусей двое. Подлѣ того двора церковь, въ ней свѣтъ великихъ двѣ, книгъ шесть, звонъ, кадильница, рызы.

Подданные Прихабскіе.

Пилипъ Ходановичъ служба одна, плату грошей копа одна; Антипъ Охремовичъ служба одна, плату грошей копа одна; Микита Быкъ служба одна, плату грошей копа одна; Хроль Бразурай служба одна, плату грошей копа одна; Максимъ полъ службы, плату грошей тридцать; Оникей Матѣевичъ полъ службы, плату грошей шей тридцать; Павелъ Дягиль, полъ службы, плату грошей тридцать; Иванъ Климовичъ, служба

одна плату грошей копа; Павелъ Охремовичъ служба одна, плату грошей копа одна; Прокопъ Шпакъ служба одна, плату грошей копа одна; Агей Овсяниковичъ служба одна, плату грошей копа одна и грошей пять; Степанъ Дуда служба одна, плату грошей копа одна, грошей пять; Иванъ служба одна, плату грошей копа одна, грошей пять; Иванъ Дуденюкъ съ товаришомъ служба одна, плату грошей копа одна; Денисъ Фильковичъ полъ службы, плату грошей тридцать; Иванъ Васьковичъ полъ службы, плату грошей тридцать; Дмитръ Охремовичъ служба одна, плату грошей копа одна. Повинность тыхъ подданныхъ: съ каждое службы по бочцѣ жита, по бочцѣ овса, на роботу по три дни повинни ходитъ съ чимъ кажутъ въ каждую недѣлю. Подъ попомъ Прихабскимъ служба одна, надворную пашную привернено служба одна.

Подданные зъ Брухова, до фольварку Прихабского прислухаючіе: Зенько Ходоровичъ а Степанъ Ивановичъ служба одна, плату грошей двадцать пять, меду пудовъ два, на бобры недѣлю. Ивашко Кузаковичъ Васько Ходоровичъ, плату грошей пятьдесятъ, меду пудовъ чотыры. Каждый зъ нихъ чотырехъ у каждый годъ повинни заробитъ по недѣли и на квалтъ съ чимъ роскажутъ. Судиловичи, Кузьма Кладовичъ, Отрошко Прокоповичъ, Кондрать, тые вси три на слободѣ, на што и листы мають.

Кутейно Мартинъ, Заньковичъ плату грошей семнадцать; Овдѣй Заньковичъ, плату грошей семнадцать; Иванъ Гурковичъ, плату грошей семнадцать; Митко Семеновичъ, плату грошей семнадцать; Борисъ Бовколенюкъ, плату грошей семнадцать; Оедько Демьяновичъ плату грошей семнадцать; Власъ Бѣляй, Матѣй Андреевичъ плату грошей копа одна.

Фольварокъ Юрцевскій.

Тотъ фольварокъ, за даниною листовною ее милости пани Андреевое Тишкевичовое, пани Зофіи Павловны Сапѣжанки, бывшее ее милости кнегини Андреевое Санггупковича Ковельское, держитъ панъ Богданъ Крупицкій, и показаль листъ, который такъ се въ собѣ маеть: Я Андреевая Санггупковоя Ковельская Зофія Павловна Сапѣжанка, каштеляновна Кіевская, старостянка Любецка, чиню явно симъ моимъ листомъ, кому бы о томъ належало вѣдати, альбо чтучи его слышети нинѣшнимъ и напотомъ будучого вѣка людемъ, ижъ што служилъ малжонку моему небожчику князю Андрею Санггупку Ковельскому панъ Богданъ Крупицкій, немалый часъ стравилъ служечи небожчикови презъ кольконадцать лѣтъ, чогомъ была сама добре свѣдома; ку тому ижъ тежъ немалую шкочу понесъ у Хорощій въ забраню маетности служечи небожчику пану малжонку моему отъ пани Левицкое, за што все небожчикъ панъ малжонюкъ мой обѣдо-

валъ се ему такъ за службы его яко и за тые утраты его нагороду учинить и наменилъ ему дать ослѣдность, фольварокъ тотъ, который у небожчика Солтана Александра купилъ, прозываемый Юрцовъ. А ижъ у томъ часѣ на пана малжонка моего Панъ Богъ смерть допустить рачилъ, а оному помененному Богдану Крупицкому жадна нагорода не стала, про то я помнечи на обѣтницу небожчика пана малжонка моего и будучи свѣдома, же панъ малжонковъ мой тотъ дворецъ Юрцовъ ему обѣцалъ, оный фольварокъ, яко се самъ въ собѣ маеть, до лѣтъ сына моего Семена ему даю, съ тымъ всимъ, то есть зъ людьми ослѣлыми, зъ бояры и зъ землею пашною и непашною, и яко отъ небожчика Солтана есть заведено и подано небожчику пану малжонку моему, и отъ того часу будетъ вольно пану Богдану того фольварку уживать и пожитки вшелякіе брать ажъ до лѣтъ сына моего Семена Ковельского. И на то я ему дала сесь мой листъ съ подписомъ руки моее властное и подъ печатью моее власною. Писанъ у Смольянахъ року отъ Нароженья Сына Божьего тисеча пять сотъ девятьдесять второго, мѣсеца Октебра осьмнадцатого дня. У того листу печать ея милости а подпись руки тыми словы: Андреевая Сангушковая Ковельская, Зофея Санѣжанка, рукою власною. До которого сего инвентару я Юрей

Захарчинскій, енераль великого князства Литовского, ослѣный у воеводства Витебскомъ, я Микита Яковлевичъ а я Григорей Яновичъ, возный повѣту Оршанского, печати свои приложили и руками своими подписали, который зъ насъ писать умѣлъ. А при нашихъ печатехъ и шляхта, которые при насъ были: панъ Марко Воропай, панъ Андрей Бурый, панъ Иванъ Пашковичъ, панъ Геліашъ Хлусовичъ, а панъ Марко Васильевичъ а панъ Станиславъ Кгудеевскій печати свои приложивши, а который зъ нихъ писати умѣлъ и руки подписали. Писанъ сесь инвентаръ у Смольянахъ а докончилъ се дня двадцать первого мая въ року теперешнемъ тисеча пятьсотъ девятьдесять третьемъ. У того инвентару печатей притисненыхъ деветь. А подписи рукъ тыми словы: Юрей Гавриловичъ Захарчинскій, возный енораль воеводства Витебского, власна рука, Микита Яковлевичъ, возный повѣту Оршанского власною рукою, Геліашъ Глусовичъ до того инвентару власную руку подписалъ, Станиславъ Петровичъ Кгудеевскій до того инвентару власную руку подписалъ. Котороежъ устное а очевистое сознанье возныхъ и шляхты, на семъ инвентару помененыхъ, передо мною на врадѣ учиненое, до книгъ кгородскихъ Оршанскихъ есть записано.

Хранится тамъ же.

1599 г. 2 Ноября. Денежный расходъ по случаю кончины Витебскаго восводи.

Року 99 мѣсеца Ноябра 2 дня, во второкъ.

Реестръ росходу пенезей цышовыхъ по смерти его милости пана восводи Витебскаго черезъ мене Василья Ѳедоровича.

Напервѣй тогожъ дня въ Берестю:

Сукна фалюндышу черного на гробъ его милости пана локти сорокъ и семь, кождый локоть по копѣ и осьми грошей Литовскихъ, чинить копѣ 53 грошей 16 литовскихъ; сукна киру на жалобу купилъ поставцовъ 11, кождый поставецъ по копѣ 2 и грошей 48, чинить копѣ 30 грошей 48 литовскихъ; сукна лѣпшого киру поставцовъ 7, кождый зъ нихъ по копѣ 3 литовскихъ, чинить копѣ 21 литовскихъ; полотна коленско-го штукъ 4, каждая зъ нихъ по копѣ 2 и грошей 6, чинить копѣ 8 и грошей 24 литовскихъ; китайки черное ее милости панинѣ воеводянцѣ локоть за гроши 9 литовскихъ; едвабю черного полтретья локтя за гроши 15 литовскихъ; нити до шитья жалобы черныхъ мотки 2 за гроши 5 и пѣнезей 7; гафтекъ до жалобы за гроши 26 литовскихъ; смолы вароное бочокъ 3, каждая зъ нихъ по грошей 27 и пѣнезей 2, чинить копу 1 и грошей 21 пѣнезей 6; полотна сурового на кошульки ее милости панинѣ и паннамъ локти 46, кож-

дый зъ нихъ по грошей полтора, чинить копу 1 и грошей 9 литовскихъ; полотна до смоленья труны локти 41 по грошу 1 чинить грошей 41 литовскихъ; полотна до тоежъ труны локти 25 по пѣнезей 12 чинить грошей 30 пѣнезей 9 литовскихъ; Андрею отъ смоленья труны грошей 10 литовскихъ.

Ноябра 3, въ среду, яко до книгъ ѣхали панове печатары, за два дни стравили въ Берестю копѣ 2 грошей 12 литовскихъ.

Ноябра 4, въ четвергъ, до кухни мяса четверть за грошей 20 литовскихъ; подпискови отъ писанья выпису грошей 82 литовскихъ въ Берестю.

Ноябра 7, въ Недѣлю, до Люблина на купенье речей водлѣ реестру копѣ 96 и грошей 38 и 4 пѣнези литовскихъ; тогожъ дня вбогимъ роздалъ грошей 15 литовскихъ.

Ноябра 8, въ понедѣлокъ, пану Бучинскому, еноралу, на страву до Берестья грошей 48 литовскихъ, тогожъ дня Павловскому, возному, на страву грошей 12 литовскихъ; за росказаньемъ ее милости панны воеводянки отъ работы полотна сурового грошей 13 литовскихъ.

Ноябра 15, въ понедѣлокъ, Ѳедорку на страву и на справу, якъ ѣхаль до Берестья зъ вознымъ о збитье подданныхъ грошей 24 литовскихъ.

Ноябра 18, въ четвергъ, мяса ку-

шилъ полти 4, кождый по грошей 42 литовскихъ, чинить копь 2 грошей 48 литовскихъ.

Ноябра 19, въ пятницу, пану Матысу Зимноху на заплаченъе возницамъ и машталеромъ копь 23 литовскихъ; тогожь дня въ Берестью мяса купилъ задковъ 6 по грошей 32 литовскихъ чинить копь 3 грошей 12; въ Берестью шкляницъ купилъ винацкихъ 47, а келишковъ 23, кожда по гроши 2 литовскихъ, а простыхъ шкляницъ копь 2 и 40, кожда по полъ грошку, того всего чинить копь 3 и грошей 30 литовскихъ.

Ноября 22, въ понедѣлокъ, яецъ до кухни купилъ за гроши 4 литовскихъ; Марку за четверть мяса волового грошей 22 литовскихъ.

Ноябра 26, въ пятницу, въ Берестыи купилъ мяса четверти 13, кожда четверть по грошей 18 литовскихъ, чинить копь 2 и грошь 1 литовскій; тогожь дня пану Бучинскому, еноралу, за послугу копу 1 грошей 36 литовскихъ; тогожь дня Марку, рыбаку, за рыбы грошей 44 литовскихъ; Матею и Осею копу 1 грошей 36 литовскихъ; Лойкови а Пронцы за рыбы грошей 38 литовскихъ; селедцовъ до кухни за грошей 4 литовскихъ; калинь за пѣнезей 8.

Въ субботу Стецу за рыбы грошей 48 литовскихъ; Пронцы за рыбы грошей 24 литовскихъ; яецъ до кухни за грошей 3; пива въ Короцинѣ купилъ бочокъ 5 кожда по грошей 24 литовскихъ чинить копь 2 литовскихъ; пива

въ Дубровицы купилъ бочекъ 8 кожда по грошей 29 чинить копь 3 и грошей 22 литовскихъ; пива въ Тусной купилъ бочокъ 8 кожда по грошей 27 и пѣнезей 2 чинить копь 9 грошей 4 литовскихъ; пива въ Ломазахъ купилъ бочокъ 14 кожда по грошей 32 пѣнезей 2 литовскихъ чинить копь 7 грошей 8 литовскихъ.

Въ Недѣлю рыбакомъ за рыбы Стецу а Марку грошей 48 литовскихъ; яецъ копу 1 купилъ за грошей 6 литовскихъ; хлѣба бѣлого до кухни за грошь 1; горшковъ полеваныхъ за грошей 87 литовскихъ; горшковъ у Володавѣ простыхъ купилъ за копу 1 грошей 48 литовскихъ.

Въ понедѣлокъ хлѣба бѣлого до кухни за грошей 2 литовскихъ; селедцовъ сотъ 9 по грошей 30 кожда чинить копь 4 и грошей 30 литовскихъ; калинь до кухни за пѣнезей 8; опеканокъ рыбъ до кухни за грошей 15 литовскихъ; рыбакомъ Матею а Осею за рыбы копу 1 грошей 20 литовскихъ; татарину, который ѣхаль до пана тивуна зъ листы, на страву грошей 48 литовскихъ; рыфу купилъ фунтовъ 10 за грошей 40 литовскихъ въ Берестыи; ганышу фунтовъ 2 за грошей 12 литовскихъ; цукру фунтовъ 30 кождый по грошей 14 литовскихъ чинить копь 7 литовскихъ; фикгъ фунтовъ 6 по грошей 6 чинить грошей 36 литовскихъ.

Во второкъ хлѣба бѣлого до кухни за грошей 2 литовскихъ; рыбъ

въ пана Чеховского купилъ за копь 4 грошей 6 литовскихъ.

Декабра 1, въ среду, Стецу за рыбу копу грошей 1; Матею а Осею за рыбу копу 1 грошей 5 литовскихъ; чесноку до кухни за грошей 1 пѣнезей 6; тогожь дня на оферу копь 5 литовскихъ о погребѣ; полотна штучку коленского ее милости паннѣ воеводянцѣ въ Берестѣ купилъ за копь 2 грошей 48 литовскихъ; свѣчь лоевыхъ за грошей 12 копу; въ Кюдню взяломъ пива въ корчми той варъ цѣлый за копь 8 литовскихъ; тутъ же въ Кюдню взяломъ въ жида пива бочокъ 3 за грошей копу 1 и грошей 35.

Декабра 2, въ четверкъ, попомъ копь 4 литовскихъ; мнихомъ ялмужны грошей 24 литовскихъ; соли купилъ тысячи 21 кожда по грошей 9 литовскихъ чинить копь 3 и грошей 9 литовскихъ; опекой рыбы для поповъ за грошей 3 литовскихъ.

Декабра 3, въ пятницу, маляру за семь гербовъ—золотыхъ польскихъ 7, чинить копь 2 грошей 48 литовскихъ; томужь маляру за сѣдесъ до крыжа копь 3 и грошей 12 литовскихъ; кухаромъ пятемъ его милости пана канцлеровымъ по талюру чинить копь 2 и грошей 24 литовскихъ; кухтикомъ тремъ грошей 36 литовскихъ; рыбы купилъ у рыбаковъ мѣстскихъ у Стеца а Матея за копу 1 грошей 8 литовскихъ; рыбъ въ Яблочнѣ купилъ за грошей 85 литовскихъ; селед-

цовъ въ Берестѣ купилъ копь полъ чварты за копу 1 грошей 10 литовскихъ.

Въ Недѣлю, Декабра 5, Осею за рыбу грошей 18 и пѣнезей 4; олею до потравъ до кухни за грошей 15 литовскихъ кварть 5; яко на погребъ пива и солодовъ не зготовано, по пиво до Ломазъ посылаючи, подводъ такъ рыхло не выгнано, Фурмановъ мусялъ нанять и заплатилъ грошей 40 литовскихъ.

Декабра 7, во второкъ, селедцовъ купилъ сто за грошей 30 литовскихъ; уюновъ метокъ 6 за грошей 9, пѣнезей 6 литовскихъ, Стецу, рыбаку, за рыбы грошей 28 литовскихъ.

Декабра 8, въ среду, Евхиму Кюзорѣзу отъ работы и подшиванья метликовъ 5 и плаща 1 а сарафаника ее милости паннѣ воеводянцѣ, а его милость пана воеводича фаризы подшиты, за то все чинить грошей 46 литовскихъ; Стецу за рыбы грошей 20 литовскихъ; Осею за рыбу, рыбаку, грошей 10 литовскихъ.

Декабра 10, въ пятницу, Андрушку за рыбы грошей 14 литовскихъ.

Декабра 15, въ среду, пану Парульскому до рукъ отдалъ копь 55 литовскихъ.

Сума того всего росходу чинить грошей копь чотырыста и пять копь и грошей 37, и пѣнезей 6 личбы литовское. Василий Федоровичъ, властна рука.

Хранится тамъ же.

78.

1612 г. Января 27. Манифестъ, составленный въ Москвѣ и подписанный Іосифомъ Цеклинскимъ, Кривошею Янковскимъ, Станиславомъ Шубиновскимъ и Петромъ Гржимятковскимъ, отъ имени нѣкоторыхъ полковъ польскаго гарнизона, о составленіи военной конфедерации и о главныхъ ея основаніяхъ.

In nomine Domini amen. My ry-
cerstwo pułków i. p. Zborowskie-
go, i. p. Strusia, i. p. Hetmana ko-
ronnego, i. p. Weihera, i. p. Kaza-
nowskiego, i. p. Gąsiewskiego, sta-
rosty Wileyskiego etc. etc. *).

.....
.....
nie **) refnych замыслов заживаѣ
chzącz, ale z samego muszu, kto-
ry żadnemu nie podległ prawu, a
z zaniedbania o nas naszych pocho-
dzy. Oswiathczamy się Bogu, kto-
ry na serca wszistkych patrzy.
Oswiathczamy się y ludziom, kto-
rzy rozeznac miedzy lewem a pra-
wem umieją. Oswiathczamy sie kro-

lem panem naszym, ktoremusmy
tak częste gardłowania nasze odda-
wali y oznaimowali. Oswiathczamy
się starszemi regimentarzami na-
szemi, którzy na niezwykle y nie-
slychane utrapienia nasze patrzli,
y sami ych na sobie doznawali.
Oswiathczamy się nawet i narodem
Moskiewskiem, którym częstokroć
cierpliwość nasza w tak niezmier-
nych pracach y niedostatkach w
podziwieniu bywała. A taką prote-
statią ucziniwszy, udaem się do
zwykłych sposobow, nam do docho-
dzenia od naszych antecessorow za-
płaty podanych. Jesly zesz pro die
24 mense Iunii w roku terazniey-
szym 1612 zapłata nie doydzie, w
dobra stołu k. i. m. wyszedzsy, za
granicze wiachać mamy, s ktorych
nie wyieżdzać, aż się każdemu tak
in parte, iako in toto zupełna zapłata
w zasłużonym iego stanie. Y iesli-
by kto assekuracie k. i. m. na zasłu-
żonene między nami pokazał,
albo obietnicze za dowodem pew-
nym, tego wszyscy społnie docho-
dzić powinni będziemy. A iż ich
mci pp. bracia pułku iego mci pa-
na Zborowskiego, wespołek y z ie-
go mcią panem pułkownikiem swo-
im, bardzei dobro oyczynny i sławę
k. i. m. miłuiący w nasz wielkie

*) Это начало взято у Нѣмцевича, изъ его
Dzieie panowania Zygmunta III (томъ III,
стр. 40).

** Этимъ словомъ начинается книга, со-
держащая въ себѣ акты конфедерации, воз-
никшей въ польскомъ войсѣ, занимав-
шемъ Москву. Книгѣ этой не достаетъ также
и конца. Судя по нѣкоторымъ признакамъ,
книга эта была походная, въ которую кон-
федераты вносили свою переписку, входив-
шую и исходящую. Нарушевичъ, въ при-
мѣчаніяхъ къ своей Исторіи Яна Карла
Ходкевича, упоминаетъ, что акты этой кон-
федерации (неизвѣстно — въ подлинникахъ,
или копіяхъ) находятся въ библиотекѣ За-
лускихъ томъ II, стр. 352). Нѣкоторые изъ
этихъ документовъ находятся въ Шведскихъ
архивахъ (см. Listy o Szwecyi гр. Е. Тиш-
кевича). При печатаніи, правописаніе под-
линника удерживалось.

obiethnicze y zasługi swoje u przeszłego pana wążacz, udali się za nastąpieniem i. k. m. w ziemię nieprzyjacielską do posługi i. k. m., którą ich życzliwość y uprzejmą czołnę przeciwko sobie k. i. m. łaską swą panską nagradzając, za instantią woyska wszystkiego, na ten czas na stronę się k. m. obracającego, przez iego mci pana Zborowskiego y insze posły czyniona assecuratie im od przeszłego pana confirmował, isz gdy krol albo krolewicz ich mci na stoliczy szczęśliwie usiedzie, wszystkie zasługi ich dawne mają ich dość, a iesliby za granicze wiść ym przyszło, tedy assecuratią z consensum Rzeczpospolitey na dwie czwierci po złot. 70 dać ym przyobieczał. My tedy, towarzistwo pułkow ynszych, iesli przyidzie w oycziznie zasług dochodzić, obiecuiemy, wziawszy zasługi swoje wszistkie, które mamy w zaciągu spólnie y rowno z nimi k. i. m. iesliby onych zaraz na then że czas, gdy nam płacić będą the dwie czwierci po złot. 70 nie doszły, z nymi ych dochodzić y skupy sie nie rozieżdzać, aż ym sie satisfactia stanie, także pp. pułkownikom y rothmystrzom ych, zasłużonego y kuchennego. A iesliby tu w Moskwie zapłata się stała, tedy oni sami z zasług swoich dawnych wszistkych według confirmatiew k. i. m., ym na zasługi w respons dany bez nas dochodzić mają, iako nay-

pilniei to sobie waruiacz, aby żaden o zasłużonym contractow czynić z nimi do confederaciey należaczem nie smiał, any zapłaty swoiey przed czasem aż rowno z drugiem brał. Bacziliśmy tho w pierwszych zwiąskach, isz za faworem ich mci panow dwornych towarzistwo zasłużone swoje przed czasem zapłatę wybierało, zaczym creditorowe na koszu od swych dłużnikow zostawali. Przeto my, zabiegając temu, stanowimy, aby żaden nie ważył się nicz brać z skarbu bez recognitiei starszych woyskowych, gdysz samego towarzysza recognitia przy zapłacie ważna nie będzie. Tho tesz sobie obiecuiemy, isz przy zapłacie w cwierć nie po trzinastu, ale po dwunastu niedzieliczyć według starożythnych tribow mamy. A 6 Ianuarii anno 1610 poczynając the dwie czwierci, któreśmy thu na stoliczy będącz z skarbu Moskiewskiego fantami wzięli, nie w zasłużone wtrącać, ale za karmowe według stanowienia z nami Moskiewskich boiar dumnych, które nam mieli dawać na miesiąc po dziesiątku złotych na koń, czego żywność kupować mieliśmy,—poczytane bydź mają. Widząc się bydź w ziemi nieprzyjacielskiej, a nie chcąc wienczey mieć ogoloney chorągwi, tho sobie waruiemy, aby żaden, który się podpisze na ten związek, od woyska nigdziey swowolnie nie odieżdzał, pod utracze-

niem pocztu y zasłużonego, chyba by na słuszną a gwałtowną potrzebę, ktore koło generalne uznawać ma. A ci, ktorzy swowolnie nad srogie zakazy woyskowe bez starszych pozwolenia swych pod czas obliężenia odbiegli, do zasłużonego swego przy zapłacie należec nie mają, a każdego takiego pod summieniem z nas każdy wythknąć ma; nie godzien ten miłości braterskiej, ktory w cieśkim razie brata odbiega. Ci zas, ktorzy dla ważnych prziczin, za pozwoleniem starszych, do domow swoych odiadą stawić się mają do kupy naszej, gdzie kolwiek na ten czas będziemy za niedziel dziesięć, a gdzieby się stawili, także tesz od zasłużonego mieli by odpadać, mającz wzgląd na owe, ktorych bracia, y powinni w zaciągu k. i. m. ze wszystkim zginęli, gdy się ozowią a poczty stawia, powinny będziemy zasłużonego ych dochodzić. Ich mci pp. rothmistrze, ktorzy by się do pułku naszego łączyć nie chcieli, pomniacz na ych krwawe społ boronie z nami zasłużonego y kuchennego, iako swego własnego, ych dochodzić chcemy, a ci zaś, ktorzi się do nas przywiążą, żadnego urzędu ponosić nie będą. Czasowi musimy dogadzać, teraz mającz wzgląd na utraty swoje z odpadnieniem czeladzy, rynthunkow, koni, iż nie możemy zaraz takich pocztow osadzać, na iakieśmy służyli; iesli przydzie winić za granicze, każdy to-

warzysz ma się starać o konie, czeladz, aby, gdy przydzie zaiachać ekonomie, taki poczeth stawił, na iaki zaciąg swoy miał. Artikuły wszystkie in suo robore et rigore zostawuiemy pod ych exequutią dobrowolnie się submituiacz, gdy da P. Bog przydzie do zapłaty, iesliby się po odebraniu żołdu komu między nami w zasłużonem dosić nie stało, nie mamy dobr zaiachanych ustępować, ażby onemu satisfactia nastąpiła, przy dokończeniu zapłaty mamy się upomnieć u k. i. m. assecuratiew s podpisem pp. senatorow, na ten czas przy boku panskim będącich, na tho, że żadnemu z nas o podniesienie confederatiew, o wyiazd z Moskwy, o ziazd ekonomiey trudności zadawać nie będą, ktorey ieslibyśmy za instantią iaką nie otrzymali, choć po odebraniu zapłaty zupełnei, quitow za dosić zasłużonego do skarbu dawać nie mamy, any się z kupy rozieżdzać, any ekonomiey puszczać, aż nas w tym assecuruią. A gdyby kto o the y tym podobne rzeczy, na ktory z nas po roziechaniu się z kupy prawem następował, tedy za oznaymieniem obwionego do rathowania onego, iako do gaszenia pożaru pospolitego przybyć wszisci powinni będziemy, w czym, iakobyśmy sobie postąpić mieli, ma bydz sposob namowiony. Tho na ostatek przy wolei woyskowej zostawuiacz, że czo kolwiek by

się okazało bydz̄ potrzebnego y pożytecznego woysku, uchwała koła generalnego pod thymiż podpisanami może bydz̄ do konfederatiewy włożono, a tho postanowienie y związek nasz dobremi cznothliwymi y ryczerskimi słowy strzimać sobie wszisci obiecuiemy y przysięgami podpisanemi rąk naszych stwierdzamy y umaczniamy. A iesli by się kto między namy nalazł,

ktoryby przeciwko najmnieyszemu punctowi tey confederatiewy wykrocziwszy, przysięgi swoiey naruszył, takiego, iako zdraycę pospolitego, na szablach roznieść obiecuiemy. Działo się na stoliczy Moskiewskiey die 27 Januarii anno 1612. Jozeph Cieklinsky. Krzistoph Jarkowsky. Stanisław Szubiszowsky. Piotr Grzilatkovsky.

79.

1612 г. 27 Января. Личный состав и правила Московско́й военной конфедерации.

Porządek y artykuły do confederatiewy należące.

Żadne zgromadzenie znaczne bez rządu trwać nie może i niepodobno, bo iest on dusza wszystkich rzeczy, —bez niego martwe stają się y do szczęśliwego effectu przywiedzione bydz̄ nie mogą; taką iego dzielność, potęgę, potrzebę widzając do zaczętych naszych spraw, przyszło go nam wezwać, a dla przestrzegania od nego, pewne osoby sposrod siebie postanowić obralismy, tedy za marszałka pana Jozefa Cieklinskiego, przydając mu za concilarze deputaty swoje: pana Jarkowskiego, pana Suliszowskiego, pana Swieżynskiego, pana Wuiakowskiego, pana Gąsiowskiego, pana Trzilatkovskiego, pana Sniarzowskiego, bez których rady consensu on nie zaczynać y czynić nie ma.

Do rządu polnego zawiadowania tesz stanowisk, podziału przystawstw obralismy: s pułku i. m. pana Zborowskiego, też pana Balinskiego, pana Hrehora Sienkiewicza, pana Kostuskiewicza, z pułku pana starosty Chmielniczkiego pana Woronica, z pułku i. m. p. hethmana koronnego, s pułku i. m. p. Wierowego pana Bogdaszowskiego, s pułku i. m. pana Rżanowskiego pana Poniatowskiego (pan sędzia dawny) pana Gumienieczkiego, pana Rowinniczkiego; approbowalismy wszelakie posłuszeństwo y ucciwość, chcąc y powinni będącz oddacz wzaiem, poszanowanie od nich odnosząc.

A iesli by kto taky niecierpliwy między nami się nalazł, ktory by się na starszego, gdy urząd swoy odprawuie, ręką tar-

gnął, na gardło ma bydź karany; a ieśli by słowom nieucciwem onego zelził, według wynalasky koła generalnego, ma karanie ponieść. Koła generalnego zawsze marszałek namowiwszy się z deputaty, a baczat bydź potrzebne—zaciągać maia; a ieśli by tego potrzebą nieukazowała, tedy w każdych szescy niedzielach mieć go ustanowiemy. Appellatie wszelakie maia iść do pp. sędziow, p. marszałka, deputatow, gdy nie o gardło idzie, ale in criminalibus do koła generalnego. Brastuky, iesliby się na kogo miedzy nami w woysku pokazały, iako za zdradziecztwo karane bydź ma. Listow żadnych tak od krola

iego mości, panow senatorow, panow dwornych y od ynszych, s ktorych by zaraza mogła paść na zgodę i zasługi nasze, prziiimować nie maia; a iesliby ktory wziął, ma albo do pana marszałka y pp. deputatow, albo w kole generalnem oddacz; a ieśli by kto tajemne y osobne zaciagi czynił, iako o zdradziecztwo ma bydź karany; ieśli by się kto, thu będącz, na confederatią nie podpisał, nie ma bydź wienczey do niey przypuszczony. Insze do confideratiewy articuły potrzebne bacząc teraz bydź dosić na thych na ynszi czasz spisać odkładamy dozwalamy, ktore maia bydź iednak pierwey approbowane w kole.

80.

1612 г. 27 Января. Правила, постановленныя Московскою военною конфедерацией, на случай обратнаго похода изъ Москвы.

Artikuły woysku uchwalone.

Isz po łaszce Bożey, siła nam na chęcy y miłości ludzkiej należy, na ktorą teraz wychodząc za granicze sposobiać się potrzeba, a zbywając y odpędzając od siebie swowolenstwo, ktore sie tak miedzy nami samemi, iako y czeladzią, musiało na wojnie namnozić, tedy iako nayskromniey y naucciwiey na włoscy tak w ciągnieniu, na stanowiskach, w domach slachecznych y inszych mamy się zachować.

1. Żagonow czynieć żadnych żaden pod gardłem niema, any żywnosey

na stronie, bez ukazu y dozwolenia porucznikowego zasiągać sub pena na pacholki suspendii, a ieslyby towarzisz wiedział o thym, a z wolą by tho iego było, za pierwsze przewinienie od połowicze zasłużonego. Jesliby się co nam wienczey pokazało, od ostatku y od chorągwie precz, pp. porucznicy pod takąż wina, żeby w to surowo wgladali.

2. Jałowicz poky na stanowiska y na ukazanych miejscach do zasiągania żywności wyciągać żaden nie ma, gdy z ziemie idąc po żywnosey, nicz pod sowitą nagrodą, kto-

ra się ma stać ex nunc themu komu by wzięto, a porucznik z towarzystwem, jeśli się obwiniony iść nie chciał, mają, z rzeczy jego wzięwszy cokolwiek, zapłacić, co by stało za jego, który jest ukrzywdzony.

3. Pieniężnych statii, aby żaden privato motu nie śmiał wybierać, pacholików pod obiesieniem, a towarzyszy pod utraceniem zasłużonego, tak że chusth y ynszych rupieci, aby się nicht nie wzięły brać pod taką wyją.

4. Podwód brać żaden bez wiadomości porucznikowej niema, który jeśli obaczył, że się towarzysz przez niecy obeść nie może, ma iey pozwolić, ale tak, aby ią z noczlega pierwszego wrocił, a jeśli ią daliej zaprowadził, tedy tak ma być, iako o gwałtowne wzięcie sądzon.

5. Zaiezdziacz od chorągwi na stronę, nie tylko dla szarpaniny, tak pacholikowi, iako y towarzyszowi, ale też do miasteczek, do karczem dla pijaństwa, zabraniamy, gdysz się na takich miejscach za pijaństwem zwykły wielkie excessi dziać. A jeśli pacholik, który był tak contu-

max, choć by nicz nie zbroił,—kiem przed chorągwią ma być karany, a towarzyszowi stanowiska any ukazania żywności niema mieć przez dwie niedzieli. Jeśli by go też na takim miejscu co potkało żaden się o taką krzywdę brać niema *) chować się nie ważył, a zaraz te branki białychłów w tydzień nadaley powysciu za granicze, aby były od rothy albo odesłane, albo poruczone. A jeśli by która się po expirowaniu tego czasu znalazła, utopić ją kazać mają towarzystwo s porucznikiem, a towarzysz tak y drugi przez porucznika napomniany, obżałowany w kole pułkowym ma być od rothy ablogowany. A komu by przyczyną nierząd był, żeby mu od rothy kazano, takowego nicht w woysku pod horągiew przymować niema.

Isz przez tych, którzy wiecz radzy przez panów przy woyskach się bawia, wielkie swowolstwo się dzieie; przeto gdzie by się który taki znalazł, bez wszelakiego miłosierdzia szubienicą ma być karany.

81.

1612 г. Январь. Сисокъ жалованья польскаго горнизона по послѣдней раскладкѣ зъ обѣзѣ подъ Городскою.

Sumariusz żołdu woyska stołecznego Moskiewskiego po rugu po-

sledniejszym w obozie pod Grotkiem uczinionym.

*) Вырванъ цѣлый полулистъ, т. е. двѣ страницы.

Pułk pana Balinskiego. Kony 13456: usarow 12002, petihorcow 1454. Rotha pana Rudniczkiego petihorsk quart. 13 koni 1409 zł. 38768. Rota chorągwi czerwonej i. p. Zborowskiego quart. 13 koni 4130/₃ zł. 140981. Chorągiew czarna quart. 13 koni 3140/₇ zł. 109631. Chorągiew biała quart. 13 koni 2677/₃ zł. 94040/₃. Chorągiew błokitna quart. 13 koni 2055/₃ zł. 70580. Summa na ten pułk zł. 454007.

Pułk pana Sienkiewiczow. Koni 14703: usar. 13715, pet. 108, kozak. 880. Rota pana Jana Roznowieczkiego quart. 5/₂ koni 880 zł. 22000. Rota pana Młoczkiego quart 13 koni 4669 zł. 160611. Rota pana Poboroskiego quart. 13 koni 3715 zł. 128681. Rota pana Kopyczynskiego quart. 13 koni 3697, zł. 129569/₃. Rota pana Wilamowskiego quart. 13, koni 1634, zł. 59688/₃. Summa na ten pułk zł. 500540.

Pułk pana Kosciuskiewiczow. Koni 15865: usar. 14485, pet. 597, kozak. 783. Rota pana Ruczkiego kozaczka quart. 13, koni 814, zł. 20370. Rota pana Kotowskiego petihorska quarth. 13, koni 1281, zł. 36260/₃. Rota pana Kosakowskiego quart. 13, koni 1041/₃, zł. 37073/₃. Rota pana Marchoczkiego quarth. 13, koni 4102, zł. 142703/₃. Rota X. Ruzynskiego quarth. 13, koni 2013/₃, zł. 75110. Rota pana Ruczkiego quarth. 13, koni 2239/₃, zł.

8290/₃. Rota pana Kotkowskiego quarth. 13, koni 1472/₃, zł. 51429/₃. Summa na ten pułk zł. 528232.

Pułk pana Woroniczow. Koni usar. 5563. Rota pana Lanczkonskiego quarth. 12, koni 1229, zł. 38099. Rota pana Olizarowego quart. 12, koni 1165, zł. 36115. Rota pana starosty Kamienieczkiego quart. 12, koni 1104, zł. 34224. Rota pana starosty Chmielniczkiego quart. 12, koni 2065, zł. 64015. Summa na ten pułk zł. 172453.

Pułk pana Sławskiego. Koni 7409: usar. 6306, kozak. 1103. Rota pana Chwalibogowa kozaczka quart. 12 koni 1103, zł. 27575. Rota iego mci pana hetmana quart. 12, koni 2209 zł. 68479. Rota iego mci pana wojewody Ruskiego quart, 12 koni 1195, zł. 37575. Rota pana Bałabanowa quart. 12 koni 1181, zł. 36611. Rota pana Malinskiego quart. 12, koni 1178, zł. 36518. Rota X. Zbaraskiego quart. 5, koni 543, zł. 16833. Summa na then pułk zł. 223061.

Pułk pana Bogdaszowskiego. Koni usar. 4969. Rota pana Rogowskiego quart. 12, koni 839, zł. 26009. Rota pana Wasiczynskiego quart. 12, koni 1081, zł. 33511. Rota pana Dunikowskiego quart. 12, koni 1033, zł. 35123. Rota pana Waierowa quart. 12, koni 1916, zł. 59396. Summa na ten pułk zł. 154039.

Pułk pana Poniathowskiego. Ko-

ni 13082: usar. 10466, kozak. 1794, petihor. 822. Rota pana Wysokinskiego kozak. quart. 12, koni 1026. zł. 25650. Rota pana Gozdzikowskiego kozakow 299, usar. 603 quat. 12, koni 907, zł. 26323. Rota pana Fierleiowa quart. 12, koni 1370, zł. 40920. Rota pana Kazanowskiego quart. 12, koni 1418, zł. 43958. Rota X. Poriczkiego quart 12, koni 1198, zł. 37138. Rota pana Skuminowa quart. 12, koni 1119, zł. 34689. Rotha Hibrainowa quart. 12, koni 1538, zł. 37718. Rota pana starosty Wieliskiego usar. quart. 12, koni 1969, zł. 61039. Rota pana Hreczimna kozak. 469, petihor. 822, quart. 12, koni 1291, zł. 28876.

Rota pana Hłuskiego petihor. quart. 8, koni 396, zł 10296. Rota pana starosty Wielunskiego quart. 8, koni 900, zł. 17400. Summa na then pułk zł. 359007.

W tem woysku chorągwi wszystkich 43.

Summa summarum tych pułkow koni 75047: usar. 67506, petihor. 2981, kozak. 4560.

Pieniedzy wszistkich zł. 2391340. Z osobna na regimenth regimentowyy. Rotha X. Rożynskiego 19643. Utriusque summa facit 2410983.

Summa generalnego compectu z karmowemi cwierciami wyszło na woysko facit 2836853/100.

82.

1612 г. 28 Января. Креденсъ Щукъ и Вихровскому, посланнымъ къ королю.

Credens panu Sczucze s panem Wichrowskiem, z Rogaczowa do k. i. m. posłanym, dany.

Miłościwy nayiasniewszy krolu, panie a panie nasz miłościwy! Dwoie posły do w. k. m. pana naszego miłościwego, od ktorych aż dotąd wiadomości nie mamy, teraz trzecie posylamy, pana Sczukę y pana Wichrowskiego, ktorzy cokolwiek imieniem naszym do maie-

statu w. k. m. przywiozą, we wszystkim, aby wienc mieli, uniżenie prosimy. Wierność y poddanstwo nasze w. k. m. oddawszy, szczesliwego a długiego panowania, iako wierzni poddani życzymy. Dattum na stoliczy Moskiewskiey d. 28 Januarii anno 1612. W. k. m. pana naszego miłościwego uniżony sładzy Joseph Ciekliniski, marszałek, imieniem wszystkiego stoiecznego ryczerstwa.

83.

1612 г. 28 Января. Инструкция Щукѣ и Вихровскому.

Instructia tym że.

Miłościwy nayiasniejszy krolu, panie a panie nasz miłościwy! Rycerstwo w. k. m. woyska stolecznego, wierne poddanstwo do maiestatu w. k. m. oddawszy, długiego a szczęśliwego panowania z niesmiertelną sławą w. k. m. wienczuia. Miłościwy nayiasniejszy krolu! Wszystkiego postradawszy, przeszto y nadzieiey, którą w wątpliwym, którą w przeciwnym szczęściu zwił się człowiek podpierać, bo który iusz iest między nami, który by tho mógł sobie obiecować, co niedawno przed thym ciebie, krola pana naszego, albo nayiasniejszego krolewicza Władysława zbroynym a mężnym woyskiem rycerstwa swiethnym a żicliwym poczem dworzanpoważnem a mądrem kołem senatorow obtoczonego, pod Moskwę następującego, widzieć, ktoremu nie tilko my (tak rzecz muszę) pozostałe ostatki niegdy kwithnącego woyska, nie tilko w statku y życzliwości doznani y Moskwian radować się miał; ale y niedostatki wiary niedawno nieprzyiaciel drogę zaiachać, czołem nisko uderzić, przisięge oddacz, szczęśliwym się s takiego pana zwać gotował się. Mnieysza tho podobno, co mogło bydz było nam pocieczniejszego, co uszam

przyemniejszego, co na wszystkich swiath sławniejszego, iako w. k. m., albo nayiasniejszego Władysława krolewicza krew, w. k. m., przednia ozdoba y nadzieia narodow naszych, na onych monarchow Moskiewskych w maiestacie siedzącego widzieć, którzy s przodkami w. k. m. długi, a krwawy wiek wiodącz, czesto pany swe, czesto Rzeczpospolitą o ostathnie prawie niebezpieczeństwo przyprawiały, tem prawa y dan ustawiające, którzy się niedawno oyczizny naszej po Białą Wodę upominali. Dniem takiey radości pełnym, tak w pociechi obfituiącym, iakoby upewnieni, gorskość nędze terazniejszey, przysłem weselem sobie cukrowaliśmy, że nie tylko siły gwałtowne nieprzyiacielskie pożar wszystko trawiący, zimno niesłychane, albo zdrowie odzimuiące, albo okaliczenie przynoszące, wytrzymać nam przyszło; ale y sam głód, ktoremu że nikt oprzeć nie może, psi, kotki, szurky, skory w pokarm obracziacz, ciałom ludzkim nie przepuszczaiącz, zwyciezić. Taką cierpliwością naszą, sławe w. k. m., dobro oyczizny spodzewaiącz się wysławić, przeciwnie wiatry wionęły, ogreth daleko odniosły, zrobiciem mu grozą. Prożne podobno nasze nadzieie, daremne nasze tak

odważne boiowanie, w długą rzecz idą. Snadnieć się było, miłościwy najiasniejszy krolu, y bez oznajmowania, co za nastąpieniem w takiej potędze nieprzyjaciela na nas przypaść mogło, domyslić; a czas, kiedy się y insze biedy do tego dobrze przeciwieli, a czegoż inszego, iedno czestech pogrzebow, iedno ustawycznych utrat, co my bacząc iusz w małej lyczbie w oney kupy zostawieni, y to praczami y ranami będącz zemdlieny, nie omieskaliśmy przez posły nasze, a owszem na ten przesły seym, o thym wiadomości w. k. m. donosić, że wienczey w ziemi Moskiewskiej, iedno od 6 Ianuarii trwać nie możemy. Dosić nie mały czas, gdy by kto dbał na obmyślanie zapłaty y na sposobienie swiężego woyska; ten termin przyszedł y przeszedł, nie mającz żadnych zatiągów, bez nastąpienia iakiego ucontentowania, żadney wiadomości od w. k. m. nie wzięwszy, posłów swoich nie mogąc się doczekać, czuiąc ieszcze trochę krwi w sobie przyszło y the w. k. m. ofiarować, od 14 Martii, cześcia braciey swey głowę wszystkiew Moskwy, na ktorey conditiei nie wspominamy, zatrzymywaiąc, a the ostatnią na then czas żicliwość w. k. m. y Rzeczpospolitey oswiathcić, gdysz wienczey na pokazowanie oney siły y możności nam nie staie. Mogli podobno komu registra na seym przez posły nasze posłane podzi-

wienie przynieść, przyrosło ych teraz, y ieszcze przyrość musi; bo za ustąpieniem z woyski dla niesłychaney nędzy na stronę iego mci pana hetmana Litewskiego, dotrzymawaiąc stolicze, a dodawaiąc obleżeczom żywności, żadnego między nami nie naydzie, ktoremu by albo żałoby, albo bolu, albo szkody nie przycziniło się, kogo by w tym winować, miłościwszy najiasniejszy krolu. Starszy nie tęskliwi w nędzy, pobutku powodem, przykładem do znoszenia niewczasow praczę, żołnierz stateczny y nadzwyczaj cierpliwy, nie baczym iedno, iaką przewłokę y conuocatią, którą niesławę na narod nasz wewlecz zamysła w. k. m. pana naszego miłościwego z wielkich a znamienitych triumphow zewłoc się gothuie. Masz rycerstwo w. k. m. s częstych a pamieci godnich zwyciestw, zstupiwszy, pracze gardłowania krwawe zwyciężeczom na posmiech podacz usiłuie. A bo dni iusz swego nie okazała szesnasta niedziela po seymie żadney wiadomości nie dosiagli. Żolnierz nieborak nie ma s czego by się w nędzy ucieszyć mógł, na niewdżeczność patrzeć narzeka, zaniedbanu o sobie zdumiewaiąc się, nadzieję o dostałem a zupełnym zwyciestwie stracił. Nastąpiło tedy za thym co zwykło, miłościwy najiasniejszy krolu, isz przez tak długi czas mały ludzmi posiłek, żadnego niedostatka nie wzięwszy,

nicz obronieniu, iusz zemdlonego nieprzyaciela, ale o zachowaniu, iesly iakie iest, zdrowie radzić. A the ostathnią resolutią przez nasz towarzistwo swe przed w. k. m. ma-iestat przynosi. Isz woysko w. k. m. na stoliczy zostawione, oddawszy ia w ręce iego mci panu hetmanowi Litewskiemu, nie mającz na czym, o czym y s kiem ^zawziętey

ympressiey w. k. m. continuowac, po expirowaniu czasu naznaczonego do dotrzymania stolicze, za granicze wychodzy. A uniżenie, iako przez pierwsze posły, tak y teraz przez nasz o zupełną y prętką zapłatę w. k. m. suplicuię. *Внизу помѣтка:* Protestacie od woyska w grodziech są poczinione.

84.

1612 г. 27 Февраля. Универсалъ Юсифа Цеклинскаго къ тѣмъ, которые выѣхали изъ Москвы въ Польшу, съ назначеніемъ срока возвращенія.

Uniwersał ich mciam, ktorzy do Polsky odiachali, naznaczączy czas zwroczenia się do woyska.

Jozeph Ciekliniski, marszałek woyska stolecznego, ich mciam panom braciey, ktorzy za dozwoleciem starszych za granicze wyiachali, wszem wobecz y każdemu zosobna oznaymuję, isz za oziębłym poparciem woyny a za ostathniem naszym zniszczeniem, nie wziąwszy żadney wiadomości, aż do tych dob, any od k. i. m., any od posłów naszych, na seym wyprawionych, prziszło nam o sobie radzić, a zasług się, zwykłym sposobem ucziniwszy związek miedzy sobą, upomnieć. The

tedy w. m. rowno z namy boiuiącz, do zasług należące, za uchwałą woyska wszistkiego, macie się w. m. stawić, gdziekolwiek woysko będzie, bez żadnei targi wersatiei pro die 7 Mai. A iesli by się na ten czas ktory zw. mciow nie stawił, od zasłużonego odpadać ma. Iesly nie- miłość braterska przez ten czas do podeimowania z nami prac w. m. do kupy zebrać nie mogła, niech wždy obeyrzenie się na tak wielka utratę nas skupi. Datum w stolicy Moskiewskiey d. 27 Februarii, w dzień zawarcia confederaciei, anno 1612.

85.

1612 г. 18 Марта. Письмо Литовскаго гетмана Яна Карла Ходкевича къ Московской воеводской конфедерации, съ извѣстіемъ, что подкрѣпленіе и жалованье вскорѣ будутъ присланы, и что, вслѣдствіе этого, рѣшеніе конфедерации — покинуть Москву — является праздною мыслью.

List od i. m. p. hethmana Litewskiego z Fedorowska do Iwanowska przyniesiony.

Miłościwi panowie bracia! Pamiętaj na tho, iakom przirzekł w. mciom w kole, any pisaniu swym, any prozbą swą na dalsze dotrzymania czasy stolicze nie zatiagać, pewnie bym tho iscił, gdyby byli takie pisania, iako od k. i. m. tak od niektorych ich mci panow senatorow, o powiększey części prziacioł y krewnych moych nie zaszyły, ktorym iako i. k. m. wprzod o gothowości swoiey y krolewicza i. mci, ktorego prętko na graniczach stawić obieczenie, pothym presidia piesze iusz wyprawil. Oznai miuję y o thym, że wielki koszt rzptą wydawaniem vectigalium y innemi contributiami dla dotrzymaney dotąd stoliczy waziła, o czym tesz y in genere do w. m. wszystkich y in specie do ich mci panow rothmistrzow napisac i. k. m. raczil, tak zaś ich mci pp. senatorowie e brachio rei publicae upewniam, y mnie y w. m. wszystkich płaczą za zasługi, ktoescie dla niey z odważeniem zdrowia podejmowali, dotrzymawiając tak zac-

nego kleinotu stolicze, w ktorey iusz narodu polskiego sława na podziwieniu wszistkiemu chrześcianstwu, a na postrach nieprziiaciołom Corony miescze otrzymała. Przy takowey wiadomosci, ktorą do nasz in quintate temporum y przeiazdem trudnem opoznieła się, przedane iest pisanie ze Smolenska, od iego mci pana woiewody Braczławskego, ktorym do mnie i do ich mci pp. Smolenszczan pisze, daie znać, że iusz tysiącz piechoty do Smolenska przyszło, ktorych zaraz do stolicze wyprawuie dniem, noczą, a drugich się za niemi spodziewa co godzina. O thym pierwszym pułku ku Możaysku dzisiay mi dano znać, że Wiazmie przechodzą, na przeciwnym tesz wyprawuie, aby gwałthownym pospiechem, iako na ugaszenie ognia bieżeli, rosказuiaz. Ci chociaz in fidem suam stolicze nie wezmą, będzie folga praczom cięskim braciey tamteczney. A iesli że ich mci nażycza piechocie tak wielkiey sławy, że ony z rąk swych oddawać i. k. m. stoliczę będą, tedy, za wesciem piechoty w stoliczę, piechotą musieli by się quater y baszty osadzać, czego by się Boże dał, iesli do tego przy-

idzie. Pisze mi y o thym i. m. pan woiewoda Braczławski, że zapłatę wygothowaną w sumie zaraz w. m. z i. kr. m., a thym ią pręczey wygotuią; isz o wysciu a związku confederatiewy w. m. przesz ostathnie posły w grodziech wiadomość wzięli, o thym zaś, abyście w. m. związku confederatiewy do oycyzny przisć mieli — myślić prožno. Chcą bez omieskania ze wszelaką wdzięcznością zapłacić, iedno w. m. in opere virtutis chcieicie persewerować do prętkiego przybycia, a w them kraie y do odbierania wdzięcznych prac, dla przewagy w. m., od i. k. m. spodobną tey prosbą do braciei, w stoliczy będących, przy lisciech k. i. m. y senatorskych posłalismy, nie wąthpiemy nicz, że dla usilney y pilney i. k. mci prozby, ciężaru sobie na czas przydadzą, a za nadesciem piechoty, ktora mi prac ulży, będą chcieli na przibycie iego krolewskiej mci poczekać. Jakożkolwiek

uczynią, w. m. pilnie proszę, nie bądźcie skwapliwemi s posylaniem koni po ich mci, czekaiącz na respons żądania iego k. m.; iako się na nie resolwuią, oznaimię w. m. mem mościwym panom y braciey. A isz, za odemknieniem się naszym (ktore pelne suspiciey u nieprzyiaciol iest) od stoliczy siły się ich zmaczniaią y zbieraią, a ufnością ych nieprzyiaciel maczać nas w tych tu mieiszach zamysła za czasu, iakosmy sobie w Rogaczowie rzekli, wiążmy się w kupę, a nieprzyaciolom uciechy z siebie nie podawaimy. Co tedy wszistko na żądanie iego k. mci a na prozbę nas wszistkich nie wąthpiem nicz, że uczinicz raczycie. Zathym się łaszcze w. m. mych mościwych panow y braciey pilnie oddawam. Z obozu z Fiedorowska 8 Marta anno 1612. W mciwych panow y braciey sługa powolny. Jan Karol Hotkiewicz.

86.

1612 г. 7 Марта. Письмо Смоленянь къ членамъ Московской военной конфедерации, чтобы они поддержались еще въ Москвѣ, что они, Смоленяне, уже выступили въ походъ и идутъ къ Москвѣ.

List od ich mci panow Smolenszan, przez iego mość pana starostę Wielunskiego y towarzystwo tamże y tegoż czasow przyniesiony.

Miłościwy panowie bracia! Dotąd ieszcze w Moskwie, iakoście y

w. m. mciwi panowie bracia na dobro oycyzny y na sławę narodu Polskiego zarabiać poczęli, y my za poczatkiem w. mciow zaganiać szczęście panu pod władzę do tych że mieysc przysłysmy. Nie były rze-

czy tak zatrudnione y do odmiany swey szczęściu barzey skłonneysze nad ten terazniejszy czas, który z nędzeniu braciey, w Moskwie będączey, naznaczony iest, tu iako iest animus w. m. przygothowany na tho, aby z nędzeniem braciey wszelakiey trudności pozbyć, y nie iako na Rzeczpospolitey leniwe subsidia dawaia-czą—zemścić sie y tak iuż k. i. m. pana naszego y Rzeczpospolitey oyczyny naszej mysl wszystka y staranie obroczone iesth, aby tak dlugo zatrzymanie szczęście narodu ludzkiego y tak wymszczoną ramiony w. m. sławę na thym thu mieyszczu wspierać y wdzięczność pokriwać animusze w praczech struh-lałe, wprawdzie y nasz samych niewiadomość o thym (o czym iusz y pisania y żądania i. k. m. zachodzą) przez tak długi czas uthes-kniła, a nędza communis, kęs nasz wszystkich, ktorzy na koniu siedząc, wszelkiemu szczęściu woiennemu podlegliśmy, przywodziła powątpi-wać o czałości panskiey, a interim modła naiwolnieysze mieyscze animusze potrzebujące wytchnie-nia y przemyślenia o sobie. Lecz kiedy to tak, acz nie rychło, krol pan nasz y oyczyna nasza grunthownieyszą wolą konczyć rzeczy Moskiewskie umysliła y snadniey-szemi sposobami wspierania nas y pokrzepienia, y daleko piewnieysza nadzieia zapłaty y nagrody do dal-szego koronowania przywodzi; nie-

godzy się w takim razie folgować sobie, upatrować przyszłe a leczyć przeszłe szkody y trudy. Ma takowe czasy cznota, kiedy milsze dobro oyczyny nad własne zdrowie nasze ukazuje, a nicz pięknieysze-go, iako dla oyczyny umrzeć. My-smy tedy za pisaniem y za żądaniem i. k. mci skrocili zamysły swoje, przyieli pracze na dłuższe czasy, a dla czałości kleinotu tak zacznego stolicze, ktora dalszych progressow i. k. mci y oyczyny naszej sama tilko powodem iest od-wagi, zdrowia obiecalismy. Tak iuż animusz w. m. naszych mciwych panow y braciey do takiejże żiczli-wości oyczynie swey rozumieiając, deklaratią thą nasza ożywiamy się w. m. y przyrzekamy, iż dla braciey tych tam, ktorzy w murze są z w. mcią, w polu zostać, y czas poki piesze presidia stoliczy nad-ida, o ktorych iego mość pan hethman nasz szerzey do w. m. napisze, wytrwać chcemy. A iż wiele tymy czasy ruszenie się nasze z Rohaczowa nieprzyiacielowi serca y siły przydało, wielu Proso-wieczky triumphem swym przyszed-szy z ludzmi do taboru y tam czer-ny y stamtąd rospisaniem uniwersałow po grodziech ukazuiąc to, że my y z hethmanem do rubieža Litewskiego ustępuiemy, boiarow w uporze utwierdził, ze wszystkich stron kupiając się do taboru — pod Moskwę, kniaz Pożarsky od Niżne-

go Nowogroda, nowy wodz woyska Moskiewskiego, innie z ynych stron pewni będą tego, że za osłabieniem naszym przez puszczanie z stolicze, nie tilko sie ym serca naprawią, ale się y błogostawienstwo Boże na woiowanie nasz y powetowanie upatku swego, upatkiem takim (czego strzesz Boże) oyczizny naszej wroci, iakosmy są bliscy tego z stratą stoliczy, a iako daley zatrzymanie iey by naysłabszemu w rozum ukazuie, y tho ieszcze y zabezpieć temu y na wieczny upadek puscic możemy. Ale sprawi, da Pan Bog, wszystko dobre surowe obeyrzenie sie na cznothę nasze, ale male persewerowanie w trudnościach, do ktorych udaięz się sami w. m. przykładem y proźbami swemi pobu-

dzony, y prosząc, abyście w. m. pro d. 14 Martii, koni po bracią do stolicze tak prętko nie posyłali, aż od ich mci pisanie w. m. do siebie, any na proźby nasze y na żądanie i. k. mości, respons otrzymamy. A dla snadniejszego tym zabezpiezenia, iusz niebespieczenstwa od nieprzyziaciela, będziecyli się w. m. chcieli z iego mciem panem hetmanem porozumieć, mutuis viribus latwie ych mocz przetomie, y bezpiecnieyszemi w gromadzie, na ych taką dufność będziemy. Zathym się łaszcze towarzyskiej w. m. oddaemy. Dat w Fiedorowsku d. 7 Martii anno 1612. W. M. naszych mciwych panow żiczliwi bracia y słu-dzy powolni. Stanisław Koniecpolski na koniec starosta Wielunsky.

87.

1612 г. 7 Января. Письмо Сигизмунда III чрезъ тѣхъ же посланниковъ туда же принесенно

Listu copia od i. k. m. przez tych że posłów tamże prziniesiona.

Zigmunt III z Bożey łasky krol Polski, wielkie Xiażę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieczki, Zmuczkie, Inflanczkie, Swethskie, Gothskie, Wandalsky, dziedziczny krol.

Urodzeni slachetnie, wiernie nam mili! Prziznawamy tho wierności waszey, że po the wszistkie panowania naszego w tey zacney koronie czaszy, iako w ynszych

służb oyczyźnie oddanych okazjach tak y w tey Moskiewskiej, dosie się nam od wier waszey działo; nie litowaliscie wier. w. m. zdrowia maiethności, pracz, trudow, wiele razy na szanoz (szwank) głowy oyczyźnie y dostoiensztwu naszemu sadzić by; błogostawił P. Bog przez mężne dzieła rąk wier w. m. nasz y rzptą, także y sława tych zacnych, ktorym panuiemy fortunnie narodow szeroko z łasky Bożey, y s postrachem nieprzyziaciol słynie,

za czo onemu pokornie podziękowawszy, to iest dalsze usilne staranie nasze, tym rychlei do koniecznego uspokoienia tam tho panstwo przywodzic, y krwawe wier. w. m. ryczerstwa naszego sławą naszą sławic y czynic tho, co sama rzecz y potrzeba ukaże; odprawuiemy tesz niedługo posły Moskiewskie nazad, s ktorych odprawy szerzey wszistko wier. w. m. wyrozumiecie częste miewamy od wielmożnego Hethmana naszego w. x. L. wodza w. m. za wiernością w. m. przyczyny; przekłada często niedostatki wier. w. m., wyswiathcza y wysławia przewazne y pracowite wier. w. m. zasługi. Z nami tho y sami pewnie y z zalom tego słuchamy y czyniemi podług obiethnicze naszej, posłom wierności waszei daney o ratunek wier. w. m. pilne staranie, abyscie ten y w piechocie, y w pieniądzech taki co nayprędzey odniesły, iakie mu naywiększemu siły skarbu naszego na ten czas podolac będą mogli.—Dla czego niechcieicie wier. w. m. w tym powathpiwac; nie dopuszczacie sobie nikomu tych służb, gwoli nam y oycziznie pracowicie

podięthych, moczen iest p. Bog nie uplinęli ratowac wier. w. m. sposoby. Co sama wier. w. m. uznacie rzeczą, tilko w tych, iusz dawno zaczętych służbach ustawac nie chceicie, ale teraz gdy naiwiększey pilnosci y przewagi do skutku rzeczy tamteczne przywodzic potrzeba, życzliwą wiare y prace swoje nam y rzpтей oswiathczicie; bo uchoway Boże iakiego oziembłego wier. w. m. postępkę, na hak wielkiey niesławy nas y oyczizne przywiedlibyscie, wier. w. m., iestesmy tedy pewny o starożythney wierze y cnoście wier. w. m. nadzieie, że tho wszistko wier. w. m. pilnie uważycie, y ten trud y niedostetek dla nas y oyczizny mieli po te czasi zniesiony, y daley na czas iaki wier. w. m. przykrzy nie będzie; oczekiwaiąc za thym od nasz, da Pan Bog, przy wdzięczności przistoyney nagrody wszelakiei, wszistkich narodow nie-smiertelny sławy. Żeczemy za thym wier. w. m. dobrego zdrowia. Dan w Warszawie d. VII miesiącza Stycznia Anno 1612*) panowania krolestw naszych Polskie XXV Sweczkiego XXVII. Sigismundus Rex.

88.

1612 г. 10 Марта. Оtvѣтъ Гетману Литовскому, чрезъ тѣхъ же посланниковъ изъ Ивановска отосланный.

Respons na list iego mci panu Hethmanowi Litewskiemu przesz tesz posły z Iwanowska posłany.

Mcywy panie Hethmanie. Spodziewalismy się, isz więczey od w. m. naszego msciwego pana na do-

*) Въ рукописи помѣчено ошибочно 1613 г. вм. 1612.

trzymanie stolicze solicitowany by-
dzesmy nie mieli, nie tilko słowna,
ale y listowną obiethniczę od w. m.
naszego miłosciwego pana otrzy-
mawszy, dla tego y czasu takiego,
iakięgo w. m. nasz mciwy pan sub-
sidia wziąć mógł, ktore za skodli-
wą na woynie cunctatią nie naspia-
ły; słusne y ważne przyczyny w.
m. naszego mciwego pana bydz ba-
czemy, że nasz w. m. nasz mciwy
pan, w tym ussilnieisze bysmy nie
byli porywczy do odyskania z sto-
licze braciey naszey, ale czasu
pomkneli, w którym y posiłki pie-
sze, ktore iusz są, iako w. m. moy
mciwy pan pisze, w drodze—mogą
nastąpić. Radzybysmy się do żąda-
nia w. m. naszego miłosciwego pana
przikłonili, by nie script nasz, ktory
od nasz bracia pozostali, na stoli-

czy otrzymali, ktoremu nie dosic
uczyniwszy, y słowo y miłość bra-
terską, z fauk by wzięła y sumnie-
nie urazone. Ale rozumiemy tho-
rem naszym mciwym panie, że
naydzie w. m. tak wiele sposobow,
że y bez zatrzymania ych, stolicza
od nasz w. m. oddana, w. m. nasze-
mu miłosciwemu panu zostanie, za
którym zatrzymaniem szeroką, a
dawną nabyła sławę swoię; w. m.
nasz mciwy pan nie tilko zatrzyma,
ale ia da, pan Bog, daley rospasze
strzedz.—Czego życząc z sercza w.
m. memu mciwemu panu unizenie
prosiemy, aby tho zbranie nasze
na dobrą stronę rozumiane bydz
mogło. Oddaiąc się za thym do
mciwey w. m. naszego mciwego pa-
na w Iwanowsku d. 10 Martu An-
no 1612.

89.

1612 г. 10 Марта. Отвѣтъ на письмо гг. жителей Смоленска чрезъ тѣхъ же посланниковъ отосланный.

Respons na list panom Smolen-
szczanom przes tesz posły posłany.

Thowarzystwo od w. m. w posro-
dek nasz przysłane y list do nasz
pisany nie mogło nam bydz inaksze
iedno wdzięczne, gdysz z niego wy-
czerpnelismy uprzejmą a szcerą mi-
łość przeciwko oycziznie, statecz-
ność przeciwko panu, do ktorey
stateczności y pokazania miłości,
nie tilko słowy, ale y przykładem
nasz wzywac raczycie, ofiaruiąc

się do dalszego continuowania przed-
sięwziętey confederacyi i. k. m.
iego prętką obiethniczą nasz upew-
niając, sławę spolną przed oczy
przekładaiąc; nie potrzeba nam tak
wielkych y zacnych wywodow,
ale samę tilko miłość w. m. nam
w trudnych naszych rzeczach po-
kazuią. Zwaziwszy tedy byscie do
żądania w. m. przikłonic przyszło
by możność nasza teraznieisza znio-
sła; ale od wszistkiego odpadszy,

tylko duszę w sobie zatrzymując, y sił nam nie staie do dalszego się thu bawienia, a do pomknienia czasu do odiskania braciey y oblig nasz onym dany. Wiecz y sumnienie związane nam miacz y kaza, abysmy tho, co mu obieczali y rzeczą samą uiscili, prosiemi w. m. naszych mciwych panow, aby ta krotka a nie zmyslona obmowa nasza mieiscze u w. m. nalaszszy, nie chę-

cy nam zadney nie iednała, u w. m. pamieithna nam iest chęc w. m. y musi bydz w lepszych, da pan Bog dostatkach, chcemy ia tesz w. m. odsługowac, gdysz znyznaczonym nie tylko trudno, ale nie podobno. Oddaiem się za thym iako naypilniei łascze w. m. naszych mciwych panow. Dan w Iwanowsku d. 10 Martu. Anno 1612.

90.

1612 г. 18 Марта. Вѣрительный листъ посланъ къ Гнѣзненскому архибискупну, данный отъ Іосифа Цеклинскаго.

Credens posłom do iego mci xiędza arcibiskupa Gnieźnienskiego w obozie na graniczach dany.

Jasnie oswieczony a przewielebny oycze miłosciwy xięże arcibiskupie Gnieźniensky, panie a panie nasz miłosciwy.

W pewnych a pylnych potrzebach woiska naszego do w. m. naszego miłosciwego pana thowarzystwo nasze y pana Troianowskiego, iako własnie do oycza spolney oyczizny posiłamy, ktorzy cokolwiek imieniem woyskowym do w. m. naszego miłosciwego pana przy-

niosą, aby miłosciwemu ucho dawszy y wiare we wszistkiem mieli, zniżenie prosiemy. Oddaięz się za thym iako naypilniei łascze w. m. naszego miłosciwego pana życzemy, aby pan Bog w. m. naszego miłosciwego pana, długo dobrze zdrowego y kwithniączego chował, ku dobremu koscioła Bożego, y ku ozdobie oyczizny. Dat na graniczy Moskiewskiey dnia 18 Mayu anno 1612. W. m. naszego miłosciwego pana uniżeny powolny słudzy Іозeph Ciekliniski imieniem w. s.

91.

1612 г. Марта. Инструкция, данная посланъ къ Гнѣзненскому архибискупну.

Instructia do iego mci xiędza arcibiskupa Gnieźnienskiegd thim że dana.

Miłosciwy x. arcibiskupie Gnieźniensky, panie a panie nasz miłosciwy.

Stolicza arcybiskupia, którą w. m. teraz nasz mciwy pan szcześnie a swiętobliwie sprawujesz, takie zawsze powagi u wszistkych obywatelów koronnych bywała, że na niey nie tylko wysoko dostojność arcybiskupia, nie tylko przotkowa nie senatorskie osądziło się, ale tesz nie uspona stras wolności slachetzkich koronnych przy niey zostawily oyczowie, czasów trudnych, w ciężkich razach do niey, iako do iakiej swiętynicze ucieczkę swoje miewali. Toż y nam z nędzonym a zrobionym przysło teraz uczinicz. A do kogoż iuż po Bogu wienchezey? Bo wiem częstemi prozbami, usilnem naleganiem u krola iego mci, iuż o posiłki ludzmy, iuż o pokrzepienie pieniędzmi w niedostatkach naszych solicituiąc, do tych czasów nie tylko samey rzeczy niczemy nie mogli, ale y wiadomsci, iaką by odprawę postulata nasze na seimie wzięli, aż do tąd nie mamy. Posilki zaś, iesli iakie nastąpili, w czesc podobno niebezpieczeństwa przichodzili, praczą ciężar przy nas zostawiali. Przyszło nam tedy do tego, do czego przisc musiało, że ustawiczne czynienie z nieprziacielem potężnym, nie witrwana siłom Iudzkiem posoga, niesłychanem za czasów naszych głodem nieznośnym, a ku wierzeniu nie podobnym, zimnem y przeszymsze nędze o ostathniei zgoła przyprawieni, wielką zgubę braciey

straciwszy za zaniedbaniem o nasz krola iego mci pana naszego y Rzeczpospolity, o sobie radzić, a biedne tilko duszę ledwie zatrzymuiąc, ku oycziznie swey withsnienia z niezmiernych prac szukaiąc z hołdu swego kiedykolwiek chcąc ucieszyć, odwroth uczinic. Nie zadem nieprawy affect. przeciwko panu, przeciwko oycziznie to sprawuie; ale sama niesłychana nędza wprowadzić z sławnego, ale iuż natenczasz niepodobnego do zatrzymania nasz, s placu pędzą. Musimy ile przed thym, który nie dostatki oyczizny pokryć y umiesz, y powinienes przyznać, że nasz z wojska nie dawno w łudzie kwitnaczego, w konie ozdobnego, ledwie trzecia czesc pozostala, inszi rozmaithemi przypatkami s posrotku nas sam wyieci. Co my bacząc, isz sily nasze y czlowiečenstwo iusz wienchezey takiey nędze wytrwać nie może, dalizmi znać o thym nie dawno przesz towarzistwo nasze krola i. m., że ochotne serce maiąc, ale swiatkowie siły na ten czas do posług i. k. m. nie pozitecznym zostaiąc, s pola, iako wysłużeni, ziachać musimy. Prosząc uniżenie i. k. m., aby zapłatę iako nayprędzey za krwawe a długie boiowania nasze odniesc mogliśmy słowa, gdzie było rzeczy trzeba odniesliemy. Przyidzie nam tesz y w. m. naszemu mciwemu panu, iako głowie nie tylko nabożenstwa u nasz

w Polsce, nie tylko presidentowi
wszystkiego senatu, ale tesz iako
wszystkiew Rzeczpospolitey po k.
i. m. opiekunowi, toż oznaymuie, że
nie mającz na czym y o czym iuż
wienzey Rzeczpospolitey służyć,
ustępujemy nie nieprzyacielowi,
s ktorego za łaską y pomoczą Bożą
ku chwale Iego, ku sławie oyczyny
zawszesmi znaczne a niesmier-
telney pamięci godne zwyciestwa
otrzymiwali, ale nędzy, ale biedzie
za granicze oyczistemi hodziemy;
proszącz uniżenie w. m. naszego
mciwego pana, aby w. m. nasze
mciwy pan sprawy zasłużonego na-
szego na się wzięwszy, o nie miłosci
nie tak u krola iego mci, iako u
wszystkiew Rzeczpospolitey y u
wszystkiego oyczystego Duchowien-
stwa one comendować y promiwo-
wać racził. Siła w tey mierze u
Rzeczpospolitey autoritas w. m. na-
szego mciwego pana, siła przykład
y powod u stanu duchownego, siła
przyczyna y zdrowa rada u krola
i. m. może, że my przez osobie w.
m. naszego mciwego pana prętką
zapłathe otrzymamy, ciezar angarie

z ludzi, ktore od żołnierza (gdy by
w długa rzeczy szły), ponosić mu-
szą, zniesione będą. Okazałych a
spaniałych spraw, ktoremi wiek po-
tomny przypatrować y dziwować
się musi w. m. naszego mciwego pa-
na dosiść iest, lecz, ktora by stą zrow-
nała, nie wiemy, gdy ubogi a zne-
dzony żołnierz za staraniem w. m.
naszego mciwego pana z żołdu swe-
go prętko weselić się będzie. Gdy
pracowithy oracz żołnierza a za
thym ciężkości pozbędzie, gdy fra-
sowliwy dzierzawcza bez wszelakiei
przeszkody nie mającz w dzierza-
wie swey drugiego pana, spokoiem
zostanie, wszystkie stany, wszelakiei
conditiei ludzie—oyczem y dobro-
dzieiem swoim zwać cię będą, imie
twe pod niebiosa wynaszać. Zrow-
nasz w. m. nasz mciwy pan tą iedną
sprawą, by y inszych niebłożonemi
wielkimi przotkami Marcinami Bo-
dzentami y inszemi, ktoryh ci iako
miejsze zasiadł, tak y żywota nie
wydaiesz niesmiertelnosci, ktora
s tego postępku naszego mciwego
pana wscie owy naszemu mciwemu
panu życzemy.

92.

1612 г. 18 Мая. Универсалъ Цеклинскаго къ посламъ на Варшавскій сеймъ, чтобы они
вернулись.

Uniwersał tymże posłom dany na
posły, ktorzy na seym byli od woys-
ska posłany, aby się do woyska sta-
wili.

Iożepf Cieklinsky marszałek woys-
ska stolecznego — panom y posłom
do Warszawy na seym Walny od
nasz wysłanym wiadomo czynić, isz

nie mając żadney wiadomości, aż do tych dob, iaką odprawę postu-
lata nasze wzięli na seimie, a chcąc
o niej pewne wiadomości wziąć,
wskazuje imieniem woyskowym, aby
pro die 27 Iunii w posrodek nasz

wszystkych stawili się dodania spra-
wy — przesz co takie się omieska-
nie stało, pod utraczeniem y pocza-
tu y zasłużonego. Dat w obozie na
graniczy Moskiewskiey d. 18 Mai
anno 1612 Idem quod super.

93.

1612 г. 18 Мая. Конія нисьма къ г. Солтыкову, изъ лагера надъ границей.

Copia listu do pana Soltykowego
z obozu nad graniczą.

Mcywi p. Soltikowie!

Pod ten czas nieszczęśliwy nie-
mogło by się nam nicz wdzięczniej-
szego y weselszego przitrafic, iako
osobe w. m. naszego mciwego pana
widzieć. Dowiedzielibyśmy się od
niej, czegosmy przez niedbałość po-
słanczow naszych, przez nieprzibi-
cie nie mogli. — By można była rzecz
wszisci posłalibyśmy się w. m. na-
szemu mciwemu panu; witac nie
możemy osobami, prziiidzie przez
pismo odprawic a w. m. naszego
mciwego pana przez piorko przii-
witac, ciesząc się z szczęśliwego
zwroczenia y z dobrego zdrowia
w. m. we społek z iego mcią panem
Trubeczkiem miłym zięciem swoim,
w podziwieniu a w prawdzie mu-
siało tho bydź u nas, ze w. m., nasz
mciwy pan, iakoby do nas się, nie
znawszy diakow swoyich, do nas
nie przybił, ale dziwowanie na stro-
nę. Gdysmy o załosney nie tilko
w. m., ale y nam wszistkiem spra-

wie w. m. usłizeli, nie dobrze ktos
żiczliwość w. m. naszego mciwego
pana przeciwko narodowi naszemu
płaci, nie dobrze do dalszey chęci
narodowi w. m. przynęthe daie, by
tho z nasz mogło bydź na ten czas
przi thym żalu wiedziec chęc y
żiczliwość w. m. obum rzec bysmy
chcieli; ieden to udział — nie trac
w. m. nasz mciwy panie do wszist-
kich serca, żaden tego postępku
chwalic nie może; nam iest załos-
ny, a czos k. i. m. panu naszemu,
ktoremu się w. m., nasz mciwy pan,
s pierwszego zaraz razu żiczliwo-
ścią swoją nie popisował, ale iawnie
ukazował — zleczy on, da pan Bog,
przibyciu swoym tę urazę w. m. — Nie
odrazisz zawziętego serca swego y
chęci bym ladaikiem postępkem
od nas, gdysz miasto iednego nie —
lethnego masz ych tysiąc, ktorzy
w. m. naszego mciwego pana milu-
ią. Szycm my się w. m. chwalebnie
opowiedamy, pokaze się tho, da pan,
Bog, gdy, pokrzepiwszy się w niedo-
statkach swych, odwroth do służb

krola iego mci uczinimy; będziemy w. m. inaczey y szanowac, y poważać, iako cznota twoia godna. Zaleczaiąc się laszcze w. m., żiczemy długo szczęśliwego zdrowia przy wszelakich pociechach wespołek z iego mcią panem Trubeczkiem,

ktorego się laszcze wszisci zalecamy. Dat w obozie na granicy Moskiewskiej d. 18 Mai. Anno 1612. W. m. naszego mciwego pana żiczliwy słudzy Iozeph Ciekliński marszałek W. S. (woyska stoiecznego).

94.

1612 г. 18 Мая. Письмо Цеклинскаго къ оставшимся въ Москвѣ Полякамъ.

List do braciei, na stolicy Moskiewskiej pozostaley.

Mcywi panowie bracia Musi nam swiatkiem bydź y sam pan Bog, iakosmy gorąco o to się starali—iakobysmy w. m. s tamtey nie moziem strażey, ale więzienia wyięły; nie spuszcziąc się na obiethnicze i. k. m. pana hethmanowe, dosic z niemają gromadą y towarzistwa, y czeladzy pana Kosciuskiewicza na recuperowanie w. m. wyprawilismy, ktorzy, ze tych dob w. m. nie odesłał—nie nam ma tho bydz tho inputowano, ale albo złem czasom, albo ludziom przeskadzaiącym. Teraz będącz iusz przy granicy, ze wszistkich miar staralismy się, iakobysmy w. m. u siebie iako nayprzędzi widzieli; trudno było z niepodobnych rzeczy wilatac małą kupą, małą lyczba—mało się tesz sprawic musiało; nie ludzy nam do w. m. przy-

szło posłać, ale podobno niemi charakter, prosząc, żeby tho nic miłości między nami nie targało, żesmy się tak na then czas daleko od w. m. oddalili; uważycie tho w. m. u siebie, że tho wszistko dla spolenego dobra czyniemy; mała iest othucha od k. i. m. zupełnei prętkiei naszej zapłathy, czegosmy się chwycili—prziidzie nam tho trzymac, o czym szerzei p. Woiciech Młoczky w. m. panowania braciei naszej sprawy. Oddaiąc się do lasky w. m. prętkiego a szczęśliwego zgromadzenia do nasz życzemy; dai p. Boże, abyśmi w. m. w dobrym zdrowiu ogladali. Dat w Obozie d. 18 Mai przy granicy Moskiewskiej Anno 1612. W. m. naszych mciwych panow żiczliwy słudzy y towarzistwo Iozeph Ciekliński marszałek imieniem woyska stoiecznego.

95.

1612 г. 18 Апрель. Королевский универсалъ, запрещающій переводить границу.

Uniwersał od iego k. m., zabraniający wyscia na granicze.

Sigmunth III z lasky Bożey krol Polski, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieczkie, Zmuczkie, Inflanczkie y Swieczkie, Gottskie, Wandalskie Dziedziczny krol.

Wszem w obec y każdemu z osobna, komu tho należy wiedzieć, a mianowicie ludziom oboiga narodu panstw naszych wiernym poddanym naszym oznaimuiemi. Że pewne osoby woysk tych, ktore w panstwa Moskiewskie tak sami wprzod przed nami, iako i ci, co z nami wesly bez wszelkiej gwałtowney przyczyny pomieszawszy pulki swoje prawie iuż in limine doskonałego zwycięstwa, bunth iakis szkodliwy nie tylko dobru pospolitemu, ale y sławie narodow tych, ktorym panuiemy przedsięwzięwszy y hetmana naszego wposrotku nieprzyiaciol y miasta stołecznego wielką przewagą dostanego odbiegaia, rozebrawszy na kilka cwierci lekkimi szaczunkami wszistkiego panstwa tego tam zbior y dostatky, confederacją, prawu pospolitemu swiezo o thym uczinienemu przeciwną podnosąc w thenczasz prawie, kiedysmy iuż sami do poparcia ostatka thym naszey naprędziey na kon swoy wsiedli; as

nasz wszistek ciężar niesług swoich, ktorego in bello s panstw Moskiewskich czekać (gdzie się przy pierwszych Dimitrach zaciągali y od nasz na toż confirmatią wymogli), na oyczizne swą y dobra Rzeczpospolitey wyciągaiąc ku ostatniej zgubie y zniesieniu własney matki swey, co ych porodziła, ku themusz iakies ieszcze bezpieczne po grodach rozselaią protestatie, iakoby iakaś oziębłosc w popieraniu tey sprawy z nasz y Rzeczpospolitey pokazać się miała, czego prozno dowieść miał, bożmy żadney nieopuszczali podobney okazji do dzwigania ich, tho wszistko co zgoda seymowa ku posiłkom ych naznaczyła, na nich obrociemy kazali, y posły ych dostateczną resolutią odprawili, iakoż siła ych od w. m. cwierci pewnych wielką summe żołdu tego rozebrali, obiecuiąc się iako naprędzei do tey ze wracać się posługi naszey y Rzeczpospolitey odkrywami, daiąc znać, aby takiego każdego y ich gromady, gdzie się kolwiek obraczą, nie zasłużonego żołnierza, ale za swowolnego y niezdaniego bunthownika a bezpiecznego pokoju skusze wierni poddani nasi mili y staciei wszelakich tak z dobr naszych swieczkych iako y z duchownych bronili, gdysz oni (iako

themu bospiecznie wierzemy) ten swoy poriwczy postępek na tho rozniecili, aby nam tak od potrzebnei impresii wstreth uczinili y požitku tak pospolitego, iako wszistkiego chrzescianstwa nadzieię ostatheczną odcieli y sławę własną swoię, tak wysoko wyniesioną, marnie y w oczach wsziststkiego swiata zdeptali, a tho, ktorzych się na dalszy czasz tey zaczętey prace naszej spodziewamy, ratunki swym zdzierstwem niesprawiedliwym przeszkodzili, aby wraz y oycziznę, y bracią swą, y dochody stołu naszego złupiwszy — wszistkie odięli ludziom zasłużonym y thym,

ktorzy w cierpliwości koncza czekaia nagrody nadzieię. O czo wszistko tak z głowami, iako y z ych autorami, ynstigatorami na seym actie przeciwko niem podnieść wskazalismy, aby wzdy Rzeczpospolita sama siebie od tak bezbożnych sinow y krziwdy swey dzwignęła, kiedy. Na dla lepszey wiary ten list ręką naszą podpisany, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przicisnąc wskazalismy. Dan w Warszawie d. XXVIII (28) Kwietnia roku MDCXII (1612) panowania naszego polskiego XXVI (26), sweczkiego XIX (19).

96.

1612 г. 15 Апрелья. Универсалъ, которымъ король Сигизмундъ III проситъ чтобы конседерация подержалась бы еще нѣкоторое время въ землѣ Московской.

Uniwersał od k. i. m., w ktorym prosi, abysmy się ieszcze zatrzymali w ziemi Moskiewskiej.

Zigmunth III. z łasky Bożey krol polsky, wielkie xiaże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieczkie, Zmuczkie, Inflanczkie y Sweczkie Gothskie, Wandalskie dziedziczny krol.

Wszem w obec z kazdemu z osobną, komu wiedziec tho należy, a osobliwie marszałkowi, pułkownikom y rycerstwu themu, ktore się od wielmożnego hethmana naszego W. X. L. oderwawszy w Moskwie, na oycziste rotosci Rzeczypospolitey zmierzaią — łaskę nasze krolew-

ską: Bylismy tego pewni patrzac w natury y zwyczaie tak Polskiego, iako y Litewskiego narodu ludzy y sławne przotkow naszych postęпки, ze wnacieszszym razie narazniei y nayohotniei pracowaliscie przeciwko nieprzyiacielowi spolnei Rzeczypospolitey mieli, y sławę the, tak drogo krwią swą y braciei swei kupioną, wczale zatrzymacz. Asz nam znac daia, iako niezwyczajnym sposobem w ziemi nieprzyiacielskiej oziebłością swoią serca dodaiecie, nieprzyiacielowi y własnego hetmana swego ledwo nie w garsci iego zostawuiecie nie tilko przeciwko zwyczaiom ludzi rycerskich, nie

tylko przeciwko przyrodzeniu Polakow y krwi Litewskiej, ale przeciw wsistkiemu rozumowi; z załoscia gorączo nam tego słuhac przychodziło, bo tak y postępek was mimo pozitek, którego z wasz oycyzina wygladała, wsistkę sławę iey y bezpieczenstwo znosi. Bo czos to iest ynszego na Rzeczypospolita walic wsistek kosth, który z ziemie nieprzyiacielskiy na zasługi nasze po większej części iść miał — iedno nieprzyiaciela oswobadzac, za oycizne woiować. Coż to iest ynszego, we drzewiach zwyciestwa będącz, cofac się y sromothnie uchodzic, iedno nieprzyiacielowi sławy żiczic, a z siebie ią zdzierac, y prędzei że tak do zapłaty przidziecie, kiedy, wszedszy na włosc oycizną, ubogie poddane y dochody Rzeczypospolitey rozbierac y tho, skadby ratunek miał bydz dalszych naszych pozitkow, winiszcie. Zaprawdę byscie zdrowemi oczyma na then postępek swoy weyrzeli; byscie nie affectem, ale baczeniem te, ktorzych nasladuiecie, głowy sadzili, poznalibyscie, ze wasz y sławę wasz zawodzą. — Boc to inaczej bydz nie może iedno, ze the sprawe do zsądku Rzeczypospolitey podac przyidzie y pokazac, ze zawodu tego naszego samiście przyczyna byli, ktorzyscie za nie pewnych Dimitrow twarza swą wolnie wyszedszy, pokoi z narodem tym złamali; przyidzie pokazac, ze swych zasług pewności na niepewnych iego

assecuratiab zasadziliscie y tych ze od nasz, za nastapieniem naszym, potwierdzenia wymagaliscie, a dzisz tho wsistko na uboga R-pospolita walic y własnei mathcze ciezarem osthathniem bydz chczecie, a prawie sami siebie oycze siny, bracia swą suo jugo iugulare. — Żądamy tedy y prosimy, iesli się krolowi swemu prosic dopuscicie, abyscie od tak surowego, a barzei swowolnego, nizli sprawedliwego postęпка się cofneli, a nasz, iusz na kon wsiadaiącego, poczekaicie; iedna cwierc roku zawrzec wsistko może za przybiciem naszym, a za taką sprawą, co się o ieden opusci tydzien, albo nigdy, albo barzo nierychło się dzwignie. A iesliby wienczey tak zawzięthe animusze na złe oycizne (czego ieszcze spodziewac się nie chczemi) bili, albo tak słabiale siły, żeby się przeciw nieprzyiacielowi powrocic nie mogli, tedy przynamniey w tymże państwie obrawszy sobie spokoine włosci, s tych pracz swoch tak długo wydychaicie, poki mi swiezemi posiłki koncza tym rzeczom nie ucziniemi; lepiej nieprzyiacielowi anizeli oyciznie skodzic. A skadze nagrody swe, a skadze meritorum subsidia (kiedy Rzeczypospolita wyniszcie) poidą? Do oyciznyc się przedsię wrocic; iesly ią poszarpacie, iakoż wasz sustentowac będzie? Skadze płacza, skąd że nagroda, iesli ci zniszciają, ktorzy się do tego przykładaia? Nie

mniei nasz y the w. w. obeszły protestacie, ktoremi po gradach iakas oziębłość poparcia tey woiny wy mnicie, co na nasz y na Rzeczpospolitą pasc nie może, bo y ona ochothnie, co się mogło pozwolic, postąpiła na posiłki tey expeditiey y my tho wszystko nie na kogo yn-szego, tilko na tho tem ryczerstwo obraczac roskazalismy, czego wielką iuż a znaczną od wnem ci, ktorzy sami przyiezdiali liczbę y stas od nasz posłowie w. w. odiachali decleratją, s którą, iesly pospieszic się omieskali,

iuż tego nie przy nasz wina zostawac ma. Otoli idzie sta na konswoy wsia-damy resolutją, abysmy y osobą swą, y sina naszego, y dostatky swe-mi wszistkiemi tego rathowali pro-gressu. Pewnysmy tedy, że tho za-danie nasze miejsce u w. w. mieć będzie, co my y z czała prziiacz od w. w. wdziecznością y łaską swą na-gradzac pewnie chcemy. Datum w Warszawie d. 15 Aprilis 1612, panowania krolestw naszych XXV polskiego, a panowania sweczkiego XIX roku. Sigismundus Rex.

97.

1612 г. 18 Апрелья. Оtvѣтъ Цеклинскаго на письмо Брацлавскаго воеводы.

Na list iego i. m. p. woiewody Bra-czławskiego, ktory pan Chodzimier-sky prziniosł, ktorego tesz copia zginęła odpis.

Mcywy panie woiewodo Brac-ławsky!

Nie tilko w. m. naszemu mciwe-mu panu, na tak wysokiem mieiscu senatorskiem posadzonemu, musi ta-ki postępek w zaropkach krwawych naszych y oziębłości do zatrzymania podanego od Boga szczęścia, bić za-losni, ale y na podleiszei condiciei ludziom narodu naszego. Nie taili-smy się z zamysłami naszemi przed nikim, alesmy ie iawnie przed kro-lem iego mcią, przed Rzeczpospoli-tą, czego znadz pierwei nie biwało, ogłaszali; wypowiedzenie służby na

seimie, proszenie zapłathy, prote-stacie o zymnim poparcu woiny od nas następowali, thym nicz nie sprawiwszy; conctatia iakas szkodli-wa więczey w tym mogła y doga-dzanie iakiemś roskoszom; pokym, nizli prozby wysły—solicitowania nasze, że conctatia prawie do ostath-niey zguby prziszło nam przisc, że y teraz chocbysmy radzy tedy nie-pożitecznemi sługami, baczemi się bac k. i. m. musi i. k. m. do posłu-gy z nich przez niesłychane znę-dzenie nasze, (choc tho z załością naszą) kogo inszego zatic snadz po-dobno, gdybyszym grunthowniey-szym w. m. nasz mciwy pan, maiąc zleczenie od k. i. mci, do nasz przy-słać skłonienie bydz by mogło. Co

ze nie z wysławy posłowie do nas, s posrotka woiska pod władzą w. m. naszego mciwego pana będącego, posłane—mogą sprawić; w dziwym nasze znędzenie; w dziwy nam samym. Da Bog, że z łasky iego krolewskiej mci za krwawe koronowania nasze zapłatę otrzymawszy, dobremu oyczizny, cosmi przesz ten czasz czynili, sławie niesmiertel-

nei i. k. mci służyć nie zaniechamy. Do łaski się w. m. naszego miłosciwego pana oddaiącz, długo szczęśliwego zdrówia, z wieczną sławą w. m. naszemu mciwemu panu życzymy. Datum w obozie na granicy Moskiewskiej d. 18 Aprilis anno 1612. W. m. naszego mciwego pana powolni służy Jozeph Ciekliński marszałek imieniem W. Stolecznego.

98.

1612 г. 18 Мая. Креденсъ посланъ къ князю Острожскому.

Credens panom posłom do xiążciaiego mci Ostrogskiego instructia usthna.

Jasnie oswieczone xiążę panie, a panie moy mciwy.

Miłosc, którą w. x. m. s przodkow swych podaną ma, przeciwko oycziznie kochanie się w ludziach ryczerskiego stanu, wysokie cznothy, przednie w senacie miejsce nam się kazało postulatami swimi przed w. x. m. stawicz, s ktoremi do w. x. m. pana nasze-

go miłosciwego s posrotka nasz p. Scibora, p. Chmielecckiego, p. Sosnowskiego posiłamy, ktorem żeby w. x. m. we wszystkim wiare dawszy—pokornie prosimy. Oddaiącz się mciwey łascze w. x. m., dobrego zdrowia a długiego wieku w. x. m. życzymy. Dan w obozie przy granicy Moskiewskiej d. 18 Mai 1612. W. x. m. uniżeni służy Iozeph Ciekliński marszałek imieniem woyska stolecznego.

99.

1612 г. 18 Мая. Креденсъ посланъ къ коронному гетману.

Credens panom posłom do i. m. pana hetmana coronnego.

Jasnie wielmożny mciwy panie, hethmanie koronny.

Tak nam dobrze iest wpoiona miłość przeciwko nam w. m., na-

szego mciwego pana, że, choc po tak dawnym odiezdzie, często w. m. naszego mciwego pana wyglądaiącz, wygasnąc z nas nie mogła w tak wielkiem czasie, między takimi regimentarzami przeczcie su-

kalismy Zełkiewskiego, a nie tylko w. m. naszym miłościwym panem, ale tem, ktorego w. m., nasz mciwy pan, dosc uważnie y rozsadnie na mieiscze swoje podał, contentowalismy się; nicz na w. m. naszym mciwym panie, nicz y na namiesniku nie schodziło, by tak na kiem ynszem lodowate poparcie tei woyny nas z woyni pędzi; o czym do w. m. naszego mciwego pana, żeby bił lepiej informatus w. m.; nasz mciwy pan, thowarzystwo swoje pa-

na Scibora, p. Chmielecckiego, pana Sosnowskiego posiłamy, ktorzy cokolwiek imieniem naszym woyskowem naszemu mciwemu panu powiedzą, aby zupełną wiarę mieli—uniżenie prosimy. Żyi długo a szczęśliwie sławny y wielki hethmanie, do ktorego się łasky oddawamy. Dat na granicy Moskiewskiej w obozie d. 18 Mai Anno 1612. W. m. naszego miłościwego pana uniżoni sładzy. Iozeph Ciekłinsky marszałek imieniem woyska stołecznego.

100.

1612 г. Инструкция посланъ къ коронному герману.

Instructia do i. m. pana hethmana coronnego tymże.

Mciwy panie hethmanie koronny panie nasz mciwy.

Niewdzięczność, którą ludzie dobrze oycziznie zasłużone potikac zwykła, nie dziw że y nasz tak długo na sławę oyczizny zarabiające, na samym prawie wesciu do granicz oyczistych, przywitat musiała; bo ktoraz Rzeczpospolita kiedy bez tey nędze; pełno nowych każdego czasu przykładow, gdzie merita niehocią, gdzie cznota nie-nawiscią się płaciła. Iednak na tak dobrze postanowioney Rzeczpospolitey, iaka za łaską Bożą, za powazną a mędrą radą przednich sinow oney, aby tthu ona mogła siedlisko sobie naleść, nigdysmy się

niespodziewali, bo komuż kiedy nie tylko z swoych, ale z obczich tego czny polak uiał a nie prziznał, co się prziznać godziło y słusno biło. Inaczeiesmy, iako baczę, nalezli; bo miasto zasłużonych — swowolnemi iusz nasz titulują, miasto tego, ktorego się skromnie upominamy żołdu—bunthownikami, miasto pomnozicielow spolney chwały y pokoju—skosciami. Iak wielekroć, aby takie ericonia na nasz nie padły, o tho wielkiem sposobem staralismy się dla nich; mało zdrowie, mało stratę, hudob swoych wazilismy. A kogo ynszego swiatka mamy brac do tegoż, iedno w. m. naszego mciwego pana, pod ktorego szczęśliwym regimentem, albo pod tych, ktorzy z ramienia swego w. m. nasz mciwy

pan nam postawił, takie się rzeczy stały, którym się wszistek swiath dziwować musi, ktore każdy wiek wysławiać. A kogo ynszego iedno w. m. naszego mciwego pana, ktoris prac, trudow, obnazenia zdrowia ocziwistem, a nieslichanem autorem iestes teraz, że rzeczy nie zawzięthey w swoiey klubie stoia; nie z nasz, da Pan Bog, przyczyna, bo ustawicznym biedowaniem z nieprzyiacielem nie tak zmożeni, iako spraczowani zostaiącz, przez częste posły nasze krola pana naszego o posilki ludzmi y o wsparcie niedostatkach naszych częstokroć suplicowalismy y, ieslyśmy co sprawili, musi tho bydz nie taino, iako przedniemu filarowi oycziznie naszej, w. m. naszemu mciwemu panu. Atoli na thym placu u k. i. mci nigdy nie wskorawszy, nie mogącz się nie tylko oczekiwanych posiłkow, ale any słow doczekać, przyszło nam samym iusz nie przez posły tego upomnieć, a nie maiącz iusz wien czey o czym k. i. m. y Rzeczpospolitey służyć o dochodzeniu zołda

swego pomysłać, ktorego, że bez mieszkania prętko możemy dość, czini nam dobrą othuchę, nie tylko długie, praczowithe, krwawe boiowania nasze, iako przyczyna y staranie w. m. naszego miłosciwego pana u k. i. mci, iako autoritas, którą w. m. nasz mciwy pan do Rzeczpospolitey, gdy interponuie — rzeczy nasze w bezpiecznym porcie postawilismy. Prosiemy tedy uniżenie w. m. naszego mciwego pana, aby sprawy zasłużonego naszego w. m., nasz mciwy pan na się wziawszy, onych pomnożicielem y promothorem był. Za czo y niesmiertelną sławę w. m., nasz mciwy pan, przy drugich wielkich sprawach swoych odniesiesz, y nas tym dobrodzieistwem wiecznym sługami sobie obowiążesz. Iakoż y teraz s tym się w. m. naszemu mciwemu panu deklaruiemy, że iesly by (czego strzesz Boże) iaki nieprzyiaciel na granicze oycziste napadł, w swym porzątku zawartem pod regiment w. m. naszego mciwego pana stawiciesz się gothowi.

101.

1612 г. 18 Мая. Креденсъ посламъ къ депутатамъ Люблинскимъ и Виленскимъ.

Credens panom posłom do deputatow Lubelskich y Wilenskich dany.

Miłościwi panowie deputaci.

Wiedząc o thym na iakiem sto-

liczy sprawiedliwości w. m. nasi mciwi panowie zasiedli, my też związani będącz żalem, a wiedząc że wszistkiei korony polskiej zbierają się pod rozsądek w. m. naszych mci-

wych panow, za czym nam tesz prziszło opowiedac zal swoy w. m. naszym m. panom przesz pošly nasze, pana Sosnowskiego, pana Chmieleczkiego, pana Scibora, o czym oni w. m. naszym mciwym panom szerzą y dostateczniejsza sprawę dadzą. Prosim, żeby ym we wszystkim

wiara biła dana. Zalecamy się za thym z unizonemi służbami naszymi do łaski w. m. naszych m. p. W obozie na granicy Moskiewskiej d. 18 Mai 1612. w. m, naszych m. pp. uniżeni sładzy Iozeph Cieklin-ski m. w. s.

102.

1612 г. Инструкція нмъ же.

Instructia tymże poštom do panow deputatow, w ktorey na uniwersały k. i. m. instificatia y na nich odpowiedz daię.

Miłościwy panowie deputati.

Po tak długiem niebyciu w oycziznie na samei prawie granici, uniwersał iakis s podpisem i. k. m. s pieczęcią Wielka Xięstwa Litewskiego, nie iako sinow Oyczyzny, nie iako dobrze zasłużonych, nie iako tych, ktorzy tak długo, tak krwawie na sławe narodow koronnych zarabialismy, nas potkał, ale iako obczich, ale iako nieprzyiacioł, nie tilko nam nasz nieprzyistoinemi, a mało uważnemi tytułami tytułuiąc, ale iusz iakoby na trwogę y do potrzeby trąbiąc; komu się chce wojny—nam się uprzykrziła. Oswiethy pokoju niemożemy tego u siebie naleść, any mozem dać w się tho wmowic, aby takie pisma lekkie za wiadomością i. k. m. y ktore zniszczeniem, iakie-

smi groziliby oycziznę, mialiby ode dworu wychodzic; nie mozem na tho przipaść, aby taka płocha rada była przy boku k. i. m., ktora by nie raczey, nasz znędzonych tulin, ale zdradzić chciała; podmiot thoiakis musi bydź, iednak cokolwiek iest, y na ten się nam prziidzie ozwac, aby za milczeniem nie przizwalismy się do tego co nam ten uniwersał zadaie, ktory nie tilko nasz z dobrej sławy zsuwa, skazicielami oney nasz naziwaiąc, y bunthownikami, y swowolnikami, ale y tego nasz swiatka niegodnemu osądził, ktorzysmy tak wiele przidali swiathła oycziznie, chleba nam zabraniaiąc, ktorzy gdy by biła czulość y dbałość, y tysiącznego nakarmic, im byśmy się mogli. Mogli się w. m. nasi mciwi panowie iusz thu podobno przisluchać, w czym nasz winuią. A tho nacieszsa nam musi bydź, że się sami zbłądziwszy, grzech swoy na nasz

wałą; smielibysmy się tak słuszną, tak dobrą sprawą naszą nie tylko przed w. m. naszymi mciwemi panami, którzy zasiadzą na takim miejscu, co jest już et aequum uważać, ale i przed największym nieprzyjacielem stawic. Bo ktoż kiedy bacznym, choć żołnierzowi przypisował, co się albo tępemu nie obmyślaniu, albo szkodliwej radzie przyczynić musi, ale żeby w. m. nasi mciwi panowie lepiej sami wyrzawszy, oni swój rozsądek dąć mogli. Postępek tej wszystkiej sprawy naszej przed oczyma w. m. naszych mciwych panów krociuchno położym. Za tym damy sprawę, co nam w uniwersale zadają o sconfederowaniu, prawu pospolitemu przeciwiającemu się, i na ynsze obietta onego odpowiemy. Będąc rozmaitemi chorobami nie tak zwyciężeni, jako zemdleni, bacząc iuszą słabiejące siły swoje, już przez nieprzyjaciela gwałtownego, już przez ogień, już przez głód, już przez niesłychane zymna, częstokroć i. k. m. przez różne pisania, przesz gęste posiłania, o posiłkach i porathowaniach w niedostatkach czołem biliśmy. Lecz wydzacz, że prozby nasze mały effect biorą, chcąc gorętszym uczynić k. i. m. w tej impresiey, na przeszlim seimie przesz posły nasze służbę smy wypowiedzieli, czegosmy i przesz drugie posły nasze potwierdzili, która nam d. 6 Ianuarii wychodziła; za którym wypowie-

dzeniem, jako kończą służbę, tak i kończą pracę spodziewaliśmy się; jednak gdysmy na ten czas ani pożytków, ani poratowania, ani żadnej wiadomości od posłów swoich z seimu nie wiedzieli, bez żadnych zaciągów nie mając zaciągnięcia upewnienia żadnego, zrodzoney chęci swej przeciwko k. i. m., przeciwko oycyzynie, chcąc baczenie pańskie w tym zniewoleniu, do nie małego czasu i stolicze i posiadłych tamtych krajów bronic podjęliśmy się. Tociemy to iuszą miejsce stołeczne z ręki oddali iego mości panu hethmanowi Litewskiemu. Była nadzieia, że zgodą seimową, prętko i ludem i pieniędzmi sparcie mieliśmy być. Lecz na choć bez służby w ziemi nieprzyjacielskiej cztery miesiące czekając, nie tylko tego doczekac się mogli, ale i żadnego upewnienia, i pociesznej wieści i strony zasłużonego, a posiłków zaś przesz pułkowi ledwie pięć set piechoty za granicę zaszło, a drugich ani słychać. Przyszło nam tedy do tego, do czego przysięść musiało, a tu iuszą damy sprawę o związku naszym, że bacząc takie niebaczenie na nasz, nie mając iuszą więzcy o czym służyć, k. i. m., naweth nie mogąc mieć od posłów naszych przesz tak długi czas żadnej wiadomości z seimu, udaliśmy się do tego sposobu, ktoresmy od antecessorów wzięli, w dochodzonem zasłużone-

go, który ieśli iest przeciwny prawu oyczystemu, przed częstem zbroj slyszeciemy, przed błyskiem szabel widziecimy nie mogli. Nam ci się tak zda, że poki w. mości czego grunthowniejszego y lepszego nie wymyslicie do dopierania przedsięwzięthych imperfectiei, że nie tilko confederatia iesth szkodliwa, ale y pożyteczna oycziznie, gdysz iest iakoby erarium, na ten czas, ktora gdyby nie była rota sumptu woyennego nie maiącz gothowego, żołnierz zwąthpliwszy o zapłacie, często nie dochodząc granicz nieprziacielskich do domu się wracza, często hethmani, nie widząc nieprziaciela, s pola zieżdzali; czo się do tych dob nie dzieie. Komusz tho przypisować a zas nie temu sposobowi, który żołnierz ma w dochodzeniu zapłaty, zairzecz się musi, u nasz żał moy mciwi panowie, na tak wiele pobithych braciei naszej. Wspomniawszy na zgubę hudob naszych, ale barzey nas niewdzięczność boli, bo na graniczy tu zaraz nie prozby, ale grozby nieiakie za posługi, nieiakie—ale nie hoc, ale obelżenie nasz przywitało; bowiem krom owych nazwisk, krom owych niżej wspomnieli, iakiesz tanie szaczunki zbiorow Moskiewskych, kilku cwierci, ba iedno dwuch, ten unwersał nam zadaie. Przeszkodzony k. i. m. do woyny Moskiewskiey odbiezicielami hetmana swego, nas

waznie biło by co ganic, gdyby poriwcze, gdyby nie opowiedziwszy się, gdyby w zaciągu, gdyby przy dostatkach będącz, tho uczinilimy. Miał k. i. m. dosic czasu na sposobnieisze na ynszego żołnierza na miejsce nasz iusz spraczowanych zrobionych y znędzonych; wiedział k. i. m. żeśmy iusz nie mieli wieneczy o czym służyć k. i. m. czego i starsi nasi muszą nam bydz swiatkami, a wracaiąc się do tego, branią skarbow Moskiewskych wyrzumielimy nie tilko s tego unwersału, ale y z roznych pism te conquestia u dworu na nasz moglic podobno komu ynszemu tanie szaczunki isć. Żołnierz swego połowicę na thym tracic musiał, nie trudno nam tego dowieść regimertarzami naszymi, ale by y tak biło, umiera iako baczem ludzie, lekkie omilki są w wielkie wdawac, a gdy co dobrze uczinisz, tego albo nie baczić, albo zapomniec. Zapomnieli tu modestiei, mało slychanei w nieslychanem zwyciestwie, żołnierskiey; bo komuż the skarby należały, a zaś nie na łup zwycięscy mieli isć; odwrocił umisł; wstrzymał ręcze; nie opanowała go chciwość, ale wolał tho panu w safunek y w dispositią podac. Ale y gdziesz się tho obrociło, a zaś nie na dotrzimowanie tamtego miejsca, gdzie za iałowicze po sta czerwonych złotych przedawano, za stukę kabana po zł. 60 y insza nieslychana drogość?

Iuż by na tho, iakobysmy wstreth mieli czinicz do tey woyny Moskiewskiey y k. i. m. sprawować się nam nie potrzeba, bo nie tilko abysmy iaką przeszkodą mieli bydz do tey woyny, ale y krolowi aby tak wiele prac naszych, tak wiele krwi przelania, tak wiele poległych braciei naszych na posmiech nieprzyiacielowi nie poszło, ale żeby kiedykolwiek choiny pozitek wydali, gothowi y sami będącz odwroth uczinić do posług k. i. m., gdy nasz zapłata doidzie. Wstawcie się miłosciwi panowie, aby długie y krwawe prace nasze nagrode za zasłużonego odniesli. Wstawcie w. m. y o tho mciwy panowie, aby taka niechęć, która nas na samym prawie progu oycizny potkała, wgory nie brala y nie szerzyła się, bo przyidzie się nam oswiathcić przed w. m. naszemi mci p. y przed wszystka

Rzeczpospolita, że przy zasłużonym y przy honorze swym stać chcemy, krziwdy żadnei niechczącz ponosić, niechczącz tesz nikomu bydz ukrziwdzeniem. Co ze w. m., nasi mciwi panowie, s tych artikułow, które do xiąg w. m. naszych m. p. podaiem, lepiej sprawić możecie. Przii-dzie się nam oswiadczyć, czego strzez Boże iakiei zamiesky, y tumultow w oyciznie, że nie z nasz prziczina, niech przy kiem ynszem zostaie wina. Gdysz iako baczemy, że ten pierwszy uniwersał, pierwsze wici na woynie, mandaty na konczu tego uniwersału obiecuią; ba iusz tak wolemy, nie tilko się ych wzbraniamy, ale ych sobie zycze-mi, aby niewinność nasza na tak wysokiem mieisczu w oczach wszistkich rzeczpospoliti tym lepiej bi-ła obiasniona.

103.

1612 г. 26 Мая. Ответъ Цеклинскаго на королевскій универсалъ.

Respons na uniwersał albo odpis krolowi iego mci.

Miłosciwy niasnieiszy krolu, panie, panie nasz mciwy.

Po tak częsteh instanciach naszych y o zasłużone y o posiłki pierwsze tho pisanie nasz doszło od w. k. m. pana naszego miłosciwego, bo any posłowie, od nas na seim do w. k. m. wysłani, co by sprawili do

tych dob, nam znać nie daią, ani cobi biło na niem z ucontentowaniem nasz znędzonych zawarto, upewniciesmi się nie mogli. Dopiero teraz s pisania w. k. m., pana naszego mciwego, y o konczeniu prezdsięwziętei impresy, y o przybyciu do panstw Moskiewskich z krolewiczem iego miłoscią, nowine wzięliśmy, która by nasz za grani-

czą była zaszła snadz, ktoregosmy hethnie tak długo bez służby, bez zaciągów wyglądali prziazdu w. k. m. pana naszego miłosciwego, czekalibysmy bili. Ale nie maiącz w nędzy zadney othuhy naweth ludziom odbieżeniem miejsza, skąd wielką przewagą, skąd perseuerantią w. k. m. dostanego, nam gorączym ustąpić nam do oyczizny przyszło, nie bez wielkiej załosci częstosmy zostawuiącz kraie the, ktoreśmy tak hoynie krwią na beli, łyzy wytaczali, y bi była możność, y by biło o czym; by iakie biło upewnienie nastąpiło, snadz by nam biło do tego nie przyszło, ochothne serce, siły zwąthlone. Iednak gdy łaska w. k. m. pana naszego miłosciwego przistąpi, a nas zasłużonych pokrzepi—nie ciężko nam będzie, koniem sposobiwszy się, tu nam nazad odwrocić. Ieszcze nicz nie uplinięło,

gdy będzie czułość. Prosimy przy thym maiestatu w. k. m. uniżenie, aby ten zawod nasz w dochodzeniu zasłużonego, iz nie z żadnei niechęci, nie z żadnego nieprawego affektu przeciwko w. k. m. pana naszego mciwego, przeciwko Rzeczpospolitey poszedł, ale z samey nędzy y z zaniedbania o nas, nam niełasky żadnei u maiestatu w. k. m. pana naszego mciwego nie iednał. Niech ocziwisci posłancy w. k. m. o thym sprawę dadzą, w iakich dostatkach nas widzieli, że za niemi nie za żołnierza, ale biednego harłaka słusniei nazwisko odnieść możemy. Oddałem się za thym mciwey łasce maiestatowi w. k. m. pana naszego miłosciwego. Dan w Moiłowie d. 26 Mai 1612. W. k. m. pana naszego mciwego uniżoni słudzy Jozeph Ciekliniski marszałek w. s.

104.

1611 г. 26 Ноября. Ответъ Варшавскаго сейма на требованія Московској военной кон- федераци.

Copia poselstwa z seimu.

Respons panom posłom od rycerstwa z stolicze urodzonym Marcynowi Kazanowskiemu, Piotrowi Borowskiemu, pułkownikom: Mikołajowi Marhoczkiemu, Janowi Hreczynie, rothmistrzowi Adrianowi Wiokowskiemu, sędziemu Jerzemu Troianowi, porucznikom: Janowi

Oborskiemu, Woiciechowi Sredzinskiemu, imieniem i. k. m. w Warszawie dnia XXVI Nowembra roku 1611 dany.

Wiedzieć tho bardzo dobrze iego k. m. raczył, iaką przewagą y męstwem tam to stoliczne miejsze od zaczynego rycerstwa woyska tamtego wzięthe y zatrzymane iest.

Wiedzieć raczył iako ciężkie razy od nieprzyiaciela, iako częste z niedostatku utrapienia, iaki ciężar głodu y nędzy znosili, czasz czasu gorszy wytrzymiwając. Nowe a spore posiłki nieprzyiacielskie co raz odważnem sercem znosząc, a iakoby wszistkiego nad ludzkie siły dowodząc pokazały światu, co narodu dla oycizny, co dla pana, co dla sławy swei w ciężkich razach robi iako nie tylko dostać, ale y zatrzymać; nie tilko w polu woyska znosić, ale y w murach bronić się umie. Sławne dzis w poganstwie, więzienie u chrzescianstwa znaczne imie polskiego y Litewskiego narodu. Sławny krol niemi. Sławni ony szczęciem pana swego, ktore łaska Boża nam wylewa.

Ciesz się i. k. m. raczy, że y takie czasy nastąpili, ktore occasia podała narodom tym cnotę swą swiathu obiasnie y takich ludzi wiekten namnoził, co męstwem swym ciężary y trudności wojenne tey, tak wielkiei, przenoszą. Znaczne iest dzieło rąk ych po stoliczy Moskiewskiej, nie tilko w polach, ale y w uliczach, znaczne iest s każdej miary, a naznaczniejsza odwaga pothim, ktorzi podają towarzistwa swego poruczników, rothmistrzów, a tak pobitkich, iako okaliczonych regestr; litować i. k. m. raczy tych wszistkich, ale w boiu inaczej bydz nie może—woyna ludzi nie rodzi; sława umarłych wieczna okriie. A łaska i.

k. m. tym, ktorzi zostali lubo s powinnich ych, lubo tak okaleczeni, iako sam pewnie the ych przewagi nagradzać będzie. Pozna czne rycerstwo, że nie tilko pobudzić ochotnich i. k. m. umie, ale y wspierać odważnych. A umiał by nie miejska wszistkiemu dosię uczinicz by nacisli zasłużonych siel skarbowych nie przenosił, oto iednak maiać tak zaleconą męstwo ych, dzielność obmyślać nie zaniechał spolnie ze wszistkiemi stany coronemi y W. X. Litt., iakoby w tych pracach y trudach swych darmo nie stanęli. Zalecać raczył i. k. m. przez urzędniki swe inteatu Republica zasługi ych, zalecała et Respub. panu ochotę y robotę ych, a wszisci spolną wdzięcznością, dla zwyczajnych ratunków, gwoli zapłacie ych radzi sie schilili y dalei iest tego pewien i. k. m., że co do rzetelnej istoty iei potiacha sama pokaże, czinicz nie ustana; zaczyna iusz powątpiwać nie potrzeba, żeby tak wielkiej y wienczej niżeli w puł robionei prace odbiezec y oycizna, y pan myślał. Nie ustana, iako dobrze poczęli obmyślać o thym, co by do skutecznej zapłaty ych należeć miało. Czasu tilko, s ktorym wszistko y największe dochody do miejska przichodzą, poczekać potrzeba; wszak każdemu swiadome są rationes y wybierania ratunków, y znożenia podatków.

Wdzięcznie iednak i. k. m. od cznego ryczerstwa tamtego przimowac raczy, że 6 Ianuarii statecznie trwac umyslili y chcą, y żądać raczy, aby się tym nie gorszili, iesliby tak prętko urzędniczi skarbowi wszistkiem ogulem ratunkow znieść zapłatą ych nie mogli. Starac się iednak nie zaniecha, aby nadalei do mięsopusth przyszlich summa pienężna, iako może bydź nayprętksza bądź z uchwalonych podatkow, bądź skąd inąd obmyślona y na posilenie woiska tamtego odwieżiona biła. Piechota także aby na odratowania y posilenie woiska tamtego sposobiona była, staranie cziny i. k. m. y iusz część w drodze, druga tesz prętko wyprawiac się będzie. Żąda y powtore i. k. m., aby statecznie trwali w tey zaczętey sprawie swey, cierpliwie znosili prace wszistkie y trudności, ktore ych sciskaia. A ma nadzieie, że Pan Bog, ktory osobliwą łaskę swą we wszistkich sprawach w tamtei ziemi nad i. k. m. pokazowec y one prawie sam piastowac raczył, doda takich sposobow i. k. m., że nie tilko pieniężnemi posilki na czas woiska swego wesprze, ale tesz y inemi potrzebnemi ratunki tak pokrzepi y z wieczną sławą narodu naszego do požadanego kresu przyprowadzona będzie długa a ciężka robota ych. Nie zanieha y sam i. k. m. osobą swą szczęścia swego sprawie tei przy-

dać, y wszistkiego tego, co do skutecznego tey wojny skonczenia nalezec będzie, za czym aby po tak ciężkiem razie wytchnąc sobie w tym błogosławienstwie pańskim iako porażoni żołnierz mógł. O czym się zmowic s tymi, ktorzy do Moskiewskiego narodu posłami prętką a rzetelną wiadomość mieć będą. Co się dotyczy żądosci ych do i. k. m. posłanych, a pierwszej osobliwie strony potrażenia tych dwu czwerci, ktore fantami z skarbu Moskiewskiego brali na strawne pieniądze, niczby ciężko i. k. m. dla tak odważnego ryczerstwa nie było by rzecz podobna bydź mogła, by dostatki oycziste wydołali, by taki ciężar długi y tamto panstwo, y Rzeczpospolitą nasze nie trwoził. Pewien tego i. k. m. bydź raczy, że woisko tamtho sto baczenia y s panem y z oyczizną zażiie, że tego albo wymagac nie będą, albo przinamniei na then czasz się s tim chowaią, kiedy rebus optime per actis będzie s czym y s czego, nie waląc na cyrone y W. X. L. niewydołanego ciężaru, nagradzac, bo iesli od nieprziaciela podobnych tilko rzeczy pogothrowiu od pana y od oyczizny napierać się mamy, gdysz o sam narod Moskiewskiy idzie, aby się thym nie gorszili y od nasz nie odrzuczali, gdyby obaczili: że się tak rozrzuthnie ych skarbami y dostatkami safuie. Na ranne obroczone krol i. m. cznemu ryczer-

stwu darować raczy; radby y wien-
czey, ale trudno małego wątku na
tho zazić, iako go staie. A tho y
ten dług, na ktory u kupcza Wro-
niecckiego woisko się zadłuziło na
chore, aby pan Podskarbi koronny
uprząłnał, poruczać mu i. k. m.
raczy; bendarz occasie, będzie czasz,
kiedy woisko tamtho z zacnych
zasług swych znaczne nagrody od-
niesie. Nie iest od tego i. k. m., nie
iest Rzeczpospolita wszistka, aby
w tym panstwie, ktorego krwawem
potem dostają, osobliwie w recupe-
rowanych od granicz oyczistych
włosciach, zawiesic mieli w małym
pokoiu zbroiu y szabel swych po-
sług Rzeczpospolitey około tey or-
dinaciei ci, ktorzy osoby y dostat-
ky swe na the odwazili korziść.
Wiedzą tho sami, że k. i. m. nicz
s tego ani sobie, ani potomstwu
swemu iedno coronie polskiey y
W. X. L. mieć życzy. O tho sam,
powaga seimu tego, na czo comis-
sarze, ktorzy przy k. i. m. y senato-
rah, przy boku na ten czasz i. k. m.
będączyh, mają wszistkie recupe-
rowac, recudowac włosć. Opatrzy-
wsi z nich tak aerarium zamku y
y ziwność, a pierwei służbę Bożą,
iako y piechote mieiscza onego
ostatek według zasługi iego po-
dzieliwszy, na prziszły seim rozsa-
dek swoy sniosą. Gdziesz a komuż
Rzeczpospolita—iedno swym, a ko-
muż tilko—tym, co siali, zbierac po-
zwoli. Nie potrzeba o thymby na

mniei trwozic, że większa drugich
remuneratia tam potka, nizli w oy-
cziznie skody odniosł, albo swego
stracił.

Przewody prawne. Ktore się na-
turą y zwyczajem prawa pospolite-
go znieść mogli, także dawne exem-
pli od spraw, zolnierstwu intento-
wanych, komu tego potrzeba bę-
dzie w constitutiei naidzie: a w tych
sprawach trudno było iedno tri-
bem prawa pospolitego postępo-
wać, według ktorego i. k. m. każ-
demu poddanemu swemu panować
s przisięgi swei winien.

Ryczerstwa dawniejszego zaciągu
iest w takiej u k. i. m., iako się godzi,
reputaciei; doznał ziczliwosci ych k.
i. m., poznał wiare, doświadczył dzie-
ła ych w ciężkich razach, styrała per-
sewerantia zmiesanego męstwa, ma
y miec chce oko na zasługi ych;
przicziniać się y sam raczył do
Rzeczpospolitey, iakom pod Smo-
lenskiem obiecał, aby prozba ych
na dwie cwierci od Rzeczpospolitey
assecurowana biła, ale trudno wy-
mocz rzeczy niezwyczajnych, aby
zaciągi obczego człowieka iednac
miały własną Rempublicam, wiecz
y tak zle tuszic sobie nadzieia w
łascze Bożey nie kazała, y kłasc tak-
kie wąthpliwosci in volumina le-
gum, y pokazać posteritati, albo
raczey poganstwu boc u nas nicz
taiemnego, że siłom y sprawiedli-
wosci nie ufamy—ieszcze by rzecz nie
bespieczną y nie mądra biła, ale as-

securowac zasługi ych na tamtym panstwie, iako sam i. k. m. obiecać raczył.

Pana Aleksandra Zborowskiego merita y iako dawne koronie, tak y świeża iego ziczliwość ku panu y oycziznie miało zaleczenie swoje, ma y teraz za tak pięknym wojskowym wspomnieniem, może nie wathpic, iako ten zacny człowiek, tak y koždy s pułkownikow, z rothmistrzow, porucznikow, y towarzystwa w łascze i. k. m. doznaią tego, skutkiem czego się po dobrym panie spodziewać maią z ochotą; a że tho nie zaraz, nie we wszistkiem zadosciam się czini dosić czasowi tho, nie nieiakiei oziębley łascze i. k. m. przypisować trzeba. Wszak wiedzą, że w naszej Rzeczpospolitey na każdą rzecz, ktora wszistkiem należy, wszistkich consensu potrzeba: sam k. i. m. nie zawiera rzeczy, bywa tho iednak, że w czym iednak seim trudni się, drugi łączno rozwiąze. Nie zaniecha y prozby swei i. k. m. wniesć do oycza świętego za sprawą pana Alexandra Zborowskiego przes tego, ktorego do Rzimu posłać będzie raczył.

Domu panow Lanczkorunskych w Rzeczpospolitey zasługi y dawniejsze, y świeże są wiadome i. k. m. y pana rothmistrzowe osobliwe zaleczenie swoje prziznawa tho rad i. k., m. co się zacznemu, a mężnemu człowiekowi prziznać godzi; niezanieha ych myślać occasiami, aby cznota iego y

merita tak zacne miały remunerationie swoje; wathpic w otrzymaniu iego samego any woysku tamtemu w tem nie potrzeba: posiliwszy ogółem zasługi woiska wszistkiego y o priwathnih ludziach pomysłać będzie i. k. m. chciał.

Więc y pana Jana Oborskiego. prozba pewnie dla odwag iego y dla czalei ku oycziznie ziczliwości miałaby biła na thym seimie koniec swoy tilko tho, że pia legatą antecessorow i. k. m. trudno biło znosić, niepokazawszi skąd i nad inrecompensam opatrzenia themu szpitalowi ułomnego ryczerstwa, o ktorego fundus y restauratia drugie pułki pod Smolenskiem takie instantie czynili, że im k. i. m. mieć na tho oko y miłosciwe baczenie obieczował. Ale y tho nie uciecze, bile się droga podała skąd i nadpotrzezenia tak potrzebnei rzeczy.

Towarzystwu pana Ruczinskiego, człowieka k. i. m. y Rzeczpospolitey nie powszednie zasłużonego, ten dług i. k. m., kiedy ynsze długi płacić będzie raczył, insze wszistkie postulata za osobami priwathnemi będą tile wagi miali u k. i. m. ile zaleczenia od takiego cznego ryczerstwa. Na ten czas żadać i. k. m. tamtego woyska raczy, aby w ohocie y siłach swoich nie ustawali, wienczei trudnego ma pewną nadzieie i. k. m. w miłosierdziu panskiem, że tak dobrze zaczętei sprawie, ku chwale imienia swego nie

da upaść. Cierpliwość, stateczność polska przetrwa największą moc Moskiewską. Bliżej ci już do końca tej impresii już dalei y prziloży y starania swego k. i. m. w osobie swoiey y uczini tho wszystko, co do prętkiego tej sprawy koncza należeć będzie; poda zgola y rękę y szczęście swe zwickle statecznością swoią, tylko tam the sercza zacne słaheczkie pana swego z ohotą niechai wygladaia, y nieprzyiaciela z

nieustraszonim animuszem niechai znoszą; o tho trwozić nie potrzeba, aby s tamtych promocii kto proznie raczi cieszać się y prawem czudzem, albo niepewnym posiadać tho miał, co tamtego ryczerstwa krwią się ziskało; poydzie w tym i. k. m. wedle przisięgi pp. uczinionej y iasniei każdego słusność. Laske przy thym panska i. k. m. tak woysku wszystkimu, iako y każdego zosobna ofiarować miłosiernie raczy.

105.

1612 г. 15 Марта. Ответъ короля Сигизмунда III на требованія Московской военной конфедерации.

Respons urodzonym Wacławowi Szczuce, Alexandrowi Wihrowskiemu posłom od ryczerstwa na stoliczy y pod stoliczą będączego, imieniem i. k. m. w Warszawie dnia XV miesiacza Marca roku Panskiego MDCXII dany.

Nie przesz wielkiego podziwienia prziszło nam iako poselstwa w. w. słuhać, tak y posły przyjmować nie tylko s tey miary, że dotąd ani pierwsi posłowie w. w. z responsem naszym w posrodek woyska stawili, any listy nasze do w. w. posledszy pisane doszły, ale naywięczey stąd, gdzie nam w. w. (czegośmy się y spodziewać nie chcieli) o swym od stolicze y stolicze odeściu oznaimuiecie. Poruszył nasz then w. w. postępek nie pomału,

ktory nie tylko dostoiestwu naszemu winę, nie tylko sławie w. w. prziganę, ale y Rzeczpospolitey wszistkiei zgubę iakaś znaczną niesie. Nie możemy tego naleść u siebie, aby co z nas posło takiego, co by do tego w. w. poruszic miało; nie schodziło nicz po the wszistkie czasy na wszelkiem staraniu y obmyslawaniu naszym wysokiei przewadze męstwu, dzielności, cznocie y uprzeimoci w. w.; mieliśmy ią na pilnem oko zawsze; mielismy oyczowską nad nią compassią, aby w niedostatkach, w nędzy, w głódzie, w raziech y ustawicznych na tamtym mieisczu boiowaniu swe razem y posilenie y odziwienie miec mogli. Ale iako na swiecie sam tylko Bog moczen czinicz, co chce

wykonac, co przeirzy a zamysli, y przedsięwzięcia ludzkiego nakształt rozpędzonei nami nie iako chcą, nie kiedy chcą, do swego idą portu, tak naigorętsza ku porathowaniu wier. w. chęc naszą, choć tho uchwalony dwoi pobor, choć dalszą swą Rzeczpospolita ofiarowała szcudroblliwość przez niesposobne czasy a różne zachodzące trudności, leniwiei iusz chcemy, pozniei iuż życzymy, a niechęc żalu, a thęsknienia naszego ieszcze nie wzięła effectu; nie opuszczało się nicz od nasz, co by tak gwałtowną uskrzepić mogło potrzebę, tasz czułość skarbowa iest w odbieraniu od poborców pieniędzy, tasz pilność nasza w wyprawieniu posiłków; czyniemy y ratuiemy ile czas, ile syly ochocie wydolać mogą. Posły iuż niemale subsidia piesze, wychodzą znowu większe; dała się znaczna miedzi tho, ktore od w. w., co sam przyezdzało ryczerstwo, od wnm tey służby pieniędzy suma, iako się tho z registrow, ktore do ręku hethmana naszego skarb posiła, znacznie pokaże; są drugie in procinetu prawi nie omieskamy nakoniec y sami z sinem naszym y s potęgą y że wszelaką iurą do w. w. przibic gothowością; chcemy popieszic nie tak dla obięcia panstw, ktore pan Bog wedle woley swey y dawac y odbierac zwikł, nie tak dla wzmożenia sławy dostoięstwa naszego, na wiekuistą narodow

koronnych ozdobę (acz nasz powinność zwierzchności naszej do tego wziwa) iako raczey dla uspokoienia ziemie y pohamowania krwie a nadedwszystko, aby za oswobodzeniem w. w. s cięskich tych y długo praczowithich trudow wielkie merita swą obfitą odniosły recompensę. Tego się od Rzeczpospolitey w. w. spodziewać, to po nas obiecować iecie mieli sobie, zesmy za daną wiarą ani mogli, any odbiezec tego chcieli, co nam ku sławie y powinności naszej p. Bog przesz ręcze w. w. gothował. W tymesmy iako naygoręczy przesz posły w. w. upewniali, tosmy y w listach swych potwierdzali nieraz, co że ręku, albo wiadomości w. w. nie doszło, komu przypisować y domyslić się trudno. Zaprawdę tak niespodziewany act pomieszania w. w. nie z naszej żadney poszedł przycziny, bosmy nicz nie zostawili przed, co się uczinicz nam godziło. I dzis, iakoby ratowac tego y dzwignąć w tak scisłym czasie nie baczymy, bo ledwo nie o ieden dzien y wiadomość o thym pomieszaniu w. w. przesz posły w. w. nasz doszła y ten naznaczony czas zescia z stolicze iest nam od w. w. oznaimiony; posłowie bowiem w. w. dnia 9 Marca do nas przybyli cięsko y nam y w. w. y samei Rzeczpospolitey ci uczinili, ktorzy resposnu naszego na postulata w. w. nie odniesli. Iuszesmy żeby bił w teyże

ochocie zatrzymał w. w. oyczowski affect nas, ktorzyesmy w. w. dodarowali. Dzis, co by w tey mierze rzeczy uczinicz, drogi nie widziemy. Iuszesmy bili pewni, a prawie iako z ręki w ręce brali, z dziełu y męstwa dzieło te tam panstwa w regimenth narodow tych, ktorym panuiemy; iużeście w. w. podawali własnie przy gospodarze y insignia y klucze tey tam monarchiei — dziś wszistko prawie y sami sobie y panu swemu y oycziznie tym postępkim swym wytrączacie, a w posmiech to wszistko y poganstwu y chrzescianstwu podawacie, coscie męznie y sławnie zyskali, zly tho sancz, który ogołem długiego czasu zdobyta korziść traci; bo iesli (czego nam pewnie Bog nie obiecał) stracic kiedy, przinamniei tak powoli upuszczaimi, abismy y swego przy thym nie postradali. Alec ieszcze przed się serca do koncza u w. w. nie tracimy, bo choć to przeciwne wiatry, choć zburzone hucle sławną one w. w. nam dalei troche na morze odbili, nie zwiniecie iednak zaglow, any odeimiecie od styru tak reki, abyscie sami siebie y sławy swey y oiczizny odbieżeć mieli. Cznota w. w. tho nam obiecuje po w. w. (o czo w. w. iako naygoreczey oyczowskie ządamy) ze na cierpliwości, statecnosci y niepohlebnych pogadnieiszey chwile nadzieiach serca swe szlacheckie, iako

moczną kotwicą zarzuciwszy, staniecie. Widziemy y żaden nie zamilczy wiek tych wszistkich ozdob, tych przewag tego dzieła w. w., cokolwiek pamiętnego teraznieyszim latom podała antiquitas, przizna to w. w. grata posteritas y z onemi Curciusami rzymскими zarówno osternitati poswieci was exempla tym przyiemnieisze, że na widoku postronne wezmą narody z was y oyczizna wieczna wysokosc się y columna na postrach są sieczkiem wystawi krainom; iedno w to potrafic potrzeba, aby się przybyło do brzegu, aby zamierzonego sława do pędziła celu, która, iako wysoko się wzbiła, tak mało przyniesie korzyści, gdzie w sumi nie stanie kresie. Nie na sławe woycznie robi, ale kto sławą oyczizne wspiera odnosi boiowe trzeba dobry do pączatek y szczesliwe progres pociesnym zawrzec dokonaniem themu, kto cznotą sławę, a sławą dobro ugania oyczizny. Wielkie wprawdzie bydz woiska, wiele cudownych tyczicz zwycięstw, nieprziiacielską mocz zwąthlicz, czary z stolicze zephnącz, bunthy skrocic, narod, brać miasta, trzimać ie; głod, nędze, niewczaszi, razy cierpieć, nawet s przyrodzeniem y z elementami woynę wieść: są tho dzieła niezwycezzonego serca, a czo wiethsza własna w. w. rąk robotha. S tey iednak sławę tilko golą, a huk zawezmie oycziznę, iesli ią w. w. swiethnieiszą grunthow-

niejszych pocieh, z dalszej perse-
weraciy swey nie przyobleczecie
suknią. Żądamy tedy iako naypil-
niey, aby w. w. tak wiele czasow
złych przetrwawszy, tak wiele u-
szerbkw na zdrowiu y hudobah
ponioszszy, gdy blisky następuje od-
poczinek, gdy pogodniejsze nadcho-
dzą chwile, gdy pewna iest nadzie-
ia płacze, gdy pieniądze w droge
wychodzą, gdy pewne są posiłki,
gdy Rzeczpospolita obie prawie rę-
cze na porathowanie w. w. sciągnę-
ła, y gdy y my sami z sinem naszym
idziemy, ten schitek nędzy, tę restę
prac w posłuszenstwie y stateczno-
sci znieść, a nadciągnięcia naszego
doczekać chcieli. Spoyrzicie iedno
na zasługi dawne, a zamysły swe
terazniejsze, iako z zasług wiekui-
stą niesmiertelność pamiętkę mieć
możecie; a złych zamysłów nicz yn-
szego iedno posmiech, a zguba utra-
pionei przyidzie oycyzynie; zasługa-
mi waszemi Rzeczpospolita nowych
ozdob y pocieh nabyć miała, a ta-
kiem przedsięwzięciem z własney y
starożythnei wyzucicie ją sławy y
pręczy ją, niż rozumiemy, w niedo-
stałem iey porazicie wieku. Oboiec
w rękach w. w. y zatrzymać y upu-
ścić; zatrzyma cierpliwość y dalsze
zetrwanie nie ciężkie themu, kto
oziue w sobie przyrodzony ku oy-
cyzynie affect, kto ten titul auctae
et ornatae patriae odnieść będzie
chciał. Upuścić samo tilko mieise
tamtych y zarobkow (iesli w obcze

posły) odbiezenie znadnie, może do
czego nie przyidzie da Pan Bog, gdy
w. w. też ochotę, thesz cznothę y
stateczność, tenże uprzejmy candor
nam panu swemu y potomstwu ie-
go y miłey oycyzynie przy thym dla
pewnych nagrod, nieomilnei zasług
swych recompensii oswiathcić nie
zaniechacie. Niech ten drogi klei-
noth tak wielą ozdob czalo przy
w. w. zostaje; niech się żadna prze-
ciwna za dobrą sławą zawiedzoni,
a mało nie zgubionej oycyziny, nie
wlecze, y u swych y u postronnych
reputatia niech rozbicia okretu tego
nie lada iakiei korzisci, a ledwie
iusz nie u brzegu o skałę niechęci
iakieisc samo nadślabiące w. w. ser-
cze. Sprobuicie pierwey niżli wie-
rzić płonny, ieslyby skąd zalatali,
wiesciom, s krolem swym o dosto-
ienstwo iego, o sławę oycyziny, o
dobro pospolithe rzecz macie. Wrę-
ku wprawdzie waszych iest, ale kie-
dysz cznotliwy polak pana swego
z swych własnych upuścić rękę?
Nie dawaicie w. w. s porzuczonych
ozdob swych tey, na którą się chci-
wie gotuią, obczym w rozne tłū-
maczenia uciehy. Nie daicie spihac
nasz y sina naszego pogothowiu
Rzeczpospolita s tego, do czego szczę-
ście, czas y mężne w. w. recze usła-
ły droge, zatrzymać się raczy, y dla
wysokych nadziei podnieśc wiszei
szercze potrzeba. Niech posili znę-
dzony animusz cznota niezgladzo-
na; niech pokrzepi niewczas miłu-

iączą oyciznę, y pana swego ochota przetrwać może, mało kto przetrwał, wiele y w długą tho poidzie— zaraz z wiosznej wesel się nawraczą się czaszy: zaraz y pieniądze, zaraz następuią posiłky. Iusz y my prawie z sinem swym w drodze, tą małą chwilą zwycięziwszy samych siebie, zchołduiecie sobie wieczną sławę, a Pan Bog dobrych intenciei wesprze, poszczęsci, pobłogosła-

wi. My tesz szczęśliwą ręką swą nie omieskamy tak wygłodzonych dzwignąc dostatkow waszych. Żądamy przeto y po wtore w. w. abyscie y z męstwa y s cierpliwosci state własnei oyciznie swei niezwiędłą włożyli na głowę korone. Tho po nas sobie obiecuiąc, co się po bacznym y szodrym krolu obiecować godzy. Na własne k. i. m. wskazanie.

106.

1612 г. 13 Июня. Письмо Гнізненскаго архидієскаго.

Copia listu od iego mci. x. arciebiskupa Gnieznienskigo.

Mcywi panowie bracia łaskawi.

Przyznawa kazdy y przinac własnie ma, zescie w. m., wybiezawszy przed innemi w niemłosci ku oyciznie y sławie, nas za nic stawili y łozili wszistko, co od k. i. m. pana naszego mciwego na przesłim scimie seroko y gorąco wspomniano y od wszistkiey rzeczypospolitey pochwalono w. m. biło, tego ziczil y oczekiwał, iakoż ieszcze y oczekiuwa kazdy, ze początek pracz swych dobrem skonczicie zarobkiem. Iezeli nie wszistkiem, wielom przinamniei w. m. taino bydz nie moze, iakie staranie na seimie y po seimie nas senatorow y samego i. k. m. pieczołowanie było, zeby zagardłowany zołd w. m. niemieskanie odłożony bił, — w czym,

wierzcie w. m., zec y ia nie proznowałem, any proznuie, chociaż mię prędko P. Bóg po seimie złożył bił chorobą, po ktorem ieszcze nie do koncza wskoram. Ale y samego k. i. m. pilne y ustawiczne mislenie o thym biło, iakoby podług odprawy y danego responsu posłom w. m. na seimie przesłym znaczna iakas summa na posilenie w. m. posłana biła; o thym y urzędnikow skarbowych w dostawaniu y sposabianiu pieniędzy pracza wszistka biła. Lecz choroba krolewca i. m. y niesposobne samego krola i. m. zdrowie nie iedno nie ułacznila sposobow do wykonania przedsięwziętey radosci, ale y odiazd do skonczenia zaczętego dzela przewlokła. Iednak y pod takowy czas nie opuszcza się, co iedno w sprawie zapłaci w. m. myslic y czynicz

potrzeba. A to y przełożenstwo wszistko w Coronie od przełożonych swych złożone było, aby do potrzeb terazniejszych rzeczypospolitey ratunkiem przyłozie się mogło. Sposobiaią panowie podskarbiowie skąd mogą pieniądze y quarthy, nie małą cześć do zapłaty w. m. obrocie się ma, aby niewdługą pocieszyć y posilic w. m. odkładano, rad do krola iemci., pana naszego, prosbę y prziczone mą wniose. Gdysz włada dzien do uyrzenia z krolew iego mścią. przihodzimy, wytrwac tilko ieszcze nieczo, a pofolgowac oycziznie potrzeba, ktorey, iako spolney matki, boscie w. m. czudzodzemczami nie są, wiecie dobrze niedostatki y chorobe prziniesieli ieszcze, iaką syn boleśc by y sam z nią boleć nie musiał.— Matką tedy iezeli iest w. m. — iako z matką postąpcie sobie, iako dobrym się godzi y przistoy sinom; niech nie domowi, iezeli iest y postronny, ktorych dosc nieprzyia-

ciel potuhy y pociechy zadnei nie ma, gdyby przez długi czas tak wielkie z wielkiem kostem odwagi odbierane, albo s przicizny niektorzych ww. m. zatrudnione byly. Nie odmieniła się czna natura y animusz polsky w potrawach y niędzi Moskiewskiey, checi iezeli co ubiło, — a nie dziw w takim tam razie, choc by y straczona była niech sławy y przyszych, da pan Bog, nie długo owoczow doczekiwanie powroci nazad. A nadewszistko miłość sama oyczizny niech, proszę u w. m., zawiaze niewczasy a prziszle osłody, ozdoby y pozitki w. m., ktorych z w. m. oyczizna oczekiwa. Przi thym zalecam się łascze y mnie miłej przyiazni ww. m., życząc kazdemu z w. m. po łascze Bozey łasky y k. i. m., przii długo dobrym zdrowiu y pomislmem szczesciu. Datum z Lowicza d. 13 Iunii 1612. W. m. ziczliwy y służyć gothow Alb. Baranowski arcibiskup Gnieznenski.

107.

1612 г. 25 Июня. Отвѣтъ Кіевскаго воєводы Станислава Жолкѣвскаго на посольство изъ Москвы.

Respons od iego mci pana woiewody Kiiowskiego na poselstwo od ryczerstwa z stolicze Moskiewskiey w Zołkwi dani 25 Iunii anno 1612.

Miłościwi panowie bracia y towarzysze.

Będącz y sam oczywistem swiatkiem cznothy y wielkych zasług, niesłyszac y maiąc dostateczną wiadomość iakoscie w. m. y przed thym zawzdy y po moym odiezdzie podobnemi sobie będącz, za powodem

panow pułkownikow, ode mnie zostawionych, sławie i. k. m. naszego mciwego pana y Rzeczpospolitey służyli; miałem s tego wielką pociechę y na każdym mieisczu, gdzie się iedno occasia podała, osobliwie na seimie walnym przy zgromadzeniu wszystkiew Rzeczpospolitey dawałem ocucomia powinne cznocie, dzielom y doważnem w. m. postępkom, czego widomoni są ich mość pp. towarzysze, ktorzy na seim od w. m. bili wysłani. A chocbim ia nie wysławiał na wszistek swiath, tak iest wzgłoszona zacna sława iego k. m. y narodu naszego przez dzielność w. m., że w panstwach Rzeczpospolitey oyczizny naszej nicht nie iest, komu by tho taino bydz nie mogło, gdysz zwartowawszy kroniki y historie, ledwie się gdzie przykład naleść może, żeby ktore woysko y niskiem i umiśły tak wielu wielkich niebezpieczeństw zwyciężeniu, tak z chaniebnym, a mało słychanym niewczasow y niedostatkow wytrwaniem sławy z w. m., porownać mogło, czym y sobie samym y narodowi swemu tym większą nie smiertelną sławę do potomnego wieku podaliscie. Niedzięczność, na którą się w. m., uskarzacie, nie wiem z iakiew miary w. m. obchodzi, gdysz wiadom iestem, iako i. k. m., nasz mciwy pan, wdzięcznym umiśłem tak y wszistka Rzeczpospolita przymowała takie odważne w. m. służby. Tegobym

bił ziczł, czego bowiem y w. m. ziczilibyscie sobie, zebyscie bili mogli dotrwać dalei na służbie i. k. m., podeimowali w. m. wielkie przewagi y prace na służbie k. i. m. A tak zebyscie konczem statecznym y grunthownym zawarli, gdysz za thym wysciem w. m., strzez Boże, żeby nie wyszło na onę przypowieść o Miehowiczynich grzibach, tak wiele kostow ucziniwszy, tak wiele prac, trudow, niewczasow podiawszy, tak wiele niebezpieczeństw zwycięziwszy, tak wielą krwie czney braciei naszej Moskiewską ziemię oblawszy, napoiwszy, izby to wszistko, uchowai Panie Boże, wniwecz nie poszło y sława, tak seroko po wszistkiem swiecie rozgłoszona, żeby się w posmiewisko nie obruciła. Wiem, iz k. i. m. wszistkich, ile ych staie, iedno sposobow nie raczy zaniechiwać, żeby tey sprawy wesprzeć y nie dać iei upadać. Rozumiem tho y o cznych serczach w. m., że lub to przicisnieni niedostatki, na ktore się w. m. uskarzacie, z Moskiewskie i ziemi wysliscie w. m., że wspomniawszy sobie przinamniei na tho, czoscie wycierpieli, wytrwali y sami się uzalicie, a za powodem i. k. m. pana naszego, ktory y sam zdrowie swe panskie wazic na thogothow, przichilicie się do tego, że nie dacie tak wielkich y zacnych spraw swych spethnym y zelziwem konczem pomerzać, y ciezaru nieznosnego, zdiawszy go z obczei nie-

prziacielskiej ziemie, na oycyzną swą miłą, w ktoreiescie się porodzili, nie będziecie chcieć walic. Co się tycze zasłużonych żołdow w. m. y mich contenta s poselstwa w. m. prziszło mi się w tim odezwać do i. k. m. pana naszego mciwego y y potem ex sententia i. k. m., skoro będę miał odpis, dam w. m. respons. Tho iednak y zaraz o sobie w. m., obiecuiąc, że tile, ile ze mnie bydz może, staraniem, przicziną y intercessią swą rad się do te-

go przicziniać będę, żebyscie w. m. żołd swoy zasłużony otrzymali y odniesli. Za tho tesz w. m. pilnie dziękuie, że w. m. z zwyklei swei cznothy y chęci, którą macie do służby Rzeczpospolitey, raczą się ofiarować przeciwko nieprziacielowi, ktoryby następował na oycyznę naszą. Pan Bog niechai sprawuie sercza w. m. dla pomnożenia chwały swey y ku dobremu rzeczy pospolitey oycyzny naszej spolnei. Stanisław Żółkiewski.

108.

1612 г. 16 Юня. Ответъ Люблинскихъ депутатовъ на посольство изъ Москвы.

Respons od ich mci panow deputatow Lubelskich na poselstwo dany.

Mciwy panowie bracia.

Żiczliwosci nasze służby braterskie zalecami pilnie w laskawy zaciąg ten, ktoryscie w. m. s chęci swei ww. m. y ich mciami pani rothmistrzami na impresse i. k. m. y potrzebę Rzeczpospolitey ucziniez raczili, iest dosić dobrze wszistkiei Koronie oświadczeni. Więcz w progressie woienym koszty, trudy, niewczaszy, krwie przelania, głody, zimna y niedostatkow znoszenie godne wielkiej pochwały y tak trwała w służbie cierpliwość y ustawiczność—godna nagrody y sławy niesmiertelnei. Pewnismy tego, że i. k. m., ktory oczima swemi tego

się napatrzył, y Rzeczpospolita s tak znacznei rządczow w. m. y hetmanow comendatiei niewypowiedzianie menta w. m. słusznemi sposoby będzie chciała nagradzać. Iesliby się co przez w. m. w podniesieniu confederaciei przeciwko prawu działa, iezeliby tesz y wzajem w postępku o taką confederacją przeciwko w. m. co ostrego nad prawo s cancelariei i. k. m. wychodziło, nie nasza powinność wdawać się w takie rozsątki. Dzierzemi iednak, że w. m. zasług swoych przistoynie dochodząc, albo się upominaiąc onych, słusną nagrodę, tak z łasky i. k. m., iako y wszistkiei Rzeczpospolitey odniesiecie, czego y z nas każdy w swym woiewocztwie ich mosci panow braciei

przełożyć nie zaniechamy, wszakże ziczlibysmi, żebyscie w. m., priwath swych natenczasz zaniechawszy, na tak wielkie, a gwałtem następujące potrzeby krolestwa y wszistkiew Rzeczpospolitey, iako nayprawdziwi y ziczliwi sinowie koronni nie cziniącz in visceribus regni, tak żałosnego rozruszenia piersiami swemi (w tey kupie będącz) raczili occurrere. Nie uplinie czasz y occasia zaplacie y zasłużonego upomnienia się. A wiele przislugi y stąd w. m., odniesiecie, kiedi huic mało, ktore imminet s kilku occasii, gothowoscia swą y porządkiem będziecie chcieli ferre auxilium. Oddaiemy się za thym z służbami swemi w łaske w. m. naszych mciwych panow y braciei w Lublinie .d. 16 Iunii 1612. W. m. naszych mciwych panow prziiaciele y bracia: Samuel Lipski z Lipi, Wasky Belski marszałek tribunalsky.

Остальные документы из книги актов Московской военной конфедерации, не вошедшие в состав этого тома, будут помещены в томъ дополнительномъ. Ответъ Цеклинскаго королевскимъ комиссарамъ (отъ 27 Июля 1612 года) не помещенъ по крайней ветхости документа.

КОНЕЦЪ ЧЕТВЕРТАГО ТОМА.

ОГЛАВЛЕНІЕ

ЧЕТВЕРТАГО ТОМА

АРХИВОГРАФИЧЕСКАГО СБОРНИКА ДОКУМЕНТОВЪ,

ОТНОСЯЩИХСЯ КЪ ИСТОРИИ СЪВЕРО-ЗАПАДНОЙ РУСИ.

№	Стр.	№	Стр.
	1508.		1554.
1.—Мая 2. Дарственная запись князя Константина Ивановича Острожскаго, супруги его княгини Татьяны и сына ихъ князя Ильи—Туровской Преображенской церкви на садъ съ пасѣкою, поля и сѣножатя . . .	1	3.—Января 23. Королевское приязаніе Станиславу Фальчевскому, чтобы онъ уговорилъ, совмѣстно съ посылаемымъ отъ королевы Бонны нарочнымъ лицомъ, Добучинскихъ римско-католиковъ платить ихнему ксендзу коляду и отъ волоки кону жита, вмѣсто десятины	2
	1513.		1562.
2.—Февраля 10. Дарственная запись князя Константина Ивановича Острожскаго, супруги его княгини Татьяны и сына ихъ князя Ильи—Туровской Преображенской церкви на три поля съ принашыми и сѣножатями	2	4.—Іюль. Письмо Сигизмунда Августа къ государю всея Руси Ивану Васильевичу Грозному по вопросу о посольскихъ переговорахъ и о личномъ свиданіи	3

- № Стр. № Стр.
- 5.—Октября 1. Письмо Сигизмунда-Августа къ Филому Семеновичу Кмитѣ, съ благодарностью за побѣду надъ Стародубомъ, одержанную надъ Московскими войсками, и съ дозволеніемъ прѣхать въ Вильну съ старшимъ плѣнникомъ княземъ Василиемъ Ивановичемъ Темкинымъ 7
- 1568.
- 6.—Марта 17. Письмо господарскаго маршалка и Тикотинскаго старосты Яна Шимковича къ королевско-Литовскому стольнику Ивану Еронимовичу Ходкевичу, съ извѣстіемъ, чтобы онъ ѣхалъ къ королю и заступился за Жмудскихъ бояръ, терпящихъ нападенія и утѣсненія отъ нѣкоего человека Лисого 8
- 1570.
- 7.—Марта 8. Письмо Остафія Воловича къ сестрѣ своей, вышедшей замужъ за князя Юрія Тимоѣевича Горскаго-Соволинскаго, съ увѣдомленіемъ о принятіи къ себѣ въ домъ дѣтей покойнаго князя Абрама Горскаго 9
- 1571.
- 8.—Юня 21. Приказаніе Остафія Воловича Добучинскому намѣстнику, чтобы онъ не бралъ торговаго съ Добучинскихъ ремесленниковъ и перекупней, торгующихъ около Добучинской Сладской церкви —
- 1572.
- 9.—Марта 1. Письмо Григорія Александровича Ходкевича къ игумену Никольско-Пустынскаго монастыря въ Кіевѣ, что онъ, вслѣдствіе всеобщаго труднаго положенія, посылаетъ только 20 коп. грошей въ счетъ 220 копъ, занятыхъ имъ изъ монастырской казны 10

- 1573.
- 10.—Октября 14. Письмо рады, тивуновъ, шляхты, рыцерства и всѣхъ обывателей земли Жмудской къ старостѣ ихнему Яну Ходкевичу, съ жалобой на градскій судъ, на Николая Радивила и на Жидовъ, и съ просьбой, чтобы начальство на Жмуди назначалось изъ природныхъ Жмудяковъ, а не изъ пришлыхъ 11
- 1574.
- 11.—Марта 12. Королевское приказаніе Яну Ходкевичу держать на Инолитской границѣ гарнизонъ, съ назначеніемъ ему содержанія 14
- 1575.
- 12.—Марта 10. Письмо кіевскихъ земскихъ урядниковъ, рыцерства, шляхты и всѣхъ обывателей къ Кіевскому воеводѣ князю Константину Константиновичу Острожскому, съ препровожденіемъ архимандричьяго письма, въ которомъ излагаются жалобы 15
- 13.—Марта 14. Письмо князя Константина Константиновича Острожскаго къ Яну Ходкевичу по дѣлу объ ограбленіи въ Мнискѣ Печерскаго архимандрита Славьестра Мелетіемъ Богуринскимъ, бывшимъ монахомъ Печерскаго монастыря 16
- 14.—Августа 21. Письмо Государа всея Руси Ивана Васильевича къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ отвѣтомъ на тайные переговоры съ нимъ о присоединеніи Литвы и Польши къ Россіи 18
- 1576.
- 15.—Февраля 7. Письмо бискупа Валеріана Гедройта, Жмудскаго электа Мальхера Гедройта, Николая и Николая Криштофа Радивиловъ къ Яну Ходкевичу, съ извѣстіемъ о

№	Стр.
прибытіи въ Вильну пословъ Цесарскаго и Московскаго, и чтобы онъ поспѣшилъ повидаться съ ними	20
16.—Февраля 11. Письмо Виленскаго бискупа, Жмудскаго електа (Гедройтовъ), Николая и Николая Криштофа Радвильовъ къ Яну Ходкевичу о предварительныхъ распоряженіяхъ по переговорамъ съ посланцами Московскимъ и Цесарскимъ	21
17.—Мая 23. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ извѣстіемъ о приготовленіяхъ къ войнѣ противъ Гданчанъ и Татаръ и о нецвѣтности исхода переговоровъ съ Русскимъ царемъ Иваномъ Васильевичемъ	23
18.—Августа 31. Письмо (съ дополнительной припискою) Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу съ извѣстіемъ о дипломатическихкихъ сношеніяхъ съ Прусскимъ и Номорскимъ князьями, съ Туречиною, и о продолжающемся упорствѣ Гданчанъ	24
19.—Декабря 25. Письмо Стефана Баторія къ Криштофу Радвильу объ охранѣ Лилянтской границы отъ непріятели, совмѣстно съ княземъ Александромъ Полубинскимъ и Яномъ Ходкевичемъ, подъ начальство котораго первые два должны поступить	25
1577.	
20.—Февраля 15. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу объ упорствѣ Гданчанъ, о необходимости смирить ихъ и о посольствахъ въ Туречину и въ Россію	26
21.—Апрѣля 23. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу съ извѣстіемъ о пораженіи Гданчанъ	29

№	Стр.
22.—Апрѣля 29. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ извѣстіемъ объ упорствѣ Гданчанъ, ихъ сношеніяхъ съ Московскимъ Царемъ и Магнусомъ, Московскаго Царя съ Переконскимъ ханомъ, и о необходимости посланятаго рушенія и рѣшенія дѣлъ сперва на сеймикахъ и потомъ на общемъ сеймѣ	30
23.—Августа 31. Отвѣтъ Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу на донесеніе послѣднаго о крайне трудномъ положеніи Литовскаго княжества, въ виду наступленія Россійскихъ войскъ	32
24.—Октября 30. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, чтобы повѣтовые сеймики Литовскіе были ранѣе Польскихъ, для изысканія мѣръ противъ опаснаго положенія Литвы и Иволянтовъ	33
25.—Ноября 2. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу о приготовленіяхъ къ общему сейму, въ виду занятія Русскими войсками Иволянтовъ и во-Двинскихъ замковъ	34
26.—Декабря 2. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ приказаніемъ быть на второй день новаго года въ Ушполѣ, для открытія военныхъ дѣйствій противъ Русскихъ войскъ	36

1578.

27.—Апрѣля 5. Письмо Александра Ходкевича къ Яну Ходкевичу, съ просьбою выдать ротмистру Суходольскому жалованье, — иначе онъ откажется служить	37
28.—Сентября 25. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу, съ просьбою поинять въ Жмуд-	

№	Стр.	№	Стр.
			1594.
			1598.
			1599.
			Конец 16 в.
			1579.
29.—	Октября 27. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу о поѣздѣ короля въ края Русскіе, о дружескихъ переговорахъ съ Перекопскимъ ханомъ о выборѣ Кракова базисомъ военныхъ дѣйствій противъ Русскихъ и о назначеніи мѣста для выслушанія посольства отъ Русскаго Царя	38	
30.—	Января 16. Письмо Стефана Баторія къ Яну Еронимовичу Ходкевичу о невозможности пріѣхать въ Городну, по случаю переправы черезъ Днѣпръ съ злымъ умысломъ Перекопскаго хана, и о переговорахъ съ Русскими посланн	40	
31.—	Января 26. Письмо Стефана Баторія къ Филону Семеновичу Кмитѣ о прекращеніи войны съ Русскими Царемъ о объ отдачѣ ему обратно Великихъ Лукъ и Холма	41	
32.—	Іюня 22. Письмо Николая Вилча къ его Горыгорѣцкому уряднику Яцку Дашковичу съ запросомъ объ имѣніи брата его жены, князя Юрія Горскаго, взятаго Русскими въ плѣнъ	42	
33.—	Іюля 16. Письмо Витебской воеводицы Христини Ходкевичевны къ братанку (братнину сыну, племяннику) своему Александру Ходкевичу по дѣламъ объ имѣніи Бобровскомъ	43	
34.—	Марта 1. Письмо архимандрита Кіево-Печерскаго монастыря Никифора Тура къ Яну Карлу Ходкевичу, чтобы онъ упросилъ своего брата объ ускореніи утвержденія трибуналомъ сумми, слѣдуемой Туру за учиненный поданными Ходкевича наѣздъ на церковное имѣніе Цвирково, — съ обѣщаніемъ дать Яну Карлу Ходкевичу 1000 копъ грешей	44	
35.—	Апрѣля 28. Королевское приказаніе Ерониму Богусевичу Мицутѣ явиться на королевскій судъ по дѣлу съ нимъ Городенскаго (Коложскаго) архимандрита Богдана Климента Годкинскаго о несправедливо взимаемомъ мытѣ въ имѣніи Ожѣ	45	
36.—	Іюля 14. Рѣшеніе Главнаго Литовскаго Трибунала (compositi iudicii) по жалобѣ, поданной отъ Еронима Мицуты на неправильное показаніе Городенскаго (Коложскаго) архимандрита Богдана Климента Годкинскаго	46	
37.—	Ноября 10. Рѣшеніе Городенскаго земскаго суда по дѣлу Еронима Мицуты съ Городенскимъ (Коложскимъ) архимандритомъ Богданомъ Климентомъ Годкинскимъ о взыскаініи съ послѣдняго сумми за похищенныя у Мицуты вещи сыномъ архимандрита Юріемъ Годкинскимъ	49	

денной Филоновой, Кмитянки) Друцкой Горской по семейнымъ дѣламъ. 55
 39.—Сентября 19. Письмо Василисы Ивановны Воловецкой Масальской къ сыну ея къ князю Юрію Друцкому-Горскому по домашнимъ дѣламъ . 56

1601.

40.—Августа 7. Королевское рѣшеніе по дѣлу Коложскаго архимандрита Богдана Климента Годкинскаго съ Еронимомъ Мицую о неправильномъ взиманіи мыта 58
 41.—Августа 7. Объявленіе вышеприведеннаго королевскаго рѣшенія Мицутѣ 61

1602.

42.—Мая 14. Рѣшеніе Главнаго Литовскаго Трибунала (compositi iudicii) по дѣлу Мицуты съ Городскимъ (Коложскимъ) архимандритомъ Богданомъ Климентомъ Годкинскимъ . 62

1604.

43.—Мая 17. Рѣшеніе Главнаго Литовскаго Трибунала по дѣлу Городскаго (Коложскаго) архимандрита Богдана Климента Годкинскаго съ Мицутами 66

1606.

44.—Апрѣля 15. Грамота Сигизмунда III, выданная войту и мѣшанамъ мѣстечка Рожанскаго на право взиманія съ проѣзжихъ мыта мостового для покрытія издержекъ по устройству дорогъ, гатей и моста . 70

1609.

45.—Іюня 19. Судебное опредѣленіе по дѣлу о невозвращеніи Криштофомъ Яновичемъ Шеметомъ колокола, о-

долженнаго отцу послѣдняго княземъ Полубенскимъ 72

1614.

46.—Сентября 30. Письмо Литовскихъ вѣнниковъ изъ Нижняго Новгорода къ Литовскому гетману Яну Карлу Ходкевичу, съ извѣстіемъ, что Русскій Царь не хочетъ брать за нихъ ни золота, ни серебра, ни городовъ, а требуетъ выдачи изъ Польскаго вѣна родителя своего митрополита Ростовскаго Филарета и другихъ, и что съ этою цѣлью Царь посылаетъ къ королю своего посла . 75

1615.

47.—Декабря 18. Жалоба Пружанскаго плебана Криштофа Дыбовскаго на весь Пружанскій магистратъ, который, не рѣшивъ дѣла плебана, разошелся, вслѣдствіе буйства Пружанскихъ мѣщанъ, и даже побоевъ. 77

1616.

48.—Октября 13. Опредѣленіе Главнаго Литовскаго Трибунала (Новгородской каденціи) по дѣлу (исторически изложенному, съ приведеніемъ древнихъ документовъ) Мезо-Печерскаго архимандрита Елисея Плетеницкаго съ Могилевскимъ подстаростою Николаемъ Водорацкимъ, Виленскою Свято-Троицкою семинаріею объ имѣніяхъ Печерскѣ, Тарасовичахъ, Борсувахъ, Цвирковѣ и Добрейкахъ, а съ Оршанскими земскими урядниками о потворствѣ, — по которому дѣло это переносится на сеймъ 78

1623.

49.—Декабря 21. Явка письма Остаея Воловича, Литовскаго канцлера, ста-

рости Берестейскаго и Кобринскаго, къ намѣстнику Милейчицкому Мартину Островицкому объ огражденіи фундаша Половецкой Православной церкви отъ нападений со стороны Марка Фодоровича . . . 89

1633.

50.—Марта 2. Жалоба Виленскихъ обывателей на Евреевъ — о крайнихъ притѣсненіяхъ, испытываемыхъ христіанами въ обыденной жизни . . . 90

1635.

51.—Діаріушъ (дневникъ) посольства къ царю Михаилу Фодоровичу отъ короля Владислава IV, составленный секретаремъ посольства (Александръ Песочинскій, Казиміръ Левъ Сапѣга) Петромъ Вяжевичемъ . . . 92

52.—Реляція пословъ (Александра Песочинскаго, Казиміра Сапѣги и Петра Вяжевича) къ королю о совершенномъ ими Московскомъ посольствѣ . . . 175

1639.

53.—Марта 23. Урядовая (совершенная урядниками, чинами Дисненской рагуши) продажа земли, принадлежащей Дисненской Воскресенской церкви . . . 192

1642.

54.—Сентября 11. Королевскій рескриптъ Кіевскому униатскому митрополиту Антонію Селявѣ, чтобы ни онъ, ни его помощники не чинили притѣсненій православнымъ Дисненскимъ мѣщанамъ, не запрещали бы имъ молиться въ Воскресенской церкви, православнымъ принадлежащей . . . 193

Стр. №

1644.

55.—Іюня 11. Слезная жалоба всѣхъ обывателей г. Дисны передъ лант-войтомъ на Дисненскій магистратъ. 194

1670.

56.—Іюня 30. Жалоба Стародубовскаго подсудка Фодора Керсновскаго на Клецкихъ Жидовъ, убившихъ жену его служебника, крещенную еврейку . . . 195

1735.

57.—Февраля 11. Грамота короля Августа III православнымъ монастырямъ въ Бѣлоруссіи и во всемъ Литовскомъ княжествѣ (въ томъ числѣ и Дисненскому Воскресенскому) на право исповѣданія Православной вѣры . . . 199

Конца XVIII в.

58.—Историческое извѣстіе о православной Рожанской Петропавловской церкви и униатскомъ Рожанскомъ Базиліанскомъ монастырѣ, съ перечнемъ документовъ . . . 201

Дополненія.

1513.

59.—Ноября 11. Въновная запись королевскаго маршалка Александра Ходкевича на имѣнія Берестовицу, Супрасль и Росю, данная имъ супругѣ его Василисѣ, дочери князя Ивана Васильевича Ярославича, въ обезпеченіе взятаго за нею приданаго . 207

1564.

60.—Апрѣля 20. Письмо Сигизмунда Августа къ Филону Семеновичу Кми-
46

Стр.

№	Стр.	№	Стр.
	1599.	86.—Марта 7. Письмо Смоленягъ къ членамъ Московскомъ военной конфедераци, чтобы они подержались еще въ Москвѣ, что они, Смоленяне, уже выступили въ походъ и идутъ къ Москвѣ	312
77.—Ноября 2. Денежный расходъ по случаю кончины Витебскаго воеводы.	306	87.—Января 7. Письмо Сигизмунда III чрезъ тѣхъ же посланниковъ туда же принесенное	323
	1612.	88.—Марта 10. Отвѣтъ гетману Литовскому, чрезъ тѣхъ же посланниковъ изъ Ивановска отосланный	324
78.—Января 27. Манифестъ, составленный въ Москвѣ и подписанный Иосифомъ Цеклинскимъ, Криптофомъ Ярковскимъ, Станиславомъ Шубишовскимъ и Петромъ Гржилятковскимъ, отъ имени полковъ польскаго гарнизона, о составленіи военной конфедераци и о главныхъ ея основаніяхъ	309	89.—Марта 10. Отвѣтъ на письмо жителей Смоленска, чрезъ тѣхъ же посланниковъ отосланный	325
79.—Января 27. Личный составъ и правила Московской военной конфедераци	312	90.—Марта 18. Вѣрительный листъ посламъ къ Гнѣзненскому архиепископу, данный отъ Иосифа Цеклинскаго	326
80.—Января 27. Правила, постановленныя Московскою военною конфедерацией, на случай обратнаго похода изъ Москвы	313	91.—Марта. Инструкція, данная посламъ къ Гнѣзненскому архиепископу. —	
81.—Списокъ жалованья польскаго гарнизона по послѣдней раскладкѣ въ обозѣ подъ Городскомъ	314	92.—Мая 18. Универсалъ Цеклинскаго къ посламъ на Варшавскій сеймъ, чтобы они вернулись	328
82.—Января 28 Креденсъ Щуеъ и Вихровскому, посланнымъ къ королю .	316	93.—Мая 18. Копія письма къ г. Солтыкову, изъ лагеря надъ границей.	320
83.—Января 28. Инструкція Щуеъ и Вихровскому	317	94.—Мая 18. Письмо Цеклинскаго къ оставшимся въ Москвѣ Полягамъ	330
84.—Февраля 27. Универсалъ Иосифа Цеклинскаго къ тѣмъ, которые выѣхали изъ Москвы въ Польшу, съ назначеніемъ срока возвращенія	319	95.—Апрѣля 18. Королевскій универсалъ, запрещающій переходить за границу	331
85.—Марта 28. Письмо Литовскаго гетмана Яна Карла Ходкевича къ Московской военной конфедераци, съ извѣстіемъ, что подкрѣвленіе и жалованье вскорѣ будутъ присланы, и что, вслѣдствіе этого, рѣшеніе конфедераци—покинуть Москву—является праздною мыслью	320	96.—Апрѣля 15. Универсалъ, которымъ король Сигизмундъ III просить, чтобы конфедераци подержалась бы еще нѣкоторое время въ землѣ Московской	332
		97.—Апрѣля 18. Отвѣтъ Цеклинскаго на письмо Брацлавскаго воеводы	334
		98.—Мая 18. Креденсъ посламъ къ князю Острожскому	335
		99.—Мая 18. Креденсъ посламъ къ коронному гетману	—

№	Стр.	№	Стр.
100.—Инструкція посламъ къ коронному гетману	336	105.—Марта 15. Отвѣтъ короля Сигизмунда III на требованія Московской военной конфедераціи	347
101.—Мая 18. Креденсъ посламъ къ депутатамъ Люблинскимъ и Виленскимъ	337	106.—Юня 13. Письмо Гнѣзненскаго архибискупа	351
102.—Инструкція имъ же	338	107.—Юня 25. Отвѣтъ Кіевскаго воеводы Станислава Жолкѣвскаго на посольство изъ Москвы	352
103.—Мая 26. Отвѣтъ Цеклинскаго на королевскій универсалъ	341	108.—Юня 16. Отвѣтъ Люблинскихъ депутатовъ на посольство изъ Москвы	354
104.—Ноября 26. Отвѣтъ Варшавскаго сейма на требованія Московской военной конфедераціи	342		

О П Е Ч А Т К И.

Стран.	Строка.	Нужно:	Стран.	Строка.	Нужно:
3	5 св.	десетным	117	12 св.	у насъ, народу
4	10 св.	брата, нашего			вольного
7	1 св.	о възданью	165	12 св.	waltem-
18	14 св.	Новгорода, Нж-	175	13 св.	zwycięstw
		зовскіе земан	177	7 св.	przyszłym,
			179	4 св.	legitime
25	14 св.	оверуючи,	180	17 св.	karacieśmy
28	5 св.	отлегамъ	—	8 св.	imminere,
56	18 св.	ни	181	18 св.	przyczytał
84	8 св.	семдесать	183	2 св.	pożyty
			186	20 св.	rozumie
93	2 св.	wymawiając	187	11 св.	wzięte
—	8 св.	jadąc	191	12 св.	, musi
99	12 св.	ramięci	—	12 св.	u
108	8 св.	nam	—	8 св.	możno
113	3 св.	peretowanie,	200	7 св.	przyimowam
—	15 св.	gzeszy krotko	265	1 св.	троское
—	18 св.	воля, а	297	9 св.	Самостья
116	11 св.	зашла, чи вы;			Замостья

ИЗДАНИЯ ВИАЕНСКАГО УЧЕБНАГО ОКРУГА.

1. Археографическій Сборникъ документовъ, относящихся къ исторіи Сѣверо-Западной Руси. Томъ первый (1867 г. X и 403), издали П. А. Гильтебрандтъ, Ѳ. Г. Елеонскій и А. Л. Миротворцевъ 1 р.
пересылки за 3 ф.)
2. Томъ второй (1867 г. XVIII 258 и CI), издалъ Ѳ. Г. Елеонскій 1 р.
3. Томъ третій (1867 г., XVIII и 364), издалъ А. Л. Миротворцевъ 1 р.
4. Томъ четвертый (1867 г., XIV и 368), издалъ П. А. Гильтебрандтъ. 1 р.
5. Достопримѣчательности Сѣверо-Западной Руси. Выпускъ 1-й (1867 г., 20 рисунковъ). 1 р.

Печатаются:

6. Туровское Евангеліе XI вѣка (хромоолитографируется въ Петербургѣ).
7. Археографическій Сборникъ. Томъ пятый (Елеонскій, Демьяновичъ и Смирновъ).
8. Томъ шестой, выпускъ 1-й (Я. А. Брафманъ).

Приготовляются въ печати:

9. Археографическій Сборникъ. Томъ седьмой (Несвижскій, Гильтебрандтъ и Миротворцевъ).
10. Томъ восьмой (Ковенскій, Каширинъ, Чеховичъ и Лукашевичъ).
- 11—12. Томы девятый и десятый (Демьяновичъ и Елеонскій). Сюда войдутъ документы для исторіи монастырей Супрасльскаго, Коложскаго и Лавришовскаго.
13. Дополнительный (къ первымъ 4 томамъ). Сюда войдутъ 1) документы почему либо дополняющіе или объясняющіе уже напечатанные; 2) замѣтки; 3) описательный указатель именъ, лицъ и предметовъ; 4) краткій объяснительный указатель древнихъ Западно-Русскихъ реченій, и 5) палеографическіе снимки.

ИЗДАНИЯ ВИАЕНСКОЙ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЙ КОМИССІИ.

1. Акты: Томъ I (1865, 24 и 377). Акты Гродненскаго Земскаго Суда 1 р.
(пересылки за 3 ф.)
2. Тоже. Томъ II (1867, X и 361). Акты Брестскаго Земскаго Суда 1 р.
3. Ревизія нуцъ и переходовъ звѣринныхъ въ бывшемъ великомъ княжествѣ Литовскомъ. Издали Начальникъ Центральнаго Архива Н. И. Горбачевскій и его помощники П. А. Гильтебрандтъ и И. Я. Спрогисъ (1867, V и 381). 1 р.
4. Браткія таблицы, необходимыя для археологическихъ изслѣдованій. Составлены Н. И. Горбачевскимъ (1867, 49 стр. и 17 табл.) 50 к.

Приготовляются въ печати:

5. Акты. Томъ третій.
6. Ординаціи королевскихъ лѣсничествъ, 1636 г.